

2019

Jaarverslag
KBC Groep

Paspoort van de KBC-groep

Ons werkgebied

We zijn een geïntegreerde bank-verzekeraar en we focussen op retail- en privatebankingklanten, kmo's en midcaps. Onze kernmarkten zijn België, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Bulgarije en Ierland. We zijn ook in beperkte mate aanwezig in enkele andere landen om onze bedrijfsklanten uit onze kernmarkten te ondersteunen.

Onze klanten, medewerkers en netwerk

Klanten	12 miljoen
Medewerkers	41 000
Bankkantoren	1 278
Verzekeringsnetwerk	355 agentschappen in België, diverse distributiekantalen in Centraal- en Oost-Europa

Onze debt ratings op lange termijn, 30-03-2020

	Fitch	Moody's	Standard & Poor's
KBC Bank NV	A+	A1	A+
KBC Verzekeringen NV	-	-	A
KBC Groep NV	A	Baa1	A-

Onze vaste aandeelhouders

KBC Ancora	18,6%
Cera	2,7%
MRBB	11,5%
Andere vaste aandeelhouders	7,5%

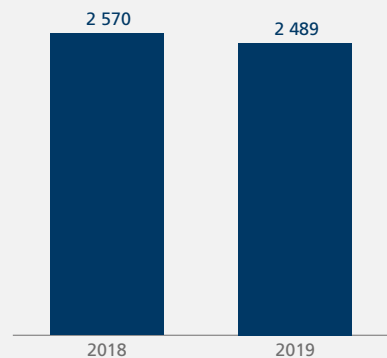
Gegevens van 31 december 2019, tenzij anders vermeld. De *outlook/watch/review* bij onze kredietratings vindt u verder in dit verslag.

KBC Groep in 2019

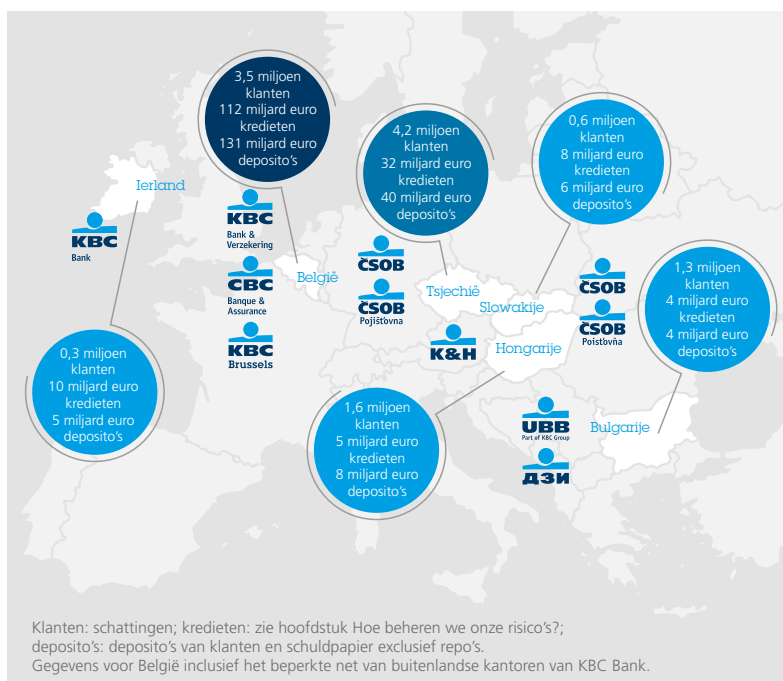
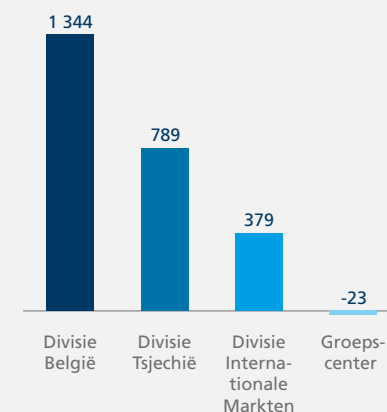

* Zie opmerking op p. 137.

Ontwikkeling van het nettoresultaat (in miljoenen euro)

Verdeling van het nettoresultaat per divisie (2019, in miljoenen euro)

Klanten: schattingen; kredieten: zie hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?; deposito's: deposito's van klanten en schuldpapier exclusief repo's. Gegevens voor België inclusief het beperkte net van buitenlandse kantoren van KBC Bank.

	2019	2018	2017	2016	2015
Geconsolideerde balans (op einde periode, in miljoenen euro)¹					
Balanstotaal	290 735	283 808	292 342	275 200	252 356
Leningen en voorschotten aan klanten (excl. rev. repo's)	155 816	147 052	140 999	132 855	127 721
Effecten	65 633	62 708	67 743	73 262	72 623
Deposito's van klanten en schuld papier (excl. repo's)	203 369	194 291	193 708	177 421	161 542
Technische voorzieningen en schulden m.b.t. beleggingscontracten, verzekeringen	32 170	31 273	32 193	32 310	31 919
Totaal eigen vermogen	20 365	19 633	18 803	17 357	15 811
Geconsolideerde resultaten (in miljoenen euro)¹					
Totale opbrengsten	7 629	7 512	7 700	7 211	7 148
Exploitatiekosten	-4 303	-4 234	-4 074	-3 948	-3 890
Waardeverminderingen	-217	17	30	-201	-747
Nettoresultaat, groepsaandeel	2 489	2 570	2 575	2 427	2 639
België	1 344	1 450	1 575	1 432	1 564
Tsjechië	789	654	702	596	542
Internationale Markten (Slowakije, Hongarije, Bulgarije, Ierland)	379	533	444	428	245
Groepscenter	-23	-67	-146	-29	287
Milieu, duurzaamheid en genderdiversiteit					
Eigen broeikasgasemissie (in ton CO ₂ per vte)	2,0	2,3	2,5	2,9	3,3
Aandeel hernieuwbare energie in kredieten aan energiesector (%)	57%	44%	41%	42%	-
Volume duurzame fondsen (in miljarden euro)	12	9	7	3	-
Genderdiversiteit volledig personeelsbestand: percentage vrouwen	57%	57%	57%	56%	56%
Genderdiversiteit Raad van Bestuur: percentage vrouwen	31%	31%	31%	31%	25%
KBC-aandeel					
Aantal uitstaande aandelen op einde periode (in miljoenen)	416,4	416,2	418,6	418,4	418,1
Eigen vermogen van de aandeelhouders per aandeel, op einde periode (in euro)	45,3	41,4	41,6	38,1	34,5
Gemiddelde koers tijdens het boekjaar (in euro)	60,8	67,4	66,5	51,0	56,8
Slotkoers boekjaar (in euro)	67,1	56,7	71,1	58,8	57,7
Brutodividend per aandeel (in euro)	1,00	3,50	3,00	2,80	0,00
Nettowinst per aandeel, gewoon (in euro)	5,85	5,98	6,03	5,68	3,80
Marktkapitalisatie op einde periode (in miljarden euro)	27,9	23,6	29,8	24,6	24,1
Financiële ratio's¹					
Rendement op eigen vermogen	14%	16%	17%	18%	22%
Kosten-inkomstenratio, bankieren	57,9%	57,5%	54,2%	55%	55%
Gecombineerde ratio, schadeverzekeringen	90%	88%	88%	93%	91%
Kredietkostenratio, bankieren	0,12%	-0,04%	-0,06%	0,09%	0,23%
<i>Common equity ratio</i> (Deense compromismethode, <i>fully loaded</i>) ²	17,1%	16,0%	16,3%	15,8%	14,9%

Voor definities en toelichtingen: zie de analyses en het glossarium verder in dit verslag.

¹ Vanaf 2018 passen we IFRS 9 toe. Daardoor is de vergelijkbaarheid met de vorige jaren niet perfect.

² Zie opmerking op p. 137.

Onze belangrijkste ambities op groepsniveau

Totale opbrengsten Doel: CAGR 2016-2020 ≥ 2,25%	Kosten-inkomstenratio Doel: ≤ 47% (excl. bankheffing) in 2020 en ≤ 54% (incl. bankheffing) in 2020	Gecombineerde ratio Doel: ≤ 94% in 2020	Dividenduitkering Doel: ≥ 50%	Digitale interactie Doel: ≥ 80% in 2020
Bankverzekeringsklanten Doel: CAGR 2016-2020 ≥ 2% in België, ≥ 15% in Tsjechië, ≥ 10% in Internationale Markten	Stabiele bankverzekeringsklanten Doel: CAGR 2016-2020 ≥ 2% in België, ≥ 15% in Tsjechië, ≥ 15% in Internationale Markten	Reputatie Doel: gelijke of hogere score dan peergroepgemiddelde	Klantervaring Doel: gelijke of hogere score dan peergroepgemiddelde	Innovatie Doel: gelijke of hogere score dan peergroepgemiddelde
Governance Doel: gelijke of hogere score dan peergroepgemiddelde	Stakeholderinteractie Doel: een formeel stakeholderinteractieproces	Eigen interne kapitaaldoelstelling Doel: 14% <i>fully loaded common equity ratio</i> (wordt elk jaar geactualiseerd)	Referentiekapitaalpositie Doel: 15,7% <i>fully loaded common equity ratio</i> (wordt elk jaar geactualiseerd)	Positie duurzame fondsen Doel: • 10 miljard euro eind 2020 • 14 miljard euro eind 2021 • 20 miljard euro eind 2025
Kredieten hernieuwbare energie Doel: aandeel hernieuwbare energiebronnen en biobrandstoffen in kredietportefeuille aan de energiesector ≥ 50% in 2030	Eigen broeikasgasemissies Doel: reductie van • ≥ 25% tussen 2015 en 2020 • ≥ 50% tussen 2015 en 2030 • ≥ 65% tussen 2015 en 2040	Steenkoolfinanciering Doel: afbouw van steenkoolgerelateerde kredietverlening*	Eigen verbruik elektriciteit Doel: 90% groene elektriciteit tegen 2030	

De definities van de KPI's en de scores vindt u in het hoofdstuk Onze strategie. De belangrijkste regulatorie kapitaal- en liquiditeitsratio's vindt u in datzelfde hoofdstuk.

* Zie hoofdstuk Onze strategie, onder Focus op klimaat.

Inhoud

Verslag van de Raad van Bestuur

6	KBC in een oogopslag
8	Voorwoord
10	Ons bedrijfsmodel
32	Onze strategie
68	Ons financieel rapport
76	Onze divisies
90	Hoe beheren we onze risico's?
136	Hoe beheren we ons kapitaal?
146	Verklaring inzake deugdelijk bestuur
177	Verklaring over niet-financiële informatie

Geconsolideerde jaarrekening

180	Geconsolideerde winst-en-verliesrekening
182	Geconsolideerde gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten
184	Geconsolideerde balans
185	Geconsolideerde vermogensmutaties
186	Geconsolideerd kasstroomoverzicht
188	1.0 Toelichtingen in verband met de grondslagen voor financiële verslaggeving
188	Toelichting 1.1: Verklaring van overeenstemming
188	Toelichting 1.2: Belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving
203	Toelichting 1.3: Belangrijke schattingen en significante oordelen
203	2.0 Toelichtingen in verband met segmentinformatie
203	Toelichting 2.1: Segmentering volgens de managementstructuur
204	Toelichting 2.2: Resultaten per segment
206	Toelichting 2.3: Balansinformatie per segment
206	3.0 Toelichtingen bij de winst-en-verliesrekening
206	Toelichting 3.1: Netto-rente-inkomsten
207	Toelichting 3.2: Dividendinkomsten
207	Toelichting 3.3: Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening
208	Toelichting 3.4: Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde via OCI
208	Toelichting 3.5: Nettoprovisie-inkomsten
209	Toelichting 3.6: Netto overige inkomsten
209	Toelichting 3.7: Verzekeringsresultaten
212	Toelichting 3.8: Exploitatiekosten
213	Toelichting 3.9: Personeel
213	Toelichting 3.10: Bijzondere waardeverminderingen – winst-en-verliesrekening
215	Toelichting 3.11: Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures
215	Toelichting 3.12: Belastingen
216	Toelichting 3.13: Winst per aandeel
217	4.0 Toelichtingen bij de financiële instrumenten op de balans
217	Toelichting 4.1: Financiële instrumenten volgens portefeuille en product
220	Toelichting 4.2: Financiële activa volgens portefeuille en kwaliteit
223	Toelichting 4.3: Maximaal kredietrisico en <i>offsetting</i>

Welkom

Wettelijk jaarverslag: de wettelijk vereiste minimale inhoud van het jaarverslag hebben we verwerkt in het Verslag van de Raad van Bestuur, dat daarnaast bijkomende, niet-verplichte informatie bevat. We combineren bovendien het jaarverslag over de vennootschappelijke jaarrekening met het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. De andere rapporten en de websites waarnaar we verwijzen, maken geen deel uit van ons jaarverslag.

Verklaring over de bekendmaking van niet-financiële informatie: in overeenstemming met ons streven naar *integrated reporting* hebben we onze niet-financiële informatie geïntegreerd in de verschillende hoofdstukken van het verslag van de Raad van Bestuur. Het hoofdstuk Verklaring over niet-financiële informatie bevat de verwijzingen naar die hoofdstukken. De vereiste informatie over diversiteit vindt u in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur.

Naam van de vennootschap: met *KBC*, *we*, *de groep* of *de KBC-groep* bedoelen we de geconsolideerde entiteit, dus KBC Groep NV inclusief alle in de consolidatiekring opgenomen groepsmaatschappijen. Met *KBC Groep NV* bedoelen we enkel die vennootschap.

Vertaling: dit jaarverslag is verkrijgbaar in het Nederlands, het Frans en het Engels. De Nederlandse versie is de originele en de andere versies zijn officieuze vertalingen. We hebben alles wat redelijkerwijs mogelijk is gedaan om verschillen tussen de taalversies te vermijden, maar als er toch verschillen zijn, dan heeft de Nederlandse versie voorrang.

Disclaimer: de in het jaarverslag opgenomen verwachtingen, prognoses en verklaringen over toekomstige ontwikkelingen zijn gebaseerd op veronderstellingen en inschattingen die gemaakt zijn bij het opmaken van dat verslag eind maart 2020. Toekomstgerichte verklaringen zijn per definitie onzeker. Diverse factoren, in het bijzonder de recente coronacrisis, kunnen ertoe leiden dat de uiteindelijke resultaten en ontwikkelingen afwijken van de initiële verklaringen. Wat macro-economische vooruitzichten betreft, gaan we inzake Brexit in ons basisscenario uit van moeilijke onderhandelingen in 2020 over een handelsovereenkomst tussen de EU en het VK, wat leidt tot onzekerheid voor de Britse en Europese economie.

Glossarium: achteraan in dit verslag vindt u een overzicht van de belangrijkste gebruikte financiële ratio's en termen (inclusief de *alternative performance measures*).

Belangrijke opmerking met betrekking tot dividend en aandeleninkoopplan: zie persbericht van 30 maart 2020 op www.kbc.com.

Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie

- 225 Toelichting 4.4: Reële waarde van financiële instrumenten – algemeen
- 226 Toelichting 4.5: Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – waarderingshiërarchie
- 228 Toelichting 4.6: Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – overdrachten tussen niveau 1 en 2
- 229 Toelichting 4.7: Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – focus op niveau 3
- 229 Toelichting 4.8: Derivaten

233 5.0 Toelichtingen bij de andere posten op de balans

- 233 Toelichting 5.1: Overige activa
- 233 Toelichting 5.2: Belastingvorderingen en belastingverplichtingen
- 234 Toelichting 5.3: Investerings in geassocieerde ondernemingen en joint ventures
- 235 Toelichting 5.4: Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen
- 235 Toelichting 5.5: Goodwill en andere immateriële vaste activa
- 237 Toelichting 5.6: Technische voorzieningen – verzekeringen
- 238 Toelichting 5.7: Voorzieningen voor risico's en kosten
- 241 Toelichting 5.8: Overige verplichtingen
- 242 Toelichting 5.9: Pensioenverplichtingen
- 245 Toelichting 5.10: Eigen vermogen van de aandeelhouders en AT1-instrumenten
- 245 Toelichting 5.11: Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten (IFRS 5)

246 6.0 Andere toelichtingen

- 246 Toelichting 6.1: Verstrekte en ontvangen verbintenissen en financiële garanties buiten balans
- 247 Toelichting 6.2: Leasing
- 248 Toelichting 6.3: Transacties met verbonden partijen
- 249 Toelichting 6.4: Bezoldiging van de commissaris
- 249 Toelichting 6.5: dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen, 31-12-2019
- 251 Toelichting 6.6: Belangrijkste wijzigingen in de consolidatiekring
- 252 Toelichting 6.7: Risicobeheer en kapitaaltoereikendheid
- 253 Toelichting 6.8: Gebeurtenissen na balansdatum
- 254 Toelichting 6.9: Algemene gegevens betreffende de vennootschap

- 255 Verslag van de commissaris

- 266 Vennootschappelijke balans, resultaten en resultaatsverwerking
- 268 Toelichtingen bij de vennootschappelijke jaarrekening
- 270 Stakeholderinteractie en materialiteitsanalyse
- 273 Glossarium van financiële ratio's en termen
- 279 Verklaring van verantwoordelijke personen
- 279 Contactadressen en kalender

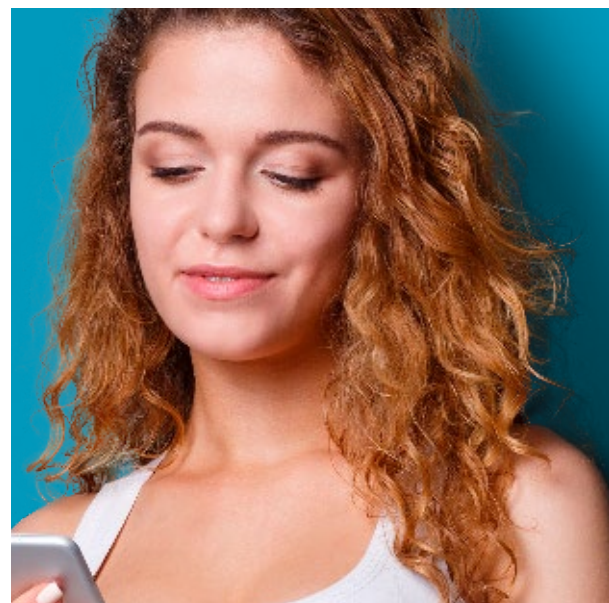
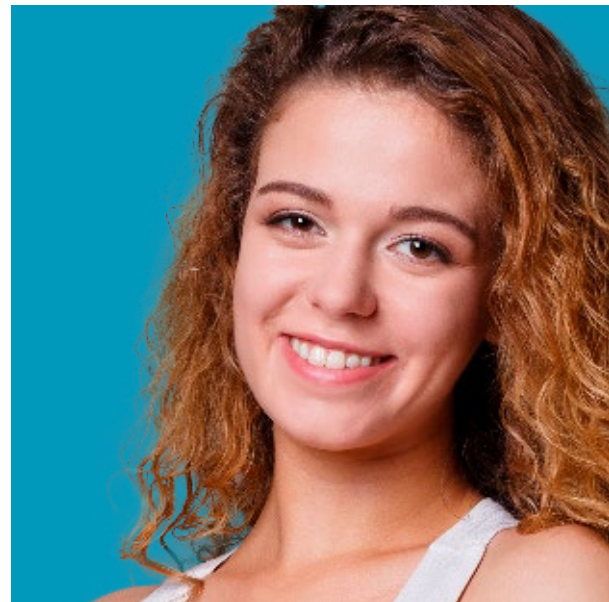
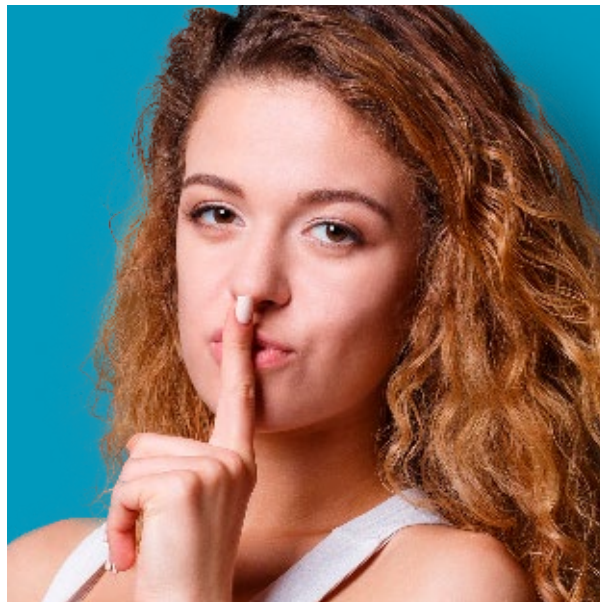
Beste lezer,

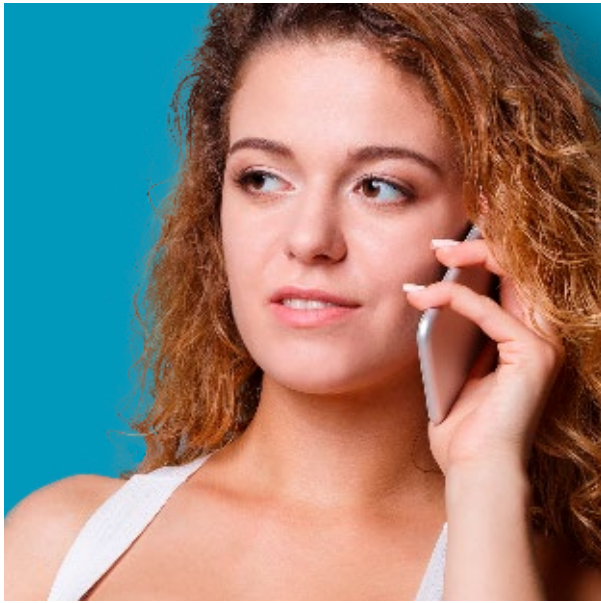
Voor KBC was 2019 zonder meer een uitdagend jaar. De verregaande regelgeving, de nieuwe financiële spelers, de snelle digitalisering, de aanhoudend lage rente en externe omstandigheden als de brexit ... we moesten er allemaal oplossingen voor bedenken zonder afgeleid te worden van ons hoofddoel: de dromen van onze klanten helpen waarmaken en de noden van de maatschappij helpen beantwoorden. Tegelijkertijd hebben we opnieuw belangrijke stappen gezet inzake duurzaamheid en milieu. U leest er meer over in de rest van dit verslag.

En toen kwam het coronavirus. Het maakte de prioriteiten van de samenleving meteen duidelijk. Als werkgever en dienstverlener heeft KBC er alles aan gedaan om de gezondheid van zijn personeel en klanten te vrijwaren, en tegelijk de normale dienstverlening te blijven garanderen. Door collega's maximaal te laten thuiswerken en dankzij het uitgebreide aanbod van telefonische en digitale adviesmogelijkheden voor klanten helpt KBC de verspreiding van het virus enigszins te beperken. Intussen is het duidelijk dat deze coronacrisis ook een enorme economische impact heeft. Samen met de overheid en andere stakeholders onderzoeken we momenteel welke rol we hierin kunnen spelen. Want hoe de situatie zich ook ontwikkelt, we blijven onze maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen.

Johan Thijs
Chief Executive Officer

Thomas Leysen
voorzitter van de Raad van Bestuur

Verslag van de Raad
van Bestuur

KBC in een oogopslag

Ontstaan in 1998 als fusie van twee grote Belgische banken (Kredietbank en CERA Bank) en een grote Belgische verzekeringsmaatschappij (ABB Verzekeringen)

Hoofdtactiviteit: geïntegreerd bankverzekeren (bankieren, verzekeren en assetmanagement)

Ca. 12 miljoen klanten

Ca. 41 000 medewerkers

Belangrijkste merken:

- België: KBC, KBC Brussels, CBC
- Tsjechië: ČSOB
- Bulgarije: UBB, DZI
- Hongarije: K&H
- Ierland: KBC Bank Ireland
- Slowakije: ČSOB

Omnikanaalaanpak: ca. 1 300 bankkantoren, verkoop van verzekeringen via eigen agenten en andere kanalen, diverse mobiele en online kanalen

Naast ons jaarverslag vindt u diepgaandere informatie in aparte rapporten op www.kbc.com.

Jaarverslag

- Verschafft informatie over bedrijfsmodel, strategie, duurzaamheid, governance, financiële prestaties, risico's en kapitaal. We passen in de mate van het mogelijke de principes van *Integrated Reporting* toe.
- www.kbc.com / investor relations / rapporten / jaarverslagen

Duurzaamheidsverslag

- Focus op onze duurzaamheidsstrategie. Het bevat gedetailleerde niet-financiële gegevens en is opgemaakt rekening houdend met de *GRI Standards (core option)*.
- www.kbc.com / duurzaam ondernemen / rapportering

Risicoverslag

- Gaat dieper in op het risico- en het kapitaalbeheer van de groep.
- www.kbc.com / investor relations / rapporten / risicorapporten

Verslag aan de samenleving

- Gaat dieper in op hoe KBC zijn rol opneemt in de samenleving.
- www.kbc.com / duurzaam ondernemen / rapportering

Ons doel en onze ambitie

Doel

We willen met onze activiteiten onze klanten bijstaan in het realiseren van hun dromen en projecten en hen helpen om die dromen en projecten te beschermen.

Ambitie

We willen de referentie zijn voor bankverzekeren in al onze kernmarkten.

Strategie

Onze strategie steunt op vier principes:

- Onze klanten staan centraal in alles wat we doen.
- We willen onze klanten een unieke bankverzekeringservaring bezorgen.
- We focussen op duurzame en rendabele groei.
- We nemen onze verantwoordelijkheid tegenover de samenleving en de lokale economieën.

We voeren onze strategie uit binnen een strikt kader van beheer van risico's, kapitaal en liquiditeit.

Duurzaamheid

Duurzaam ondernemen betekent voor ons in staat zijn te beantwoorden aan de verwachtingen van al onze stakeholders en dat we al onze verplichtingen nakomen, niet alleen nu maar ook in de toekomst.

Onze duurzaamheidsstrategie, uitgedragen en gerealiseerd door al onze medewerkers en afgestemd op de lokale economie en samenleving, bestaat uit financiële veerkracht en de drie hoekstenen:

- verantwoord gedrag bij alle medewerkers stimuleren;
- onze positieve impact op de samenleving vergroten;
- onze nadelige impact op de samenleving beperken.

Hoe bepalen we wat belangrijk genoeg is om te vermelden in ons jaarverslag?

We baseren ons op de wetgeving ter zake en de *International Financial Reporting Standards*, en we houden in de mate van het mogelijke rekening met de richtlijnen van de *International Integrated Reporting Council*. We baseren ons voor de niet-financiële verklaring voornamelijk op de *GRI (Global Reporting Initiative) Standards*. De volledige toepassing van de *GRI Standards (core option)* en de *GRI Content Index* vindt u terug in het Duurzaamheidsverslag dat wordt gepubliceerd op www.kbc.com.

Die rapporteringskaders leggen de nadruk op belangrijkheid en relevantie in verslaggeving. Om te bepalen welke onderwerpen voor onze stakeholders belangrijk zijn, voeren we onder meer een materialiteitsanalyse uit (zie onder Stakeholderinteractie en materialiteitsanalyse, achteraan in dit verslag).

Uitleg over de gebruikte consolidatiekring voor financiële informatie vindt u in het deel Geconsolideerde jaarrekening, in toelichting 6.5. We verzamelen onze niet-financiële data via een groepswijd proces met strikte hiërarchische validatie, en dat voor minimaal alle KBC-entiteiten met meer dan 100 vte's (en voor sommige domeinen betreft het de volledige consolidatiekring).

Voorwoord

De digitale transformatie van de financiële sector is volop aan de gang

Johan Thijs: De grootste uitdaging van een financiële instelling is inspelen op het snel veranderende klantengedrag. Mensen kopen steeds meer online, en ze vergelijken ook producten en diensten via het internet. Technologie evolueert razendsnel en diverse nieuwe spelers betreden het traditionele financiële landschap. Als je niet mee bent als financiële instelling, heb je dus een probleem. Wij omarmen die digitale toekomst. We starten daarbij altijd van wat de klant wil, en we passen ons aanbod daaraan aan. Gebruiksgemak is daarbij een van de belangrijkste factoren. Zo omvat onze Mobile-app niet alleen onze eigen bank- en verzekeringsdiensten, maar voegden we ook multibankingmogelijkheden toe en breiden we voortdurend ook de niet-bancaire toepassingen van de app uit. Meer nog, we zetten onze app zelfs open voor niet-klanten. De focus op digitaal gebruiksgemak geldt voor al onze kernlanden, en daarbij kopiëren we, waar mogelijk, toepassingen uit één land naar andere landen. We investeren niet alleen in apps en andere toepassingen die onze klanten effectief zien, maar ook in het naadloos integreren van onze interne werking en de achterliggende besturingssystemen. Het is bijvoorbeeld de bedoeling dat als een klant bij KBC informatie invoert, die onmiddellijk geïntegreerd wordt in alle toepassingen. Het enthousiasme van onze klanten voor digitale oplossingen heeft tegelijk als gevolg dat ze over het algemeen gesproken minder onze kantoren bezoeken. Daarom stemmen we ons omnikanaaldistributienetwerk ook geleidelijk af op dat veranderende gedrag. Daarnaast optimaliseerden we in het afgelopen jaar ook ons groepswijde governance model op managementniveau en startten we met het verbeteren van de operationele efficiëntie in de hele organisatie, met als doel onze klantenservice naar een nog hoger niveau te tillen. Die aanpassing is essentieel om in te spelen op de nieuwe omgeving, waarin van organisaties wordt verwacht dat ze flexibeler zijn, sneller beslissingen nemen en zo blijven voldoen aan de verwachtingen van hun klanten en de maatschappij. Die optimalisatieoefening heeft vanzelfsprekend ook gevolgen voor sommige van onze medewerkers. Dat alles gebeurt op een respectvolle manier, zoals we dat altijd doen.

Duurzaamheid is sterk verweven in het bedrijfsmodel van KBC

Thomas Leysen: Duurzaamheid blijft een onlosmakelijk deel uitmaken van onze strategie. Vooral de klimaatverandering staat momenteel bovenaan in het maatschappelijke debat. Ook voor de financiële sector vormt dat een reële uitdaging en is het een belangrijk thema in het risicomanagement van ons bedrijf. We ondersteunen de internationale initiatieven inzake klimaatverandering en duurzaamheid. In 2019 ondertekenden we bijvoorbeeld het *Collective Commitment to Climate Action*, een initiatief van de *United Nations Environmental Program Finance Initiative*. Bijgevolg verbindt KBC zich ertoe om – onder meer in samenwerking met de klanten – de vergroening van de economie maximaal te stimuleren en zo de opwarming van de aarde mee te beperken. Binnen onze algemene duurzaamheidsaanpak hebben we daarvoor een *Sustainable Finance*-programma gelanceerd, waarin we gestart zijn met een structurele aanpak van het beheer en de rapportering van klimaatgerelateerde risico's en opportuniteiten.

Sterke focus op kernmarkten en kernactiviteiten

Thomas Leysen: Ons kernmetier is bankverzekeren voor retailklanten in zes kernmarkten, te weten België, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Bulgarije en Ierland. In die landen trachten we, waar mogelijk, opportuun en interessant, onze positie nog verder te versterken. Zo consolideerden we in 2019 onze positie in Tsjechië als de grootste aanbieder van financiële oplossingen voor huisvestingsdoeleinden door de overname van het resterende belang van 45% in de Tsjechische bouwspaarbank ČMSS voor 240 miljoen euro. Als gevolg van die transactie kreeg onze Tsjechische dochterbank ČSOB 100% van ČMSS in handen. Begin februari 2020 gingen we verder in dit traject, met de aangekondigde acquisitie van OTP Banka Slovensko. Dat moet het mogelijk maken onze positie op de Slowaakse bankenmarkt verder te versterken. Focus betekent ook dat we niet-kernactiviteiten afbouwen waar mogelijk. Zo verkocht in 2019 onze Ierse groepsmaatschappij KBC Bank Ireland – na de verkoop van een deel van de *legacy non-performing* kredietportefeuille in 2018 – ook zijn resterende bedrijfskredietenportefeuille van ongeveer 260 miljoen euro. Op die manier kan KBC zich in Ierland volledig richten op zijn kernactiviteiten in de retail- en micro-kmo-markten. En eind 2019 sloten we een akkoord voor de verkoop van ons belang van 50% in de Sloveense

levensverzekeraar NLB Vita, waarmee we ons volledig terugtrekken uit Slovenië, dat voor ons geen kernmarkt is.

De nettowinst en de solvabiliteit bleven opnieuw sterk

Johan Thijs: Ook op financieel gebied was 2019 opnieuw een goed jaar. Onze opbrengsten profiteerden onder meer van de groei van de nettorente-inkomsten, hogere nettoprovisie-inkomsten en een sterkere bijdrage van onze verzekeringsactiviteiten, die de daling in enkele andere inkomstenposten meer dan goedmaakten. We hielden opnieuw onze kosten goed onder controle. De kwaliteit van onze kredietportefeuille verbeterde verder en de aanleg van kredietvoorzieningen was weliswaar hoger dan het jaar voordien, maar bleef al bij al nog relatief beperkt. Samen met enkele eenmalige elementen brengt dat onze nettowinst voor 2019 in totaal op 2 489 miljoen euro. In november 2019 keerden we daarvan 1 euro per aandeel uit als voorschot op het dividend. In overeenstemming met de ECB-aanbevelingen ter zake betalen we geen slotdividend meer uit over 2019. Onze *common equity ratio* komt uit op een solide 17,1%.

De economische omgeving in 2019 en daarna

Johan Thijs: De Europese economische groei vertraagde aanzienlijk in 2019. Verschillende risico's en onzekerheden, waaronder de aanslepende Brexitonderhandelingen en de verslechtering van het internationale handelsklimaat wogen op het economische sentiment. Ook moeilijkheden in de industrie en een verzwakking van de Duitse economie temperden de Europese economische activiteit. 2020 ging onder een gunstiger economisch gesternte van start, maar het coronavirus verstoort het herstel van de wereldeconomie en de Europese economie in het bijzonder. De risico's op vlak van geopolitiek en internationale handel zijn en blijven bovendien belangrijke factoren die stokken in het Europese conjunctuurwiel kunnen steken. Daarom verwachten we dat 2020 een bijzonder zwak economisch jaar zal worden voor de hele Europese economie.

We zijn ervan overtuigd dat we ook in die uitdagende omstandigheden kunnen voortbouwen op onze sterke fundamenten. Maar veel meer nog dan dat hangt ons bestaan en onze toekomst af van het vertrouwen dat u, beste klant, medewerker, en aandeelhouder of andere stakeholder in ons stelt. Voor dat vertrouwen dank ik u oprecht.

Thomas Leysen: Nog een persoonlijk woordje als afsluiting. Zoals aangekondigd zal ik het voorzitterschap van de KBC-groep neerleggen in mei 2020. Ik zal dan 9 jaar voorzitter zijn geweest van de groep. In de jaren na de crisis heb ik getracht om mijn ervaring als ondernemer zoveel mogelijk in te zetten voor KBC. Ik heb vooral getracht een bijdrage te leveren aan het vormgeven van een gerichte strategie, het versnellen van de digitale transformatie en het bevorderen van het duurzaamheidsdenken in de hele groep. Hoewel KBC niet gespaard blijft van de gevolgen van COVID-19, bevindt onze groep zich in een sterke en in vele opzichten benijdenswaardige positie. Ik ben er dan ook van overtuigd dat ik met vertrouwen de fakkel kan doorgeven aan Koenraad Debackere, die later in het jaar het voorzitterschap opneemt. Ik wens hem het allerbeste als nieuwe voorzitter en ben ervan overtuigd dat hij in de komende jaren een drijvende kracht zal zijn om KBC's ambitie waar te maken om de referentie te zijn voor bankverzekeren in al zijn kernmarkten.

Johan Thijs
Chief Executive Officer

Thomas Leysen
voorzitter van de
Raad van Bestuur

Zie ook kader op p.3

Ons bedrijfsmodel

Hier beschrijven we hoe we duurzame waarde creëren, wat de kenmerken zijn van ons model, in welke omstandigheden we onze activiteiten uitoefenen en welke middelen we daarvoor inzetten.

Als bank-verzekeraar hebben we op een rechtstreekse manier invloed op de klimaatverandering door ons eigen energieverbruik, maar dat is – in vergelijking met industriële bedrijven – relatief beperkt. Belangrijker is de onrechtstreekse invloed, via kredietverlening, het aanhouden van een beleggingsportefeuille, het aanbieden van beleggingen aan klanten en het verzekeren van tegenpartijen die een belangrijke invloed op het klimaat kunnen hebben.

Als bank-verzekeraar ondervinden we bovendien zelf de invloed van klimaatverandering. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan hogere schadeclaims bij onze verzekeringen of een impact op onze kredieten of beleggingen wanneer de betrokken tegenpartijen geïmpacteerd worden door de klimaatverandering of de transitie naar een koolstofarme en circulaire samenleving. We passen ons bedrijfsmodel actief aan, niet alleen om negatieve gevolgen te verminderen of te vermijden, maar ook om actief bij te dragen door bijvoorbeeld duurzame producten en diensten te lanceren. We volgen onze prestaties op dat gebied van nabij op en hanteren daarvoor specifieke doelen, die we verder in dit verslag uitleggen.

Meer weten?

Zie Focus op klimaat in het hoofdstuk Onze strategie.

Hoe creëren we duurzame waarde?

Onze waardecreatie

Ons model

Onze omgeving

Onze werkmiddelen

We willen kunnen beantwoorden aan de verwachtingen van al onze stakeholders in onze kernlanden en er onze verplichtingen nakomen. Het integreren van duurzaamheid in onze dagelijkse activiteiten is de beste garantie om langetermijnwaarde voor al onze stakeholders te creëren.

Als bankier zorgen we ervoor dat onze klanten goed geïnformeerd kunnen sparen en beleggen, waarbij we ook actief duurzame beleggingsproducten aanbieden. Op die manier kan iedere klant zijn vermogen laten aangroeien volgens zijn eigen wensen en risicoprofiel, en daarbij rekenen op onze expertise. Met het geld uit de deposito's die de klanten aan ons toevertrouwen, verlenen we kredieten aan particulieren, ondernemingen en overheden. Als kredietverlener zorgen we er bijvoorbeeld voor dat mensen een huis kunnen bouwen of een auto kunnen kopen, en dat bedrijven kunnen worden opgestart of kunnen groeien. We houden ook een beleggingsportefeuille aan en investeren dus ook onrechtstreeks in de economie. Bij al die activiteiten trachten we ook rekening te houden met de impact ervan op de samenleving en het milieu, wat we vertalen in doelstellingen inzake duurzame fondsen, kredietverlening aan hernieuwbare energie en dergelijke meer. Bovendien financieren we, naast particulieren en bedrijven, ook specifieke sectoren en projecten, zoals de socialprofitsector en infrastructuurprojecten met een belangrijke invloed op de binnenlandse economische ontwikkeling.

Als verzekeraar bieden we onze klanten de mogelijkheid om hun activiteiten met een gerust gemoed uit te oefenen en hun risico's te beperken. We streven ernaar elke dag de beste verzekering aan te bieden voor een correcte prijs en we investeren in een kwaliteitsvolle schadeafhandeling, want dat blijft de lakmoesproef van elke schadeverzekering. We gebruiken ook onze kennis over ongevalsoorzaken bij het opzetten van preventiecampagnes en we hebben een lange traditie van samenwerking met organisaties die actief zijn op

het vlak van verkeersveiligheid, welzijn en begeleiding van slachtoffers.

We bieden onze klanten ook verschillende andere diensten aan die voor hen belangrijk zijn in hun dagelijkse leven. We denken dan bijvoorbeeld aan betalingsverkeer, cash-management, handelsfinanciering, leasing, corporate finance, geld- en kapitaalmarktproducten, enz. Ook op die manier leveren we een bijdrage aan het economische raderwerk.

Uiteindelijk nemen we, vooral doordat we deposito-ontvanger, kredietverlener en verzekeraar zijn, risico's over van onze klanten. Die risico's managen we dankzij ons sterk uitgebouwde risico- en kapitaalbeheer (zie hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?). Daarbij besteden we ook terdege aandacht aan zaken zoals cyberrisico, anticorruptie-maatregelen, klimaatveranderingsrisico's (zie kader), enz.

We kiezen er ook bewust voor om waar mogelijk onze positieve impact op de samenleving te vergroten, en we leggen daarbij de focus op gebieden waar we als bankverzekeraar het verschil kunnen maken, zoals financiële vorming, milieubewustzijn, ondernemerschap en de gezondheids- en vergrijzingsproblematiek. Verder ondersteunen we maatschappelijke projecten die nauw aansluiten bij onze bedrijfsvoering en waarbij we onze rol in de samenleving kunnen opnemen.

Als grote lokale speler in elk van onze kernlanden zijn we bovendien een deel van het lokale economische en sociale weefsel. We dragen in al onze kernmarkten in belangrijke mate bij tot de werkgelegenheid en we beseffen dat we een belangrijke rechtstreekse impact hebben op het leven van onze mensen. We stimuleren verantwoord gedrag bij onze medewerkers en we bieden hun een faire vergoeding voor hun werk. Zo dragen we bij tot hun koopkracht en tot de welvaart van de landen waarin we opereren.

Hoe creëren we waarde?

	Output en outcomes (selectie)	Doelen
	<ul style="list-style-type: none"> • 2,5 miljard euro nettowinst • Sterke kapitaal- en liquiditeitsratio's • 57,9% kosten-inkomstenratio en 90% gecombineerde ratio 	<p>(worden toegelicht in het hoofdstuk Onze strategie)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groei totale opbrengsten • Kosten-inkomstenratio • Gecombineerde ratio • Common equity kapitaalratio
	<ul style="list-style-type: none"> • 2,4 miljard euro verloning van onze medewerkers • Sterk ingebedde PEARL-bedrijfscultuur • >161 000 trainingsdagen • Optimalisatie van groepswijde governance • 84% van medewerkers (in België) begrijpt strategische focus van de groep 	<ul style="list-style-type: none"> • Reputatiescore
	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse nieuwe elektronische toepassingen • Innovatieve digitale aanpak van de groep binnen een omnikanaalaanpak • 1,5 miljard euro investeringen in digitalisering in 2017-2020 	<ul style="list-style-type: none"> • Digitale interactie • Innovatiescore
	<ul style="list-style-type: none"> • Stakeholderinteractieproces • Kredietportefeuille van 175 miljard euro • Belastingen en banktaksen 1,1 miljard euro • Focus op initiatieven inzake financiële geletterdheid en stimuleren van ondernemerschap • >26 000 uren vrijwilligerswerk door medewerkers tijdens de werkuren (schatting) 	<ul style="list-style-type: none"> • Klantenervaringscore • Governancescore • Groei bankverzekeringsklanten • Stakeholderinteractieproces
	<ul style="list-style-type: none"> • Focus op initiatieven inzake milieubewustzijn en vergrijzings- en gezondheidsproblematiek • 12 miljard euro in SRI-fondsen KBC AM • Hernieuwbare energie: 57% van kredietverlening aan energiesector • Eigen CO₂-emissies, -50% t.o.v. 2015 	<ul style="list-style-type: none"> • Reductie eigen CO₂-emissie • Volume duurzame fondsen • Aandeel hernieuwbare-energiekredieten • Afbouw steenkoolfinanciering • Aandeel groene elektriciteit

Wat maakt ons tot wie we zijn?

Onze waardecreatie

Ons model

Onze omgeving

Onze werkmiddelen

We vatten onze bedrijfscultuur samen in het letterwoord PEARL. Dat staat voor *Performance, Empowerment, Accountability, Responsiveness* en *Local Embeddedness*. Bovendien moedigen we al onze medewerkers aan zich *responsive, respectvol* en resultaatgericht te gedragen. In het schema leggen we uit wat we daarmee bedoelen.

PEARL is een mindset, een werkcultuur van al onze medewerkers. Om er zeker van te zijn dat al onze medewerkers doordrongen zijn van die waarden, stelden we een specifieke PEARL-manager aan die aan onze CEO rapporteert. Om die cultuur in de volledige groep in te bedden en tot een succes te maken, implementeren we ze niet alleen top-down, maar ook bottom-up. Zo hebben we op de werkvloer honderden *PEARL ambassadors* die PEARL concreet vormgeven en andere collega's daarin voorthelpen.

Daarnaast onderscheiden we ons ook van onze concurrenten door enkele bijzondere kenmerken, zoals ons geïntegreerde bankverzekeringsmodel en onze focus op een aantal specifieke landen. In de tabellen gaan we daar dieper op in.

Wat ons onderscheidt van onze concurrenten

Ons geïntegreerde bankverzekeringsmodel

We spelen geïntegreerd in op de bank- en verzekeringsbehoeften van onze klanten. Ook onze organisatie is geïntegreerd: de meeste diensten werken op overkoepelend niveau en we sturen de groep ook geïntegreerd aan. Voor onze klanten biedt ons geïntegreerde model het voordeel van een uitgebreide *one-stop* financiële dienstverlening, waarbij ze kunnen kiezen uit een breder, complementair en geoptimaliseerd aanbod. Voor onszelf biedt het voordelen inzake inkomstendiversificatie, risicospreiding, bijkomend verkooppotentieel door de intense samenwerking tussen de bank- en verzekeringskanalen, belangrijke kostenbesparingen en synergieën.

Onze sterke geografische focus

We concentreren ons op onze kernmarkten België, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Bulgarije en Ierland. Daardoor werken we nu in een mix van mature markten en groeiemarkten, en kunnen we bij die laatste rekenen op het inhaalpotentieel inzake financiële dienstverlening. In de rest van de wereld zijn we beperkt aanwezig, vooral om de activiteiten in de kernmarkten te ondersteunen.

Onze focus op *local responsiveness*

In onze kernlanden willen we duurzame relaties met onze lokale particuliere klanten, kmo's en midcaps opbouwen. *Local responsiveness* is daarbij erg belangrijk voor ons. Dat betekent dat we onze lokale klanten beter begrijpen en kennen, alert zijn voor signalen en er proactief op inspelen, diensten en producten op maat van die lokale behoeften aanbieden en focussen op duurzame ontwikkeling van de verschillende gemeenschappen waarbinnen we actief zijn. Waar relevant werken we tussen de kernlanden samen om dubbel werk te vermijden en onze klanten het beste te kunnen aanbieden.

Onze duurzaamheidsaanpak

Duurzaamheid is bij ons geen apart beleid. Duurzaamheid maakt integraal deel uit van onze algemene bedrijfsstrategie die verankerd is in onze dagelijkse activiteiten. Onze duurzaamheidsstrategie, afgestemd op de lokale economie en samenleving, bestaat uit financiële veerkracht en de drie hoekstenen: verantwoord gedrag bij alle medewerkers stimuleren, onze positieve impact op de samenleving vergroten en onze nadelige impact op de samenleving beperken.

Onze aandeelhoudersstructuur

Bijzonder aan onze aandeelhoudersstructuur is het vaste aandeelhouderssyndicaat bestaande uit Cera, KBC Ancora, MRBB en de andere vaste aandeelhouders, die eind 2019 samen ruwweg 40% van onze aandelen in handen hadden. Die aandeelhouders treden op in onderling overleg en verzekeren op die manier de aandeelhoudersstabiliteit van onze groep.

Onze sterktes

Goed ontwikkelde en unieke omnikanaal bankverzekerings- en innovatieve digitale strategie, waardoor we direct kunnen inspelen op de behoeften van onze klanten	Sterke commerciële bank- en verzekerings-franchises in al onze divisies	Succesvolle historiek inzake onderliggende bedrijfsresultaten	Solide kapitaalpositie en sterke liquiditeit	Sterke inbedding in de lokale economieën van onze kernlanden
--	---	---	--	--

Onze uitdagingen

Macro-economische omgeving gekenmerkt door lage rentes, vergrijzing, en geopolitieke en klimaatgerelateerde uitdagingen	Strengere regelgeving omtrent klantenbescherming, solvabiliteit, milieu, enz.	Veranderend klantengedrag, concurrentie en nieuwe spelers op de markt	Nieuwe technologieën en cybercriminaliteit
---	---	---	--

Meer weten?

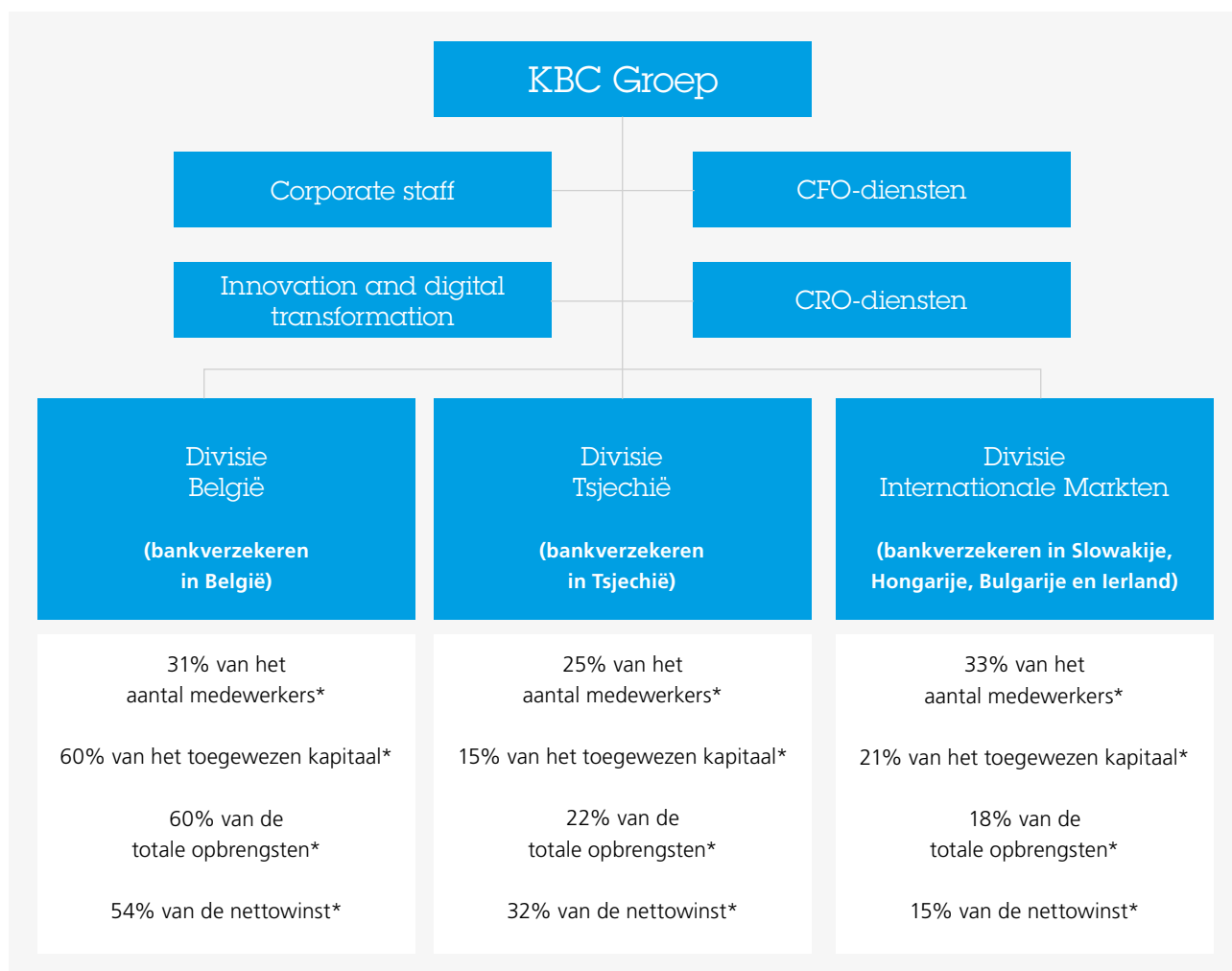
Informatie per divisie en land vindt u in het hoofdstuk Onze divisies. Informatie over onze cultuur en waarden vindt u op www.kbc.com > Over ons.

We hebben onze groep opgebouwd rond drie divisies, die focussen op de lokale activiteiten en moeten bijdragen tot een duurzame winst en groei. Het gaat om de divisies België, Tsjechië en Internationale Markten. In het schema geven we een indicatie van het belang van elke divisie. Een uitgebreide omschrijving vindt u in het hoofdstuk Onze divisies.

In onze groep bepaalt de Raad van Bestuur de strategie, het algemene beleid en het niveau van te nemen risico's. Een aantal gespecialiseerde comités staat die Raad bij. Het gaat om het Auditcomité, het Risico- en Compliancecomité, het Benoemingscomité en het Remuneratiecomité. We gaan dieper in op die comités in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur. Ons Directiecomité zorgt voor het operationele bestuur van de groep en doet dat binnen de door de Raad van Bestuur goedgekeurde algemene strategie. Het

Directiecomité omvat, naast de CEO, ook de chief financial officer (CFO), de chief risk officer (CRO) en de chief innovation officer (CIO) van de groep, en de CEO's van de drie divisies.

De belangrijkste onderwerpen die in de Raad van Bestuur in 2019 werden besproken, sommen we op in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur. In datzelfde hoofdstuk weiden we ook uit over ons vergoedingsbeleid voor het management. We gaan in dat vergoedingsbeleid – net zoals voor alle medewerkers trouwens – uit van het principe dat goede prestaties mogen worden beloond. We vinden het niet meer dan fair dat alle medewerkers die zich inzetten, behoorlijk worden vergoed, ook onder meer door een begrensde variabele vergoeding als deel van een aantrekkelijk en evenwichtig verloningsbeleid.

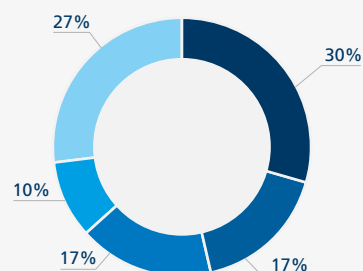

* Cijfers over 2019. Een deel van onze medewerkers werkt in andere landen of in groepsfuncties. We wijzen bovendien een deel van het kapitaal en de opbrengsten toe aan het Groepscenter (zie verder).

Samenstelling Raad van Bestuur, eind 2019

Leden	16
Mannen/vrouwen	11/5
Nationaliteiten	Belgisch (14), Hongaars (1), Tsjechisch (1)
Onafhankelijke bestuurders	3
Voorzitter	Thomas Leysen
Aanwezigheden	Zie hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur
Belangrijkste diploma's	economie, rechten, actuariële wetenschappen, management, wiskunde, fiscaliteit, filosofie, enz.

Diploma's van de leden van de Raad van Bestuur (eind 2019)

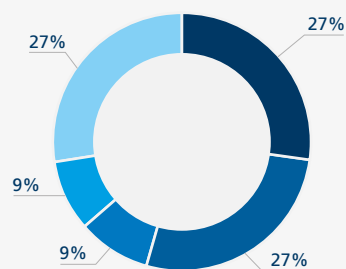
- rechten
- economie/financiën
- MBA
- actuariële wetenschappen/verzekeringen
- andere

Benaderende verdeling op basis van totaal aantal diploma's (Meerdere personen hebben meer dan 1 diploma.)

Samenstelling Directiecomité, eind 2019

Leden	7
Mannen/vrouwen	6/1
Nationaliteiten	Belgisch (6), Brits (1)
Voorzitter	Johan Thijs
Belangrijkste diploma's	rechten, economie, actuariële wetenschappen, wiskunde, internationale betrekkingen, pedagogie

Diploma's van de leden van het Directiecomité (eind 2019)

- rechten
- economie/financiën
- MBA
- actuariële wetenschappen/verzekeringen
- andere

Benaderende verdeling op basis van totaal aantal diploma's (Meerdere personen hebben meer dan 1 diploma.)

Meer weten?

Uitgebreide informatie over ons bestuur vindt u in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur en in het Corporate Governance Charter van de groep op www.kbc.com.

In welke omgeving zijn we actief?

Onze waardecreatie

Ons model

Onze omgeving

Onze werkmiddelen

De wereldeconomie

De wereldwijde groeivertraging die in 2018 van start ging, zette zich voort in 2019. Het protectionistische Amerikaanse handelsbeleid zorgde voor een escalatie van handelsconflicten en zette een domper op het wereldwijde economische sentiment. Ook de aanslepende Brexitonderhandelingen zetten een rem op de economische groei in Europa. Anderzijds leverde de binnenlandse consumptie in de meeste regio's wel nog altijd een sterke groeibijdrage, wat vooral te danken was

aan sterke arbeidsmarkten met aanzienlijke jobcreatie en loongroei en een gezond consumentenvertrouwen. De inflatie in de eurozone daalde opnieuw in 2019, voornamelijk door volatiele componenten zoals de olieprijs. De onderliggende inflatie bleef ongeveer constant op een laag niveau. In combinatie met verslechterende economische prestaties in de eurozone en toegenomen risico's, startte de ECB in november 2019 opnieuw met een beleid van

kwantitatieve versoepeling. Ook de depositorente werd verder verlaagd tot -0,50%. De rentevoeten, in het bijzonder op de langere looptijden, en de renteversillen binnen de EMU bleven daardoor erg laag. De bovengenoemde risico's en onzekerheden zorgden ook voor een vlucht van de beleggers naar schuldpapier van 'veilige havens'. Daardoor bereikte de rente van tienjaars Duits en Amerikaans overheidspapier een historisch laagtepunt aan het einde van de zomer van 2019. Geleidelijk volgde een algemeen herstel in de Europese economie, waardoor de vooruitzichten voor 2020 enigszins gunstiger waren. Helaas verstoren de uitbraak en wereldwijde verspreiding van het coronavirus die vooruitzichten. Algemeen wordt verwacht dat de wereldeconomie een aanzienlijke terugval van de economische groei zal kennen in 2020 en dat het herstel ten vroegste in de tweede jaarhalf op gang zal komen. Europa is als open economie erg kwetsbaar voor de directe en indirecte economische gevolgen van de coronacrisis. De beleidsmakers nemen daarom omvangrijke maatregelen om de gevolgen van de crisis te compenseren. Of die beleidsmaatregelen voldoende zullen zijn om de groeivertraging tegen te gaan, is evenwel nog heel onzeker. Ook de Amerikaanse economische groei vertraagde in 2019, maar bleef verrassend stabiel in de tweede jaarhalf. De positieve effecten van stimulerende overheidsmaatregelen en een belastinghervorming in 2017 doofden uit. Bovendien wogen de handelsconflicten en het verslechterende internationale economische klimaat op de Amerikaanse activiteit. De Fed versoepelde zijn monetaire beleid dan ook opnieuw door de beleidsrente drie maal met 25 basispunten te verlagen. De afbouw van zijn balans werd vervroegd stopgezet. Uit vrees voor de economische gevolgen van de coronacrisis verlaagde de Fed de rente verrassend opnieuw

met achtereenvolgens 50 basispunten begin maart 2020 en 100 basispunten midden maart 2020. De Fed hoopt zo de gevolgen van de coronacrisis op de Amerikaanse economie af te remmen. Intussen vullen ook in de Verenigde Staten budgettaire stimulusmaatregelen het soepelere monetaire beleid aan.

De Chinese economie leed aanzienlijk onder de Amerikaans-Chinese handelsoorlog, maar zal veel zwaarder terugvallen door de drastische maatregelen die de Chinese overheid heeft genomen tegen het coronavirus. De bijkomende stimulus van de Chinese regering en centrale bank verzachten de terugval slechts in beperkte mate. Het geleidelijke herstel van de Chinese economie biedt steun aan een robuust herstel in de Europese economie, maar de verdere groeivertraging in de Verenigde Staten is dan weer slecht nieuws. Momenteel ondervindt de Europese economie enige steun van de lagere olieprijs, die een gevolg zijn van de recente prijsoorlog op de oliemarkt tussen Saudi-Arabië en Rusland.

In onze voorspellingen gaan we ervan uit dat de negatieve economische impact van het coronavirus en de maatregelen die zijn genomen om verspreiding van het virus te beperken, aanzienlijk maar van tijdelijke aard zal zijn. Onder de huidige assumpties zal de Europese economie terugvallen in het eerste en tweede kwartaal, om zich geleidelijk te herstellen in de tweede jaarhalf. De coronacrisis zal de Amerikaanse economie ook in het derde kwartaal nog parten spelen. De langetermijnvooruitzichten voor beide economieën blijven ongewijzigd en wijzen op een periode van matige economische groei.

Onze belangrijkste uitdagingen

De wereldeconomie, geopolitieke uitdagingen, milieu

De wereldeconomie, de financiële markten en demografische ontwikkelingen beïnvloeden ons resultaat. De laatste jaren is de aanhoudend lage rente een belangrijk gegeven geworden, dat zorgt voor significante druk op de inkomsten en een *search for yield*. Ook de vergrijzing is een uitdaging, onder meer voor onze levensverzekeringsactiviteiten. Er bestaat bovendien een risico op marktcorrecties in markten waar zich mogelijk een onevenwicht heeft opgebouwd. Ook geopolitieke ontwikkelingen kunnen belangrijke gevolgen hebben voor de economie en dus onze resultaten. Dat geldt evenzeer voor wereldwijde gezondheidsrisico's (cf. de coronacrisis), de klimaatverandering en de transitie naar een CO₂-arme samenleving.

Hoe gaan we daarmee om?

- We zorgen er in onze langetermijnplanning en ons langetermijnsceario voor dat onze kapitaal- en liquiditeitspositie een negatief scenario kunnen weerstaan.
- Milieu en klimaatverandering zijn een belangrijk onderdeel van onze duurzaamheidsstrategie.
- We nemen proactief maatregelen. Voorbeelden zijn het afstemmen van ons aanbod op de toenemende vergrijzing (zoals verzekeringen gerelateerd aan gezondheidszorg) en op de vraag naar duurzame producten zoals *Green Bonds* en duurzaam pensioensparen.
- We berekenen de mogelijke impact van wijzigingen in de belangrijke parameters en schatten de invloed van significante gebeurtenissen zo goed mogelijk in.
- We streven ernaar onze inkomsten verder te diversifiëren, onder andere naar meer *fee business*, naast interestinkomsten.

Topics uit onze materialiteitsanalyse*

- Klimaatverandering en impact van onze activiteiten op het milieu
- Financiële veerkracht
- Lokale samenleving en economie
- Verantwoord beleggen en financieren

Wijzigend klantgedrag en concurrentie

We hebben te maken met een sterke concurrentie, technologische veranderingen en het wijzigende gedrag van klanten. Naast de traditionele spelers neemt de concurrentie toe van internetbanken, fintechs, bigtechs en van e-commerce in het algemeen. Dat zorgt voor potentiële druk op crosssellingmogelijkheden en beïnvloedt de klantenverwachtingen, onder meer inzake snelheid en digitale interactie. Dat alles verhoogt het belang van digitalisering en innovatie in onze groep en een goede kadering ervan, en noodzaakt tot een wendbare, snelle organisatie die in staat is continu aanpassingen te doen aan processen en systemen.

Hoe gaan we daarmee om?

- Om ons te wapenen tegen concurrentie en technologische veranderingen is de creatieve input en de opleiding/ diversiteit van onze medewerkers bijzonder belangrijk.
- We hebben een grote hoeveelheid gegevens ter beschikking, wat ons in staat stelt beter te begrijpen wat klanten echt willen. Ons geïntegreerde model stelt ons bovendien in staat completere oplossingen aan te bieden dan pure banken of verzekeraars.
- We hebben een proces om ervoor te zorgen dat de business op een efficiënte manier een beslissing verkrijgt om een nieuw product te lanceren, waarbij ook de risico's grondig bekeken worden. We herzien regelmatig alle bestaande producten om ze aan te passen aan gewijzigde klantenbehoeften of omstandigheden.
- In verschillende vennootschappen van de groep worden activiteiten inzake onderzoek en ontwikkeling verricht die kaderen binnen een programma dat tot doel heeft om nieuwe en innovatieve financiële producten en diensten te ontwikkelen. We lanceerden in de afgelopen jaren tal van succesvolle mobiele en andere innovatieve toepassingen. Voorbeelden vindt u in het hoofdstuk Onze divisies.
- Toepassingen worden waar mogelijk gekopieerd in verschillende thuismarkten van de groep. We staan ook open voor samenwerking met fintechbedrijven of zelfs branchegenoten.
- Naast innovatie en digitalisering zetten we ook in op vereenvoudiging van producten en processen.

Topics uit onze materialiteitsanalyse*

- Digitalisering
- Databeveiliging en bescherming van de consument
- Eerlijke en transparante communicatie
- Klantenbetrokkenheid en -tevredenheid
- Bedrijfscultuur
- Aantrekken en behouden van talentvolle medewerkers en diversiteit en inclusie op de werkvloer

Regelgeving

Toenemende regelgeving is een gegeven voor de hele financiële sector. Naast de al in voege zijnde GDPR, MiFID II, MiFIR en PSD2 gaat het de volgende jaren onder meer over:

- de verdere implementatie van de Benchmarkverordening, die ertoe leidt dat de rentebenchmarks die worden gebruikt bij markttransacties, kredietovereenkomsten, rekeningen en de uitgifte van effecten grondig worden hervormd;
- de hervorming van de Verordening Europese marktinfrastructuur (EMIR), die een operationele impact heeft op onze groepswijde derivatenactiviteiten;
- de EU-maatregelen om financiële middelen te mobiliseren voor duurzame groei (onder meer openbaarmakingsverplichtingen met betrekking tot milieu-, sociale en governancefactoren);
- het voorstel voor een Verordening betreffende privacy en elektronische communicatie, dat wordt verwacht in 2020-2021 en onder meer strikte voorwaarden zal opleggen voor het gebruik van elektronische communicatiegegevens;
- de omzetting van de EU-richtsnoeren in verband met uitbesteding (EBA, EAVB) in nationaal recht;
- wijzigingen aan de Richtlijn herstel- en resolutieplanning (BRRD2) en aan de Verordening en richtlijn kapitaalvereisten (CRR2 en CRD5) en de verdere implementatie van de Basel IV-wetgeving zowel op EU- als op nationaal niveau;
- nieuwe IFRS-voorschriften, zoals IFRS 17 dat geldt voor verzekeringsactiviteiten en ingaat binnen een aantal jaren.

Hoe gaan we daarmee om?

- We bereiden ons degelijk voor op nieuwe regelgeving: gespecialiseerde teams volgen de regelgeving op de voet en stellen acties voor, onder meer met betrekking tot de kapitaalplanning van de groep.
- We bekijken de impact van de regelgeving op het klantengedrag en passen onze producten en processen desgevallend aan het wijzigende klantengedrag aan.
- We nemen deel aan werkgroepen in belangenverenigingen, waar we ontwerpdocumenten analyseren.
- Een speciaal team bekommert zich om de contacten met de overheden en de toezichthouders.
- We bereiden nota's voor en geven opleidingen voor de business.

Topics uit onze materialiteitsanalyse*

- Databeveiliging en bescherming van de consument
- Eerlijke en transparante communicatie
- Financiële veerkracht
- Bedrijfsethiek
- Klimaatverandering en impact van onze activiteiten op het milieu

Cyberrisico en information security

In een wereld die steeds meer digitaal wordt, zijn degelijke ICT-systemen uiterst belangrijk en zijn hacking en cyberaanvallen een constante bedreiging, met mogelijk aanzienlijke financiële en reputatieschade.

We focussen op een optimale bescherming zowel van onze klanten als van onze groep zelf.

Hoe gaan we daarmee om?

- We maken onze medewerkers bewust van cyberrisico's door opleidingen waarbij we aandacht besteden aan zaken zoals phishing, vishing en fraude in het algemeen.
- We werken aan sterk beveiligde en betrouwbare ICT-systemen en degelijke databeschermingsprocedures en monitoren onze systemen en de omgeving continu.
- We analyseren cyberrisico's vanuit IT- en businessperspectief om een maximale weerstand te kunnen bieden en aanvallen snel en efficiënt te kunnen remediëren. We evalueren onze actieplannen regelmatig en sturen ze bij.
- Een gecertificeerd Cyber Expertise & Response Team focust op cybercrime, informeert en assisteert de lokale entiteiten, test de verdedigingssystemen van KBC en zorgt voor training en cyber awareness in de groep. Een groepswijd competentiecentrum voor Information Risk Management focust op de risico's verbonden aan gegevensbeveiliging, cybercrime en operationele IT-risico's.
- We zijn lid van de Belgische Cyber Security Coalition, een kennis- en overlegplatform van zo'n vijftig overheids- en privébedrijven en academici.
- We laten de cyberrisico's en de verdedigingsmechanismen van onze entiteiten jaarlijks evalueren door een internationaal team van interne gegevensbeveiligingsexperts.

Topics uit onze materialiteitsanalyse*

- Databeveiliging en bescherming van de consument
- Digitalisering

* Zie Stakeholderinteractie en materialiteitsanalyse in het deel Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie.

De marktomstandigheden in onze kernmarkten in 2019

België

Marktomgeving

- De Belgische economie hield het pad van gestage maar gematigde groei aan, met een reële bbb-groei van 1,4%.
- De al bij al nog gunstige Belgische conjunctuur werd uitsluitend door de binnenlandse vraag ondersteund.
- De inflatie lag met 1,2% veel lager dan in 2018.
- Verwachte groei van het reële bbb*: -9,5% in 2020 en +12,3% in 2021.

KBC in België

- Belangrijkste merken: KBC, KBC Brussels en CBC
- 518 bankkantoren¹, 355 verzekeringsagentschappen, elektronische kanalen
- 20% geschat marktaandeel voor traditionele bankproducten, 30% voor beleggingsfondsen, 13% voor levensverzekeringen en 9% voor schadeverzekeringen
- 3,5 miljoen klanten
- 112 miljard euro kredieten², 131 miljard euro deposito's en schuldpapier
- 1 344 miljoen euro nettoresultaat

¹ Exclusief de automatenkantoren en de elf buitenlandse kantoren van KBC Bank in de VS, Azië en Europa.

² Inclusief de buitenlandse kantoren van KBC Bank.

Tsjechië

Marktomgeving

- De reële bbb-groei vertraagde tot 2,4%.
- De gezinsconsumptie werd ondersteund door loonstijgingen en banencreatie, maar minder dan in de afgelopen jaren.
- De gemiddelde inflatie voor 2019 bedraagt 2,6%.
- Verwachte groei van het reële bbb*: -10% in 2020 en +4% in 2021.

KBC in Tsjechië

- Belangrijkste merk: ČSOB
- 225 bankkantoren, verschillende distributiekkanalen voor verzekeringen, elektronische kanalen
- 21% geschat marktaandeel voor traditionele bankproducten, 24% voor beleggingsfondsen, 8% voor levensverzekeringen en 8% voor schadeverzekeringen
- 4,2 miljoen klanten
- 32 miljard euro kredieten, 40 miljard euro deposito's en schuldpapier
- 789 miljoen euro nettoresultaat

Slowakije

Marktomgeving

- De reële bbb-groei vertraagde tot 2,3%.
- De industriële afkoeling en de Duitse groeivertraging spelen de Slowaakse economie duidelijk parten.
- De Slowaakse inflatie nam verder toe, tot 2,8%.
- Verwachte groei van het reële bbb*: -10% in 2020 en +5% in 2021.

KBC in Slowakije

- Belangrijkste merk: ČSOB
- 117 bankkantoren, verschillende distributiekkanalen voor verzekeringen, elektronische kanalen
- 10% geschat marktaandeel voor traditionele bankproducten, 7% voor beleggingsfondsen, 3% voor levensverzekeringen en 4% voor schadeverzekeringen
- 0,6 miljoen klanten
- 8 miljard euro kredieten, 6 miljard euro deposito's en schuldpapier
- 79 miljoen euro nettoresultaat

* Rekening houdend met de invloed van de coronacrisis (27 maart 2020). Economische voorspellingen zijn meer dan ooit onderhevig aan grote onzekerheid. We erkennen dat en houden rekening met verschillende mogelijke scenario's, zowel meer optimistische als meer pessimistische, afhankelijk van de verdere evoluties in de verspreiding van het COVID-19-virus en de beleidsreacties daarop. Ons meest recente basisscenario houdt rekening met een langere periode van lockdown en andere quarantainemaatregelen in alle Europese landen. Daardoor zal de economische terugval zeer diep zijn in de eerste jaarhelft van 2020. Maar doordat beleidsmaatregelen tegelijk het economische herstel ondersteunen, verwachten we dat dat herstel eveneens heel sterk zal zijn. We veronderstellen dat het herstel van start zal gaan in de tweede helft van 2020 en zal voortduren in 2021. Op jaarbasis geeft dat sterk negatieve bbb-groecijfers voor 2020, gevolgd door sterk positieve bbb-groecijfers voor 2021. In onze thuismarkten verwachten we dat het herstel het vlotst zal verlopen in België, dankzij sterke automatische stabilisatoren en intensieve ad-hocoverheidsmaatregelen.

Hongarije

Marktomgeving

- De reële bbp-groei bleef sterk met 4,9%.
- De sterke groeiprestaties zijn het resultaat van een combinatie van factoren, in het bijzonder de sterke monetaire stimulus, de absorptie van EU-fondsen en fiscale stimuli.
- De inflatie steeg verder naar 3,4% aan de bovenzijde van de symmetrische band van een procentpunt rond 3%, die de Hongaarse nationale bank nastreeft.
- Verwachte groei van het reële bbp*: -9% in 2020 en +4% in 2021.

KBC in Hongarije

- Belangrijkste merk: K&H
- 208 bankkantoren, verschillende distributiekkanalen voor verzekeringen, elektronische kanalen
- 10% geschat marktaandeel voor traditionele bankproducten, 13% voor beleggingsfondsen, 3% voor levensverzekeringen en 8% voor schadeverzekeringen
- 1,6 miljoen klanten
- 5 miljard euro kredieten, 8 miljard euro deposito's en schuldpapier
- 173 miljoen euro nettoresultaat

Bulgarije

Marktomgeving

- De Bulgaarse reële bbp-groei bleef met 3,4% relatief stabiel, ondanks een aantal uitdagingen voor Bulgarije, zoals de economische situatie in Turkije.
- De gemiddelde stijging op jaarbasis van de consumptieprijzen in Bulgarije bedroeg 2,4%, mede door de sterke loongroei als gevolg van een toenemende krapte op de arbeidsmarkt.
- Verwachte groei van het reële bbp*: -10% in 2020 en +5% in 2021.

KBC in Bulgarije

- Belangrijkste merken: UBB en DZI Insurance.
- 183 bankkantoren, verschillende distributiekkanalen voor verzekeringen, elektronische kanalen
- 10% geschat marktaandeel voor traditionele bankproducten, 16% voor beleggingsfondsen, 23% voor levensverzekeringen en 10% voor schadeverzekeringen
- 1,3 miljoen klanten
- 4 miljard euro kredieten, 4 miljard euro deposito's en schuldpapier
- 93 miljoen euro nettoresultaat

Ierland

Marktomgeving

- Met een reële bbp-groei van 5,5% behoorde de Ierse economie tot de sterkste groeiers binnen de eurozone.
- Net zoals in het vorige jaar bleef de inflatie erg beperkt (0,9%) en duidelijk onder het EMU-gemiddelde.
- De sterke economische groei zorgde mee voor een verdere daling van de Ierse overheidsschuldratio, tot 58% van het bbp.
- Verwachte groei van het reële bbp*: -5% in 2020 en +4% in 2021.

KBC in Ierland

- Belangrijkste merk: KBC Bank Ireland
- 16 bankkantoren (hubs), elektronische kanalen
- 9% geschat marktaandeel voor retailbankieren
- 0,3 miljoen klanten
- 10 miljard euro kredieten, 5 miljard euro deposito's en schuldpapier
- 29 miljoen euro nettoresultaat

Meer weten?

Meer informatie over de marktomstandigheden per land en de methodologie vindt u in het hoofdstuk Onze divisies.

Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties

Onze waardecreatie

Ons model

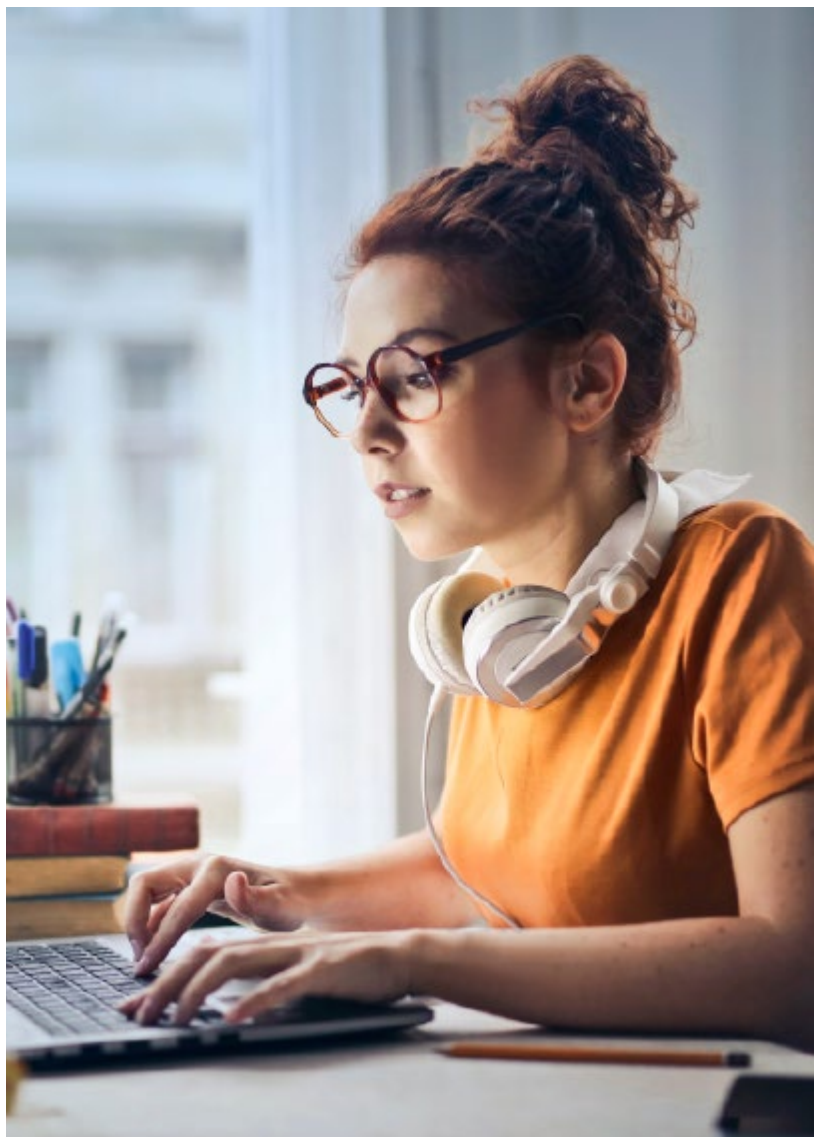
Onze omgeving

Onze werkmiddelen

Belangrijke uitdagingen

- De wendbaarheid en inzetbaarheid van onze medewerkers in een snel veranderende omgeving verhogen
- De groepswijde governance optimaliseren
- Investeren in *future proof skills*, in een cultuur van continu leren
- Inzetten op coachend en inspirerend leiderschap
- Een gerichte zoektocht voeren naar gespecialiseerde profielen
- Aandacht hebben voor gezondheid, welzijn en diversiteit

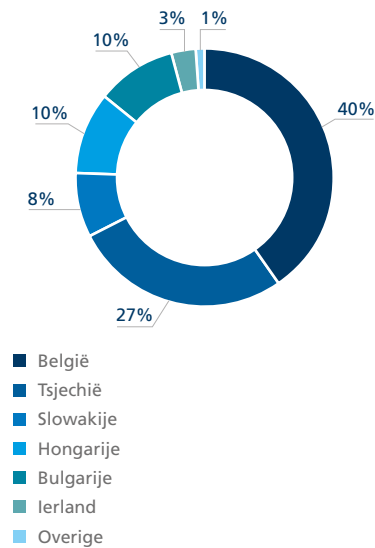
Onze medewerkers

In elk land krijgt ons HR-beleid aparte accenten, zodat we optimaal kunnen inspelen op de lokale arbeidsmarkt. Onze waarden zijn echter groepsbreed dezelfde en steunen op onze PEARL-bedrijfscultuur. Onze medewerkers maken dat elke dag tastbaar, in alle kernlanden van onze groep. De E uit PEARL staat voor *Empowerment*, waarmee we bedoelen dat we elke medewerker de ruimte bieden om zijn talent en creativiteit te ontplooiën en om die in te zetten bij de realisatie van onze bedrijfsstrategie. Niet alleen door te leren, maar ook door ideeën kenbaar te maken en verantwoordelijkheid te nemen. We stimuleren die PEARL-cultuur bij onze medewerkers op een actieve manier. Met *Team Blue* wil KBC alle collega's uit de verschillende landen verenigen, zodat ze fier zijn op hun team en hun bedrijf, gebruikmaken van elkaars ervaring en slim kopiëren van elkaar. We stimuleren dat groepsdenken ook op een ludieke manier, onder meer via de *Team Blue-uitdagingen*. Het bedrijf krijgt dan van de groeps-CEO een uitdaging en gaat die aan. Zo werden de KBC-medewerkers bijvoorbeeld uitgedaagd om tussen 20 mei en 18 oktober zoveel mogelijk acties op poten te zetten die een positieve invloed hebben op milieu en klimaat. KBC plantte als tegenprestatie een boom voor elke medewerker die deelnam aan een activiteit. In totaal werden 24 000 bomen geplant, verspreid over de verschillende kernlanden waar KBC actief is.

Onze medewerkers werken meer en meer samen in multidisciplinaire teams. Projecten verlopen *agile* (dat is flexibel en wendbaar) en leveren resultaten op in opeenvolgende korte doorlooptijden. Dat zorgt voor snellere innovaties voor onze klanten. Het stimuleert onze medewerkers ook om creatief te denken en nieuwe rollen op te nemen en dat opent op zijn beurt perspectieven voor een rijker loopbaantraject dat aansluit bij ieders individuele talenten. We beseffen goed dat wij dankzij die wendbaarheid van onze medewerkers zelf proactief kunnen inspelen op de wensen van de klant en op de toenemende digitaliteit.

In mei 2019 startten we met een grote optimalisatie van onze groepsbrede governance, met als doel onze operationele efficiëntie verder te verhogen. Dankzij die oefening zal onze organisatie wendbaarder zijn, met minder managementlagen. Daardoor kunnen klantenoplossingen worden geïmplementeerd met een verbeterde doorlooptijd en na een sneller besluitvormingsproces, waarbij onze medewerkers een grotere rol krijgen. Die optimalisatieoefening heeft gevolgen voor sommige van onze medewerkers. In België worden de veranderingen ingevoerd vanaf september 2019 tot eind 2022

Geografische samenstelling van het personeel (eind 2019)

en zullen ze in die periode leiden tot een inkrimping van het personeelsbestand met ongeveer 1 400 medewerkers (waarvan 300 functies zullen ondergebracht worden in de interne Shared Services Centers van KBC in Tsjechië en Bulgarije). Ook worden de contracten met 400 externe contractuelen stopgezet. De totale vermindering van de vte wordt opgevangen door een natuurlijke uitstroom. In ČSOB in Tsjechië verwachten we dat de vermindering van het aantal medewerkers zich de komende drie jaar voortzet aan een tempo van minimaal 250 medewerkers op jaarbasis. Dankzij het normale personeelsverloop en door de interne herinzet van het personeel te bevorderen, streven we in Tsjechië ernaar om gedwongen ontslagen tot een minimum te beperken. In de andere kernlanden zijn de afgelopen jaren al operationele efficiëntie-oefeningen uitgevoerd of zijn ze momenteel nog aan de gang.

We zijn ons ervan bewust dat goede leidinggevendenden de sleutel zijn om het beste in onze medewerkers naar boven te halen en om onze strategie succesvol te implementeren. Om een gemeenschappelijke visie te kunnen uitdragen, nemen senior managers uit de hele groep deel aan KBC University, een ambitieus ontwikkelingsprogramma met verschillende sprekers en modules rond bankverzekeren, leiderschap,

klantgerichtheid en digitaliteit. Daarnaast maken we actief werk van een apart beleid voor toptalentmanagement, waarmee we toekomstige senior managers in kaart brengen en klaarstomen voor de uitdagingen van morgen. Het thema *gender* krijgt hierin speciale aandacht.

We investeren in de opleiding van alle leidinggevendenden via leiderschapstrajecten, die regelmatig worden getoetst aan de evoluties in ons bedrijf en in de maatschappij. Zo wordt er meer ingezet op coaching en progressiemanagement.

We zien zelfontplooiing als de sleutel om te kunnen meegroeien in de toekomst, samen met KBC. Onze medewerkers kunnen kiezen uit een ruim aanbod aan leervormen, met onder andere e-learning, coaching op de werkvloer en klassikale opleidingen om nieuwe vaardigheden te verwerven. Nieuwe digitale skills vormen daarbij zeker een uitdaging. In het Shared Services Center in Tsjechië, bijvoorbeeld, werd die nieuwe leercultuur in 2019 tastbaar gemaakt met '*Unlock your potential*'-events, met een sterke focus op nieuwe trends en digi-competenties. In België worden de klantenadviseurs in de kantoren opgeleid via apps met continue leerinfo afgestemd op hun expertise. Bij K&H in Hongarije lag, als gevolg van de gevoelige verhoging van het aantal *cashless* kantoren, de focus op herscholing van medewerkers die de functie van kassier uitoefenden.

Het blijft de vaste ambitie om onze organisatie en medewerkers zo *future proof* mogelijk te maken. We blijven daarom sterk investeren in de opleiding en vaardigheden van onze medewerkers. Zo zijn we momenteel in België bezig met het opzetten van een AI-gestuurd leer- en talentenplatform dat medewerkers in staat zal stellen om hun huidige functionele en digitale vaardigheden in kaart te brengen en te vergelijken met de behoeften van de toekomst. Zo kunnen ze de nodige stappen zetten en tijdig de nodige opleiding volgen om hun toekomstbestendige vaardigheden aan te scherpen. Via levenslang leren, omscholing en interne herinzet streven we ernaar om onze medewerkers, ook die van wie de job wegvalt, inzetbaar te houden. In de context van afbouw van jobs en langer werken nemen we ook onze verantwoordelijkheid om onze medewerkers langer actief te houden. In België

voeren we bijvoorbeeld al een aantal jaren een innovatief eindeloopbaanbeleid (Minerva), waarin medewerkers de laatste jaren van hun loopbaan aan de slag kunnen bij een externe, maatschappelijk relevante organisatie. Ook is er in 2019 een initiatief gestart op sectorniveau (Talentmobiliteit) om mensen uit de financiële sector om te scholen en te begeleiden naar een nieuwe job in een andere sector.

We nemen het welzijn van onze medewerkers ter harte. Een gezonde medewerker voelt zich goed in zijn vel en heeft de kracht om vanuit zijn creativiteit naar klantgerichte oplossingen te zoeken. Daarom hanteren we een aanpak om medewerkers op lange termijn fit en inzetbaar te houden, zowel mentaal als fysiek. KBC heeft in België een uitgebreid Welzijnsprogramma met aandacht voor beweging, gezonde voeding, psychisch welzijn en een goede werksfeer. Er wordt preventief aandacht besteed aan stress en burn-out met onder andere voordrachten, opleidingen en interactieve sessies met leidinggevendenden.

We volgen de mening van onze medewerkers nauw op. 2019 was een belangrijk transitiejaar met veel veranderingen. Daarom legden we de focus op korte, actiegerichte bevestigingen. Vanaf 2020 plannen we opnieuw een groepswijde bevestiging over betrokkenheid.

In België organiseerden we in 2019 een '*Shape your Future*'-bevestiging, waarvan de responsgraad 53% bedroeg. Op de vraag wat medewerkers willen leren, kregen we veel antwoorden – wat logisch is tegen de achtergrond van de governance-oefeningen – en zegt de meerderheid van de collega's vooral nood te hebben aan functionele opleidingen. 72% van de medewerkers is tevreden met de ondersteuning die ze krijgen bij hun opwikkeling. De resultaten tonen ook aan dat 84% van de medewerkers de strategische focus van KBC begrijpt en weet waar KBC naartoe wil. Ook de medewerkers van ČSOB in Tsjechië konden in 2019 hun feedback geven via een bevestiging, wat 84% van de medewerkers ook effectief deed. 78% van de collega's geeft aan graag in de ČSOB-groep te werken, 91% vindt het belangrijk dat het bedrijf succesvol is en 68% is bereid om daarvoor extra

inspanningen te leveren die hun dagelijkse werk overstijgen. ČSOB besliste naar aanleiding van de resultaten van deze bevraging om de communicatie rond *change management* te versterken, meer focus te leggen op bedrijfscultuur en ervoor te zorgen dat samenwerken nog doeltreffender kan, met administratieve vereenvoudigingen en verbeterde processen.

In onze HR-beleidslijnen, ons rekruterings- en promotiebeleid en onze loonsystemen maken we geen onderscheid inzake geslacht, geloof, etnische achtergrond of seksuele geaardheid. Die gelijke behandeling van werknemers hebben we ook opgenomen in de KBC-Gedragslijn en in

de verschillende manifesten en charters die we hebben ondertekend. We willen als werkgever een duidelijk signaal geven aan de maatschappij: we behandelen onze werknemers op een maatschappelijk verantwoorde manier. Daarbij spelen wederzijds vertrouwen en respect een belangrijke rol. Daarnaast verhogen we ook het bewustzijn rond diversiteit bij onze medewerkers. Een concreet aandachtspunt is het verhogen van de genderdiversiteit in de hogere echelons van onze organisatie, waar vrouwen momenteel nog onvoldoende vertegenwoordigd zijn (zie cijfers tabel).

Personeelsbestand van de KBC-groep	31-12-2019	31-12-2018
Totaal personeelsbestand*		
In aantallen	41 058	41 622
In vte's	37 854	38 368
Onderverdelingen, in procent (gebaseerd op vte's)*		
België	40%	40%
Centraal- en Oost-Europa	55%	55%
Rest van de wereld	5%	5%
Divisie België	31%	31%
Divisie Tsjechië	25%	25%
Divisie Internationale Markten	33%	34%
Groepsfuncties en Groepscenter	11%	10%
Genderdiversiteit (aandeel vrouwen, gebaseerd op aantallen)		
In totaal personeelsbestand	57%	57%
In middle & junior management	43%	42%
In senior management (top 300)	21%	20%
In Directiecomité	14%	14%
In Raad van Bestuur	31%	31%
Overige informatie		
Aandeel deeltijders (in % van totale personeel)	17%	17%
Gemiddelde leeftijd (in jaren)	43	42
Gemiddelde anciënniteit (in jaren)	13	13
Aantal dagen afwezigheid door ziekte per medewerker	9	9
Werknemersverloop (in % van totale personeel)	13%	13%
Interne arbeidsmobiliteit (in % van totale personeel)	23%	22%
Investeringen voor opleiding en ontwikkeling (in miljoenen euro)	30	30
Aantal opleidingsdagen per medewerker	4,1	4,2

* Noteer dat we ook de flexibele DPP- en DPC-contracten (tijdelijke contracten vooral voor studenten) in Tsjechië en Slowakije opnemen in de totalen (maar niet in de andere verdelingen in de tabel). De gegevens vanaf Genderdiversiteit betreffen de periode 1 oktober [t-1] – 30 september [t].

We volgen de toepassing van ons HR-beleid zorgvuldig op. Dat doen we niet alleen met kwalitatieve bevragingen, maar ook met HR-data. Daarmee brengen we bijvoorbeeld informatie over rewardcomponenten, opleidingsuren of absentie-medagen in kaart. We toetsen ons beleid voortdurend af aan de marktindicatoren. We monitoren de personeelsaantallen groepsbreed en per land. Die cijfers worden elk kwartaal voorgelegd aan het directiecomité.

We investeren in een goede sociale dialoog met de werknemersvertegenwoordigers. In ons sociale overleg komen zeer uiteenlopende thema's aan bod, zoals loon- en arbeidsvoorwaarden, reorganisaties en welzijn. Om rekening te houden met de lokale wettelijke en bedrijfseigen situaties, organiseren we het sociale overleg voornamelijk per land en onderneming. Dat heeft ook in 2019 geleid tot het sluiten van collectieve akkoorden in de diverse landen. Daarnaast is er op groepsniveau al meer dan twintig jaar jaarlijks een vergadering van de Europese ondernemingsraad. Daar ontmoeten werknemersvertegenwoordigers uit de verschillende landen, de directie en een uitgebreide, internationale HR-delegatie elkaar. Op de agenda staan topics van grensoverschrijdend belang, zodat er een forum is om de sociale impact van beslissingen ook op groepsniveau te bespreken.

Jaarlijks bekijken we aan de hand van een *operational risk framework* de belangrijke risico's in het humanresources-proces. Een belangrijk onderdeel daarvan is de implementatie en monitoring van wetgeving. We zorgen ervoor dat we die strikt toepassen op het HR-domein. Daarbij denken we onder meer aan de EBA-richtlijnen voor outsourcing, diverse wetgeving inzake het loonbeleid (inclusief variabel loon) en de privacywetgeving (General Data Protection Regulation). 2019 was het eerste volledige jaar waarin die Europese GDPR-wetgeving van kracht was. Er ging dan ook heel wat aandacht naar de implementatie in de interne HR-processen en naar externe partijen waarmee we samenwerken, zodat alle HR-contractanten GDPR-compliant zijn en onze personeelsgegevens maximaal beschermd zijn. In de verschillende landen waar we actief zijn, zorgen we dat alle medewerkers in orde zijn met alle wettelijke opleidingsvereisten, bijvoorbeeld voor de distributie van verzekeringen, kredieten of beleggingsproducten. Ook verhogen we via gerichte campagnes en training het algemene risicobewustzijn van onze medewerkers. Een belangrijk operationeel risico voor human resources is *people risk*. We volgen in samenwerking met onze risicoafdeling de diverse risico's op de voet via een *people risk dashboard*. In de zeer snel veranderende financiële sector

zouden we zonder de juiste medewerkers met de juiste competenties niet in staat zijn om met KBC een referentie te blijven in de Europese financiële sector. We rekruteren daarom erg gericht, zodat we medewerkers optimaal kunnen inzetten in de organisatie en hen zodoende kunnen motiveren en behouden. Zo hebben we in 2019 in België een 300-tal mensen aangeworven, waaronder zowel starters als gespecialiseerde profielen (bijvoorbeeld data-analisten, IT-ers of commercieel talent).

Ons kapitaal

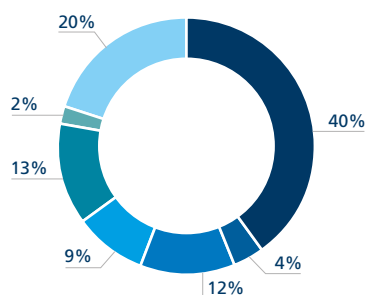
Onze activiteiten zijn alleen mogelijk als we beschikken over een degelijke kapitaalbasis. Eind 2019 bedroeg ons totale eigen vermogen 20,4 miljard euro. Eind 2019 werd ons kapitaal vertegenwoordigd door 416 394 642 aandelen, een toename van 238 966 aandelen tegenover het vorige jaar als gevolg van de jaarlijkse kapitaalverhoging voor het personeel in december.

Onze aandelen zijn in handen van een groot aantal aandeelhouders in verschillende landen. MRBB, Cera, KBC Ancora en de Andere vaste aandeelhouders vormen de groep van vaste aandeelhouders van onze groep. Tussen die kernaandeelhouders werd een aandeelhoudersovereenkomst gesloten om te zorgen voor stabiliteit van het aandeelhouderschap en de continuïteit van de groep en om het algemene beleid van de groep te ondersteunen en te coördineren. Daartoe handelen de kernaandeelhouders in onderling overleg op de Algemene Vergadering en zijn ze vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur. De huidige overeenkomst werd aangegaan voor een periode van tien jaar met ingang van 1 december 2014. Volgens de recentste kennisgeving bezaten de vaste aandeelhouders samen 40% van onze aandelen.

We streven ernaar minimaal 50% van de beschikbare geconsolideerde winst uit te keren als dividend (dividenden op aandelen en coupons op de AT1-instrumenten samen). Tenzij er zich uitzonderlijke of onvoorziene omstandigheden voordoen, zullen we, als voorschot op het totale dividend, elk jaar in november een interim-dividend voor het lopende boekjaar uitkeren van 1 euro per aandeel, en daarnaast een slotdividend na de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering. Zie ook de informatie over de referentiekapitaalpositie in We willen onze ambities waarmaken binnen een strikt risicobeheer.

In november 2019 betaalden we 1 euro per aandeel als interim-dividend over 2019. In overeenstemming met de aanbevelingen van de ECB zullen we over 2019 geen slotdividend uitbetalen.

Geografische samenstelling van aandeelhouders (september 2019, eigen KBC-schattingen)

- Vaste aandeelhouders, België
- Institutionele aandeelhouders, België
- Institutionele aandeelhouders, overig continentaal Europa
- Institutionele aandeelhouders, VK & Ierland
- Institutionele aandeelhouders, Noord-Amerika
- Institutionele aandeelhouders, rest
- Overige (particuliere aandeelhouders, niet-geïdentificeerd, enz.)

KBC-aandeel	2019	2018
Aantal uitstaande aandelen op 31 december (in miljoenen)	416,4	416,2
Koersontwikkeling in het boekjaar*		
Hoogste koers (in euro)	67,9	77,8
Laagste koers (in euro)	50,9	55,3
Gemiddelde koers (in euro)	60,8	67,4
Slotkoers (in euro)	67,1	56,7
Vershil slotkoers einde boekjaar en slotkoers einde vorig boekjaar	+18%	-20%
Marktkapitalisatie, in miljarden euro, op 31 december	27,9	23,6
Gemiddelde dagelijkse omzet op Euronext Brussels (bron: Bloomberg)		
In miljoen aantal aandelen	0,8	0,7
In miljoenen euro	46	49
Eigen vermogen per aandeel (in euro)	45,3	41,4

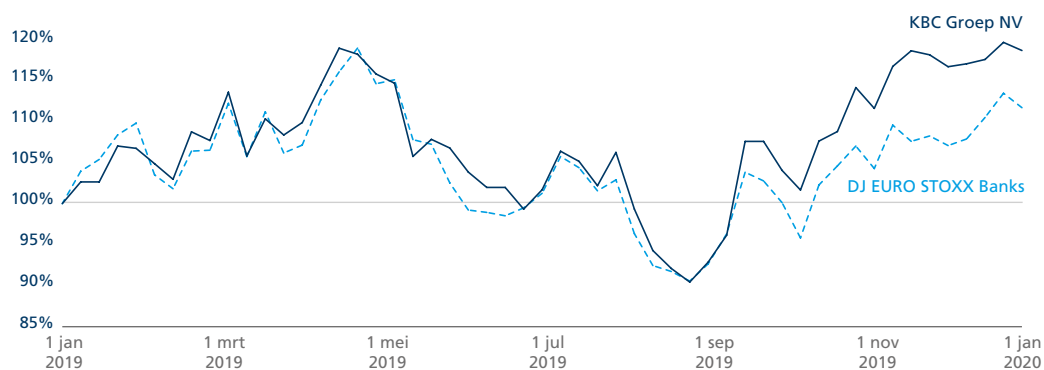
* Op basis van slotkoersen; afgerond op een cijfer na de komma.

Aandeelhoudersstructuur KBC Groep NV, 31 december 2019*	Aantal aandelen op het moment van kennisgeving	Percentage van het huidige aantal aandelen
KBC Ancora	77 516 380	18,6%
Cera	11 127 166	2,7%
MRBB	47 887 696	11,5%
Andere vaste aandeelhouders	31 113 727	7,5%
Subtotaal vaste aandeelhouders	167 644 969	40,3%
Free float	248 749 673	59,7%
Totaal	416 394 642	100,0%

* Gebaseerd op de recentste transparantiemeldingen of, als ze recenter zijn, meldingen in het kader van de wet inzake openbare overnamebiedingen of andere informatie.

Koersontwikkeling van het KBC-aandeel over 1 jaar

(31 december 2018 = 100%, eindeweekgegevens)

Onze activiteiten bestaan voor een belangrijk deel in het omzetten van deposito's en andere financieringsvormen in kredieten. Naast kapitaal is dus ook onze financiering via deposito's en schuldpapier een belangrijke *grondstof* voor onze groep. We hebben daarom een sterke

depositobasis bij particulieren en midcaps opgebouwd in onze kernmarkten. We geven bovendien regelmatig schuldinstrumenten uit, onder meer via KBC Ifima, KBC Bank en KBC Groep NV zelf.

Ratings ¹ , 30-03-2020	Long term debt rating	Outlook/watch/ review	Short term debt rating
Fitch			
KBC Bank NV	A+	(Negatieve <i>outlook</i>)	F1
KBC Groep NV	A	(Negatieve <i>outlook</i>)	F1
Moody's			
KBC Bank NV ²	A1	(Stabiele <i>outlook</i>)	P-1
KBC Groep NV	Baa1	(Stabiele <i>outlook</i>)	P-2
Standard & Poor's			
KBC Bank NV	A+	(Stabiele <i>outlook</i>)	A-1
KBC Verzekeringen NV	A	(Stabiele <i>outlook</i>)	–
KBC Groep NV	A-	(Stabiele <i>outlook</i>)	A-2

¹ Voor uitleg bij de verschillende ratings verwijzen we naar de respectievelijke ratingagentschappen. Voor KBC Verzekeringen gaat het over de *financial strength rating*. Die geeft een idee van de waarschijnlijkheid van het honoreren van claims van verzekerden, terwijl de vermelde ratings voor KBC Bank en KBC Groep de waarschijnlijkheid meten van het honoreren van financiële verplichtingen.

² Long term deposit rating is Aa3.

Ons netwerk en onze relaties

Naast medewerkers en kapitaal zijn ook ons netwerk en onze relaties bijzonder belangrijk voor onze activiteiten. U vindt een overzicht van ons netwerk bij De marktomstandigheden in onze kernmarkten in 2019.

Ons maatschappelijk en relationeel kapitaal omvat alle relaties met onze klanten, aandeelhouders, overheden, regelgevers en andere belanghebbenden, waardoor we maatschappelijk relevant kunnen blijven en handelen als een maatschappelijk verantwoord bedrijf. Dat onderwerp komt uitgebreid aan bod in het deel Onze strategie, in de paragraaf Onze rol in de samenleving.

Investor relations

De missie van ons Investor Relations Office is het verstrekken van tijdige, transparante, consistente en relevante informatie met betrekking tot de bedrijfsstrategie, trends en financiële gegevens aan analisten, investeerders, ratingagentschappen, enz. Die informatie wordt wijd verspreid en alle betrokken partijen hebben toegang tot die informatie. Investor Relations heeft een directe lijn met en staat in dagelijks contact met het topmanagement van de groep. Het geeft aanbevelingen over de informatie die aan de markt wordt gegeven, verzamelt informatie over de markt zelf (waaronder de meningen van de analisten over KBC en de samenstelling van de aandeelhouders van KBC) en is betrokken bij het briefen van het senior management inzake contacten met analisten en investeerders.

Investor Relations

2019

Aantal <i>roadshows</i>	45
Aantal <i>reverse roadshows</i>	15
Aantal internationale conferenties	7
Aantal <i>sell-side</i> analisten dat KBC opvolgt*	27
Aanbevelingen van de <i>sell-side</i> analisten m.b.t. het KBC-aandeel (op 31-12-2019)	
“Buy”/“Outperform”	63%
“Hold”/“Neutral”	26%
“Sell”/“Underperform”	11%

KBC Investor Relations-app

* De lijst van die analisten vindt u op www.kbc.com.

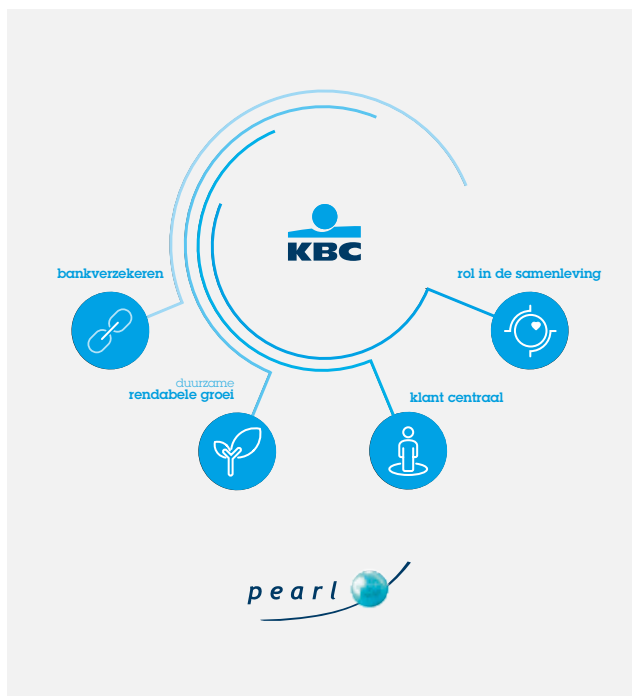
Meer over onze kredietratings vindt u op www.kbc.com > Investor Relations > Kredietratings. Details over onze schulduitgiften vindt u in de Debt investor presentation op www.kbc.com > Investor Relations > Presentaties.

Onze strategie

Onze strategie steunt op vier principes:

- Onze klanten staan centraal in alles wat we doen.
- We willen onze klanten een unieke bankverzekeringservaring bezorgen.
- We bekijken de ontwikkeling van onze groep op lange termijn en we willen duurzame en rendabele groei realiseren.
- We nemen onze verantwoordelijkheid in de samenleving en de lokale economieën.

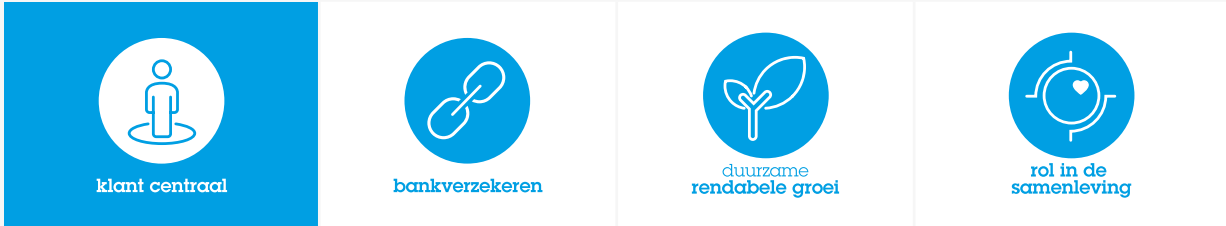
We voeren die strategie uit binnen een strikt kader van beheer van risico's, kapitaal en liquiditeit.

Duurzaam ondernemen betekent voor ons in staat zijn te beantwoorden aan de verwachtingen van al onze stakeholders en dat we al onze verplichtingen nakomen, niet alleen nu maar ook in de toekomst. Onze duurzaamheidsstrategie bestaat uit financiële veerkracht en de drie hoekstenen:

- verantwoord gedrag bij alle medewerkers stimuleren;
- onze positieve impact op de samenleving vergroten;
- onze nadelige impact op de samenleving beperken.

De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur

Binnen een strikt risico-, kapitaal- en liquiditeitskader

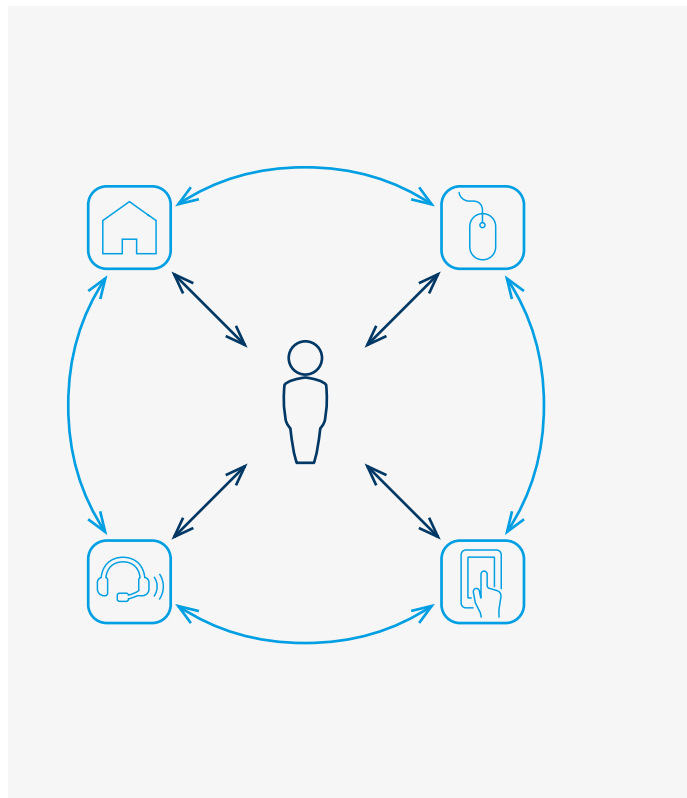
Belangrijke uitdagingen

- Aanpassing bedrijfsmodel aan veranderend klantengedrag en digitale wereld
- Vereenvoudiging processen, systemen, producten, enz.
- Databescherming en privacy
- Duidelijke en transparante klantencommunicatie

We moeten elke dag het vertrouwen van onze klanten blijven verdienen. We streven ernaar hun complete, toegankelijke en relevante oplossingen aan te bieden tegen een faire prijs en stellen alles in het werk voor een optimale klantervaring. We starten dan ook vanuit hun behoeften, en niet vanuit onze bank- en verzekeringsproducten.

We moeten ons daarbij continu aanpassen aan de erg veranderlijke omgeving, het wijzigende gedrag en de veranderde verwachtingen van onze klanten en nieuwe technologieën. We luisteren daarom continu naar onze klanten en houden de vinger aan de pols bij de lancering van nieuwe producten. Maar daarnaast hebben we ook oog voor wat er leeft en evolueert in onze maatschappij. De inzichten die we verkrijgen zijn cruciaal om mee te groeien met onze klanten en onze maatschappij.

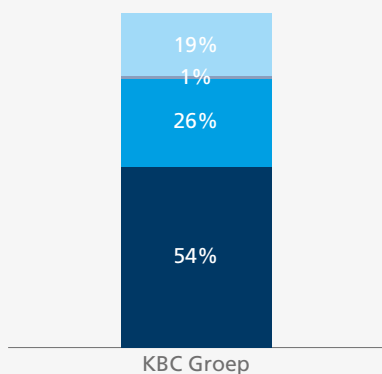
Iedereen weet dat in de afgelopen jaren de digitale dimensie van overweldigend belang is geworden in de financiële wereld. Dat heeft een sterke invloed op het gedrag van klanten. Die verwachten vandaag nog meer dan vroeger een snelle of zelfs onmiddellijke dienstverlening. Ze houden niet van complexiteit, wensen zoveel mogelijk gebruiksgemak en zijn veel meer dan vroeger experts op verschillende gebieden dankzij het internet, waar ze op eenvoudige wijze verschillende aanbieders kunnen vergelijken. Ook in die digitalere wereld willen we proactief een geïntegreerd antwoord bieden op de bank- en verzekeringsbehoeften van onze klant met een uitgebreide *one-stop* financiële dienstverlening, waarbij hij kan kiezen uit een breder, complementair en geoptimaliseerd aanbod. We investeren tussen 2017 en eind 2020 zo'n 1,5 miljard euro in die digitale transformatie en stemmen ons omnikanaaldistributienetwerk verder af op het wijzigende klantengedrag. KBC bewandelt daarbij bewust het pad van de geleidelijkheid. Zo vormden we bijvoorbeeld in 2019 in Vlaanderen een aantal kleinere kantoren om tot automatenkantoren en sloten we er ook diverse bestaande automatenkantoren omdat het aantal geldafhalingen er substantieel daalde en er voldoende KBC-alternatieven zijn in de nabijheid. Tegelijkertijd blijven we investeren in kantoren, in KBC Live en zijn digitale kanalen. KBC zal ook de komende jaren het wijzigende klantengedrag blijven monitoren en zijn

distributienetwerk daaraan geleidelijk aanpassen. Dat heeft uiteraard een impact op onze medewerkers (zie Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties).

Menselijk contact blijft nog altijd een cruciale rol spelen, maar wordt dus versterkt door digitale mogelijkheden, zoals face-to-facecontact ondersteund door robotadvies, of chatbots zoals in de K'Ching-app in België. In het hoofdstuk Onze divisies geven we verschillende voorbeelden van nieuwe digitale producten en diensten in onze kernlanden. Die manier van werken vereist ook een verdere interne vereenvoudiging van processen, systemen en producten. Daarom zullen we de efficiëntie en effectiviteit van onze processen en ons databeheer verder opdrijven. En we zorgen er bovendien voor dat we binnen onze groep ideeën uitwisselen en toepassingen zoveel mogelijk kopiëren en hergebruiken in andere kernlanden van de groep. Zo creëren we verdere synergieën en oefenen we een hefboomwerking uit op het talent, het ondernemerschap en de middelen die aanwezig zijn in de groep.

Omnikanaalaanpak (verdeling van klanten per contactkanaal*)

- Alleen digitaal
- Omnikanaal
- Alleen contactcenter
- Alleen kantoor of ATM

* Benadering, op basis van klantencontacten in het laatste kwartaal van 2019. Exclusief Bulgarije en Postal Savings Bank (Tsjechië).

Privacy en databescherming zijn onlosmakelijk verbonden met ons metier als bank-verzekeraar. De digitalisering biedt ons een veelheid aan gegevens, waardoor we onze klanten beter kennen en ze beter kunnen adviseren. Maar uiteraard vinden klanten het pas goed dat we hun gegevens analyseren als ze ons al vertrouwen, en daarvoor hebben we een weloverwogen privacybeleid opgesteld. Privacy en databescherming zijn immers niet alleen objectieve, in wetten vastgelegde begrippen, maar tegelijk ook erg subjectief. We willen klanten dan ook zelf laten beslissen wat we met hun data doen. Daarbij willen we transparant communiceren en onze klanten een duidelijk privacy-overzicht bieden, waarbij ze op elk ogenblik van keuze kunnen veranderen. Een slimme data-analyse gekoppeld aan een goede privacybescherming beschouwen we als dé kans om het vertrouwen van onze klanten te verdiepen.

We verwachten dat onze medewerkers op een toegankelijke, duidelijke, begrijpelijke en transparante manier communiceren met onze klanten. Dat is niet eenvoudig, denk maar aan de verplichtingen die de

wetgever ons oplegt, zoals brieven rond risico's, kosten en provisies. Enkele jaren geleden zijn we daarom in België gestart met een project om onze klantencommunicatie te vereenvoudigen en verbeteren. Verder zorgen we dat onze commerciële medewerkers zich permanent bijscholen en laten vormen, zodat ze voldoende aandacht hebben voor risico-evaluatie van de verschillende producten en diensten.

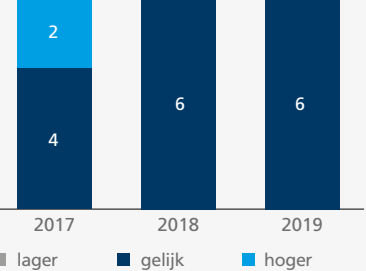

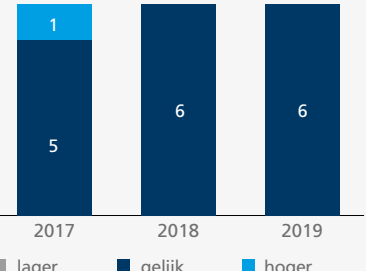
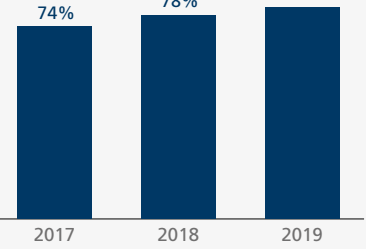
Toegang tot financiële diensten en degelijk financieel advies voor elk deel van de bevolking draagt bij tot economische ontwikkeling en is de basis voor financiële en sociale integratie. Als bank-verzekeraar nemen we ook hier onze verantwoordelijkheid: we zetten in op financiële geletterdheid en door degelijk en transparant advies willen we onze klanten helpen de juiste beslissing te nemen. In het deel Onze strategie, onder Onze rol in de samenleving sommen we diverse voorbeelden op van onze initiatieven om financiële geletterdheid te stimuleren.

Omdat de klant centraal stellen de hoeksteen van onze strategie is, volgen we dat grondig op. We bevragen onze klanten continu en hebben regelmatig debatten met klantenpanels. We gaan ook specifiek in dialoog met ngo's en organiseren jaarlijks een stakeholderdebat. We volgen onze reputatie nauwlettend op en we delen die analyse met alle betrokken diensten en personen, zodat die het nodige kunnen doen. Voorbeelden van acties die we ondernemen met als doel om te gaan met de veranderende klantenverwachtingen, concurrentie en technologische uitdagingen vindt u in het hoofdstuk Onze belangrijkste uitdagingen. De doelstellingen en resultaten voor klantervaring en reputatie vindt u hierna. In de beoordeling vergelijken we de score van de belangrijkste KBC-entiteit(en) in elk kernland met de gemiddelde score van de sector (peergroep) per land. Vanaf 5 procentpunten verschil met het peergroepgemiddelde noemen we een score *hoger of lager*.

KPI

Wat

Doel en resultaat

<p>Reputatie-index</p> 	<p>De index toont de algemene attitude van het publiek t.o.v. het bedrijf en wordt beïnvloed door de <i>performance</i> van 7 beheersbare <i>reputation drivers</i> die ook gemeten worden in de studie. De bevraging wordt uitgevoerd door Ipsos.</p>	<p>Doel: score gelijk aan of hoger dan het peergroep-gemiddelde¹ per land</p> <p>Resultaat in 2019: de scores in alle landen liggen in de lijn van het peergroep-gemiddelde.</p>	<p>KBC-score reputatie-index (aantal kernlanden waar KBC-entiteit hoger/gelijk/lager scoort dan peergroepgemiddelde)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>lager</th> <th>gelijk</th> <th>hoger</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>0</td> <td>4</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>0</td> <td>6</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>0</td> <td>6</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	lager	gelijk	hoger	2017	0	4	2	2018	0	6	0	2019	0	6	0
Jaar	lager	gelijk	hoger																
2017	0	4	2																
2018	0	6	0																
2019	0	6	0																
<p>Klant-ervaring</p> 	<p>Klantervaring wordt gemeten aan de hand van de antwoorden bij de stellingen 'biedt kwaliteitsdiensten en -producten aan', 'biedt transparante diensten en producten aan', 'is gemakkelijk aanspreekbaar', 'biedt een goede prijs-kwaliteitverhouding' en 'begrijpt wat de klant nodig heeft'. De bevraging wordt uitgevoerd door Ipsos.</p>	<p>Doel: score gelijk aan of hoger dan het peergroep-gemiddelde¹ per land</p> <p>Resultaat in 2019: de scores in alle landen liggen in de lijn van het peergroep-gemiddelde.</p>	<p>KBC-score klantervaring (aantal kernlanden waar KBC-entiteit hoger/gelijk/lager scoort dan peergroepgemiddelde)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>lager</th> <th>gelijk</th> <th>hoger</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>0</td> <td>5</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>0</td> <td>6</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>0</td> <td>6</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	lager	gelijk	hoger	2017	0	5	1	2018	0	6	0	2019	0	6	0
Jaar	lager	gelijk	hoger																
2017	0	5	1																
2018	0	6	0																
2019	0	6	0																
<p>Digitale interactie</p> 	<p>Aandeel van klanten dat met KBC interageert door middel van minstens een van de niet-fysieke kanalen (digitaal of adviescenter op afstand)².</p>	<p>Doel: ≥ 80% in 2020</p> <p>Resultaat 2019: 81%</p>	<p>Digitale interactie</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>74%</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>78%</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>81%</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Percentage	2017	74%	2018	78%	2019	81%								
Jaar	Percentage																		
2017	74%																		
2018	78%																		
2019	81%																		

1 De financiële benchmarks in 2019 zijn in België: BNP Paribas Fortis, ING, Argenta, Ethias, AG Insurance, Belfius, Baloise, Crelan; in Tsjechië: Air Bank, Moneta Money Bank, Česká spořitelna, Komerční banka, Kooperativa pojišť'ovna, Česká pojišť'ovna, Fio banka, Česká pošta, Burinka, Modra Pyramida; in Hongarije: OTP Bank, Erste Bank Hungary, Budapest Bank, CIB Bank, Raiffeisen Bank Hungary, UniCredit Bank Hungary; in Slowakije: Slovenská sporiteľ'ňa, VÚB Banka, Tatra banka, Prima banka, Poštová Banka, Unicredit Bank, Allianz; in Ierland: Permanent TSB, Bank of Ireland, Ulster Bank, AIB, EBS; in Bulgarije: UniCredit Bulbank, DSK Bank, Allianz Bank, Central Cooperative Bank, Bulstrad Vienna Insurance, Armeec, Allianz Insurance, First Investment Bank. De scores slaan op de merken KBC (Bank en Verzekeringen) in België, ČSOB (Bank) in Tsjechië, ČSOB (Bank) in Slowakije, K&H (Bank) in Hongarije, KBC in Ierland en UBB en DZI in Bulgarije. Er kunnen beperkte wijzigingen optreden in de scope van jaar tot jaar.

2 Exclusief Bulgarije en Postal Savings Bank (Tsjechië). Exclusief niet-actieve klanten. Inclusief klanten die, naast de niet-fysieke kanalen ook via de kantoren in contact staan met KBC. Gewogen op basis van het aantal actieve klanten per land. De ratio betreft het laatste kwartaal van 2019.

We bieden onze klanten een unieke bank-verzekeringsservaring

klant centraal

bankverzekeren

duurzame
rendabele groei

rol in de
samenleving

Binnen een strikt risico-, kapitaal- en liquiditeitskader

Belangrijke uitdagingen

- Naadloze samenwerking tussen data-, communicatie- en verkoopkanalen
- Geïntegreerd distributiemodel in Centraal-Europese entiteiten
- Opdrijven commerciële synergieën en bankverzekeringssklanten

Als bank-verzekeraar stellen we onze klant centraal met een geïntegreerd product- en dienstenaanbod. We adviseren op basis van behoeften die het pure bankieren of verzekeren overstijgen, zoals gezin, wonen, mobiliteit, enz. We zijn zo georganiseerd dat we naar de klant gaan en zowel verzekeringsoplossingen als bancaire oplossingen aanbieden op maat van zijn behoefte. Onze klanten dromen immers niet van kredieten of verzekeringen, maar wel van een auto, een huis, een reis, een eigen zaak. Zaken waarvoor ze geld nodig hebben. En als ze die zaken hebben, willen ze die beschermen. Dan kijken ze uit naar een verzekering. Dankzij ons geïntegreerde bankverzekeringsmodel kunnen wij hen een antwoord bieden op elk van die bekommernissen.

Voor de klant biedt ons geïntegreerde model het voordeel van een uitgebreide *one-stop* dienstverlening, waarbij hij kan kiezen uit een breder, complementair en geoptimaliseerd aanbod. Voor de groep biedt het voordelen inzake inkomstendiversificatie, risicospreiding, bijkomend verkooppotentieel door de intense samenwerking tussen de bank- en verzekeringskanalen, belangrijke kostenbesparingen en synergieën.

Zoals al vermeld doen we er alles aan om onze kanalen (bank- en verzekeringskantoren, contactcenters, automaten, de website, de homebankingtoepassing en mobiele apps) te integreren. Omdat we zowel een bank als een verzekeraar zijn, kunnen we voluit gaan voor die integratie en naadloze service. De optimale kanalenmix wordt lokaal bepaald op basis van de behoeften van de klant en hangt ook af van de digitale maturiteitsgraad van het land.

We ontwikkelden een uniek concept voor samenwerking tussen de bank- en verzekeringsbedrijven van onze groep. Dat model gaat veel verder dan een bank die verzekeringsproducten verkoopt. Het gaat immers om een volledige integratie van backoffices. Dat levert operationele en commerciële optimalisaties op voor zowel de klant als KBC zelf. In onze werking volstaat bijvoorbeeld één communicatieafdeling, één marketingafdeling, enzovoort. Enkel de achterliggende productfabrieken werken afzonderlijk, omdat het om specifieke metiers gaat.

De uitrol van het model verschilt van land tot land. In België staan we op dat vlak het verst. Daar treedt ons bankverzekeringsbedrijf op als één operationele eenheid die zowel commerciële als niet-commerciële synergieën realiseert. Een belangrijk kenmerk van ons model in België is trouwens de unieke samenwerking tussen onze bankkantoren en verzekeringsagentschappen in micromarkten. Onze bankkantoren verkopen bankproducten en standaardverzekeringen en verwijzen voor andere verzekeringsproducten door naar het verzekeringsagentschap in dezelfde micromarkt. Onze verzekeringsagentschappen verkopen alle verzekeringsproducten en behandelen alle schadegevallen, ook die waarvoor de verzekering door een bankkantoor werd verkocht.

In onze andere kernlanden staan we nog niet zo ver als in België, maar willen we zo snel mogelijk een geïntegreerd distributiemodel creëren dat synergieën mogelijk maakt. Dat betekent tegelijk dat we in die landen ook nog het meest groei inzake bankverzekeren zien, getuige daarvan onze doelstellingen inzake bankverzekeringsklanten (zie tabel). In Ierland focussen we op samenwerking met externe partijen.

Dankzij ons bankverzekeringsmodel realiseren we ook verschillende commerciële synergieën. In België bijvoorbeeld namen onze klanten in 2019 bij ongeveer acht op de tien woningkredieten van KBC Bank ook een schuldaldoverzekering bij KBC Verzekeringen en bij acht tot negen op de tien een woningverzekering. Bij ČSOB in Tsjechië namen zes van de tien klanten die in 2019 een hypothecaire lening aangingen, ook een woningverzekering van de groep.

Nog een ander voorbeeld: in België heeft ongeveer de helft van de gezinnen die bankieren bij KBC Bank, minimaal ook een product van KBC Verzekeringen. Ruwweg een op vijf van die gezinnen heeft zelfs minimaal drie bankproducten en drie verzekeringsproducten van KBC. Het aantal klanten dat zowel bank- als verzekeringsproducten van onze groep bezit, nam opnieuw toe in 2019. De cijfers per divisie vindt u in de tabellen hierna.

We volgen het succes van onze bankverzekeringsprestaties op aan de hand van een aantal kernindicatoren (KPI's). De belangrijkste daarvan vindt u in de tabel.

KPI

Wat

Doel en resultaat

CAGR bankverzekeringsklanten

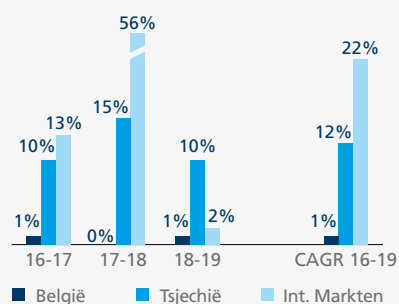

Samengestelde jaarlijkse groeivoet van aantal klanten met minimaal 1 bank- en 1 verzekeringsproduct van de groep¹

Doel: CAGR 2016-2020 \geq 2% in België, \geq 15% in Tsjechië, \geq 10% in Internationale Markten

Resultaat CAGR 2016-2019: +1% in België, +12% in Tsjechië en +22%² in Internationale Markten

Groei bankverzekeringsklanten

CAGR stabiele bankverzekeringsklanten

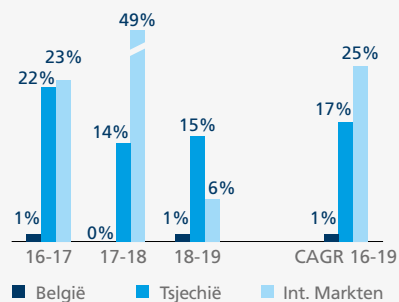

Samengestelde jaarlijkse groeivoet van aantal klanten met minimaal 2 bank- en 2 verzekeringsproducten van de groep (voor België 3 en 3)¹

Doel: CAGR 2016-2020 \geq 2% in België, \geq 15% in Tsjechië, \geq 15% in Internationale Markten

Resultaat GAGR 2016-2019: +1% in België, +17% in Tsjechië en +25%² in Internationale Markten

Groei stabiele bankverzekeringsklanten

¹ Gebaseerd op een lijst met vooraf bepaalde producten.

² Aangroei deels door de opname van UBB Life in de cijfers vanaf 2018.

We focussen op duurzame en rendabele groei

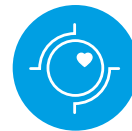
klant centraal

bankverzekeren

duurzame
rendabele groei

rol in de
samenleving

Binnen een strikt risico-, kapitaal- en liquiditeitskader

Belangrijke uitdagingen

- Langetermijnrelaties uitbouwen met klanten
- Aanwezigheid in kernlanden verder optimaliseren
- Inkomstenbasis diversifiëren
- Partnerships en samenwerkingsverbanden oprijven

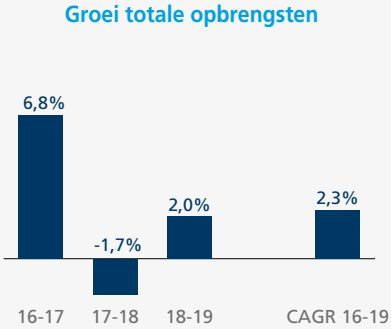

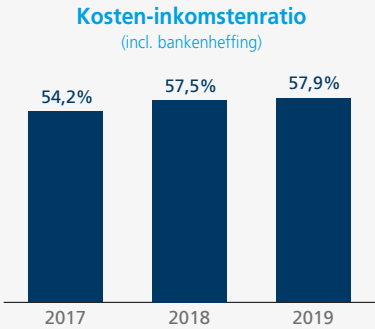

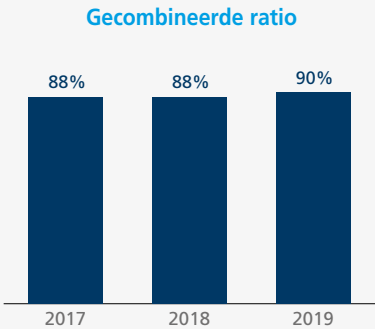

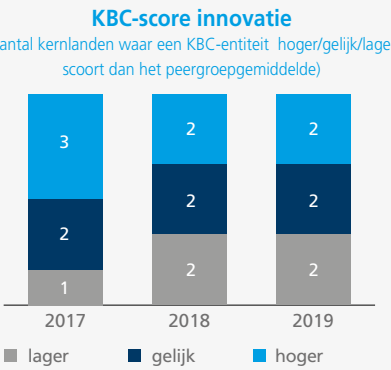
Langetermijnrelaties uitbouwen met onze klanten is cruciaal om ons bestaan op lange termijn veilig te stellen. We mikken dan ook niet op hoge rendementen op korte termijn waaraan overdreven risico's verbonden zijn, maar kiezen voor duurzame en rendabele groei op lange termijn.

Duurzaam langetermijndenken betekent ook dat we ons concentreren op de lokale economieën van onze kernmarkten. Onze geografische voetafdruk blijft onveranderd gefocust op onze kernlanden. In die kernlanden zien we onze aanwezigheid als een engagement op lange termijn en we willen er onze aanwezigheid verder optimaliseren door organische groei of interessante overnames, volgens duidelijke en strikte strategische en financiële criteria. Zo namen we eind mei het resterende belang van 45% in ČMSS over voor 240 miljoen euro. Die transactie had een impact van -0,3 procentpunten op onze *common equity ratio*. Bovendien gaf de herwaardering van het bestaande belang van 55% van de groep in ČMSS aanleiding tot een eenmalige opbrengst van 82 miljoen euro. Als gevolg van deze transactie bezit ČSOB nu 100% van ČMSS en consolideert het op die manier zijn positie als de grootste aanbieder van financiële oplossingen voor huisvestingsdoelstellingen in Tsjechië. In Ierland focussen we specifiek op het retailsegment. Daarom verkochten we – na de verkoop van een belangrijk deel van onze *legacy non-performing* portefeuille in 2018 – in 2019 ook onze resterende portefeuille bedrijfskredieten van ca. 260 miljoen euro. Die transactie had een verwaarloosbare impact op onze resultaten. De verkoop van deze bedrijfskredieten zorgt ervoor de KBC zich in Ierland nog meer dan vroeger kan focussen op zijn retail- en micro-kmo-kernactiviteiten. Eind 2019, tekenden we een overeenkomst om ons 50%-aandeel in de Sloveense levensverzekeraar NLB Vita te verkopen, waardoor we ons volledig terugtrekken uit Slovenië. Die transactie, die een verwaarloosbare invloed heeft op onze resultaten, is nog onderworpen aan de goedkeuring van de regelgevende instanties. In februari 2020, ten slotte, tekenden we een overeenkomst voor de overname van OTP Banka Slovensko. Dat moet het mogelijk maken onze positie op de Slowaakse bankenmarkt verder te versterken (zie verder in toelichting 6.8, in het deel Geconsolideerde jaarrekening).

Streven naar duurzame en rendabele groei betekent ook dat we zorgen voor een gediversifieerde inkomstenbasis. Daarom willen we, naast onze rente-inkomsten, meer inkomsten genereren uit *fee business* (bijvoorbeeld uit onze assetmanagementactiviteiten) en uit onze verzekeringsactiviteiten. Ook geografisch zijn we gediversifieerd: in 2019 kwam bijvoorbeeld bijna de helft van onze nettowinst uit andere landen dan (divisie) België.

We willen ook ons onestopshopaanbod voor onze klanten verder uitbreiden via partnerships met fintechbedrijven of zelfs branchegenoten, en ook diensten aanbieden die samenhangen met bankverzekeren. Zo werken we nu bijvoorbeeld samen met TreasurUp, de fintech scale-up van Rabobank. Dankzij die samenwerking kunnen middelgrote bedrijven gebruikmaken van een volledig nieuw online deviezenplatform, toegankelijk via het web en mobiel. Bovendien biedt dat platform de mogelijkheid aan deze bedrijven om de indekking van hun wisselrisico's en zelfs hun indekkingsstrategie geheel of gedeeltelijk te automatiseren. In België werken we samen met Proximus: we stellen financieringsoplossingen voor in de Proximuswinkels en nemen het telecomaanbod van Proximus op in ons KBC Deals-programma. Anderzijds zal Proximus betalingen faciliteren in zijn My Proximus-app en zal het het raadplegen en betalen van Proximusfacturen mogelijk maken in KBC Mobile. Een ander voorbeeld is het samenwerkingsakkoord dat ČSOB in Tsjechië sloot met Mall Group (Mallpay) om klanten de mogelijkheid tot uitgestelde betaling te bieden bij online shopping.

Bovendien is, om duurzaamheid te kunnen waarborgen, een strikt risicobeheer bij alles wat we doen een absolute voorwaarde. Daarover vindt u meer in de paragraaf We willen onze ambities waarmaken binnen een strikt risicobeheer. We volgen onze langetermijnprestaties en onze focus op de reële economie en duurzaamheid op aan de hand van een aantal kernindicatoren (KPI's). De belangrijkste daarvan vindt u in de tabel.

KPI	Wat	Doel en resultaat	
CAGR totale opbrengsten 	Samengestelde jaarlijkse groei van totale opbrengsten. De berekening is exclusief de waardeschommeling van de ALM-derivaten gebruikt voor balansbeheer.	Doel: CAGR totale opbrengsten 2016-2020 $\geq 2,25\%$ Resultaat 2016-2019: +2,32%	Groei totale opbrengsten
Kosten-inkomsten-ratio 	[Exploitatiekosten van de bankactiviteiten] / [totale opbrengsten van de bankactiviteiten]. De ratio wordt berekend inclusief en exclusief de speciale bankheffingen.	Doel: kosten-inkomstenratio (excl./incl. bankheffing): $\leq 47\%/\leq 54\%$ in 2020 Resultaat 2019 (excl./incl. bankheffing): 50,7%/57,9%	Kosten-inkomstenratio (incl. bankheffing)
Gecom-bineerde ratio 	[Verzekeringstechnische lasten, inclusief interne schaderegelingskosten / verdiende verzekeringspremies] + [bedrijfskosten / geboekte verzekeringspremies] (voor schadeverzekeringen, en gegevens na herverzekering)	Doel: gecombineerde ratio: $\leq 94\%$ in 2020 Resultaat 2019: 90%	Gecombineerde ratio
Innovatie 	Innovatie gaat over: 'Lanceert innovatieve diensten/producten sneller dan de concurrentie', 'Innoveert continu om de klantervaring te verbeteren', 'Overtreft de verwachtingen van de klant', 'Gebruikt geavanceerde technologieën'. De bevraging wordt uitgevoerd door Ipsos.	Doel: score gelijk aan of hoger dan het peergroep-gemiddelde per land* Resultaat in 2019: de scores in België en Ierland liggen boven het peergroepgemiddelde. De scores in Slowakije en Hongarije liggen in de lijn van het peergroepgemiddelde. De scores in Bulgarije en Tsjechië liggen onder het peergroep-gemiddelde.	KBC-score innovatie (aantal kernlanden waar een KBC-entiteit hoger/gelijk/lager scoort dan het peergroepgemiddelde)

* De lijst van benchmarks en uitleg bij de methodologie vindt u onder de tabel bij De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur.

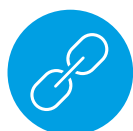
Meer weten?

Informatie over de strategie per divisie en land vindt u in het hoofdstuk Onze divisies. Meer informatie over onze financiële prestaties vindt u in het hoofdstuk Ons financieel rapport.

Onze rol in de samenleving

klant centraal

bankverzekeren

duurzame
rendabele groei

rol in de
samenleving

Binnen een strikt risico-, kapitaal- en liquiditeitskader

Belangrijke uitdagingen

- Duurzaamheid integreren in belangrijkste processen en bedrijfsactiviteiten
- Aanbevelingen en regelgeving van TCFD, *EU Action plan on Sustainable Finance*, enz. implementeren en erover rapporteren
- Wijzigende trends rond duurzaam ondernemen opvolgen en er inzicht in krijgen
- Blijven inzetten op verantwoord gedrag in alle lagen van onze onderneming

Bij KBC zijn we vastbesloten om een duurzame weg vooruit te bewandelen, een weg die de klant centraal zet in alles wat we doen en ons in staat stelt aan de verwachtingen van onze stakeholders te beantwoorden. We willen in contact komen met al onze stakeholders en hun vertrouwen verdienen en versterken door naar hen te luisteren over de rol die we kunnen spelen in de samenleving en hoe we hen beter van dienst kunnen zijn.

We bieden waar mogelijk financiële oplossingen aan die een positieve impact hebben op de samenleving en de lokale economie. Daarnaast hebben we aandacht voor het beperken van onze nadelige impact op de samenleving en stimuleren we verantwoord gedrag bij onze medewerkers. Duurzaamheid is dan ook geïntegreerd in onze hele bedrijfsvoering en wordt uitgedragen door al onze medewerkers. Duurzaam ondernemen betekent ten slotte ook dat we beschikken over voldoende financiële veerkracht en onze risico's strikt beheersen. We zoeken daarom steeds een evenwicht tussen gezonde rendabiliteit en het waarmaken van onze rol als maatschappelijk verantwoordelijke onderneming.

We waren in 2018 al een *early endorser* van de *UNEP FI Principles on Responsible Banking* (PRB's) en het lag voor de hand dat we tijdens de VN-klimaattop in september 2019 een *Founding Signatory* werden van de *UNEP FI Principles on Responsible Banking*. Tijdens die klimaattop engageerden we ons ook voor de *Collective Commitment to Climate Action*, die ingebed is in de *UNEP FI Principles on Responsible Banking*. U vindt daarover meer in het hoofdstuk Focus op klimaat.

Meer informatie over hoe we stakeholders betrekken en op welke wijze we de onderwerpen selecteren waarover we rapporteren, vindt u achteraan in dit verslag, onder Stakeholderinteractie en materialiteitsanalyse.

Kompas voor (mijn) verantwoord gedrag

Verantwoord gedrag is moeilijk te definiëren. We hebben dan ook bewust gekozen om geen gedetailleerde richtlijnen te bepalen over wat verantwoord gedrag is, maar we geven principes mee. Die principes zijn gebundeld in '*Kompas voor (mijn) verantwoord gedrag*'. Dat is geen alomvattend document waarin alle situaties vermeld staan waarmee medewerkers in hun professionele dagelijkse taken worden geconfronteerd, omdat er ruimte moet zijn voor gezond verstand en professioneel multidimensionaal inzicht dat verder reikt dan cijfers. De gids focust op de te respecteren principes, die telkens vertaald moeten worden in alle genomen beslissingen en acties.

We willen verantwoord gedrag bij alle medewerkers stimuleren

Het vertrouwen van onze stakeholders staat of valt met verantwoord gedrag van elke medewerker. We verwachten dan ook van al onze medewerkers dat ze zich verantwoord gedragen. Dat onderwerp staat dan ook elk jaar hoog op onze agenda.

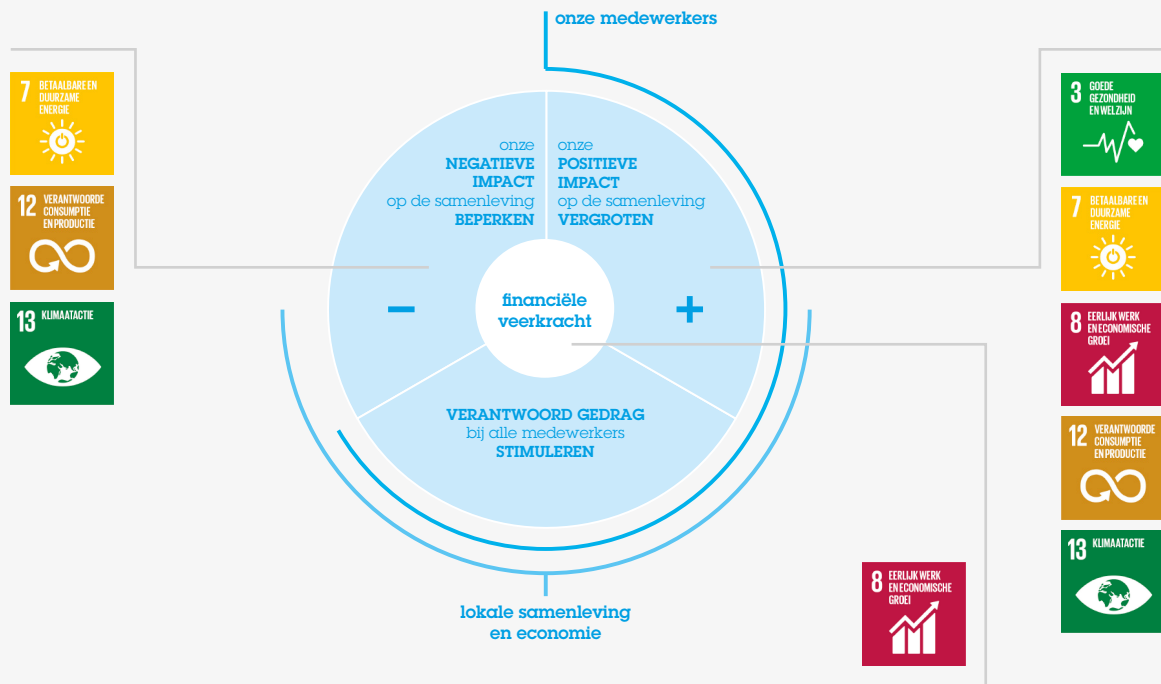
De basis van verantwoord gedrag is integriteit, en die vereist eerlijkheid, correctheid, transparantie, vertrouwelijkheid én een gezond risicobewustzijn. Integriteit en ethische waarden worden eveneens weerspiegeld in onze KBC-Gedragslijn voor medewerkers. Meer daarover vindt u in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur.

Verantwoord gedrag komt bij een bankverzekeraar op een nadrukkelijke manier tot uiting in gepaste adviesverlening en verkoop. We besteden daarom speciale aandacht aan opleiding (inclusief testen) en bewustzijn. Zo is verantwoord gedrag ook een onderdeel van KBC University, het opleidingsprogramma voor directieleden. De theorie wordt er toegelicht en ingeoefend aan de hand van concrete situaties. De bedoeling is dat directieleden dat verder uitdragen in de hele organisatie.

We communiceren in alle transparantie over onze regels en beleidslijnen. U vindt ze terug op www.kbc.com/nl/beleidslijnen. Meer informatie over het Integriteitsbeleid en de toepassing ervan vindt u in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur.

Duurzame ontwikkelingsdoelen

In 2015 stelden de Verenigde Naties een ontwikkelingsplan op met 17 ambitieuze doelstellingen voor 2030. We erkennen onze rol als belangrijke actor in de samenleving en we willen bijdragen aan het economische welzijn van bedrijven, particulieren en overheden en hen ondersteunen om betere maatschappelijke resultaten te behalen. Hoewel de 17 *Sustainable Development Goals* (SDG) onderling samenhangen en ze allemaal relevant zijn, hebben we een selectie gemaakt van vijf doelen waarop we via onze kernactiviteiten – bankieren, verzekeren en vermogensbeheer – de grootste impact kunnen hebben. De onderstaande tekening en tabel geven die vijf doelstellingen weer. U vindt meer informatie in ons Duurzaamheidsverslag over 2019, dat kort na het jaarverslag op www.kbc.com gepubliceerd wordt.

Goede gezondheid en welzijn

We willen bank- en verzekeringsproducten ontwikkelen gericht op gezondheid, gezondheidszorg en het verbeteren van de levenskwaliteit. Met onze maatschappelijke projecten focussen we onder andere op gezondheid en verkeersveiligheid. We promoten een goede werk-levenbalans bij onze werknemers.

Betalbare en duurzame energie

We dragen actief bij tot het verhogen van het aandeel hernieuwbare energie in de energiemix. We investeren in initiatieven op het gebied van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie via onze bank- en verzekeringsactiviteiten en we hebben een exitprogramma uitgewerkt voor de financiering van niet-duurzame energieoplossingen.

Eerlijk werk en economische groei

Via onze bank- en verzekeringsactiviteiten ondersteunen we ondernemerschap en de creatie van jobs en dragen we bij tot duurzame economische groei. We ondersteunen startende ondernemers en investeren in innovatie en technologie door samenwerkingsverbanden met start-ups en fintechs. We hebben een belangrijke rol bij de bescherming van de fundamentele arbeidsrechten, eerlijke verloning, gelijke kansen en opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden voor al onze medewerkers.

Verantwoorde consumptie en productie

We ondersteunen de overgang naar een koolstofarme en circulaire economie. We ontwikkelen duurzame bank- en verzekeringsproducten en -diensten die tegemoet komen aan sociale en milieu-uitdagingen. We bieden duurzame investeringen aan als een evenwaardig alternatief voor conventionele fondsen. We willen onze eigen negatieve impact verminderen door duurzaam om te gaan met energie, papier, water, mobiliteit en afval en door onze broeikasgasemissies te reduceren.

Klimaatactie

We passen een strikt milieubeleid toe op onze krediet-, beleggings- en verzekeringsportefeuille. We ontwikkelen bedrijfsoplossingen die klanten helpen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en de overgang naar een koolstofarme economie te verwezenlijken. We beperken onze eigen milieu-impact en communiceren daarover. We willen de klimaatgerelateerde risico's aanpakken en inzetten op eraan gerelateerde opportuniteiten.

We willen onze positieve impact op de samenleving vergroten

We willen onze positieve impact op de samenleving vergroten en leggen daarbij de focus op de domeinen waar wij als bank-verzekeraar toegevoegde waarde kunnen creëren: financiële geletterdheid, ondernemerschap, milieubewustzijn, vergrijzing en/of gezondheid. Daarbij houden we rekening met de lokale context in onze verschillende thuismarkten.

Daarnaast ondersteunen we maatschappelijke projecten die nauw aansluiten bij ons beleid en waarbij we onze rol in de samenleving kunnen opnemen. De focusdomeinen zijn een vertaalslag van de SDG's naar onze duurzaamheidsstrategie en onze dagelijkse activiteiten. U vindt meer informatie en voorbeelden in de tekening hierna.

Duurzaamheidsratings, KBC-groep	2019	2018
FTSE4Good	4,6/5	4,4/5
CDP	A-	A-
RobecoSAM (DSJI)	72/100	69/100
Sustainalytics	86/100	85/100
ISS-Oekom	C Prime	C Prime

Verderop gaan we dieper in op onze specifieke aanpak inzake klimaat en mensenrechten.

Onze focusdomeinen

Financiële geletterdheid

- Klanten helpen de juiste keuzes te maken door goede en transparante adviesverlening en duidelijke communicatie.
- De kennis van financiële concepten en producten bij het brede publiek verruimen.

Voorbeelden

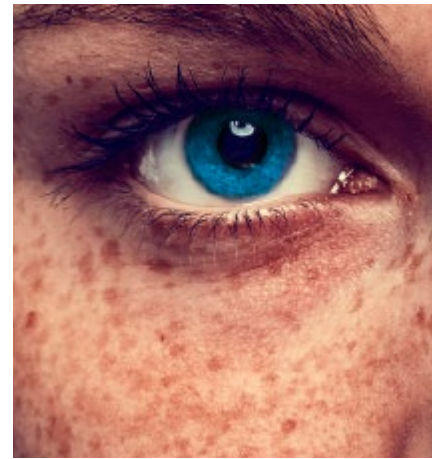
- Get-a-Teacher in KBC België, dat scholen de mogelijkheid geeft een lesgever te bestellen bij KBC om de financiële kennis uit te breiden;
- lessen in het basis- en middelbaar onderwijs door ČSOB-collega's in Tsjechië;
- Bolero's B-coach-programma, dat focust op financiële kennis van jongeren over de beurs;
- K&H e-dukacio cybersecurity-programma in Hongarije;
- projecten rond het vereenvoudigen en verbeteren van onze klantcommunicatie.

Ondernemerschap

- Door innovatieve ideeën en projecten te ondersteunen, bijdragen tot economische groei.

Voorbeelden

- ontwikkeling van KBC Vindr, de eerste online matchmaker voor ondernemers in België, naast de al bestaande ontmoetingsplatforms, zoals Start it @KBC (voor start-ups), KBC Match'it (voor bedrijfsovernames), KBC Trade Club (voor internationaal actieve ondernemingen) en FarmCafe (voor land- en tuinbouwers);
- uitrol van KBC Match'it, het digitale platform voor bedrijfsverdrachten, naar Slowakije (ČSOB Match'it);
- partnership met BRS, dat microfinance- en micro-insurancebedrijven in het Zuiden steunt;
- uitrol van Start it @KBC naar Tsjechië en Hongarije.

Milieubewustzijn

- Onze milieuoetafdruk verkleinen via uiteenlopende initiatieven en doelstellingen.
- Diensten en producten ontwikkelen die een positieve bijdrage kunnen leveren aan het milieu.

Voorbeelden

- uitgifte van *Green bond* en duurzaam pensioenspaarfonds in België;
- uitbreiding van multimobiliteit bij KBC Autolease, met onder meer fietsleasing voor bedrijven;
- ondertekening *Collective Commitment to Climate Action*;
- lancering van SRI-fondsen in Ierland;
- ČSOB EU Smart Energy Credit in Tsjechië.

Vergrijzing en gezondheid

- In België en Tsjechië kozen we voor vergrijzing als vierde pijler. Dat houdt in dat we ons beleid en ons aanbod van diensten en producten aanpassen aan het feit dat mensen langer leven en dat we positief bijdragen aan de problematiek rond vergrijzing door vanuit onze kernactiviteiten specifieke oplossingen en diensten aan te bieden.
- In Bulgarije, Slowakije, Hongarije en Ierland kozen we gezondheid als vierde pijler. Die kernlanden zullen diensten, producten en projecten ontwikkelen die erop gericht zijn de algemene gezondheid, de gezondheidszorg en de levenskwaliteit te verbeteren.

Voorbeelden

- aanbod van gratis opleidingen die klanten vertrouwd maken met de digitale evolutie;
- lancering door ČSOB in Tsjechië van het onlineportaal Don't get lost in old age, in samenwerking met het Sue Ryder Home-adviescentrum;
- ondertekening van de *Tobacco-Free Finance Pledge*;
- financiële en materiële hulp aan zieke kinderen met het K&H MediMagic-programma in Hongarije;
- lancering DZI e-SOS app, Follow me, een elektronisch gezondheidsdossier met SOS-knop voor noodgevallen.

We willen onze nadelige impact op de samenleving beperken

We onderwerpen onze bedrijfsactiviteiten aan strikte duurzaamheidsregels in verband met mensenrechten, milieu, ethisch ondernemen en gevoelige of controversiële maatschappelijke thema's. Gezien de steeds wijzigende

maatschappelijke verwachtingen en bekommernissen herbekijken en actualiseren wij minimaal om de twee jaar onze duurzaamheidsbeleidslijnen. In de tabel vindt u een overzicht van de belangrijkste duurzaamheidsbeleidslijnen. Verderop in dit hoofdstuk gaan we dieper in op onze specifieke aanpak inzake klimaat en mensenrechten.

Belangrijke KBC-duurzaamheidsbeleidslijnen

Van toepassing op

Blacklist van bedrijven en activiteiten	We leggen strenge ethische beperkingen op aan bedrijven die betrokken zijn bij controversiële wapensystemen (inclusief nucleaire en wittefosforwapens) en aan bedrijven die beschouwd worden als 'zware' overtreders van de <i>UN Global Compact Principles</i> (UNGC).	Kredietverlening, verzekeringen, adviesverlening, eigen beleggingen, duurzame en traditionele fondsen, leveranciers
Rechten van de mens	We hebben ons beleid inzake mensenrechten aangepast aan de VN-beleidslijnen voor bedrijven en mensenrechten en de principes van de <i>UN Global Compact</i> . Zie verder in een aparte paragraaf hierna.	Kredietverlening, verzekeringen, adviesverlening, eigen beleggingen, duurzame en traditionele fondsen, leveranciers, personeel
Controversiële regimes	We willen niet betrokken zijn in financiële activiteiten met controversiële regimes die fundamentele inbreuken plegen tegen de mensenrechten en die elke vorm van deugdelijk bestuur, wettigheid of economische vrijheid ontberen. We maken wel een uitzondering voor humanitaire goederen. Op basis van erkende externe bronnen beslissen we elk jaar welke landen moeten worden opgenomen in de lijst van controversiële regimes.	Kredietverlening, verzekeringen, adviesverlening, eigen beleggingen, duurzame en traditionele fondsen, leveranciers
<i>Sustainable & responsible bank, advisory and insurance policy</i>	We hebben restricties vastgelegd voor de kredietverlening, de adviesverlening en het verzekeren van controversiële en maatschappelijk gevoelige sectoren en activiteiten, zoals de energiesector, projectfinanciering, activiteiten in verband met wapens, plantenteelt voor de productie van bedwelmende middelen, gokken, bont, palmolieproductie, mijnbouw, ontbossing, grondverwerving en onvrijwillige verhuizing van inheemse bevolking, tabak, mijnbouw, dierenwelzijn en prostitutie.	Kredietverlening, verzekeringen, adviesverlening
KBC Asset Management-uitsluitingen voor duurzame beleggingen	Voor de traditionele fondsen passen we de minimale uitsluitingen toe op basis van de blacklist van bedrijven die te maken hebben met controversiële wapensystemen of zware inbreuken plegen tegen de principes van de <i>UN Global Compact</i> en het beleid inzake controversiële regimes. Daarenboven zijn beleggingsproducten die gebaseerd zijn op speculatie op voedselprijzen volledig uitgesloten. Verder hebben we beslist om de tabaksindustrie uit de conventionele beleggingsfondsen van KBC Asset Management en de eigen beleggingsportefeuille van KBC te weren. Voor de duurzame fondsen gaan we nog verder in de uitsluiting en restricties van omstreden activiteiten zoals gokken, defensie, bont, enz.	Duurzame fondsen

We controleren de naleving van ons duurzaamheidsbeleid onder meer door:

- een actieve interne screening van de toepassing van ons duurzaamheidsbeleid op onze krediet-, verzekerings- en beleggingsactiviteiten;
- een algemene ESG-beoordeling van de duurzaamheidsprestaties van de betrokken bedrijven door externe partijen, met de nadruk op de duurzaamheidsstrategie en het publieke duurzaamheidsbeleid van de ondernemingen en op eventuele recente controverses waarbij zij betrokken zijn geweest.

Voorbeelden van maatregelen indien inbreuken worden vastgesteld:

- nultolerantie voor bedrijven op de blacklist in al onze bedrijfsactiviteiten;

- uitsluiting van ondernemingen die niet voldoen aan de *UN Global Compact Principles*, zoals beoordeeld door een externe ESG-beoordelaar, voor leningen, verzekeringen en eigen activa;
- toepassing, in samenspraak met de betrokken partijen, van een exitstrategie of specifieke voorwaarden op bestaande krediet- of verzekeringsrelaties en adviesdiensten, en afwijzing van nieuwe aanvragen.

Onze duurzaamheidsgovernance

We hebben duurzaamheid verankerd op de verschillende niveaus binnen onze groep. Dat garandeert dat duurzaamheid zowel de aandacht krijgt van de hoogste beslissingsorganen, als breed geïntegreerd wordt in onze activiteiten. Verderop vindt u meer uitleg over de specifieke governance in verband met klimaatverandering.

Het Directiecomité van de groep rapporteert aan de **Raad van Bestuur** over het duurzaamheidsbeleid, inclusief het beleid inzake klimaatverandering.

Het **Directiecomité** is het hoogste echelon dat rechtstreeks verantwoordelijk is voor duurzaamheid, inclusief het beleid inzake klimaatverandering.

De **directie Corporate Sustainability** is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de duurzaamheidsstrategie en de toepassing ervan in de hele groep. Het team bewaakt de implementatie van de strategie en informeert het Directiecomité en de Raad van Bestuur twee maal per jaar over de vooruitgang via het KBC Sustainability Dashboard.

Een speciaal team met vertegenwoordigers uit verschillende directies houdt zich bezig met klimaatverandering (*Sustainable Finance-programma*).

De **Interne Duurzaamheidsraad** (*Internal Sustainability Board*) wordt voorgezeten door de CEO en is samengesteld uit de senior managers van alle divisies en kernlanden en de directeur Corporate Sustainability. De uitvoering, implementatie en bewustmaking van de duurzaamheidsstrategie worden georganiseerd onder leiding van deze Interne Duurzaamheidsraad.

Lokale Duurzaamheidsdiensten in alle kernlanden ondersteunen de senior managers van de Interne Duurzaamheidsraad bij het integreren van de duurzaamheidsstrategie en bij het organiseren van en communiceren over lokale duurzaamheidsinitiatieven. **CSR-comités** per land leveren en valideren niet-financiële informatie.

Divisies en landen: duurzaamheid is verankerd in de kernactiviteiten.

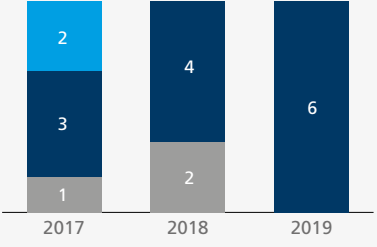

Naast onze interne organisatie hebben we externe adviesraden opgericht met experts die KBC adviseren over uiteenlopende aspecten van duurzaamheid. Ze bestaan uit experts uit de academische wereld:

- Een Externe Duurzaamheidsraad adviseert de directie Corporate Sustainability over de duurzaamheidsbeleidslijnen van KBC.
- Een SRI-adviesraad treedt op als onafhankelijk orgaan voor de SRI-fondsen en ziet toe op de screening van het maatschappelijk verantwoorde karakter van de SRI-fondsen die KBC Asset Management aanbiedt.

Onze doelen

Of we voldoende focussen op maatschappelijk relevante thema's en of we de verwachtingen van stakeholders inlossen, volgen we ook op via kernindicatoren (KPI's) in het KBC-Duurzaamheidsdashboard. De belangrijkste vindt u in de tabel.

De doelstellingen die specifiek milieu- en/of klimaatgerelateerd zijn, vermelden we verderop in het hoofdstuk over klimaat. U vindt meer details over de opvolging en ontwikkeling van deze en andere indicatoren in ons Duurzaamheidsverslag.

KPI	Wat	Doel en resultaat
Formeel stakeholderproces 	Heeft de groep een formeel proces voor interactie met zijn stakeholders?	Doel: bestaan van stakeholderinteractieproces Resultaat in 2019: OK
		Formeel stakeholderproces
2017 2018 2019		
Governance 	<i>Governance</i> gaat over: 'gedraagt zich ethisch correct', 'is open en transparant', 'gedraagt zich als een bedrijf dat zijn verantwoordelijkheid opneemt', 'speelt in op wat er leeft', 'leeft de wetgeving, reglementen en richtlijnen voor de sector na'. De bevraging wordt uitgevoerd door Ipsos.	Doel: score gelijk aan of hoger dan het peergroep-gemiddelde per land ¹ Resultaat in 2019: de scores in alle landen liggen in de lijn van het peergroep-gemiddelde.
		KBC-score governance (aantal kernlanden waar een KBC-entiteit hoger/gelijk/lager scoort dan het peergroepgemiddelde)
		
		■ lager ■ gelijk ■ hoger
2017 2018 2019		
Milieu- en klimaatgerelateerde doelstellingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Reductie eigen CO₂-uitstoot • Positie in duurzame fondsen • Kredieten voor hernieuwbare energie • Financiering van steenkoolgerelateerde activiteiten • Eigen groene-elektriciteitsverbruik 	Zie verder onder Focus op klimaat

¹ De lijst van benchmarks en uitleg bij de methodologie vindt u onder de tabel bij De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur.

Focus op klimaat

Klimaatverandering is een van de grootste mondiale uitdagingen voor de 21e eeuw en daarom hebben we ons geëngageerd om bij te dragen aan de overgang naar een CO₂-arme samenleving. We beseffen dat onze activiteiten een impact hebben op het milieu en dat anderzijds de klimaatverandering een impact kan hebben op ons bedrijfsmodel. We zijn ons eveneens bewust van de hefboom die we kunnen genereren voor de duurzame ontwikkeling van de planeet. Daarom streven we naar voortdurende vooruitgang in ons beleid en onze doelstellingen. 2019 was een mijlpaal in onze klimaatstrategie: we engageerden ons voor de Collective Commitment to Climate Action en voor het nastreven van de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Daarnaast startten we met een structurele aanpak van het beheer en de rapportering van klimaatgerelateerde risico's en opportuniteiten via ons Sustainable Finance-programma. We zijn ervan overtuigd dat een transparante communicatie over klimaatgerelateerde impact de vooruitgang zal stimuleren die nodig is om de opwarming van de aarde te beperken. Daarom hebben we in december 2017 de aanbevelingen van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) onderschreven.

Johan Thijs
chief executive officer

Het aspect klimaat in ons bedrijfsmodel

Als bank-verzekeraar hebben we zelf op twee manieren een invloed op de klimaatverandering. Vooreerst op een rechtstreekse manier, door onder meer ons eigen energieverbruik. De afhankelijkheid van natuurlijke grondstoffen is – in vergelijking met industriële bedrijven – relatief beperkt, maar we beheren niettemin onze rechtstreekse broeikasgasemissies met als doel die voortdurend te verminderen in overeenstemming met de vooropgestelde doelstellingen.

Belangrijker is de onrechtstreekse invloed, die ontstaat door kredieten te verlenen, een beleggingsportefeuille aan te houden, beleggingen aan te bieden aan klanten en tegenpartijen te verzekeren die een belangrijke (nadelige of positieve) invloed op het klimaat (kunnen) hebben. We willen de indirecte negatieve impact beperken via duidelijke beleidslijnen, door sectoren en bedrijven te ondersteunen die bij hun investeringsbeslissingen rekening houden met milieu-, sociale en bestuursaspecten en door in al onze kernlanden nieuwe innovatieve bedrijfsoplossingen te ontwikkelen om een koolstofarme en circulaire economie te stimuleren.

Als bank-verzekeraar ondervinden we ook zelf de invloed van klimaatverandering. Daarbij denken we aan mogelijke risico's

als gevolg van acute of chronisch veranderende weerspatronen (hevige stormen, lange droogteperiodes ...) die kunnen leiden tot hogere schadeclaims bij onze verzekeringen, of een impact op onze kredieten of beleggingen wanneer de betrokken tegenpartijen of waarborggevers negatieve gevolgen ondervinden van de klimaatverandering of de transitie naar een koolstofarmere samenleving (wat kan leiden tot directe verliezen door terugbetalingsproblemen). Het gaat ook over de invloed die we ondervinden van mogelijke wijzigingen in de wetgeving en kapitaalvereisten ter zake, rechtsgeschillen, veranderend klantengedrag (inclusief risico van gemiste opportuniteiten) en technologische vernieuwingen.

We passen ons bedrijfsmodel actief aan, niet alleen om negatieve gevolgen te verminderen of te vermijden (cf. onze doelen ter zake – zie verder), maar ook om in te spelen op nieuwe opportuniteiten. Dat gaat dan zowel over het verder uitbouwen van het aanbod duurzame producten en diensten op het gebied van beleggingen, verzekeringen, leasing, enz., als over het actief bijstaan van klanten in hun transitie naar koolstofarmere activiteiten, door hen bijvoorbeeld in contact te brengen met partnerorganisaties die kunnen helpen bij het realiseren van energiebesparende initiatieven. Zo hebben we in

2019 een pilootproject opgestart in België om bedrijfsklanten te ondersteunen bij hun overgang naar een groenere economie. Dat project wordt verder uitgewerkt in 2020.

Het is de bedoeling om op termijn de weerbaarheid van ons bedrijfsmodel in kaart te brengen, rekening houdend met verschillende klimaatscenario's en tijdshorizonten. Daartoe werken we in pilootprojecten samen met externe partijen (zie verder).

We volgen onze prestaties inzake milieu-impact van nabij op en hanteren daarvoor specifieke doelen, die verder in dit verslag worden uitgelegd.

Duurzaamheid geïntegreerd in ons verloningsbeleid

Duurzaamheid, met inbegrip van klimaat en de doelstellingen ter zake, is geïntegreerd in de verloningssystemen van onze medewerkers en van het topmanagement in het bijzonder.

- Voor de variabele vergoeding van de leden van het Directiecomité wordt onder meer rekening gehouden met het behalen van een aantal collectieve doelstellingen. Een van die doelstellingen is specifiek gerelateerd aan de vooruitgang op het vlak van duurzaamheid, die wordt beoordeeld via de halfjaarlijkse rapportering van het KBC Sustainability Dashboard. Meer info vindt u in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur, in het remuneratieverslag.
- Duurzaamheid is ook geïntegreerd in de variabele beloning van de directie. Ten minste 10% van de variabele beloning van het senior management is afhankelijk van het behalen van individuele doelstellingen die vooraf zijn overeengekomen in het kader van het duurzaamheidsbeleid van de groep, waaronder het klimaatbeleid.
- Sinds 2012 is de niet-recurrente resultaatgebonden vergoeding van de KBC-werknemers in België gedeeltelijk gekoppeld aan milieudoelstellingen. In 2019 hadden 2 van de 5 doelstellingen direct te maken met de eigen milieuvoetafdruk, namelijk het verminderen van het papierverbruik en van het afval (gebruik van papieren koffiebekers). Dat resulteerde in 28% minder papierverbruik en 26% minder papieren koffiebekers in twee jaar tijd.

Klimaatgovernance

Klimaatgovernance is een deel van onze algemene duurzaamheidsgovernance. Een schematisch overzicht van onze algemene duurzaamheidsgovernance vindt u in het hoofdstuk Onze duurzaamheidsgovernance.

Als deel van het duurzaamheidsbeleid bestaat er binnen de groep een *Sustainable Finance*-programma, dat focust op de integratie van de klimaataanpak in de groep. Het *Sustainable Finance*-programma begeleidt en ondersteunt de business bij de ontwikkeling van klimaatbestendigheid, in overeenstemming met de TCFD-aanbevelingen en het *EU Action Plan*.

Het project wordt getrokken door een program manager die deel uitmaakt van de directie Corporate Sustainability, samen met een team van specialisten uit Corporate Sustainability, Risk en Credit Risk. Dat kernteam staat in contact met verschillende andere afdelingen, waaronder Verzekeringen, Asset Management, Corporate Banking, enz. In elk kernland hebben we bovendien aanspreekpunten inzake klimaat aangesteld.

Een Steering Committee overschouwt het programma. Het wordt voorgezeten door de CFO van de groep. De voortgang van het programma wordt regelmatig besproken in de Interne Duurzaamheidsraad (ISB), het Directiecomité en de Raad van Bestuur, onder meer via het KBC Sustainability Dashboard. Die laatste moet jaarlijks het statusrapport van het programma evalueren. De stand van zaken wordt bovendien jaarlijks besproken in de supervisory boards van de belangrijkste entiteiten in de verschillende kernlanden van de groep.

Klimaatrisico's en -opportuniteiten worden ook gradueel ingewerkt in ons beleid inzake risicobeheer (zie hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?) en in onze planning via duidelijke doelstellingen en beleidslijnen. Klimaatgerelateerde aspecten worden bovendien geïntegreerd in onze processen voor productontwikkeling. Nieuwe producten of wijzigingen in producten volgen immers een specifiek proces, dat ook rekening houdt met het duurzaamheidskader en de gerelateerde risico's.

De milieu- en klimaataspecten van ons duurzaamheidsbeleid

Een overzicht van onze belangrijke KBC-duurzaamheidsbeleidslijnen is opgenomen in het hoofdstuk Onze rol in de samenleving.

Milieuverantwoordelijkheid betekent dat we ons inzetten om de directe en indirecte milieu-impact van onze activiteiten op een verantwoorde manier te beheren. Daarbij willen we waar mogelijk – in overeenstemming met onze algemene duurzaamheidsstrategie – onze positieve impact vergroten en onze negatieve impact op het milieu beperken en op die manier de overgang naar een duurzame, koolstofarme economie ondersteunen.

Belangrijke elementen uit ons klimaat- en milieubeleid zijn:

- de ontwikkeling van specifieke bank-, verzekerings- en beleggingsproducten en -diensten die een duurzame, koolstofarme en klimaatbestendige samenleving ondersteunen (voorbeelden: zie tabel);
- het toepassen en regelmatig herzien van een strikt beleid om de negatieve milieu-impact van onze activiteiten te beperken, onder meer via onze specifieke beleidslijnen met betrekking tot energie en andere maatschappelijk gevoelige sectoren, (bv. palmolie en soja, mijnbouw, ontbossing, grondverwerving, enz.), het volgen van de *Equator Principles* bij projectfinancieringen en de KBC-Blacklist;
- ambitieuze doelstellingen voor het beperken van onze directe uitstoot van broeikasgassen en de communicatie daarover;
- het creëren van bewustzijn van milieuverantwoordelijkheid bij onze interne (medewerkers) en externe (klanten, leveranciers, enz.) stakeholders;
- de aanpassing van onze activiteiten om in overeenstemming met het Klimaatverdrag van Parijs de wereldwijde temperatuurstijging te beperken;
- het opvolgen van de aanbevelingen van de TCFD: we brengen onze klimaatrisico's in kaart en spelen tegelijk in op kansen die de klimaatproblematiek biedt. We dragen bij aan de ontwikkeling van methodologieën die de impact van het klimaat op ons bedrijfsmodel meten met het oog op het vaststellen van onderbouwde doelstellingen.

We rapporteren over onze aanpak, vooruitgang en uitdagingen op milieugebied, onder meer via ons duurzaamheidsverslag en dit jaarverslag, via duurzaamheidsvragenlijsten (waaronder CDP, RobecoSAM, Sustainalytics, Vigeo). We verscherpen regelmatig onze aanpak, rekening houdend met wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen, maatschappelijke trends en de veranderende opvattingen van onze stakeholders.

Doorheen onze upstream en downstream waardeketen gaan wij, vanuit onze beleidslijnen, ook in dialoog met verschillende stakeholders (zie Stakeholderactie en materialiteitsanalyse). Zo gaan we actief in gesprek met onze klanten met het oog op het vergroten van hun bewustwording en engagement met betrekking tot de klimaatverandering. We richten ons ook op het ontwikkelen van bedrijfsoplossingen die een positieve invloed hebben op het milieu en gaan hierover in interactie met onze klanten. In de tabel vindt u enkele voorbeelden van milieugerelateerde producten, diensten en initiatieven.

Voorbeelden van producten en initiatieven die met duurzaamheid te maken hebben, KBC-groep

Groene obligatielening (KBC Green Bond)	Uitgifte van 500 miljoen euro met een looptijd van 5 jaar, voorbehouden aan institutionele en professionele beleggers. Een groene obligatielening is een obligatielening die beantwoordt aan de <i>Green Bond Principles</i> . Die richtlijnen van de International Capital Markets Association bepalen dat de financiële middelen die door de obligatie worden opgehaald enkel gebruikt mogen worden voor de financiering en herfinanciering van duurzame projecten.
Duurzame beleggingsfondsen	Veelzijdig aanbod van duurzame beleggingsfondsen, variërend van <i>Best-in-Class</i> -fondsen en fondsen met duurzaamheidsthema's tot een meer recent <i>Impact Investing</i> -fonds. We voeren een diepgaande doorlichting uit om te bepalen welke bedrijven en landen behoren tot het beleggingsuniversum voor duurzame en verantwoorde beleggingsoplossingen. Daarnaast worden sinds dit jaar alle bedrijven die gelinkt kunnen worden aan fossiele brandstoffen uitgesloten uit alle duurzame beleggingsfondsen.
Groene Projectfinanciering	In België focust KBC zich inzake projectfinancieringen op energieprojecten en publiek-private partnerschappen in essentiële openbare infrastructuur. Eind 2019 participeerde KBC in hernieuwbare-energieprojecten die groene energie opwekken voor 2,5 miljoen huishoudens. Een infrastructuurproject dat in 2019 werd afgesloten, is de PPS DBFM Smart Lighting in het Waalse gewest, waarin KBC gemandateerd is als <i>lead arranger</i> , <i>financier</i> , <i>facility and security agent</i> en <i>co-account bank</i> . Het project Lumière Wallonie bestaat uit de modernisering en het onderhoud van de openbare verlichting op de grote assen van de (autosnel)wegen in het Waalse gewest en beoogt een vermindering van het elektriciteitsverbruik met maar liefst 76%. Ook in andere kernlanden is KBC actief in financiering van hernieuwbare-energieprojecten.
Light as a service (LaaS)	In 2019 lanceerden KBC België en Signify een fullserviceconcept voor bedrijven om over te schakelen op energiezuinige verlichting. In ruil voor een vaste maandelijkse bijdrage worden alle zorgen uit handen genomen, van studie en installatie tot dagelijks beheer en onderhoud. Het model stelt klanten in staat om over te schakelen op energiezuinige verlichting zonder hoge aankoopkosten.
ČSOB EU Smart Energy Credit	Kredietprogramma voor de financiering van investeringen in energie-efficiëntie in Tsjechië, waarbij met steun van de EIB financiering wordt verstrekt met een margekorting voor de eindklant. Sinds medio 2017 tot eind 2019 heeft ČSOB 30 miljoen euro toegewezen aan in aanmerking komende projecten.

Voorbeelden van producten en initiatieven die met duurzaamheid te maken hebben, KBC-groep

ČSOB Green Grants	Als ondersteuning van energie-efficiëntieprojecten van klanten verstrekt ČSOB in Tsjechië groene subsidies (<i>green grants</i>) aan bepaalde klanten die hebben besloten om EU-fondsen aan te vragen met de hulp van het ČSOB EU Centre. Die groene subsidies dekken tot 80% van de kosten voor energieaudits en andere documentatie die nodig is voor de aanvraag en uitvoering van de EU-fondsen. In 2019 werden 28 energiebesparende projecten ondersteund met groene subsidies.
Schadeverzekeringen – productkenmerken die verband houden met klimaat	Voorbeelden in de woningverzekeringen in België zijn de standaarddekking voor zonnepanelen en de dekking van de meerkosten voor het bouwen volgens de nieuwe geldende bouwnormen bij heropbouw na schade. KBC-klanten kunnen zich vanaf januari 2020 laten verzekeren tegen schade aan gewassen en fruit door extreme en ongunstige weersomstandigheden via een overeenkomst met de Onderlinge Hagelverzekering Maatschappij AgriVer B.A. of met de Onderlinge Fruittelers Hagelverzekering.
<i>Proxy voting</i> door KBC Asset Management	KBC Asset Management neemt via <i>proxy voting</i> zijn verantwoordelijkheid om onze klanten, die via onze aandelenfondsen investeren in bedrijven, te vertegenwoordigen op de aandeelhoudersvergaderingen. Daarnaast wil KBC Asset Management bedrijven ertoe aanzetten om via engagement duurzame bedrijfsvoering te promoten of een controversie aan te kaarten.
'Low carbon' transportinitiatieven	KBC draagt bij tot het toekomstverbond Vlaanderen waarbij een 50/50-verdeling tussen auto's enerzijds en openbaar vervoer/fietsen/voetgangers anderzijds wordt nagestreefd. KBC zet via fietsleasing voor zichzelf en zijn klanten ondertussen bijna 15 000 fietsen op de weg (vooral elektrische fietsen en speed pedelecs), ideaal voor het woon-werkverkeer.
Groene leningen en groene obligaties voor bedrijfsklanten	KBC Bank promoot duurzame financieringsoplossingen bij zijn bedrijfsklanten, waaronder Groene en Duurzame obligaties en Groene leningen en duurzaamheidsgerelateerde leningen. Die worden gestructureerd volgens de <i>ICMA Green/Sustainability Bond Principles</i> of de <i>LMA Green/Sustainability-linked Loan Principles</i> . In 2019 was KBC Bank onder meer joint bookrunner voor een uitgifte van een duurzame obligatie door de Vlaamse Gemeenschap en coördineerde het een groene lening voor Jan De Nul.

We hebben onze engagementsambitie recent een versnelling hoger geschakeld. We willen voor onze klanten een partner zijn in hun transformatie naar een duurzamere toekomst. In 2019 hebben we bijvoorbeeld in België een pilootproject opgestart om bedrijfsklanten te ondersteunen bij hun overgang naar een groenere economie. Onze aanpak bestaat uit de volgende stappen:

- het bewustzijn en de kennis van onze medewerkers vergroten;
- het bewustzijn van onze klanten vergroten;
- samenwerken met klanten in hun transitie naar een koolstofarm bedrijf;
- indien nodig aangevuld met externe ondersteuning (via partnerschappen).

Ook onze leveranciers zijn belangrijke stakeholders en wij wensen dat zij sociale, ethische en milieucriteria integreren. Voor informatie rond onze gedragslijn voor leveranciers en onze interne procedure bij screening van leveranciers, verwijzen we naar het hoofdstuk Focus op mensenrechten. In het proces zijn ook productgerelateerde milieueisen ingebed, onder andere door de verplichting om KBC te informeren over nieuwe milieuvriendelijke producten en het gebruik van milieuvriendelijk verpakkingsmateriaal.

Een van de pijlers van ons duurzaamheids- en klimaatbeleid is onze focus op duurzaam beleggen. Onze medewerkers bieden duurzame investeringen aan naast de traditionele investeringen, waardoor de bewustwording van onze klanten wordt vergroot en de klant een weloverwogen keuze kan maken. We zijn al sinds 1992 pionier inzake duurzaam beleggen en worden hierin bijgestaan door een externe SRI-adviesraad die optreedt op als onafhankelijk orgaan. Alle duurzame KBC-beleggingsfondsen kregen de Febelfin-kwaliteitsstandaard voor duurzaam beleggen.

We nemen onze verantwoordelijkheid in verschillende internationale organisaties en initiatieven:

- We onderschreven, zoals al vermeld, in december 2017 de TCFD-aanbevelingen.
- We steunen het EU-Actieplan voor Duurzame Financiering om particulier kapitaal te mobiliseren ter ondersteuning van een veerkrachtig, koolstofarm, hulpbronnefficiënt en inclusief Europa.
- We zijn lid van het *UN Environment Program Finance Initiative* (UNEP FI) en we ondertekenden als *Founding Signatory* ook de *UNEP FI Principles on Responsible Banking* (PRB's). We onderschreven daarnaast de *Collective Commitment to Climate Action*, die ingebed is in de PRB's. Daarmee verbinden we ons ertoe om – in samenwerking met de klanten – de vergroening van de economie zoveel mogelijk te stimuleren en zo de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2°C (waarbij we streven naar 1,5°C), in overeenstemming met het klimaatakkoord van

Parijs. We zullen dat doen door met de betrokken partijen samen te werken voor het ontwikkelen van methodologieën om de klimaateffecten te meten en ons aan te passen aan de klimaatdoelstellingen. Uiterlijk over drie jaar zullen we sectorspecifieke, op scenario's gebaseerde doelstellingen voor die portefeuilleafstemming vaststellen en publiceren. We zijn met het oog daarop al gestart met de eerste proefprojecten. We onderschreven tevens de *UNEP FI Principles for Responsible Insurance* (PSI) en de *Principles for Responsible Investment* (PRI).

- We zijn actief betrokken in verschillende pilootprojecten (zie elders in dit hoofdstuk) in samenwerking met andere banken om gezamenlijke methodologieën verder te ontwikkelen om de impact van de klimaatverandering in kaart te brengen. Daardoor bouwen we ook onze interne expertise verder op.
- We nemen als bestuurslid van de *International Capital Markets Association* (ICMA) onze rol op in ICMA's positie met betrekking tot de ontwikkelingen op het gebied van groene obligaties in de EU.
- We zijn sinds 2004 lid van de *Equator Principles* en hebben die principes geïntegreerd in ons algemene kredietbeleid.

Ons klimaatrisicomanagement

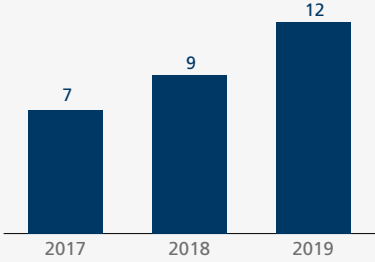

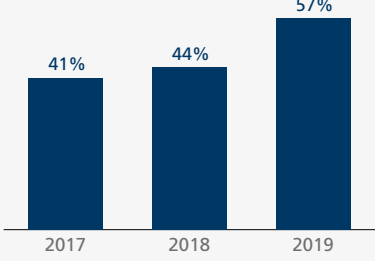

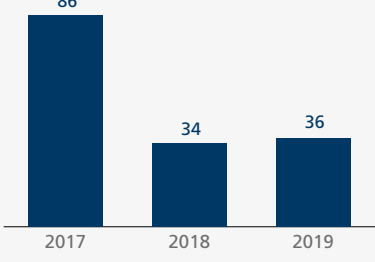

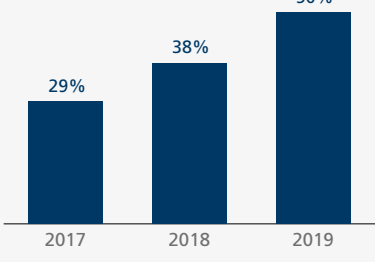

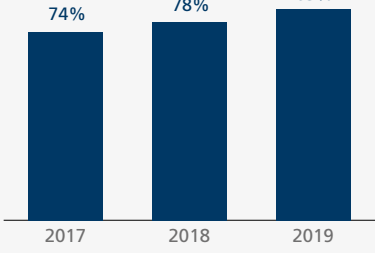
In het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's, onder Klimaatgerelateerde risico's, vindt u meer informatie over hoe we omgaan met klimaatgerelateerde risico's.

Onze maatstaven en doelen

Om de transitie naar een koolstofarme samenleving te ondersteunen en dus bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen van Parijs, hebben we al sinds jaren diverse doelstellingen gedefinieerd op het gebied van duurzaamheid en klimaat. U vindt een overzicht van die doelen en realisaties in de tabel. Het betreft zowel doelen om onze eigen directe milieu-impact te beperken (reductie eigen broeikasgasuitstoot en gebruik groene elektriciteit) als doelen die gaan over onze indirecte impact (volume duurzame fondsen, aandeel kredieten voor hernieuwbare energie en afbouw steenkoolgerelateerde kredietverlening).

Omdat we in 2019 opnieuw een aantal doelstellingen eerder dan gepland hebben gehaald, hebben we onze ambities bovendien geactualiseerd en versterkt.

- Het streefdoel voor volume duurzame fondsen werd verhoogd van 10 miljard euro tegen 2020 naar 14 miljard tegen 2021 en 20 miljard tegen 2025.
- We voerden een nieuwe langetermijnreductiedoelstelling in voor onze eigen broeikasgasuitstoot. Het doel is een vermindering met minimaal 65% tussen 2015 en 2040.
- We introduceerden een nieuw doel voor groene stroom. Tegen 2030 moet minstens 90% van ons elektriciteitsverbruik uit hernieuwbare energie komen.

KPI	Wat	Doel en resultaat									
Positie in duurzame fondsen 	Volume duurzame fondsen van KBC Asset Management	Doel: 10 miljard euro tegen eind 2020 14 miljard euro tegen eind 2021 20 miljard euro tegen eind 2025 Resultaat 2019: 12 miljard euro ¹	Duurzame fondsen (in miljard euro) <table border="1"> <tr><th>Jaar</th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr> <tr><td>Waarde</td><td>7</td><td>9</td><td>12</td></tr> </table>	Jaar	2017	2018	2019	Waarde	7	9	12
Jaar	2017	2018	2019								
Waarde	7	9	12								
Kredieten voor hernieuwbare energie 	[Uitstaand bedrag van kredieten aan bedrijven in de sector van hernieuwbare energiebronnen en biobrandstoffen] / [totale uitstaande kredietportefeuille in de energiesector]	Doel: $\geq 50\%$ tegen 2030 Resultaat 2019: 57% ³	Kredieten hernieuwbare energie (% van totale kredietportefeuille aan energiesector) <table border="1"> <tr><th>Jaar</th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr> <tr><td>Waarde</td><td>41%</td><td>44%</td><td>57%</td></tr> </table>	Jaar	2017	2018	2019	Waarde	41%	44%	57%
Jaar	2017	2018	2019								
Waarde	41%	44%	57%								
Financiering van steenkoolgerelateerde activiteiten 	Leningen aan steenkoolgerelateerde activiteiten	Doel: financiering van de steenkoolsector en steenkoolgebaseerde elektriciteitsproductie tot nul herleiden tegen 2023 ² Resultaat 2019: 36 miljoen euro resterend ³	Steenkoolgerelateerde financiering (in miljoenen euro) <table border="1"> <tr><th>Jaar</th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr> <tr><td>Waarde</td><td>86</td><td>34</td><td>36</td></tr> </table>	Jaar	2017	2018	2019	Waarde	86	34	36
Jaar	2017	2018	2019								
Waarde	86	34	36								
Reductie van eigen CO₂e-uitstoot 	Reductie van eigen emissies van broeikasgassen, zowel absoluut als per vte; ten opzichte van 2015 en uitgezonderd woonwerkverplaatsingen.	Doel: Reductie $\geq 25\%$ tussen 2015 en 2020, Reductie $\geq 50\%$ tussen 2015 en 2030 Reductie $\geq 65\%$ tussen 2015 en 2040 Resultaat 2015-2019: -50% (absoluut) en -48% (per vte)	Reductie eigen CO₂-uitstoot (absoluut) <table border="1"> <tr><th>Jaar</th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr> <tr><td>Waarde</td><td>29%</td><td>38%</td><td>50%</td></tr> </table>	Jaar	2017	2018	2019	Waarde	29%	38%	50%
Jaar	2017	2018	2019								
Waarde	29%	38%	50%								
Eigen groenestroomverbruik 	Groene stroom] / [totaal elektriciteitsverbruik]	Doel: 90% groen tegen 2030 Resultaat 2019: 83%	Groene elektriciteit (in % van eigen elektriciteitsverbruik) <table border="1"> <tr><th>Jaar</th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th></tr> <tr><td>Waarde</td><td>74%</td><td>78%</td><td>83%</td></tr> </table>	Jaar	2017	2018	2019	Waarde	74%	78%	83%
Jaar	2017	2018	2019								
Waarde	74%	78%	83%								

1 Exclusief KBC-pensioenfondsen.

2 We sluiten de extractie van olie, gas en steenkool uit, alsook de elektriciteitsontwikkeling uit oliewinning en steenkoolontginning uit. Enkel ČSOB in Tsjechië vormt op dit laatste een tijdelijke uitzondering voor wat betreft de financiering van ecologische verbeteringen aan centraal aangestuurde verwarmingsnetten op basis van steenkool. Voor gedetailleerde informatie verwijzen we naar het KBC-Energiebeleid op www.kbc.com. In 2020 zal KBC zijn steenkoolbeleid verder evalueren in het kader van zijn verhoogde ambitie inzake klimaat en de nieuwe engagementen daaromtrent aangegaan in 2019. Dat kan in de toekomst leiden tot een ruimere scope inzake rapportering.

3 Zonder UBB in Bulgarije.

Een van de belangrijkste uitdagingen voor financiële instellingen bij de implementatie van TCFD, is het ontbreken van objectieve gegevens en meetinstrumenten om de klimaatrisico's verbonden aan hun portefeuilles en de indirecte koolstofimpact als bank, verzekeraar en vermogensbeheerder te beoordelen en doelen voorop te stellen. Een aantal partijen werkt momenteel verschillende methodologieën uit, waarvan er drie zich lijken te ontwikkelen tot een soort standaard. Ze hebben elk een andere scope en complementaire doelstellingen.

Ook zullen nieuwe gegevens nodig zijn voor de identificatie van groene activa (andere dan hernieuwbare energie), op basis

van technische milieucriteria onder meer van de aankomende EU-Taxonomie. Dat is een hele uitdaging en ook hier starten we met een gestructureerde aanpak.

In overeenstemming met de verbintenissen die we in 2019 hebben onderschreven, werken we mee aan de ontwikkeling van die methodologieën en we zijn al gestart, in samenwerking met andere banken, met drie verschillende pilootprojecten. De focus ligt op de kredietportefeuille, waarin de volgende klimaatgevoelige industriële bedrijfssectoren (op het hoogste geaggregeerde niveau) kunnen worden aangemerkt vanwege hun relatieve grootte (zie tabel).

Meest klimaatgevoelige industriële bedrijfssectoren*, uitstaand bedrag van kredieten, in miljarden euro, KBC Groep	2019
Vastgoed	11,2
Bouw	6,8
Landbouw, veeteelt en visserij	4,7
Auto-industrie	4,6
Voedselproducenten	3,0
Elektriciteit	2,8
Metaal	2,5
Chemie	2,2
Totaal	37,8

*. Alleen sectoren die eind 2019 meer dan 5% van de geïdentificeerde klimaatgevoelige industriële kredieten vertegenwoordigen, worden afzonderlijk gerapporteerd. Hoewel de gevolgen van klimaatverandering potentieel effect hebben op alle industrieën en sectoren, gebeurde de selectie van klimaatgevoelige sectoren aan de hand van o.a. de TCFD-aanbevelingen (2017), in afwachting van meer gestandaardiseerde kaders en analyse (zie verder in het Duurzaamheidsrapport).

- *Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)*: in een groep van 17 internationale banken meten we in welke mate onze grote industriële bedrijfsklanten en hun activa afgestemd zijn op de klimaatdoelstellingen van Parijs. Die methodologie meet de kredietblootstelling aan transitietechnologieën in enkele van de meest koolstofintensieve sectoren, zoals staal, auto-industrie, scheepvaart, luchtvaart, elektriciteit, olie en gas, steenkool en cement. De eerste resultaten van dat project worden in 2020 verwacht. Begin 2020 zijn we ook gestart met een PACTA-pilootproject voor onze assetmanagementactiviteiten en beleggingsportefeuilles.
- *UNEP FI*: we zijn betrokken in een project voor de verdere ontwikkeling van de methodologie ontworpen binnen het kader van het UNEP FI-project, dat tot doel heeft de fysieke en transitierisico's ten gevolge van bepaalde klimaatscenario's te identificeren voor de meest geïmpacteerde sectoren in onze kredietportefeuilles. We zijn

gestart met de analyse van fysieke risico's voor hypothecaire leningen in Vlaanderen en transitierisico's voor de metaalsector.

- *Platform Carbon Accounting Financials (PCAF)*: we hebben ons ertoe geëngageerd om de broeikasgasemissies van onze portefeuille van de meest CO₂-intensieve leningen en investeringen binnen een periode van drie jaar te evalueren en kenbaar te maken. Daarom hebben we ons in 2019 aangesloten bij het initiatief van PCAF, dat is uitgegroeid tot een standaard voor *carbon accounting* voor financiële instellingen. In 2019 rapporteerden we voor het eerst over de vermeden emissies gerelateerd aan de KBC Green Bond uitgegeven in 2018 (waarvan de onderliggende activa bestaan uit groene hypotheekleningen en projectfinancieringen voor hernieuwbare energie in België). We publiceren dat impactrapport op onze corporate website. De jaarlijks vermeden emissies in verband met de KBC Green Bond bedroegen op 31 maart 2019 in totaal

44 960 ton CO₂e of 89,9 ton per 1 miljoen euro geïnvesteerd. We zijn ook gestart met een pilootproject om onze broeikasgasemissies in België te meten voor hypotheekleningen, autoleningen, autoleasing en commercieel vastgoed.

Wanneer dergelijke methodologieën verder zijn uitgewerkt en geïmplementeerd, zullen we in staat zijn onze indirecte impact van de meest CO₂-intensieve sectoren en domeinen te meten, nieuwe doelstellingen te formuleren en op te volgen, en hierover te rapporteren. De eerste resultaten van de pilots die in 2019 van start gingen nemen we op in het

Duurzaamheidsverslag. Elk pilootproject zal grondig worden geëvalueerd voordat verdere stappen worden ondernomen.

Onze eigen milieuoetadruk

Hierna vindt u gegevens met betrekking tot onze eigen milieuoetadruk. De data en berekeningen van de broeikasgasemissies werden geverifieerd door Vinçotte conform ISO 14064-3. Meer informatie over onze milieuoetadruk inclusief verdere detaillering, methodologie en scope van de berekeningen, vindt u in het Duurzaamheidsverslag.

Eigen milieuoetadruk, KBC-groep*

	2019	2018
Elektriciteitsverbruik (in duizend GJ)	548	595
Gas- en stookolieverbruik (in duizend GJ)	295	314
Woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen (in miljoen km)	371	377
Papierverbruik (in ton)	2 821	3 391
CO ₂ e-emissies (in duizend ton, zie tabel hierna)	73	86

Eigen milieuoetadruk (broeikasgasemissies, in ton CO₂e), KBC-groep*

	2019	2018
Scope 1-emissies omvatten emissies uit direct energieverbruik, emissies van koelvloeistoffen en emissies van dienstverplaatsingen en woon-werkverkeer met de eigen vloot.	34 739	37 629
Scope 2-emissies omvatten emissies uit indirect energieverbruik (elektriciteit, stadswarmte, koeling en stoom).	17 006	22 955
Scope 3-emissies zoals hier vermeld omvatten alleen emissies van dienstverplaatsingen en woon-werkverkeer (met uitzondering van de emissies van de eigen vloot die vervat zijn in de scope 1-emissies), emissies van papier- en waterverbruik en afvalverwerking.	21 024	25 004
Totaal	72 769	85 588
Totaal per vte	2,0	2,3
Gevat door de reductiedoelstelling (zie hoger)	51 207	64 101
Gevat door de reductiedoelstelling, per vte	1,4	1,7
ISO 14001 in elk kernland	✓	✓

* Details over de gebruikte methodologie : zie Duurzaamheidsverslag.

Referentie naar de TFCD-aanbevelingen

TFCD-aanbevelingen inzake rapportering	Opgenomen in hoofdstuk en paragraaf van dit jaarverslag
Governance (toezicht vanuit bestuursorgaan, rol management)	Onze strategie /Onze duurzaamheids-governance Onze strategie/Focus op klimaat
Strategie (klimaatarisico's en kansen, impact klimatarisico's en -kansen op activiteiten, strategie en planning, bestendigheid strategie en organisatie rekening houdend met diverse klimaatscenario's)	Onze strategie/Focus op klimaat Ons bedrijfsmodel
Risicomanagement (identificatie- en inschattingprocessen, beheersprocessen, integratie in algeheel risicomanagement)	Hoe beheren we onze risico's/Klimaatgerelateerde risico's
Maatstaven en streefdoelen (maatstaven gebruikt voor inschatting, broeikasgasemissies scope 1, 2, 3 en gerelateerde risico's, streefdoelen en performance)	Onze strategie/Focus op klimaat

Focus op mensenrechten

We nemen onze verantwoordelijkheid om mensenrechten, sociale rechtvaardigheid en rechten in verband met werk in de hele groep te respecteren en we verbinden ons tot het naleven van de letter en de geest van: (i) de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens; (ii) de principes inzake fundamentele rechten vastgelegd in de acht kernverdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie en uiteengezet in de Verklaring inzake de Fundamentele Principes en Rechten op het Werk, (iii) de VN-Verklaring over de Rechten van Inheemse Volkeren (iv) en de Britse Wet op Moderne Slavernij, waarvoor KBC sinds 2017 een Moderne Slavernijverklaring publiceert. Daarnaast zijn we lid van UN Global Compact en hebben we de tien principes inzake mensenrechten, arbeid, milieu en anti-corruptie opgenomen in onze beleidslijnen, zodat ze toegepast worden in al onze activiteiten. Sinds 2006 publiceren we jaarlijkse onze vorderingen in het *UN Global Compact Statement of Continued Support*. Vanzelfsprekend houden we ons aan de lokale wetten, regels en voorschriften die gelden waar we actief zijn en aan internationale en regionale mensenrechtenverdragen die internationaal erkende normen bevatten waaraan het bedrijfsleven zich moet houden.

Om ons mensenrechtenbeleid, zoals omschreven in de KBC Group Policy on Human Rights, op te volgen gebruiken we het

UN Guiding Principles Reporting Framework van de VN. Ons mensenrechtenbeleid is van toepassing op onze activiteiten (klanten en leveranciers) en ook op onze eigen bedrijfsvoering (medewerkers).

KBC beschouwt voor zijn medewerkers het recht op vrijheid van vereniging, het recht op collectieve onderhandeling, het recht op een gezonde en veilige werkplek en het recht op vrijwaring van discriminatie als fundamenteel. We zetten ons ten volle in om de mensenrechten van onze medewerkers te respecteren en te handhaven. U vindt meer daarover (inclusief diverse KPI's in verband met gender, betrokkenheid, ziekteverzuim en werknemersverloop, opleiding, enz.) in het hoofdstuk Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties. Daarnaast verwachten we ook van onze medewerkers dat ze in hun werk de mensenrechten toepassen en respecteren. Die principes lichten we toe in de KBC-Gedraglijn voor de groep (beschikbaar op www.kbc.com). In al onze kernlanden zijn er strikte nationale en internationale wetten en regelgeving voor de bescherming van de mensenrechten. We verwachten van onze medewerkers dat ze handelen volgens de regelgeving en dat ze zich verantwoord gedragen in alles wat ze doen (zie paragraaf We willen verantwoord gedrag bij alle medewerkers stimuleren). We

hebben bovendien specifieke procedures om de naleving te waarborgen en om klachten te behandelen, waaronder het beleid voor de bescherming van klokkenluiders.

Onze leveranciers zijn een belangrijke stakeholder in onze waardeketen. We werken dan ook nauw samen met hen. Onze strikte regels en kaders rond inkoop-, verkoop- en uitbestedingsactiviteiten bij leveranciers zijn samengevat in de KBC Code of Conduct for Suppliers en zijn van toepassing in al onze kernlanden. Die Code of Conduct geeft onze leveranciers een duidelijk beeld van onze verwachtingen inzake duurzaamheid.

We hebben onze gedragslijn voor leveranciers vertaald naar een interne procedure in de vorm van een stappenplan, waarmee onze aankoopafdeling aan de slag kan. Alle leveranciers waarmee we samenwerken worden gescreend op de KBC-Blacklist, de lijst met controversiële bedrijven waarmee KBC geen zaken wil doen. Verder doen we een beroep op Worldcheck en een gestandaardiseerde vragenlijst voor het screenen van onze belangrijkste leveranciers. Leveranciers die aan onze verwachtingen voldoen, krijgen een positieve evaluatie en ondertekenen de KBC Sustainability Code of Conduct for Suppliers. In totaal ondertekenden al meer dan 2 600 leveranciers die code. Als er tijdens de contractuele periode inbreuken worden vastgesteld die niet binnen een redelijke termijn fundamenteel kunnen worden opgelost, beëindigen we de overeenkomst.

Van onze klanten verwachten we als minimale norm dat ze de lokale en internationale wetten en regels respecteren. Dat wordt gecontroleerd door onze Complianceafdeling. Verder passen we in al onze dagelijkse activiteiten de KBC Group Policy on Blacklisted Companies en de KBC Group Policy on Controversial Regimes toe. Het betreft bedrijven en landen die worden uitgesloten op basis van betrokkenheid bij onder meer een ernstige vorm van schending van de mensenrechten en de betrokkenheid

bij controversiële wapensystemen. We besteden ook veel aandacht aan privacy en databescherming (zie De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur) en volgen dat nauw op.

Voor internationale projectfinancieringen gelden de *Equator Principles*.

Waar relevant vragen we aan onze klanten om aan te tonen dat ze voldoen aan bepaalde industriestandaarden. We hebben een specifiek due diligence proces ontwikkeld voor kredieten, verzekeringsactiviteiten en adviesdiensten (Credit Risk Standards on Sustainable and Responsible Lending, de KBC Sustainable and Responsible Insurance Policy en de Standards on Sustainable and Responsible Advisory Services). Dat omvat ook procedures voor het geval dat er inbreuken vastgesteld worden, zoals uitsluiting van bedrijven voor al onze activiteiten, het toepassen van een exitstrategie of speciale voorwaarden op bestaande kredieten of verzekeringen.

In geval van twijfel wordt er advies van de directie Corporate Sustainability ingewonnen. In 2019 werden zo 221 verzoeken om advies over milieu-, sociale en governancekwesties voorgelegd: 148 daarvan kregen een positief advies, 6 een positief advies onder strikte voorwaarden en 67 een negatief advies. Ook onze investeringsactiviteiten (vermogensbeheer en eigen beleggingen) ondergaan een interne screening. SRI-beleggingsfondsen worden bovendien onderworpen aan een bijkomende controle.

Door die strikte toepassing van de bovenvermelde duurzaamheidsregels waken we over het reputatie- en financiële risico als gevolg van een mogelijke schending van de mensenrechten en andere controverses in onze kernactiviteiten. Zie ook het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?, onder Bedrijfs- en strategisch risico.

U vindt onze richtlijnen met betrekking tot mensenrechten, blacklists en dergelijke op www.kbc.com. We rapporteren over de toepassing van de *Equator Principles* in ons duurzaamheidsverslag.

We willen onze ambities waarmaken binnen een strikt risicobeheer

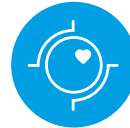
klant centraal

bankverzekeren

duurzame
rendabele groei

rol in de
samenleving

Binnen een strikt risico-, kapitaal- en liquiditeitskader

Het beheren van risico's maakt volledig deel uit van onze strategie en ons besluitvormingsproces.

- We voeren risicoscans uit om alle toprisico's te identificeren.
- We bepalen duidelijk tot waar onze risicobereidheid gaat.
- We vertalen dat naar een strikte limietopvolging per activiteit en per divisie.
- We bewaken het risicoprofiel van bestaande en nieuwe producten door een *Product Approval Process*.
- We onderwerpen het periodieke planningsproces aan stresstests.
- In alle relevante delen van onze organisatie hebben we onafhankelijke chief risk officers.

Hoewel de activiteiten van een grote financiële groep zijn blootgesteld aan risico's die pas achteraf duidelijk worden, zien we op dit moment een aantal belangrijke uitdagingen voor onze groep. Die beschrijven we in het deel Ons bedrijfsmodel, onder In welke omgeving zijn we actief?

Daarnaast zijn we als bank-verzekeraar blootgesteld aan typische risico's voor de sector zoals kredietrisico's, marktrisico's, verzekeringstechnische risico's, liquiditeitsrisico's, solvabiliteitsrisico's en niet-financiële risico's, waaronder operationele en compliancerisico's.

Een overzicht daarvan vindt u in de tabel.

Three lines of defence-model

Typische risico's voor de sector

Typische risico's voor de sector	Hoe gaan we daarmee om?
<p>Kredietrisico Mogelijke negatieve afwijking ten opzichte van de verwachte waarde van een financieel instrument voortvloeiend uit de wanbetaling of wanprestatie door een contractpartij als gevolg van het onvermogen of de onwil tot betaling of prestatie door die partij, of van bepaalde maatregelen van politieke of monetaire autoriteiten in een bepaald land.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaan van een degelijk beheerskader; • Boeken van waardeverminderingen, nemen van risicobeperkende maatregelen, optimalisering van het algemene kredietrisicoprofiel, rapportering, stresstesting, enz.; • Limietsystemen om concentratierisico binnen de kredietportefeuille te beheersen.
<p>Marktrisico van tradingactiviteiten Mogelijke negatieve afwijking van de verwachte waarde van een financieel instrument veroorzaakt door wijzigingen in het niveau of de volatiliteit van marktprijzen zoals rente, wisselkoersen, aandelen- en grondstoffenprijzen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaan van een degelijk beheerskader; • <i>Historical VaR</i>-methode, BPV- en basisrisicolimieten, <i>greeks</i> en scenariolimieten voor producten met opties, stresstests, enz.
<p>Niet-financiële risico's <i>Operationeel risico</i> is de kans op schade als gevolg van ontoereikendheden of tekortkomingen in de werkwijzen en systemen, menselijke fouten of plotse externe gebeurtenissen met een menselijke of natuurlijke oorzaak. <i>Compliance</i>risico is het risico van verliezen of sancties als gevolg van het niet naleven van wet- en regelgeving die een integriteitsdimensie heeft en van de interne beleidslijnen en gedragscodes die de eigen waarden van de instelling weerspiegelen. Het omvat het <i>conduct risk</i>, d.w.z. het huidige of toekomstige risico van verliezen als gevolg van ongepaste levering van financiële diensten, met inbegrip van gevallen van opzettelijk of nalatig wangedrag. <i>Klimaatrisico</i> is het risico dat voortvloeit uit de overgang naar een koolstofarme economie en het risico van klimaatgerelateerde fysieke gebeurtenissen die invloed hebben op onze activiteiten. <i>Andere niet-financiële risico's</i> omvatten het reputatierisico, het bedrijfsrisico en strategische risico's.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaan van een degelijk beheerskader; • <i>Group key controls</i>, Risicoscans, <i>Key Risk Indicators</i>, enz. • Risicoscans en ontwikkeling van nieuwe methodologieën in samenwerking met externe partijen • Strikt acceptatiebeleid, stresstests, monitoring, enz.
<p>Marktrisico van niet-tradingactiviteiten Structurele marktrisico's, zoals het renterisico, aandelenrisico, vastgoedrisico, <i>creditspread</i>risico, wisselkoersrisico en inflatierisico. Structurele risico's zijn risico's die inherent deel uitmaken van de commerciële activiteit of de langetermijnposities.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaan van een degelijk beheerskader; • <i>Basis-Point-Value</i> (BPV), gevoeligheid van de <i>Net Interest Income</i>, sensitiviteit per risicotype, stresstests, limietopvolging voor cruciale indicatoren, enz.
<p>Liquiditeitsrisico Risico dat een organisatie niet in staat is om haar verplichtingen tijdig na te komen zonder hoger dan verwachte kosten te maken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaan van een degelijk beheerskader; • Opstellen en testen van noodplannen voor het beheersen van een liquiditeitscrisis; • Liquiditeitsstresstests, beheer van financieringsstructuur, enz.
<p>Verzekeringstechnische risico's Risico's die voortvloeien uit de onzekerheid over de frequentie en de omvang van verzekerde schadegevallen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bestaan van een degelijk beheerskader; • Acceptatie-, tarifierings-, schadereserverings-, herverzekerings- en schaderegelingsbeleid, enz.

Naast de uitgebreide opvolging van risico-indicatoren (zie hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?) volgen we onze prestaties inzake solvabiliteit en liquiditeit op via een aantal ratio's. De belangrijkste daarvan vindt u in de tabel.

Regulatoire ratio's

	Wat?	Doel en resultaat									
Common equity ratio 	[Common equity tier 1-kapitaal] / [totaal gewogen risicovolume]. De hier getoonde berekening is <i>fully loaded</i> en gebaseerd op de Deense compromismethode.	Doel: zie hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal? Resultaat in 2019: 17,1% ¹	Common equity ratio <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Ratio</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>16,3%</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>16,0%</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>17,1%</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Ratio	2017	16,3%	2018	16,0%	2019	17,1%
Jaar	Ratio										
2017	16,3%										
2018	16,0%										
2019	17,1%										
MREL-ratio 	[Eigen middelen en in aanmerking komende passiva] / Totale verplichtingen en eigen vermogen (TLOF)], hybride view ²	Doel: ≥ 9,67% eind 2021 Resultaat in 2019: 10,4%	MREL-ratio <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Ratio</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>8,9%</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>9,6%</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>10,4%</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Ratio	2017	8,9%	2018	9,6%	2019	10,4%
Jaar	Ratio										
2017	8,9%										
2018	9,6%										
2019	10,4%										
Netto stabiele financierings-ratio, NSFR 	[Beschikbaar bedrag stabiele financiering] / [vereist bedrag stabiele financiering]	Doel: ≥ 100% Resultaat in 2019: 136%	NSFR <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Ratio</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>134%</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>136%</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>136%</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Ratio	2017	134%	2018	136%	2019	136%
Jaar	Ratio										
2017	134%										
2018	136%										
2019	136%										
Liquiditeits-dekkings-ratio, LCR 	[Liquide activa van hoge kwaliteit] / [totale nettokasuitstroom voor de volgende dertig kalenderdagen]	Doel: ≥ 100% Resultaat in 2019: 138%	LCR <table border="1"> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Ratio</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2017</td> <td>139%</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>139%</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>138%</td> </tr> </tbody> </table>	Jaar	Ratio	2017	139%	2018	139%	2019	138%
Jaar	Ratio										
2017	139%										
2018	139%										
2019	138%										

¹ Zie opmerking op p. 137.

² Zie hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal?

Meer weten?

Gedetailleerde informatie vindt u in de hoofdstukken Hoe beheren we onze risico's? en Hoe beheren we ons kapitaal?

We streven ernaar een van de beter gekapitaliseerde financiële instellingen in Europa te zijn. Daarom vertrekken we vanuit onze jaarlijkse beoordeling van de *common equity ratio's* van een groep van Europese banken actief in de segmenten Retail, Kmo's en Corporate. We positioneren onszelf op de mediaan van de *fully loaded common equity ratio's* van die groep. We vatten dat kapitaalbeleid samen in een eigen interne kapitaaldoelstelling, die voor 2019 14% bedroeg (jaarlijks geactualiseerd). Bovendien willen we een bijkomende soepele buffer tot 2% *common equity* aanhouden voor eventuele fusies en overnames om onze marktposities in onze

kernlanden te versterken. Gezien de overname van het resterende belang van 45% in ČMSS (zie We focussen op duurzame en rendabele groei) een impact had van -0,3 procentpunten op de *common equity ratio*, daalde de M&A-buffer tot 1,70%. Die buffer komt boven op de eigen interne kapitaaldoelstelling, waardoor we tot een referentiekapitaalpositie van 15,7% komen in 2019.

Dividend over 2019: in november 2019 betaalden we een interim-dividend van 1 euro per aandeel. In overeenstemming met de aanbevelingen van de ECB ter zake betalen we over 2019 geen slotdividend uit.

KPI

Wat?

Doel en resultaat

Eigen interne kapitaal-doelstelling en referentie-kapitaal-positie

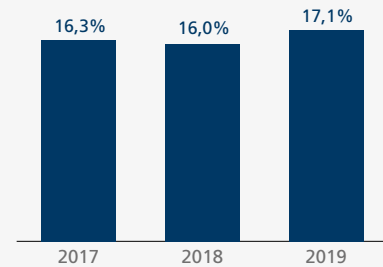

[*Fully loaded common equity tier 1*-ratio van de peergroep]. Voor de referentiekapitaalpositie verhoogd met een buffer voor fusies en overnames

Doel: eigen interne kapitaal-doelstelling van 14% en referentiekapitaalpositie van 15,7% in 2019 (jaarlijks geactualiseerd)

Resultaat in 2019: 17,1%*

Common equity ratio

* Zie opmerking op p. 137.

Ons financieel rapport

- Geconsolideerde nettowinst van 2 489 miljoen euro in 2019
- Hogere nettorente-inkomsten en nettoprovisie-inkomsten
- Hogere bijdrage van de technische verzekeringsresultaten
- Lager trading- en reëlewaarderesultaat
- Overige netto-inkomsten begunstigd door eenmalig element
- Groei van kredieten en deposito's, gestegen verkoop van schadeverzekeringen en levensverzekeringen
- Gecombineerde ratio voor schadeverzekeringen van 90%; kosten-inkomstenratio voor de bankactiviteiten van 57,9%
- Hogere waardeverminderingen voor kredieten: nettotoename in 2019 tegenover nettoterugname het jaar voordien
- Stevige solvabiliteit

Geconsolideerde resultaten van de KBC-groep (vereenvoudigd; in miljoenen euro)

	2019	2018
Nettorente-inkomsten	4 618	4 543
Verzekeringen Niet-leven (vóór herverzekering)	756	760
<i>Verdiende premies</i>	1 721	1 582
<i>Technische lasten</i>	-966	-822
Verzekeringen Leven (vóór herverzekering)	-6	-18
<i>Verdiende premies</i>	1 323	1 359
<i>Technische lasten</i>	-1 329	-1 377
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-25	-41
Dividendinkomsten	82	82
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening ¹	181	231
Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via <i>other comprehensive income</i>	6	9
Nettoprovisie-inkomsten	1 734	1 719
Overige netto-inkomsten	282	226
Totale opbrengsten	7 629	7 512
Exploitatiekosten	-4 303	-4 234
Bijzondere waardeverminderingen	-217	17
<i>waarvan: op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs en tegen reële waarde via other comprehensive income²</i>	-203	62
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	7	16
Resultaat vóór belastingen	3 116	3 310
Belastingen	-627	-740
Resultaat na belastingen	2 489	2 570
Resultaat na belastingen, toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0	0
Resultaat na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij (nettoresultaat)	2 489	2 570
Rendement op eigen vermogen	14%	16%
Resultaat na belastingen op gemiddeld balanstotaal	0,9%	0,9%
Kosten-inkomstenratio bankactiviteiten	57,9%	57,5%
Gecombineerde ratio schadeverzekeringsactiviteiten	90%	88%
Kredietkostenratio bankactiviteiten	0,12%	-0,04%

¹ Ook Trading- en reëlewaarderresultaat genoemd.

² Ook Waardeverminderingen op kredieten genoemd.

Kerncijfers¹ geconsolideerde balans, solvabiliteit en liquiditeit, KBC-groep (in miljoenen euro)

	2019	2018
Balanstotaal	290 735	283 808
Leningen en voorschotten aan klanten (zonder reverse repo's)	155 816	147 052
Effecten (eigenvermogensinstrumenten en schuldinstrumenten)	65 633	62 708
Deposito's van klanten en schuld papier (zonder repo's)	203 369	194 291
Technische voorzieningen vóór herverzekering en schulden m.b.t. beleggingscontracten, verzekeringen	32 170	31 273
Risicogewogen activa (Basel III, <i>fully loaded</i>)	99 071	94 875
Totaal eigen vermogen	20 365	19 633
<i>Common equity ratio</i> (Basel III, Deense compromismethode): <i>fully loaded</i> ²	17,1%	16,0%
<i>Leverage ratio</i> (Basel III, Deense compromismethode): <i>fully loaded</i>	6,8%	6,1%
Liquiditeitsdekkingsratio (LCR)	138%	139%
Netto stabiele financieringsratio (NSFR)	136%	136%

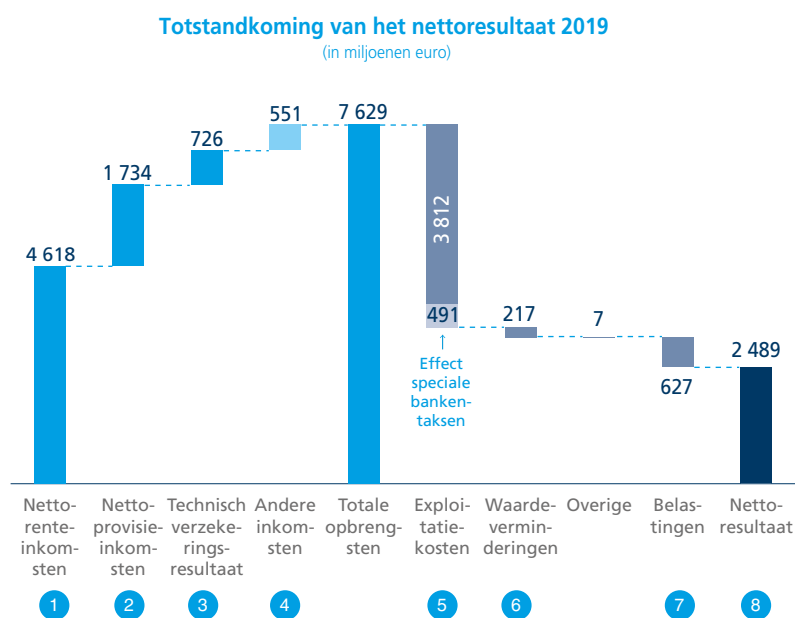
¹ Definitie van de ratio's: zie Glossarium.

² Zie opmerking op p. 137.

Cijfers over de volumegroei van leningen en deposito's zijn altijd na uitsluiting van wisselkoersinvloeden. Met "gelijkblijvende scope" bedoelen we zonder rekening te houden met belangrijke wijzigingen in de

consolidatiekring, in dit geval vooral de opname van de Tsjechische bouwspaarbank ČMSS sinds juni 2019 en de verkopen van delen van de Ierse *legacy* portefeuille in de laatste jaren.

Ons financieel resultaat in 2019

Nettorente-inkomsten 1

Onze nettorente-inkomsten bedroegen 4 618 miljoen euro in 2019, 2% hoger dan het jaar voordien. Daarbij werden de druk op de commerciële kredietmarges in de meeste kernlanden (ondanks enig herstel van de marges bij nieuwe hypothecaire kredieten), het negatieve effect van de lage herbeleggingsrente in onze kernlanden in de eurozone en het lagere netto positieve effect van *ALM forex swaps* meer dan goedgemaakt door onder meer de groei van het kredietvolume (zie verder), lagere financieringskosten, hogere rentes in Tsjechië en de integrale consolidatie van ČMSS in Tsjechië vanaf juni 2019. De bijdrage van ČMSS tot de posten van de winst-en-verliesrekening van de groep vindt u in toelichting 6.6 in het deel Geconsolideerde jaarrekening.

Onze leningen en voorschotten aan klanten (zonder reverse repo's) bedroegen 156 miljard euro en groeiden in 2019 aan met 6%. Bij gelijkblijvende scope was dat 3%, met een toename van 2% in divisie België, 5% in divisie Tsjechië en 6% in divisie Internationale Markten (met groei in alle landen). Ons totale depositovolume (deposito's van klanten en schuldpapier, zonder repo's) bedroeg 203 miljard euro en steeg met 5% in 2019. Bij gelijkblijvende scope was dat 2%, met een status quo in divisie België en een groei van 3% in divisie Tsjechië en 6% in divisie Internationale Markten (opnieuw met groei in alle landen).

De nettorentemarge van onze bankactiviteiten kwam uit op 1,95%, 5 basispunten lager dan in 2018. De nettorentemarge bedroeg 1,69% in België, 3,04% in Tsjechië en 2,64% in divisie Internationale Markten.

Nettoprovisie-inkomsten 2

Onze nettoprovisie-inkomsten bedroegen 1 734 miljoen euro in 2019, een stijging met 1% ten opzichte van het jaar daarvoor. De stijging had vooral te maken met hogere vergoedingen voor onze bankdiensten (onder meer voor betaalverkeer) en het positieve effect van de consolidatie van ČMSS vanaf juni 2019, terwijl de bijdrage van onze vermogensbeheeractiviteiten (vooral de managementfees voor beleggingsfondsen en tak 23-levensverzekeringen) daalde en de betaalde distributievergoedingen (vooral voor de verkoop van verzekeringen) stegen.

Eind 2019 bedroeg ons totale beheerde vermogen ongeveer 216 miljard euro. Dat is bijna 8% meer dan een jaar eerder, volledig te danken aan prijsstijgingen (+11%), die de netto-uitstroom (3%) meer dan compenseerden. Het grootste deel van ons totale beheerde vermogen van eind 2019 heeft betrekking op de divisies België (200 miljard euro) en Tsjechië (11 miljard euro).

Verzekeringspremies en technische lasten 3

Ons verzekeringstechnische resultaat (de verdiende premies min de technische lasten, plus het nettoresultaat uit afgestane herverzekering) bedroeg 726 miljoen euro.

De schadeverzekeringen droegen 734 miljoen bij tot dat verzekeringstechnische resultaat. Dat is 2% meer dan het jaar daarvoor als gevolg van een aangroei van de premie-inkomsten (+9%) en een hoger herverzekeringresultaat, deels tenietgedaan door hogere technische lasten (+17%, vooral door een hoger bedrag aan grotere schadegevallen). Op groepsniveau bedroeg de gecombineerde ratio een uitstekende 90%, tegenover 88% in 2018.

De levensverzekeringen waren goed voor -9 miljoen euro in het verzekeringstechnische resultaat, ten opzichte van -20 miljoen euro het jaar voordien. In de cijfers van premies en technische lasten van levensverzekeringen zijn evenwel, conform IFRS, bepaalde types levensverzekeringen uitgesloten (vereenvoudigd: de levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen). Als we de premie-inkomsten voor die producten meetellen, bedragen de totale premie-inkomsten uit levensverzekeringen ongeveer 1,8 miljard euro, ruwweg 2% meer dan in 2018. De stijging doet zich vooral voor in België, bij de

levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen (tak 23). Voor heel de groep maakten de producten met rentegarantie in 2019 60% van de levensverzekeringspremie-inkomsten uit en namen de levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen 40% voor hun rekening.

Andere inkomsten 4

De andere inkomsten bedroegen samen 551 miljoen euro, tegenover 548 miljoen euro het jaar voordien. Het cijfer voor 2019 omvat onder meer 82 miljoen euro ontvangen dividenden en 6 miljoen euro Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via *other comprehensive income*. Het omvat daarnaast ook 181 miljoen euro trading- en reëlewaarderesultaat. Dat laatste is 49 miljoen euro minder dan het jaar voordien, vooral door een daling van de dealingroomresultaten en van de waarde van de afgeleide instrumenten gebruikt voor balansbeheer, die slechts gedeeltelijk wordt goedge maakt door een hoger resultaat uit aandelen bij de verzekeringmaatschappij en de invloed van diverse marktwaardeaanpassingen.

De andere inkomsten bevatten ten slotte ook nog 282 miljoen euro overige netto-inkomsten in 2019. Dat is 55 miljoen euro meer dan het jaar voordien, te danken aan onder meer de 82 miljoen euro positieve invloed van de herwaardering van het bestaande 55%-aandeel in ČMSS bij aankoop van het resterende belang van 45%. Het belangrijkste eenmalige negatieve element in de overige netto-inkomsten van 2019 betreft de -23 miljoen euro gerelateerd aan *de tracker mortgage review* in Ierland (14 miljoen euro daarvan heeft betrekking op de aanleg van een voorziening voor een mogelijke sanctie). Meer uitleg vindt u in toelichting 3.6 in het deel Geconsolideerde jaarrekening.

Exploitatiekosten 5

Onze kosten bedroegen 4 303 miljoen euro in 2019, een beperkte stijging van 1,6% ten opzichte van het jaar daarvoor. Daarbij spelen diverse elementen mee, waaronder vooral de consolidatie van ČMSS in Tsjechië vanaf juni 2019 en hogere bankheffingen (+6% tot 491 miljoen euro; vooral in Ierland, België en Tsjechië). Zonder die twee elementen bleven de kosten ruwweg op het niveau van 2018, een reflectie van ons strikte kostenmanagement.

De verhouding kosten tot inkomsten van onze bankactiviteiten bedroeg daardoor 57,9%, tegenover 57,5% het jaar voordien. Voor divisie België bedroeg de ratio 57,7%, voor divisie Tsjechië 44,4% en voor divisie Internationale Markten 69,7%. Wanneer we een aantal niet-operationele en uitzonderlijke elementen uitsluiten (meer uitleg in het Glossarium, achteraan in dit jaarverslag) bedroeg de kosten-inkomstenratio 58,3%, tegenover 57,4% in 2018.

Waardeverminderingen 6

In 2019 boekten we een nettotoename van waardeverminderingen voor kredieten van 203 miljoen euro, tegenover een nettoterugname van 62 miljoen euro het jaar voordien.

De nettotoename in 2019 omvat 241 miljoen euro voor België (vooral gerelateerd aan verschillende dossiers in het bedrijvensegment), 12 miljoen euro voor Tsjechië, 11 miljoen euro voor Slowakije en 5 miljoen euro voor Bulgarije en een nettoterugname voor het Groepscenter (32 miljoen euro), Hongarije (1 miljoen euro) en Ierland (33 miljoen euro, tegenover een nettoterugname van 112 miljoen euro het jaar voordien). Per saldo bedroeg onze kredietkostenratio van de groep daardoor 12 basispunten in 2019, tegenover -4 basispunten het jaar voordien (een negatief cijfer duidt op een nettoterugname en dus een positieve invloed op het resultaat).

Onze kredietkwaliteit verbeterde verder. Op 31 december 2019 vertegenwoordigden de *impaired* kredieten (zie Glossarium) nog 3,5% van onze kredietportefeuille, tegenover 4,3% het jaar voordien. Dat was 2,4% in België, 2,3% in Tsjechië en 8,5% in Internationale Markten. Vooral het cijfer voor de divisie Internationale Markten is sterk gedaald ten opzichte van de vorige jaren. Dat heeft in hoofdzaak te maken met Ierland, met een ratio van *impaired* kredieten van

16% eind 2019 (drie jaar eerder bedroeg de ratio er nog 43%). De significante daling in Ierland in de voorbije jaren werd bovendien begunstigd door de verkoop van een portefeuille van grotendeels *impaired* kredieten in 2018 en de boekhoudkundige afschrijving van volledig geprovisioneerde *legacy* kredieten in 2019. Het aandeel van de *impaired* kredieten van de volledige groep die meer dan 90 dagen achterstallig zijn, bedroeg 1,9%, tegenover 2,5% het jaar voordien. De totale *impaired* kredieten waren eind 2019 voor 42% gedekt door de opgebouwde specifieke (*stage 3*) waardeverminderingen.

De andere waardeverminderingen bedroegen in 2019 samen slechts 14 miljoen euro. Het jaar voordien was dat 45 miljoen euro, en dat had voor een groot deel te maken met de impact van de herziening van restwaarden van autoleaseovereenkomsten in Tsjechië.

Belastingen 7

De belastingen bedroegen 627 miljoen euro in 2019, tegen 740 miljoen euro het jaar voordien. Die daling heeft onder meer te maken met het lagere resultaat vóór belastingen, het niet-belaste eenmalige effect gerelateerd aan de overname van het resterend deel in ČMSS, in combinatie met een positief eenmalig element in 2019. U vindt meer informatie in Toelichting 3.12 in het deel Geconsolideerde financiële staten. Naast belastingen betaalden we ook nog de speciale bankenheffingen en directe kosten in verband met toezicht. Die bedroegen respectievelijk 491 miljoen euro (stijging met 6%) en 36 miljoen euro (stijging met 10%) in 2019 en zijn inbegrepen bij de post Exploitatiekosten.

Nettoresultaat per divisie 8

Een gedetailleerde analyse van de resultaten per divisie vindt u in het betreffende hoofdstuk van dit verslag.

Analyse van de balans in 2019

Balanstotaal 1

Eind 2019 bedroeg ons geconsolideerde balanstotaal 291 miljard euro, 2% meer dan een jaar eerder. De risicogewogen activa (Basel III, *fully loaded*) stegen met 4% tot 99 miljard euro. In het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal? vindt u daarover meer details.

Kredieten en deposito's 2

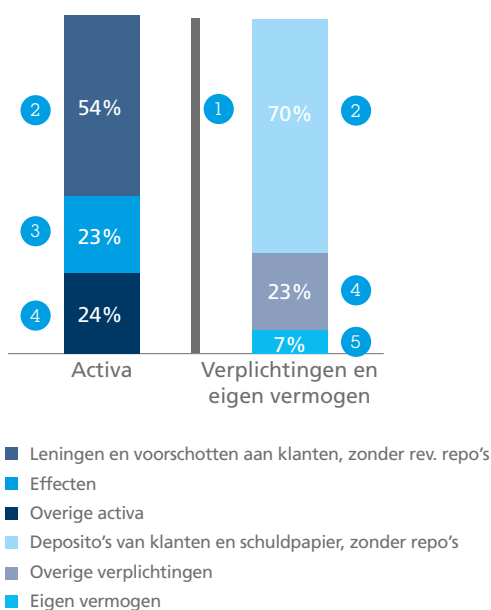
De kernactiviteit van ons bankbedrijf bestaat erin deposito's aan te trekken en daarmee kredieten te verstrekken. Dat verklaart uiteraard het belang van de Leningen en voorschotten aan klanten aan de actiefzijde van onze balans, met 156 miljard euro (zonder reverse repo's) eind 2019. Die leningen en voorschotten aan klanten stegen met 6% voor de hele groep. Bij gelijkblijvende scope was dat 3%, met een groei van 2% in divisie België, 5% in divisie Tsjechië en 6% in divisie Internationale Markten (met groei in alle landen). De belangrijkste kredietproducten op groepsniveau blijven de termijnkredieten met 69 miljard euro en de woningkredieten met 68 miljard euro.

Aan de passiefzijde stegen onze klantendeposito's (deposito's van klanten en schuldpapier, zonder repo's) met 5% tot 203 miljard euro. Bij gelijkblijvende scope was dat 2%, met een status quo in België, en een groei van 3% in divisie Tsjechië en 6% in divisie Internationale Markten. De voornaamste depositoproducten op groepsniveau blijven de zichtdeposito's met 86 miljard euro en de spaarrekeningen met 69 miljard euro.

Effecten 3

We houden ook een portefeuille met waardepapier aan, bij de bank en bij de verzekeraar (en daar vooral als belegging in het kader van de verzekeringen, vooral Leven). Eind 2019 bedroeg die effectenportefeuille ruwweg 66 miljard euro. Daarvan is ca. 30% gerelateerd aan de verzekeringsactiviteiten en ca. 70% aan de bankactiviteiten. De totale effectenportefeuille bestond voor 4% uit aandelen en voor 96% uit obligaties. Die laatste stegen in 2019 met 2,7 miljard euro. Eind 2019 had ruwweg 80% van die obligaties

Samenstelling van de balans eind 2019

betrekking op overheden, met als belangrijkste België, Tsjechië, Frankrijk, Hongarije, Slowakije, Spanje, en Italië. U vindt een gedetailleerd overzicht in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?

Overige activa en overige verplichtingen 4

De andere belangrijke posten aan de actiefzijde van de balans waren de leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (5 miljard euro, vergelijkbaar met het jaar voordien), reverse repo's (26 miljard euro, 4 miljard euro hoger dan het jaar voordien), derivaten (5 miljard euro positieve marktwaarde, voor het grootste deel rentecontracten, vergelijkbaar met jaar voordien), beleggingscontracten van (tak 23-) verzekeringen (15 miljard euro, bijna 1 miljard euro stijging jaar-op-jaar) en geldmiddelen, tegoeden bij centrale banken en andere zichtdeposito's bij kredietinstellingen (8 miljard euro, 10 miljard euro minder dan eind 2018).

Bij de andere belangrijke posten aan de passiefzijde van de balans vermelden we de technische voorzieningen en de schulden met betrekking tot de beleggingscontracten van de verzekeraar (samen 32 miljard euro, ruwweg 1 miljard euro meer in vergelijking met het jaar voordien), derivaten (6 miljard euro negatieve marktwaarde, voor het grootste deel rentecontracten, licht hoger jaar-op-jaar) en deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (19 miljard euro, 5 miljard euro minder jaar-op-jaar).

Eigen vermogen 5

Op 31 december 2019 bedroeg ons totale eigen vermogen 20,4 miljard euro. Dat bestond uit 18,9 miljard euro eigen vermogen van de aandeelhouders en 1,5 miljard euro *additional tier 1*-instrumenten. Het totale eigen vermogen steeg in 2019 met 0,7 miljard euro. De belangrijkste elementen daarbij waren de

opname van de jaarwinst (+2,5 miljard euro), de call van een *additional tier 1* (AT1)-instrument en de uitgifte van een nieuwe AT1 (-1,4 miljard euro en +0,5 miljard euro), de uitkering van een finaal dividend over 2018 in mei 2019 en een interim-dividend in november 2019 (samen -1,5 miljard euro), wijzigingen in de herwaarderingsreserves (+0,6 miljard euro) en verschillende kleinere elementen.

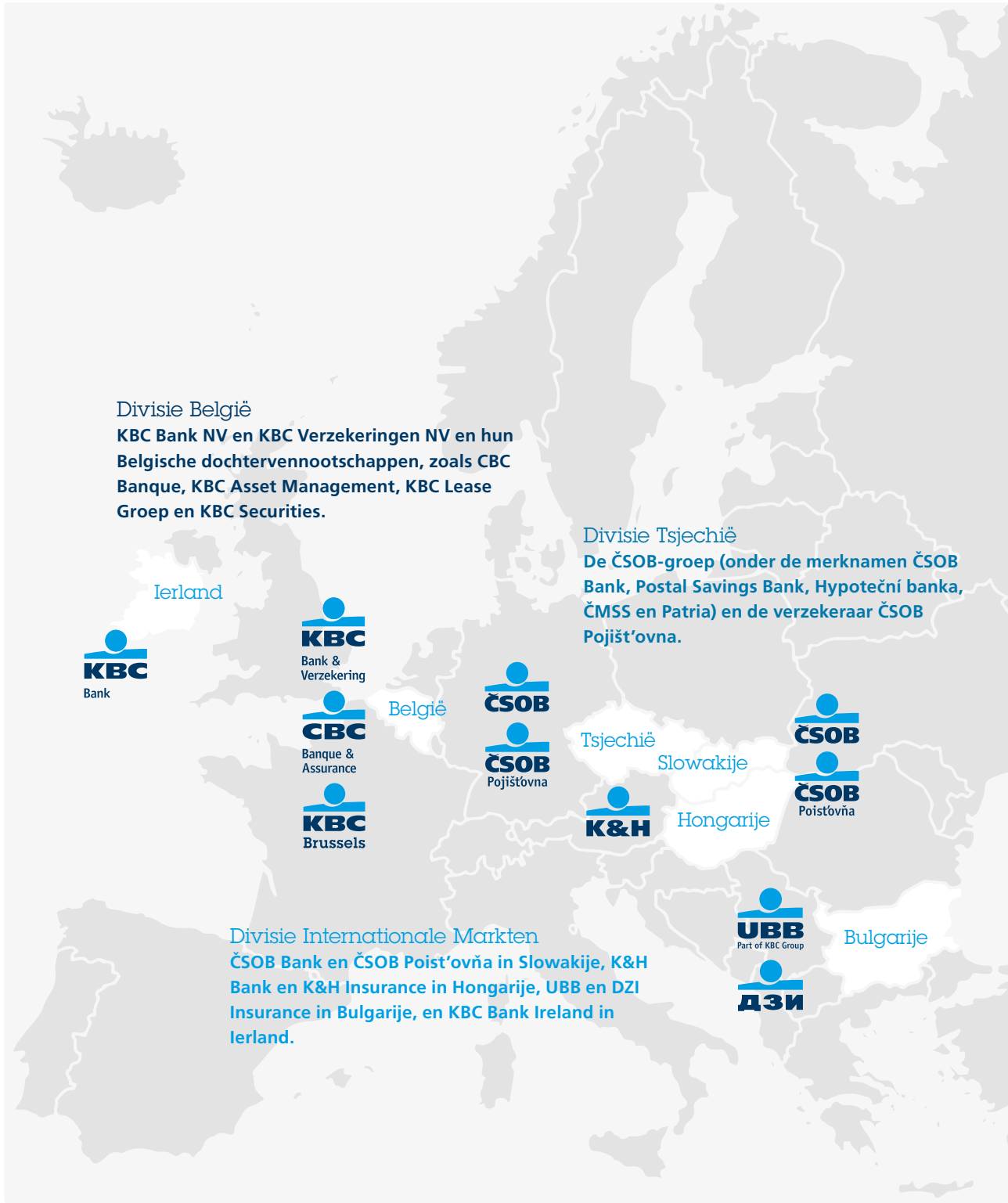
Op 31 december 2019 bedroeg onze *fully loaded common equity ratio* (Basel III, volgens de Deense compromismethode) 17,1% (zie opmerking op p. 137), tegenover 16,0% het jaar voordien. Onze *leverage ratio* bedroeg een uitstekende 6,8%. Gedetailleerde berekeningen van onze solvabiliteitsindicatoren vindt u in het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal? Ook de liquiditeitspositie van de groep bleef uitstekend, wat zich uit in een LCR-ratio van 138% en een NSFR-ratio van 136%.

Bijkomende informatie en verwachtingen

- In dit hoofdstuk bespreken we de geconsolideerde resultaten. Een bespreking van de niet-geconsolideerde resultaten en de balans vindt u in het deel Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie.
- De totale invloed van wisselkoersverschillen van de belangrijkste niet-euromunten op het nettoresultaat was per saldo zeer beperkt.
- Informatie over het gebruik van financiële instrumenten en *hedge accounting* vindt u in het deel Geconsolideerde jaarrekening, onder meer in toelichtingen 1.2, 3.3 en 4.1 t.e.m. 4.8, en in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?
- We verwachten dat Basel IV (vanaf 2022) onze risicogewogen activa zal doen toenemen met ruwweg 8 miljard euro (een negatieve invloed op de *common equity ratio* van ruwweg 1,2%), *fully loaded* op basis van eind 2019.
- Dividendpolitiek: zie hoofdstuk Ons bedrijfsmodel, onder Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties.
- Informatie omtrent de belangrijke gebeurtenissen die na het einde van het boekjaar hebben plaatsgevonden: zie Geconsolideerde jaarrekening, toelichting 6.8.

Onze divisies

Waar staan we in elk van onze landen?

Marktpositie in 2019¹

	België	Tsjechië	Slowakije	Hongarije	Bulgarije	Ierland
Belangrijkste merken	KBC CBC KBC Brussels	ČSOB	ČSOB	K&H	UBB DZI	KBC Bank Ireland
Netwerk	518 bankkantoren	225 bankkantoren	117 bankkantoren	208 bankkantoren	183 bankkantoren	16 bankkantoren
	355 verzekerings- agentschappen	Verzekeringen via verschillende kanalen	Verzekeringen via verschillende kanalen	Verzekeringen via verschillende kanalen	Verzekeringen via verschillende kanalen	Verzekeringen via partnerships
	Onlinekanalen	Onlinekanalen	Onlinekanalen	Onlinekanalen	Onlinekanalen	Onlinekanalen
Klanten (miljoenen, schatting)	3,5	4,2	0,6	1,6	1,3	0,3
Kredietportefeuille (miljarden euro)	112	32	8	5	4	10
Deposito's en schuldpapier (miljarden euro)	131	40	6	8	4	5
Marktaandeel (schatting)						
- bankproducten	20%	21%	10%	10%	10%	9% ²
- beleggingsfondsen	30%	24%	7%	13%	16%	–
- levensverzekeringen	13%	8%	3%	3%	23%	–
- schadeverzekeringen	9%	8%	4%	8%	10%	–
Voornaamste activiteiten en doelgroepen	In nagenoeg al onze landen bieden we een brede waaier van krediet-, deposito-, assetmanagement-, verzekerings- en andere financiële producten aan. Daarbij ligt de focus op privépersonen, kmo's en vermogende klanten. De dienstverlening aan bedrijven omvat bovendien nog onder meer cashmanagement, betalingsverkeer, handelsfinanciering, leasing, geldmarktactiviteiten, kapitaalmarktproducten, aandelenhandel en corporate finance.					
Macro-economische indicatoren voor 2019 ³						
- Groei van het bbp (reëel)	1,4%	2,4%	2,3%	4,9%	3,4%	5,5%
- Inflatie (gemiddelde jaarstijging van de consumptieprijzen)	1,2%	2,6%	2,8%	3,4%	2,4%	0,9%
- Werkloosheidsgraad (% van de beroepsbevolking, jaareinde, Eurostat-definitie)	5,3%	2,0%	5,7%	3,4%	4,2%	4,7%
- Financieringssaldo overheid (% van het bbp)	-1,9%	0,0%	-1,2%	-1,6%	-1,0%	0,7%
- Overheidsschuld (% van het bbp)	99%	31%	48%	67%	20%	58%

¹ Marktaandelen en klantenaantallen: gebaseerd op eigen schattingen. Marktaandeel bankproducten: gemiddelde van de geschatte marktaandelen in kredieten en in deposito's. Voor levensverzekeringen in België gebaseerd op reserves; voor de andere landen gebaseerd op premies. Kredietportefeuille: zie hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? Deposito's en schuldpapier: deposito's van klanten en schuldpapier, zonder repo's. Het aantal bankkantoren is zonder de automatenkantoren en het netwerk van 11 buitenlandse kantoren van KBC Bank in Europa, de VS en Zuidoost-Azië. Marktaandelen zijn gebaseerd op de meest recente beschikbare gegevens (bv. van eind september 2019).

² Retailsegment (woningkredieten en deposito's aan particulieren, zonder zichtdeposito's).

³ Gegevens gebaseerd op schattingen van begin 2020.

België

De macro-economische context in België

De Belgische economie hield ook in 2019 het pad van gestage maar gematigde groei aan. Na een zwak jaarbegin was de kwartaal-op-kwartaalgroei van het reële bbp in de rest van het jaar opnieuw wat sterker. De indicatoren, waaronder de barometer van de Nationale Bank, verzwakten fors tijdens het jaar, maar naar het jaareinde toe keerde het tij enigszins. Op jaarbasis vertraagde de groei licht van 1,5% in 2018 tot 1,4% in 2019. De Belgische groei lag daarmee voor het eerst sinds 2014 boven die van de eurozone.

De al bij al nog gunstige Belgische conjunctuur in 2019 werd net als in 2018 uitsluitend door de finale binnenlandse vraag (exclusief voorraden) ondersteund. Wijzigingen in de voorraden en de netto-uitvoer droegen negatief bij tot de bbp-groei. De groei van de binnenlandse vraag werd gedragen door zowel de consumptie van de gezinnen als de private investeringen. De overheidsconsumptie droeg positief bij, de overheidsinvesteringen negatief. De gezinnen plukten de vruchten van een sterke toename van hun reëel beschikbare inkomen. De jobcreatie bleef sterk. Er kwamen in 2019 netto ongeveer 70 000 banen bij. De werkloosheidsgraad nam verder af van 5,8% eind 2018 tot een historisch dieptepunt van 5,3% eind 2019.

De inflatie lag met 1,2% veel lager dan in 2018. Ze viel in het najaar fel terug tot 0,2% in oktober, vooral door sterke prijsdalingen voor energie en onverwerkte voeding. In de laatste maanden van het jaar nam de inflatie wel terug wat toe. Op de vastgoedmarkt veerde de prijsdynamiek voor woningen opnieuw wat op. Op basis van de geharmoniseerde index van Eurostat bedroeg de prijsstijging van Belgische woningen in 2019 naar raming 3,5%, vergeleken met 2,9% in 2018. De activiteit op de woningmarkt was in de tweede jaarhelft nog bijzonder sterk, als gevolg van de afschaffing van de woonbonus in Vlaanderen begin 2020. De Belgische 10-jaarse OLO-rente zakte vanaf eind juli onder de 0%-grens. Ze bereikte in augustus een dieptepunt van -0,4% en liep in het najaar terug op tot om en bij 0% eind 2019. De rentespread met de overeenstemmende Duitse Bund piekte op 75 basispunten bij het jaarbegin en zakte daarna terug tot circa 30 basispunten vanaf augustus tot het jaareinde.

Verwachte bbp-groei in 2020: zie De marktomstandigheden in onze kernmarkten.

Specifieke doelstellingen

- We focussen op een omnikanaalbenadering en investeren in een naadloze integratie van onze verschillende distributiekanaal (kantoren, agentschappen, KBC Live, websites en mobiele toepassingen). We investeren in de verdere digitale ontwikkeling van onze bank- en verzekeringsdiensten en benutten nieuwe technologieën en data om onze klanten meer gericht en proactief advies te geven.
- We breiden onze dienstverlening uit via eigen en andere kanalen. We werken hiervoor samen met partners via zogenaamde ecosystemen om onze klanten complete oplossingen te kunnen aanbieden. We integreren een aanbod van bepaalde partners in onze eigen mobiele app (zie verder) en zijn ook met onze producten en diensten aanwezig in de distributiekanaal van bepaalde derde partijen (bijvoorbeeld fietslening en -verzekering bij fietshandelaars).
- We mikken op een efficiëntere benutting van ons potentieel in Brussel via het aparte merk *KBC Brussels*, dat het specifieke kosmopolitische karakter van Brussel weerspiegelt en beter aan de noden van zijn bevolking beantwoordt.
- We streven naar een verdere groei van CBC op het vlak van bankverzekeren in bepaalde marktsegmenten en naar een uitbreiding van onze aanwezigheid en toegankelijkheid in Wallonië.
- We werken continu aan de verdere optimalisatie van ons bankverzekeringsmodel in België.
- We gaan verder in onze ambitie om de referentiebankier te worden van kmo's en midcap-ondernemingen op basis van onze doorgedreven kennis van de klant en onze persoonlijke aanpak.
- We vertalen onze maatschappelijke betrokkenheid in de Belgische samenleving in initiatieven op het gebied van, onder meer, milieubewustzijn, financiële geletterdheid, ondernemerschap en de vergrijzingsproblematiek. We nemen actief deel aan het mobiliteitsdebat en werken oplossingen uit.

- Best Bank in Belgium and in Western Europe (Euromoney)
- Bank van het jaar 2019 (Bankshopper.be)
- Best private banker in België (Euromoney)
- Best Trade Finance Provider in België (Global Finance)
- Best workplaces in België (Great Place to Work®)
- Beste CEO, CFO en Investor relations in België (Extel Survey)
- Beste digitale bank en Meest innovatieve bank (Spaargids.be)
- www.kbc.com beste corporate website van België (Webranking by Comprend)
- Enz.

Enkele realisaties in 2019

klant centraal

Binnen onze omnikanaalstrategie neemt de laatste jaren het gebruik van onze digitale systemen en apps sterk toe. Daarbij denken we vooral aan KBC Touch, KBC Mobile, K'Ching, Business Dashboard en dergelijke. We investeren sterk in de verdere uitbouw en verbetering van die systemen, en leggen de nadruk op oplossingen die het leven van onze klanten gemakkelijker maken. Dat gaat over bancaire en verzekeringstoepassingen voor zowel particulieren als ondernemingen (bijvoorbeeld multibankingmogelijkheden in onze mobiele app, betalen met wearables zoals FitbitPay, de mogelijkheid om digitaal een zakelijke rekening te openen voor vennootschappen enz.), maar ook over niet-bancaire toepassingen. Recente voorbeelden van dat laatste zijn de mogelijkheid om een parkeerplaats of tickets voor openbaar vervoer te betalen, het saldo van maaltijdcheques rechtstreeks te checken, deelfietsen te bestellen, via nummerplaatherkenning en automatische betaling vlot in en uit bepaalde parkeergarages te rijden, het raadplegen van persoonlijke administratieve documenten in de eBox van de overheid, enz. Naar het jaareinde toe verzetten we opnieuw de bakens in digitaal bankverzekeren door KBC Mobile niet langer voor te behouden voor klanten, maar ook niet-klanten rechtstreeks en gratis toegang te verlenen tot een aantal populaire niet-bancaire toepassingen. Zij hoeven daarvoor zelfs geen klant te worden of een rekening te openen bij KBC. Als gevolg van die toenemende voorkeur voor digitale oplossingen, stemmen we ons omnikanaalnetwerk verder af op het wijzigende klantengedrag, en we bewandelen daarbij het pad van de geleidelijkheid. Zo vormden we in 2019 in Vlaanderen een zestigtal kleinere kantoren om tot automatenkantoren en sloten we ook verschillende automatenkantoren omdat het aantal geldafhalingen er substantieel daalde en er voldoende KBC-alternatieven zijn in de nabijheid. Tegelijkertijd investeren we in kantoren met een ruim inhoudelijk aanbod en ruime openingsuren, in KBC Live en, zoals reeds vermeld, in de digitale kanalen. In mei startten we ook met een grote optimalisatie van onze groepswijde governance, met als doel onze operationele efficiëntie nog verder te verhogen. U leest daar meer over, en over de gevolgen voor de medewerkers in België, in het hoofdstuk Ons bedrijfsmodel, onder Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties.

duurzame rendabele groei

In Brussel werken we sinds een paar jaar via een apart merk, KBC Brussels, met een grootstedelijk, innovatief imago en een aangepast netwerk. In 2019 werkten we verder aan de modernisering van het kantorennetwerk en de versterking van de adviesverlening op afstand via KBC Brussels Live. Die dienstverlening werd zeer gesmaakt door onze klanten in Brussel vanwege de laagdrempeligheid en uitgebreide bereikbaarheid. Dat en diverse andere initiatieven en acties zorgden ervoor dat KBC Brussels in 2019 meer dan 10 000 nieuwe klanten kon aantrekken. Ook in Wallonië hebben we belangrijke stappen

voorwaarts gezet in onze groeistrategie, wat ook daar resulteert in meer dan 26 000 nieuwe klanten en een groei die die van de Waalse markt overstijgt.

bankverzekeren

Ons bankverzekeringsconcept bleef bijzonder succesvol: zo had eind 2019 ruwweg de helft van de gezinnen die klant zijn bij KBC Bank, minstens een product van KBC Verzekeringen. Een vijfde van de gezinnen had zelfs minstens drie bankproducten én drie verzekeringsproducten van KBC. Nog een voorbeeld: tussen acht en negen op de tien klanten van KBC Bank met een woningkrediet namen ook een woningpolis van onze groep in 2019. Ruwweg acht op tien van de klanten met een woningkrediet namen een schuldsaldoverzekering van KBC.

rol in de samenleving

Om ondernemerschap te stimuleren namen we opnieuw diverse initiatieven. Een goed voorbeeld daarvan is KBC Vindr, de eerste online matchmaker voor ondernemers. Het is een platform waarop ondernemers en zelfstandigen zich kunnen registreren en hun matches vinden met collega's aan de hand van een algoritme. Dat initiatief complementeert de andere al bestaande ontmoetingsplatforms, zoals Start it @KBC (voor start-ups), KBC Match'it (voor bedrijfsovernames), KBC Trade Club (voor internationaal actieve ondernemingen) en FarmCafe (voor land- en tuinbouwers). Een mooi voorbeeld op het gebied van financiële geletterdheid is het *Get-a-Teacher*-initiatief, dat als bedoeling heeft de financiële kennis bij jongeren verder te verbeteren. Via *Get-a-Teacher* kunnen scholen een lesgever bestellen bij KBC. Die lesgever is een KBC-medewerker die daarvoor werd gescreend en geselecteerd. Het is een gratis, compleet vrijblijvend aanbod en is gescheiden van de commerciële communicatie van de groep. Sinds de start begin 2017 werden meer dan 2 300 lespakketten aangevraagd en bereikten 100 lesgevers in meer dan 850 scholen daarmee ruwweg 37 000 leerlingen. KBC stapte ook in Trooper, een platform waar verenigingen en goede doelen op een makkelijke en originele manier geld kunnen inzamelen. Hun leden en sympathisanten kunnen bij het online shoppen via Trooper hun favoriete vereniging of goede doel steunen, zonder dat het hen iets extra kost. Verder blijven we werken aan de overgang naar multimobiliteit. Zo bieden we een fietslening voor particulieren aan, fietsleasing voor onze eigen werknemers, maar ook voor werknemers van andere bedrijven/organisaties en een fietsverzekering inclusief fietsbijstand.

Bijdrage van de divisie België tot het groepsresultaat

Betreft 2019; bedragen tussen haakjes: (verschil met) 2018. U vindt een gedetailleerd overzicht van de resultatenrekening per divisie en per land in het deel Geconsolideerde jaarrekening, onder toelichting 2.2 - Resultaten per segment.

* Verdiende premies - technische lasten + nettoresultaat uit afgestane herverzekering.

In 2019 haalde de divisie België een nettoresultaat van 1 344 miljoen euro, tegenover 1 450 miljoen euro het jaar daarvoor.

De nettorente-inkomsten (2 516 miljoen euro) daalden met 2%. Daarbij spelen een aantal negatieve elementen mee, zoals de druk op de kredietmarges, de lage herbeleggingsrentes en het lagere netto positieve effect van ALM forex swaps, die evenwel voor een deel werden gecompenseerd door onder meer het positieve effect van de lagere financieringskosten en de groei van het kredietvolume. Onze nettorentemarge in België daalde licht van 1,72% in 2018 naar 1,69% in 2019. Het volume aan leningen en voorschotten aan klanten (101 miljard euro, zonder reverse repo's) nam toe met 2% en de deposito's van klanten en schuldpapier (131 miljard euro, zonder repo's) bleven ruwweg op hetzelfde niveau (cijfers berekend op basis van gelijkblijvende scope).

Onze nettoprovisie-inkomsten (1 182 miljoen euro) bleven stabiel tegenover het jaar voordien. De vergoedingen voor onze bankdiensten (vooral voor betaalverkeer en effectenhandel) stegen, maar dat werd tenietgedaan door een lagere bijdrage van onze vermogensbeheeractiviteiten (in dit geval lagere managementfees) en een stijging van de betaalde distributievergoedingen voor de verkoop van verzekeringen (gerelateerd aan de hogere verkoop van verzekeringsproducten).

Het technische resultaat van onze verzekeringsactiviteiten in België bedroeg 397 miljoen euro. Bij de schadeverzekeringen was er een groei van de premie-inkomsten (in bijna alle klassen) met 4%, in combinatie met een toename van de schadelasten met 14% (vooral door grote schadeclaims) en een stijging van het resultaat uit herverzekering. De gecombineerde ratio van onze schadeverzekeringsactiviteiten kwam uit op 89%. De verkoop van onze levensverzekeringen (inclusief de niet in de IFRS-cijfers vervatte beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling) bereikte 1,5 miljard euro, 5% meer dan het jaar voordien. Die

groei kwam volledig voor rekening van de levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen (tak 23-producten). De andere inkomstenposten bestonden vooral uit de dividenden die we ontvingen op de effecten in onze portefeuilles (78 miljoen euro), trading- en reëlewaarde-inkomsten (177 miljoen euro; hoger dan in 2018, vooral dankzij een hogere bijdrage van de dealingroom, diverse marktwaardeaanpassingen en de resultaten uit aandelen bij de verzekeringsmaatschappij) en overige inkomsten (187 miljoen euro). Die laatste post omvat vooral de gebruikelijke posten (de resultaten van KBC Autolease, VAB, enz.) en daarnaast ook diverse kleinere eenmalige zaken.

Onze kosten in België bleven ruwweg stabiel op 2 485 miljoen euro. Daarbij spelen verschillende elementen mee, met als belangrijkste hogere bankenheffingen, loondrift, lagere FTE-aantallen, hogere ICT-kosten en diverse eenmalige elementen. De kosten-inkomstenratio van de bankactiviteiten bedroeg daardoor 57,7%, tegenover 57,9% in 2018.

We boekten 241 miljoen euro aan waardeverminderingen op kredieten, tegen 91 miljoen euro in 2018 (de aangroei situeert zich vooral in het bedrijvensegment). In verhouding tot onze volledige kredietportefeuille bedroegen die waardeverminderingen 22 basispunten, tegenover 9 basispunten het jaar voordien. De kredietkwaliteit verbeterde opnieuw: eind 2019 was nog ongeveer 2,4% van de kredietportefeuille van de divisie België geclassificeerd als *impaired* (definitie: zie Glossarium), tegenover 2,6% eind 2018. *Impaired* kredieten met meer dan 90 dagen achterstalligheid maakten 1,1% uit van de kredietportefeuille, tegenover 1,2% in 2018.

Tsjechië

De macro-economische context in Tsjechië

In de lijn van de economische ontwikkelingen in de eurozone onderging de Tsjechische economie een groeivertraging in 2019, na de sterke groeieresultaten in de voorgaande jaren. Vooral de groeivertraging in Duitsland en de algemene terugval in industriële productie speelde de Tsjechische economie parten. Het groeipotentieel werd ook afgeremd door de krapte op de arbeidsmarkt. Desondanks bleef de reële bbp-groei met 2,4% toch op een stevig niveau, waarbij vooral de binnenlandse vraag, waaronder private consumptie, overheidsbestedingen en investeringen de groei dreven. Aan de aanbodzijde daalde de groeibijdrage van de verwerkende nijverheid aanzienlijk. Dat werd deels gecompenseerd door de sterke groei in de dienstensector en een grotere groeibijdrage van de bouwsector.

De krapte op de Tsjechische arbeidsmarkt nam ondertussen toe, weerspiegeld in een lage werkloosheidsgraad van zo'n 2% eind 2019 en stijgende loongroei. Om het toenemende tekort aan arbeidskrachten te compenseren, investeerden Tsjechische bedrijven meer om hun productiecapaciteit en productiviteit te verhogen.

De gemiddelde inflatie voor 2019 lag met 2,6% licht boven de doelstelling van 2% van de nationale bank (CNB). De renteverhoging van februari 2020 was onverwacht, maar de verstrakking in het monetaire beleid lijkt niettemin tot een einde te komen, gegeven de groeivertraging die geleidelijk ook zal doorwegen op de inflatie.

Verwachte bbp-groei in 2020: zie De marktomstandigheden in onze kernmarkten.

Specifieke doelstellingen

- We willen onze referentiepositie in bankverzekeren handhaven door geïntegreerde klantgerichte oplossingen aan te bieden.
- We willen de digitalisering van diensten en de introductie van nieuwe innovatieve producten en diensten, waaronder open bankverzekeringsopties voortzetten.
- We concentreren ons op de verdere vereenvoudiging van producten, processen (inclusief toepassing van Robotic Process Automation (RPA) en Intelligent Process Automation (IPA)), ons hoofdkantoor, distributiemodel en branding, om nog kostenefficiënter te worden.
- We mikken op het ontsluiten van business potential door een geavanceerd gebruik van gegevens, de *leveraging* van onze positie als marktleider inzake woningfinanciering en nog meer focus op volumegroei en winstgevendheid van onze verzekeringen.
- We willen onze bedrijfscultuur versterken met als doel nog flexibeler, agiler en diverser te zijn.
- We brengen onze maatschappelijke betrokkenheid tot uitdrukking door te focussen op milieubewustzijn, financiële kennis, ondernemerschap en vergrijzing van de bevolking.

- Beste bank in Tsjechië (Euromoney)
- Beste bank van Tsjechië (The Banker)
- ČSOB Private Banking: Beste Private Bank in Tsjechië (PWM - The Banker)
- ČSOB Pojišťovna: op een na beste Niet-leven verzekeringsmaatschappij in Tsjechië (Hospodářské noviny Awards)
- Best Trade Finance Provider in Tsjechië (Global Finance)
- Enz.

Enkele realisaties in 2019

klant centraal

We lanceerden opnieuw verschillende nieuwe diensten en producten die inspelen op de veranderende behoeften van onze klanten. Net zoals in België merken we algemeen gesproken een stijgend gebruik van onze digitale kanalen, waaronder vooral ČSOB Smartbanking, en daarnaast ČSOB Internet Banking, ČSOB CEB en ČSOB Investment Portal. We werken continu aan de verdere uitbouw, verbetering en gebruiksvriendelijkheid van die systemen. Zo voegden we multibankmogelijkheden toe voor ons internet- en mobiele bankieren en sinds 2019 kunnen ČSOB-klanten ook contactloos betalen via Apple Pay, Google Pay en Garmin Pay. In april sloten we een overeenkomst met de Mall Group voor de oprichting van de joint venture MALL Pay. Het is de bedoeling dat MALL Pay ten behoeve van e-shops diverse diensten voor retailklanten aanbiedt, waaronder uitgestelde betaling, verzekeringen, bepaalde kredieten en betaalkaarten. We gaan ook verder dan puur bancaire of verzekeringsgerelateerde toepassingen. Zo zijn we de nummer één inzake diensten die het gebruik van betaalkaarten mogelijk maken om tickets voor openbaar vervoer te betalen en werden de trams in Praag onlangs uitgerust met onze contactloze terminals. We bieden bijvoorbeeld ook de *services comparator*-website "Ušetřeno.cz" aan, een comparator-website waarmee klanten (kosten van) diensten kunnen vergelijken voor onder meer energie, telecommunicatie en financiële diensten.

In mei startten we op niveau van de hele groep met een grote optimalisatie van onze governance, met als doel onze operationele efficiëntie verder te verhogen. U leest daar meer over, en over de gevolgen voor de medewerkers in Tsjechië, in het hoofdstuk Ons bedrijfsmodel, onder Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties.

duurzame rendabele groei

Eind mei nam ČSOB het resterende belang van 45% in ČMSS over voor 240 miljoen euro. Als gevolg daarvan hebben we nu 100% van ČMSS in handen en consolideren we onze positie als de grootste aanbieder van financiële oplossingen voor huisvestingsdoeleinden in Tsjechië. De transactie had een impact van -0,3 procentpunten op de *common equity ratio* van KBC. Bovendien leidde de herwaardering van het bestaande belang van 55% in ČMSS tot een eenmalige winst van 82 miljoen euro voor de groep in 2019.

Net als de voorgaande jaren realiseerden we een behoorlijke groei in de domeinen waarin we willen groeien, zoals consumentenkredieten (+8% in 2019) en kmo-kredieten (+3% in 2019). Ook in gebieden waar we traditioneel al sterk stonden, gaan we vooruit: zo steeg, vooral dankzij de opname van ČMSS, het volume aan woningkredieten met niet minder dan 38% in 2019. Globaal steeg onze kredietverlening met 28% in 2019 en stegen onze deposito's met 22%. Bij een gelijkblijvende scope (dus zonder de invloed van de opname

van ČMSS, groeiden de kredieten aan met 5% en de deposito's met 3%.

bankverzekeren

In 2019 namen ongeveer zes op tien klanten van ČSOB die een hypothecaire lening aangingen bij de bank ook een woningverzekering van de groep. Ongeveer de helft van de klanten die in 2019 een hypothecaire lening aangingen bij de bank, nam ook een levensverzekering van de groep. Het aantal bankverzekeringsklanten (klanten die minimaal een bank- en een verzekeringsproduct van onze groep in portefeuille hebben) groeide aan met ongeveer 10% in 2019. Stabiele bankverzekeringsklanten (klanten die minimaal twee bank- en twee verzekeringsproducten van de groep in portefeuille hebben) groeiden zelfs aan met circa 15%.

rol in de samenleving

We namen opnieuw diverse initiatieven inzake maatschappelijke betrokkenheid en legden de focus op milieubewustzijn, financiële geletterdheid, ondernemerschap en vergrijzing. Inzake milieu beslisten we vroeger al om groepsbreed de extractie van olie, gas en steenkool, alsook de elektriciteitsontwikkeling uit oliewinning en steenkoolontginning uit te sluiten. Enkel ČSOB in Tsjechië vormt op dit laatste een tijdelijke uitzondering voor wat betreft de financiering van ecologische verbeteringen aan centraal aangestuurde verwarmingsnetten op basis van steenkool. Daarnaast ondersteunen we klanten die de transitie willen maken naar hernieuwbare energie. Zo lanceerden we het ČSOB EU Smart Energy Credit voor kmo's met ondersteuning van de EIB (European Investment Bank). Wat de bevordering van ondernemerschap betreft, lanceerden we bijvoorbeeld, in navolging van het succes van Start it @KBC in België, Start it @CSOB in Tsjechië, een accelerator die beginnende start-ups onderdak biedt, hen ondersteunt en adviseert.

In het kader van financiële geletterdheid ontwikkelde ČSOB in samenwerking met het Nationaal Instituut voor Onderwijs in Tsjechië educatief materiaal rond diverse thema's, waaronder cybersecurity, huishoudbudget opmaken en kennis van financiële producten. In 2019 bereikten meer dan 400 ČSOB-ambassadeurs ruwweg 31 000 leerlingen in een vierhonderdtal scholen. Via ons Education Fund steunen we trouwens al jaren, in samenwerking met de Olga Havel Foundation, studenten die het moeilijk hebben.

We willen onze klanten ook bijstaan gedurende hun volledige leven en hebben dus ook speciale aandacht voor senioren en mindervaliden. Denk bijvoorbeeld aan het aanpassen van onze automaten, zodat slechtzienden ze gemakkelijker kunnen gebruiken. En in samenwerking met het adviescentrum Sue Ryder Home lanceerden we het onlineportaal *Don't get lost in old age*, met heel wat praktische informatie en professioneel advies voor senioren en hun familieleden.

Bijdrage van de divisie Tsjechië tot het groepsresultaat

Betreft 2019; bedragen tussen haakjes: (verschil met) 2018. U vindt een gedetailleerd overzicht van de resultatenrekening per divisie en per land in het deel Geconsolideerde jaarrekening, onder toelichting 2.2 - Resultaten per segment.

* Verdiende premies - technische lasten + nettoresultaat uit afgestane herverzekering.

In 2019 behaalde de divisie Tsjechië een nettowinst van 789 miljoen euro, tegenover 654 miljoen euro het jaar daarvoor. De gemiddelde wisselkoers van de Tsjechische kroon ten opzichte van de euro bleef ruwweg dezelfde als het jaar voordien.

De nettorente-inkomsten in Tsjechië (1 277 miljoen euro) stegen per saldo met 22%. Elementen die daarbij meespelen zijn onder meer de druk op de commerciële marge voor verschillende producten, volumegroei, de stijging van de rente en de positieve impact van de integrale consolidatie van ČMSS vanaf juni 2019 (het 'ČMSS-effect'). Wat volumes betreft: onze leningen en voorschotten aan klanten (30 miljard euro, zonder reverse repo's) stegen met 28% in 2019. Zonder de invloed van ČMSS (volledig geconsolideerd vanaf midden 2019) bedroeg de groei nog 5%. De deposito's van klanten en schuld papier (40 miljard euro, zonder repo's) groeiden in een jaar tijd aan met 22%, of 3% zonder de invloed van ČMSS. De nettorentemarge in Tsjechië daalde licht van 3,07% in 2018 naar 3,04% in 2019.

Onze nettoprovisie-inkomsten (254 miljoen euro) daalden licht met 1%. De lagere bijdrage van de vermogensbeheeractiviteiten en bankdiensten werd nagenoeg volledig gecompenseerd door het positieve effect van de consolidatie van ČMSS vanaf juni 2019.

Het technische resultaat van onze verzekeringsactiviteiten in Tsjechië bedroeg 164 miljoen euro in 2019, 7% meer dan het jaar voordien. Bij de schadeverzekeringen was er een groei van de premie-inkomsten met 14%, maar ook een stijging van de technische lasten met 15%. De gecombineerde ratio van onze

Tsjechische schadeverzekeringsactiviteiten kwam uit op 94%. De verkoop van levensverzekeringen bereikte 0,2 miljard euro, 12% minder dan in 2018 door een lagere verkoop van levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen. De andere inkomstenposten bestonden vooral uit trading- en reëlewaarde-inkomsten en overige netto-inkomsten (samen 17 miljoen euro). Terwijl de eerste negatief werden beïnvloed door de lagere dealingroomresultaten, werden de overige netto-inkomsten positief beïnvloed door het eenmalige effect van 82 miljoen euro resulterend uit de herwaardering van het al bestaande 55%-aandeel in ČMSS bij de overname van het resterende 45%-aandeel.

De kosten stegen in 2019 met 6% tot 770 miljoen euro, vooral door het ČMSS-effect en hogere bankheffingen (zonder die elementen bedroeg de kostenstijging minder dan 1%). De verhouding van onze kosten ten opzichte van onze opbrengsten (de kosten-inkomstenratio van de bankactiviteiten) bedroeg daardoor een zeer goede 44,4%, tegenover 46,6% in 2018.

Ook in 2019 boekten we maar een beperkt bedrag aan waardeverminderingen op kredieten (12 miljoen euro, tegen 8 miljoen euro in 2018). In verhouding tot onze volledige kredietportefeuille bedroegen die waardeverminderingen 4 basispunten, tegenover 3 basispunten in 2018. De kredietkwaliteit bleef uitstekend: eind 2019 was ongeveer 2,3% van de kredietportefeuille van de divisie geclassificeerd als *impaired*, tegenover 2,4% eind 2018. *Impaired* kredieten met meer dan 90 dagen achterstalligheid maakten 1,3% uit van de kredietportefeuille, net zoals in 2018.

Internationale markten

De macro-economische context in Slowakije, Hongarije, Bulgarije en Ierland

In Centraal-Europa worden we geconfronteerd met uiteenlopende groei-evoluties in onze kernmarkten. In Hongarije blijft de economische groei bijzonder sterk, ondersteund door de monetaire stimulus, een sterke absorptie van EU-fondsen en fiscale stimuli door de overheid. Met een verwachte groei van 4,9% voor 2019 behoort Hongarije zelfs tot de sterkst groeiende landen in Europa, en daarmee volgt het de tendens in Polen. De inflatie blijft er binnen de tolerantie marges van de Hongaarse centrale bank, waardoor het soepele monetaire beleid langer kan worden aangehouden. Slowakije daarentegen ondervindt net als Tsjechië de invloed van de economische afkoeling in Duitsland en de wereldwijde uitdagingen in de industrie. De Slowaakse groei vertraagde daardoor in 2019 aanzienlijk tot 2,3%, wat relatief gesproken nog altijd sterk blijft. De groei in Bulgarije blijft met 3,4% eveneens op peil, ondanks de uitdagingen in buurland en handelspartner Turkije. Algemeen gesproken blijft de Centraal- en Oost-Europese regio dus relatief sterke economische prestaties neerzetten, waardoor het

langetermijnconvergentieproces met West-Europa blijft voortduren. Vooral de binnenlandse vraag en investeringen blijven een sterke bijdrage leveren tot de economische groei in de hele regio.

Met een reële bbp-groei van 5,5% in 2019 behoorde de Ierse economie opnieuw tot de sterkste groeiers in de eurozone. Een belangrijke nuancering daarbij is dat de Ierse bbp-cijfers sterk verstoord worden door de activiteiten van grote multinationals in het land en dat de onderliggende groei van de Ierse economie wellicht dus lager is. Andere economische indicatoren bevestigden evenwel het gunstige economische klimaat in Ierland. De Ierse inflatie nam toe, maar bleef niettemin met 0,9% erg beperkt. De aanhoudend sterke economische groei zorgde ervoor dat de Ierse overheidsschuld ratio verder daalde tot 58% van het bbp.

Verwachte bbp-groei in 2020: zie De marktomstandigheden in onze kernmarkten.

- K&H (Hongarije), ČSOB (Slowakije) en UBB (Bulgarije); Best Trade Finance Provider (Global Finance)
- K&H (Hongarije): beste bank in Hongarije (Euromoney)
- K&H (Hongarije): beste bank in Hongarije (The Banker)
- UBB (Bulgarije): winnaar van de Big Innovation of the Year prize (B2B Awards).
- UBB (Bulgarije): Bank of the Year (Bank of the Year Association)
- KBC Bank Ireland (Ierland): Best mobile app experience (Bonkers.ie)
- Enz.

Specifieke doelstellingen

- In de Centraal-Europese landen gaan we voor een omnikanaaldistributiemodel met bijzondere aandacht voor de digitale oplossingen. Om de commerciële groei te ondersteunen en de klantenervaring te verhogen, zal ook de aandacht voor commerciële leads worden verhoogd. In Ierland gaan we volop voor Digital First (zie verder).
- We mikken ook op een vereenvoudiging van producten en processen in alle landen. Dat wordt ondersteund door een specifiek businesstransformatieproject en software. Daarnaast streven we ernaar om via shared services centers, competence centers en groepsprojecten bijkomende synergieën te realiseren.
- In Hongarije willen we de onbetwiste leider zijn op het gebied van innovatie. Om onze winstgevendheid te verhogen, mikken we er op inkomstengroei via een sterke klantenwerving in alle banksegmenten en via intensievere crossselling. We ambiëren ook een stevige groei van onze verzekeringsactiviteiten, vooral door verkoop in de bankkantoren en, voor niet-levensverzekeringen, via (internet)makelaars en agenten.
- In Slowakije mikken we op een voortzetting van de sterke groei in strategische producten (woningkredieten, consumentkredieten, kmo-financiering, leasing, verzekeringen), onder meer via crossselling aan bestaande klanten van de ČSOB-groep en via digitale kanalen. Andere prioriteiten zijn de verkoop van fondsen en het verhogen van de fee-opbrengsten.
- In Bulgarije mikken we aan de bankzijde op een toename van het marktaandeel in leningen in alle segmenten, binnen een robuust risicokader. Ook voor onze verzekeraar DZI blijft het de bedoeling sterker te groeien dan de markt, zowel in levens- als in niet-levensverzekeringen, zowel via het bankkanaal als via andere kanalen.
- In Ierland gaan we met een Digital First-strategie volop voor een uitmuntende klantervaring. We willen ons differentiëren door het instant en proactief aanbieden van diensten en producten en door een hoge toegankelijkheid (onder meer via mobile en contactcenter). We streven ernaar om onze sterke positie in woningkredieten verder uit te bouwen en gaan zoals in de andere kernlanden volop voor bankverzekeren.
- We streven naar een maatschappelijk verantwoorde aanpak in alle landen. Onze focusdomeinen zijn milieubewustzijn, financiële geletterdheid, ondernemerschap en gezondheid.

Enkele realisaties in 2019

klant centraal

Net zoals in België en Tsjechië bekijken we voortdurend hoe we nieuwe technologieën kunnen aanwenden om onze dienstverlening nog beter af te stemmen op de behoeften van onze klanten in Slowakije, Hongarije, Bulgarije en Ierland. Aangedreven door software

ontwikkeld door een strategische externe partner en ondersteund door een businesstransformatieproject dat loopt over meerdere jaren mikken we in alle landen op een vermindering en vereenvoudiging van de producten en processen, een alignering over de landen heen van het *operating model*, de businessprocessen en de enterprise-architectuur, en een verdere digitalisering van front- en backend. Aanvullend aan dit businesstransformatieproject streven we ernaar om via shared services centers, competence centers en groepsprojecten bijkomende synergieën te realiseren.

Specifiek voor 2019 lanceerden we opnieuw diverse innovatieve producten. In Slowakije bijvoorbeeld introduceerden we een *miniloan*-product voor klanten met een vooraf goedgekeurde limiet, enkel beschikbaar via de smartbankingtoepassing. We breidden er onze internetbankingtoepassing uit met diverse mogelijkheden, waaronder de mogelijkheid om beleggingsfondsen aan te kopen. En in Hongarije lanceerden we onder meer een volledig *online cash loan* voor bestaande en nieuwe klanten. UBB in Bulgarije was dan weer de eerste bank in dat land om multibankingfaciliteiten aan te bieden in zijn mobiele app.

duurzame rendabele groei

In alle Centraal-Europese kernlanden groeiden onze deposito's verder aan. Hetzelfde geldt voor de kredieten, waar bovendien ook de kwaliteit verder verbeterde, met onder meer een afname van het aandeel *impaired* kredieten in de portefeuille voor de hele divisie (zie verder). Een deel daarvan heeft te maken met de boekhoudkundige afschrijving van bepaalde 100% geprovisioneerde *legacy* kredieten in Ierland.

In Ierland focussen we specifiek op het retailsegment. Daarom verkochten we – na de verkoop van een belangrijk deel van onze *legacy non-performing* portefeuille in 2018 – in 2019 ook onze resterende portefeuille bedrijfskredieten van circa 260 miljoen euro. Dat zorgt ervoor dat KBC zich in Ierland nog meer kan focussen op zijn retail- en micro-kmo-kernactiviteiten.

Eind 2019 tekenden Nova Ljubljanska Banka en KBC Verzekeringen een overeenkomst om hun respectieve belangen in de Sloveense 50/50-joint venture voor levensverzekeringen NLB Vita te verkopen aan Sava Re. Daarmee trekken we ons volledig terug uit Slovenië, dat voor KBC geen kernmarkt is. Die transactie, die naar verwachting in het tweede kwartaal van 2020 zal worden afgesloten, is onderworpen aan de goedkeuring van de regelgevende instanties en heeft een verwaarloosbare impact op onze resultaten.

In februari 2020, ten slotte, tekenden we een overeenkomst voor de overname van OTP Banka Slovensko. Dat moet het ons mogelijk maken onze positie op de Slowaakse bankenmarkt verder te versterken (zie verder in toelichting 6.8. in het deel Geconsolideerde jaarrekening).

bankverzekeren

Voor de divisie als geheel groeide het aantal bankverzekeringsklanten (klanten die minimaal een bank- en een verzekeringsproduct van onze groep in portefeuille hebben) aan met ongeveer 2% in 2019. Bij de stabiele bankverzekeringsklanten (met minimaal twee bank- en twee verzekeringsproducten) bedroeg de groei 6%.

We realiseren bovendien tal van commerciële synergieën. Zo verkochten we in Bulgarije en Slowakije bij meer dan negen op tien, en in Hongarije bij meer dan zeven op tien van onze nieuwe hypothecaire kredieten ook een brandverzekering van de groep.

rol in de samenleving

We linken onze maatschappelijke projecten aan financiële geletterdheid, milieu-verantwoordelijkheid, ondernemerschap en gezondheid. In Hongarije bijvoorbeeld organiseert K&H al 9 jaar 'K&H Ready, Steady, Money!', een educatief programma en wedstrijd rond financiële geletterdheid, waarbij leerlingen uit het lager en secundair onderwijs aangemoedigd worden om de basisprincipes rond huishoudfinanciën onder de knie te krijgen. In 2019 namen meer dan 8 000 leerlingen deel aan het programma. In Slowakije rolden we KBC Match'it, het eind 2016 gelanceerde digitale platform voor bedrijfsoverdrachten in België, uit onder de naam ČSOB Match'it. Dankzij een vlotte uitwisseling van vraag en aanbod via een overkoepelend platform wordt op die manier de kans vergroot op een goede match tussen overlaters en overnemers. In een later stadium zal dit platform ook beschikbaar worden in de andere Centraal-Europese kernmarkten van de groep.

Een mooi voorbeeld op het gebied van gezondheid is de DZI e-SOS app 'Follow me'. De app bevat een SOS-toepassing die gebruikt kan worden in geval van nood en/of ongevallen. De medische centra worden verwittigd en het gezondheidsdossier van de betrokkene wordt onmiddellijk ter beschikking gesteld van de hulpverleners.

Begin 2019 bracht KBC Bank Ireland twee SRI-fondsen op de markt als hefboom in de transitie naar een koolstofarme economie. Medewerkers werden op de hoogte gebracht tijdens informatiesessies, zodat ze kennis konden opbouwen. Die bewustwordingscampagnes voor onze medewerkers dragen bij tot het aanbieden van duurzame alternatieven naast het traditionele fondsenaanbod, zodat klanten een bewuste keuze kunnen maken.

Bijdrage van de divisie Internationale markten tot het groepsresultaat

Betreft 2019; bedragen tussen haakjes: (verschil met) 2018. U vindt een gedetailleerd overzicht van de resultatenrekening per divisie en per land in het deel Geconsolideerde jaarrekening, onder toelichting 2.2 - Resultaten per segment.

* Verdiende premies - technische lasten + nettoresultaat uit afgestane herverzekering.

In 2019 bedroeg het nettoresultaat van onze divisie Internationale Markten 379 miljoen euro, tegenover 533 miljoen euro het jaar daarvoor. Dat was 173 miljoen euro voor Hongarije, 79 miljoen euro voor Slowakije, 93 miljoen euro voor Bulgarije en 29 miljoen euro voor Ierland.

De nettorente-inkomsten van de volledige divisie bedroegen 863 miljoen euro in 2019, 4% minder dan in 2018. De daling situeert zich vooral in Ierland (deels door de verkoop van delen van de portefeuille). Wat volumes betreft: de leningen en voorschotten aan klanten van de volledige divisie (25 miljard euro, zonder reverse repo's) stegen met 6% tegenover het jaar voordien (bij gelijkblijvende scope, dus zonder rekening te houden met de verkoop van de portefeuille bedrijfskredieten in Ierland en wisselkoersschommelingen in Hongarije). Uitgesplitst per land is dat 3% voor Ierland, 6% voor Slowakije, 9% voor Hongarije en 13% voor Bulgarije. De deposito's van klanten en schuld papier van de divisie (24 miljard euro, zonder repo's) stegen met 6%. De deposito's groeiden aan in Ierland met 5%, in Slowakije met 2%, in Hongarije met 9% en in Bulgarije met 8%. De gemiddelde nettorentemarge van de divisie daalde van 2,80% naar 2,64%. Bij de nettoprovisie-inkomsten (301 miljoen euro) noteerden we een stijging van 6%. Die is vooral toe te schrijven aan de hogere vergoedingen voor onze bankdiensten (vooral voor betaalverkeer in Hongarije). De technische verzekeringresultaten van de divisie hebben alleen betrekking op Hongarije, Slowakije en Bulgarije en

genererden 164 miljoen euro, 17% meer dan in 2018. Bij de schadeverzekeringen was er een groei van de premie-inkomsten met 24% (met groei in alle landen) in combinatie met een stijging van de schadelasten met 30% en een lichte stijging van het resultaat uit afgestane herverzekering. De gecombineerde ratio van de schadeverzekeringsactiviteiten bedroeg 88% voor de divisie als geheel. De verkoop van levensverzekeringen (inclusief de niet in de IFRS-cijfers vervatte beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling) kwam uit op 137 miljoen euro, iets lager dan in 2018 (-3%), vooral door een gedaalde verkoop van levensverzekeringen gekoppeld aan beleggingsfondsen in Slowakije en Hongarije. De andere inkomstenposten bestonden vooral uit trading- en reëlewaarde-inkomsten (48 miljoen euro) en de overige inkomsten (-11 miljoen euro, negatief beïnvloed door onder meer 23 miljoen euro bij KBC Ireland met betrekking tot de *tracker mortgage review* (zie toelichting 3.6 in het deel Geconsolideerde jaarrekening).

De kosten stegen in 2019 met 3% tot 932 miljoen euro. Dat komt vooral voor rekening van hogere bankheffingen in Ierland. Zonder bankheffingen stegen de kosten met ongeveer 1%. De verhouding van de kosten ten opzichte van de opbrengsten van de bankactiviteiten van de divisie bedroeg daardoor 69,7%, tegenover 64,7% in 2018.

Bij de waardeverminderingen op kredieten was er opnieuw een nettoterugname (met positieve invloed op het resultaat) van 18 miljoen euro in 2019, tegenover een nettoterugname van 127 miljoen euro in 2018. Het cijfer voor 2019 omvat een

nettoterugname voor Ierland (33 miljoen euro, tegenover een nettoterugname van 112 miljoen euro het jaar voordien), een nettoterugname van 1 miljoen euro in Hongarije en een nettotoename van waardeverminderingen van 11 miljoen euro in Slowakije en 5 miljoen euro in Bulgarije. In verhouding tot onze volledige kredietportefeuille bedroegen de waardeverminderingen op kredieten van de hele divisie -7 basispunten, tegenover -46 basispunten het jaar voordien (een negatief cijfer duidt op een nettoterugname van *impairments*, dus met positieve invloed op het resultaat). Per land was dat: -32 basispunten voor Ierland, -2 basispunten voor Hongarije,

14 basispunten voor Slowakije en 14 basispunten voor Bulgarije. De kredietkwaliteit verbeterde opnieuw: eind 2019 was ongeveer 8,5% van de kredietportefeuille van de divisie geclassificeerd als *impaired*, tegenover 12,2% eind 2018. Kredieten met meer dan 90 dagen achterstalligheid maakten 5,1% van de kredietportefeuille van de hele divisie uit, tegenover 8% in 2018. Een deel van de verbetering inzake *impaired* kredieten in 2019 had te maken met de boekhoudkundige afschrijving van 100% geprovisioneerde *legacy* kredieten in Ierland.

Groepscenter

Voor onze financiële rapportering onderscheiden we naast de drie divisies ook een Groepscenter. In 2019 tekende het Groepscenter voor een nettoresultaat van -23 miljoen euro, tegenover -67 miljoen euro in het jaar daarvoor.

Het omvat:

- de traditionele elementen zoals de operationele kosten van de holdingactiviteiten van de groep, bepaalde kosten in verband met kapitaalbeheer en thesaurie en (financierings) kosten gerelateerd aan het aanhouden van participaties: -97 miljoen euro in 2019, -68 miljoen euro in 2018. Het lagere resultaat heeft onder meer te maken met lagere herbeleggingsopbrengsten, lagere gerealiseerde meerwaarden en technische elementen. Het cijfer voor 2019 omvat de positieve invloed van een eenmalig element op de lijn Belastingen, gekoppeld aan het nieuwe afdekkingsbeleid

van FX-deelnemingen (zie verder bij toelichting 3.12 in het deel Geconsolideerde jaarrekening).

- de resultaten van af te bouwen ondernemingen, waaronder de portefeuille van de vroegere Antwerpse Diamantbank, KBC Finance Ireland, enz.: 24 miljoen euro in 2019, 58 miljoen euro in 2018. Het grootste deel van die daling situeert zich bij de vroegere Antwerpse Diamantbank, als gevolg van onder meer de daling van de portefeuille en lagere terugnames voor waardeverminderingen op kredieten.
- overige elementen: 51 miljoen euro in 2019, -57 miljoen euro in 2018. Het hogere resultaat heeft onder meer te maken met positieve marktwaardeaanpassingen in 2019 tegenover negatieve marktwaardeaanpassingen in 2018. Het cijfer voor 2018 bevat bovendien de negatieve impact van een juridisch dossier (-38 miljoen euro).

U vindt een gedetailleerd overzicht van de resultatenrekening per divisie en per land in het deel Geconsolideerde jaarrekening, onder Toelichting 2.2 Resultaten per segment.

Hoe beheren we onze risico's?

KBC is hoofdzakelijk actief als bank-verzekeraar en vermogensbeheerder en is daardoor blootgesteld aan een aantal typische risico's voor de sector, zoals kredietrisico, interestrisico, wisselkoersrisico, liquiditeitsrisico, risico van aangegane verzekeringsverplichtingen, operationeel risico en andere niet-financiële risico's.

In dit hoofdstuk concentreren we ons op ons risicobeleidsmodel en op de belangrijkste sectorgebonden risico's die we lopen. De algemene bedrijfsrisico's (die verband houden met de macro-economische situatie, concurrentie, regelgeving, enz.) omschrijven we ook in het hoofdstuk Ons bedrijfsmodel.

De commissarissen hebben de informatie in dit hoofdstuk die deel uitmaakt van de IFRS-jaarrekening, geauditeerd. Het betreft de volgende delen:

- Risicobeleid;
- Kredietrisico: de inleiding, Kredietrisicobeheer op transactieniveau, Kredietrisicobeheer op portefeuilleniveau, een deel van de tabel Krediet- en beleggingsportefeuille bankactiviteiten, Kredietherstructureringen, de tabel Andere kredietrisico's bankactiviteiten, de tabel Samenstelling beleggingsportefeuille van de verzekeringsentiteiten van de KBC-groep en de tabel Kredietrisico op (her)verzekeraars, per risicoklasse;
- Marktrisico van tradingactiviteiten: de inleiding, Beheer van het marktrisico en Risicoanalyse en -kwantificering;
- Marktrisico van niet-tradingactiviteiten: de inleiding, de delen Beheer van het marktrisico van niet-tradingactiviteiten, Renterisico (met uitzondering van de tabellen Invloed van een parallelle stijging van de swapcurve met 10 basispunten voor de KBC-groep en Indeling van de reserves voor tak 21 naar rentegarantie, verzekeringsactiviteiten), de tabel Blootstelling aan overheidsobligaties en Wisselkoersrisico;
- Liquiditeitsrisico: de inleiding, Beheer van het liquiditeitsrisico en Looptijdanalyse;
- Verzekeringstechnisch risico;

Risicobeleid

De voornaamste onderdelen van ons risicobeleidsmodel zijn:

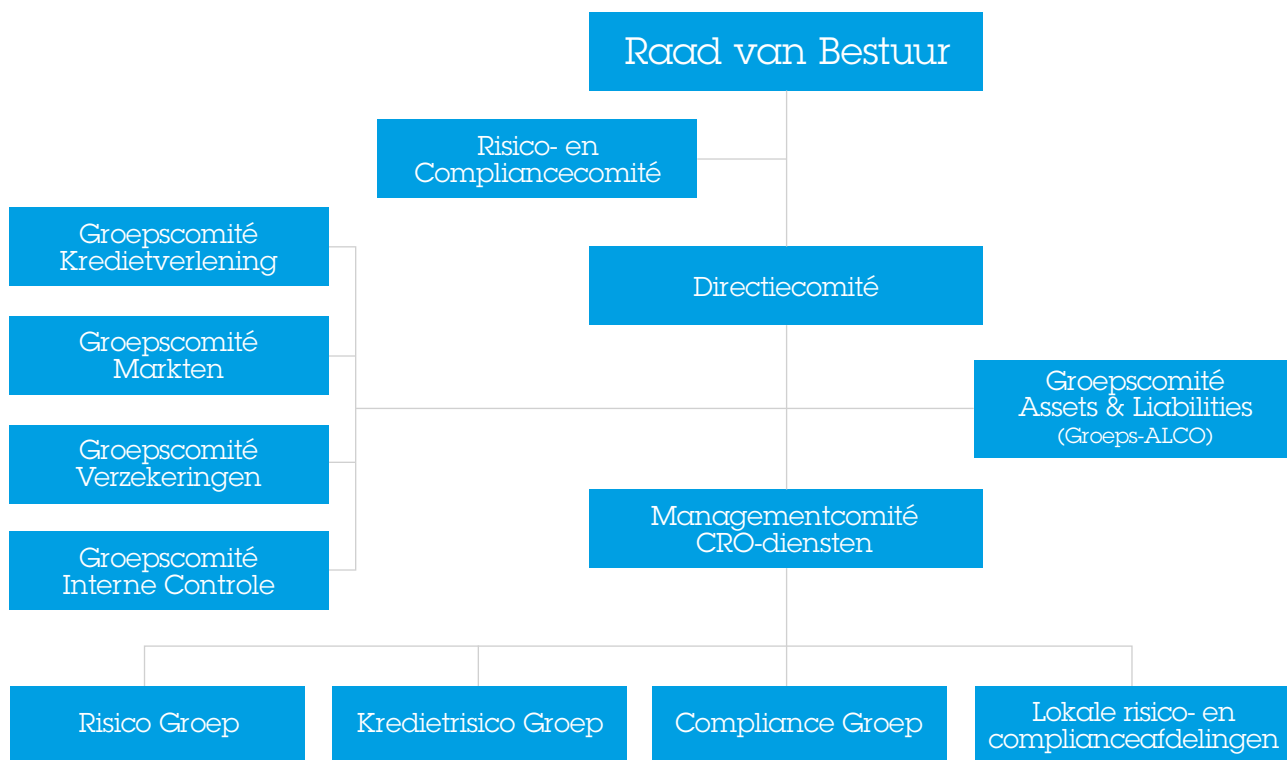
- de Raad van Bestuur, bijgestaan door het Risico- en Compliancecomité (RCC), die jaarlijks beslist over en toezicht houdt op de risicobereidheid en de risicostrategie. De Raad zorgt ook voor de ontwikkeling van een gezonde en consistente groepswijde risicocultuur, gestoeld op een volledig begrip van de risico's die de groep loopt en hoe ze worden beheerd, en van de risicobereidheid van de groep;
- het Directiecomité, ondersteund door activiteitgebonden risicocomités, dat als seniormanagementcomité risicobeheer verbindt met risicobereidheid, strategie en het bepalen van performancedoelstellingen;
- het Managementcomité CRO-diensten en activiteitgebonden risicocomités gemandateerd door het Directiecomité;
- risicobewuste commerciële managers die optreden als eerste verdedigingslinie voor een gezond risicobeheer;
- één enkele, onafhankelijke risicofunctie die de chieft risk officer van de groep (groeps-CRO), lokale CRO's en risicofuncties en de groepsrisicofunctie omvat. De risicofunctie vormt (een deel van) de tweede verdedigingslinie en Interne Audit vormt de derde verdedigingslinie.

Relevante risicobeheerorganen:

- Directiecomité:
 - doet voorstellen aan de Raad van Bestuur over de risicobereidheid, inclusief de risicostrategie, en het algemene concept van het risicobeheerkader;
 - beslist over de geïntegreerde en voor specifieke risicotypes opgestelde risicobeheerkaders en ziet toe op de implementatie ervan in de hele groep;
 - treedt op als het belangrijkste risicocomité en behandelt essentiële onderwerpen die de specifieke risicocomités of het Groepscomité Assets & Liabilities (Groeps-ALCO) doorsturen;
 - bewaakt de voornaamste risicoblootstelling van de groep zodat die blijft overeenstemmen met de risicobereidheid.
- Groeps-ALCO:
 - is een businesscomité dat het Directiecomité bijstaat op het vlak van (geïntegreerd) balansbeheer op groepsniveau. Het comité behandelt onderwerpen die betrekking hebben op ALM en liquiditeitsrisico.
- Risicocomités:
 - Het Managementcomité CRO-diensten helpt het Directiecomité te beoordelen of het risicobeheerkader van

KBC volstaat en nageleefd wordt, en bepaalt en implementeert de visie, missie en strategie voor de CRO-diensten van de KBC-groep.

- De activiteitgebonden Groepsrisicocomités (respectievelijk voor kredietverlening, markten en verzekeringen) ondersteunen het Directiecomité bij het vaststellen en bewaken van limieten voor die activiteiten op groepsniveau. Liquiditeits- en ALM-kwesties met betrekking tot die activiteiten worden behandeld door het Groeps-ALCO.
 - Het Groepscomité Interne Controle (GICC) ondersteunt het Directiecomité bij het bewaken en verbeteren van de kwaliteit en effectiviteit van het interne controlesysteem van KBC.
- Om de risicofunctie een krachtigere stem te geven en ervoor te zorgen dat de beslissingsorganen van de bedrijfsentiteiten passend worden uitgedaagd op het vlak van risicobeheer en daarover deskundig advies krijgen, heeft KBC in de hele groep onafhankelijke chieft risk officers (CRO's) ingezet volgens een logische segmentatie op basis van entiteit en/of divisie. Een nauwe samenwerking met de business is verzekerd, omdat ze deelnemen aan het lokale beslissingsproces en hun vetorecht kunnen uitoefenen als dat nodig is. De onafhankelijkheid van de CRO's is verzekerd door hun rechtstreekse rapportering aan de Groeps-CRO. Voor elk belangrijk risicotype is op groepsniveau een risicocompetentiecentrum opgericht. De meeste van die competentiecentra zijn uitgebreide virtuele teams die bestaan uit zowel groeps- als lokale experts die samenwerken.

 Meer informatie over risicobeheer vindt u in ons Risk Report op www.kbc.com, onder Investor Relations > Rapporten > Risicorapporten.

Risicobereidheid

KBC omschrijft risicobereidheid als hoeveel en welk type risico het kan en wil aanvaarden om zijn strategische doelstellingen na te streven.

De algemene verantwoordelijkheid van het management van een financiële instelling kan worden omschreven als het beheer van kapitaal, liquiditeit, rendement (inkomsten tegenover kosten) en risico's, die vooral ontstaan uit de bijzondere situatie van banken en verzekeraars als risico-omzetters. Het nemen en omzetten van risico's maakt integraal deel uit – en is dus een onvermijdelijk gevolg – van de activiteiten van een financiële instelling. Het is dan ook niet de bedoeling van KBC om alle betrokken risico's uit te sluiten (risicomijding), maar wel om ze te identificeren, controleren en beheren voor een optimaal gebruik van zijn beschikbare kapitaal (d.w.z. risico's nemen om waarde te creëren).

Hoeveel risico KBC bereid is te nemen en zijn risicotolerantie zitten vervat in het begrip risicobereidheid. Het is een belangrijk instrument in het algemene (risico)beheer van KBC. Want uitdrukkelijk uitspreken hoeveel en welke risico's – zowel kwalitatief als kwantitatief – we willen nemen, helpt ons de risico's beter te begrijpen en te beheren.

De mogelijkheid om risico te aanvaarden (ook de risicodragende capaciteit genoemd) wordt beperkt door zowel financiële verplichtingen (beschikbaar kapitaal, liquiditeitsprofiel, enz.) als niet-financiële verplichtingen (reglementen, wetten, enz.), terwijl de bereidheid om risico te aanvaarden afhankelijk is van de belangen van de verschillende stakeholders (aandeelhouders, schuldeisers, werknemers, management, toezichhouders, klanten, enz.). Een belangrijke factor bij de bepaling van de risicobereidheid is

dan ook dat de organisatie haar belangrijkste stakeholders en hun verwachtingen kent.

De risicobereidheid van KBC wordt beschreven in een risicobereidheidsverklaring (Risk Appetite Statement, RAS), die wordt opgesteld op groeps- en lokaal niveau. De risicobereidheidsverklaring weerspiegelt de visie van de Raad van Bestuur en het topmanagement over risico's nemen in het algemeen, en over het aanvaardbare niveau en de samenstelling van risico's, om te verzekeren dat ze coherent zijn met het gewenste rendement. De verklaring is gebaseerd op risicobereidheidsdoelstellingen die rechtstreeks gekoppeld zijn aan de bedrijfsstrategie en geeft een kwalitatieve beschrijving van het speelveld van KBC. Die overkoepelende risicobereidheidsdoelstellingen worden verder gespecificeerd in kwalitatieve en kwantitatieve verklaringen voor de verschillende risicotypes. De risicobereidheid op lange termijn wordt ingedeeld als Hoog (H), Medium (M) of Laag (L) op basis van de metrics en drempels die worden bepaald in de risicobereidheidsondersteunende oefening die wordt uitgevoerd voor de belangrijkste risicotypes. Tot slot wordt de risicobereidheid vertaald in risicospecifieke groepslijmieten/-doelstellingen, die naar de lagere entiteiten worden uitgewaaid.

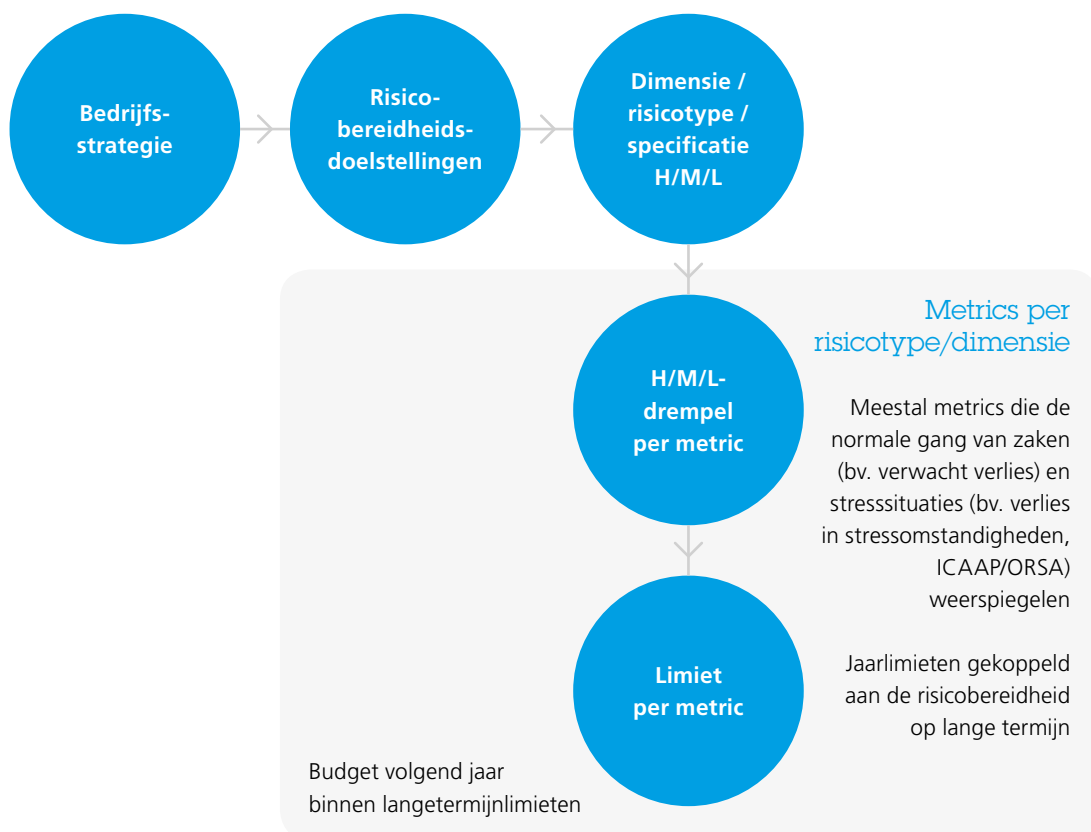

**Meer
informatie**

daarover vindt u in het
Risk Report van KBC op
www.kbc.com.

Langetermijnplanning & bepaling risicobereidheid

Kredietrisico

Kredietrisico is de potentiële negatieve afwijking ten opzichte van de verwachte waarde van een financieel instrument voortvloeiend uit de wanbetaling of wanprestatie door een contractpartij (bijvoorbeeld een kredietnemer), als gevolg van de insolvabiliteit, het onvermogen of de onwil van die partij om te betalen of haar prestatie te leveren, of als gevolg van maatregelen van politieke of monetaire autoriteiten in een bepaald land. Kredietrisico omvat dus het wanbetalingsrisico en het landenrisico, maar ook het migratierisico, dat ontstaat als gevolg van nadelige wijzigingen van kredietratings.

In overeenstemming met het Kredietrisicobeheerkader beheren we het kredietrisico zowel op transactie- als op portefeuilleniveau. Het beheer op transactieniveau houdt in dat we degelijke procedures, processen en instrumenten ter beschikking hebben om de risico's te identificeren en te meten voor en na de acceptatie van individuele kredietrisico's. Er zijn limieten en machtigingen vastgelegd om het maximaal toegestane kredietrisico te bepalen en het niveau waarop acceptatiebeslissingen worden genomen. Het beheer op portefeuilleniveau omvat onder meer de periodieke meting en analyse van en rapportering over het kredietrisico dat is ingebed in de geconsolideerde krediet- en beleggingsportefeuille, de controle op de naleving van limieten, het stresstesten van kredietrisico in verschillende scenario's en het nemen van risicobeperkende maatregelen.

We hebben degelijke acceptatiebeleidslijnen en -procedures voor alle soorten van kredietrisico. We beperken de omschrijving hieronder tot risico's verbonden aan klassieke bedrijfskredieten en aan kredietverlening aan particulieren, omdat die het grootste deel uitmaken van het kredietrisico van de groep.

Kredietrisicobeheer op transactieniveau

Kredietverlening aan particulieren (zoals hypothecaire leningen) is onderworpen aan een gestandaardiseerd proces, waarbij de resultaten van scoremodellen een belangrijke rol spelen in de acceptatieprocedure. Kredietverlening aan bedrijven is onderworpen aan een acceptatieproces, waarbij rekening wordt gehouden met relatiebeheer, kredietacceptatiecomités en de resultaten van modellen.

Kredieten aan grote ondernemingen herzien we minstens jaarlijks. Daarbij actualiseren we minstens de interne rating. Als de ratings niet tijdig worden geactualiseerd, wordt een kapitaaltoeslag in rekening gebracht. Kredieten aan kleinere

en middelgrote ondernemingen en kredieten aan particulieren worden periodiek herzien. Daarbij wordt rekening gehouden met alle beschikbare nieuwe informatie (zoals achterstallige betalingen, nieuwe financiële informatie of een beduidende wijziging in de risicoklasse). Die maandelijkse oefening kan aanleiding geven tot een uitgebreidere herziening of leiden tot maatregelen voor de klant.

Kredietrisicobeheer op portefeuilleniveau

We bewaken het kredietrisico ook op portefeuillebasis, onder meer met een maand- en/of kwartaalrapportering over de geconsolideerde kredietportefeuille om te verzekeren dat het kredietbeleid en de limieten worden nageleefd. Daarnaast bewaken we de belangrijkste risicoconcentraties met periodieke en ad-hocrapporten. Er bestaan limieten voor debiteuren, garantieverstrekkers, emittenten en tegenpartijen, voor sectoren en voor specifieke activiteiten en geografische zones. Bovendien voeren we stresstests uit op bepaalde soorten kredieten, maar ook op de volledige kredietrisicoscope.

Terwijl sommige limieten zijn uitgedrukt in termen van gecontracteerde bedragen, maken we ook gebruik van concepten als verwacht verlies (*Expected Loss*) en verlies bij in gebreke blijven (*Loss Given Default*). Die concepten vormen, samen met de kans op een in gebreke blijven (*Probability of Default*) en het uitstaande risico bij een in gebreke blijven (*Exposure at Default*), de bouwstenen voor de berekening van de reglementaire kapitaalvereisten voor kredietrisico, aangezien KBC heeft geopteerd voor de *Internal Rating Based* (IRB)-benadering. Eind 2019 hadden de belangrijkste groepsentiteiten en enkele kleinere entiteiten de IRB *Advanced*-benadering ingevoerd, behalve United Bulgarian Bank (UBB) in Bulgarije (standaardbenadering) en ČSOB in Slowakije (IRB *Foundation*-benadering). De kleinere entiteiten zullen de standaardbenadering blijven gebruiken.

Gebruik van risicomodellen

Voor de meeste soorten kredietrisico wordt de bewaking in hoofdzaak gestuurd door de risicoklasse, waarbij een onderscheid wordt gemaakt op basis van de *Probability of Default* (PD), of de kans op een in gebreke blijven, en de *Loss Given Default* (LGD), of het verwachte verlies in het geval dat een debiteur in gebreke blijft.

Om de risicoklasse te bepalen, hebben we diverse ratingmodellen ontwikkeld. Enerzijds om de kredietwaardigheid van debiteuren te meten en anderzijds om het verwachte verlies van de verschillende types van transacties in te schatten. Een aantal uniforme modellen gebruiken we in de hele groep (de modellen voor overheden, banken, grote ondernemingen, enz.), andere zijn ontwikkeld voor specifieke geografische markten (kmo's, particulieren, enz.) of types van transacties. We gebruiken in de hele groep dezelfde interneratingschaal.

De resultaten van die modellen gebruiken we om de kredietportefeuille die niet in gebreke is in te delen in interneratingklassen gaande van 1 (laagste risico) tot 9 (hoogste risico) voor de PD. Een debiteur die in gebreke is gebleven, kennen we een interne rating toe van PD 10, PD 11 of PD 12. PD-klasse 12 kennen we toe als een van de kredietfaciliteiten van de debiteur is stopgezet door de bank of als een vonnis de terugnemering van de waarborg beveelt. PD-klasse 11 omvat debiteuren die meer dan 90 dagen te laat zijn met hun betaling (achterstal of overschrijding), maar niet beantwoorden aan de criteria van PD 12. PD-klasse 10 kennen we toe aan debiteuren waarbij er reden is om aan te nemen dat ze niet (op tijd) zullen betalen, maar die niet beantwoorden aan de criteria voor PD 11 of PD 12. De status *wanbetaling* stemt overeen met de statussen *non-performing* en *impaired*. Debiteuren in PD 10, 11 en 12 worden daarom *in wanbetaling* en *impaired* genoemd. De status *performing* stemt overeen met *normaal* en *niet-impaired*.

Bijzondere waardeverminderingen worden aangelegd volgens de IFRS 9-normen. Voor debiteuren in gebreke worden ze berekend op basis van de volledige resterende looptijd van het verwachte kredietverlies (*lifetime expected credit loss*). Voor debiteuren die niet in gebreke zijn, is dat op basis van het verwachte kredietverlies over 12 maanden of over de volledige resterende looptijd als het kredietrisico aanzienlijk is toegenomen en de debiteur verschuift van *stage 1* naar *stage 2*. Daarvoor gebruiken we specifieke IFRS 9-berekeningsmodellen, behalve voor belangrijke debiteuren die in gebreke zijn gebleven, waarvoor er een individuele inschatting van de verwachte kredietverliezen wordt gemaakt.

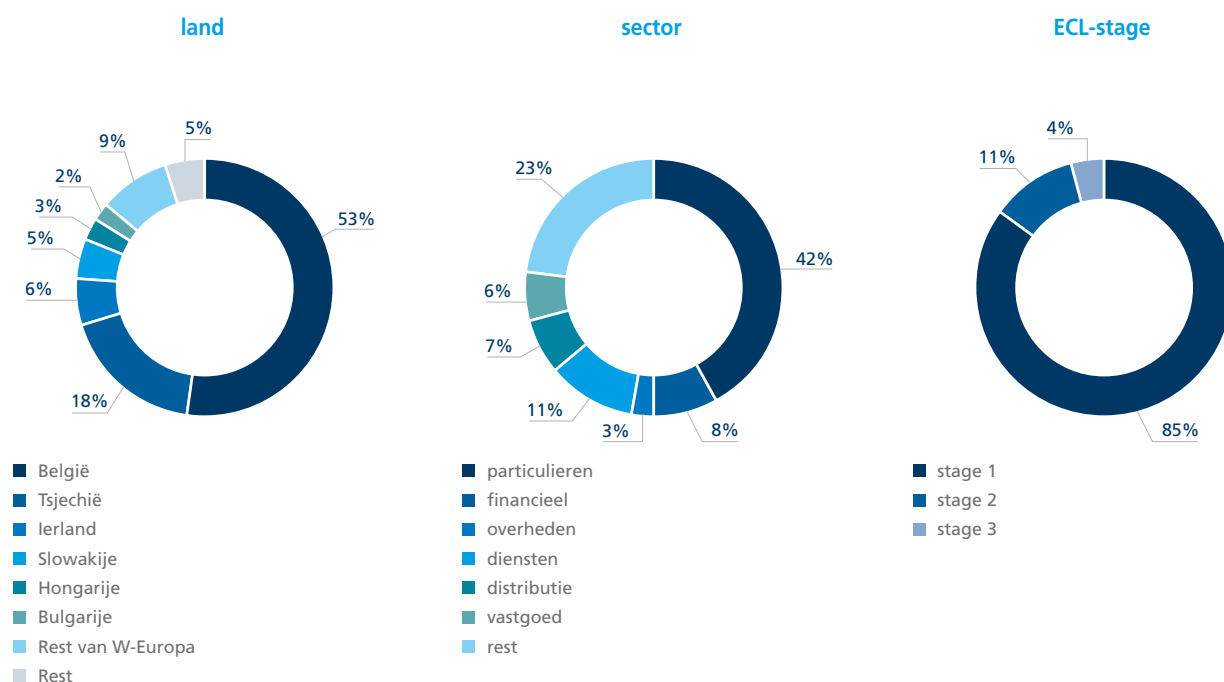
Kredietrisico's verbonden aan de bankactiviteiten als gevolg van kredietverlening en investeringen

In de volgende delen gaan we dieper in op de kredietrisico's van de entiteiten van de KBC-groep.

Kredietrisico's doen zich voor in zowel de bank- als de verzekeringsactiviteiten van de groep. Wat de bankactiviteiten betreft, ligt het kredietrisico voornamelijk in de kredietportefeuille van de bank. Die bevat alle leningen en garanties die KBC heeft verstrekt aan particulieren, bedrijven, overheden en banken. Schuldbewijzen worden opgenomen in de beleggingsportefeuille als ze zijn uitgegeven door bedrijven of banken. Overheidsobligaties worden daarom niet in de beleggingsportefeuille opgenomen. Bovendien wordt in de tabel geen rekening gehouden met het kredietrisico met betrekking tot de handelsportefeuille (emittentenrisico) en het kredietrisico van tegenpartijen met betrekking tot derivatentransacties. Die elementen beschrijven we verderop apart.

De krediet- en beleggingsportefeuille zoals die in dit hoofdstuk is bepaald, verschilt van Leningen en voorschotten aan klanten in Toelichting 4.1 van de Geconsolideerde jaarrekening. Meer informatie vindt u in het Glossarium van financiële ratio's en termen.

Samenstelling krediet- en beleggingsportefeuille, 31-12-2019

Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten

Totale kredietportefeuille

	31-12-2019	31-12-2018
Totale kredietportefeuille (in miljarden euro)		
Uitstaand en niet-opgenomen bedrag	218	205
Uitstaand bedrag	175	165
Kredietportefeuille per divisie (in procenten van de uitstaande portefeuille)¹		
België ²	64,1%	65,8%
Tsjechië	18,4%	15,6%
Internationale Markten	15,6%	16,3%
Groepscenter	2,0%	2,3%
Totaal	100,0%	100,0%
Kredietportefeuille per sector van de tegenpartij (in procenten van de uitstaande portefeuille)¹		
Particulieren	41,7%	39,9%
Financiële en verzekeringsdiensten	7,6%	7,4%
Overheden	2,9%	3,5%
Bedrijven	47,7%	49,2%
Diensten	10,9%	11,2%
Distributie	7,3%	7,5%
Vastgoed	6,4%	6,6%
Bouw	3,9%	4,1%
Landbouw, veeteelt en visserij	2,7%	2,7%
Auto-industrie	2,6%	2,5%
Overige (sectoren < 3%)	13,9%	14,5%
Totaal	100,0%	100,0%

Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten

Kredietportefeuille per regio (in procenten van de uitstaande portefeuille)^{1,3}

Kernlanden	86,4%	86,6%
België	52,9%	55,0%
Tsjechië	17,6%	15,0%
Ierland	5,9%	6,5%
Slowakije	4,9%	5,0%
Hongarije	3,1%	3,2%
Bulgarije	2,0%	2,0%
Rest van West-Europa	8,6%	7,9%
Rest van Centraal- en Oost-Europa	0,4%	0,5%
Noord-Amerika	1,5%	1,4%
Azië	1,5%	1,6%
Overige	1,6%	1,9%
Totaal	100,0%	100,0%

Kredietportefeuille per risicoklasse (in procenten van de uitstaande portefeuille)¹

<i>Unimpaired</i>		
PD 1 (laagste risico, kans op in gebreke blijven van 0,00% tot 0,10%)	29,3%	28,8%
PD 2 (0,10% – 0,20%)	7,9%	9,0%
PD 3 (0,20% – 0,40%)	17,2%	14,9%
PD 4 (0,40% – 0,80%)	11,7%	14,1%
PD 5 (0,80% – 1,60%)	13,5%	12,0%
PD 6 (1,60% – 3,20%)	8,7%	8,5%
PD 7 (3,20% – 6,40%)	4,5%	4,6%
PD 8 (6,40% – 12,80%)	1,9%	1,9%
PD 9 (hoogste risico, ≥ 12,80%)	1,7%	1,8%
Zonder rating	0,2%	0,1%
<i>Impaired</i>		
PD 10	1,6%	1,9%
PD 11	0,7%	0,7%
PD 12	1,3%	1,8%
Totaal	100,0%	100,0%

Kredietportefeuille volgens IFRS 9 ECL-stage⁴ (in procenten van de uitstaande portefeuille)¹

Stage 1 (geen significante toename van het kredietrisico sinds de eerste opname)	85,2%	83,9%
Stage 2 (significante toename van het kredietrisico sinds de eerste opname - niet <i>credit impaired</i>) incl. POCI ⁵	11,3%	11,8%
Stage 3 (significante toename van het kredietrisico sinds de eerste opname - <i>credit impaired</i>) incl. POCI ⁵	3,5%	4,3%
Totaal	100,0%	100,0%

Portefeuille *impaired* kredieten

Impaired kredieten (PD 10 + 11 + 12; in miljoenen euro of in procenten)

<i>Impaired</i> kredieten ⁶	6 160	7 151
Waarvan meer dan 90 dagen achterstallig	3 401	4 099

Impaired kredieten per divisie (in procenten van portefeuille *impaired* kredieten)¹

België ²	43,5%	38,9%
Tsjechië	11,8%	8,8%
Internationale Markten	37,7%	45,9%
Ierland	26,9%	34,2%
Slowakije	2,3%	2,2%
Hongarije	2,5%	2,7%
Bulgarije	6,1%	6,8%
Groepscenter	6,9%	6,4%
Totaal	100,0%	100,0%

Portefeuille *impaired* kredieten

Impaired kredieten per sector (in procenten van portefeuille *impaired* kredieten)¹

Particulieren	38,1%	43,0%
Distributie	18,6%	13,2%
Diensten	7,9%	6,9%
Vastgoed	7,8%	9,1%
Bouw	4,4%	6,8%
Metalen	3,4%	4,5%
Landbouw, veeteelt en visserij	2,4%	1,6%
Elektriciteit	2,0%	2,4%
Overige (sectoren < 2%)	15,5%	12,6%
Totaal	100,0%	100,0%

Geboekte waardevermindering op kredieten (in miljoenen euro)

Waardevermindering voor <i>stage</i> 1-portefeuille	144	130
Waardevermindering voor <i>stage</i> 2-portefeuille, incl. POCI ⁵ (hersteld)	265	321
Waardevermindering voor <i>stage</i> 3-portefeuille, incl. POCI ⁵ (nog altijd <i>impaired</i>)	2 584	3 203
Waarvan waardevermindering voor <i>impaired</i> kredieten die meer dan 90 dagen achterstallig zijn	2 050	2 695

Kredietkostenratio

Divisie België ²	0,22%	0,09%
Divisie Tsjechië	0,04%	0,03%
Divisie Internationale Markten	-0,07%	-0,46%
Ierland	-0,32%	-0,96%
Slowakije	0,14%	0,06%
Hongarije	-0,02%	-0,18%
Bulgarije	0,14%	-0,31%
Groepscenter	-0,88%	-0,83%
Totaal	0,12%	-0,04%

Ratio van *impaired* kredieten

Divisie België ²	2,4%	2,6%
Divisie Tsjechië	2,3%	2,4%
Divisie Internationale Markten	8,5%	12,2%
Ierland	16,4%	23,0%
Slowakije	1,7%	2,0%
Hongarije	2,8%	3,8%
Bulgarije	10,6%	15,0%
Groepscenter	12,4%	12,0%
Totaal	3,5%	4,3%
Waarvan meer dan 90 dagen achterstallig	1,9%	2,5%

Dekkingsratio

Waardeverminderingen op kredieten / <i>impaired</i> kredieten	42,0%	44,8%
Waarvan meer dan 90 dagen achterstallig	60,3%	65,7%
Waardeverminderingen op kredieten / <i>impaired</i> kredieten (excl. hypotheekleningen)	49,7%	49,3%
Waarvan meer dan 90 dagen achterstallig	71,7%	73,5%

¹ Cijfers niet gecontroleerd door de commissaris.

² Omvat ook het beperkte netwerk van elf buitenlandse kantoren van KBC Bank in Europa, de VS en Zuidoost-Azië. Die kantoren hadden een totale uitstaande portefeuille van ca. 7,8 miljard euro op 31 december 2019.

³ Een meer gedetailleerde verdeling per land is opgenomen in de kwartaalverslagen van KBC op www.kbc.com.

⁴ Zie Toelichting 1.2 van de Geconsolideerde jaarrekening voor meer informatie over de *stages*.

⁵ Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid; brutobedragen, in tegenstelling tot nettobedragen in de boekhoudkundige verwerking.

⁶ Cijfers wijken af van die in Toelichting 4.2 in het deel Geconsolideerde jaarrekening wegens verschillen in consolidatiekring. De daling van 991 miljoen euro tussen eind 2018 en eind 2019 is als volgt verdeeld: -104 miljoen euro bij divisie België, +101 miljoen euro bij divisie Tsjechië, -957 miljoen bij divisie Internationale Markten (voornamelijk toe te schrijven aan Ierland, zie verder) en -31 miljoen euro bij het Groepscenter.

De delen Kredietportefeuille volgens IFRS 9 ECL-stage (in procenten van de uitstaande portefeuille) en Geboekte waardevermindering op kredieten in de bovenstaande tabel worden hieronder verder uitgesplitst.

Uitsplitsing kredietportefeuille volgens IFRS 9 ECL-stage

	31-12-2019				31-12-2018			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Totaal	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Totaal
Kredietportefeuille per land/divisie								
België	53,7%	8,9%	1,5%	64,1%	55,0%	9,2%	1,7%	65,8%
Tsjechië	16,9%	1,1%	0,4%	18,4%	14,3%	0,9%	0,4%	15,6%
Internationale Markten	13,0%	1,2%	1,3%	15,6%	12,8%	1,5%	2,0%	16,3%
Ierland	4,4%	0,4%	0,9%	5,8%	4,4%	0,6%	1,5%	6,4%
Slowakije	4,2%	0,4%	0,1%	4,7%	4,2%	0,5%	0,1%	4,8%
Hongarije	2,8%	0,2%	0,1%	3,1%	2,7%	0,3%	0,2%	3,1%
Bulgarije	1,6%	0,2%	0,2%	2,0%	1,5%	0,2%	0,2%	2,0%
Groepscenter	1,7%	0,1%	0,2%	2,0%	1,8%	0,2%	0,3%	2,3%
Totaal	85,2%	11,3%	3,5%	100,0%	83,9%	11,8%	4,3%	100,0%
Kredietportefeuille per sector								
Particulieren	37,5%	2,9%	1,3%	41,7%	34,9%	3,1%	1,9%	39,9%
Financiële en verzekeringsdiensten	7,2%	0,3%	0,0%	7,6%	7,0%	0,4%	0,0%	7,4%
Overheden	2,9%	0,0%	0,0%	2,9%	3,2%	0,2%	0,0%	3,5%
Bedrijven	37,6%	8,0%	2,1%	47,7%	38,8%	8,0%	2,4%	49,2%
Totaal	85,2%	11,3%	3,5%	100,0%	83,9%	11,8%	4,3%	100,0%
Kredietportefeuille per risicoklasse								
PD 1-4	62,7%	3,4%	-	66,0%	63,1%	3,7%	-	66,8%
PD 5-9	22,6%	7,9%	-	30,4%	20,8%	8,1%	-	28,9%
PD 10-12	-	-	3,5%	3,5%	-	-	4,3%	4,3%
Totaal	85,2%	11,3%	3,5%	100,0%	83,9%	11,8%	4,3%	100,0%
Totaal, in miljoenen euro	149 521	19 751	6 160	175 431	138 271	19 401	7 152	164 824

Uitsplitsing waardeverminderingen volgens IFRS 9 ECL-stage

	31-12-2019				31-12-2018			
	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Totaal	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Totaal
Waardeverminderingen per land/divisie								
België	2,2%	4,5%	37,4%	44,0%	1,6%	3,8%	31,7%	37,0%
Tsjechië	1,3%	2,2%	11,5%	15,0%	0,8%	1,4%	8,1%	10,3%
Internationale Markten	1,3%	2,0%	25,4%	28,6%	1,1%	2,7%	38,2%	42,0%
Ierland	0,1%	0,4%	13,6%	14,1%	0,1%	1,0%	26,0%	27,2%
Slowakije	0,4%	1,1%	3,3%	4,8%	0,3%	1,0%	3,1%	4,5%
Hongarije	0,4%	0,3%	2,8%	3,5%	0,3%	0,4%	3,0%	3,6%
Bulgarije	0,4%	0,3%	5,6%	6,3%	0,4%	0,3%	6,0%	6,7%
Groepscenter	0,1%	0,2%	12,1%	12,4%	0,0%	0,9%	9,7%	10,7%
Totaal	4,8%	8,9%	86,3%	100,0%	3,6%	8,8%	87,7%	100,0%
Waardeverminderingen per sector*								
Particulieren	0,8%	2,7%	23,9%	27,3%	-	-	-	-
Financiële en verzekeringsdiensten	0,1%	0,1%	1,6%	0,4%	-	-	-	-
Overheden	0,1%	0,0%	0,3%	0,1%	-	-	-	-
Bedrijven	3,8%	6,0%	60,5%	72,2%	-	-	-	-
Totaal	4,8%	8,9%	86,3%	100,0%	3,6%	8,8%	87,7%	100,0%
Waardeverminderingen per risicoklasse*								
PD 1-4	0,9%	0,5%	-	1,4%	-	-	-	-
PD 5-9	3,9%	8,4%	-	12,3%	-	-	-	-
PD 10-12	0,0%	-	86,3%	86,3%	-	-	-	-
Totaal	4,8%	8,9%	86,3%	100,0%	3,6%	8,8%	87,7%	100,0%
Totaal, in miljoenen euro	144	265	2 584	2 994	130	321	3 203	3 654

* Uitsplitsing beschikbaar vanaf 2019.

Aanvullende informatie voor Ierland:

- In juni 2019 verkocht KBC Bank Ireland een *legacy* portefeuille van *performing* bedrijfskredieten van ongeveer 0,3 miljard euro.

- In 2019 voerde KBC Bank Ireland een boekhoudkundige afschrijving uit van bepaalde volledig geprovisioneerde *legacy* kredieten voor een bedrag van ongeveer 0,5 miljard euro. Samen met de inspanningen die gedaan worden om *impaired* kredieten te verminderen, zorgde dat ervoor dat de ratio van *impaired* kredieten afnam (zie tabel).

Details over de krediet- en beleggingsportefeuille van KBC Bank Ireland

	31-12-2019	31-12-2018
Totale portefeuille (uitstaand, in miljarden euro)	10,1	10,6
Verdeling per krediettype		
Particulieren	99,8%	96,8%
Bedrijven	0,2%	3,2%
<i>Impaired</i> kredieten	16,4%	23,0%
Kredietkostenratio	-0,32%	-0,96%
Dekkingsratio	24,6%	38,9%

Aanvullende informatie voor Tsjechië

- Eind mei 2019 rondde ČSOB de overname af van het resterende belang van 45% in de Tsjechische bouwspaarbank ČMSS. Het heeft nu 100% van ČMSS in

handen en consolideerde daarmee zijn positie als grootste aanbieder van financiële oplossingen op het vlak van huisvesting in Tsjechië. Sindsdien is ČMSS volledig geconsolideerd in de jaarrekening en ook opgenomen in de cijfers van de kredietportefeuille voor 2019.

Details over de krediet- en beleggingsportefeuille van ČMSS

	31-12-2019
Totale portefeuille (uitstaand, in miljarden euro)	4,7
Verdeling per krediettype	
Particulieren	100,0%
Bedrijven	0,0%
<i>Impaired</i> kredieten	3,2%
Kredietkostenratio	0,11%
Dekkingsratio	51,0%

Kredietherstructureringen

Kredietherstructureringen zijn toegevingen aan een klant die betalingsproblemen heeft of verwacht. Dat kan betekenen dat:

- rentebetalingen of kosten worden verlaagd of uitgesteld;
- de krediettermijn wordt verlengd om het aflossingsplan te versoepelen;
- achterstallen worden gekapitaliseerd;
- een uitstel van betaling wordt toegestaan (tijdelijke vrijstelling van kapitaal- en/of rentebetaling);
- de schulden worden kwijtgescholden.

Een klant met een geherstructureerd krediet wordt in principe een hogere PD-klasse toegekend dan vóór de herstructurering, aangezien het risico van de klant is toegenomen. In overeenstemming met de IFRS 9-normen wordt een krediet met de status *forborne* toegewezen aan *stage 2* (als de klant/het krediet niet in wanbetaling is) en aan *stage 3* (als de klant/het krediet in wanbetaling is).

De criteria die KBC toepast om de status van geherstructureerde kredieten te veranderen van *wanbetaling* naar *normaal* of om de status *forborne* te verwijderen, zijn in overeenstemming met de betreffende EBA-normen.

Als aan een klant/krediet de status *wanbetaling* is toegekend (voor of op het ogenblik dat een kredietherstructurering wordt toegestaan), moet de klant/het geherstructureerde krediet (afhankelijk van het feit of de status *wanbetaling* is toegekend op klant- of kredietniveau) minstens een jaar de status *wanbetaling* behouden. Alleen onder strikte voorwaarden kan de klant/het krediet opnieuw de status *normaal* krijgen. Een geherstructureerd krediet met de status *normaal* blijft het etiket geherstructureerd evenwel minstens twee jaar behouden na de toekenning van de herstructurering, of nadat

de klant/het krediet opnieuw de status *normaal* heeft, en dat kan alleen verwijderd worden als is voldaan aan strikte bijkomende criteria (niet in wanbetaling, regelmatige betalingen, enz.).

Aangezien een herstructurering een objectieve indicator is (d.w.z. een aanleiding tot waardevermindering) waardoor moet worden beoordeeld of een waardevermindering nodig is, worden alle herstructureringen onderworpen aan een *impairmenttest*.

On-balance-sheet exposures met kredietherstructureringen (in miljoenen euro) – Ontwikkelingen tussen openings- en slotbalans

Brutoboekwaarde	Openingsbalans	Ontwikkelingen					Slotbalans
		Kredieten waarvan een herstructurering is toegekend	Kredieten die niet langer als geherstructureerd worden beschouwd	Terugbetalingen	Afschrijvingen	Overige ¹	
2019							
Totaal	3 890	277	-712	-253	-137	10	3 075
Waarvan KBC Bank Ireland	2 195	98	-439	-57	-103	-26	1 668
2018							
Totaal	5 841	423	-750	-240	-196	-1 187	3 890
Waarvan KBC Bank Ireland	3 824	97	-361	-7	-115	-1 243	2 195

Bijzondere waardeverminderingen	Openingsbalans	Ontwikkelingen				Overige ²	Slotbalans
		Bestaande waardeverminderingen op kredieten waarvan een herstructurering is toegekend	Daling van waardeverminderingen omdat kredieten niet langer geherstructureerd zijn	Stijging van waardeverminderingen op geherstructureerde kredieten	Daling van waardeverminderingen op geherstructureerde kredieten		
2019							
Totaal	655	64	-173	69	-86	-13	516
Waarvan KBC Bank Ireland	353	22	-127	15	-38	-1	224
2018							
Totaal	1 422	47	-298	217	-176	-557	655
Waarvan KBC Bank Ireland	838	0	-148	192	-34	-495	353

¹ Omvat wisselkoerseffecten voor kredieten toegestaan in andere munten dan de lokale munt, wijzigingen in het opgenomen/niet-opgenomen deel van de faciliteiten, stijgingen van de brutoboekwaarde van bestaande geherstructureerde kredieten en toevoegingen of afstotingen door bedrijfscombinaties.

² Omvat het gebruik van waardeverminderingen met betrekking tot afschrijvingen en toevoegingen of afstotingen door bedrijfscombinaties.

Eind 2019 maakten geherstructureerde kredieten 1,8% van onze totale kredietportefeuille uit. Ten opzichte van 2018 daalde de blootstelling aan geherstructureerde kredieten met 0,6 procentpunten, voornamelijk dankzij een daling in Ierland (waar de blootstelling aan geherstructureerde kredieten daalde met 4 procentpunten als gevolg van terugbetalingen, afschrijvingen en het feit dat kredieten niet langer als geherstructureerd worden beschouwd na afloop van de herstructureringsperiode).

Geherstructureerde kredieten	In procenten van de uitstaande portefeuille	Verdeling per PD-klasse (in procenten van de portefeuille geherstructureerde kredieten van de entiteit)			
		PD 1-8	PD 9	PD 10	PD 11-12
				(impaired, minder dan 90 dagen achterstallig)	(impaired, 90 dagen of meer achterstallig)
31-12-2019					
Totaal	1,8%	13,2%	18,1%	43,4%	25,3%
Waarvan KBC Bank Ireland	16,5%	0,0%	24,9%	46,2%	28,9%
Per klantensegment ¹					
Particulieren ²	2,7%	7,9%	22,5%	42,6%	27,0%
Kmo's	1,1%	24,6%	11,8%	35,1%	28,5%
Bedrijven ³	1,2%	21,0%	9,9%	49,9%	19,2%
31-12-2018					
Totaal	2,4%	10,5%	19,9%	46,2%	23,4%
Waarvan KBC Bank Ireland	20,6%	1,0%	27,8%	45,6%	25,5%
Per klantensegment ¹					
Particulieren ²	3,9%	8,8%	24,9%	41,5%	24,8%
Kmo's	1,1%	26,0%	12,1%	33,4%	28,5%
Bedrijven ³	1,5%	8,3%	9,7%	64,6%	17,4%

1 Niet geauditeerd door de commissaris.

2 In 2019 had 99% van het totaal aan geherstructureerde kredieten betrekking op hypotheekleningen (in 2018 was dat 99%).

3 In 2019 had 22% van het totaal aan geherstructureerde kredieten betrekking op commerciële vastgoedleningen (in 2018 was dat 33%).

Andere kredietrisico's verbonden aan de bankactiviteiten

Effecten in de tradingportefeuille. Die effecten houden een emittentenrisico in (potentieel verlies als de emittent in wanbetaling blijft). De blootstelling aan dat risico meten we op basis van de marktwaarde van de effecten. Het emittentenrisico beperken we door limieten te gebruiken, zowel per emittent als per ratingklasse.

Overheidseffecten in de beleggingsportefeuille van bankentiteiten. De risicopositie ten aanzien van overheden meten we in termen van nominale waarde en boekwaarde. Ze heeft in hoofdzaak betrekking op EU-overheden. We hebben limieten vastgelegd voor posities in overheidsobligaties van zowel niet-kernlanden als kernlanden. Meer informatie over de blootstelling aan overheidsobligaties voor bank- en verzekeringsactiviteiten samen geven we in een aparte paragraaf verderop.

Tegenpartijkredietrisico van derivatentransacties. De bedragen in de onderstaande tabel zijn de presettlementrisico's van de groep die worden gemeten met de internemodelmethode voor rente- en valutaderivaten in divisie België. Voor inflatie, aandelen- en grondstoffenderivaten worden de presettlementrisico's berekend als de som van de (positieve) huidige vervangingswaarde (*mark-to-market*) van een transactie en de toepasselijke toeslag (*add-on*). Die berekening wordt ook gebruikt om de presettlementrisico's te meten van rente- en valutaderivaten in de andere divisies. De risico's worden beperkt door het gebruik van limieten per tegenpartij. We maken ook gebruik van *close-out netting* en zekerheden. Financiële zekerheden nemen we alleen in aanmerking als de betrokken activa worden beschouwd als risicobeperkend voor berekeningen van het reglementaire kapitaal.

Andere kredietrisico's, bankactiviteiten (in miljarden euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Emittentenrisico ¹	0,05	0,2
Tegenpartijkredietrisico van derivatentransacties ²	5,6	4,0

1 Exclusief een nominatieve lijst van centrale overheden, en alle blootstellingen aan EU-instellingen en multilaterale ontwikkelingsbanken.

2 Na aftrek van ontvangen zekerheden en uitkeringen voor *netting*.

Kredietrisico's verbonden aan de verzekeringsactiviteiten

Voor de verzekeringsactiviteiten zijn er vooral kredietrisico's in de beleggingsportefeuille (emittenten van schuldinstrumenten) en ten aanzien van herverzekeraars. We hebben richtlijnen vastgelegd om het kredietrisico in de beleggingsportefeuille te beheersen, bijvoorbeeld met betrekking tot de portefeuillesamenstelling en de ratings. Het bovenste deel van

de onderstaande tabel geeft de marktwaarde van de beleggingsportefeuille van de verzekeringsentiteiten uitgesplitst naar activatype volgens Solvency II, terwijl het onderste deel meer details geeft over de obligaties en andere vastrentende effecten in die portefeuille.

Samenstelling beleggingsportefeuille van de verzekeringsentiteiten van de KBC-groep (in miljoenen euro, marktwaarde)¹

	31-12-2019	31-12-2018
Per activatype (Solvency II)		
Effecten	20 331	19 249
Obligaties en dergelijke	18 988	18 036
Aandelen	1 341	1 211
Derivaten	1	3
Leningen en hypotheke	3 133	3 131
Leningen en hypotheke aan klanten	2 513	2 479
Leningen aan banken	619	652
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	286	286
Tak 23-beleggingen ²	14 477	13 685
Investerings in geassocieerde ondernemingen	264	271
Overige beleggingen	13	9
Totaal	38 503	36 632
Details over obligaties en soortgelijke effecten		
Per externe rating ³		
<i>Investment grade</i>	98%	99%
<i>Non-investment grade</i>	2%	1%
Zonder rating	0%	0%
Per sector ³		
Overheden	64%	63%
Financieel ⁴	23%	23%
Overige	13%	14%
Per restlooptijd ³		
Maximaal 1 jaar	11%	11%
Tussen 1 en 3 jaar	15%	18%
Tussen 3 en 5 jaar	17%	15%
Tussen 5 en 10 jaar	31%	34%
Meer dan 10 jaar	27%	21%

1 De totale boekwaarde bedroeg 37 053 miljoen euro eind 2019 en 35 275 miljoen euro eind 2018. Cijfers wijken af van die in Toelichting 4.1 in het deel Geconsolideerde jaarrekening als gevolg van de rapportering per activaklasse volgens Solvency II.

2 Deze post vertegenwoordigt de actiefzijde van tak 23-producten en wordt volledig gespiegeld aan de passiefzijde. Er is geen kredietrisico voor KBC Verzekeringen.

3 Exclusief beleggingen verbonden aan tak 23-levensverzekeringen. In bepaalde gevallen gebaseerd op extrapolaties en schattingen.

4 Inclusief gedekte obligaties en financiële bedrijven die geen banken zijn.

We zijn ook blootgesteld aan een kredietrisico ten aanzien van (her)verzekeraars, aangezien die in gebreke zouden kunnen blijven voor hun verplichtingen die voortvloeien uit met ons gesloten (her)verzekeringscontracten. Dat type van kredietrisico meten we onder meer aan de hand van een nominale benadering (het maximale verlies) en het verwachte

verlies (EL). Er gelden naamconcentratielimieten. De kans op een in gebreke blijven (PD), en bij uitbreiding het verwachte verlies, wordt berekend op basis van de interne of externe ratings. De *Exposure at Default* (EAD) bepalen we door de nettoschadereserves en de premies op te tellen, en het *Loss Given Default* (LGD)-percentage is vastgesteld op 50%.

Kredietrisico op (her)verzekeraars, per risicoklasse¹:

Exposure at Default (EAD) en verwacht verlies (EL)² (in miljoenen euro)

	EAD 2019	EL 2019	EAD 2018	EL 2018
AAA tot en met A-	218	0,09	188	0,08
BBB+ tot en met BB-	11	0,01	11	0,01
Lager dan BB-	0	0	0	0
Zonder rating	1	0,01	1	0,02
Totaal	230	0,11	200	0,11

¹ Op basis van interne ratings.

² EAD-gegevens zijn geauditeerd, EL-gegevens zijn niet geauditeerd.

Positie in gestructureerde kredieten (bank- en verzekeringsportefeuille)

De totale nettoportefeuille (d.w.z. exclusief *derisked* posities) van gestructureerde kredietproducten bedroeg eind 2019 0,5 miljard euro en bestond voornamelijk uit Europese *residential mortgage-backed securities* (RMBS'en). Dat is een daling met 0,2 miljard euro ten opzichte van het niveau van eind 2018 als gevolg van terugbetalingen. Er werden in 2019 geen nieuwe beleggingen gedaan.

Reglementair kapitaal

De reglementaire kapitaalvereisten voor kredietrisico stegen van 6 447 miljoen euro eind 2018 tot 6 809 miljoen euro eind 2019, voornamelijk als gevolg van bijkomende reglementaire vereisten. Meer details vindt u in het hoofdstuk Credit Risk van het Risk Report, dat beschikbaar is op www.kbc.com.

Marktrisico in niet-tradingactiviteiten

Het beheersproces van onze structurele marktrisico's (zoals het renterisico, aandelenrisico, vastgoedrisico, wisselkoersrisico en inflatierisico) wordt Asset-Liability Management (ALM) genoemd.

Met structurele risico's worden alle risico's bedoeld die inherent deel uitmaken van onze commerciële activiteit of onze langetermijnposities (bank en verzekeringen). De tradingactiviteiten vallen daar dus niet onder. De structurele risico's kunnen ook worden omschreven als de combinatie van:

- onevenwichtigheden in de bankactiviteiten verbonden aan het aantrekken van werkmiddelen door het kantorennetwerk en de aanwending ervan (via onder meer kredietverlening);
- onevenwichtigheden in de verzekeringsactiviteiten tussen de verplichtingen in het Leven- en Niet-levenbedrijf en de ter afdekking daarvan aangehouden beleggingsportefeuilles;
- de risico's verbonden aan het aanhouden van een beleggingsportefeuille ter herbelegging van het eigen vermogen (de zogenaamde strategische positie);
- de structurele wisselkoerspositie die voortvloeit uit de activiteiten in het buitenland (participaties in vreemde valuta's, geboekte resultaten van buitenlandse vestigingen, wisselrisico gekoppeld aan de valutaonevenwichtigheid tussen verplichtingen en beleggingen bij de verzekeraar).

Beheer van het marktrisico in niet-tradingactiviteiten

Bij KBC behoort het beheer van de ALM-risicostrategie tot de verantwoordelijkheid van het Groepsdirectiecomité, bijgestaan door het Groeps-ALCO, waarin vertegenwoordigers zitten van zowel de business als de risicofunctie. Het groepsdirectiecomité beslist over het kader voor marktrisico in niet-tradingactiviteiten, dat de specifieke risicorichtlijnen vastlegt.

Het dagelijkse beheer van het ALM-risico begint met risicobewustzijn bij Treasury Groep en de lokale treasuryfuncties. De treasurydiensten meten en beheren het renterisico binnen een door de risicobereidheid begrensd speelveld. Ze houden rekening met de meting van het risico van vervroegde aflossing en andere optierisico's in de bankportefeuille van KBC, en beheren een evenwichtige beleggingsportefeuille. De ALM-limieten van KBC worden op twee niveaus goedgekeurd. De primaire limieten voor renterisico, aandelenrisico, vastgoedrisico en wisselkoersrisico voor de geconsolideerde entiteiten worden goedgekeurd door de Raad van Bestuur. De lokale limieten voor renterisico, aandelenrisico, vastgoedrisico en wisselkoersrisico worden voor elke entiteit goedgekeurd door het Directiecomité. Samen vormt dat het speelveld van de stevige eerste verdedigingslinie van KBC voor ALM-risico.

Risico Groep en de lokale risicoafdelingen, die de tweede verdedigingslinie vormen, meten de ALM-risico's en signaleren de huidige en toekomstige risicoposities. Een gemeenschappelijk reglement, dat het kader aanvult voor

technische aspecten, en een gedeelde meetinfrastructuur verzekeren dat die risico's in de hele groep op dezelfde manier worden gemeten.

De belangrijkste elementen van het ALM-risicobeheerkader binnen KBC zijn:

- een brede waaier van risicomeetmethodes, zoals *Basis-Point-Value* (BPV), gapanalyses en economische gevoeligheden;
- simulaties van nettorente-inkomsten volgens verschillende marktscenario's. Binnen de budgetterings- en risicoprocessen worden simulaties over een periode van meerdere jaren gebruikt;
- kapitaalgevoeligheden die ontstaan uit posities in de bankportefeuille die invloed hebben op het beschikbare reglementaire kapitaal (bv. reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via *other comprehensive income*);
- stresstesting en gevoeligheidsanalyses.

Het beheer van de posities impliceert dat de treasuryfunctie gebruikmaakt van derivaten om zich in te dekken tegen onevenwichtigheden als gevolg van rente- en valutarisico's. Om de volatiliteit van winst en verlies als gevolg van de verschillende boekhoudkundige verwerking van beleggingsposten op de balans en derivaten te vermijden, worden op grote schaal afdekkingstechnieken toegepast.

Renterisico

De belangrijkste techniek die we gebruiken om renterisico's te meten, is de 10 BPV-methode. Die geeft de waardeverandering van de portefeuille weer bij een stijging

van de rentevoeten over de volledige swapcurve met tien basispunten (negatieve cijfers wijzen op een daling van de waarde van de portefeuille). Daarnaast hanteren we ook

technieken zoals gapanalyses, *duration*benadering, scenarioanalyse en stresstesting (zowel wat reglementair kapitaal als netto-inkomsten betreft).

Invloed van een parallelle stijging van de swapcurve¹ met 10 basispunten voor de KBC-groep (in miljoenen euro)

Invloed op de waarde²

	2019	2018
Bankactiviteiten	-96	-65
Verzekeringsactiviteiten	23	16
Totaal	-73	-49

¹ Gebaseerd op een risicovrije curve (swapcurve).

² Volledige marktwaarde, ongeacht de boekhoudkundige categorie of waardeverminderingregels.

We beheren de ALM-renteposities van de bankentiteiten op basis van een marktgerichte interne prijsstelling voor looptijdgebonden producten en een *replicating portfolio*-techniek voor de niet-looptijdgebonden producten (bijvoorbeeld zicht- en spaarrekeningen).

De bank houdt voornamelijk renteposities aan via overheidsobligaties, gericht op het verwerven van rente-inkomsten, zowel in de obligatieportefeuille die dient ter herbelegging van het eigen vermogen als in een op korte termijn gefinancierde obligatieportefeuille. De tabel illustreert het renterisico van de bank op basis van de 10 BPV.

Swap-BPV (10 basispunten) van de ALM-portefeuille, bankactiviteiten* (in miljoenen euro)

2019

2018

	2019	2018
Gemiddelde 1e kwartaal	-84	-76
Gemiddelde 2e kwartaal	-104	-64
Gemiddelde 3e kwartaal	-94	-61
Gemiddelde 4e kwartaal	-96	-65
Op 31 december	-96	-65
Maximum in jaar	-104	-76
Minimum in jaar	-84	-61

* Niet-geauditeerde cijfers, met uitzondering van de regel Op 31 december.

In overeenstemming met de richtlijnen van de Europese Bankautoriteit (EBA) voeren we regelmatig een *outlier*-stresstest uit door zes verschillende scenario's toe te passen op de bankportefeuilles (materiële valuta's). Het worst case scenario wordt afgezet tegen het totale *common equity* tier 1 (CET1)-kapitaal. Voor de bankportefeuille op KBC-groepsniveau bedroeg dat risico 7,91% van het CET1-kapitaal op 31 december 2019. Dat is ruim onder de drempel van 15% waar de Europese Centrale Bank (ECB) op toeziet.

De volgende tabel toont de renterisicogap van de ALM-bankportefeuille. Om de renterisicogap te bepalen, delen we de boekwaarde van activa (positief bedrag) en passiva (negatief bedrag) in volgens de eerste renteherprijzingsdatum of vervaldag, om de lengte te kennen van de periode waarvoor de rente vast is. Derivaten, hoofdzakelijk om het risico als gevolg van schommelingen van rentevoeten te beperken, nemen we mee op volgens hun nominale bedrag en herprijzingsdatum.

Renterisicogap ALM-portefeuille (inclusief derivaten), bankactiviteiten (in miljoenen euro)

	≤ 1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Niet-rentedragend	Totaal
31-12-2019	2 961	-1 982	945	6 471	6 863	2 419	-17 677	0
31-12-2018	7 337	-5 922	763	3 558	5 561	1 512	-12 810	0

De renterisicogap toont dat we een algemene positie hebben inzake renterisico. Over het algemeen hebben activa een langere looptijd dan passiva, wat betekent dat de nettorente-inkomsten van KBC baat hebben bij een normale rentecurve. De economische waarde van de KBC-groep is voornamelijk gevoelig voor bewegingen aan het langere eind van de rentecurve.

Er wordt een analyse van de nettorente-inkomsten uitgevoerd door de invloed te meten van een renteschok met +1% op een jaar, uitgaande van een constante balans. Voor de bankactiviteiten toont de analyse dat de nettorente-inkomsten het volgende jaar onder druk zouden blijven staan door het lagerenteklimaat.

Wat de verzekeringsactiviteiten van de groep betreft, worden de vastrentende beleggingen voor de Niet-levenreserves belegd in overeenstemming met de verwachte uitbetalingspatronen voor claims, op basis van uitgebreide actuariële analyses.

De tak 21-Levenactiviteiten combineren een rentegarantie met een discretionaire, door de verzekeringsmaatschappij te bepalen winstdeling. De belangrijkste risico's waaraan de verzekeraar in dat soort activiteiten is blootgesteld, zijn het lagerenterisico (het risico dat de beleggingsopbrengst beneden het gegarandeerde renteniveau zakt) en het risico dat de beleggingsopbrengst niet volstaat om een concurrentiële winstdeling te verzekeren. Het lagerenterisico wordt beheerd via *cashflow matching*, toegepast op het deel van de Levenportefeuilles dat door vastrentende effecten wordt gedekt. Tak 23-beleggingsverzekeringen bespreken we hier niet, omdat die activiteit geen marktrisico's met zich meebrengt voor KBC.

In de tabel geven we een overzicht van het renterisico in ons Levenbedrijf. De activa en passiva met betrekking tot levensverzekeringen met rentegarantie zijn ingedeeld naar het verwachte tijdstip van de kasstromen.

Verwachte kasstromen, niet-verdisconteerd, Levenbedrijf (in miljoenen euro)

	0-5 jaar	5-10 jaar	10-15 jaar	15-20 jaar	> 20 jaar	Totaal
31-12-2019						
Vastrentende activa ter afdekking van verplichtingen met rentegarantie	7 073	3 797	1 923	1 875	880	15 548
Verplichtingen volgend uit rentegarantie	5 599	3 602	2 358	1 789	2 978	16 326
Verschil in verwachte kasstromen	1 474	195	-435	86	-2 099	-778
Gemiddelde <i>duration</i> van activa						7,29 jaar
Gemiddelde <i>duration</i> van passiva						10,03 jaar
31-12-2018						
Vastrentende activa ter afdekking van verplichtingen met rentegarantie	6 978	4 388	1 679	1 597	799	15 442
Verplichtingen volgend uit rentegarantie	5 513	3 923	2 338	2 008	2 606	16 389
Verschil in verwachte kasstromen	1 465	465	-659	-411	-1 807	-947
Gemiddelde <i>duration</i> van activa						6,55 jaar
Gemiddelde <i>duration</i> van passiva						9,20 jaar

Zoals hierboven vermeld, ligt het belangrijkste renterisico voor de verzekeraar in de daling van de rentevoeten. We concentreren ons in onze ALM-benadering op het beperken van het renterisico in overeenstemming met de

risicobereidheid van KBC. Voor het resterende renterisico voeren we een beleid dat rekening houdt met de mogelijke negatieve gevolgen van een aanhoudende rentedaling en bouwden we al belangrijke supplementaire reserves op.

Indeling van de reserves voor tak 21 naar rentegarantie, verzekeringsactiviteiten	31-12-2019	31-12-2018
5,00% en hoger	3%	3%
Meer dan 4,25% tot en met 4,99%	8%	9%
Meer dan 3,50% tot en met 4,25%	5%	5%
Meer dan 3,00% tot en met 3,50%	10%	10%
Meer dan 2,50% tot en met 3,00%	4%	6%
2,50% en lager	69%	65%
0,00%	2%	2%
Totaal	100%	100%

Creditspreadrisico

We beheren het *creditspreadrisico* van onder meer de portefeuille overheidsobligaties door op te volgen in hoeverre de waarde van de overheidsobligaties zou veranderen als de

credit spreads over de hele curve met 100 basispunten zouden stijgen. De onderstaande tabel toont die economische gevoeligheid en geeft een uitsplitsing per land.

Blootstelling aan overheidsobligaties op het einde van 2019, boekwaarde¹ (in miljoenen euro)

Totaal, per portefeuille

	Tegen geamortiseerde kostprijs	Tegen reële waarde met verwerking van waardever- anderingen in <i>other compre- hensive income</i> (FVOCI)	Aangehouden voor handels- doeleinden	Totaal	Ter vergelijking: totaal einde 2018	Economische invloed van +100 basis- punten ³
KBC-kernlanden						
België	10 852	3 794	344	14 991	15 336	-821
Tsjechië	5 492	1 071	481	7 044	6 534	-375
Hongarije	2 495	371	60	2 927	2 479	-157
Slowakije	2 468	386	0	2 854	2 909	-172
Bulgarije	599	666	17	1 282	1 137	-80
Ierland	1 302	234	0	1 536	1 247	-89
Andere landen						
Frankrijk	4 282	2 082	24	6 388	6 068	-449
Spanje	1 828	682	0	2 510	2 646	-133
Italië	778	1 124	0	1 902	1 974	-84
Polen	1 278	414	9	1 701	1 670	-66
US	1 016	0	0	1 016	1 018	-42
Duitsland	694	113	3	810	788	-42
Oostenrijk	439	235	0	674	699	-41
Overige ²	3 501	1 199	210	4 909	3 786	-149
Totale boekwaarde	37 024	12 370	1 149	50 542	48 292	-
Totale nominale waarde	35 271	10 826	1 118	47 216	45 516	-

1 In de tabel is de blootstelling aan supranationale entiteiten van de geselecteerde landen uitgesloten. Er zijn geen belangrijke waardeverminderingen op de overheidsobligaties in portefeuille.

2 Som van landen met een individuele blootstelling van minder dan 0,5 miljard euro op het einde van 2019.

3 Geeft de theoretische economische invloed op de reële waarde weer van een parallelle stijging van de *spread* met 100 basispunten over de volledige looptijdenstructuur. Die invloed wordt maar gedeeltelijk weerspiegeld in de winst-en-verliesrekening en/of het eigen vermogen. De cijfers hebben betrekking op niet-tradingposities in overheidsobligaties voor de bank- en verzekeringsactiviteiten (de invloed op de blootstelling van de tradingportefeuille was vrij beperkt en bedroeg -15 miljoen euro op het einde van 2019).

Herwaarderingsreserve tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via *other comprehensive income* (FVOCI) op 31 december 2019:

- De boekwaarde van de totale portefeuille overheidsobligaties gewaardeerd tegen FVOCI omvatte een herwaarderingsreserve van 1,1 miljard euro, vóór belastingen (424 miljoen euro voor België, 207 miljoen euro voor Frankrijk, 91 miljoen euro voor Italië, 55 miljoen euro voor Bulgarije en 358 miljoen euro voor de andere landen samen).

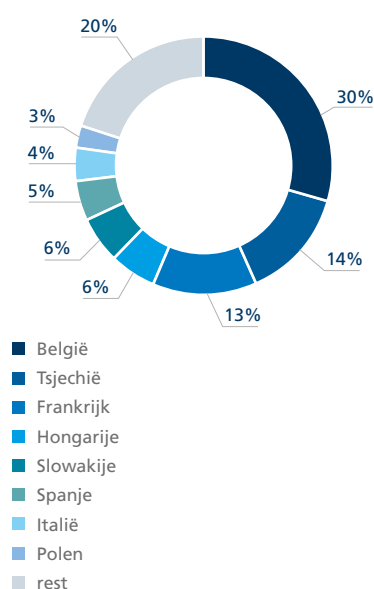
Eind 2019 waren Belgische overheidsobligaties goed voor 30% van onze totale overheidsobligatieportefeuille. Dat geeft aan hoe belangrijk België voor KBC is als voornaamste kernmarkt van de groep.

Naast het renterisico is het grootste risico voor onze positie in Belgische overheidsobligaties een verbreding van de *credit spread*. Om de mogelijke gevolgen van een stijging van de *spread* met 100 basispunten (voor 31-12-2019) te beoordelen, passen we twee benaderingen toe:

- de theoretische volledige economische invloed, die uitgaat van een mogelijke verkoop van de volledige portefeuille tegen marktprijzen. De gevolgen van een stijging met 100 basispunten zouden dan neerkomen op een waardeverandering van -821 miljoen euro (zie vorige tabel).
- de IFRS-benadering: de invloed op de winst of het verlies volgens IFRS is heel beperkt, omdat het overgrote deel van de portefeuille Belgische overheidsobligaties geklasseerd was als 'Tegen geamortiseerde kostprijs', wat betekent dat verkopen vóór de vervaldag onwaarschijnlijk zijn (72%; alleen invloed bij realisatie). Het resterende deel is geklasseerd als 'FVOCI' (25%; geen invloed op winst-en-verliesrekening). De invloed van een stijging met 100 basispunten op de niet-gerealiseerde meerwaarden van

Overheidsobligaties per land

(boekwaarde op 31-12-2019)

FVOCI-activa volgens IFRS bedraagt -173 miljoen euro (na belastingen).

Naast de portefeuille overheidsobligaties heeft de KBC-groep een portefeuille niet-overheidsobligaties (banken, bedrijven, supranationale entiteiten). De gevoeligheid van de waarde van die bankportefeuille voor een wijziging van de *credit spread* met 100 basispunten wordt weergegeven in de volgende tabel.

Blotstelling aan niet-overheidsobligaties op jaareinde, per rating: economische invloed van +100 basispunten (in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Obligaties met rating AAA	-198	-146
Obligaties met rating AA+, AA, AA-	-137	-141
Obligaties met rating A+, A, A-	-112	-110
Obligaties met rating BBB+, BBB, BBB-	-64	-52
Obligaties met rating <i>Non-investment grade</i> en zonder rating	-36	-25
Totale boekwaarde (exclusief tradingportefeuille)	12 452	11 989

Aandelenrisico

Het grootste aandelenrisico ligt in het verzekeringsbedrijf, waar de ALM-strategieën gebaseerd zijn op een risico-rendementberekening, rekening houdend met het marktrisico dat verbonden is aan open aandelenposities. Een groot deel van de aandelenportefeuille wordt aangehouden voor het

indekken van langlopende verplichtingen. Naast de verzekeringsentiteiten houden ook andere entiteiten van de groep (zoals KBC Bank en KBC Asset Management) kleinere aandelenportefeuilles aan. Hieronder vindt u meer informatie over de totale niet-tradingaandelenposities.

Aandelenportefeuille KBC-groep (per sector, in procenten)	Bankactiviteiten		Verzekeringsactiviteiten		Groep	
	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2018
Financiële sectoren	58%	46%	23%	24%	28%	27%
Niet-cyclische consumentensectoren	0%	1%	9%	10%	8%	9%
Communicatie	0%	0%	3%	3%	2%	2%
Energie	0%	0%	4%	6%	3%	5%
Industriële sectoren	26%	36%	43%	38%	41%	38%
Nutsbedrijven	0%	0%	3%	2%	2%	2%
Cyclische consumentensectoren	4%	7%	11%	12%	10%	11%
Basismaterialen	0%	0%	4%	5%	4%	4%
Overige en niet bepaald	11%	10%	0%	0%	2%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
(in miljarden euro)	0,26	0,26	1,45	1,33	1,70 ¹	1,59
Waarvan niet-genoteerd	0,22	0,21	0,08	0,08 ²	0,31	0,29

¹ De belangrijkste reden voor het verschil tussen de 1,7 miljard euro in deze tabel en de 2,52 miljard euro voor Eigenvermogensinstrumenten in Toelichting 4.1 van het deel Geconsolideerde jaarrekening, is dat de aandelen in de handelsportefeuille (0,83 miljard euro) hierboven zijn uitgesloten, maar wel zijn opgenomen in de tabel in Toelichting 4.1.

² Het niet-genoteerde bedrag voor de Verzekeringsactiviteiten van 2018 werd aangepast van 0,01 miljard naar 0,08 miljard, en op groepsniveau van 0,22 miljard naar 0,29 miljard euro.

Invloed van een 25%-daling van de aandelenkoersen (in miljoenen euro)

Invloed op de waarde

	2019	2018
Bankactiviteiten	-64	-65
Verzekeringsactiviteiten	-362	-332
Totaal	-426	-396

Niet-tradingaandelenpositie (in miljoenen euro)

Netto gerealiseerde winst (in winst-en-verliesrekening)

Netto niet-gerealiseerde winst op posities op het einde van het jaar (in eigen vermogen)

	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2018
Bankactiviteiten	-	-	27	16
Verzekeringsactiviteiten	117	110	370	173
Totaal	117	110	396	189

Vastgoedrisico

De vastgoedactiviteiten van de groep houden een beperkte vastgoedbeleggingsportefeuille aan. KBC Verzekeringen houdt ook een gediversifieerde vastgoedportefeuille aan als belegging voor zowel Niet-levenreserves als Levenactiviteiten op lange termijn. De vastgoedpositie wordt daarbij gezien als

een langetermijnafdekking van inflatierisico's en als een manier om het risico-rendementprofiel van die portefeuilles te optimaliseren. De tabel geeft een overzicht van de gevoeligheid van de economische waarde voor schommelingen op de vastgoedmarkten.

Invloed van een 25%-daling van de vastgoedprijzen (in miljoenen euro)

	Invloed op de waarde	
	2019	2018
Bankportefeuilles	-92	-94
Verzekeringsportefeuilles	-98	-81
Totaal	-190	-175

Inflatierisico

Als econometrische parameter heeft inflatie in veel opzichten indirect invloed op bedrijven, net als andere parameters (bijvoorbeeld de economische groei of het werkloosheidspercentage). Als concept van marktrisico is het niet gemakkelijk kwantificeerbaar. Bepaalde financiële producten of instrumenten zijn echter rechtstreeks gekoppeld aan inflatie en hun waarde wordt rechtstreeks beïnvloed door een verandering in de marktverwachtingen. Bij KBC is ze specifiek verbonden met de arbeidsongevallenverzekering, waar met name bij blijvende of langdurige arbeidsongeschiktheid een lijfrente-uitkering aan de verzekerde wordt uitbetaald (waarbij de lijfrente wettelijk gekoppeld is aan de inflatie). KBC Verzekeringen beperkt de risico's gedeeltelijk door te beleggen in inflatiegerelateerde obligaties, zodat een eventuele stijging van de verplichtingen als gevolg van de oplopende inflatie wordt gecompenseerd door een stijging van de waarde van de obligaties. Die verplichtingen zijn echter langlopend en overschrijden aanzienlijk de beleggingshorizon van zulke indexgerelateerde obligaties. Daarom vult KBC Verzekeringen zijn inflatieafdeckingsprogramma aan met beleggingen in vastgoed en aandelen, omdat die activa traditioneel gecorreleerd zijn met de inflatie en geen einddatum hebben.

In 2019 werd de niet-gedisconteerde waarde van de inflatiegevoelige kasstromen geschat op 561 miljoen euro. Daartegenover werd een portefeuille van 369 miljoen euro aan geïndexeerde obligaties aangehouden. In de komende jaren zullen de beleggingen in inflatiegerelateerde obligaties nog verhoogd worden. De bankactiviteiten zijn niet blootgesteld aan een hoog inflatierisico.

Wisselkoersrisico

Bij het beheer van de structurele wisselposities volgen we een voorzichtig beleid. De belangrijke wisselposities in de ALM-boeken van de bankentiteiten met een tradingportefeuille worden via interne transacties overgedragen naar de tradingportefeuille, waar ze worden beheerd binnen de toegekende tradinglimieten. De wisselpositie van bankentiteiten zonder tradingportefeuille, en van verzekerings- en andere entiteiten moet worden afgedekt als ze van betekenis is. Aandelen in niet-euromunten die zijn opgenomen in de beleggingsportefeuille hoeven evenwel niet te worden afgedekt, omdat de volatiliteit van de wisselkoersen wordt gezien als deel van de beleggingsopbrengst.

In 2019 wijzigde KBC zijn strategie met betrekking tot wisselkoersposities die voortvloeien uit de waarde van strategische participaties in vreemde valuta. In het verleden werden zulke participaties volledig afgedekt, zodat de aandeelhouderswaarde immuun was voor wisselkoersvolatiliteit. Als gevolg daarvan was de *common equity ratio* (die de verhouding uitdrukt tussen kapitaal en risicogewogen activa) gevoelig voor wisselkoersvolatiliteit. In 2019 besliste KBC om zich te concentreren op de stabilisatie van de *common equity ratio* voor wisselkoersschommelingen, wat de capaciteit van KBC om externe schokken op te vangen verbeterd en gunstig is voor alle belanghebbenden. Dat betekende een vermindering van de afdeckingsparticipaties. In overeenstemming met artikel 322, lid 2, van de Capital Requirements Regulation heeft KBC een *waiver* gevraagd en gekregen voor het niet-afgedekte deel van de bankparticipaties. De gerelateerde bedragen worden om de drie maanden herzien en buiten beschouwing gelaten bij de

berekening van de risicogewogen activa. Met het oog op de consistentie tussen bank- en verzekeringsentiteiten worden de strategische verzekeringsparticipaties ook niet meer afgedekt,

aangezien ze geen invloed hebben op de *common equity ratio* volgens de Deense compromismethode.

Invloed van een daling van de valutawaarde met 10%* (in miljoenen euro)	Invloed op de waarde Bankactiviteiten		Invloed op de waarde Verzekeringsactiviteiten	
	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2018
CZK	-200,41	-0,67	-17,17	-0,10
HUF	-77,79	0,00	-4,55	0,00
BGN	-34,68	0,00	-8,76	-0,01
RON	-2,22	-2,33	0,00	0,00
USD	-1,61	-0,64	-32,74	-29,66
CHF	0,01	0,00	-8,10	-7,72
GBP	0,01	0,03	-16,22	-16,16
SEK	0,02	0,00	-1,67	-2,46
DKK	0,27	0,00	-1,65	-1,18

* Blootstelling voor valuta's waarvan de invloed op de bank- of verzekeringsactiviteiten meer dan 1 miljoen euro bedraagt.

Kapitaalgevoeligheid voor marktbevingen

Het beschikbare kapitaal wordt beïnvloed wanneer de markt onder stress staat. Stress kan een gevolg zijn van een aantal marktparameters, zoals stijgende swaprentes of obligatiespreads of dalende aandelenkoersen. Bij KBC gebruiken we die kapitaalgevoeligheid als een gemeenschappelijke noemer om de kwetsbaarheid van de bankportefeuille voor verschillende marktrisicoschokken te meten.

Het *common equity tier 1*-kapitaal (CET1) is gevoelig voor een parallelle stijging van de obligatiespreads. Die gevoeligheid wordt veroorzaakt door beleggingen in overheids- en bedrijfsobligaties waarvan de *spread*-component niet is afgedekt. Het verlies aan beschikbaar kapitaal in geval van een daling van de aandelenkoersen wordt voornamelijk veroorzaakt door posities in pensioenfondsen die door een dergelijke schok getroffen zouden worden.

CET1-gevoeligheid voor belangrijkste marktfactoren (Deense compromismethode),

KBC Groep (in procentpunten van CET1-ratio)

IFRS-invloed veroorzaakt door

	31-12-2019	31-12-2018
een parallelle beweging van de rente met +100 basispunten	0,1%	-0,0%
een parallelle beweging van de <i>spread</i> met +100 basispunten	-0,2%	-0,2%
een daling van de aandelenkoersen met -25%	-0,3%	-0,2%
Gezamenlijk scenario	-0,4%	-0,4%

Hedge accounting

Balansbeheer maakt gebruik van derivaten om rente- en valutarisico's te beperken. Het doel van *hedge accounting* is de volatiliteit van de winst-en-verliesrekening als gevolg van het gebruik van die derivaten te verminderen.

KBC heeft besloten geen *hedge accounting* toe te passen op krediet- en aandelenrisico's. Wanneer aan de noodzakelijke

criteria is voldaan, wordt het toegepast om de boekhoudkundige *mismatch* tussen het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie weg te nemen. Meer informatie over *hedge accounting* vindt u in de Toelichtingen in verband met de grondslagen voor financiële verslaggeving in het deel Geconsolideerde jaarrekening.

Risicocategorieën waarvoor *hedge accounting* van toepassing is

Rentevoeten

Afdeckingsderivaten worden gebruikt om een renterisico te beperken dat voortvloeit uit een verschil in het renteprofiel van activa en hun financieringspassiva. De *hedge-accounting*status van een afdekking kan gekoppeld zijn aan de actiefpost of de passiefpost.

Rentederivaten kunnen worden aangemerkt als:

- afdekkingen van de reële waarde van activa of passiva. Wijzigingen in de reële waarde van derivaten die worden aangemerkt en kwalificeren als reëlewaardeafdekkingen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, samen met de veranderingen in de reële waarde van het afgedekte actief of passief die toe te schrijven zijn aan het afgedekte risico. De winst of het verlies met betrekking tot het niet-effectieve deel wordt eveneens opgenomen in de winst-en-verliesrekening.
- afdekkingen van de kasstroom van opgenomen activa en passiva die ofwel zekere, ofwel zeer waarschijnlijke verwachte transacties zijn. Het effectieve deel van de wijzigingen in de reële waarde van derivaten die worden aangemerkt en kwalificeren als kasstroomafdekkingen, wordt opgenomen in de afdeckingsreserve van kasstroomafdekkingen in het eigen vermogen. De winst of het verlies met betrekking tot het niet-effectieve deel wordt rechtstreeks opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

KBC gebruikt macrostrategieën voor *hedge accounting* voor homogene portefeuilles van kleinere elementen, waarbij de frequentie van optreden of de relatief kleine omvang van de gemiddelde transactie de één-op-één-relatie suboptimaal maakt. Dat is onder meer het geval voor hypotheeken, leningen aan kmo's of deposito's van klanten. Macrostrategieën kunnen dynamisch zijn en frequent veranderen, o.a. bij herbalancering van de portefeuille (*open portfolio hedge*).

Microafdekking wordt gebruikt wanneer grote individuele activa of passiva worden afgedekt. Typische activa zijn grote bedrijfsleningen en obligatieaankopen waarvoor het *creditspread*profiel relevant is. Passiva kunnen eigen emissies van KBC zijn of specifieke langetermijnfaciliteiten aangeboden door een centrale bank. Microafdekkingen zijn gebaseerd op de reële waarde of op kasstromen.

Valuta

KBC heeft strategische beleggingen in niet-euromunten. De netto-inventariswaarde van belangrijke deelnemingen wordt deels in de lokale munt gefinancierd met deposito's en valutaderivaten om de stabiliteit van de CET1-ratio te verzekeren. Door gebruik te maken van afdekkingen van netto-investeringen in buitenlandse activiteiten wordt de valutacomponent in het eigen vermogen opgenomen tot de realisatie (afwikkeling van de financiering als gevolg van liquidatie, dividenduitkeringen of andere verminderingen van de netto-inventariswaarde).

Afdekkingseffectiviteit

De afdekkingseffectiviteit wordt bepaald bij het aangaan van de afdeckingsrelatie, en ook door periodieke prospectieve en retrospectieve effectiviteitsbeoordelingen om ervoor te zorgen dat er een relevante relatie blijft bestaan tussen de afgedekte positie en het afdeckingsinstrument.

Effectiviteitscontrole

Voor rentevoeten worden verschillende prospectieve en retrospectieve controles uitgevoerd om ervoor te zorgen dat de relatie tussen de afgedekte positie en het afdeckingsinstrument in aanmerking komt voor de *hedge-accounting*strategie.

Prospectieve tests zijn meestal gebaseerd op een gevoeligheidsanalyse (waarbij wordt nagegaan of de *basis point value* van de afgedekte portefeuille ten opzichte van het afdeckingsinstrument binnen het interval van 80-125% blijft) of op volumetests (als de hoofdsom van de voor afdekking in aanmerking komende instrumenten hoger is dan het nominale volume van de afdeckingsinstrumenten waarvan wordt verwacht dat ze in elke gespecificeerde tijdschik worden geherprijsd of terugbetaald).

Voor macrokasstroomafdekkingen wordt aan de hand van uitgebreide toekomstgerichte analyses beoordeeld of het voldoende waarschijnlijk is dat het toekomstige volume van afgedekte posities het volume van de afdeckingsinstrumenten grotendeels zal dekken. Voor elke afdeckingsstrategie wordt een afdeckingsratio berekend, die meet welke proportie van een portefeuille met derivaten wordt afgedekt.

De retrospectieve effectiviteitscontrole van de afdeckingsrelatie wordt periodiek uitgevoerd door de verandering in de reële waarde van de portefeuille van afdeckingsinstrumenten te vergelijken met de verandering in de reële waarde van de afgedekte in aanmerking komende posities die toe te rekenen zijn aan het afgedekte risico over

een bepaalde periode (de verhouding van de veranderingen in reële waarde blijft binnen het interval van 80-125%). Voor de afdekking van valutarisico's wordt de effectiviteit verzekerd door de som van het nominale bedrag van de financieringstransacties en valutaderivaten aan te passen aan het beoogde afdekkingsbedrag van de strategische deelnemingen.

Bronnen van niet-effectieve afdekking

Ineffectiviteit voor renteswaps kan optreden als gevolg van:

- verschillen in relevante aspecten tussen de afgedekte positie en het afdekkingsinstrument (kan verschillen in rentecurves en periodiciteit omvatten);
- een daling van het volume van de afgedekte positie tot onder het volume van de afdekkingsinstrumenten voor een tijdsblok;
- de aanpassing van de kredietwaardering van de renteswap die niet wordt gecompenseerd door de lening. De afdekkingswaps worden echter volledig gedekt door een onderpand of verhandeld via clearinginstellingen en de aanpassing van de kredietwaardering is beperkt.

Wat de afdekking van de netto-investering in vreemde valuta betreft, kan de rentecomponent van de afdekkingsinstrumenten een bron van inefficiëntie zijn.

Stopzetting van hedge accounting

*Hedge-accounting*strategieën die de effectiviteitscontrole niet doorstaan, worden stopgezet, wat een impact heeft op winst en verlies. Een niet langer aangemerkt afdekkingsinstrument kan in een nieuwe afdekkingsrelatie opnieuw worden aangemerkt. Effectieve *hedge-accounting*strategieën kunnen ook om technische of strategische redenen worden beëindigd.

Reglementair kapitaal

Het reglementaire kapitaal voor niet-tradingmarktactiviteiten bedroeg 19 miljoen euro. Het betreft enkel wisselposities, aangezien KBC geen grondstoffenposities aanhoudt. In overeenstemming met de regelgeving worden andere types niet-tradingrisico's gedekt via pijler 2-assessments.

Niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is de kans op schade als gevolg van ontoereikendheden of tekortkomingen in de werkwijzen en systemen, menselijke fouten of plotse externe gebeurtenissen met een menselijke of natuurlijke oorzaak. Operationele risico's omvatten procesrisico, juridisch risico, uitbestedingsrisico, informatiebeveiligingsrisico, informatietechnologierisico en modelrisico, maar bedrijfs-, strategische en reputatierisico's maken er geen deel van uit.

Beheer van het operationeel risico

We hebben één globaal kader voor het beheer van het operationeel risico voor de hele groep.

De Groepsrisicofunctie is in de eerste plaats verantwoordelijk voor het uitwerken van het kader voor het beheren van de operationele risico's. De ontwikkeling en implementatie van dat kader worden ondersteund door een uitgebreid beleidsmodel dat alle domeinen van operationeel risico behelst in alle entiteiten van de groep.

Het competentiecentrum voor operationeel risico, dat bestaat uit onafhankelijke risico-experts op groeps- en lokaal niveau, werkt samen met andere expertfuncties in specifieke domeinen om het volledige spectrum van operationeel risico te dekken. Daarom werd een werkomgeving gecreëerd waarin risico-experts samenwerken met andere experts in verschillende domeinen (zoals informatierisicobeheer, bedrijfscontinuïteit, fraudebestrijding, juridische en fiscale zaken en boekhouding). Het competentiecentrum bepaalt het kader voor het beheer van operationele risico's en de minimumnormen voor de kernprocessen van het operationeelrisicobeheer voor de groep. Het houdt toezicht op en geeft advies over de sterkte van de controleomgeving om het operationeelrisicoprofiel in overeenstemming te houden met de risicobereidheid, en informeert het senior management en de toezichtcomités over het operationeelrisicoprofiel.

Bouwstenen voor het operationeelrisicobeheer

Om operationele risico's accuraat te beheren, bestaan er net zoals bij de andere risicotypes een aantal groepswijde bouwstenen.

- De risicobereidheid bepalen en vertalen naar de lagere echelons: de risicobereidheid inzake operationele risico's wordt bepaald in overeenstemming met de algemene vereisten die zijn opgenomen in het overkoepelende risicobeheerkader.

- Risico-identificatie: om operationele risico's te identificeren, volgen we de wetgeving op, maken we gebruik van het *Product Approval Process* en analyseren we belangrijke risico-indicatoren (*Key Risk Indicators*). Daarnaast worden challenges en controlebewakingsactiviteiten uitgevoerd (o.a. *deep dives*) en worden oorzaken van interne operationele verliezen geanalyseerd. Er bestaat een gestructureerde set van *Group Key Risks* en daarmee samenhangende *Group Key Controls*, (GKC's), die worden gebruikt als top-down minimumstandaarden bij de zelfbeoordelingen van risico's en de controleomgeving door de business. De huidige GKC's dekken alle processen van de KBC-groep en beogen het beheer van de belangrijke operationele risico's. Er worden regelmatig herzieningen uitgevoerd om de set aan te passen aan nieuwe of kritieke operationele risico's. De entiteiten vertalen die groepscontroledoelstellingen naar hun operationele procesomgeving en vullen ze zo nodig aan met bijkomende lokale operationele controles.
- Risico- en controlemeting: omdat operationeel risico in alle facetten van de organisatie aanwezig is, zijn er uniforme meetwaarden en schalen beschikbaar. Die helpen om niet alleen het risicoprofiel van een entiteit, maar ook de risiconiveaus van processen en niveau's van individuele operationeelrisicotypes te bepalen en te managen. Ook de maturiteitsstatus van individuele controledoelstellingen binnen de processen wordt op een uniforme schaal uitgedrukt. Daarnaast wordt ook een groepswijde uniforme schaal gebruikt om de algemene internecontroletoeestand van elk proces in elke belangrijke entiteit van de groep uit te drukken.
- Risicoreactie en -opvolging: er is een uniforme aanpak, sterk gebaseerd op de verantwoordelijkheid van de eerste verdedigingslinie (businesskant), challenge en controlebewaking door de tweede verdedigingslinie (o.a. Risico, Compliance, Juridische Zaken) en controle door de derde verdedigingslinie (Interne Audit), met een risicodifferentieerde opvolging op zowel lokaal als groepsniveau.

- Er is een gestandaardiseerd proces voor het verzamelen van operationele verliesgegevens, met inbegrip van een analyse van de hoofdoorzaak en passende reacties.
- Rapportering: er zijn minimumnormen bepaald voor het rapporteringsproces voor operationeelrisicobeheer. Naast de wettelijk verplichte rapportering is er elk kwartaal een structurele rapportering aan de groepsrisicocomités. De kwaliteit van de internecontroleomgeving en de daarmee gepaard gaande risicoblootstelling worden gemeld aan het senior management van KBC via een managementdashboard en aan de NBB, de FSMA en de ECB via de jaarlijkse *Internal Control Statement* (Verklaring Effectieve Leiding).
- Stresstests: elk jaar wordt een stresstest uitgevoerd om na te gaan of het operationeelrisicokapitaal volgens pijler 1 volstaat.

De drie verdedigingslijnes gebruiken groepswijde tools om de kernactiviteiten van operationeelrisicobeheer te ondersteunen (interne beoordelingen van risico's en controles, controlebewakingsactiviteiten, risicoreacties en actieplannen, rapportering over *near misses* en operationele verliezen, enz.).

Het brede spectrum van operationele risico's is onderverdeeld in een aantal subrisicotypes, in overeenstemming met de Basel-vereisten en de praktijken in de sector. In 2019 werd specifieke aandacht besteed aan de belangrijkste subrisicotypes, zoals hieronder vermeld.

Informatierisicobeheer

Informatierisico's omvatten informatiebeveiliging, IT-gerelateerde risico's en bedrijfscontinuïteitsbeheer, inclusief crisismanagement. Het informatiebeveiligingsrisico, in het bijzonder 'fraude door cybercriminaliteit', is een van de belangrijkste risico's waarmee financiële instellingen vandaag de dag wordt geconfronteerd.

De missie van het competentiecentrum voor informatierisicobeheer (IRM) is KBC te beschermen tegen bedreigingen met betrekking tot gegevens en informatie: zoals verlies van integriteit, verlies van vertrouwelijkheid en onbedoelde onbeschikbaarheid. Het competentiecentrum heeft ook een Group Cyber Expertise & Response Team (CERT), dat internationaal erkend en gecertificeerd is.

De kernactiviteiten van informatierisicobeheer zijn:

- Sturen: het ontwikkelen en meten van groepswijde informatiebeveiliging en IT-methodologie, risicotools, key

controls en normen en het faciliteren van regelgevende opdrachten;

- Rapporteren: het risicobeleid uitvoeren via groepswijde risicorapportering en toezicht;
- Ondersteunen: de risicocapaciteiten van onze entiteiten versterken door coaching ter plaatse, informatie over bedreigingen en gerelateerde ondersteuning te bieden;
- Challenges: verzekeren dat risico's effectief worden beheerst via groepswijde onderzoeken, via ethische hackingoefeningen, technische *Cyber Resilience & Readiness Tests*, gedetailleerde onderzoeken ('*deep dives*') en voortdurende validering;
- Communiceren: van de informatierisicocommunity een actieve, sterke alliantie maken via opleiding en bewustmaking, evenementen, rondetafelgesprekken en informatiedeling;
- Reageren: entiteiten in staat stellen om lokale cybercrisissen aan te pakken en om te gaan met grote incidenten; crisissen op groepsniveau beheren; groepswijd toezicht houden; crisissimulaties en andere incidentoefeningen uitvoeren.

Uitbestedingsrisicobeheer

Meer samenwerking met derden enerzijds en strategische nearshoring binnen de KBC-groep anderzijds, hebben de focus op het uitbestedingsrisico (*outsourcing risk*) verhoogd. Vanuit het standpunt van de toezichhouder wordt nearshoring volledig gelijkgesteld aan outsourcing.

Om het uitbestedingsrisico te beheren, heeft KBC een groepswijde standaard om ervoor te zorgen dat het risico in alle entiteiten correct wordt beheerd, in overeenstemming met de EBA-richtlijnen voor uitbesteding. Er zijn belangrijke controledoelstellingen gedefinieerd voor het beheer van zowel interne als externe uitbestedingsrisico's tijdens de volledige levenscyclus. Er zijn verschillende initiatieven genomen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de algemene governance en het beheer van de uitbestede activiteiten wordt gewaarborgd, dat het groepswijde uitbestedingsregister correct wordt beheerd en dat er kwalitatief advies wordt gegeven ter ondersteuning van de bedrijfsbeslissingen.

Modelrisicobeheer

Het toenemende gebruik van geavanceerde modellen in de financiële sector en ook bij KBC, verhoogt het modelrisico. Er worden nieuwe soorten complexe modellen (op basis van artificiële intelligentie) ontwikkeld en die zullen in toenemende mate worden gebruikt in de meeste, zo niet alle bedrijfsdomeinen.

De standaard voor modelrisicobeheer wordt toegepast in alle domeinen (bank-, verzekerings- en

vermogensbeheeractiviteiten) en voor de verschillende soorten modelleringstechnieken (regressie, machine learning, expertgebaseerd, enz.). KBC beschikt daarom over een modelinventaris, die een volledig overzicht geeft van alle gebruikte modellen, inclusief het betreffende risico. Om het modelrisico te bepalen, houdt KBC rekening met de intrinsieke onzekerheid van het model, de relevantie, het gebruik en de maturiteit van de governance toegepast op een model. Dat vormt de basis voor het bepalen van prioriteiten en van specifieke actieplannen per domein en per land.

Compliancerisico

Compliancerisico is het risico van schade of sancties als gevolg van het niet-naleven van wet- en regelgeving die een integriteitsdimensie hebben, en van de interne beleidslijnen en gedragscodes die de eigen waarden van de instelling weerspiegelen, zoals bepaald in het *Group Compliance Framework*. Het omvat het gedragsrisico, d.w.z. het huidige of toekomstige risico van schade als gevolg van de ongepaste levering van financiële diensten, met inbegrip van gevallen van opzettelijk of nalatig wangedrag.

De compliancefunctie vervult een tweeledige rol. Enerzijds geeft ze advies vanuit een onafhankelijke invalshoek over de interpretatie van wet- en regelgeving die betrekking heeft op de domeinen waarin ze actief is. Vanuit die preventieve rol heeft ze *Group Compliance Rules* uitgevaardigd, die minimumvereisten definiëren voor de hele groep, stelt ze procedures en instructies en opleidingen op maat op, geeft ze dagelijkse adviezen en onafhankelijke opinies in het *Product Approval Proces*, levert ze informatie aan de governanceorganen over nieuwe regelgevende ontwikkelingen, ondersteunt ze de groepsstrategie en de implementatie van de wettelijke en regelgevende vereisten door de verschillende betrokken businesses.

Anderzijds voert de compliancefunctie als tweede verdedigingslijn een risicobaseerde controle uit om de toereikendheid van het interne controlesysteem te waarborgen. Meer specifiek laat de controle toe om na te gaan of de wettelijke en reglementaire vereisten correct worden nageleefd in de compliancedomeinen, in overeenstemming met het *Three lines of defence*-model en zoals beschreven in het *Group Compliance Charter* en de methodologiehandleiding. Het heeft ook tot doel de doeltreffendheid en efficiëntie te waarborgen van de controles

die de eerste verdedigingslijn uitvoert. Bovendien worden in de belangrijkste entiteiten van de groep kwaliteitscontroles uitgevoerd om de Raad van Bestuur ervan te verzekeren dat het compliancerisico naar behoren wordt beoordeeld.

De governance van de compliancefunctie, zoals beschreven in het *Group Compliance Charter*, werd in 2019 herzien om ze meer futureproof en schaalbaar te maken. Dat werd bereikt door processen te vereenvoudigen, de samenwerking tussen teams in de hele groep te bevorderen en door automatisering en artificiële intelligentie, die momenteel worden ontwikkeld om het beheer van het witwasrisico verder te verbeteren. De middelen daarvoor zijn voor de hele groep aanzienlijk verhoogd en het toezicht is fors opgetrokken. De coördinatie van het Groepskader voor fraudebeheer is ook geïntegreerd binnen Compliance Groep.

De waarden die de groep verdedigt en de belangrijkste vereisten worden verder uitgewerkt in het Integriteitsbeleid. Ze worden aangevuld met een inhoudelijke strategie en met kwalitatieve en kwantitatieve *Key Risk Indicators*/prestatie-indicatoren die rekening houden met zowel het verleden als de toekomst, om het risicoprofiel van de organisatie beter te

onderbouwen en om het uiteindelijke doel van conformiteit met de letter en de geest van de wet te verzekeren.

De voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, inclusief embargo's, was in 2019 een topprioriteit voor de compliancefunctie, zoals dat bij veel andere financiële instellingen het geval was. Het is een domein waar kennis van de klant (*Know Your Customer* (KYC)), het updaten van hun profiel en het opvolgen van transacties (*Know Your Transaction* (KYT)) essentieel zijn. Er worden ononderbroken inspanningen geleverd om de organisatie aan te passen aan een voortdurend veranderende regelgeving, in het bijzonder ten aanzien van klanten die een verhoogd risico vormen en voor wie aanvullende informatie nodig is. De recente ontwikkelingen met betrekking tot KYC *utilities*, die grote banken de mogelijkheid bieden geharmoniseerde KYC-gegevens over bedrijven te delen, zijn veelbelovend en zouden het *client onboarding* proces kunnen vergemakkelijken.

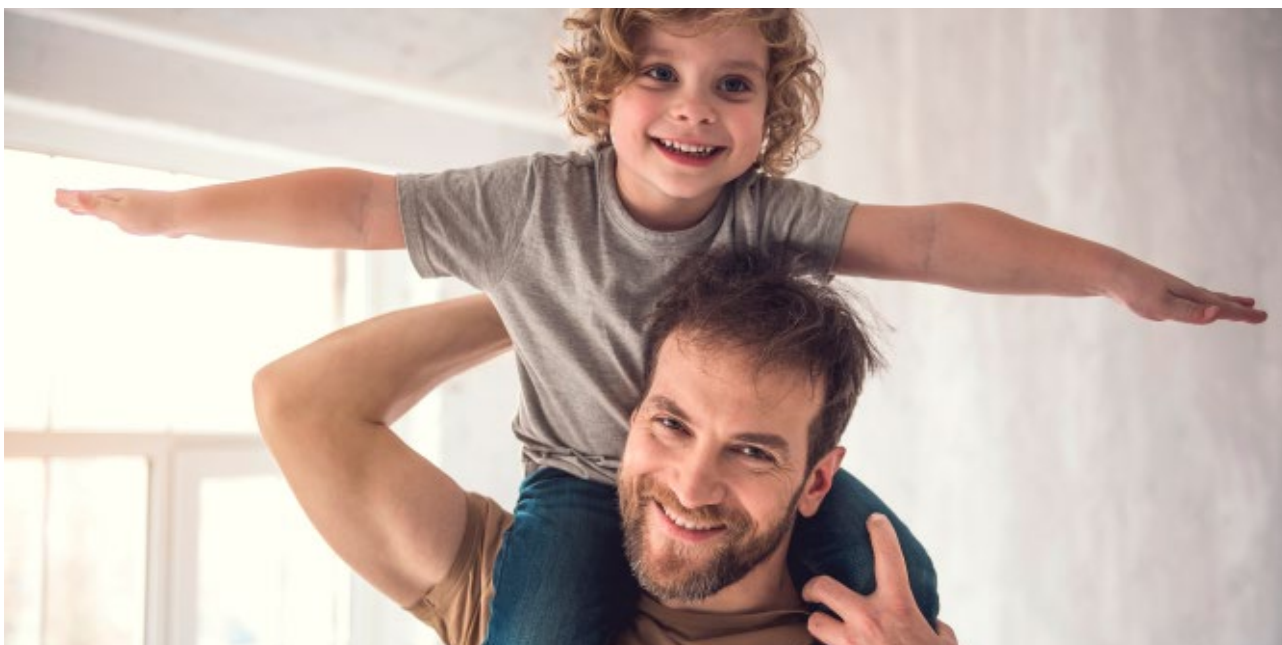
KBC zal zijn groepswijde programma voortzetten om de implementatie van de vierde EU-antiwitwasrichtlijn te verfijnen en houdt ook rekening met de vijfde richtlijn. Tegelijkertijd zal het zijn modellen op basis van artificiële intelligentie verder verbeteren om ongewone transactiepatronen nog beter te kunnen opsporen.

Het spreekt voor zich dat het belang van de klant primeert. Daarom zorgen de controlefuncties er in het kader van het *Product Approval Proces* voor dat de lancering van nieuwe producten in overeenstemming is met de vele wettelijke en reglementaire bepalingen, zoals MiFID II, de Verzekeringsdistributierichtlijn en andere lokale en EU-regelgeving, en ook met de waarden van KBC.

In 2019 stonden gegevensbeschermingsaspecten centraal om te verzekeren dat de GDPR maximaal wordt nageleefd. Het belang daarvan werd benadrukt met gerichte bewustmakingscampagnes. Tegelijkertijd moet het juiste evenwicht behouden blijven met de technologische ontwikkelingen die inherent zijn aan de digitaliseringsstrategie nu en in de toekomst.

Vereisten inzake reglementair kapitaal

We gebruiken de standaardbenadering volgens Basel III voor operationeel risico (inclusief compliancerisico). Eind 2019 bedroeg het operationeelrisicokapitaal voor KBC Groep 910 miljoen euro. Eind 2018 was dat 887 miljoen euro. De stijging was enerzijds toe te schrijven aan de overname van het resterende deel in ČMSS (wat leidde tot een hoger bedrag aan risicogewogen activa voor ČSOB Bank in Tsjechië), en anderzijds aan de hogere gemiddelde inkomsten in vergelijking met vorig jaar bij KBC Bank NV en ČSOB Bank in Tsjechië.

Reputatierisico

Reputatierisico ontstaat door een negatieve perceptie bij klanten, tegenpartijen, aandeelhouders, beleggers, schuldhouders, marktanalisten, andere betrokken partijen of toezichhouders. Het risico bestaat erin dat die negatieve perceptie een ongunstige invloed kan hebben op de mogelijkheid van een financiële instelling om bestaande zakelijke relaties te behouden of er nieuwe op te bouwen en om voortdurende toegang tot financieringsbronnen te hebben (bijvoorbeeld via de interbancaire of de effectiseringsmarkt).

Het reputatierisico is doorgaans een secundair of afgeleid risico, omdat het meestal verbonden is aan en zich alleen voordoet samen met een ander risico.

Het reputatierisicobeheerkader is in overeenstemming met het overkoepelende risicobeheerkader van KBC. De business is verantwoordelijk voor het proactieve en reactieve beheer van het reputatierisico en wordt daarin bijgestaan door heel wat gespecialiseerde afdelingen (waaronder Communicatie en Compliance).

Bedrijfs- en strategisch risico

Bedrijfsrisico is het risico dat het gevolg is van veranderingen in externe factoren (de macro-economische omgeving, de regelgeving, het gedrag van klanten, het concurrentielandschap, de sociodemografische omgeving, het klimaat, enz.) die de vraag naar en/of de winstgevendheid van onze diensten en producten beïnvloeden. Strategisch risico is het risico dat ontstaat door geen strategische beslissing te nemen, door een strategische beslissing te nemen die niet het gewenste effect heeft, of door een strategische beslissing niet te implementeren zoals het hoort.

De wereld is voortdurend in verandering. KBC streeft marktopportunities na en dus moet het ook voorbereid zijn op mogelijke risico's die het gevolg zijn van wijzigend klantengedrag, het snel veranderende concurrentielandschap, geopolitieke risico's, pandemieën, klimaatverandering en uitputting van natuurlijk kapitaal. Van die laatste factoren wordt verwacht dat ze *game changers* zijn, niet alleen voor banken en verzekeraars, maar ook voor hun klanten. Bijgevolg worden opkomende businessrisico's regelmatig gescreend en nieuwe risico's actief gescand en geanalyseerd.

Het bedrijfs- en strategisch risico wordt beoordeeld als onderdeel van het strategische planningproces. Daarbij wordt vertrokken van een gestructureerde risicoscan die de belangrijkste financiële en niet-financiële risico's blootlegt. De blootstelling aan die bedrijfs- en strategische risico's wordt doorlopend bewaakt. Naast de risicoscan worden de bedrijfs- en strategische risico's ook doorlopend bewaakt door

risicosignalen te melden aan het topmanagement. De bedrijfs- en strategische risico's worden bovendien ook besproken tijdens het planningsproces en gekwantificeerd als onderdeel van diverse stresstestscenario's en resultaatsberekeningen op lange termijn.

Hieronder vermelden we een aantal belangrijke gebeurtenissen die het risicobeheer bij KBC in het afgelopen jaar hebben beïnvloed.

Risico-innovatie en -transformatie

Door de snel veranderende concurrentieomgeving en het verschuivende klantengedrag komt de financiële sector op onbekend terrein. Die onzekerheid brengt nieuwe risico's met zich mee, maar biedt tegelijkertijd nieuwe mogelijkheden om onze klanten te bedienen.

Om de risico's te begrijpen, worden de technologieën en trends die relevant worden geacht voor KBC voortdurend geëvalueerd. We voeren experimenten uit om de gevolgen van een nieuwe technologie of trend volledig te begrijpen. De risicofunctie past het risicobeheerkader van KBC en de onderliggende risicobeheerprocessen aan en versterkt ze verder om de risico's correct en proactief in te schatten en te beperken. Nieuwe diensten zoals 'contactloos betalen met wearables' zijn onderworpen aan dat *Product Approval Proces*.

Bij het beoordelen van de risico's verbonden aan experimenten in de hele groep, identificeren we de *best practices* in de risicofunctie. Ook nieuwe trends worden nauwlettend gevolgd en indien nodig vertaald naar het risicokader. Zo raakt het gebruik van geavanceerde gegevensanalyse en artificiële intelligentie steeds wijder verbreid en daarom heeft KBC zijn normen voor Modelrisicobeheer versterkt (zie het hoofdstuk 'Modelrisicobeheer' hierboven). Omdat we bij KBC zwaar hebben geïnvesteerd in de automatisering van onze bedrijfsprocessen, hebben we een aantal beheerpraktijken op het vlak van *Robotic Process Automation* opgenomen in ons bestaande risicobeheerkader.

We hebben nieuwe trends en technologieën niet alleen opgenomen in onze risicoprocessen en -kaders, maar gebruiken ze ook om onze risicotoolkit uit te breiden en de efficiëntie van onze risicobeheerprocessen te verbeteren. Robotgestuurde procesautomatisering (RPA) wordt in verschillende risicodomeinen gebruikt om de rapportering te automatiseren en efficiëntie te verhogen, onder meer in het operationeelrisicobeheer. Het helpt ons ook om standaard, repetitieve administratieve taken te automatiseren, terwijl artificiële intelligentie voor complexere problemen kan worden ingezet. We evalueren het gebruik van artificiële intelligentie om risico's beter proactief te identificeren en segmenteren.

De risicofunctie is erop gericht te allen tijde verbonden te blijven via interne samenwerkingsverbanden en samen te werken met partners buiten KBC. We hebben diverse projecten opgestart die hebben geleid tot een vruchtbare samenwerking met fintechbedrijven voor Solvency II-rapportering, cyberrisicorapportering, diensten met betrekking tot het opvolgen van veranderende regelgeving en de inschatting van de gevolgen van de klimaatverandering. We verhogen ook het bewustzijn van en bouwen kennis en expertise op over nieuwe technologieën. Die kennis bundelen we in opleidingen voor onze medewerkers, zoals een

alomvattende cursus over artificiële intelligentie en robotgestuurde procesautomatisering.

We blijven investeren in kennis om onze risicobeheerpraktijken verder te versterken en te verzekeren dat onze risicobeheermedewerkers ook in de toekomst over de nodige vaardigheden beschikken.

Brexit

Eind januari 2020 heeft het Verenigd Koninkrijk de EU officieel verlaten na ondertekening van het EU-terugtrekkingsakkoord. Nu heeft het Verenigd Koninkrijk een beperkte periode (de zogenaamde implementatieperiode) die eindigt op 31 december 2020 om te onderhandelen over zijn toekomstige relatie met de EU. Als in die periode handelsovereenkomsten met de EU worden gesloten en goedgekeurd, zal het VK zijn nieuwe relatie met de EU vanaf 2021 kunnen aanvaarden op basis van die overeenkomsten. Als er op het einde van de implementatieperiode geen akkoorden zijn gesloten, zal het VK de regels van de Wereldhandelsorganisatie moet volgen, wat invoerrechten voor goederen inhoudt. Voor diensten zou een verschil in regelgeving – wat betekent dat er geen wederzijdse erkenning is van elkaars regels – de vrije handel verstoren.

Een eenmalige verlenging van de onderhandelingsperiode met maximaal één of twee jaar is wel mogelijk, op voorwaarde dat het VK en de EU dat onderling overeenkomen vóór eind juni 2020.

KBC verwacht nog altijd dat de onderhandelingen uiteindelijk tot een overeenkomst zullen leiden, met vrije handel van goederen, een brede overeenstemming van de regelgeving en geen harde grens op het Ierse eiland. Ook wordt aangenomen dat de details van die overeenkomst en de bredere opzet van de voorgestelde toekomstige relatie tussen het VK en de EU zullen verzekeren dat de Brexit het verwachte groeiscenario voor de eurozone of het VK niet wezenlijk zal doen ontsporen. Ondanks die veronderstelling volgt KBC alle mogelijke gevolgen van hardere scenario's die zich kunnen voordoen tegen eind 2020.

KBC Bank Londen, het bijkantoor van KBC in het Verenigd Koninkrijk zal in de overgangperiode in 2020 blijven werken volgens het EU-paspoortstelsel als een inkomend bedrijf uit de EER (Europese Economische Ruimte), wat betekent dat de EU-wetgeving van toepassing blijft.

Clearing van derivaten: vorig jaar vermeldden we al dat KBC voorwaardelijk beslist had een alternatief platform te gaan gebruiken voor de clearing van derivaten op het Europese vasteland. De daaruitvolgende samenwerking met EUREX Frankfurt startte in 2018 en werd in 2019 volledig operationeel.

Als er geen handelsovereenkomsten worden bereikt, zijn de domeinen die het meest worden getroffen ongeveer dezelfde als die die in eerdere analyses van harde Brexitscenario's werden geïdentificeerd. Als er in 2020 geen handelsovereenkomst wordt gesloten of een verlengingsperiode wordt overeengekomen, zou dat voor KBC vooral gevolgen hebben voor:

- KBC Bank Ireland: door de open aard van de Ierse economie en haar nauwe banden met het VK is de consensus dat een terugkeer naar de regels van de Wereldhandelsorganisatie een negatief effect zou hebben. Eerdere studies over een hardbrexitscenario lieten al uitschijnen dat de reële bbp-groei in Ierland met 3 tot 7% zou krimpen. Dat zou voornamelijk over een periode van drie tot vijf jaar voelbaar zijn. Die negatieve gevolgen zouden niettemin gecompenseerd kunnen worden door verschillende positieve effecten. Uit een studie van het *Economic & Social Research Institute* (ESRI) blijkt bijvoorbeeld dat de verhuizing van in het VK gevestigde instellingen naar Ierland aanzienlijke voordelen zou kunnen opleveren. Zelfs op basis van redelijk conservatieve veronderstellingen zou die instroom het bbp tot 3% kunnen verhogen. Bovendien kunnen aanzienlijke desinflatoren worden verwacht die het concurrentievermogen zouden bevorderen en de koopkracht van de gezinnen ten goede zouden komen.
- Exposure aan bedrijven en kmo's: de zwaarst getroffen exportsectoren zijn waarschijnlijk de landbouw en de agrovoedings- en textielindustrie, aangezien zij zullen lijden onder een verdere waardevermindering van het Britse pond en hogere in- en uitvoerrechten.
- Nettorente-inkomsten: het gebrek aan handelsovereenkomsten zou de economische groei en de inflatie in de eurozone afremmen en zo bijdragen aan een lagere rente voor een langere periode.
- Vermogensbeheeractiviteiten: we verwachten dat de fee business zal worden getroffen als er een aanzienlijke daling is van de Britse en Europese aandelenmarkten.

Rentevoetbenchmarks

Rentevoetbenchmarks spelen een sleutelrol in de goede werking van de financiële markt en worden veel gebruikt door banken en andere marktdeelnemers. Momenteel worden de rentebenchmarks grondig hervormd. Na de schandalen rond de totstandkoming van LIBOR kondigde de financieel

toezichthouder van het VK aan dat zij de banken vanaf eind 2020 niet langer zouden verplichten om bij te dragen aan het LIBOR-panel.

In de Europese Unie zijn in de benchmarkverordening (EU 2016/1011, "BMR" - die is uitgesteld en volgens de huidige planning eind 2021 in werking zal treden) herziene richtsnoeren en verordeningen opgenomen met betrekking tot de geschiktheid van een benchmarkberekenningsmethode om de focus te verleggen van een 'professionele beoordeling' naar een meer transactiegerichte methode. De *European Security and Markets Association* (ESMA) kreeg de rol van toezichthouder op deze overgang.

De ECB heeft op dat vlak twee initiatieven gelanceerd: de ontwikkeling van een dagelijkse ongedekte *overnight* rentevoet in euro (ESTER) en de oprichting van een sectorwerkgroep, samen met andere Europese instellingen, die als opdracht heeft op zoek te gaan naar alternatieve risicovrije rentevoeten voor algemene toepassing.

In die context heeft KBC een werkgroep opgericht om de daaraan gerelateerde risico's te bepalen en nieuwe ontwikkelingen op te volgen. KBC heeft implementatieplannen voor ESTER opgesteld in zijn verschillende bedrijfssegmenten en zal die in de loop van 2020 beginnen uit te voeren.

Coronavirus

Recentelijk vraagt COVID-19 (het coronavirus) extra oplettendheid. Momenteel – dit is in de periode waarin dit verslag wordt opgemaakt – volgen we de situatie dagelijks op. We activeerden onze bedrijfscontinuïteitsplannen en contingencyplannen voor epidemieën in verschillende stappen, voor verschillende onderdelen van de groep. Naast het verhoogde operationele risico volgen we ook de macro-economische impact op de voet, zoals de gevolgen voor de thuismarkten van KBC van de dalende Chinese bbp-groei in een periode dat de Chinese economie al kwetsbaar is. Ook de financiële markten lijken erg gevoelig te zijn voor de risico's in verband met het coronavirus, wat leidt tot een daling van de aandelenmarkten, de rentevoeten en de olieprijs. Een groot aantal bedrijven kan rechtstreeks worden getroffen, bijvoorbeeld omdat ze afhankelijk zijn van import/export, blootgesteld zijn aan kwetsbare sectoren of – voor Centraal-Europese kredietnemers – een nauwe band hebben met de Duitse economie, wat kan leiden tot een mogelijke verslechtering van hun kredietprofiel. Het coronavirus kan ook een impact hebben op onze verzekeringsactiviteiten, aangezien pandemieën/epidemieën meestal in onze verzekeringspolissen zijn opgenomen. Het sterfterisico is evenwel gedekt door herverzekering, in het geval van KBC Verzekeringen NV.

Klimaatgerelateerde risico's

Het risico dat gepaard gaat met de overgang naar een koolstofarme economie en het risico van klimaatgerelateerde fysieke gebeurtenissen die invloed hebben op onze activiteiten.

Het KBC-risicobeheerkader bepaalt de groepswijde normen voor risicobeheer. Omdat dat kader alle risico's omvat waaraan KBC wordt blootgesteld, worden de klimaatgerelateerde risico's geleidelijk ingewerkt in de bestaande risicobeheerprocessen.

Beleid

Het KBC-risicobeheerkader wordt ondersteund door een sterk risicobeleid:

- Het beheer van klimaatgerelateerde risico's zit volledig vervat in ons bestaande risicobeheerbeleid.
- De risico's worden actief aangepakt door het kernteam van het *Sustainable Finance*-programma, dat focus op de integratie van klimaatgerelateerde onderwerpen in de groep.
- De algemeen directeurs van de (krediet)risicoafdeling van de groep zijn lid van de stuurgroep van het *Sustainable Finance*-programma en een van hen zetelt ook in de Interne Duurzaamheidsraad.

Risico-identificatie en -classificatie

We scannen de interne en externe omgeving voortdurend op nieuwe en opduikende risico's waaraan we zijn blootgesteld op korte termijn (1 tot 3 jaar), middellange (3 tot 20 jaar) en lange termijn (20 tot 30 jaar). Bij dat groepswijde proces zijn alle noodzakelijke stakeholders betrokken, waaronder de business en de afdelingen, duurzaam ondernemen en vermogensbeheer. Om een proactieve identificatie van klimaatgerelateerde risico's in een geïntegreerde omgeving te waarborgen:

- zorgen we voor interne communicatie naar en opleiding van (risico)medewerkers en leidinggevenden;
- hebben we een *Sustainable Finance Legal Working Group* opgericht om de nieuwe en veranderende regelgeving op te volgen.
- houden we rekening met de duurzaamheids- en klimaatbeleidslijnen bij de beslissing over nieuwe producten of diensten;
- hebben we klimaatrisico gedefinieerd in onze risicotaxonomie;

- rapporteren we regelmatig over klimaatgerelateerde risicosignalen aan het senior management.

Klimaatverandering werd in het verleden al aangeduid als een *top risk* en wordt almaar belangrijker, deels door het verhoogde gevoel van urgentie voor transitierisico's. De geïdentificeerde *top risks* worden gebruikt als input voor verschillende andere risicobeheeroefeningen en -instrumenten, zoals de bepaling van de risicobereidheid, stresstests, planning, enz.

Risicobereidheid bepalen en naar de lagere echelons uitwaaiëren

Onze doelstellingen inzake risicobereidheid ondersteunen de groep bij het bepalen en realiseren van zijn strategische duurzaamheidsdoelstellingen, zoals een sterke bedrijfscultuur die verantwoord ecologisch en sociaal gedrag, duurzame groei op lange termijn en stabiele winst bevordert. Om minder kwetsbaar te zijn voor veranderingen in de externe omgeving – inclusief klimaatverandering – streven we naar diversiteit en flexibiliteit in onze activiteitenmix, klantsegmenten, distributiekanaalen en regio's, waarbij we ons niet concentreren op winst op korte termijn ten koste van stabiliteit op lange termijn.

Die ambitieuze doelstellingen inzake risicobereidheid worden voor een aantal risicotypen verder uitgewerkt in overeenstemming met ons klimaatbeleid (zie Focus op klimaat) en zullen geleidelijk aan worden verbeterd op basis van nieuwe inzichten (zie Risicometing):

- Er is een groepswijd nultolerantiebeleid voor nieuwe zaken met bedrijven op de KBC-Blacklist. Dat beleid is volledig ingebed in de organisatie als onderdeel van het operationeelrisicobeheerkader.
- Controversiële activiteiten zoals gedefinieerd in onze *Standards on Sustainable and Responsible Lending*, worden beheerd door middel van degelijke kredietverlenings- en verzekeringsprocessen, acceptatiebeleidslijnen en productkenmerken en worden actief gescreend door de business, met kwaliteitscontroles door de tweede en derde

verdedigingslinie. Ze bepalen ook het speelveld voor krediet- en verzekeringsrisico's.

Risicometing

We werken samen met externe partijen aan een reeks instrumenten en methodologieën om klimaatgerelateerde risico's beter te kunnen identificeren en meten (zie Focus op klimaat). Die instrumenten zullen meer inzicht geven in de gevolgen van de klimaatverandering op ons bedrijfsmodel, maar ook in de gevolgen van onze activiteiten op het milieu.

Risicoanalyse, -bewaking en -kwantificering

Indicatoren van klimaatgerelateerde risico's en opportuniteiten zijn opgenomen in het KBC Sustainability Dashboard, waardoor we de voortgang in de uitvoering van onze duurzaamheidsstrategie kunnen volgen en waar nodig kunnen bijsturen. Klimaatgerelateerde risico's zullen verder geïntegreerd worden in onze interne risicorapporten, ICAAP/ ORSA en externe rapporten. We zullen ook stresstests gebruiken als belangrijk instrument om inzicht te krijgen in onze klimaatgerelateerde kwetsbaarheden.

De gevolgen van extremere weersomstandigheden zijn al geïntegreerd in de verzekeringsactiviteiten, waar we een aantal interne en externe maatregelen en stresstests gebruiken om de potentiële invloed van (acute) natuurrampen op onze schadeverzekeringsportefeuille te analyseren. Voor het modelleren van natuurrampen worden in alle KBC-verzekeringsentiteiten modellen van externe *brokers* en *vendors* gebruikt. KBC gaat actief de dialoog aan om klimaatverandering op te nemen in hun scenarioanalyses.

Toekomstgerichte trends, zoals veranderingen in storm- en neerslagpatronen en in de frequentie van overstromingen worden opgevolgd als onderdeel van het verzekeringsrisicobeheerkader en daarmee samenhangende processen (zie Verzekeringstechnisch risico). Fysieke risico's in andere delen van de wereld worden ook nauwlettend opgevolgd, omdat ze invloed kunnen hebben op de wereldwijde herverzekeringsmarkt waarop KBC een beroep doet. Klimaatverandering vormt geen belangrijk verzekeringstechnisch risico voor KBC op korte tot middellange termijn, voornamelijk door de sterke diversificatie in de levens- en schadeverzekeringsactiviteiten van KBC Verzekeringen, de focus op onze kernmarkten in België en Centraal-Europa en de jaarlijkse hernieuwing van polissen en bijbehorende herverzekeringscontracten.

We hebben enkele initiatieven genomen om meer inzicht te krijgen in hoe we ESG- en klimaatgerelateerde risico's kunnen meten. Vervolgens willen we op basis van nieuwe inzichten nagaan hoe we deze risico's verder kunnen integreren in ons kredietbeoordelingsproces en onze modellering (onder meer van verwachte kredietverliezen) en ons beleid desnoods aanpassen. Het management heeft bovendien wel altijd de mogelijkheid om de verwachte kredietverliezen aan te passen om zo rekening te houden met gebeurtenissen die geen deel uitmaken van de financiële beoordeling, zoals groeiende inzichten in ESG- en klimaatgerelateerde risico's. Dit werd tot op heden nog niet expliciet toegepast.

Milieugegevens vindt u in het deel Verslag van de Raad van Bestuur, hoofdstuk Onze strategie.

Marktrisico van tradingactiviteiten

We definiëren marktrisico als de mogelijke negatieve afwijking van de verwachte waarde van een financieel instrument (of portefeuille van dergelijke instrumenten) veroorzaakt door wijzigingen van (de volatiliteit van) de rente, wisselkoersen, aandelen- of grondstoffenprijzen. Dit risico heeft enkel betrekking op de posities in onze verschillende dealingrooms.

Wij zijn blootgesteld aan marktrisico in onze tradingportefeuilles door het verlenen van geld- en kapitaalmarktdiensten aan onze klanten en door de financiering van de bankactiviteiten. We richten ons vooral op de handel in rente-instrumenten, terwijl de activiteit op de wisselmarkten traditiegetrouw beperkt is. Deze activiteiten worden uitgevoerd door onze dealingrooms in België, Tsjechië, Hongarije, Bulgarije en Slowakije en via een beperkte aanwezigheid in het Verenigd Koninkrijk en Azië. Waar dat mogelijk en praktisch haalbaar is, worden de resterende tradingposities van onze buitenlandse entiteiten systematisch overgedragen aan KBC Bank NV (wat weerspiegelt dat de tradingactiviteit van de groep centraal wordt beheerd, zowel vanuit businessperspectief als vanuit het oogpunt van risicobeheer). Als gevolg daarvan tekent KBC Bank NV voor ongeveer 96% van het aan de tradingportefeuille gerelateerde reglementaire kapitaal van KBC Groep NV.

Volledigheidshalve moeten we vermelden dat, hoewel de resterende drie *legacy* bedrijfsactiviteiten (nl. omgekeerde hypotheek, verzekeringsderivaten en fondsderivaten) effectief zijn afgebouwd, zij nog altijd een kapitaalbeslag voor marktrisico inhouden ingevolge het huidige regelgevingskader (goed voor ongeveer 1% van het totale reglementaire kapitaalbeslag voor marktrisico vermeld in de tabel aan het einde van dit hoofdstuk).

Beheer van het marktrisico

Het doel van ons marktrisicobeheer is het marktrisico van de gehele tradingpositie op groepsniveau te meten, te rapporteren en er advies over te geven, om te verzekeren dat de activiteiten overeenstemmen met de risicobereidheid van de groep. Deze functie omvat proactieve en reactieve aspecten. In zijn proactieve rol analyseert de risicofunctie de resultaten van waarde- en risicoberekeningen, marktontwikkelingen, sectortrends, nieuwe modelvormingsinzichten, wijzigingen in regelgeving, enz., en stelt ze een advies op voor het Groepscomité Markten (GMC) met de bedoeling meetmethoden, limieten, afdekkingsmethoden of -posities aan te passen of te verfijnen.

De reactieve rol houdt in dat de risicofunctie de nodige externe en interne rapporten opstelt, advies geeft over businessvoorstellen en de risico's verbonden aan de posities bewaakt en er advies over geeft.

We bewaken en beheren de risico's van de posities via:

- een risicolimietenraamwerk dat bestaat uit een hiërarchie van limieten en vroege waarschuwingssignalen;
- dag-tot-dag en maand-tot-dag *stop-loss* limieten op desk- en traderniveau;
- een brede waaier van controles (inclusief parameterherzieningen, dagelijkse aansluitingsprocedures en analyses van de materiële impact van proxies).
- interne beoordelingen;
- een uitgebreid stresstestkader;

Zoals vermeld in het tradingrisicobeheerkader, is het belangrijkste instrument voor de berekening en bewaking van marktrisico's in de tradingportefeuille de *Historical Value-at-Risk*-methode (HVaR), waarbij bepaalde samengestelde en/of illiquide instrumenten die niet in een HVaR-context kunnen worden gemodelleerd, onderworpen zijn aan nominale en/of scenariolimieten. VaR beoogt binnen een bepaald betrouwbaarheidsinterval een raming te geven van de economische waarde die een bepaalde portefeuille over een bepaalde houdperiode kan verliezen door marktrisico. We gebruiken de historische simulatiemethode, die geen veronderstellingen maakt wat de verdeling van koerssprongen of onderlinge correlaties betreft, maar uitgaat van het historische ervaringspatroon van de twee voorgaande jaren. Ons HVaR-model wordt gebruikt voor zowel Management HVaR als voor de berekening van het reglementaire kapitaal (zie 'Reglementair kapitaal' in dit hoofdstuk). Het gebruik van Management HVaR is ruimer dan het toepassingsgebied voor Reglementaire HVaR, aangezien het alle posities omvat die door HVaR kunnen worden gemodelleerd (d.w.z. inclusief de entiteiten waarvoor we vanwege hun belang geen toestemming van de lokale toezichhouder hebben gevraagd om ons model te gebruiken voor de berekening van het

reglementaire kapitaal), en er limieten zijn vastgesteld op verschillende niveaus (d.w.z. op het niveau van de KBC-groep, op entiteitsniveau en op deskniveau). De Reglementaire HVaR wordt berekend conform de CRD IV-normen ter zake (99% eenzijdig betrouwbaarheidsinterval, 10 dagen houdperiode, historische gegevens van minstens 250 werkdagen, waarvoor we – na analyse – kiezen om te werken met een gegevensoverzicht van 500 werkdagen). Voor de Management HVaR worden dezelfde normen gehanteerd, behalve dat een houdperiode van één dag in plaats van tien dagen wordt gebruikt, omdat die intuïtiever is voor het senior management en ook overeenstemt met de winst-en-verliesrapportering, het dagelijkse bestuur, *stop losses* en backtesting.

Zoals bij elk model zijn er een aantal onzekerheden/tekortkomingen, zodat het model regelmatig wordt herzien en verbeterd. Er waren evenwel geen belangrijke ontwikkelingen met betrekking tot het HVaR-model in 2019.

Risicoconcentraties bewaken we met een reeks van secundaire limieten, zoals concentratielimieten voor aandelen en valuta's en *Basis-Point-Value*-limieten voor het renterisico en basisrisico. Er gelden ook concentratielimieten voor het specifieke risico van een bepaalde emittent of een bepaald land. Daarnaast hebben we scenarioanalyselimieten en – waar nodig – stressscenariolimieten met meerdere verschuivingen van onderliggende risicofactoren.

Een van de elementen van een gezond risicobeheer is een voorzichtige waardering. Dagelijks voeren we in de midoffice een onafhankelijke waardering van frontofficeposities uit. Kan het onafhankelijke karakter of de betrouwbaarheid van het waarderingsproces niet worden gegarandeerd, dan voeren we een maandelijkse parameterherziening uit. Waar nodig passen we de reële waarde aan om rekening te houden met

afwikkelingskosten, waardeaanpassingen op basis van een modellenbenadering, tegenpartijrisico en liquiditeitsrisico.

Naast de parameterherziening voeren we ook periodiek risicocontroles uit. Die omvatten alle controles waarbij geen parameters of resultaten worden getoetst (dat gebeurt bij de parameterherziening), maar die nodig zijn voor een goed risicobeheer. Bovendien starten we voor elk nieuw product en elke nieuwe activiteit een businesscase op om de risico's te analyseren en na te gaan hoe we die zullen beheren.

Naast het risicolimietenraamwerk voeren we uitgebreide stresstests uit. Terwijl het HVaR-model mogelijke verliezen in normale marktomstandigheden berekent, tonen stresstests de invloed van bijzondere omstandigheden en gebeurtenissen met een lage waarschijnlijkheid. De historische en hypothetische stresstestsscenario's omvatten zowel het marktrisico als de liquiditeitsaspecten van marktverstoringen. De stresstests worden besproken op GMC-vergaderingen, zodat de leden inzicht krijgen in de potentiële zwakheden in de posities van de groep. Uit onze herziening van de stresstests in 2019 (betreffende de mix en de controle of ze up-to-date en relevant blijven) concludeerden we dat er voor dat jaar geen belangrijke wijzigingen nodig waren, wat werd bevestigd door het GMC (er was wel een kleine wijziging in het stresstestkader van KBC Securities). Meer details over de stresstests vindt u onder het betreffende titeltje in het hoofdstuk Market Risk Management van het Risk Report, dat beschikbaar is op www.kbc.com.

Risicoanalyse en -kwantificering

De tabel geeft de Management HVaR (99% betrouwbaarheidsinterval, 1 dag houdperiode, historische simulatie) voor de resterende tradingposities in alle dealingrooms van de KBC-groep die met HVaR kunnen worden gemodelleerd.

Marktrisico (Management HVaR) (in miljoenen euro)	2019	2018
Gemiddelde 1e kwartaal	7	6
Gemiddelde 2e kwartaal	7	5
Gemiddelde 3e kwartaal	8	5
Gemiddelde 4e kwartaal	6	5
Op 31 december	5	6
Maximum in jaar	9	7
Minimum in jaar	4	4

In de tabel hierna vindt u een uitsplitsing van de risicofactoren (gemiddelde over het volledige jaar) in het HVaR-model van

KBC. Het aandelenrisico is afkomstig van de equity desk en van KBC Securities.

Indeling naar risicofactor van de trading-HVaR voor de KBC-groep (Management HVaR; in miljoenen euro)

	Gemiddelde voor 2019	Gemiddelde voor 2018
Renterisico	7,0	5,2
Wisselkoersrisico	0,8	0,4
Valutaoptierisico	0,5	0,2
Aandelenrisico	0,7	0,6
Invloed van diversificatie	-2,0	-1,3
Totale HVaR	7,0	5,1

De betrouwbaarheid van het VaR-model testen we dagelijks met een backtest, waarbij het eendaagse VaR-cijfer wordt vergeleken met dagelijkse cijfers van de winst-en-verliesrekening. Dat gebeurt zowel op het toptniveau als op het niveau van de verschillende entiteiten, desks en zelfs *trader accounts*. Meer details over de backtests vindt u onder het betreffende titeltje in het hoofdstuk Market Risk Management van het Risk Report, dat beschikbaar is op www.kbc.com.

Reglementair kapitaal

De kapitaalvereisten voor tradingrisico's op het einde van 2018 en 2019 vindt u in de tabel hieronder. Die toont de reglementaire kapitaalvereisten per risicotype, zoals ingeschat door het interne model. De bedrijfsactiviteiten die niet zijn opgenomen in de internemodelberekeningen, worden gemeten volgens de standaardbenadering en ook getoond per risicotype.

Een overzicht van de derivaten vindt u in het deel Geconsolideerde jaarrekening onder Toelichting 4.8.

Vereisten inzake reglementair kapitaal trading, per risicotype (in miljoenen euro)

	Renterisico	Aandelen- risico	Wissel- koersrisico	Grondstof- fenrisico	Totaal	
31-12-2019						
Marktrisico's ingeschat door het intern model	HVaR	38	6	7	–	51
	SVaR	79	24	20	–	122
Marktrisico's ingeschat door de standaardbenadering		8	7	19*	0	34
Totaal		125	36	46	0	207
31-12-2018						
Marktrisico's ingeschat door het intern model	HVaR	46	7	4	–	58
	SVaR	99	46	8	–	153
Marktrisico's ingeschat door de standaardbenadering		22	5	18	0	45
Totaal		167	58	30	0	256

* In overeenstemming met de COREP-voorschriften zit in dit bedrag de 16 miljoen euro vereist kapitaal voor het wisselkoersrisico van de bankactiviteiten vervat, hoewel dat niet afkomstig is uit tradingactiviteiten.

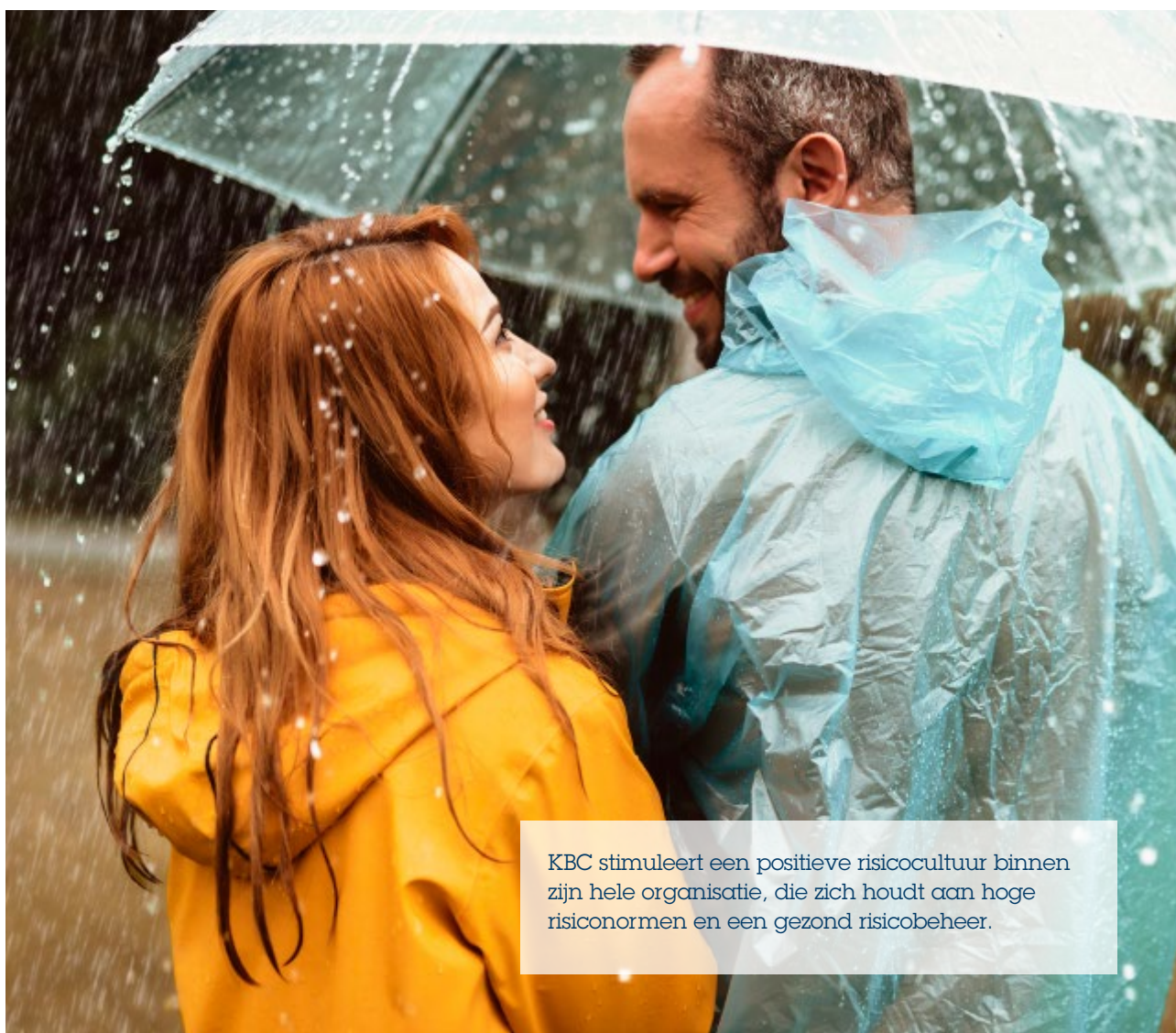
De *Stressed* VaR (SVaR)-vereiste in de tabel is een van de vereisten inzake reglementair kapitaal volgens CRD III die gelden sinds eind 2011. De berekening van een SVaR-maatstaf is gebaseerd op de normale VaR-berekeningen en gaat uit van dezelfde methodologische assumpties, maar is samengesteld alsof de relevante marktfactoren werden blootgesteld aan een periode van stress. De stressperiode wordt minstens een keer per jaar aangepast (maandelijks gecontroleerd om te

verzekeren dat de periode nog geldig is) door te bepalen welke periode van 250 dagen tussen 2006 en dat ogenblik de zwaarste verliezen heeft geproduceerd voor de relevante posities.

Het reglementaire kapitaal ingeschat door het interne model in de tabel omvat ook de restbedragen (ongeveer 1,6 miljoen euro in 2019) die zijn gegenereerd door het goedgekeurde

interne model (*Approved Internal Model, AIM*) van onze dochteronderneming in Tsjechië. Nu het volledige marktrisico van de dealingroom in Tsjechië effectief altijd wordt overgedragen naar Brussel (d.w.z. in navolging van het beleid dat in de eerste alinea van dit hoofdstuk wordt beschreven) heeft de Tsjechische Nationale Bank toestemming gegeven om het gebruik van het Tsjechische AIM stop te zetten met ingang van 1 januari 2020.

De totale kapitaalvereiste lag eind 2019 49 miljoen euro lager (611 miljoen euro in risicogewogen activa) dan het jaar voordien. De voornaamste reden voor die daling (d.w.z. het door het interne model geschatte vereiste kapitaal) was de systematische consolidatie van de posities in Tsjechië en Brussel in één AIM, zoals beschreven in de vorige paragraaf. De geconsolideerde positie geeft het marktrisico (en de betreffende kapitaalvereisten) van de KBC-groep correct weer, terwijl het vorig jaar gewoon de som van de entiteiten betrof.

KBC stimuleert een positieve risicocultuur binnen zijn hele organisatie, die zich houdt aan hoge risiconormen en een gezond risicobeheer.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat een bedrijf niet in staat zal zijn om zijn schulden en verplichtingen tijdig na te komen zonder hoger dan verwachte verliezen te lijden.

De voornaamste doelstelling van het liquiditeitsbeheer van KBC is de groep te financieren en ervoor te zorgen dat de kernactiviteiten van de groep zelfs in ongunstige omstandigheden inkomsten blijven voortbrengen. Sinds de financiële crisis is er in de hele sector meer aandacht voor liquiditeitsrisicobeheer en die focus werd nog versterkt door de minimale liquiditeitsvereisten die zijn vastgelegd door het Baselcomité.

Beheer van het liquiditeitsrisico

Op KBC-groepsniveau bestaat er een liquiditeitsrisicobeheerkader dat het speelveld inzake liquiditeitsrisico afbakent.

Het liquiditeitsbeheer zelf wordt georganiseerd binnen Treasury Groep, dat optreedt als eerste verdedigingslinie en verantwoordelijk is voor het algemene liquiditeits- en financieringsbeheer van de KBC-groep. Treasury Groep bewaakt en stuurt het liquiditeitsprofiel dagelijks en bepaalt de beleidslijnen en aansturingsmechanismen voor het financieringsbeheer (intragroepsfinanciering, *funds transfer pricing*). Die beleidslijnen geven het lokale management een drijfveer om te streven naar een gezond financieringsprofiel. Daarnaast bewaakt Treasury Groep actief zijn *collateral* op groepsniveau en stelt het het liquiditeitscontingencyplan op dat beschrijft hoe liquiditeitstekorten in noodsituaties moeten worden aangepakt.

Ons liquiditeitsrisicobeheerkader steunt op de volgende pijlers:

- *Contingencyliquiditeitsrisico*. Dit is het risico dat KBC mogelijk niet in staat is om extra middelen aan te trekken of passiva die op eindvervaldag komen te vervangen wanneer de markt onder stress staat. Dit risico wordt beoordeeld op basis van liquiditeitsstresstests die meten hoe de liquiditeitsbuffer van de bank- en verzekeringsentiteiten van de groep verandert in extreme stresssituaties. De liquiditeitsbuffer is gebaseerd op veronderstellingen inzake liquiditeitsuitstroom (zoals het gedrag van de retail- en professionele klanten en kredietopnames van bevestigde kredietlijnen) en inzake instromen uit liquiditeitsverhogende acties (zoals het belenen van de obligatieportefeuille en het

verminderen van ongedekte interbancaire kredietverlening). De liquiditeitsbuffer moet volstaan om de liquiditeitsbehoeften te dekken (nettokas- en *collateral*uitstromen) over (i) de periode die nodig is om het vertrouwen van de markt in de groep te herstellen na een KBC-gebonden gebeurtenis, (ii) de periode die de markten nodig hebben om te herstellen van een algemene marktgebeurtenis, en (iii) een gecombineerd scenario, waarbij rekening wordt gehouden met zowel een KBC-gebonden gebeurtenis als een algemene marktgebeurtenis. Het algemene doel van het liquiditeitskader is voldoende liquiditeit te behouden in noodsituaties, zonder toevlucht te nemen tot liquiditeitsverhogende acties die aanzienlijke kosten met zich meebrengen of de kernactiviteiten van de bankverzekeringsgroep verstoren.

- *Structureel liquiditeitsrisico*. Dit is het risico dat de langlopende activa en passiva van KBC niet op tijd ge(her)-gefinancierd worden of alleen tegen hoger dan verwachte kosten geherfinancierd kunnen worden. We beheren onze financieringsstructuur zo dat er een substantiële diversificatie wordt behouden, dat financieringsconcentraties in tijdsperiodes worden geminimaliseerd en dat de mate van afhankelijkheid van *wholesale*financiering op korte termijn beperkt blijft. We beheren de structurele financieringspositie als onderdeel van het geïntegreerde strategische planningproces, waarin financiering – naast kapitaal, winst en risico's – een van de belangrijke factoren is. Momenteel is onze strategie erop gericht voldoende hoge buffers aan te houden voor de LCR en NSFR. We willen dat doen via een financieringskader op groepsniveau, dat duidelijke financieringsdoelstellingen bepaalt voor de dochterondernemingen (eigen financiering, afhankelijkheid van financiering binnen de groep) en voorziet in verdere stimulansen via een systeem van interne prijsstelling voor zover de dochterondernemingen onvoldoende gefinancierd zijn. Ter illustratie van het structurele liquiditeitsrisico hebben we in de tabel hieronder activa en passiva gegroepeerd volgens restlooptijd (op basis van de contractuele vervaldag). Het verschil tussen de kasinstroom en -uitstroom is de nettofinancieringsgap.

- *Operationele liquiditeitsrisico*. Het beheer van de operationele liquiditeit gebeurt in de thesaurieafdelingen en is gebaseerd op ramingen van de financieringsbehoeften. De groepswijde tendensen in financieringsliquiditeit en financieringsbehoeften worden dagelijks gecontroleerd door Treasury Groep, dat ervoor moet zorgen dat er op elk ogenblik een voldoende grote buffer beschikbaar is om het hoofd te bieden aan extreme liquiditeitsgebeurtenissen waarbij *wholesale* financiering niet mogelijk is.

Vergelijkbaar met het *Internal Capital Adequacy Assessment Process* (ICAAP), dat wordt beschreven in het hoofdstuk *Hoe beheren we ons kapitaal?*, heeft KBC ook een *Internal Liquidity Adequacy Assessment Process* (ILAAP) om ervoor te zorgen dat het beschikt over robuuste strategieën, beleidslijnen, processen en systemen voor het identificeren, meten, beheren en bewaken van het liquiditeitsrisico en financieringsposities over alle passende tijdshorizonten, om voldoende hoge liquiditeitsbuffers aan te houden.

Looptijdanalyse

Liquiditeitsrisico (exclusief intercompanytransacties)*
(in miljarden euro)

	<= 1 maand	1-3 maanden	3-12 maanden	1-5 jaar	5-10 jaar	> 10 jaar	Op vraag	Niet bepaald	Totaal
31-12-2019									
Totale instroom	13	11	46	59	41	59	6	18	254
Totale uitstroom	33	10	9	27	5	4	141	25	254
Professionele financiering	13	5	1	2	0	0	0	0	21
Klantenfinanciering	16	5	5	5	2	0	141	0	174
Schuldbewijzen	0	0	3	20	3	4	0	0	30
Overige	4	-	-	-	-	-	-	25	29
Liquiditeitsgap (exclusief niet-opgenomen verbintenissen)	-20	1	37	33	36	55	-135	-7	0
Niet-opgenomen verbintenissen	-	-	-	-	-	-	-	38	38
Financiële garanties	-	-	-	-	-	-	-	10	10
Nettofinancieringsgap (inclusief niet-opgenomen verbintenissen)	-20	1	37	33	36	55	-135	-55	-48
31-12-2018									
Totale instroom	33	9	21	64	49	33	17	23	249
Totale uitstroom	38	13	9	35	5	1	122	25	249
Professionele financiering	14	3	2	5	0	0	0	0	24
Klantenfinanciering	19	8	4	6	2	0	122	0	161
Schuldbewijzen	1	2	3	24	3	1	0	0	34
Overige	5	-	-	-	-	-	-	25	30
Liquiditeitsgap (exclusief niet-opgenomen verbintenissen)	-5	-4	12	29	43	32	-105	-2	0
Niet-opgenomen verbintenissen	-	-	-	-	-	-	-	37	37
Financiële garanties	-	-	-	-	-	-	-	10	10
Nettofinancieringsgap (inclusief niet-opgenomen verbintenissen)	-5	-4	12	29	43	32	-105	-49	-47

* Kasstromen zijn exclusief rentestromen conform de interne en reglementaire liquiditeitsrapportering. In- en uitgaande bewegingen als gevolg van *margin calls* voor/van MtM-posities in derivaten worden vermeld in het segment Niet bepaald. Professionele financiering omvat alle deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, alsook alle repo's. In de tabel zijn de instrumenten ingedeeld volgens de datum waarop ze voor het eerst opvraagbaar zijn. Sommige instrumenten worden gerapporteerd tegen reële waarde (op geactualiseerde basis), terwijl andere instrumenten worden gerapporteerd op niet-geactualiseerde basis (om ze te kunnen aansluiten met Toelichting 4.1 van de Geconsolideerde jaarrekening). Door het onzekere karakter van de vervaldagstructuur van niet-opgenomen verbintenissen en financiële garanties worden die instrumenten vermeld in het segment Niet bepaald. De categorie Overige onder Totale uitstroom omvat eigen vermogen, baisseposities, voorzieningen voor risico's en kosten, belastingverplichtingen en overige verplichtingen.

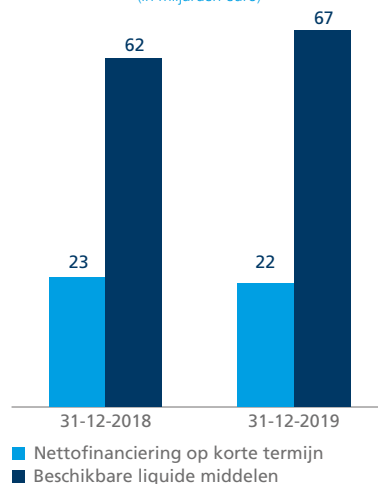
Typisch voor de bankactiviteiten van een bankverzekeringsgroep hebben financieringsbronnen meestal een kortere looptijd dan de activa die ze financieren. Dat leidt tot een negatieve nettoliquiditeitsgap in de kortere termijnbuckets en een positieve nettoliquiditeitsgap in de langere termijnbuckets. Dat creëert een liquiditeitsrisico als we niet in staat zouden zijn onze kortetermijnfinanciering te vernieuwen. Ons liquiditeitskader voorziet in een financieringsstrategie die ervoor zorgt dat het liquiditeitsrisico binnen de risicobereidheid van de groep blijft.

Liquiditeitsbuffer

We hebben een stevige liquiditeitspositie. Eind 2019 had de KBC-groep voor 67 miljard euro aan bij de centrale bank beleenbare niet-bezwaarde activa, waarvan 58 miljard euro in de vorm van liquide overheidsobligaties (86%). De resterende beschikbare liquide middelen hebben voornamelijk betrekking op overige bij de ECB/Fed beleenbare obligaties (10%). De meeste liquide middelen zijn uitgedrukt in de munten van onze thuismarkten. De beschikbare liquide middelen waren ongeveer drie keer zo groot als het bedrag van de netto *wholesale* financiering op korte termijn. De financiering uit de niet-*wholesale* markten was afkomstig van een stabiele financiering door kernklantsegmenten in onze kernmarkten.

Ongedekte kortetermijnfinanciering t.o.v. liquide middelen

(in miljarden euro)

Informatie over financiering (funding)

We hebben een sterke depositobasis van particulieren en midcaps in onze kernmarkten, wat leidt tot een stabiele financieringsmix. Een belangrijk deel van die financiering is afkomstig uit de kernklantsegmenten en -markten.

Financieringsmix	Informatie	31-12-2019	31-12-2018
Financiering van klanten ¹	Zichtdeposito's, termijndeposito's, spaardeposito's, overige deposito's, kasbons en schulduitgiften geplaatst in het netwerk	82%	77%
Schulduitgiften geplaatst bij institutionele beleggers	IFIMA-obligaties, gedekte obligaties ³ , tier 2-uitgiften, senior schulden van KBC Groep NV	8%	7%
Netto ongedekte interbancaire financiering	Inclusief TLTRO ⁴	6%	9%
Netto gedekte financiering ²	Repofinanciering	-11%	-9%
Depositocertificaten	-	5%	7%
Totaal eigen vermogen	Inclusief AT1- uitgiften	10%	9%
Totaal		100%	100%
(in miljarden euro)		214	212

¹ Ongeveer 76% van deze financiering heeft betrekking op particulieren en kmo's (jaareinde 2019).

² Negatief omdat KBC meer reverserepottransacties uitvoerde dan repotransacties.

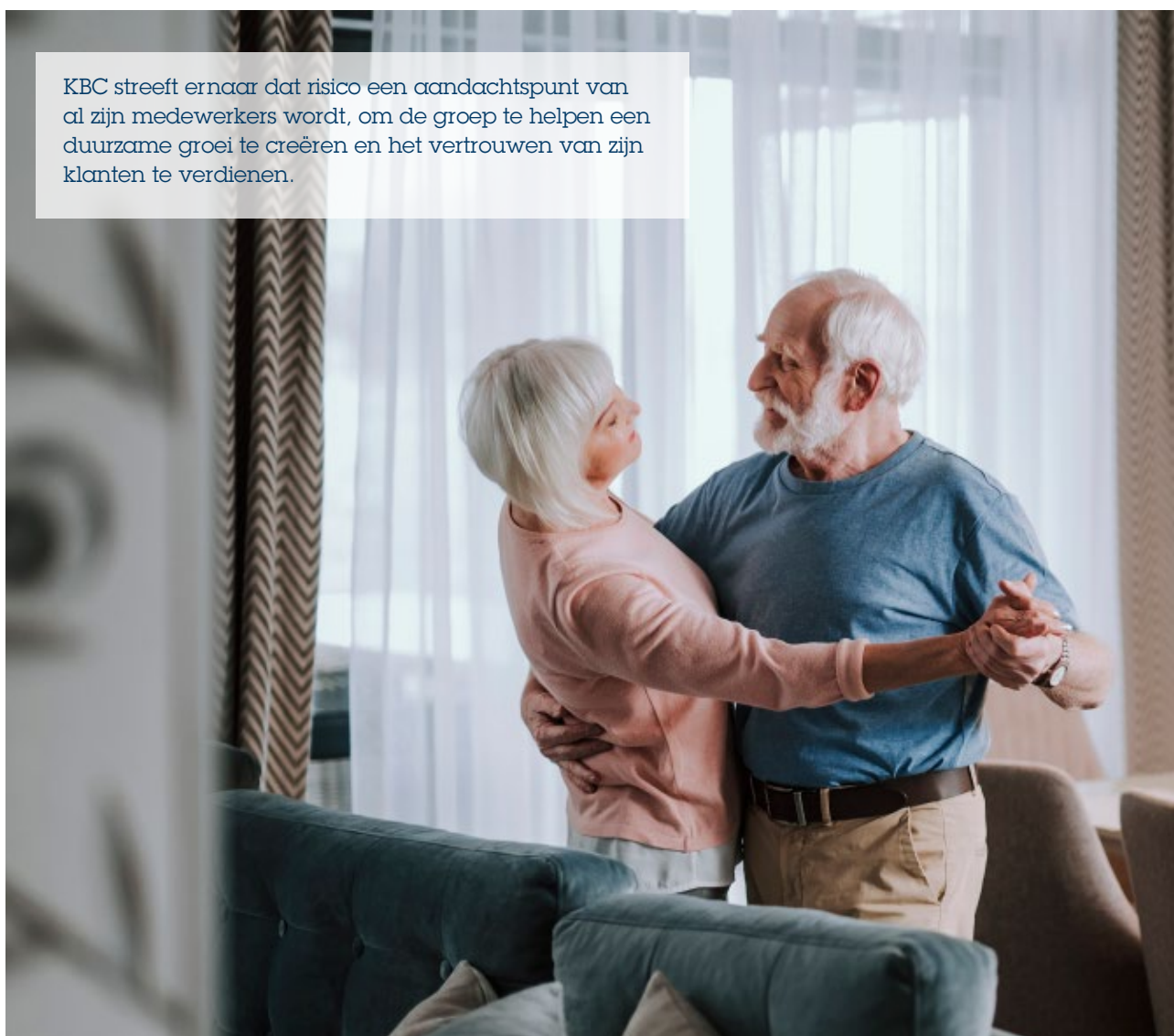
³ In november 2012 kondigden we de uitgifte aan van gedekte obligaties (*covered bonds*), gedekt door Belgische hypotheekleningen, voor een bedrag van 10 miljard euro. Dat programma geeft KBC toegang tot de markt van gedekte obligaties, waardoor het zijn financieringsstructuur kan diversifiëren en de kosten verbonden aan langetermijnfinanciering kan verlagen. In 2019 hebben we geen gedekte obligaties uitgegeven.

⁴ In 2019 hebben we alle TLTRO II-financiering terugbetaald en namen we deel aan TLTRO III voor 2,5 miljard euro.

LCR en NSFR

Twee van de belangrijkste maatstaven voor reglementaire liquiditeit zijn de *Liquidity Coverage Ratio* (LCR) en de *Net Stable Funding Ratio* (NSFR). Beide worden omschreven in het Glossarium van financiële ratio's en termen. Eind 2019 bedroeg onze NSFR 136%, terwijl onze LCR voor 2019 138% bedroeg.

KBC streeft ernaar dat risico een aandachtspunt van al zijn medewerkers wordt, om de groep te helpen een duurzame groei te creëren en het vertrouwen van zijn klanten te verdienen.

Verzekeringstechnisch risico

Verzekeringstechnische risico's vloeien voort uit de onzekerheid over de frequentie en de ernst van schadegevallen. Al die risico's worden onder controle gehouden door een gepast acceptatie-, tarifierings-, schadereserverings-, herverzekerings- en schaderegelingsbeleid van het lijnmanagement enerzijds en een onafhankelijk verzekeringsrisicobeheer anderzijds.

Beheer van het verzekeringstechnische risico

De Groepsrisicofunctie zorgt voor de ontwikkeling en uitrol van een groepskader voor het beheer van verzekeringsrisico's. Ze is verantwoordelijk voor het ondersteunen van de lokale implementatie en het functioneel aansturen van het verzekeringsrisicobeheer van de verzekeringsdochtermaatschappijen.

Het verzekeringsrisicobeheerkader is hoofdzakelijk opgebouwd rond de volgende bouwstenen:

- de identificatie en analyse van belangrijke verzekeringsrisico's door onder andere de analyse van nieuw opduikende risico's, concentratie- of accumulatie-risico's en de ontwikkeling van vroege waarschuwingssignalen;
- gepaste risicomaatstaven en het gebruik ervan om toepassing te ontwikkelen die het bedrijf moeten helpen om maximale aandeelhouderswaarde te creëren. Voorbeelden daarvan zijn *best estimate*-waarderingen van verzekeringsverplichtingen, ex-postwinstgevendheidsanalyses, de modellering van natuurrampen en andere Leven-, Niet-leven- en gezondheidsrisico's, stresstests en berekeningen van het vereiste interne kapitaal;
- stresstests en gevoeligheidsanalyses;
- regelmatige rapportering en opvolging van de risicometingen in verzekeringsrisicorapporten;
- het bepalen van verzekeringsrisicolimieten en controleren of die worden nageleefd, alsook het geven van advies over herverzekeringsprogramma's.

Gebruik van risicomodellen

KBC ontwikkelt modellen voor alle belangrijke verzekeringsverplichtingen van de groep, namelijk:

- toekomstige schadegevallen die zich binnen een vooraf bepaalde tijdshorizon zullen voordoen, inclusief hun schadeafwikkelingspatroon;
- de toekomstige afwikkeling van schadegevallen (al dan niet al aangegeven aan de verzekeraar) die zich in het verleden hebben voorgedaan, maar nog niet volledig zijn geregeld;

- de impact van het herverzekeringsprogramma op die schadegevallen.

De groepsrisicofunctie gebruikt die modellen om de verzekeringsinstellingen van de groep te sturen in de richting van de creatie van meer aandeelhouderswaarde, beslissingen met betrekking tot herverzekeringsprogramma's te onderbouwen, de ex-postwinstgevendheid van specifieke deelportefeuilles te berekenen en het aspect kapitaalvereisten en return mee te nemen in de tarifiering van de verzekeringspolissen.

Herverzekering

De verzekeringsportefeuilles worden beschermd tegen de invloed van grote schadeclaims of de opeenstapeling van verliezen door:

- limieten per polis;
- spreiding van de portefeuille over productlijnen en geografische regio's;
- herverzekering.

Herverzekeringsprogramma's kunnen worden onderverdeeld in drie grote blokken, namelijk zaakschade-, aansprakelijkheids- en personenverzekeringen. Het overgrote deel van de herverzekeringscontracten is op niet-proportionele basis afgesloten, waardoor de impact van grote schadegebeurtenissen wordt afgedekt.

Het is de opdracht van de onafhankelijke verzekeringsrisicobeheerfunctie om:

- te adviseren over wijzigingen aan het herverzekeringsprogramma tijdens de jaarlijkse onderhandelingen;
- het management elk kwartaal te informeren over de belangrijkste schadeclaims door natuurrampen en de wijze waarop deze zijn beheerd en beperkt.
- ad-hocanalyses/*deep dives* uit te voeren naar aanleiding van risicosignalen of verzoeken van het management om mogelijke trends in natuurrampen te analyseren.

Toereikendheid van de technische voorzieningen

In het kader van de onafhankelijke bewaking van de verzekeringsrisico's voert de groepsrisicofunctie regelmatig diepgaande analyses en onderzoeken uit. Die bevestigen dat de aangelegde technische voorzieningen voor Leven en Niet-leven van de groepsmaatschappijen met een hoge graad van waarschijnlijkheid toereikend zijn.

Er worden toereikendheidstests (*liability adequacy tests*) uitgevoerd die in overeenstemming zijn met de lokale en IFRS-vereisten voor technische voorzieningen. De berekeningen zijn gebaseerd op het *best estimate*-model en houden rekening met een verdisconteringsvoet die per verzekeringsentiteit is bepaald en waarbij de lokale macro-economische toestand en regelgeving in acht zijn genomen.

Er worden schadeafwikkelingsdriehoeken opgesteld die de schadeafwikkelingsgegevens in Niet-leven tonen over de laatste jaren:

- in de schadeafwikkelingsgegevens werden alle bedragen meegenomen die aan individuele schadegevallen kunnen worden toegewezen, inclusief de *incurred but not reported*

(IBNR)- en *incurred but not enough reserved* (IBNER)-voorzieningen en de bedragen voor externe beheerskosten voor het regelen van schadegevallen, maar niet de bedragen in verband met interne schaderegelingskosten en de voorzieningen voor verwachte recuperaties;

- alle voorzieningen voor te betalen schadevergoedingen aan het einde van 2019 zijn opgenomen en zijn vóór herverzekering en bijkomend gezuiverd voor intercompanybedragen met betrekking tot KBC Group Re.

De schadeafwikkelingsdriehoeken vindt u in de tabel hieronder. De eerste rij in de tabel geeft de totale schadelast (uitkeringen plus voorzieningen) weer voor de schadegevallen die plaatshadden tijdens een bepaald jaar, zoals geraamd aan het einde van het voorvaljaar. De volgende rijen geven de situatie aan het einde van de volgende kalenderjaren weer. We hebben de bedragen herberekend tegen de wisselkoersen op 31 december 2019.

Schadeafwikkelingsdriehoeken, KBC Verzekeringen (in miljoenen euro)	Voorvals- jaar 2010	Voorvals- jaar 2011	Voorvals- jaar 2012	Voorvals- jaar 2013	Voorvals- jaar 2014	Voorvals- jaar 2015	Voorvals- jaar 2016	Voorvals- jaar 2017	Voorvals- jaar 2018	Voorvals- jaar 2019
Raming aan het einde van het voorvaljaar	811	809	851	915	991	942	1 027	1 004	1 076	1 153
1 jaar later	718	711	744	770	881	798	891	885	943	–
2 jaar later	682	655	709	700	826	753	828	852	–	–
3 jaar later	679	637	684	678	805	721	813	–	–	–
4 jaar later	673	624	670	674	789	710	–	–	–	–
5 jaar later	664	617	664	665	782	–	–	–	–	–
6 jaar later	658	614	657	663	–	–	–	–	–	–
7 jaar later	658	609	645	–	–	–	–	–	–	–
8 jaar later	653	601	–	–	–	–	–	–	–	–
9 jaar later	649	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Huidige raming	649	601	645	663	782	710	813	852	943	1 153
Cumulatieve betalingen	585	542	561	580	672	571	615	615	625	481
Huidige voorzieningen	63	59	84	83	109	139	198	236	318	671

De actuariële functie

Solvency II eist dat er in elke verzekeringsentiteit en op het niveau van de verzekeringsgroep een actuariële functie wordt opgericht. Een actuariële functiehouder wordt aangesteld om de activiteiten van de actuariële functie op zich te nemen. Die functie moet er eigenlijk voor zorgen dat de Raad van Bestuur van de vennootschap op onafhankelijke wijze volledig is ingelicht. De taken van de actuariële functie zijn:

- de berekening van de technische voorzieningen coördineren;
- ervoor zorgen dat de gebruikte methoden en onderliggende modellen en de bij de berekening van de technische voorzieningen gehanteerde aannames juist zijn;
- de toereikendheid en kwaliteit van de bij de berekening van de technische voorzieningen gebruikte gegevens beoordelen;
- *best estimates* vergelijken met ervaring;
- het bestuur, het management of de toezichthouder in kennis te stellen van de betrouwbaarheid en toereikendheid van de berekening van de technische voorzieningen;

- toezicht houden op de berekening van de technische voorzieningen als er onvoldoende gegevens van voldoende kwaliteit zijn om een betrouwbare actuariële methode toe te passen;
- een oordeel geven over het algemene acceptatiebeleid;
- een oordeel geven over de toereikendheid van hervverzekeringsafspraken; en
- meewerken aan de effectieve implementatie van het risicobeheersysteem, met name met betrekking tot de risicomodellering die ten grondslag ligt aan de berekening van de kapitaalvereisten.

Reglementair kapitaal

Solvency II bepaalt de reglementaire kapitaalvereisten voor de verzekeringsmaatschappijen. Voor de Solvency II-resultaten en meer details over de ratio's verwijzen we naar het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal?, onder Solvabiliteit van KBC Bank en KBC Verzekeringen afzonderlijk.

Specifieke informatie over de verzekeringsactiviteiten van de groep vindt u in het deel Geconsolideerde jaarrekening in Toelichtingen 3.7 en 5.6. Een verdeling van de verdiende premies en technische lasten per divisie vindt u in de toelichtingen in verband met segmentinformatie.

Innovatie en digitalisering zijn strategisch belangrijk voor KBC en gaan gepaard met nieuwe kansen, maar ook met nieuwe risico's. We detecteren en analyseren die risico's op continue basis.

Hoe beheren we ons kapitaal?

Kapitaalbeheer is een essentieel beheerproces dat betrekking heeft op alle beslissingen over het niveau en de samenstelling van ons kapitaal. Het moet voor een optimaal evenwicht zorgen tussen de reglementaire vereisten, de standpunten van ratingbureaus, de verwachtingen van de markt en de ambities van het management.

Solvabiliteit op KBC-groepsniveau

Solvabiliteitsvereisten

We rapporteren over de solvabiliteit van de groep, de bank en de verzekeringsmaatschappij op basis van IFRS-gegevens en volgens de regels die de toezichthouder oplegt. Voor KBC Groep houdt dat in dat we onze solvabiliteitsratio's berekenen volgens CRR/CRD IV, dat geleidelijk is ingevoerd sinds 2014 (*phasing-in*).

Volgens CRR/CRD IV geldt als algemene regel voor verzekeringssparticipaties dat een verzekeringssparticipatie moet worden afgetrokken van het kernkapitaal (*common equity*) op groepsniveau, tenzij de bevoegde toezichthouder de toelating geeft om een risicoweging toe te passen (Deense compromismethode). KBC heeft die toelating gekregen van de toezichthouder en kent bijgevolg een weging van 370% toe aan de posities in eigenvermogensinstrumenten van de verzekeringsmaatschappij (een historische boekwaarde van 2 469 miljoen euro), na KBC Verzekeringen uit de geconsolideerde cijfers van de KBC-groep te hebben gehaald.

De minimale solvabiliteitsratio's die volgens CRR/CRD IV moeten worden gehaald, zijn 4,5% voor de *common equity tier 1*-ratio (CET1), 6% voor de tier 1-kapitaalratio en 8% voor de totale kapitaalratio (minimumratio's pijler 1). Bovendien eist CRR/CRDIV een conserveringsbuffer van 2,5%. Ingevolge de recente COVID-19-pandemie heeft de ECB beslist dat banken tijdelijk de conserveringsbuffer mogen aanwenden met het oog op de financiering van gezinnen en ondernemingen die tijdelijk in moeilijkheden komen.

Naar aanleiding van zijn proces van toetsing en evaluatie (*Supervisory Review and Evaluation Process, SREP*) kan de bevoegde toezichthouder (voor KBC is dat de ECB) hogere minimumratio's opleggen (= pijler 2-vereisten), omdat bijvoorbeeld niet alle risico's naar behoren zijn weergegeven in de reglementaire pijler 1-berekeningen. Na de SREP voor 2019 stelde de ECB KBC formeel in kennis van haar beslissing (van kracht vanaf 1 januari 2020) om de pijler 2-vereiste (P2R) te behouden op 1,75% CET1 en de pijler 2-aanbeveling (P2G) op 1% CET1.

De totale kapitaalvereiste voor KBC wordt niet alleen bepaald door de ECB, maar ook door de beslissingen van de lokale bevoegde autoriteiten inzake de vereiste contracyclische buffer in zijn kernmarkten. Samengeteld komt dat overeen met een contracyclische buffer op KBC-groepsniveau van ongeveer 0,30% (situatie op 27 maart 2020).

Voor de Belgische systeembanken maakte de NBB haar systemische kapitaalbuffers al eerder bekend. Voor de KBC-groep betekent dat een bijkomende kapitaalbuffer van 1,5% CET1.

In totaal brengt dat de *fully loaded* CET1-kapitaalvereiste (volgens de Deense compromismethode) op 10,55%, met een bijkomende pijler 2-aanbeveling (P2G) van 1%. De tabel geeft een overzicht van de reglementaire kapitaalvereisten op KBC-groepsniveau (geconsolideerd).

Reglementaire kapitaalvereisten KBC Groep (geconsolideerd, fully loaded)	2020	2019
Pijler 1-minimum	8,00%	8,00%
waarvan CET1	4,50%	4,50%
Additional tier 1-instrumenten	1,50%	1,50%
Tier 2-instrumenten	2,00%	2,00%
Pijler 2-vereiste	1,75%	1,75%
Gezamenlijke buffervereiste (CBR)	4,30%	4,45%
waarvan Conserveringsbuffer	2,50%	2,50%
Buffer voor systeemrelevante instellingen (O-SII)	1,50%	1,50%
Entiteitsspecifieke contracyclische buffer	0,30%	0,45%
Totale kapitaalvereiste (Overall capital requirement of OCR)	14,05%	14,20%
waarvan CET1	10,55%	10,70%
waarvan CET1 exclusief conserveringsbuffer (tijdelijke ECB-maatregel)	8,05%	

KBC streeft ernaar een van de beter gekapitaliseerde financiële instellingen in Europa te zijn. Daarom vertrekken we vanuit onze jaarlijkse beoordeling van de *common equity* ratio's van een peergroep van Europese banken die actief zijn in de segmenten Retail, Kmo's en Bedrijven, en positioneren we ons vervolgens op de mediaan van de *fully loaded* CET1-ratio's van die peergroep. We vatten die ambitie in een eigen interne kapitaaldoelstelling, die 14% van het *common equity* bedraagt. Daarbovenop wil KBC een bijkomende flexibele buffer tot 2% van het *common equity* aanhouden voor eventuele fusies en overnames in onze kernmarkten. Elke opportuniteit op dat vlak zal onderworpen worden aan erg

strikte financiële en strategische criteria. Na de overname van het resterende belang van 45% in ČMSS (Tsjechië) in 2019 bedraagt de M&A-buffer nu 1,7%. Die buffer komt boven op de eigen interne kapitaaldoelstelling en samen vormen ze de referentiekapitaalpositie, die 15,7% bedraagt.

Opmerking: in overeenstemming met de aanbevelingen van de ECB wordt over 2019 geen slotdividend uitbetaald (oorspronkelijk was een slotdividend van 2,5 euro per aandeel voorzien). Het daardoor gewijzigde bedrag van de winst van 2019 dat in de berekening van het *common equity* kapitaal is opgenomen, is nog onderhevig aan goedkeuring door de ECB.

Solvabiliteitscijfers volgens CRR/CRDIV

Hierna volgt een gedetailleerde berekening van de solvabiliteitsratio's van de KBC-groep volgens de Deense compromismethode en een beknopte berekening volgens de deductiemethode.

Solvabiliteit op groepsniveau (geconsolideerd, volgens CRR/CRD IV, Deense compromismethode) (in miljoenen euro), fully loaded

	31-12-2019	31-12-2018
Totaal reglementair eigen vermogen, na winstverdeling	20 419	18 217
Tier 1-kapitaal	18 489	16 150
Kernkapitaal (common equity)¹	16 989	15 150
Eigen vermogen van aandeelhouders (na deconsolidatie van KBC Verzekeringen)	17 933	16 992
Immateriële vaste activa, incl. invloed belastinglatenties (-)	-726	-584
Consolidatieverschillen, incl. invloed belastinglatenties (-)	-766	-602
Belangen van derden	0	0
Afdekkingsreserve, kasstroomafdekkingen (-)	1 331	1 263
Waarderingsverschillen in financiële verplichtingen tegen reële waarde – eigen kredietrisico (-)	-9	-14
Waardecorrecties door vereisten voor voorzichtige waardering (-) ²	-54	-63
Dividenduitkering (-)	-0	-1 040
Vergoeding van AT1-instrumenten (-)	-11	-7
Aftrek m.b.t. financiering verstrekt aan aandeelhouders (-)	-57	-91
Aftrek m.b.t. onherroepelijke betalingsverplichtingen (-)	-45	-32
IRB-voorzieningstekort (-)	-140	-100
Uitgestelde belastingvorderingen op overgedragen verliezen (-)	-467	-571
Aanvullend going concern-kapitaal	1 500	1 000
Toegelaten (<i>grandfathered</i>) innovatieve hybride tier 1-instrumenten	0	0
Toegelaten (<i>grandfathered</i>) niet-innovatieve hybride tier 1-instrumenten	0	0
AT1-instrumenten die voldoen aan CRR	1 500	1 000
Minderheidsbelangen op te nemen in aanvullend going concern-kapitaal	0	0
Tier 2-kapitaal	1 930	2 067
IRB-voorzieningsoverschot (+)	130	204
Achtergestelde schulden	1 800	1 864
Achtergestelde leningen niet-geconsolideerde entiteiten uit de financiële sector (-)	0	0
Minderheidsbelangen op te nemen in tier 2-kapitaal	0	0
Totaal gewogen risicovolume	99 071	94 875
Bankactiviteiten	89 838	85 474
Kredietrisico	75 786	71 224
IRB <i>Advanced</i> -benadering	62 055	57 930
IRB <i>Foundation</i> -benadering	2 772	3 121
Standaardbenadering	6 485	6 215
Kredietrisico van tegenpartijen (<i>counterparty credit risk</i>)	3 049	2 630
Andere activa	1 425	1 328
Marktrisico	2 713	3 198
Operationeel risico	11 340	11 051
Verzekeringsactiviteiten	9 133	9 133
Holdingactiviteiten en eliminatie van intercompanytransacties	99	268
Solvabiliteitsratio's		
<i>Common equity ratio</i> (of CET1-ratio) ³	17,1%	16,0%
Tier 1-ratio	18,7%	17,0%
Totale kapitaalratio	20,6%	19,2%

1 Cijfers gecontroleerd door de commissaris (exclusief de lijnen IRB-voorzieningstekort en Waardecorrecties door vereisten voor voorzichtige waardering).

2 Ingevolge CRR moet er rekening worden gehouden met een voorzichtige waardering bij de berekening van het beschikbare kapitaal. Dat betekent dat alle tegen reële waarde gewaardeerde activa die een invloed hebben op het beschikbare kapitaal (door wijzigingen van de reële waarde in de winst-en-verliesrekening of in het eigen vermogen), moeten worden teruggebracht tot hun voorzichtige waarde. Het verschil tussen de reële waarde en de voorzichtige waarde (ook aanvullende waardecorrectie genoemd) moet worden afgetrokken van de CET1-ratio.

3 Zie opmerking op p. 137.

Solvabiliteit op groepsniveau (geconsolideerd, CRR/CRD IV, deductiemethode, fully loaded)
(In miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Kernkapitaal (<i>common equity</i>)	16 224	14 199
Totaal gewogen risicovolume	94 196	89 537
<i>Common equity ratio</i>	17,2%	15,9%

Maximaal uitkeerbaar bedrag
(*Maximum Distributable Amount, MDA*)

De uit te keren bedragen (dividendbetalingen, betalingen in verband met *additional tier 1*-instrumenten of variabele beloning) zijn beperkt wanneer de hierboven beschreven gezamenlijke buffervereisten niet nageleefd worden. Die beperking wordt aangeduid als de drempels voor maximaal

uitkeerbare bedragen. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de buffers van KBC ten opzichte van die drempels, zowel op actuele basis (d.w.z. ten opzichte van de reglementaire doelstellingen die van toepassing zijn op de verslagdatum) als *fully loaded* (d.w.z. ten opzichte van de reglementaire doelstellingen die in de toekomst van toepassing zullen zijn).

Buffer ten opzichte van de totale kapitaalvereiste (OCR)
(geconsolideerd, volgens CRR/CRD IV, Deense compromismethode)

	<i>Fully loaded</i>	31-12-2019 Actueel	<i>Fully loaded</i>	31-12-2018 Actueel
CET1 Pijler 1-minimum	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
Pijler 2-vereiste	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
Conserveringsbuffer	2,50%	2,50%	2,50%	1,88%
Buffer voor systeemrelevante instellingen (O-SII)	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Entiteitsspecifieke contracyclische buffer	0,30%	0,43%	0,45%	0,24%
Totale kapitaalvereiste (OCR) (A)*	10,55%	10,68%	10,70%	9,87%
CET1 gebruikt om tekort in AT1-korf op te vangen (B)	0,00%	0,00%	0,45%	0,45%
CET1 gebruikt om tekort in T2-korf op te vangen (C)	0,05%	0,05%	0,00%	0,00%
CET1-vereiste voor MDA (A+B+C)	10,60%	10,74%	11,15%	10,32%
CET1-kapitaal (in miljoenen euro)	16 989	16 989	15 150	15 150
CET1-buffer (= buffer ten opzichte van MDA), in miljoenen euro	6 486	6 353	4 575	5 363

* Situatie zoals bekend op 27-03-2020. Er wordt geen rekening gehouden met wijzigingen die nadien werden bekendgemaakt.

Solvabiliteitscijfers volgens FICOD

Naast de solvabiliteitsratio's volgens CRD IV, moet KBC – als een financieel conglomeraat – ook zijn solvabiliteitspositie bekendmaken, gebaseerd op de richtlijn betreffende financiële conglomeraten (FICOD, 2002/87/EG). Volgens die richtlijn wordt het beschikbare eigen vermogen berekend op basis van de geconsolideerde positie van de groep en de in aanmerking komende vermogensbestanddelen die in de desbetreffende sectorale voorschriften als zodanig worden aangemerkt, namelijk CRD IV voor het bankbedrijf en Solvency II voor het

verzekeringsbedrijf. Het resultaat van die berekening moet worden vergeleken met een kapitaalvereiste uitgedrukt als een risicogewogenactivabedrag. Voor dat laatste cijfer wordt de kapitaalvereiste voor het verzekeringsbedrijf (op basis van Solvency II) vermenigvuldigd met 12,5 om een risicogewogenactiva-equivalent te verkrijgen (in plaats van de risicoweging van 370% die aan de participatie in de verzekeringsonderneming werd toegekend bij de Deense compromismethode).

Solvabiliteit op groepsniveau (geconsolideerd, FICOD-methode) (in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Kernkapitaal (<i>common equity</i>)	17 651	15 885
Totaal gewogen risicovolume	111 526	106 380
<i>Common equity ratio</i>	15,8%	14,9%

Leverage ratio

Leverage ratio KBC Groep (geconsolideerd, volgens CRR/CRD IV, Deense compromismethode) (in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Tier 1-kapitaal	18 489	16 150
Totale <i>exposure</i>	273 029	266 594
Balanstotaal	290 735	283 808
Deconsolidatie van KBC Verzekeringen	-33 243	-31 375
Aanpassing voor derivaten	-2 882	-3 105
Aanpassing voor reglementaire correcties bij de berekening van tier 1-kapitaal	-2 254	-2 043
Aanpassing voor blootstellingen aan effectenfinancieringstransacties	638	408
<i>Off-balance sheet exposure</i>	20 035	18 900
<i>Leverage ratio</i>	6,8%	6,1%

Meer details, waaronder een beschrijving van de processen om het risico van een te hoge *leverage* te beheren, vindt u in het Risk Report van KBC, dat beschikbaar is op www.kbc.com (het Risk Report werd niet geauditeerd door de commissaris).

Minimumvereiste voor eigen middelen en in aanmerking komende passiva (*Minimum requirement for own funds and eligible liabilities*, MREL)

De ECB en de NBB houden toezicht op KBC op *going concern*-basis, maar daarnaast moet KBC ook voldoen aan vereisten die de SRB (*Single Resolution Board*) oplegt. De SRB stelt afwikkelingsplannen op voor de grote banken van de eurozone. Die plannen beschrijven hoe de afwikkelingsautoriteiten de afwikkeling moeten aanpakken van een bank die faalt (of dreigt te falen), zodat kritieke functies, overheidsgelden en de financiële stabiliteit beschermd zijn. Ze zijn op maat gemaakt en houden rekening met de specifieke kenmerken van de bank. Een belangrijk kenmerk van het afwikkelingsplan is dat het bepaalt op welk niveau de bevoegde afwikkelingsautoriteiten zullen optreden. Er moet gekozen worden tussen een gemeenschappelijke afwikkelingsautoriteit die de groep in zijn geheel afwikkelt

(*Single Point of Entry* of SPE) of verschillende autoriteiten die afzonderlijk die delen van de groep afwikkelen die binnen hun jurisdictie vallen (*Multiple Point of Entry* of MPE).

Het afwikkelingsplan voor KBC is gebaseerd op een *Single Point of Entry* (SPE)-aanpak op KBC-groepsniveau, met de *bail-in* als voornaamste afwikkelingsinstrument. Een *bail-in* houdt in dat de bank wordt geherkapitaliseerd en gestabiliseerd door bepaalde ongedekte schulden af te schrijven of ze om te zetten in aandelen. De SPE-aanpak op groepsniveau is een weerspiegeling van het businessmodel van KBC, dat sterk steunt op integratie, zowel commercieel (bv. bank- en verzekeringsactiviteiten) als operationeel (risico, financiën, treasury, ICT, enz.). De schuldinstrumenten die geschikt zijn voor *bail-in* worden uitgegeven door KBC Groep NV. Die aanpak houdt de groep intact tijdens de afwikkeling en beschermt het bankverzekeringsmodel in *going concern*.

Het is cruciaal dat er voldoende schulden zijn die in aanmerking komen voor *bail-in*. Dat wordt gemeten door de minimumvereiste voor eigen middelen en in aanmerking komende passiva (MREL). De SRB bepaalt de minimum-MREL voor KBC.

De onderstaande tabel geeft de MREL weer in procenten van het totaal van passiva en eigen vermogen (TLOF), op basis van de geconsolideerde view. De geconsolideerde view omvat eigen middelen en in aanmerking komende passiva (MREL)

uitgegeven door KBC Groep NV (*point of entry*) en andere groepsentiteiten (o.a. KBC Ifima). Op basis daarvan eist de SRB/NBB dat KBC Groep NV een MREL-ratio aanhoudt van 9,76% als percentage van de TLOF.

MREL: geconsolideerde view
(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Eigen middelen en in aanmerking komende passiva	26 979	24 711
CET1-kapitaal (geconsolideerd, CRR/CRD IV, Deense compromismethode)	16 989	15 150
AT1-kapitaal (geconsolideerd, CRR/CRD IV)	1 500	1 000
T2-kapitaal (geconsolideerd, CRR/CRD IV)	1 930	2 068
Achtergestelde schulden (niet opgenomen in AT1 en T2)	523	2 022
Senior schulden (nominaal bedrag, restlooptijd > 1 jaar)	6 037	4 473
Totaal passiva en eigen vermogen (TLOF)	249 850	245 225
MREL als percentage van TLOF	10,8%	10,1%

In december 2019 heeft de SRB aan KBC meegedeeld dat de doelstelling van 9,76% in het kader van de "geconsolideerde" benadering niet meer gold en dat ze werd vervangen door een nieuwe doelstelling van 9,67% als percentage van de TLOF volgens de zogenaamde "hybride benadering". Die benadering sluit de volgens MREL in aanmerking komende passiva uit die niet door KBC Groep NV zijn uitgegeven (voor zover ze geen

deel uitmaken van het eigen vermogen) en vereist dat het tier 2-kapitaal dat wordt gedownload van KBC Groep naar KBC Verzekeringen wordt afgetrokken van MREL (in overeenstemming met de behandeling volgens CRR/CRD). Gezien deze strengere definitie van MREL heeft de SRB een overgangperiode ingelast: de nieuwe doelstelling zal gelden vanaf 31 december 2021.

MREL: hybride benadering
(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Eigen middelen en in aanmerking komende passiva	25 944	23 637
CET1-kapitaal (geconsolideerd, CRR/CRD IV, Deense compromismethode)	16 989	15 150
AT1-instrumenten (geconsolideerd, CRR/CRD IV)	1 500	1 000
T2-instrumenten (geconsolideerd, CRR/CRD IV)	1 930	2 068
Achtergestelde schulden (uitgegeven door KBC Groep NV, maar niet opgenomen in AT1 en T2)	0	1 400
Senior schulden (uitgegeven door KBC Groep NV, nominaal bedrag, restlooptijd > 1 jaar)	5 525	4 020
Totaal passiva en eigen vermogen (TLOF)	249 850	245 225
MREL als percentage van TLOF	10,4%	9,6%

Solvabiliteit van KBC Bank en KBC Verzekeringen afzonderlijk

In de tabel hieronder vindt u informatie over de solvabiliteit van KBC Bank en KBC Verzekeringen afzonderlijk. De solvabiliteit van KBC Bank wordt, net zoals die van KBC Groep

NV, berekend volgens CRR/CRD IV. De solvabiliteit van KBC Verzekeringen wordt berekend op basis van Solvency II.

Solvabiliteit, KBC Bank*

(CRR/CRD IV, in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Totaal reglementair eigen vermogen, na winstverdeling	16 660	15 749
Tier 1-kapitaal	14 704	13 625
Waarvan kernkapitaal (<i>common equity</i>)	13 204	12 618
Tier 2-kapitaal	1 957	2 124
Totaal gewogen risico's	89 838	85 474
<i>Common equity ratio</i>	14,7%	14,8%
Tier 1-ratio	16,4%	15,9%
Totale kapitaalratio	18,5%	18,4%

* Het bedrag van de winst van 2019 dat in de berekening van het *common equity* kapitaal is opgenomen, is nog onderhevig aan goedkeuring door de ECB.

Solvabiliteit, KBC Verzekeringen

(Solvency II, in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Eigen vermogen	3 496	3 590
Tier 1	2 996	3 090
Eigen vermogen van de aandeelhouders volgens IFRS	3 422	2 728
Dividenduitkering	-156	-132
Aftrek van immateriële vaste activa en goodwill (na belastingen)	-128	-124
Waarderingsverschillen (na belastingen)	-196	341
Volatiliteitsaanpassing	104	313
Overige	-49	-35
Tier 2	500	500
Achtergestelde schulden	500	500
Solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR)	1 727	1 651
Solvency II-ratio	202%	217%
Solvabiliteitsruimte boven SCR	1 769	1 939

ICAAP en ORSA

Het ICAAP (*Internal Capital Adequacy Assessment Process*) van KBC bestaat uit een aantal bedrijfs- en risicoprocessen die samen bijdragen tot de doelstelling om na te gaan of en ervoor te zorgen dat we altijd voldoende gekapitaliseerd zijn, rekening houdend met ons risicoprofiel en de kwaliteit van onze risicobeheer- en controleomgeving. Daarom beschikken we ook over een intern kapitaalmodel dat de bestaande reglementaire kapitaalmodellen aanvult. Dat model wordt bijvoorbeeld gebruikt om de risicogewogen prestaties te meten, risicolimieten te onderbouwen en te bepalen, en de kapitaaltoereikendheid te beoordelen. Het wordt aangevuld met een kader voor winstbeoordeling, dat de kwetsbaarheden moet blootleggen met betrekking tot de duurzaamheid van ons businessmodel op langere termijn.

Een heel belangrijk element in ons ICAAP is de *Alignment of Planning Cycles* (APC). Het doel van dat jaarlijkse proces is een geïntegreerd driejarenplan op te stellen dat rekening houdt met de strategische, financierings-, treasury- en risicovoorzichten. In dat proces wordt de risicobereidheid van de groep bepaald en naar de lagere echelons uitgewaaid door risicolimieten op groeps- en entiteitsniveau te bepalen.

De APC gaat niet alleen over planning, maar ook over het nauwgezet bewaken dat alle aspecten van het plan worden uitgevoerd (winst-en-verliesrekening, risicogewogen activa, liquiditeit). De verschillende groepsfuncties stellen daarover specifieke rapporten op.

Naast de geïntegreerde aanpak op groepsniveau voeren KBC Verzekeringen en zijn verzekerings- en herverzekering dochtermaatschappijen jaarlijks een beoordeling van hun eigen risico en solvabiliteit (*Own Risk and Solvency Assessment*, ORSA) uit, zoals vereist door Solvency II. Net zoals bij het ICAAP is het doel van de ORSA erop toe te zien en ervoor te zorgen dat de business op een gezonde en voorzichtige manier wordt geleid en dat de KBC-verzekeringsgroep voldoende gekapitaliseerd is, rekening houdend met zijn risicoprofiel en de kwaliteit van zijn risicobeheer- en controleomgeving. ORSA maakt grotendeels gebruik van dezelfde kernprocessen als ICAAP, zoals APC, bepaling van de risicobereidheid en bedrijfs-, risico- en kapitaalbeheerprocessen. Waar nodig worden die processen aangepast om rekening te houden met de specifieke aard van de (her)verzekeringsactiviteiten en te voldoen aan de Solvency II-vereisten.

Stresstests

Stresstests vormen een belangrijk risicobeheerinstrument dat een meerwaarde biedt voor zowel strategische processen als het dagelijkse risicobeheer (risico's vaststellen, risicobereidheid en -begrenzing bepalen, enz.). Stresstests maken daarom integraal deel uit van ons risicobeheerkader en zijn een belangrijk onderdeel van ons ICAAP en onze ORSA.

Voor ons is stresstesting een proces dat managementbeslissingen ondersteunt. Het gebruikt daarbij allerlei technieken om de mogelijke negatieve invloed op de (financiële) toestand van KBC te beoordelen van specifieke gebeurtenissen en/of ontwikkelingen in risicofactoren, gaande van aannemelijk tot extreem, uitzonderlijk of onwaarschijnlijk.

Het is dus een belangrijk instrument om oorzaken van kwetsbaarheid op te sporen en vervolgens te beoordelen of we over voldoende kapitaal beschikken om de risico's die we lopen te dekken. Daarom bevat de APC ook gevoeligheden voor kritieke veronderstellingen die worden gebruikt in het basisscenario. Daarnaast wordt de APC aangevuld met een speciale geïntegreerde stresstest die gelijktijdig wordt uitgevoerd. De gevoeligheden en stresstests zijn ontworpen om te garanderen dat:

- de beslissingen over de financiële planning en de risicobereidheid en -begrenzing niet alleen gebaseerd zijn op een basisscenario, maar ook rekening houden met de invloed van moeilijkere macro-economische en financiële marktscenario's;
- het kapitaal en de liquiditeit op groepsniveau ook in moeilijke omstandigheden op een aanvaardbaar niveau blijven.

De kapitaalratio's die eruit voortvloeien, worden vergeleken met interne en reglementaire kapitaaldoelstellingen.

In de context van het herstelplan (*recovery plan*) worden nog strengere scenario's en gevoeligheden onderzocht. Die scenario's focussen op gebeurtenissen die ertoe leiden dat de reglementaire kapitaalvereisten niet gehaald worden. Op die manier geeft het herstelplan een bijkomend inzicht in belangrijke kwetsbaarheden van de groep en in de risicoverminderende maatregelen die het management kan nemen als het omschreven risicoscenario zich zou voordoen.

KBC voert nog heel wat andere stresstests uit, die waardevolle informatie opleveren om de kapitaaltoereikendheid van de groep te beoordelen. Het gaat dan onder meer over *reverse* stresstests, wettelijk verplichte stresstests, ad hoc geïntegreerde stresstests en stresstests voor specifieke risicotypes of portefeuilles op groepsniveau en lokaal niveau. Die stresstestresultaten zijn een waardevolle input bij het bepalen van gevoeligheden in de APC-planning.

Een goede risicocultuur vereist een bewustzijn van nieuwe risico's en alertheid om er gepast op te reageren.

Verklaring inzake deugdelijk bestuur

De voornaamste aspecten van ons beleid op het vlak van corporate governance zijn opgenomen in het *Corporate Governance Charter* van KBC Groep NV (hierna het Charter genoemd, gepubliceerd op www.kbc.com). Tot eind 2019 gebruikten we daarbij de *Corporate Governance Code 2009* als referentie. Met ingang van 1 januari 2020 gebruiken we de Belgische *Corporate Governance Code 2020* (hierna de Code 2020 genoemd). U kunt die Code raadplegen op www.corporategovernancecommittee.be. Meer feitelijke informatie over corporate governance en de toepassing van bepaalde wettelijke bepalingen vindt u in deze Verklaring inzake deugdelijk bestuur.

Tenzij anders vermeld, loopt de beschouwde periode van 1 januari tot 31 december 2019.

In dit hoofdstuk korten we enkele termen af als volgt.

- Raad van Bestuur: Raad
- Directiecomité: DC
- Auditcomité: AC
- Risico- en Compliancecomité: RCC

Samenstelling van de Raad en zijn comités

In de onderstaande tabel geven we een overzicht van de samenstelling van de Raad en zijn comités op 31 december 2019*. De externe mandaten en een kort curriculum vitae van de leden van de Raad vindt u op www.kbc.com. In de kolommen over de comités geven we het aantal bijgewoonde vergaderingen.

Naam	Hoofdfunctie	Periode in de Raad in 2019	Einde huidige mandaat	Bijgewoonde raadsvergaderingen	Niet-uitvoerende bestuurders		Vertegenwoordigers kernaandeelhouders	Onafhankelijke bestuurders	DC	AC	RCC	Benoemingscomité	Remuneratiecomité
					■	■							
Aantal vergaderingen in 2019				10									
Thomas Leysen	Voorzitter van de Raad	Volledig jaar	2023	10	■		■					4 (v)	5 (v)
Philippe Vlerick	Ondervoorzitter van de Raad CEO Vlerick Group	Volledig jaar	2021	10	■		■					4	5
Johan Thijs	Voorzitter DC en gedelegeerd bestuurder KBC	Volledig jaar	2020	10				■ (v)					
Alain Bostoën	CEO Christeyns Groep	Volledig jaar	2023	10	■		■						
Katelijn Callewaert	Gedelegeerd bestuurder van Cera en KBC Ancora	Volledig jaar	2021	10	■		■						
Koenraad Debackere	General Manager, KU Leuven	8 maanden	2023	6	■		■						
Sonja De Becker	Voorzitter MRBB	Volledig jaar	2020	9	■		■					4	
Franky Depickere	Gedelegeerd bestuurder / CEO van Cera en KBC Ancora	Volledig jaar	2023	10	■		■				9 (v)	4	
Frank Donck	Gedelegeerd bestuurder 3D	Volledig jaar	2023	10	■		■			6	8		
Júlia Király	Professor aan de International Business School van Boedapest	Volledig jaar	2022	10	■			■		6			5
Vladimira Papirnik	Retired Partner, Squire Patton Boggs (US) LLP	Volledig jaar	2020	10	■			■		6	9	4	
Theodoros Roussis	CEO Ravago Groep	Volledig jaar	2020	9	■		■						
Hendrik (Rik) Scheerlinck	Gedelegeerd bestuurder KBC	Volledig jaar	2021	9	■				■				
Christine Van Rjissegheem	Gedelegeerd bestuurder KBC	Volledig jaar	2022	10	■				■				
Matthieu Vanhove	Bestuurder-directeur Cera	Volledig jaar	2021	10	■		■						
Marc Wittemans	Gedelegeerd bestuurder / CEO van MRBB	Volledig jaar	2022	10	■		■			6 (v)	9		

*Walter Nommeman was niet-uitvoerende bestuurder tot 2 mei 2019. Hij nam deel aan vier vergaderingen van de Raad.
Commissaris: PricewaterhouseCoopers (PwC), vertegenwoordigd door Roland Jeanquart en Tom Meuleman.
Secretaris van de Raad: Johan Tyteca.
(v) Voorzitter van dit comité.

Wijzigingen in de Raad in 2019

- Thomas Leysen werd herbenoemd als onafhankelijk bestuurder voor een nieuw mandaat van vier jaar.
- Alain Bostoën, Franky Depickere en Frank Donck werden herbenoemd als bestuurder voor een nieuw mandaat van vier jaar.
- Koenraad Debackere werd benoemd als bestuurder voor een mandaat van vier jaar. Walter Nonneman nam ontslag als bestuurder na afloop van de algemene vergadering wegens het bereiken van de leeftijdsgrens. De Raad dankt hem voor zijn inzet als bestuurder.

Wijzigingen in de Raad, voorgesteld aan de Algemene Vergadering op 7 mei 2020

- Thomas Leysen neemt ontslag na afloop van de algemene vergadering. De Raad wenst zijn grote waardering en dank uit te drukken voor de bijdrage die hij heeft geleverd aan onze groep.
- Op advies van het Benoemingscomité stelt de Raad voor dat Koenraad Debackere voor de resterende duur van zijn mandaat – dat is tot na afloop van de algemene vergadering van 2023 – de hoedanigheid krijgt toegekend van onafhankelijk bestuurder in de zin van en beantwoordend aan de criteria vastgelegd in artikel 7:87 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en de Belgische Corporate Governance Code 2020. Tot en met 1 december 2019 was hij niet-uitvoerend bestuurder in de raad van bestuur van Cera in de hoedanigheid van ‘externe bestuurder’ en vertegenwoordigde hij Cera in de raad van bestuur van KBC Groep NV. Door de beëindiging van dit mandaat kan hij thans fungeren als onafhankelijk bestuurder van KBC Groep. Zijn onafhankelijkheid van geest, zijn academische achtergrond en zijn persoonlijke focus op integriteit garanderen de uitoefening van zijn mandaat in volle onafhankelijkheid. De Raad, gelet ook op het advies van het Benoemingscomité, is dan ook overtuigd dat hij zijn functie als bestuurder in volle onafhankelijkheid zal uitvoeren. De Raad van Bestuur zal hem dan later dit jaar

benoemen tot Voorzitter van de Raad van Bestuur van KBC Groep, op het moment dat hij zijn functies als Algemeen Beheerder van de KU Leuven zal overdragen.

- Op advies van het Benoemingscomité wordt Vladimira Papirnik door de Raad voorgedragen voor een herbenoeming als onafhankelijk bestuurder voor een nieuw mandaat van vier jaar en worden Sonja De Becker, Theodoros Roussis en Johan Thijs voorgedragen voor een herbenoeming als bestuurder voor een nieuw mandaat van vier jaar.
- Op advies van het Benoemingscomité wordt Erik Clinck door de Raad voorgedragen voor benoeming als bestuurder voor een mandaat van vier jaar, dat eindigt na de algemene vergadering van 2024. Hij volgt Matthieu Vanhove op die als bestuurder ontslag neemt na afloop van de algemene vergadering. De Raad dankt Matthieu voor zijn bijdrage in de Raad.
- Op advies van het Benoemingscomité wordt Liesbet Okkerse door de Raad voorgedragen voor benoeming als bestuurder voor een mandaat van vier jaar, dat eindigt na de algemene vergadering van 2024.

Curriculum van de voorgedragen nieuwe bestuurder(s):

- Erik Clinck is geboren in Antwerpen op 21 juni 1961. Hij behaalde het diploma Toegepaste Economische Wetenschappen aan de Universiteit van Antwerpen en het diploma *Audit Interne des Organisations* in Aix-en-Provence. Hij was bedrijfsrevisor in België (1989-2018) en erkend door de FSMA en de NBB voor de audit van financiële instellingen, beleggingsfondsen, verzekeringsmaatschappijen, pensioenfondsen en beursgenoteerde ondernemingen. Thans is hij uitvoerend beheerder van Enactus Belgium en van Marie-Elisabeth Belpaire. Hij is lid van de raad van bestuur en voorzitter van het auditcomité van de Thomas More hogeschool en voorzitter van het overlegcomité van de voorzitters van de auditcomités van de Associatie KU Leuven. Hij is onafhankelijk lid in het auditcomité van Groep Stad Antwerpen

Meer weten?

U vindt het Corporate Governance Charter op www.kbc.com, onder Corporate Governance. De agenda van de Algemene Vergadering van 7 mei 2020 vindt u op www.kbc.com. Cv's vindt u ook op www.kbc.com.

en in het Finance Committee van Jesuits European Low Countries. Hij is lid van de Advisory Board van Boost for Talent. Hij is sinds 29 november 2019 lid van de Raad van Bestuur in de hoedanigheid van 'externe bestuurder' en voorzitter van het Auditcomité van Cera Beheersmaatschappij.

- Liesbet Okkerse is geboren in Lier op 1 november 1978. Ze behaalde het diploma van doctor in de Toegepaste Economische Wetenschappen aan de UA (Universiteit Antwerpen). Ze was academisch actief, eerst

als onderzoeker en assistent (2000-2007), vervolgens als docent en postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit van Antwerpen (2007-2009). Vanaf augustus 2009 werkt ze voor de gemeente Zoersel, eerst als financieel expert (najaar 2009) en vervolgens als financieel directeur (januari 2010 tot heden). Ze is sinds 29 april 2016 lid van de Raad van Bestuur van Cera Beheersmaatschappij en sedert 25 november 2016 lid van de Raad van Bestuur van Almancora Beheersmaatschappij.

Het directiecomité van de groep

						
Johan Thijs	Daniel Falque	John Hollows	Erik Luts	Luc Popelier	Hendrik Scheerlinck	Christine Van Rijseghem
°1965 Belg Licentiaat Wetenschappen (Toegepaste Wiskunde) en Actuariële Wetenschappen (KU Leuven)	°1963 Belg Licentiaat in Internationale Betrekkingen (UCL)	°1956 Brit Licentiaat Rechten en Economie (Universiteit Cambridge)	°1960 Belg Licentiaat Pedagogische Wetenschappen (KU Leuven)	°1964 Belg Licentiaat Toegepaste Economische Wetenschappen (UFSIA)	°1956 Belg Licentiaat in de Rechten (KU Leuven)	°1962 Belg Licentiaat in de Rechten (UGent)
In dienst sinds* 1988 Groeps-CEO (chief executive officer)	In dienst sinds* 2009 CEO Divisie België	In dienst sinds* 1996 CEO Divisie Tsjechië	In dienst sinds* 1988 CIO (chief innovation officer)	In dienst sinds* 1988 CEO Divisie Internationale Markten	In dienst sinds* 1984 CFO (chief financial officer)	In dienst sinds* 1987 CRO (chief risk officer)

* In dienst sinds: bij KBC Groep NV, zijn groepsmaatschappijen of entiteiten van voor de fusie (Kredietbank, Cera, ABB, enz.)

Er traden geen wijzigingen op in de samenstelling van het DC in 2019.

Meer informatie, waaronder cv's, vindt u op www.kbc.com.

Bestuursmodel

Op 31 december 2019 telde de Raad van KBC Groep 16 leden:

- de voorzitter, die onafhankelijk bestuurder is;
- twee andere onafhankelijke bestuurders;
- drie leden van het Directiecomité, namelijk de groeps-CEO, de groeps-CFO en de groeps-CRO;
- negen vertegenwoordigers van de kernaandeelhouders;
- één niet-uitvoerend bestuurder.

Met ingang van 7 mei 2020 zal de Raad 16 leden tellen:

- drie onafhankelijke bestuurders;
- drie leden van het Directiecomité, namelijk de groeps-CEO, de groeps-CFO en de groeps-CRO;
- tien vertegenwoordigers van de kernaandeelhouders.

Aangezien de Belgische wet van 25 april 2014 betreffende het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen en beursvennootschappen bepaalt dat minstens drie leden van het DC ook bestuurder zijn (optredend als 'uitvoerend bestuurder'), is het wettelijk niet mogelijk om een zuiver duale bestuursstructuur in te voeren met een duidelijke scheiding tussen de Raad (strategie, risicobereidheid en toezicht op het management) en het DC (operationeel management). De groeps-CEO, de groeps-CFO en de groeps-CRO zijn uitvoerend bestuurder.

De kernaandeelhouders (Cera, KBC Ancora, MRBB en de andere kernaandeelhouders) hebben een aandeelhoudersovereenkomst gesloten om de stabiliteit van het aandeelhouderschap en de langetermijnfocus van het management van KBC Groep te waarborgen en om het algemene beleid van de groep te ondersteunen en te coördineren. Daartoe handelen de kernaandeelhouders in onderling overleg op de algemene vergadering van KBC Groep en waren ze op 31 december 2019 vertegenwoordigd in de Raad door negen bestuurders.

Er is dus geen meerderheid van onafhankelijke bestuurders in de Raad. KBC heeft echter een sterke nadruk gelegd op de selectie van onafhankelijke bestuurders van hoog niveau op het niveau van KBC Groep en op die van de raden van bestuur van KBC Bank en KBC Verzekeringen. Die personen hebben een zeer goede reputatie en ze brengen specifieke financiële en bestuurlijke expertise en een diversiteit aan achtergronden mee naar de Raad.

De wens van de kernaandeelhouders dat hun vertegenwoordigers een meerderheid in de Raad en een belangrijke vertegenwoordiging in de adviserende comités hebben, moet worden beschouwd als de tegenhanger van de verbintenis die zij in het kader van hun aandeelhoudersovereenkomst zijn aangegaan, die tot doel heeft de stabiliteit van het aandeelhouderschap en de continuïteit van de groep te waarborgen. Gezien het langetermijnkarakter van hun engagement hebben de kernaandeelhouders van nature bijzondere aandacht voor duurzame waardecreatie en een voorzichtig risicobeheer.

Alle leden van het DC nemen deel aan de vergaderingen van de Raad, behalve wanneer de Raad de werking van het DC bespreekt in afwezigheid van de DC-leden.

Diversiteitsbeleid

De Raad heeft een beleid opgesteld over de gewenste diversiteit in de samenstelling van de Raad zelf en het DC. Dat beleid wil in eerste instantie de diversiteit garanderen inzake kennis, ervaring, geslacht en geografische achtergrond. Het wil verzekeren dat zowel de Raad als het DC een brede basis van relevante competenties en knowhow kan aanspreken en dat ze voor hun besluitvormingsproces diverse meningen en inputs ontvangen.

Het beleid bepaalt dat de Raad evenwichtig moet zijn samengesteld, zodat hij in zijn geheel beschikt over een gepaste bank- en verzekeringsexpertise, de nodige ervaring in uitvoerend bestuur en een breed maatschappelijk en technologisch bewustzijn.

Verder bepaalt het beleid dat:

- ten minste een derde van de leden van de Raad van een ander geslacht moet zijn dan de overige leden;
- de Raad leden moet hebben van verschillende nationaliteiten, met name rekening houdend met de verschillende geografische gebieden waar KBC actief is;

- ten minste drie bestuurders onafhankelijk moeten zijn in de zin van en beantwoordend aan de criteria vastgelegd in artikel 7:87 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen;
- drie leden van het DC ook lid moeten zijn van de Raad (overeenkomstig de Belgische wet betreffende het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen).

Bij de samenstelling van de Raad wordt rekening gehouden met de specificiteit van de aandeelhoudersstructuur en in het bijzonder met de aanwezigheid van de kernaandeelhouders.

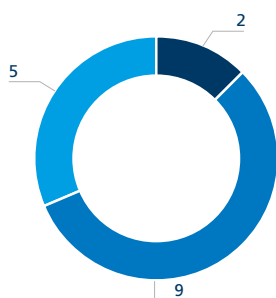
Het beleid bepaalt ook dat het DC evenwichtig moet zijn samengesteld, zodat het als geheel beschikt over een uitgebreide kennis van de financiële sector, en meer bepaald de vereiste algemene knowhow in alle domeinen waar KBC actief is.

Verder bepaalt het beleid dat:

- ten minste een lid van het DC van een ander geslacht moet zijn dan de overige leden;

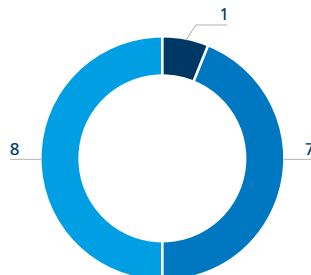
Samenstelling van de Raad van Bestuur

aantal jaren in de Raad

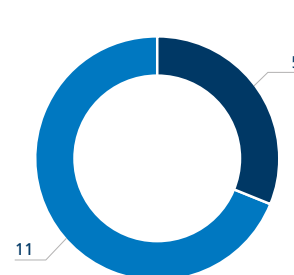
■ 0-2 jaren
■ 3-10 jaren
■ meer dan 10 jaar
(gemiddeld: 9 jaar)

leeftijd

■ 41-50 jaar
■ 51-60 jaar
■ meer dan 60 jaar
(gemiddeld: 59 jaar)

geslacht

■ vrouw
■ man

- het DC streeft naar een gediversifieerde samenstelling op het vlak van nationaliteit en leeftijd;
- alle leden van het DC moeten beschikken over de nodige financiële kennis, professionele integriteit en managementervaring, maar een verschillend carrièreverloop moeten hebben.

De Raad zal, op advies van het Benoemingscomité, toekijken op de correcte toepassing van dit diversiteitsbeleid, wanneer hij beslist over het profiel van een nieuwe bestuurder of een nieuw lid van het DC als er een vacature is, en wanneer hij voorstellen doet voor een benoeming in de Raad.

Het Benoemingscomité controleerde op regelmatige basis de toepassing van dit beleid en heeft vastgesteld dat het in 2019 effectief werd toegepast. Wat de samenstelling van het DC betreft, zal er de volgende jaren naar worden gestreefd om de diversiteit verder te verhogen. Wat de Raad betreft, moet worden opgemerkt dat de Raad van Bestuur van KBC Groep regelmatig samenkomt met de Raad van Bestuur van KBC Bank en die van KBC Verzekeringen. De twee bijkomende

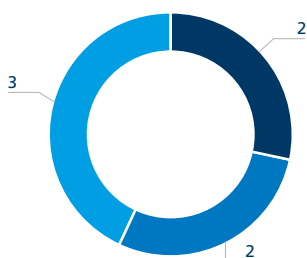
onafhankelijke bestuurders in beide raden zorgen voor extra expertise en diversiteit.

Een volledig cv van elk lid van de Raad en het DC is te vinden op www.kbc.com, onder Corporate Governance > Management. In het hoofdstuk Ons Bedrijfsmodel geven we een grafisch overzicht van de diploma's van de leden van de Raad en het DC.

Naast de Belgische zijn de volgende nationaliteiten vertegenwoordigd in de raden van bestuur van KBC Groep, KBC Bank en KBC Verzekeringen: Hongaars, Tsjechisch/ Amerikaans, Iers, Brits, Zweeds, Deens en Frans.

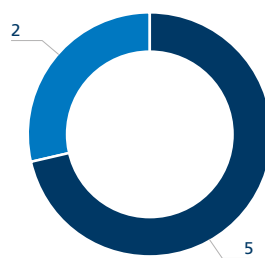
Samenstelling van het Directiecomité

aantal jaren in het DC

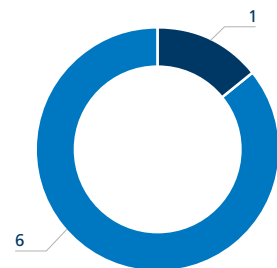
■ 0-2 jaren
 ■ 3-10 jaren
 ■ meer dan 10 jaar
 (gemiddeld: 7 jaar)

leeftijd

■ 51-60 jaar
 ■ meer dan 60 jaar
 (gemiddeld: 58 jaar)

geslacht

■ vrouw
 ■ man

AC: toepassing van artikel 3:6 § 1, 9° en 3:32 § 1, tweede lid, 6° van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen

Op 31 december 2019 zetelden in het AC twee onafhankelijke bestuurders in de zin van en beantwoordend aan de criteria vastgelegd in artikel 7:87 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen en in de Code:

- Vladimira Papirnik: onafhankelijk bestuurder, doctor juris (Northwestern University, USA, 1982), was senior partner bij het advocatenkantoor Squire Patton Boggs (zowel in Praag als in Chicago) tot juni 2017 en werkt nog verder aan projecten voor de firma en haar klanten. Ze is gespecialiseerd in internationaal bankrecht, projectfinanciering en vennootschapsrecht (fusies en overnames, corporate governance).
- Júlia Király: onafhankelijk bestuurder, studeerde af aan de University of Economics van Boedapest (1980) en behaalde een Ph.D in economie aan de Hongaarse Academy of Sciences. Ze was 15 jaar lang professor Financiële Wetenschappen aan de Corvinus University in Boedapest, gespecialiseerd in risicobeheer, risicometing, de Baselprijncipes in theorie en praktijk, kapitaalplanning en financieel beheer bij banken. Ze was verantwoordelijk voor het risicobeheer bij de Hongaarse centrale bank. Momenteel is ze departementshoofd van de International Business School in Boedapest en *Research Associate of the Centre for Economic and Regional Studies of the Hungarian Academy of Sciences*.

De andere leden van het AC zijn:

- Marc Wittemans: niet-uitvoerend bestuurder, licentiaat in de Toegepaste Economische Wetenschappen, graduaat in de Fiscale Wetenschappen en in de Actuariële Wetenschappen. Hij is gedelegeerd bestuurder van MRBB CVBA, holdingmaatschappij van de Boerenbond, en voorzitter van het AC.
- Frank Donck: niet-uitvoerend bestuurder, licentiaat in de Rechten (UGent) en licentiaat Financiële Wetenschappen (Vlerick Business School). Hij is gedelegeerd bestuurder van 3D NV, voorzitter van Atenor Group NV en onafhankelijk bestuurder bij Barco NV en Elia System Operator NV. Hij is ook bestuurder van enkele niet-genoteerde vennootschappen. Hij is lid van de Belgische Commissie Corporate Governance.

Rekening houdend met de profielen en competenties van de leden van het AC kan worden besloten dat het AC is samengesteld overeenkomstig de vereisten van het Charter en van artikel 7:99 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen en over de daarin vooropgestelde vaardigheden en ervaring beschikt.

RCC: toepassing van punt 6.3.6 van het Charter

Op 31 december 2019 zetelde in het RCC van KBC Groep NV één onafhankelijke bestuurder in de zin van en beantwoordend aan de criteria vastgelegd in artikel 7:87 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen en in de Code:

- Vladimira Papirnik (cv: zie hierboven).

De andere leden van het RCC zijn:

- Franky Depickere: niet-uitvoerend bestuurder, licentiaat in de Handels- en Financiële Wetenschappen (Antwerpen UFSIA) en master in Financieel Management (VLEKHO Business School). Hij was intern auditor bij CERA Bank en

heeft functies en mandaten uitgeoefend in verschillende financiële instellingen. Thans is hij gedelegeerd bestuurder van Cera en KBC Ancora. Franky Depickere is voorzitter van het RCC.

- Frank Donck (cv: zie hierboven)
- Marc Wittemans (cv: zie hierboven)

Rekening houdend met de profielen en competenties van de leden van het RCC kan worden besloten dat de leden individueel en het RCC in zijn geheel over de nodige vaardigheden en ervaring beschikken.

Toepassing van en afwijkingen op de Governance Code 2009

Tot 31 december 2019 was KBC Groep NV onderworpen aan de Belgische Governance Code 2009. De Verklaring inzake deugdelijk bestuur in het jaarverslag moet een opsomming en uitleg geven van de bepalingen van de Code waarvan wordt afgeweken (*comply or explain*-principe). Hierna volgt dat overzicht:

Bepaling 5.2/4 van Bijlage C bij de Code 2009 stelt dat op zijn minst een meerderheid van de leden van het AC onafhankelijk is. Bepaling 5.3/1 van Bijlage D bij de Code schrijft voor dat de Raad een *Benoemingscomité* opricht dat bestaat uit een meerderheid van onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders.

Op 31 december 2019 was het AC samengesteld uit vier niet-uitvoerende bestuurders, van wie twee onafhankelijke bestuurders en twee vertegenwoordigers van de vaste aandeelhouders. De onafhankelijke bestuurders maakten dus niet de meerderheid uit in het AC.

Het Benoemingscomité was op dezelfde datum samengesteld uit vijf bestuurders: de voorzitter van de Raad, die tevens onafhankelijk bestuurder is, een tweede onafhankelijk bestuurder en drie vertegenwoordigers van de vaste aandeelhouders. Dit comité telt dus twee onafhankelijke bestuurders. Bovendien wordt een onafhankelijk bestuurder van KBC Bank NV uitgenodigd voor alle vergaderingen van dit comité: op die manier zijn drie onafhankelijke bestuurders betrokken bij de werkzaamheden van het Benoemingscomité.

Zowel bij de samenstelling van het AC als bij die van het Benoemingscomité houdt de groep rekening – zoals voor de Raad – met de specificiteit van de aandeelhoudersstructuur en in het bijzonder met de aanwezigheid van de kernaandeelhouders. De Raad achtte het wenselijk hen, in het licht van hun langetermijnengagement (zoals toegelicht in het Bestuursmodel), via hun vertegenwoordigers in de Raad op een gepaste wijze te betrekken bij de werkzaamheden van de comités.

Implementatie van de Governance Code 2020

De algemene vergadering van KBC Groep van 2 mei 2019 heeft, als eerste beursgenoteerde vennootschap in België, geopteerd voor de toepassing van het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen: de aangepaste statuten werden van kracht met ingang van 1 juni 2019. De Raad heeft het Corporate Governance Charter in overeenstemming gebracht met de statuten op zijn vergadering van 18 juni 2019.

Op 17 mei 2019 verscheen het Koninklijk Besluit van 12 mei 2019 houdende aanduiding van de na te leven code inzake deugdelijk bestuur door genoteerde vennootschappen in het

Belgisch Staatsblad. Dit Koninklijk Besluit duidt de Belgische Corporate Governance Code 2020 aan als enige referentiecode in de zin van artikel 3:6, § 2, van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen. De Raad heeft op 19 december 2019 beslist de Code 2020 aan te nemen met ingang van 1 januari 2020. Hij heeft het Corporate Governance Charter in overeenstemming gebracht met de Code 2020, met ingang van 1 januari 2020.

In 2020 zal verder beraadslaagd worden over de wijze van implementatie van bepaalde regels uit de Code 2020.

Commissaris

De commissaris, PwC Bedrijfsrevisoren BV (PwC), wordt vertegenwoordigd door Roland Jeanquart en Tom Meuleman.

De bezoldiging van de commissaris vindt u in het deel Geconsolideerde jaarrekening, in toelichting 6.4.

Activiteitenverslag van de Raad en zijn comités in 2019

Raad van Bestuur (Raad)

Naast het vervullen van de taken die door het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen zijn opgelegd, het vaststellen van de kwartaalresultaten en de kennisname van de werkzaamheden van het AC, het RCC, het Benoemingscomité en het Remuneratiecomité, en de behandeling en beslissing van de door die comités voorgelegde dossiers, behandelde de Raad onder meer de volgende onderwerpen:

- de strategie en activiteiten van de divisies/landen België, Tsjechië, Slowakije, Bulgarije en Hongarije;
- de IT-strategie en de digitale transformatie;
- de implementatie van de verzekeringsstrategie;
- het remuneratiebeleid;
- het ICAAP/ILAAP-rapport;
- de *Risk Appetite Statement*;
- de *Risk Reports*;
- de *Compliance Reports* en de Compliancefunctie;
- het KBC Recovery Plan.

Maandelijks bracht het DC ook verslag uit over de resultaatsontwikkeling en de algemene gang van zaken bij de verschillende divisies van de groep. Ook besteedde het regelmatig aandacht aan de strategie en de specifieke uitdagingen van de verschillende activiteitsgebieden.

In de KBC-Duurzaamheidsboardtabel (Sustainability Dashboard) zijn duurzaamheidsparameters opgenomen waarmee de stand van zaken binnen KBC Groep wordt opgevolgd en zo nodig kan worden bijgestuurd. Twee keer per jaar beoordeelt de Raad de evolutie van die parameters.

Auditcomité (AC)

Het AC heeft onder meer de opdracht om de Raad te adviseren over de integriteit van de financiële rapportering en de doeltreffendheid van het interne controleproces en het risicobeheer. Het AC stuurt de interne auditfunctie aan en overwaakt de externe revisor.

Het AC vergaderde in aanwezigheid van de voorzitter van het DC, de groeps-CRO, de groeps-CFO, de interne auditor, de compliance officer en de erkende revisoren. Naast de bespreking van de vennootschappelijke en geconsolideerde jaarrekening, het jaarverslag, de halfjaar- en kwartaalcijfers, de goedkeuring van het desbetreffende persbericht en de bespreking van de bevindingen van de revisor, werden ook de kwartaalverslagen van de interne auditor besproken inclusief de goedkeuring van het auditjaarplan.

Het AC besprak bovendien:

- de Verklaring van de effectieve leiding over de beoordeling van de interne controle en de opvolging van de actieplannen die eruit voortvloeien;
- de intragroepsbelangenconflicten;
- de resultaten van de door de toezichthouders uitgevoerde inspecties en de door het management geformuleerde actieplannen;
- het bijgewerkte Interne Audit Charter 2019;
- de evaluatie van de interne auditfunctie.

Risico- en compliancecomité (RCC)

Het RCC adviseert de Raad over de huidige en toekomstige risicotolerantie en risicostategie en staat de Raad bij in de uitoefening van het toezicht op het uitvoeren van die strategie door het DC. Het RCC waakt erover dat de prijzen van de activa en passiva en van de categorieën van producten die niet in de balans zijn opgenomen en die aan de klanten worden aangeboden, rekening houden met de risico's die de instelling loopt. Daarbij wordt gelet op haar bedrijfsmodel en haar strategie inzake risico's, met name de risico's die kunnen voortvloeien uit de types van producten die aan de klanten worden aangeboden, in het bijzonder reputatierisico's. Het RCC bewaakt de risico- en de compliancefuncties.

Het RCC vergaderde in aanwezigheid van de voorzitter van het DC, de groeps-CRO, de groeps-CFO, de interne auditor, de compliance officer en de erkende revisoren. Naast de bespreking van de periodieke rapporteringen van de risicofunctie en de compliance officer werd ook aandacht besteed aan de rapportering van de juridische, fiscale en kantoorinspectiediensten.

Daarnaast behandelde het RCC de volgende bijzondere rapporteringen:

- de Verklaring van de effectieve leiding over de beoordeling van de interne controle en de opvolging van de actieplannen die eruit voortvloeien;
- het KBC ICAAP/ILAAP-rapport 2019;
- het KBC Recovery Plan 2019;
- de *Risk Appetite Statement*;
- *Information Security and Cyber Risk*;
- de risicogerelateerde elementen van het beloningsbeleid en van de prijszetting van de aan de klanten aangeboden producten;

- de resultaten van de door de toezichhouders uitgevoerde inspecties en de door het management geformuleerde actieplannen;
- de *Compliance Risk Appetite*;
- het bijgewerkte *Compliance Charter* 2019;
- het bijgewerkte Integriteitsbeleid 2019;
- het *Compliance* Jaarverslag aan de Raad 2019;
- het jaarlijkse *Data Protection Officer*-rapport.

Benoemingscomité

Opmerking: het Benoemingscomité van KBC Groep NV vervult die rol ook voor KBC Verzekeringen en KBC Bank.

Belangrijkste behandelde onderwerpen:

- de *Suitability Policy* van de KBC-groep;
- de benoemingen en herbenoemingen in de Raad;
- het diversiteitsbeleid;
- de successieplanning voor de Raad en het DC.

Remuneratiecomité

Het Remuneratiecomité vergaderde altijd in aanwezigheid van de voorzitter van het RCC en dikwijls ook van de voorzitter

van het DC. Opmerking: het Remuneratiecomité van KBC Groep NV vervult die rol ook voor KBC Verzekeringen en KBC Bank.

Belangrijkste behandelde onderwerpen:

- evaluatie van de beoordelingscriteria van het DC over 2018;
- beoordelingscriteria van het DC over 2019;
- jaarlijkse *remuneration review*;
- vergoeding DC-leden;
- *Risk Adjusted Profit* 2018;
- enkele individuele vertrek- en retentievergoedingen;
- impact op remuneratie, remuneratiebeleid en remuneratieverslag van de nieuwe vennootschapswet, de nieuwe *corporate governance code* en de aandeelhoudersrichtlijn.

Voor een algemene beschrijving van de werking van de Raad en zijn comités, zie hoofdstuk 5 en 6 van het *Corporate Governance Charter* van KBC Groep NV op www.kbc.com.

Belangrijkste kenmerken van het evaluatieproces van de Raad, zijn comités en zijn leden

De Raad evalueert, onder de leiding van zijn voorzitter en met de hulp van het Benoemingscomité, minstens om de drie jaar zijn eigen prestaties alsook zijn interactie met het DC, evenals zijn omvang, samenstelling en werking, alsook die van de comités.

Minstens om de drie jaar evalueert ieder comité van de Raad zijn eigen samenstelling en werking. Het brengt daarover verslag uit bij de Raad en doet indien nodig voorstellen.

De bestuurders die worden voorgesteld voor herbenoeming worden individueel geëvalueerd m.b.t. hun aanwezigheid in de vergaderingen van de Raad en de comités en hun

engagement en constructieve betrokkenheid in besprekingen en besluitvorming. Die evaluatie gebeurt door het Benoemingscomité.

Op initiatief van de voorzitter van het DC bespreekt het voltallige DC eens per jaar zijn doelstellingen en beoordeelt het daarbij zijn prestaties. De voorzitter van het DC maakt jaarlijks een individuele beoordeling van de leden van het DC. Die wordt verder besproken in het remuneratiecomité en goedgekeurd door de Raad. De individuele beoordeling van de voorzitter van het DC gebeurt door de voorzitter van de Raad in samenspraak met het remuneratiecomité en wordt goedgekeurd door de Raad.

Beleid inzake transacties tussen de vennootschap en haar bestuurders en leden van het DC die niet onder de wettelijke regeling inzake belangenconflicten vallen

De Raad werkte een regeling uit betreffende transacties en andere contractuele banden tussen de vennootschap (met inbegrip van met haar verbonden vennootschappen) en haar bestuurders die niet onder de belangenconflictenregeling van artikel 523 of 524ter van het Wetboek van Vennootschappen

(tot 31 mei 2019) en artikel 7:115 en 7:117 § 1 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (vanaf 1 juni 2019) vallen. Die regeling werd opgenomen in het Charter. In de loop van het boekjaar 2019 kwamen geen transacties voor die een toepassing van deze regeling vereisten.

Maatregelen in verband met misbruik van voorkennis en marktmisbruik

De *Dealing Code* voorziet in de opstelling van een lijst van sleutelmedewerkers, de bepaling van jaarlijkse sperperiodes en de kennisgeving aan de Autoriteit voor Financiële Diensten en

Markten (FSMA) van verhandelingen door personen met leidinggevende verantwoordelijkheid en door met hen verbonden personen.

Belangenconflicten die onder artikel 523, 524 of 524ter van het Wetboek van Vennootschappen (tot 31 mei 2019) en artikel 7:115, 7:116 of 7:117 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (vanaf 1 juni 2019) vallen

Er kwamen geen belangenconflicten voor die een toepassing van artikel 523, 524 of 524ter van het Wetboek van

Vennootschappen of van artikel 7:115, 7:116 of 7:117 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen vereisten.

Belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen

Deel 1: Beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen binnen KBC

Een duidelijke strategie, organisatiestructuur en bevoegdheidsverdeling vormen het kader voor een deugdelijke bedrijfsvoering

We bespreken de strategie en de organisatiestructuur van de KBC-groep in de hoofdstukken Ons bedrijfsmodel en Onze strategie van dit jaarverslag.

De beleidsstructuur binnen de KBC-groep is geschoeid op een functioneel duale structuur naar Belgisch model:

- De Raad tekent de strategie en het algemene beleid uit. Hij oefent alle verantwoordelijkheden en handelingen uit die hem krachtens het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen zijn voorbehouden. De Raad beslist, op voorstel van het DC, over het niveau van te nemen risico's (*risk appetite*). De Raad benoemt de leden van het DC.
- Het DC is belast met het operationele bestuur van de vennootschap binnen de door de Raad goedgekeurde algemene strategie en het algemene beleid. Om zijn specifieke verantwoordelijkheden inzake financieel beleid en risicobeheer waar te nemen, heeft het DC in zijn midden een chief financial officer (CFO) en een chief risk officer (CRO) aangesteld.

Het Charter beschrijft voor beide beleidsorganen hun respectieve bevoegdheden, hun samenstelling en werking, en de kwalificatievereisten van hun leden. Concrete informatie over samenstelling en werking is opgenomen in andere delen van dit hoofdstuk.

Bedrijfscultuur en integriteitsbeleid

Deontologie en integriteit zijn essentiële onderdelen van deugdelijk ondernemen. Eerlijkheid, integriteit, transparantie en confidentialiteit maken samen met een doordachte risicobeheersing deel uit van de hoge ethische normen die KBC hanteert, zowel naar de geest als naar de letter van de toepasselijke regelgeving. Daarom behandelen we onze klanten op een loyale, billijke en professionele wijze.

Die principes zijn onder andere vervat in het integriteitsbeleid en in specifieke codes, procedures en gedragslijnen. Ze maken ook deel uit van specifieke opleidingen en campagnes voor

het personeel. We communiceren volledig transparant over de belangrijkste beleidslijnen en gedragscodes. Die vindt u op www.kbc.com, onder Duurzaam ondernemen > Regels en beleidslijnen hanteren.

Het integriteitsbeleid omvat o.a. ook het gedragsrisico (*conduct risk*), een begrip dat het risico als gevolg van een on gepaste verlening van financiële diensten aangeeft. Daarvoor heeft KBC een omvattende aanpak opgezet met preventie, monitoring en rapportering. Uitgebreide groepswijde communicatiecampagnes en dilemmaopleidingen zorgen voor de nodige bewustmaking rond dit thema. Het integriteitsbeleid werd in 2019 geactualiseerd om het in overeenstemming te brengen en te houden met nieuwe reglementaire ontwikkelingen (antiwitwassen, IDD, DAC 6, enz.), nieuwe ontwikkelingen in de digitale wereld en met een focus op de waarden, inclusief het centraal stellen van de klant.

Het integriteitsbeleid van KBC richt zich in eerste instantie op de volgende domeinen, waarvoor naargelang het geval specifieke groepswijde complianceregels zijn uitgevaardigd:

- de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en terrorismefinanciering, het naleven van embargo's en de preventie van financiering van de verspreiding van massavernietigingswapens;
- het fiscale preventiebeleid, waaronder de bijzondere mechanismen en DAC 6;
- de bescherming van de belegger;
- gegevensbescherming (privacy), inclusief bankgeheim, elektronische communicatie, vertrouwelijkheid van informatie en professionele discretieplicht;
- deontologie en de coördinatie van fraudebestrijding;
- de bescherming van de verzekeringsspolishouder;
- de naleving van de wetgeving over antidiscriminatie;
- de regels betreffende de bescherming van de consument: marktpraktijken, betalings- en kredietdiensten, behandeling van klachten door ondernemingen, regels m.b.t. kmo-financiering en PSD2;
- governanceaspecten van CRD IV, Solvency II en/of plaatselijke wetgeving, inclusief de scheiding van taken tussen het uitvoerend management en de toezichhoudende instanties, de werking van comités, onverenigbaarheid van mandaten, behoorlijk beloningsbeleid, *Fit & Proper*-vereisten, belangenconflicten, leningen aan leden van het

DC en bestuurders en de met hen verbonden personen en aan aandeelhouders met een significante participatie, en het verstrekken van advies m.b.t. uitbesteding.

Het Integriteitsbeleid heeft ook specifieke en uitgebreide aandacht voor deontologie en fraudebestrijding:

- Via doelgerichte campagnes en opleidingen neemt KBC initiatief om deze deontologische houding in het DNA van elke medewerker te verankeren. Details van dat beleid zitten onder andere verweven in het ethische en fraudebeleid van de KBC-groep en in de diverse andere beleidslijnen die in dit onderdeel worden aangegeven.
- Verschillende diensten, zoals Compliance, Inspectie, Interne Audit en ook de business zijn actief bezig met de preventie en het opsporen van fraude. Voor complexe fraudedossiers en/of zaken met een invloed op groepsniveau voert en/of coördineert Compliance Groep het onderzoek, in zijn hoedanigheid van groepscompetentiecentrum voor fraude.
- Het beleid voor de bescherming van klokkenluiders in de KBC-groep biedt bescherming aan de medewerkers die te goeder trouw tekenen van fraude en ernstige wanpraktijken signaleren (zie verder).
- In lijn met de *UK Modern Slavery Act* publiceert KBC een *Modern Slavery Act Statement*, waarin KBC de strijd tegen iedere vorm van moderne slavernij in zijn activiteiten onderschrijft.

De KBC-Gedragslijn is een algemeen document gebaseerd op de waarden van de groep dat aan alle medewerkers een gedrag voorschrijft dat daarmee in overeenstemming is. Het vormt de basis voor de ontwikkeling van gespecialiseerde gedragslijnen voor specifieke doelgroepen en beleidslijnen op groepsniveau. Het is de inspiratie voor bewustmakingscampagnes en opleidingen.

Bestrijding van corruptie en omkoping

Het anticorruptiebeleid van KBC bevestigt de houding van KBC in de strijd tegen en de voorkoming van corruptie bij de uitoefening van zijn werkzaamheden en bevat een omschrijving van de daartoe genomen en te nemen maatregelen. Het is van toepassing op alle medewerkers, entiteiten, activiteiten, verrichtingen, tegenpartijen en leveranciers van KBC en heeft bijgevolg betrekking op alle verrichtingen van het personeel van KBC, alsook op alle personen of entiteiten die activiteiten uitvoeren voor KBC of KBC vertegenwoordigen in om het even welke hoedanigheid.

De voornaamste risico's verbonden aan corruptie en omkoping zijn mogelijke ongewenste beïnvloeding, belangenconflicten, niet-objectieve prijszetting, het subjectief toewijzen van contracten, enz. Gezien die mogelijke gevolgen en in het bijzonder de invloed op de reputatie van de groep, past KBC een nultolerantie toe met betrekking tot fraude en ernstige wanpraktijken.

De bestrijding van corruptie en het vermijden van belangenconflicten in het algemeen maken deel uit van een ex-cathedraopleiding. In België hebben 903 medewerkers van KBC Bank, KBC Verzekeringen, KBC Asset Management, de verbonden verzekeringsagenten en hun medewerkers een specifieke opleiding gekregen over het vermijden van belangenconflicten en de bestrijding van corruptie. Ook alle medewerkers van Commercial Finance kregen hierover een opleiding. In de Centraal-Europese entiteiten van de groep is de opleiding over anticorruptie een deel van de compliancetraining. Die opleiding gebeurt ofwel face to face ofwel via e-learning. In Tsjechië hebben 7 961 personen deze opleiding gevolgd, in Slowakije zijn 1 931 medewerkers getraind en in Hongarije zijn er 784 medewerkers opgeleid. In Bulgarije werd opleiding gegeven aan 3 545 medewerkers en verzekeringsagenten. In Ierland maakte deze opleiding deel uit van de Compliance ethics e-learning, die jaarlijks wordt uitgerold. 1 277 medewerkers hebben deze e-learning-opleidingen gevolgd.

Bovendien heeft zo'n 81% van onze top 300-directieleden (op eind 2019) het KBC University-opleidingsprogramma rond verantwoord ondernemen afgerond. De reden dat het niet 100% is, heeft vooral te maken met nieuwe, recent benoemde directieleden.

Het anticorruptiebeleid bevat ook het beleid inzake geschenken, giften en sponsoring: KBC wil zowel zijn medewerkers als zijn tegenpartijen beschermen door criteria op te stellen voor transparant en redelijk gedrag. Dit beleid impliceert dat geschenken, giften of uitnodigingen, waarvan de tegenwaarde een bepaald bedrag (op jaarbasis) overschrijdt, moeten worden gemeld en worden goedgekeurd door het bevoegde directiecomité/management. In 2019 werden in België in dit verband 259 meldingen goedgekeurd. Ook in de Centraal-Europese entiteiten moeten giften boven een bepaald bedrag worden gemeld (45 meldingen in Tsjechië, 2 in Hongarije, 21 geregistreerde meldingen in Slowakije en 1 in Bulgarije). In Ierland zijn er 4 meldingen goedgekeurd.

Antiwitwaspraktijken

Omdat KBC niet betrokken wil zijn bij activiteiten die beschouwd kunnen worden als het witwassen van geld of de financiering van terrorisme, werd er op het niveau van de groep een antiwitwasbeleid uitgewerkt. Het doel van dat beleid bestaat erin om een algemeen kader voor de strijd tegen het witwassen van gelden en de financiering van terrorisme (met inbegrip van de financiering van en de verspreiding van massavernietigingswapens) vast te stellen. Elke entiteit binnen de groep heeft een eigen AML-programma ontwikkeld dat gebaseerd is op specifieke groepswijde complianceregels (o.a. Know Your Customer, Know Your Transactions, enz.) die de minimumregels omvatten, maar waarbij ook in de nodige ruimte is voorzien om de lokale wetgeving te kunnen implementeren.

Om alle risico's goed in kaart te kunnen brengen, vindt er een jaarlijkse risicobeoordeling plaats in alle entiteiten.

Net omdat KBC niet betrokken wil worden bij dergelijke activiteiten, wordt er aan alle medewerkers, verbonden agenten en hun medewerkers op regelmatige tijdstippen opleiding gegeven. Daarnaast wordt van de medewerkers, de verbonden agenten en hun medewerkers verwacht dat ze strikt de uitgewerkte procedures en voorschriften opvolgen en de nodige waakzaamheid aan de dag leggen. Die is zowel vereist bij de identificatie van de klanten als bij het controleren van de transacties. Indien nodig wordt verwacht dat zij een melding aan de compliancefunctie doen.

Responsible tax payer

Het basisprincipe van de Fiscale Strategie van KBC is dat KBC Groep en al zijn entiteiten zich moeten gedragen als verantwoordelijke belastingbetalers, door een professionele naleving van de belastingwetgeving, een legitieme fiscale planning ondersteund door geldige businessdoelstellingen, die voorrang hebben op fiscale overwegingen. KBC neemt geen extreem agressieve fiscale standpunten in omdat het zijn reputatie als verantwoordelijke belastingbetaler wil vrijwaren, en het houdt zich aan een strikt fiscaal risicobeheer op basis van die principes. KBC-medewerkers mogen aan klanten geen advies geven dat hen zou kunnen aanzetten tot belastingfraude. Het verstrekte belastingadvies of de fiscale informatie moet juridisch correct en duidelijk geformuleerd zijn. Alle belastingaangiften en -betalingen van KBC worden correct en op tijd ingediend. Bij belastingcontroles is volledige openheid in overeenstemming met de geldende lokale belastingwetgeving de algemene richtlijn. KBC reageert tijdig op alle wetswijzigingen door te investeren in de nodige IT-systemen en door zijn fiscale processen aan te passen aan

de nieuwe regels. Er is een degelijke governance om de Fiscale Strategie van KBC op te volgen en te controleren.

Klokkenluidersbeleid

KBC heeft een beleid inzake klokkenluiders. KBC verwacht van zijn medewerkers, zijn verbonden agenten en hun medewerkers dat ze tijdens hun werk waakzaam zijn voor aanwijzingen van misdrijven, ernstige overtredingen van regels of voorschriften en andere wanpraktijken door personeel of klanten. Alle KBC-medewerkers, verbonden agenten en hun medewerkers hebben de elementaire morele plicht en de juridische mogelijkheid om elk vermoeden van dergelijk gedrag te melden.

KBC geeft er de voorkeur aan om de gebruikelijke rapporteringslijnen te gebruiken, zodanig dat specifieke bekommernissen met het lijnmanagement besproken kunnen worden. Als dat niet mogelijk is, dan kan de betrokkene terugvallen op de rapporteringsmogelijkheden die opgenomen zijn in het beleid voor de bescherming van klokkenluiders. Specifiek voor de Belgische KBC-medewerkers, de verbonden agenten en hun medewerkers is er een nieuwe procedure uitgewerkt en gecommuniceerd. KBC kan op anonieme basis rechtstreeks rapporteren aan de respectieve toezichhouders in de domeinen waarvoor ze bevoegd zijn.

KBC verbindt zich ertoe om de identiteit van de klokkenluiders af te schermen en hen te beschermen tegen alle mogelijke negatieve gevolgen van het te goeder trouw melden van een vermoeden, op de manier zoals opgenomen in de interne reglementen. Overeenkomstig deze principes beschermt en respecteert KBC eveneens de rechten van de persoon waarop de melding betrekking heeft. Compliance Groep ziet toe op de werking van dit beleid. In principe fungeert de lokale Compliancefunctie als de entiteit waar alle rapporten en dossiers worden gecentraliseerd. De lokale Compliancefunctie moet alle klokkenluidersdossiers rapporteren aan de Cel Ethiek en Fraude van Compliance Groep. Het klokkenluidersbeleid moet intern en extern worden gepubliceerd. U vindt het document *Beleid voor de bescherming van klokkenluiders* in KBC Groep op www.kbc.com, onder *Duurzaam ondernemen*.

Het *Three Lines of Defense*-model wapent KBC tegen risico's die het behalen van de doelstellingen in het gedrang kunnen brengen

Om zich te wapenen tegen de risico's waaraan het bij het realiseren van zijn opdracht is blootgesteld, heeft het DC, onder zijn verantwoordelijkheid en onder toezicht van de Raad, een gelaagd intern controlesysteem geïmplementeerd.

Dat systeem is algemeen bekend als het *Three Lines of Defense*-model.

1 De business draagt de verantwoordelijkheid voor de beheersing van zijn risico's

De business draagt de volle verantwoordelijkheid voor alle risico's van zijn activiteitsdomein en moet zorgen voor effectieve controles. De business verzekert hierbij dat de juiste controles op de juiste manier uitgevoerd worden, er voldoende kwaliteit schuilt in de zelfbeoordelingen van de eigen business, er voldoende risicobewustzijn aanwezig is en er voldoende prioriteit en ruimte gegeven wordt aan risico-onderwerpen.

2 De Risicofunctie, de Compliancefunctie en de Actuariële functie, en voor bepaalde zaken Finance, Juridische en Fiscale Zaken, vormen als onafhankelijke controlefuncties de tweede verdedigingslinie

Onafhankelijk van de business formuleren de tweedelijnsrisico- en controlefuncties hun eigen mening aangaande de risico's waarmee KBC geconfronteerd wordt. Op die manier geven de tweedelijnsrisico- en controlefuncties een behoorlijke zekerheid dat de eerstelijnscontrolefunctie zijn risico's onder controle heeft, evenwel zonder de primaire verantwoordelijkheid over te nemen van de eerste lijn. De taak van de tweedelijnsfuncties bestaat erin risico's te identificeren, te meten en te rapporteren. Om te verzekeren dat de Risicofunctie gehoord wordt, heeft ze een vetorecht. De tweedelijnsrisico- en controlefuncties ondersteunen eveneens de consistente implementatie van het risicobeleid, het groepswijde kader, enz. doorheen de groep. Ze zien bovendien toe op de toepassing ervan.

De Compliancefunctie is een onafhankelijke functie binnen de groep. Ze wordt gekenmerkt door haar specifieke statuut (zoals bepaald in de wet- en regelgeving en zoals vertaald in het *Compliance Charter*), haar plaats in het organogram (hiërarchisch onder de CRO, met een functionele rapporteringslijn naar de voorzitter van het DC) en de bijhorende rapporteringslijnen (rapportering aan het RCC en in bepaalde gevallen zelfs aan de Raad). Haar hoofddoel is te voorkomen dat KBC een Compliancerisico loopt of schade lijdt, van welke aard ook, als gevolg van het niet-naleven van de toepasselijke wetten, regelgeving of interne regels die tot het toepassingsgebied van de Compliancefunctie behoren of binnen de domeinen vallen die het DC haar heeft toegewezen. Daarom besteedt de Compliancefunctie bijzondere aandacht aan de naleving van het Integriteitsbeleid.

Als onafhankelijke controlefunctie zorgt de Actuariële functie voor een bijkomende kwaliteitsbewaking door het verschaffen van deskundig technisch actuariële advies aan de Raad, aan het RCC en aan het DC, en aan de KBC-verzekeringsgroep en aan elke (her-)verzekeringseenheid binnen de groep. Dat advies betreft onder meer de berekening van de technische voorzieningen voor verzekeringsverplichtingen, het herververkeringsbeleid en het onderschrijvingsrisico. De onafhankelijkheid van de Actuariële functie wordt ondersteund door het aangepaste statuut van de functie, zoals beschreven in het 'Charter van de Actuariële functie'.

3 Interne Audit ondersteunt, als onafhankelijke derdelijnscontrole, het DC, het AC en RCC en de Raad bij de bewaking van de effectiviteit en efficiëntie van het interne controle- en risicobeheersysteem

Interne Audit verschaft redelijke zekerheid (*reasonable assurance*) omtrent de effectiviteit en efficiëntie van de interne controle- en risicobeheerprocessen, inclusief Corporate Governance. Als onafhankelijke derdelijnscontrole – rapportierend aan het AC – voert het daartoe risicogestuurde audits uit. Het ziet er ook op toe dat beleidsmaatregelen en processen aanwezig zijn en consistent toegepast worden binnen de Groep, zodat de continuïteit van de activiteiten gegarandeerd is.

Verantwoordelijkheden, kenmerken, organisatiestructuur en rapporteringslijnen, toepassingsgebied, auditmethodologie, samenwerking tussen interne-auditafdelingen van de KBC-groep en uitbesteding van interne-auditactiviteiten worden beschreven en toegelicht in het Auditcharter van KBC Groep NV.

Conform internationale professionele auditstandaarden licht een externe derde partij de auditfunctie op regelmatige tijdstippen door. Dat gebeurde voor het laatst in 2019. De resultaten van die oefening werden aan het DC en het AC gerapporteerd.

Het AC en het RCC spelen een centrale rol in de monitoring van het interne controle- en risicobeheersysteem

Het DC beoordeelt jaarlijks of het interne controle- en risicobeheersysteem nog aan de vereisten voldoet en rapporteert daarover aan het AC en het RCC.

Die comités houden namens de Raad toezicht op de integriteit en doeltreffendheid van de interne controlemaatregelen en

van het risicobeheer zoals dat onder de verantwoordelijkheid van het DC is opgezet. Het AC besteedt hierbij specifieke aandacht aan een correcte financiële verslaggeving. De comités bekijken ook of de door de vennootschap opgezette procedures aan de wet en andere reglementeringen voldoen.

Hun rol, samenstelling en werking en de kwalificatie van hun leden zijn vastgelegd in hun respectieve charters, die deel uitmaken van het Charter. In andere paragrafen vindt u bijkomende informatie over deze comités.

Deel 2: Beschrijving van de belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen in verband met het proces van financiële verslaggeving

Het is van cruciaal belang dat de financiële verslaggeving tijdig, accuraat en inzichtelijk is, zowel voor interne als voor externe stakeholders. Daarom moet het onderliggende proces voldoende robuust zijn.

De periodieke rapportering op het niveau van de vennootschap resulteert uit een gedocumenteerd boekhoudkundig proces. Er is een handleiding beschikbaar voor de boekhoudprocedures en het financiële verslaggevingsproces. De periodieke financiële staten worden rechtstreeks aangemaakt vanuit het grootboek. De boekhoudkundige rekeningen worden getoetst aan de achterliggende inventarissen. Het resultaat van die controles kan worden aangetoond. De periodieke financiële staten worden opgesteld conform de lokale waarderingsregels. De periodieke rapportering over het eigen vermogen wordt opgesteld conform de recentste besluiten van de Nationale Bank van België (NBB).

De belangrijkste verbonden ondernemingen beschikken over een aangepaste boekhoudkundige en administratieve organisatie en hebben procedures voor financiële interne controles. Het consolidatieproces wordt uiteengezet in een beschrijvend document. Het consolidatiesysteem en het consolidatieproces zijn al geruime tijd operationeel en bevatten talrijke consistentiecontroles.

De geconsolideerde financiële staten worden opgesteld conform de IFRS-waarderingsregels, die van toepassing zijn voor alle in de consolidatie opgenomen vennootschappen. De verantwoordelijke financiële directies (CFO's) van de dochterondernemingen certifiëren de juistheid en de volledigheid van de gerapporteerde financiële cijfers, conform

de groepswaarderingsregels. Het fiattingcomité (*approval commission*), dat wordt voorgezeten door de directeurs van Investor Relations Office en van Experts, Reporting & Accounting, controleert de naleving van de IFRS-waarderingsregels en de volledigheid van de IFRS-toelichtingsvereisten.

Conform de Wet op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen van 25 april 2014 heeft het DC van KBC Groep NV een evaluatie gemaakt van het interne controlesysteem met betrekking tot het financiële verslaggevingsproces en daarover een verslag opgesteld.

De groepswijde uitrol van procedures voor versnelde afsluiting, de opvolging van verrichtingen tussen groepsmaatschappijen (*Intercompanies*) en de permanente follow-up van een aantal risico-, prestatie- en kwaliteitsindicatoren (*Key Risk Indicators / Key Performance Indicators*) dragen continu bij tot de verhoging van de kwaliteit van het boekhoudkundige proces en het financiële verslaggevingsproces.

De interne controle van het boekhoudkundige proces steunt sinds 2006 op groepswijde standaarden inzake boekhoudkundige controles (*Group Key Control Accounting and External Financial Reporting*). Die regels om de voornaamste risico's van het boekhoudkundige proces te beheersen, bepalen het opzetten en onderhouden van de architectuur van het boekhoudkundige proces: het opstellen en onderhouden van waarderingsregels en boekhoudschema's, het naleven van regels inzake autorisatie en functiescheiding bij de boekhoudkundige registratie van verrichtingen en het opzetten van een gepast eerstelijns- en tweedelijnsrekeningbeheer.

Het *Challenger Framework* (2012) en het *Data Management Framework* (2015) definiëren een degelijk beheer en beschrijven duidelijk de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren binnen het financiële verslaggevingsproces. Het doel is de rapporteringsrisico's drastisch te verminderen door de inputdata te toetsen en de analyse, en dus het inzicht in de gerapporteerde cijfers, te verbeteren.

Jaarlijks moeten de juridische entiteiten, ter voorbereiding van de *Internal Control Statement* aan de toezichthouders, zelf beoordelen of ze voldoen aan de *Group Key Control Accounting and External Financial Reporting*. Het resultaat van die zelfbeoordeling wordt geregistreerd in de *Group Risk*

Assessment Tool van de risicofunctie. Hierbij worden *Business Process Management*-technieken (BPM) toegepast, gebruikmakend van procesinventarissen, procesbeschrijvingen (*Turtle Diagrams*) en analyses van de potentiële risico's in de processen (*Failure Mode & Effects Analysis* (FMEA)) aangevuld met een ingevulde CFO-vragenlijst. Daarmee bevestigen de CFO's formeel en onderbouwd dat binnen hun entiteit alle gedefinieerde rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot het *end-to-end* proces van de externe financiële verslaggeving adequaat worden opgenomen. De waarheidsgetrouwheid van die bevestiging kan te allen tijde

worden geverifieerd door alle betrokken interne en externe stakeholders.

Interne Audit van KBC Groep NV auditeert het boekhoudkundige proces en het externe financiële verslaggevingsproces *end-to-end*, zowel statutair als geconsolideerd.

Voor het toezicht dat het AC uitoefent, verwijzen we naar de voorgaande paragrafen.

Bekendmaking ter uitvoering van artikel 34 van het Belgische KB van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt

1 Kapitaalstructuur op 31 december 2019

Het maatschappelijke kapitaal is volgestort en wordt vertegenwoordigd door 416 394 642 maatschappelijke aandelen zonder nominale waarde. Meer informatie over het kapitaal van de groep vindt u in het deel Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie.

2 Wettelijke of statutaire beperking van overdracht van effecten

Jaarlijks voert KBC Groep NV een kapitaalverhoging door waarbij de inschrijving is gereserveerd voor het personeel van KBC Groep NV en bepaalde van zijn Belgische dochtervennootschappen. Als de uitgifteprijs van de nieuwe aandelen een korting vertoont ten opzichte van de slotkoers, kan het personeelslid die nieuwe aandelen niet overdragen gedurende een periode van twee jaar te rekenen vanaf de betaaldatum, tenzij in geval van overlijden van het personeelslid. De aandelen waarop het personeel heeft ingetekend in het kader van de kapitaalverhoging waartoe de Raad van Bestuur in november 2019 heeft beslist, zijn geblokkeerd tot en met 18 december 2021. Ook de aandelen uitgegeven bij de kapitaalverhoging in 2018 zijn nog geblokkeerd (tot en met 19 december 2020).

De opties op aandelen van KBC Groep NV die in handen zijn van medewerkers van diverse vennootschappen van de

KBC-groep en die in het kader van op verschillende tijdstippen opgezette aandelenoptieplannen aan die medewerkers werden toegekend, zijn niet overdraagbaar onder levenden. Uitleg bij eventuele aandelenopties voor het personeel vindt u in Toelichting 3.8 in het deel Geconsolideerde jaarrekening.

3 Houders van effecten waaraan bijzondere zeggenschapsrechten zijn verbonden

Nihil.

4 Mechanisme voor de controle van aandelenplannen voor werknemers wanneer de zeggenschapsrechten niet rechtstreeks door de werknemers worden uitgeoefend

Nihil.

5 Wettelijke of statutaire beperking van de uitoefening van het stemrecht

De stemrechten verbonden aan de aandelen die in het bezit zijn van KBC Groep NV en zijn rechtstreekse en onrechtstreekse dochtervennootschappen zijn geschorst. Op 31 december 2019 betrof het 38 607 aandelen.

6 Aan KBC Groep NV bekende aandeelhoudersovereenkomsten die aanleiding kunnen geven tot beperking van

de overdracht van effecten en/of van de uitoefening van het stemrecht

De kernaandeelhouders van KBC Groep NV bestaan uit KBC Ancora Comm.VA, haar moederonderneming Cera CVBA, MRBB CVBA en een groep van rechtspersonen en natuurlijke personen die worden aangeduid als *Andere vaste aandeelhouders*.

Uit de meest recente kennisgevingen van deze kernaandeelhouders blijkt volgend aandelenbezit:

• KBC Ancora Comm.VA:	77 516 380
• Cera CVBA:	11 127 166
• MRBB CVBA:	47 887 696
• Andere vaste aandeelhouders:	31 113 727

In totaal bezitten de kernaandeelhouders dus 167 644 969 aandelen van KBC Groep NV, die eenzelfde aantal stemrechten vertegenwoordigen. Dat komt overeen met 40,26% van het totale aantal stemrechten op 31 december 2019.

Tussen deze kernaandeelhouders werd een aandeelhoudersovereenkomst gesloten om te zorgen voor stabiliteit van het aandeelhouderschap en de continuïteit van KBC Groep NV en om het algemene beleid van KBC Groep NV te ondersteunen en te coördineren. Daartoe handelen de kernaandeelhouders in onderling overleg op de algemene vergadering van KBC Groep NV en zijn ze vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur van KBC Groep NV.

De aandeelhoudersovereenkomst voorziet in een contractueel aandeelhouderssyndicaat. Dat bevat de regels m.b.t. de gesyndiceerde aandelen, het beheer van het aandeelhouderssyndicaat, de syndicaatsvergaderingen, de stemrechten binnen het aandeelhouderssyndicaat, voorkeurrechten in het geval van overdracht van bepaalde gesyndiceerde aandelen, de uittreding uit de overeenkomst en de duur van de overeenkomst. Behalve voor een beperkt aantal beslissingen, beslist de syndicaatsvergadering als er geen consensus bestaat met een tweederdemeerderheid, met dien verstande dat geen enkele van de aandeelhoudersgroepen een beslissing kan blokkeren. De aandeelhoudersovereenkomst werd verlengd voor een nieuwe periode van tien jaar, met ingang van 1 december 2014.

7 De regels voor de benoeming en vervanging van leden van het bestuursorgaan en voor de wijziging van de

statuten van KBC Groep NV

Benoeming en vervanging van leden van de Raad:

De benoeming van kandidaat-bestuurders en de herbenoeming van bestuurders worden door de Raad, na goedkeuring door of kennisgeving aan de toezichthouder, ter goedkeuring voorgesteld aan de Algemene Vergadering. Elk voorstel wordt vergezeld van een gedocumenteerde aanbeveling door de Raad, gebaseerd op het advies van het Benoemingscomité. Onverminderd de toepasselijke wettelijke voorschriften worden de voorstellen tot benoeming ten minste dertig dagen vóór de Algemene Vergadering meegedeeld als een afzonderlijk punt in de agenda van de Algemene Vergadering.

In geval van benoeming van een onafhankelijk bestuurder geeft de Raad aan of de kandidaat voldoet aan de onafhankelijkheidscriteria van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (art. 7:87). De Algemene Vergadering benoemt de bestuurders bij gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen. De Raad kiest onder zijn niet-uitvoerende leden een voorzitter en eventueel een of meer ondervoorzitters. Aftredende bestuurders zijn altijd herbenoembaar.

Als in de loop van een boekjaar een plaats van bestuurder openvalt wegens overlijden, ontslag of door een andere oorzaak, kunnen de overige bestuurders de vacature voorlopig invullen en een nieuwe bestuurder benoemen. In dat geval zal de Algemene Vergadering tijdens haar eerstvolgende bijeenkomst tot een definitieve benoeming overgaan. Een bestuurder die wordt benoemd ter vervanging van een bestuurder wiens mandaat niet was voltooid, beëindigt dat mandaat, tenzij de Algemene Vergadering bij de definitieve benoeming een andere duur voor het mandaat bepaalt.

Wijziging van de statuten:

De Algemene Vergadering heeft het recht om wijzigingen aan te brengen in de statuten. De Algemene Vergadering kan over wijzigingen in de statuten alleen dan op geldige wijze beraadslagen en beslissen, als de voorgestelde wijzigingen nauwkeurig zijn aangegeven in de oproeping en als de aanwezige of vertegenwoordigde aandeelhouders ten minste de helft van het kapitaal vertegenwoordigen. Is de laatste voorwaarde niet vervuld, dan is een tweede bijeenroeping nodig, en de nieuwe vergadering beraadslaagt en beslist op geldige wijze ongeacht het door de aanwezige of vertegenwoordigde aandeelhouders vertegenwoordigde deel

van het kapitaal. Een wijziging is alleen dan aangenomen, als zij drie vierden van de stemmen heeft verkregen (art. 7:153 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen).

Als de statutenwijziging betrekking heeft op het voorwerp of de doelen van de vennootschap, moet de Raad de voorgestelde wijziging verantwoorden in een omstandig verslag dat in de agenda wordt vermeld. Het ontbreken van dit verslag heeft de nietigheid van de beslissing van de Algemene Vergadering tot gevolg. De Algemene Vergadering kan alleen dan op geldige wijze over een wijziging van het voorwerp of de doelen van de vennootschap beraadslagen en besluiten, als de aanwezigen de helft van het maatschappelijke kapitaal vertegenwoordigen. Is deze voorwaarde niet vervuld, dan is een nieuwe bijeenroeping nodig. Omdat de tweede vergadering op geldige wijze kan beraadslagen en besluiten, is het voldoende dat het kapitaal er is vertegenwoordigd. Een wijziging is alleen dan aangenomen, als zij ten minste vier vijfden van de uitgebrachte stemmen heeft verkregen, waarbij onthoudingen in de teller noch in de noemer worden meegerekend (uittreksel uit art. 7:154 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen).

8 Bevoegdheden van de Raad met betrekking tot uitgifte of inkoop van eigen aandelen

De Algemene Vergadering heeft de Raad tot en met 23 oktober 2023 gemachtigd om het maatschappelijke kapitaal in een of meer keren te verhogen, in geld of in natura, door de uitgifte van aandelen. De Raad is bovendien tot dezelfde datum gemachtigd om in een of meer keren te beslissen tot de uitgifte van al dan niet achtergestelde converteerbare obligaties of van *warrants* die al dan niet verbonden zijn aan al dan niet achtergestelde obligaties die aanleiding kunnen geven tot verhogingen van het kapitaal. Die machtiging werd verleend ten belope van 291 000 000 euro waarbij de Raad bevoegd is om, in het belang van de vennootschap, het voorkeurrecht van de bestaande aandeelhouders op te heffen of te beperken, en ten belope van 409 000 000 euro waarbij de Raad niet bevoegd is het voorkeurrecht op te heffen of te beperken.

Op 13 november 2019 besliste de Raad gebruik te maken van het toegestane kapitaal om een kapitaalverhoging met opheffing van het voorkeurrecht door te voeren ten gunste van het personeel. Tegen een intekenprijs per aandeel van 55,83 euro werd het geplaatste maatschappelijke kapitaal op 20 december 2019 verhoogd met 838 770,66 euro,

vertegenwoordigd door 238 966 nieuwe aandelen. De gevolgen van de opheffing van het voorkeurrecht vindt u in de toelichtingen bij de vennootschappelijke jaarrekening. Als gevolg daarvan bedroeg het toegestane kapitaal op 31 december 2019 nog 698 255 266,75 euro, waarvan nog maximaal 289 255 266,75 euro mag worden gebruikt met de mogelijkheid tot opheffing van het voorkeurrecht voor de bestaande aandeelhouders. Daarmee kunnen – rekening houdend met het boekhoudkundige pari van het aandeel op 31 december 2019 – nog maximaal 198 933 124 nieuwe aandelen worden uitgegeven, waarvan nog 82 408 908 met opheffing van het voorkeurrecht voor de bestaande aandeelhouders. Dat is 47,78% resp. 19,79% van het aantal aandelen dat op dat ogenblik in omloop was.

In toepassing van art. 7:221, tweede lid van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen heeft KBC Bank NV, in zijn hoedanigheid van professionele effectenhandelaar, in 2019 14 482 aandelen van KBC Groep NV verkocht en 2 805 aandelen van KBC Groep NV aangekocht. Op 31 december 2019 hadden KBC Groep NV en zijn *rechtstreekse* dochtervennootschappen geen aandelen van KBC Groep NV in bezit, behoudens 38 605 aandelen aangehouden door KBC Bank NV in zijn hoedanigheid van professionele effectenhandelaar. Deze aandelen hebben een fractiewaarde van 3,51 euro per aandeel en ze vertegenwoordigen 0,01% van het geplaatste kapitaal.

9 Belangrijke overeenkomsten waarbij KBC Groep NV partij is en die in werking treden, wijzigingen ondergaan of aflopen in geval van een wijziging van controle over KBC Groep NV na een openbaar overnamebod
Nihil.

10 Tussen KBC en zijn bestuurders of werknemers gesloten overeenkomsten die in vergoedingen voorzien wanneer, naar aanleiding van een openbaar overnamebod, de bestuurders ontslag nemen of zonder geldige reden moeten afvloeien of de tewerkstelling van de werknemers beëindigd wordt
Nihil.

Aandeelhoudersstructuur op 31 december 2019

Meldingen in verband met aandeelhouderschap gebeuren:

- naar aanleiding van de wet van 2 mei 2007;
- naar aanleiding van de wet op de openbare overnamebiedingen;
- op vrijwillige basis.

In het deel Verslag van de Raad van Bestuur, hoofdstuk Ons bedrijfsmodel, vindt u een synthese met de meest recente meldingen.

We wijzen erop dat de hierna vermelde gegevens kunnen afwijken van de huidige aantallen in bezit, aangezien een wijziging van het aantal aangehouden aandelen niet altijd aanleiding geeft tot een nieuwe kennisgeving.

[Aandeelhoudersstructuur zoals die blijkt uit ontvangen kennisgevingen in het kader van de wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in emittenten waarvan aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt](#)

Artikel 10bis van de statuten van KBC Groep NV legt vast vanaf welke grens een persoon zijn deelneming moet bekendmaken. KBC publiceert die ontvangen kennisgevingen op www.kbc.com. In de tabel volgt een overzicht van het aandeelhouderschap van eind 2019, resulterend uit alle kennisgevingen ontvangen tot en met 31 december 2019.

Aandeelhouderschap op 31-12-2019, volgens de meest recente kennisgevingen overeenkomstig de wet van 2 mei 2007

	Adres	Aantal KBC-aandelen/stemrechten (tegenover het huidige aantal aandelen/stemrechten)*	De kennisgeving betreft de situatie op
Kernaandeelhouders			
KBC Ancora Comm.VA	Muntstraat 1, 3000 Leuven, België	77 516 380 / 18,62%	1 december 2014
Cera CVBA	Muntstraat 1, 3000 Leuven, België	11 127 166 / 2,67%	1 december 2014
MRBB CVBA	Diestsevest 32/5b, 3000 Leuven, België	47 889 864 / 11,50%	1 december 2014
Andere vaste aandeelhouders	Pa. Ph. Vlerick, Ronsevaalstraat 2, 8510 Bellegem, België	32 020 498 / 7,69%	1 december 2014
Andere aandeelhouders			
Blackrock Inc.	55 East 52nd Street, New York, NY 10055, Verenigde Staten	16 474 105 / 3,96% (20 778 528 / 4,99%)	31 oktober 2018
FMR LLC	1209 Orange Street, Wilmington, New Castle County, Delaware 19801, Verenigde Staten	12 531 817 / 3,01% (12 531 817 / 3,01%)	6 september 2018

* Tussen haakjes: inclusief de in deel B van de transparantiekennisgeving vermelde *voting rights that may be acquired if the instrument is exercised*. Als de aandeelhouder onder de 3% drempel is gezakt in de recentste notificatie, wordt hij niet meer vermeld in de tabel (tenzij hij tot de kernaandeelhouders behoort).

Mededelingen in het kader van artikel 74 van de Belgische Wet op openbare overnamebiedingen

In het kader van de vermelde wet ontving KBC Groep NV eind augustus 2019 een geactualiseerde mededeling. De vermelde personen treden op in onderling overleg.

A Mededelingen door a rechtspersonen b natuurlijke personen die 3% of meer van de effecten met stemrecht houden¹

Aandeelhouder	Participatie, aantal	In procenten ²	Aandeelhouder	Participatie, aantal	In procenten ²
KBC Ancora Comm. Va	77 516 380	18,62%	Cecan Invest nv	397 563	0,10%
MRBB cvba	47 887 696	11,50%	Beluval	361 698	0,09%
CERA cvba	11 127 166	2,67%	Robor nv	359 606	0,09%
Plastische Finance nv	4 480 500	1,08%	Rodep Comm. va	305 000	0,07%
SAK agev	4 282 454	1,03%	Bareldam sa	260 544	0,06%
VIM cvba	4 012 141	0,96%	Mapicius SA	215 000	0,05%
3D nv	2 461 893	0,59%	Gavel Comm. VA	200 000	0,05%
Almafin sa	1 623 127	0,39%	Ibervest	190 000	0,05%
De Berk bvba	1 138 208	0,27%	Promark international nv	166 008	0,04%
Algimo nv	1 040 901	0,25%	SAK Iberanfra	120 107	0,03%
SAK pula	981 450	0,24%	Efiga Invest sprl	50 000	0,01%
Rainyve sa	950 000	0,23%	Agrobos	50 000	0,01%
Alia sa	937 705	0,23%	Wilig	42 650	0,01%
Stichting Amici Almae Matris	912 731	0,22%	Filax stichting	38 529	0,01%
Ceco c.v.a	623 999	0,15%	Hendrik Van Houtte CVA	36 000	0,01%
Niramore International SA	549 131	0,13%	Van Holsbeeck Kristo bvba	17 500	0,00%
Van Holsbeeck nv	513 823	0,12%	Ravago IBP-OFP	11 333	0,00%
Cecan nv	466 002	0,11%	Isarick nv	8 885	0,00%
Sereno sa	444 408	0,11%			

B Mededelingen door natuurlijke personen die minder dan 3% van de effecten met stemrecht houden (deze mededelingen hoeven geen melding te maken van de identiteit van de betrokken natuurlijke personen).

Participatie, aantal	In procenten ²	Participatie, aantal	In procenten ²	Participatie, aantal	In procenten ²	Participatie, aantal	In procenten ²
854 395	0,21%	102 944	0,02%	63 562	0,02%	36 655	0,01%
285 000	0,07%	89 562	0,02%	61 166	0,01%	23 131	0,01%
285 000	0,07%	81 212	0,02%	57 856	0,01%	18 957	0,00%
250 000	0,06%	75 000	0,02%	48 926	0,01%	10 542	0,00%
167 498	0,04%	71 168	0,02%	43 446	0,01%	3 431	0,00%
125 200	0,03%	70 000	0,02%	40 000	0,01%	180	0,00%

¹ Dergelijke mededelingen werden niet ontvangen.

² De berekening in % van het totale aantal bestaande aandelen is gebaseerd op het totale aantal aandelen op 31 december 2019.

Remuneratieverslag over het boekjaar 2019

Beschrijving van de procedures om het vergoedingsbeleid te ontwikkelen en de vergoeding te bepalen van individuele bestuurders en leden van het DC

Algemeen: het vergoedingsbeleid voor de Raad en het DC houdt rekening met de toepasselijke wetgeving, de *Corporate Governance Code* en marktgegevens. De vele wettelijke en regulatorische bepalingen die aan de financiële instellingen worden opgelegd, scheppen een erg strikt kader dat maar een beperkte ruimte laat voor een eigen beleid ter zake. Het wordt door het Remuneratiecomité – bijgestaan door in deze materie gespecialiseerde medewerkers – bewaakt en regelmatig getoetst aan de ontwikkelingen in de wetgeving, de Code en de courante marktpraktijken en -tendensen. De voorzitter van het Remuneratiecomité informeert de Raad over de werkzaamheden van het comité en adviseert hem over aanpassingen van het vergoedingsbeleid en de concrete uitvoering ervan. De volledige verslagen van het Remuneratiecomité worden bezorgd aan de Raad ter kennisgeving. De Raad kan het Remuneratiecomité ook op eigen initiatief of op voorstel van het DC opdracht geven om mogelijke aanpassingen van het vergoedingsbeleid te onderzoeken en de Raad daarover te adviseren. Als dat wettelijk vereist is, legt de Raad op zijn beurt aanpassingen van het vergoedingsbeleid ter goedkeuring voor aan de Algemene Vergadering.

Het RCC staat de Raad bij in de uitwerking van een gezond beloningsbeleid en checkt ook jaarlijks of dat beleid en de praktijk consistent zijn met een gezond en effectief risicomanagement en of de stimulansen in de beloningssystemen geen risico's in de hand werken.

Raad: op advies van het Remuneratiecomité beslist de Raad over voorstellen tot wijziging van het vergoedingsregime van de leden van de Raad en draagt die ter goedkeuring voor aan de Algemene Vergadering.

DC: op advies van het Remuneratiecomité en op basis van het vastgelegde vergoedingsbeleid bepaalt de Raad de vergoeding van de leden van het DC en evalueert ze op geregelde tijdstippen. Die vergoeding wordt opgedeeld in een vaste component en een resultaats-/prestatiegebonden component.

Algemeen kader

Het vergoedingsbeleid voor de leden van het management (Raad, DC, directieleden en *risk takers*) wordt beschreven in de

Remuneration Policy. Daarin worden vooral met betrekking tot het variabele loon een aantal principes vastgelegd voor de hele groep. De belangrijkste luiden als volgt:

- Het variabele loon moet altijd bestaan uit een resultaatsgebonden deel, waarvan ten minste 10% gebaseerd is op de resultaten van de KBC-groep (gelet op een uitdrukkelijk verbod van de Tsjechische Nationale Bank, geldt dit niet voor de medewerkers van ČSOB in Tsjechië), en een prestatiegebonden deel.
- Ten minste 40% van het variabele loon voor het topmanagement, de *Key Identified Staff* (KIS), wordt niet onmiddellijk uitbetaald, maar de betaling daarvan wordt gespreid over drie jaar. Voor de leden van het DC en de algemeen directeuren gaat het over 50% (of als de variabele vergoeding meer bedraagt dan 200 000 euro zelfs 60%), waarvan de betaling gespreid wordt over vijf jaar.
- Voor de KIS wordt de helft van de totale variabele vergoeding uitgekeerd in de vorm van aandelengerelateerde instrumenten (*phantom stocks* of een ander door een lokale toezichthouder opgelegd instrument) om zo ook de langetermijngevolgen van het beleid op de waarde van KBC Groep te laten inwerken op de variabele vergoeding.
- Er worden geen voorschotten op het variabele loon uitgekeerd en er wordt in een *clawback/holdback*-mogelijkheid voorzien.
- Het variabele loon kan nooit meer bedragen dan de helft van het vaste loon.
- Voor het variabele loon geldt een plafond van nominaal 750 000 euro.
- De criteria voor de beoordeling van de prestaties van het lid van het DC verantwoordelijk voor de risicofunctie bevatten geen enkele verwijzing naar de resultaten van KBC Groep.
- Ten minste één van de criteria voor de beoordeling van de prestaties van het topmanagement is altijd risicogerelateerd.
- Ten minste 10% van het variabele loon van het topmanagement is ook afhankelijk van het behalen van een vooraf afgesproken doelstelling die gerelateerd is aan het duurzaamheidsbeleid van de groep.

Voor de bepaling van de resultaatsgebonden variabele vergoeding wordt een risicocorrigeerde maatstaf van de winstgevendheid van het bedrijf gebruikt (*Risk-Adjusted Profit* of RAP). Voor bepaalde categorieën van de *key identified staff* waarvoor de bevoegde controle-instantie van mening was dat de RAP als risicoaanpassingsmechanisme ontoereikend is,

wordt dit kader aangevuld met extra prestatie-indicatoren die een betere risicomaatstaf zijn.

Terugvorderingsbepalingen

Zoals hiervoor al toegelicht, wordt de betaling van de totale jaarlijkse variabele vergoeding niet alleen gespreid in de tijd, maar wordt de helft ervan ook uitgekeerd in de vorm van *phantom stocks* met een retentieperiode van een jaar (dat wil zeggen: ze worden pas verzilverd één jaar na de toekenning ervan). De variabele vergoeding, inclusief het uitgestelde gedeelte ervan, wordt maar verworven wanneer dat met de financiële toestand van de instelling in haar geheel te verenigen is en door de prestaties van KBC Groep en de prestaties van het DC gerechtvaardigd wordt.

In de volgende omstandigheden kan er worden ingegrepen op de betaling van de uitgestelde maar nog niet verworven bedragen (malus):

- Er is een bewijs van wangedrag of grove fout van de medewerker (bijvoorbeeld schending van de gedragscode en andere interne regels, in het bijzonder met betrekking tot risico's).
- In geval van een daling met ten minste 50% van het nettoresultaat of de *Risk Adjusted Profit* (RAP) van de KBC-groep en/of de onderliggende KBC-entiteit in het jaar voorafgaand aan het jaar van verwerving ten opzichte van het jaar van toekenning, zal een malus worden toegepast op de uitgestelde maar nog niet verworven bedragen die betrekking hebben op het jaar van toekenning, tenzij het Remuneratiecomité van de KBC-groep een gemotiveerd advies geeft aan de Raad waarin het voorstelt geen malus toe te passen om welbepaalde redenen. Het Remuneratiecomité van de KBC-groep zal ook een advies geven over de malusgraad (het toe te passen percentage). De eindbeslissing ligt bij de Raad.
- In het geval dat het nettoresultaat of de RAP van de KBC-groep in het jaar voorafgaand aan het jaar van verwerving negatief is, zullen alle uitgestelde maar nog niet verworven bedragen die normaal gezien verworven zouden zijn in het jaar volgend op het jaar met het negatieve resultaat, niet verworven en dus verloren zijn.

De Raad neemt daarover een beslissing op advies van het Remuneratiecomité.

In de volgende omstandigheden wordt de al verworven variabele vergoeding uitzonderlijk teruggevorderd (*claw back*):

- bewijs van fraude,
- (gebruik van) misleidende informatie.

De vergoeding van de niet-uitvoerende bestuurders

- De vergoeding voor niet-uitvoerende bestuurders bestaat uitsluitend uit een jaarlijkse, vaste vergoeding die noch prestatiegebonden, noch resultaatsgebonden is, en het presentiegeld per bijgewoonde vergadering. Het zwaartepunt van de vergoeding ligt bij de presentiegelden. Het presentiegeld wordt bij vergaderingen die samen met de Raad van Bestuur van KBC Bank en/of KBC Verzekeringen plaatsvinden, slechts eenmaal uitgekeerd aan de bestuurders die in meerdere van die raden zetelen. Gelet op zijn taak ontvangt de ondervoorzitter een verhoogde vaste vergoeding.
- Gezien zijn ruime tijdsbesteding als verantwoordelijke voor het permanente toezicht op de zaken van de KBC-groep, geniet de voorzitter van de Raad een afzonderlijk vergoedingsregime dat uitsluitend bestaat uit een vaste vergoeding. Die vergoeding wordt afzonderlijk vastgelegd door het Remuneratiecomité en goedgekeurd door de Raad.
- De bestuurders die in het AC of RCC zitting hebben, ontvangen een extra vaste vergoeding voor de prestaties die ze in dat kader leveren. Ook daar geldt de regel dat voor leden die ook zitting hebben in het AC of RCC van KBC Bank en/of KBC Verzekeringen, de vergoeding maar eenmaal wordt uitgekeerd voor gezamenlijke vergaderingen. De voorzitters van het AC en het RCC ontvangen een verhoogde vaste vergoeding. Bestuurders die in het Benoemingscomité of het Remuneratiecomité zitting hebben, ontvangen daarvoor geen extra vergoedingen.
- Gelet op de ruime tijdsbesteding die de deelname aan de vergaderingen van de Raad vergt voor bestuurders die woonachtig zijn buiten België, wordt aan hen een extra vergoeding (presentiegeld) toegekend per bijgewoonde vergadering.
- KBC Groep NV verleent geen kredieten aan bestuurders. Kredieten of waarborgen kunnen wel worden verleend door de bankdochtermaatschappijen van KBC Groep NV overeenkomstig artikel 72 van de Bankwet van 25 april 2014. Dat betekent dat die kredieten kunnen worden verleend tegen klantvoorwaarden en worden goedgekeurd door de Raad.

Vergoedingen op individuele basis die aan de niet-uitvoerende bestuurders van KBC Groep NV werden toegekend

Overeenkomstig het hierboven uitgelegde vergoedingssysteem ontvingen de niet-uitvoerende bestuurders van KBC Groep NV

en, in voorkomend geval, van andere vennootschappen van de KBC-groep in België of in het buitenland de bedragen die in de onderstaande tabel zijn vermeld. De leden van het DC die als gedelegeerd bestuurder lid zijn van de Raad, ontvingen in die hoedanigheid noch een vaste vergoeding, noch presentiegeld.

Vergoeding per individuele bestuurder (op geconsolideerde basis, in euro)

	Vergoeding (m.b.t. boekjaar 2019)	Vergoeding AC en RCC (m.b.t. boekjaar 2019)	Presentiegeld (m.b.t. boekjaar 2019)
Thomas Leysen	500 000	–	–
Alain Bostoën	30 000	–	50 000
Katelijn Callewaert	40 000	–	50 000
Koenraad Debackere	20 000	–	30 000
Sonja De Becker	40 000	–	45 000
Franky Depickere	65 000	130 000	56 250
Frank Donck	30 000	30 000	50 000
Júlia Király	30 000	30 000	75 000
Walter Nonneman	10 000	–	20 000
Vladimira Papirnik	30 000	30 000	75 000
Theodoros Roussis	30 000	–	45 000
Matthieu Vanhove	30 000	–	50 000
Philippe Vlerick	60 000	–	50 000
Marc Wittemans	40 000	60 000	50 000

De vergoeding van de voorzitter en de leden van het DC

- In overeenstemming met het vergoedingsbeleid van de KBC-groep is de individuele vergoeding van de leden van het DC samengesteld uit de volgende componenten:
 - een vaste maandvergoeding;
 - een jaarlijkse prestatiegebonden variabele vergoeding die afhankelijk is van de prestaties van het DC als geheel en van de instelling (geëvalueerd op basis van vooraf afgesproken criteria);
 - een jaarlijkse individuele variabele vergoeding op basis van de geleverde prestaties en de naleving van de voorbeeldfunctie in verband met de groepswaarden van elk lid van het DC afzonderlijk;
 - de eventuele vergoeding van mandaten die worden uitgeoefend in opdracht van KBC Groep NV (uitzonderlijk).
- Voor de bepaling van de variabele vergoeding wordt een kwantitatief risicoaanpassingsmechanisme gehanteerd, de zogenaamde *risk gateway*. Dat bevat een aantal parameters in verband met kapitaal en liquiditeit die bereikt moeten worden alvorens een variabele vergoeding kan worden toegekend. De parameters worden jaarlijks vastgelegd door

- de Raad. Als (een van) de opgelegde parameters niet worden (wordt) bereikt, wordt er niet alleen geen variabele vergoeding toegekend, maar vervalt in dat jaar ook de uitbetaling van uitgestelde bedragen voor voorgaande jaren.
- De individuele variabele vergoeding van de leden van het DC wordt bepaald op basis van een evaluatie van de prestaties van het betrokken lid van het DC. Het Remuneratiecomité (dat daarbij rekening houdt met de evaluatie door de voorzitter van het DC) maakt voor elk lid van het DC een evaluatie in het licht van elk van de vijf elementen van onze bedrijfscultuur (PEARL: *Performance, Empowerment, Accountability, Responsiveness en Local embeddness*) en het element *Respectvol*. Op basis van deze evaluatie stelt het Remuneratiecomité een percentage tussen 0 en 100% voor aan de Raad die vervolgens een beslissing neemt over deze eindscore die uiteindelijk de omvang van de individuele variabele vergoeding bepaalt.
- De prestatiegebonden variabele vergoeding van de leden van het DC wordt door de Raad op advies van het Remuneratiecomité bepaald op basis van een evaluatie van een aantal vooraf afgesproken criteria die betrekking hebben op de geleverde prestaties, zowel van het DC zelf als van het bedrijf. De gehanteerde criteria zijn opgebouwd

rond vier grote thema's: implementatie van de strategie, realisatie van de financiële planning, versterking van de risico-omgeving en ten slotte tevredenheid van alle stakeholders (personeel, klanten, Raad van Bestuur en maatschappij). De prestaties van het DC in elk van deze vier blokken bepalen elk voor 25% de omvang van de prestatiegebonden variabele vergoeding.

- Wat de implementatie van de strategie betreft, ligt de nadruk, naast eventuele specifieke doelstellingen, vooral op implementatie van *client centricity*, op duurzaamheid en het stimuleren van verantwoord gedrag en op innovatie (de voorbereiding van de digitale omwenteling).
- De criteria voor de beoordeling van de realisatie van de financiële planning bestaan uit een aantal financiële parameters (rendement, winst, kapitaal, kredietkosten), maar ook uit een evaluatie van de vooruitgang die geboekt wordt op het vlak van de verdere implementatie van het bankverzekeringsmodel en de diversificatie van de inkomsten.
- De versterking van de risico-omgeving wordt beoordeeld aan de hand van de vooropgestelde liquiditeits-, kapitaals- en *funding*criteria, de uitvoering van de aanbevelingen van audit en de toezichthouder en ten slotte de mate van verbetering van de datakwaliteit.
- De tevredenheid van de stakeholders wordt beoordeeld op basis van de resultaten van klanten- en personeelstevredenheidsenquêtes en de vooruitgang die geboekt wordt op het vlak van duurzaamheid. Wat dat laatste betreft, wordt gebruikgemaakt van een duurzaamheids*dashboard* dat tal van parameters bevat m.b.t. duurzaamheid op verschillende vlakken. Zo bevat het parameters die te maken hebben met duurzaamheid in onze bank- en verzekeringsactiviteiten (bijvoorbeeld het aandeel hernieuwbare energie in de kredietportefeuille en de afbouw van de financiering van de steenkoolsector), met onze rol in de samenleving (bijvoorbeeld onze eigen ecologische voetafdruk), met duurzame groei (bijvoorbeeld de beheersing van risico's en langetermijnwaardcreatie), reputatie, personeelsbeleid enzovoort.

Het resultaat van de evaluatie op al deze criteria wordt vertaald in een percentage tussen 0 en 100% dat wordt toegepast op het maximale bedrag van de prestatiegebonden variabele vergoeding. De omvang van de variabele vergoeding is dus maar voor een erg klein percentage afhankelijk van het behalen van financiële resultaten. Risicobeheersing, stakeholdermanagement en duurzaamheid zijn hierbij minstens even belangrijk.

- Bij de bepaling van de variabele vergoeding van de CRO wordt geen rekening gehouden met de prestaties die gerelateerd zijn aan het behalen van de financiële planning, maar wordt het relatieve gewicht van de risicogerelateerde criteria verdubbeld.
- Het financiële statuut van de leden van het DC omvat geen langetermijnbonus.
- De leden genieten verder een stelsel van rust- en overlevingspensioen dat voorziet in een aanvullend ouderdomspensioen of – als de verzekerde overlijdt in actieve dienst en een echtgeno(o)t(e) achterlaat – een overlevingspensioen, alsook een invaliditeitsdekking.

Bepalingen over vertrekvergoedingen voor uitvoerende bestuurders en leden van het DC van KBC Groep NV op individuele basis

Voor een lid van het DC met een anciënniteit in KBC Groep van 6 jaar of minder wordt de vergoeding vastgelegd op 12 maanden beloning, voor iemand met een anciënniteit in de groep van 6 t.e.m. 9 jaar wordt dat 15 maanden en bij een anciënniteit van meer dan 9 jaar wordt de vergoeding gelijk aan 18 maanden beloning. Beloning moet in deze context begrepen worden als de vaste vergoeding van het lopende jaar en de variabele vergoeding van het laatste volledige jaar voorafgaand aan de beëindiging van het mandaat.

Relatief belang van de verschillende componenten van de vergoeding

De variabele component van de vergoeding voor 2019 wordt opgedeeld in een prestatiegebonden variabele vergoeding en een individuele variabele vergoeding. Voor de voorzitter van het DC situeert de prestatiegebonden variabele vergoeding zich tussen 0 en 450 000 euro en de individuele variabele vergoeding tussen 0 en 175 000 euro. Voor de andere leden van het DC gaat het om respectievelijk maximaal 275 000 en maximaal 108 000 euro. Het uiteindelijke bedrag wordt, zoals hiervoor uiteengezet, bepaald door de Raad op advies van het Remuneratiecomité op basis van een evaluatie van de individuele en collectieve prestaties van het afgelopen boekjaar.

De kenmerken van prestatiepremies in aandelen, opties of andere rechten om aandelen te verwerven

De betaling van de totale jaarlijkse (prestatiegebonden en individuele) variabele vergoeding van de leden van het DC wordt sinds 1 januari 2017 gespreid over zes jaar: 40% het eerste jaar en de rest gelijkmatig gespreid over de volgende vijf jaar. De uitbetaling van die uitgestelde bedragen is

onderhevig aan de hiervoor geschetste terugvorderingsbepalingen. Bovendien wordt 50% van de totale jaarlijkse variabele vergoeding toegekend in de vorm van aandelengerelateerde instrumenten, meer bepaald *phantom stocks* (behalve in Tsjechië, waar gewerkt wordt met *virtual investment certificates*) waarvan de waarde gekoppeld is aan de koers van het aandeel van KBC Groep NV. De *phantom stocks* hebben een retentieperiode van een jaar vanaf toekenning. Net zoals voor het cashgedeelte van de variabele vergoeding wordt ook de toekenning daarvan gespreid over een periode van zes jaar. Voor de berekening van het aantal *phantom stocks* waarop elk lid van het DC recht heeft, wordt de gemiddelde koers van het KBC-aandeel over de eerste drie maanden van het jaar gebruikt. Een jaar later worden de *phantom stocks* dan omgezet in cash op basis van de gemiddelde koers van het KBC-aandeel over de eerste drie maanden van dat jaar. De *phantom stocks* zijn onderhevig aan de toekennings- en verwervingsvoorwaarden die beschreven worden onder Terugvorderingsbepalingen.

Pensioen, overlijdens- en invaliditeitsdekking

Voor de leden van het DC is er een apart vastebijdragenplan dat volledig door KBC gefinancierd wordt. Bij de opmaak van dat plan werd rekening gehouden met het feit dat de loopbaan van een lid van het DC (en in het bijzonder van de voorzitter) korter is dan die van een doorsnowerknemer. Daarom wordt in de pensioenformule de hoofdmoot van de opbouw van het bijkomende pensioen gesitueerd gedurende de eerste 10 jaar dat iemand lid is van het DC. De toelage van KBC aan het pensioenplan bedraagt 32% van de vaste vergoeding gedurende de eerste 10 jaar (40% voor de CEO), 7% de volgende 5 jaar (3% voor de CEO) en 3% vanaf het 16e jaar van aansluiting. Op de toelagen wordt een minimaal rendement gegarandeerd van 0% en het toegekende rendement wordt afgetopt op 8,25%. Gelet op de specifieke opbouw van dit nieuwe pensioenplan is de financiering ervan niet gelijkmatig gespreid over de volledige loopbaan. Gedurende de eerste 10 jaar is het niveau van de toelagen aan het pensioenfonds behoorlijk hoog, maar vanaf het elfde jaar en zeker vanaf het 16e jaar valt de financieringslast ervan terug tot een fractie van de jaren daarvoor. Het plan is van toepassing voor elk in België gedomicilieerd lid van het DC. Voor de leden van het DC die voor 1 januari 2016 al lid waren van het DC werden de op 31 december 2015 opgebouwde verworven reserves (in het vroegere pensioenplan) overgeboekt naar het nieuwe plan.

Het pensioenplan bevat ook een overlijdensdekking. Die bedraagt viermaal de vaste vergoeding (of, indien hoger, de op het ogenblik van overlijden opgebouwde reserves). Er is ook voorzien in een vergoeding voor eventuele wezen. Die bestaat uit een eenmalig kapitaal van 197 000 euro en rente van 6 390 euro per jaar.

De invaliditeitsvoorziening die in het plan opgenomen is, bedraagt ca. 759 000 euro.

Vaste vergoeding 2019

De vaste vergoedingen vindt u in de tabel.

Variabele vergoeding 2019

De variabele vergoeding van de leden van het DC wordt vastgesteld zoals hiervoor uiteengezet.

Voor het jaar 2019 besliste de Raad, op advies van het Remuneratiecomité, om aan de leden van het DC een prestatiegebonden variabele vergoeding toe te kennen van 96%. Voor de CRO bedraagt ze 97,5%. U vindt ze in de tabel.

Conform de hiervoor uiteengezette vergoedingssystematiek wordt over 2019 aan Johan Thijs een prestatiegebonden variabele vergoeding toegekend van 432 000 euro en een individuele variabele vergoeding van 162 750 euro. Aan elk van de overige leden van het DC wordt een prestatiegebonden variabele vergoeding toegekend van 264 000 euro (268 125 euro voor de CRO). De individuele variabele vergoeding van de leden van het DC vindt u in de tabel. De helft van de variabele vergoeding wordt uitbetaald in cash, de andere helft wordt toegekend in de vorm van *phantom stocks*. Van het cashgedeelte wordt 40% in 2020 uitbetaald. De uitbetaling van de overige 60% wordt gelijkmatig gespreid over de vijf daaropvolgende jaren (van 2021 tot en met 2025).

Phantom stocks 2019: Het aantal *phantom stocks* wordt berekend op basis van de gemiddelde koers van het KBC-aandeel gedurende het eerste kwartaal van 2020. Ook daarvan wordt 40% in 2020 toegekend en de overige 60% gelijkmatig gespreid over de vijf daaropvolgende jaren. Gelet op de retentieperiode van één jaar die geldt voor de *phantom stocks*, worden deze telkens één jaar na toekenning uitbetaald in cash. Dat betekent dat de uitbetaling ervan gespreid wordt over de jaren 2021 t.e.m. 2026. De bedragen waarvoor op die manier over 2019 *phantom stocks* worden toegekend, worden in de onderstaande tabel weergegeven:

Bedragen toegekend in de vorm van <i>phantom stocks</i> (in euro)	Totaal	Toekenning 2020	Toekenning 2021	Toekenning 2022	Toekenning 2023	Toekenning 2024	Toekenning 2025
Johan Thijs	297 375	118 950	35 685	35 685	35 685	35 685	35 685
Daniel Falque	169 800	67 920	20 376	20 376	20 376	20 376	20 376
John Hollows*	177 900	71 160	21 348	21 348	21 348	21 348	21 348
Erik Luts	179 520	71 810	21 542	21 542	21 542	21 542	21 542
Luc Popelier	173 580	69 430	20 830	20 830	20 830	20 830	20 830
Hendrik Scheerlinck	176 280	70 510	21 154	21 154	21 154	21 154	21 154
Christine Van Rijseghem	179 963	71 983	21 596	21 596	21 596	21 596	21 596

* VIC's (Virtual Investment Certificates) i.p.v. *phantom stocks*.

Variabele vergoeding over de voorbije jaren

Een deel van de (uitgestelde) variabele vergoeding die over de jaren 2016, 2017 en 2018 werd toegekend, wordt in 2020 uitbetaald. De uitbetaalde bedragen vindt u in de tabel.

Een gedeelte van de *phantom stocks* die voor 2013, 2014, 2015, 2016 en 2017 werden toegekend, werd in april 2019 omgezet in cash tegen een koers van 60,69 euro. De uitbetaalde bedragen vindt u in de tabel.

Andere voordelen

Alle leden van het DC beschikken over een bedrijfswagen. Op het privégebruik daarvan worden zij belast overeenkomstig de geldende reglementering. Verder genieten de leden van het DC ook nog enkele andere voordelen, o.m. een hospitalisatie-, een bijstands- en een ongevallenverzekering. De waarde van deze voordelen vindt u in de tabel. De forfaitaire kostenvergoeding van 335 euro per maand die alle leden van het DC ontvangen, is niet in dit bedrag inbegrepen.

In de tabel worden de vergoedingen gegeven van de huidige zeven leden van het DC.

In 2019 werden de volgende bedragen als uitgestelde vergoedingen uitbetaald aan voormalige leden van het DC:

- Luc Gijsens: 9 584 euro individuele variabele vergoeding; 32 632 euro prestatiegebonden variabele vergoeding en 80 839 euro *phantom stocks*
- Marco Voljč: 31 437 euro *phantom stocks*
- Danny De Raymaeker: 26 643 euro *phantom stocks*

Vergoeding van het DC van KBC Groep NV, 2019

	Johan Thijs (CEO)		Daniel Falque		John Hollows		Erik Luts	
	toegekend	uitbetaald	toegekend	uitbetaald	toegekend	uitbetaald	toegekend	uitbetaald
Statuut	zelfstandige		zelfstandige		zelfstandige		zelfstandige	
Vaste basisvergoeding	1 250 000	1 250 000	853 000	853 000	853 000	853 000	853 000	853 000
Individuele variabele vergoeding voor het boekjaar - cash	81 375	32 550	37 800	15 120	45 900	18 360	47 520	19 008
Individuele variabele vergoeding voor het boekjaar - <i>phantom stocks</i>	81 375	–	37 800	–	45 900	–	47 520	–
Prestatiegebonden variabele vergoeding voor het boekjaar - cash	216 000	86 400	132 000	52 800	132 000	52 800	132 000	52 800
Prestatiegebonden variabele vergoeding voor het boekjaar – <i>phantom stocks</i>	216 000	–	132 000	–	132 000	–	132 000	–
Individuele variabele vergoeding voor voorgaande boekjaren	–	22 800	–	12 605	–	13 215	–	7 777
Prestatiegebonden variabele vergoeding voor voorgaande boekjaren	–	67 328	–	41 450	–	41 450	–	24 963
<i>Phantom stocks</i> voorbije boekjaren	–	184 983	–	113 672	–	181 681	–	33 197
Totaal	1 844 750	1 644 061	1 192 600	1 088 646	1 208 800	1 160 505	1 212 040	990 745
Pensioentoeelage type vaste bijdragen	522 000	–	284 970	–	284 144	–	284 970	–
Andere voordelen	16 743	–	17 378	–	10 453	–	9 112	–

	Luc Popelier		Hendrik Scheerlinck		Christine Van Rijsseghem	
	toegekend	uitbetaald	toegekend	uitbetaald	toegekend	uitbetaald
Statuut	zelfstandige		zelfstandige		zelfstandige	
Vaste basisvergoeding	853 000	853 000	853 000	853 000	853 000	853 000
Individuele variabele vergoeding voor het boekjaar - cash	41 580	16 632	44 280	17 712	45 900	18 360
Individuele variabele vergoeding voor het boekjaar - <i>phantom stocks</i>	41 580	–	44 280	–	45 900	–
Prestatiegebonden variabele vergoeding voor het boekjaar - cash	132 000	52 800	132 000	52 800	134 063	53 625
Prestatiegebonden variabele vergoeding voor het boekjaar – <i>phantom stocks</i>	132 000	–	132 000	–	134 063	–
Individuele variabele vergoeding voor voorgaande boekjaren	–	12 775	–	7 363	–	13 315
Prestatiegebonden variabele vergoeding voor voorgaande boekjaren	–	41 450	–	24 963	–	41 862
<i>Phantom stocks</i> voorbije boekjaren	–	115 311	–	33 015	–	107 664
Totaal	1 200 160	1 091 968	1 205 560	988 853	1 212 925	1 087 826
Pensioentoeelage type vaste bijdragen	284 970	–	284 970	–	284 970	–
Andere voordelen	15 042	–	12 107	–	14 392	–

Vergoedingsbeleid voor de komende twee boekjaren

Op 1 januari 2020 werd de nieuwe Corporate Governance Code van kracht. Die bevat enkele bepalingen die belangrijk zijn voor het vergoedingsbeleid. Voor de leden van de Raad schrijft de Code voor dat een deel van de vergoeding moet bestaan uit aandelen van de eigen vennootschap. Voor de leden van het DC bepaalt de Code dat de Raad een minimumdrempel zou vastleggen voor aandelen die zij moeten aanhouden. Het Remuneratiecomité heeft over de implementatie van deze regels al een eerste bespreking gehad en onderzoekt nu verder of en hoe deze principes in overeenstemming te brengen zijn met de specifieke situatie van KBC.

De Europese aandeelhoudersrichtlijn was op het moment van opmaak van dit verslag in België nog niet omgezet in nationale wetgeving. Een wetsvoorstel ter zake werd wel al goedgekeurd in de bevoegde Kamercommissie. Het bevat een overgangsmaatregel met betrekking tot de nieuwe verplichtingen inzake het remuneratiebeleid en het

remuneratieverslag. Zodra de juiste draagwijdte van die nieuwe wetgeving duidelijk is, zullen de principes betreffende de remuneratie van de Raad en het DC, al dan niet aangepast volgens het resultaat van het hierboven vermelde onderzoek naar de impact van de Corporate Governance Code, in een remuneratiebeleid worden opgenomen dat dan, conform de timing die in de overgangsbepalingen van het wetsvoorstel is opgenomen, op de agenda van de Algemene Vergadering (van mei 2021) zal worden opgenomen.

De vergoeding van de CEO en van de leden van het DC werd met ingang van 1 januari 2020 aangepast aan de indexevolutie. De vaste vergoeding bedraagt met ingang van dit jaar dan ook 1 266 000 euro voor de CEO en 864 000 euro voor de leden van het DC. De maximale prestatiegebonden variabele vergoeding bedraagt respectievelijk 455 000 euro en 279 000 euro en de maximale individuele variabele vergoeding respectievelijk 177 000 euro en 110 000 euro.

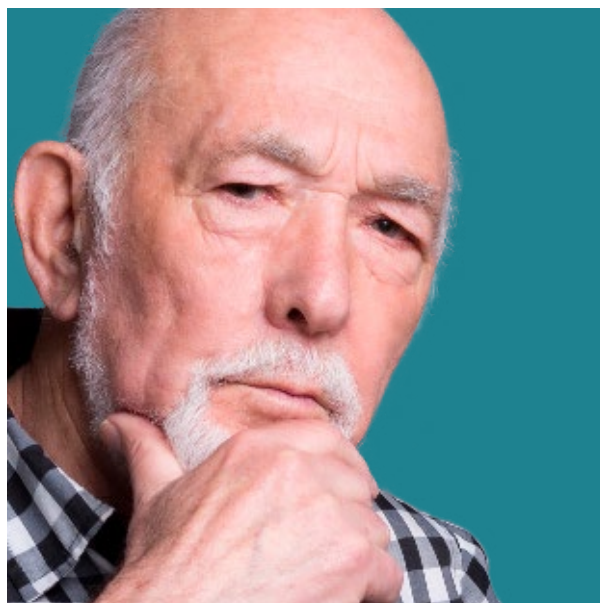
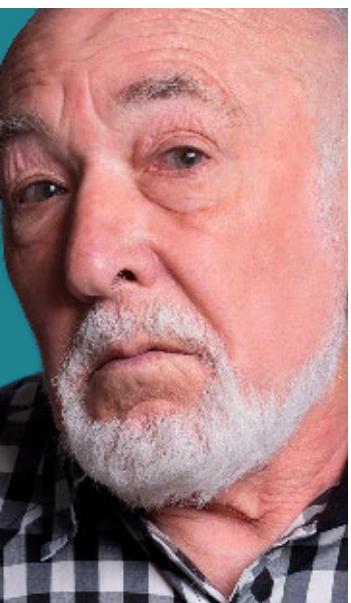
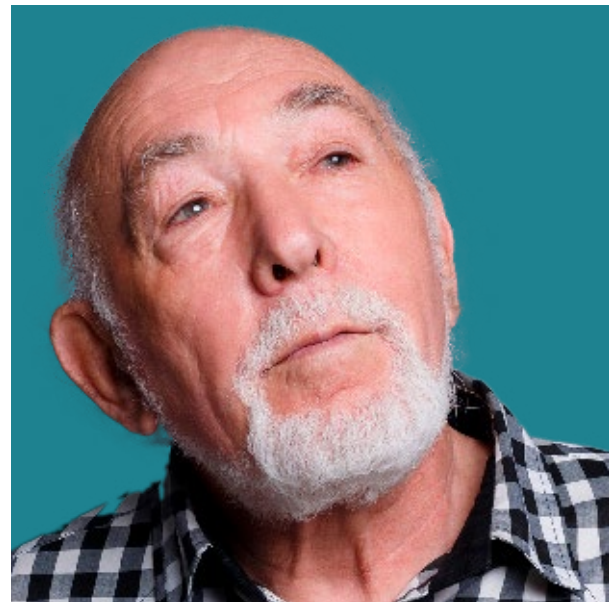
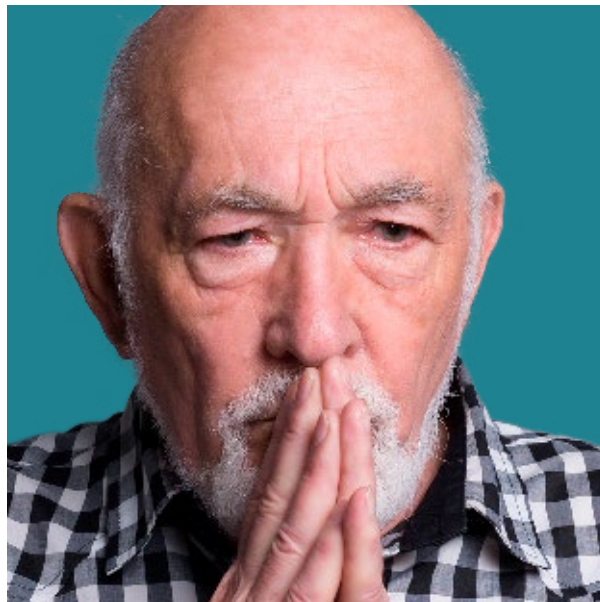
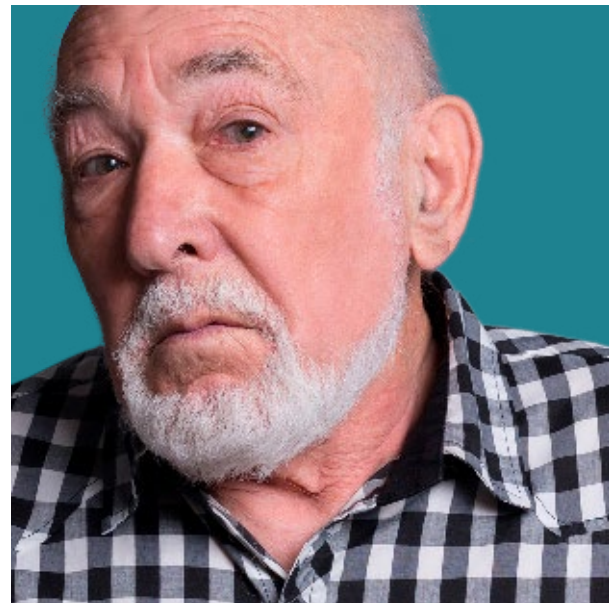
Verklaring over niet-financiële informatie

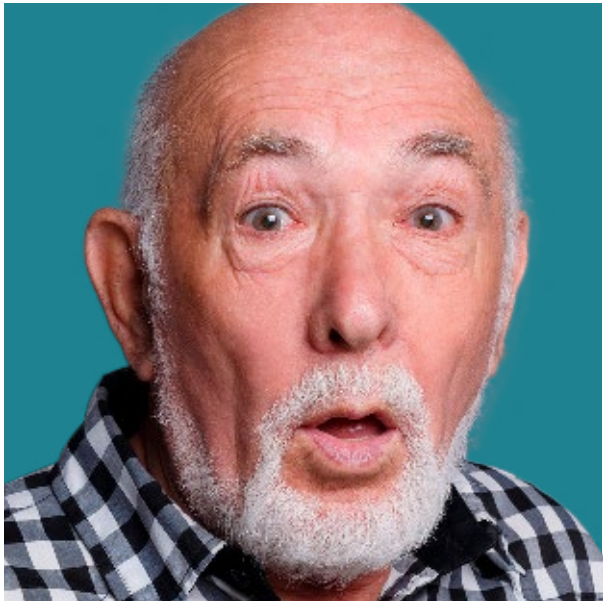
In overeenstemming met ons streven naar *integrated reporting* hebben we onze geconsolideerde niet-financiële informatie (zoals vereist door art. 3:6 § 4 en 3:32 § 2 WVV) geïntegreerd in de verschillende hoofdstukken van dit verslag. Informatie over het bedrijfsmodel vindt u in het hoofdstuk Ons bedrijfsmodel. De onderstaande tabel vermeldt waar u de door de wet vereiste andere niet-financiële informatie terugvindt.

	 Medewerkers	 Milieu (incl. klimaat)	 Mensenrechten	 Andere sociale aangelegenheden	 Bestrijding van corruptie en omkoping
Referentie in dit jaarverslag	<ul style="list-style-type: none"> hoofdstuk Ons bedrijfsmodel, onder Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties 	<ul style="list-style-type: none"> hoofdstuk Onze strategie, onder Onze rol in de samenleving en onder Focus op klimaat hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's, onder Klimaatgerelateerde risico's 	<ul style="list-style-type: none"> hoofdstuk Onze strategie, onder Focus op mensenrechten 	<ul style="list-style-type: none"> hoofdstuk Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur en onder Onze rol in de samenleving 	<ul style="list-style-type: none"> hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur, onder Bestrijding van corruptie en omkoping en onder Bedrijfscultuur en integriteitsbeleid

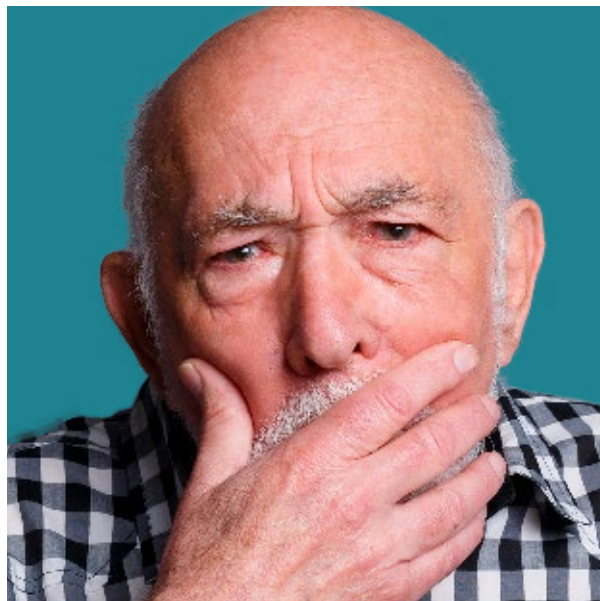
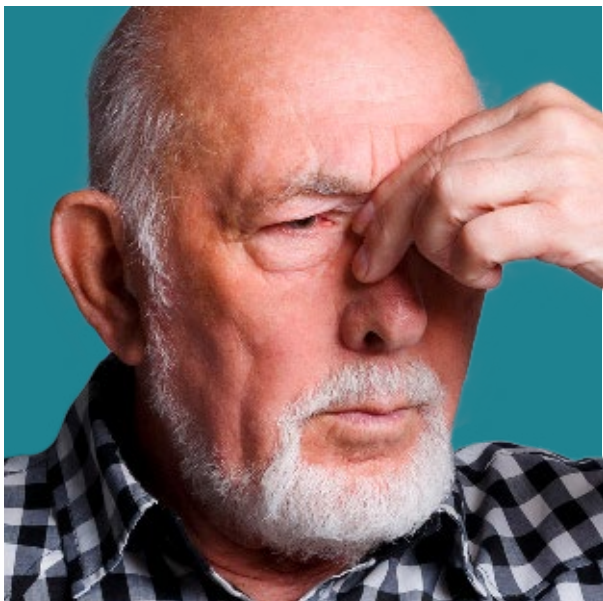
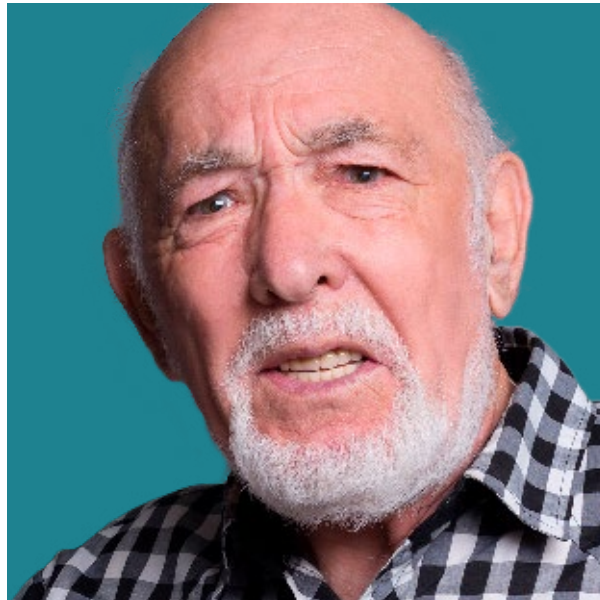
We houden bij de opmaak van ons jaarverslag in de mate van het mogelijke rekening met de richtlijnen van de *International Integrated Reporting Council* en we baseren ons voor onze geconsolideerde niet-financiële verklaring op de *GRI Standards (Global Reporting Initiative Standards)*. Het GRI is een *sustainability reporting framework*, met universele richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving en rapportering van niet-financiële data. Het legt de kwaliteitsbeginselen en indicatoren uit om economische, milieu- en sociale prestaties te meten en erover te rapporteren. De volledige toepassing van de *GRI Standards (Core option)* en de *GRI Content Index* vindt u in het Duurzaamheidsverslag dat wordt gepubliceerd op www.kbc.com.

De duurzaamheidsinformatie werd niet extern geauditeerd, met uitzondering van de milieudata en berekeningen van de broeikasgasemissies m.b.t. de eigen milieuvoetafdruk (zie de betreffende tabellen in het hoofdstuk Focus op klimaat) die werden geverifieerd door Vinçotte conform ISO 14064-3.

Geconsolideerde
jaarrekening

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

(in miljoenen euro)	Toelichting	2019	2018
Nettorente-inkomsten	3.1	4 618	4 543
<i>Rente-inkomsten</i>	3.1	7 244	6 996
<i>Rentelasten</i>	3.1	-2 626	-2 453
Verzekeringen Niet-leven (vóór herverzekering)	3.7	756	760
<i>Verdiende premies</i>	3.7	1 721	1 582
<i>Technische lasten</i>	3.7	-966	-822
Verzekeringen Leven (vóór herverzekering)	3.7	-6	-18
<i>Verdiende premies</i>	3.7	1 323	1 359
<i>Technische lasten</i>	3.7	-1 329	-1 377
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	3.7	-25	-41
Dividendinkomsten	3.2	82	82
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	3.3	181	231
<i>Waarvan resultaat op aandelen (overlaybenadering)</i>	3.3	93	51
Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde via OCI	3.4	6	9
Nettoprovisie-inkomsten	3.5	1 734	1 719
<i>Provisie-inkomsten</i>	3.5	2 476	2 456
<i>Provisielasten</i>	3.5	-741	-737
Overige netto-inkomsten	3.6	282	226
TOTALE OPBRENGSTEN		7 629	7 512
Exploitatiekosten	3.8	-4 303	-4 234
<i>Personeelskosten</i>	3.8	-2 357	-2 343
<i>Algemene beheerskosten</i>	3.8	-1 595	-1 612
<i>Afschrijvingen vaste activa</i>	3.8	-351	-280
Bijzondere waardeverminderingen	3.10	-217	17
<i>op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs en tegen reële waarde via OCI</i>	3.10	-203	62
<i>op goodwill</i>	3.10	0	0
<i>op overige</i>	3.10	-14	-45
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	3.11	7	16
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN		3 116	3 310
Belastingen	3.12	-627	-740
Nettoresultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	0	0
RESULTAAT NA BELASTINGEN		2 489	2 570
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	-	0	0
<i>Waarvan m.b.t. beëindigde bedrijfsactiviteiten</i>	-	0	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij		2 489	2 570
<i>Waarvan m.b.t. beëindigde bedrijfsactiviteiten</i>	-	0	0
Winst per aandeel (in euro)			
Gewoon	3.13	5,85	5,98
Verwaterd	3.13	5,85	5,98

Gebruikte afkortingen

- AC (*amortized cost*): gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs
- OCI (*other comprehensive income*): wijzigingen in de reële waarde van activa en verplichtingen opgenomen in het eigen vermogen
- FVOCI (*fair value through other comprehensive income*): gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via OCI
- FVPL (*fair value through profit or loss*): gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Bestaat uit:
 - MFVPL (*mandatorily at fair value through profit or loss*): verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met
- waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (inclusief aangehouden voor handelsdoeleinden (HFT))
- FVO (*fair value option*): bij eerste opname aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening
- FVPL – *overlay*: gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – *overlaybenadering*.
- POCI (*purchased or originated credit impaired assets*): verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid

- We lichten de belangrijkste elementen van de resultatenrekening toe in het Verslag van de Raad van Bestuur, in de hoofdstukken Ons financieel rapport en Onze divisies. De commissaris heeft die hoofdstukken niet geauditeerd.
- De verdeling van de rente-inkomsten en -lasten op financiële instrumenten berekend volgens de effectieve rentevoet en op andere financiële instrumenten (niet berekend volgens de effectieve rentevoet) vindt u in toelichting 3.1.
- Als gevolg van de verwerving van de resterende 45% in de Tsjechische bouwspaarbank Českomoravská stavební spořitelna (ČMSS), waarin KBC nu via ČSOB 100% bezit, werd vanaf juni 2019 het resultaat van ČMSS integraal geconsolideerd (voorheen volgens de vermogensmutatiemethode). Meer informatie vindt u in toelichting 6.6.
- Overzicht van de invloed van de *overlay*benadering op de geconsolideerde winst-en-verliesrekening: op de aandelen die aangehouden worden door de verzekeringsondernemingen in de groep wordt de *overlay*benadering toegepast. Die aandelen werden volgens IAS 39 voornamelijk geclassificeerd als Voor verkoop beschikbaar, en zouden volgens IFRS 9 worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de

winst-en-verliesrekening. Zolang IFRS 17 niet is ingevoerd, herclassificeert de *overlay*benadering de extra volatiliteit die resulteert uit de toepassing van IFRS 9 van de winst-en-verliesrekening naar OCI. De extra volatiliteit als gevolg van IFRS 9, die wordt geherclassificeerd van het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening naar de 'herwaarderingsreserve FVPL aandelen – *overlay*', verwijst naar de niet-gerealiseerde reëlewaardeschommelingen voor een bedrag van 191 miljoen euro in 2019 (195 miljoen euro vóór belastingen). Dat is het verschil tussen (°) het IFRS 9-resultaat zonder toepassing van de *overlay*benadering, namelijk 284 miljoen euro, waarvan 288 miljoen euro aan gerealiseerde en niet-gerealiseerde reëlewaardeschommelingen opgenomen in Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en -4 miljoen euro belastingen, en (°) het IAS 39-resultaat, namelijk 93 miljoen euro, bestaande uit een netto gerealiseerd resultaat van 117 miljoen euro en een bijzondere waardevermindering van -24 miljoen euro. Meer informatie vindt u in toelichting 1.2.

	Onder IAS 39	Onder IFRS 9 zonder <i>over- lay</i> (keuze FVPL)	Impact <i>overlay</i>	Onder IFRS 9 met <i>overlay</i>
Beleggingsaandelen van de verzekeraar in 2019: Illustratie van de <i>overlay</i>benadering (in miljoenen euro)				
Gerealiseerde resultaten via winst-en-verliesrekening	117	117	–	117
Niet-gerealiseerde resultaten via winst-en-verliesrekening	–	171	171	–
Waardeverminderingen via winst-en-verliesrekening	-24	–	24	-24
Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten via OCI	195	–	-195	195
Belastingen (via winst-en-verliesrekening of OCI)	-4	-4	–	-4
Totaal via winst-en-verliesrekening of OCI	284	284	0	284

Geconsolideerde gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (comprehensive income)

(in miljoenen euro)

	2019	2018
RESULTAAT NA BELASTINGEN	2 489	2 570
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	2 489	2 570
OCI DIE NAAR DE WINST-EN-VERLIESREKENING KAN WORDEN OVERGEBOKT	510	-425
Nettowijziging van de herwaarderingsreserve FVOCI schuldinstrumenten	411	-246
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	544	-312
Uitgestelde belastingen op wijzigingen van de reële waarde	-129	74
Overboeking van reserve naar nettoresultaat	-4	-8
<i>Bijzondere waardeverminderingen</i>	-1	-3
<i>Nettowinsten of -verliezen bij vervreemding</i>	0	-7
<i>Uitgestelde belastingen</i>	-3	2
Nettowijziging van de herwaarderingsreserve FVPL aandelen – <i>overlay</i> benadering	191	-228
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	288	-176
Uitgestelde belastingen op wijzigingen van de reële waarde	-4	0
Overboeking van reserve naar nettoresultaat	-93	-51
<i>Bijzondere waardeverminderingen</i>	24	58
<i>Nettowinsten of -verliezen bij vervreemding</i>	-117	-110
<i>Uitgestelde belastingen</i>	0	0
Nettowijziging van de afdekkingsreserve (kasstroomafdekkingen)	-68	76
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	-158	46
Uitgestelde belastingen op wijzigingen van de reële waarde	37	-9
Overboeking van reserve naar nettoresultaat	53	39
<i>Brutobedrag</i>	71	60
<i>Uitgestelde belastingen</i>	-17	-21
Nettowijziging van de omrekeningsverschillen	-18	-60
Brutobedrag	-18	-60
Uitgestelde belastingen	0	0
Afdekking van een netto-investering in buitenlandse entiteiten	3	41
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	-20	45
Uitgestelde belastingen op wijzigingen van de reële waarde	-13	-13
Overboeking van reserve naar nettoresultaat	36	10
<i>Brutobedrag</i>	49	14
<i>Uitgestelde belastingen</i>	-13	-4
Nettowijziging m.b.t. geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-6	-7
Brutobedrag	-7	-8
Uitgestelde belastingen	1	1
Overige mutaties	-3	-2
OCI DIE NIET NAAR DE WINST-EN-VERLIESREKENING ZAL WORDEN OVERGEBOKT	127	-66
Nettowijziging van de herwaarderingsreserve FVOCI aandelen	8	-6
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	11	-17
Uitgestelde belastingen op wijzigingen van de reële waarde	-3	-1
Overboeking van reserve naar overgedragen resultaat bij realisatie	0	12
<i>Brutobedrag</i>	0	12
<i>Uitgestelde belastingen</i>	0	0
Nettowijziging van de toegezegdpensioenregelingen	119	-67
Wijzigingen	157	-89
Uitgestelde belastingen op wijzigingen	-38	22
Nettowijziging van het eigen kredietrisico	-1	7
Aanpassingen van de reële waarde vóór belastingen	-1	9
Uitgestelde belastingen op wijzigingen van de reële waarde	0	-2
Overboeking van reserve naar overgedragen resultaat bij realisatie	0	0
<i>Brutobedrag</i>	0	0
<i>Uitgestelde belastingen</i>	0	0
Nettowijziging m.b.t. geassocieerde ondernemingen en joint ventures	0	0
Wijzigingen	1	0
Uitgestelde belastingen op wijzigingen	0	0
TOTAAL GEREALISEERDE EN NIET-GEREALISEERDE RESULTATEN	3 126	2 079
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	3 126	2 079

- Herwaarderingsreserves in 2019: Nettowijziging van de herwaarderingsreserve FVPL aandelen - *overlay*benadering: de stijging van 191 miljoen euro is vooral te verklaren door positieve reëlewaardewijzigingen, deels gecompenseerd door overboekingen naar het nettoresultaat (meerwaarden op verkopen deels gecompenseerd door bijzondere waardeverminderingen). De herwaarderingsreserve FVOCI schuldinstrumenten steeg met 411 miljoen euro, positief beïnvloed door een algemene renteverlaging. Dat verklaart ook de negatieve nettowijziging in de afdekkingsreserve (kasstroomafdekking) van -68 miljoen euro, deels gecompenseerd door afwikkelingen (*unwinding of discount*). De nettowijziging in toegezegdpensioenregelingen (+119 miljoen euro) houdt voornamelijk verband met het positieve rendement op de fondsbeleggingen, deels tenietgedaan door de lagere verdisconteringsvoet. De nettowijziging van de omrekeningsverschillen (-18 miljoen euro) is beperkt gezien de relatief stabiele wisselkoersen (CZK en HUF).
- Herwaarderingsreserves in 2018: Nettowijziging van de herwaarderingsreserve FVPL aandelen - *overlay*benadering: de daling van 228 miljoen euro kan voor het grootste deel verklaard worden door negatieve marktwaardeschommelingen en in mindere mate de overboeking naar het nettoresultaat (meerwaarden bij verkoop deels gecompenseerd door bijzondere waardeverminderingen). De herwaarderingsreserve FVOCI schuldinstrumenten daalde met 246 miljoen euro onder invloed van een stijging van de langetermijnrente (onder meer in Italië en in mindere mate ook België) en afwikkelingen (*unwinding of discount*). Afwikkelingen verklaren ook de nettowijziging van de afdekkingsreserve (kasstroomafdekkingen) van +76 miljoen euro. De nettowijziging in toegezegdpensioenregelingen (-67 miljoen euro) houdt voornamelijk verband met het negatieve rendement op de fondsbeleggingen (zwakke aandelenmarkten in het laatste kwartaal). De nettowijziging van de omrekeningsverschillen (-60 miljoen euro) wordt voornamelijk veroorzaakt door de verzwakking van de CZK en HUF. Dat werd grotendeels gecompenseerd door de afdekking van de netto-investeringen in buitenlandse activiteiten (+41 miljoen euro). Het netto-effect tussen deze twee posten kan voornamelijk worden verklaard door de asymmetrische behandeling van de uitgestelde belastingen (geen belasting op de nettowijziging van de omrekeningsverschillen, terwijl er wel een uitgestelde belasting op de afdekking wordt berekend).

Geconsolideerde balans

in miljoenen euro	Toelichting	31-12-2019	31-12-2018
ACTIVA			
Geldmiddelen, tegoeden bij centrale banken en andere zichtdeposito's bij kredietinstellingen	-	8 356	18 691
Financiële activa	4.0	273 399	256 916
<i>Tegen geamortiseerde kostprijs</i>	4.0	230 639	216 792
<i>Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI</i>	4.0	19 037	18 279
<i>Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening</i>	4.0	23 563	21 663
<i>Waarvan aangehouden voor handelsdoeleinden</i>	4.0	7 266	6 426
<i>Afdekkingsderivaten</i>	4.0	158	183
Deel van de herverzekeraar in technische voorzieningen, verzekeringen	5.6	121	120
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	-	478	64
Belastingvorderingen	5.2	1 396	1 549
<i>Actuele belastingvorderingen</i>	5.2	96	92
<i>Uitgestelde belastingvorderingen</i>	5.2	1 300	1 457
Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten	5.11	29	14
Investerings in geassocieerde ondernemingen en joint ventures	5.3	25	215
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	5.4	3 818	3 299
Goodwill en andere immateriële vaste activa	5.5	1 640	1 330
Overige activa	5.1	1 474	1 610
TOTAAL ACTIVA		290 735	283 808
VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN			
Financiële verplichtingen	4.0	248 400	242 626
<i>Tegen geamortiseerde kostprijs</i>	4.0	224 093	220 671
<i>Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening</i>	4.0	23 137	20 844
<i>Waarvan aangehouden voor handelsdoeleinden</i>	4.0	6 988	5 834
<i>Afdekkingsderivaten</i>	4.0	1 171	1 111
Technische voorzieningen vóór herverzekering	5.6	18 560	18 324
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	-	-122	-79
Belastingverplichtingen	5.2	478	380
<i>Actuele belastingverplichtingen</i>	5.2	98	133
<i>Uitgestelde belastingverplichtingen</i>	5.2	380	247
Verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	5.11	0	0
Voorziening voor risico's en kosten	5.7	227	235
Overige verplichtingen	5.8	2 827	2 689
TOTAAL VERPLICHTINGEN		270 371	264 175
Totaal eigen vermogen	5.10	20 365	19 633
Eigen vermogen van de aandeelhouders	5.10	18 865	17 233
<i>Additional tier 1</i> -instrumenten opgenomen in eigen vermogen	5.10	1 500	2 400
Minderheidsbelangen	-	0	0
TOTAAL VERPLICHTINGEN EN EIGEN VERMOGEN		290 735	283 808

- Als gevolg van de verwerving van de resterende 45% in ČMSS, waarin KBC nu via ČSOB 100% bezit, omvat de balans op 31 december 2019 die maatschappij (voorheen vermogensmutatiemethode). Meer informatie vindt u in toelichting 6.6.

- Structuur van het aandeelhouderschap: zie deel Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie, onder toelichting 3, en deel Verslag van de Raad van Bestuur, in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur.
- Informatie over kapitaalverhogingen, *additional tier 1*-instrumenten, inkoop eigen aandelen en aantal aandelen: zie toelichting 5.10.
- De post Dividenden in 2019 (1 457 miljoen euro) bevat het slotdividend van 2,50 euro per aandeel voor 2018 (betaald in mei 2019) en een interim-dividend van 1 euro per aandeel als voorschot op het finale dividend voor 2019. De post Dividenden in 2018

(1 253 miljoen euro) bevat het slotdividend van 2 euro per aandeel voor 2017 (betaald in mei 2018) en een interim-dividend van 1 euro per aandeel als voorschot op het finale dividend voor 2018 (dat in 2019 werd uitbetaald). Ter informatie: conform de richtlijnen van de ECB ter zake, wordt over 2019 geen slotdividend betaald (oorspronkelijk was een slotdividend van 2,5 euro voorzien).

- Wijzigingen in de herwaarderingsreserves: zie onder Geconsolideerde gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (*comprehensive income*).

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(in miljoenen euro)

	Verwijzing ¹	2019	2018
BEDRIJFSACTIVITEITEN			
Resultaat vóór belastingen	Gecons. w-&-v-rekening	3 116	3 310
Aanpassingen voor		-	
<i>resultaat vóór belastingen m.b.t. beëindigde bedrijfsactiviteiten</i>	<i>Gecons. w-&-v-rekening</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>bijzondere waardeverminderingen en afschrijvingen van materiële en immateriële activa, vastgoedbeleggingen en effecten</i>	<i>3.10, 4.2, 5.4, 5.5</i>	<i>418</i>	<i>414</i>
<i>winst of verlies uit de vervreemding van beleggingen</i>		<i>-105</i>	<i>19</i>
<i>wijziging in bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten</i>	<i>3.10</i>	<i>204</i>	<i>-59</i>
<i>wijziging in technische voorzieningen vóór herverzekering</i>	<i>5.6</i>	<i>443</i>	<i>-30</i>
<i>wijziging in deel van de herverzekeraar in technische voorzieningen</i>	<i>5.6</i>	<i>1</i>	<i>10</i>
<i>wijzigingen in overige voorzieningen</i>	<i>5.7</i>	<i>25</i>	<i>-58</i>
<i>overige niet-gerealiseerde winst of verlies</i>		<i>-599</i>	<i>158</i>
<i>opbrengsten van geassocieerde ondernemingen en joint ventures</i>	<i>3.11</i>	<i>-7</i>	<i>-16</i>
Kasstroom uit bedrijfswinst vóór belastingen en vóór wijzigingen in bedrijfsactiva en -verplichtingen		3 496	3 748
Wijzigingen in bedrijfsactiva (exclusief geldmiddelen en kasequivalenten)		-5 798	-5 141
<i>Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs, zonder schuld papier</i>	<i>4.1</i>	<i>-4 254</i>	<i>-7 363</i>
<i>Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI</i>	<i>4.1</i>	<i>-99</i>	<i>911</i>
<i>Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening</i>	<i>4.1</i>	<i>-1 612</i>	<i>1 350</i>
<i>Waarvan financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden</i>	<i>4.1</i>	<i>-840</i>	<i>720</i>
<i>Afdekkingsderivaten</i>	<i>4.1</i>	<i>24</i>	<i>63</i>
<i>Bedrijfsactiva in verband met groepen activa die worden afgestoten en overige activa</i>		<i>143</i>	<i>-101</i>
Wijzigingen in bedrijfsverplichtingen (exclusief geldmiddelen en kasequivalenten)		337	-6 015
<i>Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs</i>	<i>4.1</i>	<i>-1 296</i>	<i>-3 586</i>
<i>Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening</i>	<i>4.1</i>	<i>1 697</i>	<i>-1 871</i>
<i>Waarvan financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden</i>	<i>4.1</i>	<i>1 147</i>	<i>-1 132</i>
<i>Afdekkingsderivaten</i>	<i>4.1</i>	<i>-120</i>	<i>-127</i>
<i>Technische voorzieningen vóór herverzekering</i>	<i>5.6</i>	<i>-206</i>	<i>-288</i>
<i>Bedrijfsverplichtingen in verband met groepen activa die worden afgestoten en overige verplichtingen</i>		<i>262</i>	<i>-143</i>
Betaalde belastingen	3.12	-498	-554
Nettokasstroom uit of aangewend bij bedrijfsactiviteiten		-2 462	-7 962
INVESTERINGSACTIVITEITEN			
Aankoop van schuld papier gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	4.1	-7 335	-2 609
Opbrengst van de terugbetaling van schuld papier gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs	4.1	5 870	5 438
Overname van een dochteronderneming of een bedrijfsonderdeel zonder de overgenomen geldmiddelen (inclusief stijgingen in participatiepercentages)	6.6	439	-19
Opbrengst van de afstoting van een dochteronderneming of bedrijfsonderdeel zonder de afgestoten geldmiddelen (inclusief dalingen in participatiepercentages)	-	0	0
Aankoop van aandelen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-	-12	-10
Opbrengst van de verkoop van aandelen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-	0	2
Dividenden ontvangen van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-	2	23
Aankoop van vastgoedbeleggingen	5.4	-45	-74
Opbrengst van de verkoop van vastgoedbeleggingen	5.4	59	29
Aankoop van immateriële vaste activa (exclusief goodwill)	5.5	-282	-260
Opbrengst van de verkoop van immateriële vaste activa (exclusief goodwill)	5.5	5	8
Aankoop van materiële vaste activa	5.4	-902	-668
Opbrengst van de verkoop van materiële vaste activa	5.4	347	237
Nettokasstroom uit of aangewend bij investeringsactiviteiten		-1 854	2 098

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (vervolg)

(in miljoenen euro)

	Verwijzing ¹	2019	2018
FINANCIERINGSACTIVITEITEN			
Inkoop of verkoop van eigen aandelen	Geconsol. vermogensmut.	0	-179
Uitgifte of terugbetaling van promessen en andere schuldbewijzen	4.1	1 366	1 389
Opbrengst van of terugbetaling van achtergestelde schulden	4.1	-118	-928
Kapitaalaflossingen van financiële leasing	-	0	0
Opbrengst van de uitgifte van aandelenkapitaal	Geconsol. vermogensmut.	16	16
Uitgifte van <i>additional tier 1</i> -instrumenten	Geconsol. vermogensmut.	-902	995
Opbrengst van de uitgifte van bevoorrechte aandelen	Geconsol. vermogensmut.	0	0
Uitgekeerde dividenden	Geconsol. vermogensmut.	-1 457	-1 253
Coupon op <i>additional tier 1</i> -instrumenten	Geconsol. vermogensmut.	-52	-70
Nettokasstromen uit of aangewend bij financieringsactiviteiten		-1 148	-30
MUTATIE VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN			
Nettotoename of -afname van geldmiddelen en kasequivalenten	-	-5 464	-5 894
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het begin van het boekjaar	-	34 354	40 413
Gevolgen van wisselkoerswijzigingen op geldmiddelen en kasequivalenten	-	228	-165
Geldmiddelen en kasequivalenten aan het einde van de periode	-	29 118	34 354
OVERIGE INFORMATIE			
Betaalde rente ²	3.1	-2 626	-2 453
Ontvangen rente ²	3.1	7 244	6 996
Ontvangen dividenden (inclusief vermogensmutatiemethode)	3.2, 5.3	84	105
COMPONENTEN VAN GELDMIDDELEN EN KASEQUIVALENTEN			
Geldmiddelen en tegoeden bij centrale banken en andere zichtdeposito's bij kredietinstellingen	Geconsol. balans	8 356	18 691
Termijnleningen aan banken in minder dan drie maanden, zonder reverse repo's	4.1	468	674
Reverse repo's met kredietinstellingen en beleggingsondernemingen op maximaal 3 maanden	4.1	24 963	20 955
Deposito's van banken terugbetaalbaar op verzoek en onmiddellijk terugbetaalbaar	4.1	-4 669	-5 966
Geldmiddelen en kasequivalenten inbegrepen in groepen activa die worden afgestoten	-	0	0
Totaal	-	29 118	34 354
Waarvan niet beschikbaar	-	0	0

1 De toelichtingen waarnaar wordt verwezen, bevatten niet altijd de exacte bedragen zoals opgenomen in de kasstroomtabel. Op die bedragen worden immers onder meer correcties aangebracht in het kader van overnames/afstotingen van dochters zoals bepaald in IAS 7.

2 De betaalde en de ontvangen rente worden in dit overzicht gelijkgesteld met de rentelasten en -inkomsten zoals vermeld in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening. Gezien de veelheid van onderliggende contracten aan de basis van de rentelasten en -inkomsten zou een exacte bepaling van de effectieve kasstromen een zeer grote administratieve inspanning vragen. Bovendien is het redelijk te veronderstellen dat voor een bank-verzekeraar de effectieve kasstromen niet in belangrijke mate afwijken van de geprorateerde rentelasten en -inkomsten, omdat de meeste renteproducten een periodieke rentebetaling inhouden binnen het jaar.

- KBC brengt verslag uit over kasstromen van bedrijfsactiviteiten volgens de indirecte methode.
- Nettokasstromen uit of aangewend bij bedrijfsactiviteiten:
 - omvatten in 2019 onder meer de terugbetaling van de uitstaande TLTRO II (6,5 miljard euro), deels gecompenseerd door de intekening in TLTRO III (-2,5 miljard euro) en het gerealiseerde resultaat;
 - omvatten in 2018 onder meer hogere termijnkredieten en lagere depositocertificaten, deels gecompenseerd door het gerealiseerde resultaat.
- Nettokasstromen uit of aangewend bij investeringsactiviteiten:
 - omvatten in 2019 onder meer bijkomende investeringen in schuldpapier tegen geamortiseerde kostprijs, deels gecompenseerd door +439 miljoen euro gerelateerd aan de overname van het resterende belang van 45% in ČMSS (de aanschaffingsprijs van 240 miljoen euro werd meer dan gecompenseerd door de beschikbare geldmiddelen en kasequivalenten op de balans van ČMSS – meer informatie vindt u in toelichting 6.6);
 - omvatten in 2018 onder meer investeringen in schuldpapier dat de eindvervaldag bereikte. Er waren geen belangrijke overnames in 2018.
- Nettokasstromen uit financieringsactiviteiten:
 - omvatten in 2019 onder meer:
 - de dividenduitkering (-1,5 miljard euro);
 - uitgifte en terugbetaling van *additional tier 1* (AT1)-instrumenten (per saldo -0,9 miljard euro; zie toelichting 5.10);
 - de uitgifte of terugbetaling van promessen en andere schuldbewijzen (KBC Ifima, KBC Groep NV, ČSOB (Tsjechië) en KBC Bank NV tekenden voor het grootste deel van het bedrag;
 - omvatten in 2018 onder meer:
 - de dividenduitkering (-1,3 miljard euro);
 - de uitgifte van AT1-instrumenten (1 miljard euro);
 - de inkoop van eigen aandelen (-0,2 miljard euro);
 - de uitgifte of terugbetaling van promessen en andere schuldbewijzen (KBC Ifima, KBC Groep NV, ČSOB (Tsjechië) en KBC Bank NV tekenden voor het grootste deel van het bedrag; de ontwikkeling in 2018 heeft vooral te maken met 2,3 miljard euro uitgiften (waaronder de uitgifte van 0,8 miljard euro gedekte obligaties en een 0,5 miljard euro groene obligatielening) en 1 miljard euro terugbetalingen);
 - de opbrengst van of terugbetaling van achtergestelde schulden (KBC Ifima, KBC Groep NV en KBC Bank NV tekenden voor het grootste deel van het bedrag; de ontwikkeling in 2018 heeft vooral te maken met terugbetalingen, waaronder de call door KBC Bank van de in januari 2013 uitgegeven *contingent capital note* (-1 miljard USD)).

1.0 Toelichtingen in verband met de grondslagen voor financiële verslaggeving

Toelichting 1.1: Verklaring van overeenstemming

De Raad van Bestuur keurde de geconsolideerde jaarrekening van KBC Groep NV, inclusief alle toelichtingen, op 29 maart 2020 goed voor publicatie. De jaarrekening werd opgesteld volgens de *International Financial Reporting Standards*, zoals goedgekeurd voor toepassing in de EU (*endorsed IFRS*) en bevat vergelijkende informatie over een jaar. Alle bedragen zijn uitgedrukt in miljoenen euro en afgerond op het miljoen (tenzij anders vermeld).

De volgende wijzigingen in de voorstelling en de grondslagen van de financiële verslaggeving werden toegepast in 2019:

- In januari 2016 publiceerde de IASB IFRS 16 (Leases), die in werking trad op 1 januari 2019. De nieuwe standaard verandert niet veel aan de boekhoudkundige verwerking van leasing voor leaseverstrekkers en dus zijn de boekhoudkundige gevolgen beperkt voor KBC (omdat KBC voornamelijk optreedt als leaseverstrekker en niet als leasingnemer). De impact van de eerste toepassing van IFRS 16 is beperkt tot een verhoging van de balans met 334 miljoen euro, zie toelichting 5.4.
- De wijzigingen aan IAS 39 met betrekking tot IBOR werden toegepast in onze *hedge accounting*, zonder impact. Het grootste aandeel aan afdekkingsderivaten is gebaseerd op de EURIBOR. We verwijzen naar toelichting 4.8.2 voor de posities in afdekkingsderivaten. In het kader van de IBOR-hervorming heeft de IASB bepaalde wijzigingen aan IAS 39 aangebracht. Deze wijzigingen bieden een tijdelijke vrijstelling van de toepassing van specifieke vereisten inzake *hedge accounting* op *hedgerelaties* die rechtstreeks worden beïnvloed door de IBOR-hervorming. KBC heeft besloten deze wijzigingen vervoegd toe te passen. Voor meer informatie over de IBOR-hervorming verwijzen we naar het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's, onder Marktrisico in niet-tradingactiviteiten.

De volgende IFRS-normen werden gepubliceerd, maar zijn nog niet van kracht in 2019. KBC zal die normen toepassen zodra dat verplicht wordt.

- IFRS 17: in mei 2017 publiceerde de IASB IFRS 17 (Verzekeringscontracten), een omvattende nieuwe boekhoudnorm voor verzekeringscontracten die de grondslagen bevat voor opname en waardering, voorstelling en informatieverschaffing. Zodra IFRS 17 van kracht is, zal hij IFRS 4 (Verzekeringscontracten) vervangen, die werd gepubliceerd in 2005. IFRS 17 geldt voor alle types verzekeringscontracten (leven, schade, directe verzekering, herverzekering), ongeacht het type entiteiten waardoor ze worden uitgegeven, en voor bepaalde garanties en financiële instrumenten met discretionaire winstdeling. Daarop zullen enkele uitzonderingen gelden. De algemene doelstelling van IFRS 17 is een boekhoudkundig model voor verzekeringscontracten te bieden dat nuttiger en consistent is voor verzekeraars. In tegenstelling tot de verplichtingen van IFRS 4, die grotendeels gebaseerd zijn op *grandfathering* van de vroegere lokale grondslagen van de financiële verslaggeving, biedt IFRS 17 een compleet model voor verzekeringscontracten dat alle relevante boekhoudkundige aspecten omvat. De kern van IFRS 17 is het algemene model, aangevuld met een specifieke aanpassing voor contracten met directe winstdeling (de variabelevergoedingsaanpak) en een vereenvoudigde aanpak (de premieallocatieaanpak) vooral voor contracten met een korte looptijd. IFRS 17 zal gelden voor de verslagperiodes die beginnen op of na 1 januari 2023 (onder voorbehoud van goedkeuring door de

EU), en waarvoor vergelijkende cijfers zijn vereist. KBC heeft in 2018 een groepswijd project opgestart om IFRS 17 te implementeren. Het project is opgebouwd uit deelprojecten zoals *data delivery*, lokale rapportering, impact op businessmodel en strategische gevolgen, guidance en ondersteuning, geconsolideerde rapportering en IFRS 17-berekeningstool. Het project wordt aangestuurd door de verzekeringsbusiness en Finance samen en betreft alle afdelingen en entiteiten op groeps- en lokaal niveau die ermee te maken hebben, zoals actuarissen, Finance, IT, procesmanagers, enz. In het voorbije jaar lag de focus op de verdere uitwerking van een eenduidige interpretatie van de IFRS 17-standaard bij KBC en de implementatie van een IFRS17-*compliant* proces voor de boekhoudkundige afsluiting. De interpretatie van de IFRS 17-standaard wordt gaandeweg bijgestuurd waar nodig wanneer nieuwe informatie ter beschikking komt van externe bronnen (IASB, de markt) of interne bronnen (verdere detailanalyses). Wat betreft het proces van de boekhoudkundige verwerking werd in het voorbije jaar veel energie besteed aan de verdere uitbouw van een IFRS 17-berekeningstool, het verder opzetten van dataflows om die tool te voeden en de impact van IFRS 17 op de boekhouding. Die activiteiten zitten op schema.

- Overige: de IASB heeft enkele beperkte aanpassingen aan bestaande IFRS-normen en IFRIC's gepubliceerd. Ze zullen worden toegepast zodra dat verplicht is, maar we gaan er momenteel van uit dat hun impact verwaarloosbaar zal zijn.

De kredietportefeuille omvat het belangrijkste deel van de financiële activa. Op basis van interne managementrapportering lichten we in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? (onder Kredietrisico) de samenstelling en kwaliteit van de kredietportefeuille toe. De door de commissaris geauditeerde delen uit dat hoofdstuk sommen we vooraan in dat hoofdstuk op.

Als bankverzekeringsgroep verstrekt KBC geïntegreerde bank- en verzekeringsinformatie in zijn jaarrekening. Als u geïnteresseerd bent in afzonderlijke informatie over onze bank- respectievelijk verzekeringsactiviteiten, vindt u die in de respectieve jaarverslagen van KBC Bank en KBC Verzekeringen op www.kbc.com/investor_relations, onder Informatie over KBC Bank en Informatie over KBC Verzekeringen.

Toelichting 1.2: Belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving

Algemeen / Basisprincipe

De algemene boekhoudkundige principes van KBC Groep NV ('KBC') zijn gebaseerd op de *International Financial Reporting Standards* (IFRS), zoals aangenomen door de Europese Unie, en op de IFRS-grondslagen. De jaarrekening van KBC is gebaseerd op de *going concern*-veronderstelling. KBC presenteert elke belangrijke categorie van soortgelijke posten afzonderlijk, ongelijksoortige posten worden afzonderlijk gepresenteerd, tenzij ze niet van wezenlijk belang zijn, en posten worden alleen gesaldeerd als de IFRS in kwestie dat expliciet voorschrijft of toestaat.

Financiële activa

KBC past met ingang van 1 januari 2018 alle voorschriften van IFRS 9 toe, met uitzondering van afdekkingstransacties (*hedge accounting*), die nog altijd worden geboekt in overeenstemming met IAS 39.

Financiële activa – in- en uitboekingen

Opname in de balans: financiële activa en verplichtingen worden in de balans opgenomen als KBC een betrokken partij wordt met betrekking tot de contractuele voorzieningen van de instrumenten. Aan- en verkopen van alle financiële activa die volgens standaardmarktconventies worden afgewikkeld, worden in de balans verwerkt op de afwikkelingsdatum. Alle financiële activa, behalve de financiële activa die worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden bij hun eerste opname in de balans gewaardeerd tegen reële waarde vermeerderd met de transactiekosten die rechtstreeks zijn toe te rekenen aan de verwerving ervan.

Verwijderen uit de balans en herziening: KBC verwijdert financiële activa uit de balans wanneer de contractueel vastgelegde kasstromen eruit aflopen of wanneer KBC zijn contractuele rechten op het ontvangen van de kasstromen uit de financiële activa overdraagt in een transactie waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen van eigendom worden overgedragen. Bij wijziging van de voorwaarden tijdens de looptijd van een financieel actief beoordeelt KBC of de nieuwe voorwaarden aanzienlijk verschillen van de oorspronkelijke voorwaarden en of de wijziging inhoudt dat de oorspronkelijke rechten op de ontvangst van de kasstromen uit het instrument zijn verlopen. Als wordt besloten dat de voorwaarden aanzienlijk verschillen, wordt de transactie geboekt als verwijdering van een financieel actief, wat inhoudt dat het bestaande financiële actief uit de balans wordt verwijderd en op basis van de gewijzigde voorwaarden een nieuw financieel actief wordt opgenomen. Als KBC daarentegen oordeelt dat de voorwaarden niet aanzienlijk verschillen, wordt de transactie geboekt als herziening van een financieel actief.

Classificatie van aandelen en schuldinstrumenten

Bij de eerste opname van een financieel actief beoordeelt KBC eerst de contractuele voorwaarden van het instrument om het te classificeren als een aandeel of een schuldinstrument. Onder aandeel wordt elk contract verstaan op grond waarvan een overblijvend belang in de nettoactiva van een andere entiteit wordt verkregen. Om na te gaan of aan die voorwaarde is voldaan, controleert KBC of het instrument niet gepaard gaat met een contractuele verplichting voor de emittent om geldmiddelen te leveren of financiële activa of financiële verplichtingen te ruilen met een andere entiteit onder voorwaarden die potentieel nadelig zijn voor de emittent. Alle instrumenten die niet voldoen aan de criteria om als aandelen te worden aangemerkt, worden door KBC geclassificeerd als schuldinstrument, tenzij het derivaten betreft.

Classificatie en waardering – schuldinstrumenten

Als KBC besluit dat een financieel actief een schuldinstrument is, kan het bij eerste opname in een van de volgende categorieën worden ondergebracht:

- gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVPL);
 - verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (MFVPL); dit bevat ook aangehouden voor handelsdoeleinden (HFT);
 - bij eerste opname aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVO);
 - gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening –

*overlay*benadering (FVPL - *overlay*);

- gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI (FVOCI);
- gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (AC).

Schuldinstrumenten moeten worden geclassificeerd in de categorie FVPL als (i) ze niet worden aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen of binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen, of (ii) ze worden aangehouden binnen een dergelijk bedrijfsmodel, maar de contractuele voorwaarden van het instrument op bepaalde data aanleiding geven tot kasstromen die niet uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen.

Voorts kan KBC in sommige gevallen een financieel actief dat voldoet aan de voorwaarden om te worden gewaardeerd tegen AC of FVOCI, bij eerste opname onherroepelijk aanduiden als gewaardeerd tegen reële waarde (FVO), als die keuze een boekhoudkundige *mismatch* voorkomt of aanzienlijk beperkt.

Een schuldinstrument wordt alleen gewaardeerd tegen FVOCI als het niet is aangeduid voor waardering tegen FVO en aan beide onderstaande voorwaarden voldoet:

- het actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel waarvan het doel wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen; en
- op bepaalde data geven de contractvoorwaarden van het financiële actief aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen.

Een schuldinstrument wordt alleen gewaardeerd tegen AC als het aan beide van volgende voorwaarden voldoet en niet is aangeduid voor waardering tegen FVO:

- het actief wordt aangehouden binnen een bedrijfsmodel dat erop gericht is activa aan te houden om contractuele kasstromen te ontvangen; en
- op bepaalde data geven de contractvoorwaarden van het financiële actief aanleiding tot kasstromen die uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen.

Een schuldinstrument wordt geclassificeerd als FVPL – *overlay* wanneer het wordt aangehouden in het kader van een bedrijfsactiviteit die verband houdt met contracten die onder het toepassingsgebied van IFRS 4 vallen en als het op grond van IFRS 9 wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maar krachtens IAS 39 niet integraal zou zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en het een instrument betreft waarvoor KBC heeft besloten de *overlay*benadering toe te passen. Meer informatie over de *overlay*benadering is te vinden in de paragraaf *Overlay*benadering.

Businessmodelbeoordeling

De beoordeling van het bedrijfsmodel wordt gebruikt om na te gaan of schuldinstrumenten mogen worden gewaardeerd tegen AC of FVOCI. Bij de beoordeling licht KBC op portefeuilleniveau de doelstelling van het bedrijfsmodel door in het kader waarvan een actief wordt aangehouden, omdat dit het best weerspiegelt hoe de bedrijfsactiviteiten worden beheerd en informatie aan het bestuur wordt verstrekt. De in aanmerking genomen informatie behelst:

- het beleid en de doelstellingen die voor de portefeuille zijn vooropgesteld en hoe dat beleid in de praktijk wordt gebracht, en in het bijzonder of de strategie van het bestuur erop is gericht

contractuele rente-inkomsten te verwerven, een bepaald renteprofiel in stand te houden, de rentegevoeligheid van de financiële activa in overeenstemming te houden met die van de verplichtingen waarmee die activa zijn gefinancierd of kasstromen te realiseren door de activa te verkopen;

- hoe de prestatie van de portefeuille wordt beoordeeld en gerapporteerd aan het Directiecomité en de Raad van Bestuur van KBC;
- de risico's die van invloed zijn op de prestaties van het bedrijfsmodel (en van de binnen dat bedrijfsmodel aangehouden financiële activa) en de wijze waarop deze risico's worden beheerd;
- hoe bestuurders van het bedrijf worden beloond – bijvoorbeeld of de beloning is gebaseerd op de reële waarde van de beheerde activa, dan wel op de ontvangen contractuele kasstromen; en
- de frequentie, het volume en het tijdstip van de verkopen in voorgaande perioden, de redenen voor die verkopen en de verwachtingen van KBC betreffende toekomstige verkoopactiviteiten. Informatie over de verkopen wordt evenwel niet afzonderlijk beschouwd, maar in aanmerking genomen in het kader van een globale beoordeling van de wijze waarop het doel dat KBC met het beheer van de financiële activa beoogt, wordt bereikt en van de wijze waarop kasstromen worden gerealiseerd.

Financiële activa die worden aangehouden voor handelsdoeleinden of waarvan de prestaties worden beoordeeld op basis van de reële waarde, worden gewaardeerd tegen FVPL, omdat zij noch worden aangehouden om contractuele kasstromen te ontvangen, noch om zowel contractuele kasstromen te ontvangen als financiële activa te verkopen.

Beoordeling of contractuele kasstromen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen (SPPI)

In het kader van deze beoordeling wordt 'hoofdsom' gedefinieerd als de reële waarde van het financiële actief bij eerste opname. 'Rente' wordt gedefinieerd als een vergoeding voor de tijdswaarde van geld, voor het tijdens een bepaalde periode aan de uitstaande hoofdsom verbonden kredietrisico en voor andere met kredietverlening samenhangende basisrisico's en -kosten (bv. het liquiditeitsrisico en administratieve kosten), alsook een winstmarge. Om te beoordelen of contractuele kasstromen uitsluitend aflossingen en rentebetalingen op de uitstaande hoofdsom betreffen, houdt KBC rekening met de contractvoorwaarden van het instrument, wat een beoordeling inhoudt of het financiële actief een contractvoorwaarde bevat die het tijdstip of het bedrag van contractuele kasstromen kan wijzigen waardoor het instrument niet aan deze voorwaarde zou voldoen. Bij die beoordeling houdt KBC rekening met:

- onvoorziene gebeurtenissen die het tijdstip of het bedrag van de kasstromen kunnen wijzigen;
- hefboomwerking;
- voorwaarden voor vervroegde aflossing en verlenging;
- voorwaarden die de vordering van KBC op kasstromen uit nader omschreven activa beperken (bv. overeenkomsten aangaande activa zonder verhaalrechten); en
- kenmerken die de vergoeding voor de tijdswaarde van geld wijzigen (bv. periodieke herziening van de rente).

Herclassificaties

Financiële activa worden na eerste opname niet geherclassificeerd, behalve in een periode volgend op een besluit van KBC om zijn bedrijfsmodel voor het beheer van financiële activa te wijzigen, wat zich kan voordoen wanneer KBC een voor zijn bedrijfsactiviteiten belangrijke activiteit begint of stopt (bv. wanneer KBC een bedrijfsactiviteit verwerft, afstoot of beëindigt). De herclassificatie gaat in bij aanvang van de verslagperiode onmiddellijk na de wijziging.

Classificatie en waardering – aandelen

Financiële aandelen worden ondergebracht in een van de volgende categorieën:

- verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (MFVPL): dit bevat alleen de aandelen aangehouden voor handelsdoeleinden (HFT);
- aandelen waarvoor gekozen is voor waardering tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI (FVOCI);
- aandelen die worden aangehouden in het kader van een activiteit die verband houdt met de verzekeringsactiviteit, die KBC waardeert tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – *overlay* (FVPL - *overlay*).

KBC kan aandelen die verband houden met de verzekeringsactiviteit toewijzen aan de categorie FVPL - *overlay* tot de datum van inwerkingtreding van IFRS 17. Elk aandeel dat de verzekeringsactiviteit van KBC classificeert als FVPL – *overlay*, moet aan beide onderstaande criteria voldoen:

- het wordt op grond van IFRS 9 gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maar zou krachtens IAS 39 niet integraal zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening; en
- het wordt niet aangehouden in het kader van een activiteit die geen verband houdt met een verzekeringscontract.

Meer informatie over de *overlay*benadering is te vinden in de paragraaf *Overlay*benadering. In de bankactiviteit geldt de weerlegbare veronderstelling dat alle aandelen worden beschouwd als FVOCI als ze niet worden aangehouden voor handelsdoeleinden of een voorwaardelijke vergoeding in een bedrijvencombinatie waarop IFRS 3 van toepassing is. De keuze om aandelen op te nemen in de categorie FVOCI is onherroepelijk bij eerste opname en kan gebeuren per instrument, wat door KBC wordt geïnterpreteerd als per aandeel. Als FVOCI geclassificeerde aandelen worden nadien gewaardeerd tegen reële waarde met opname van alle waardeveranderingen in OCI en kunnen niet worden overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening, zelfs niet wanneer het instrument van de hand wordt gedaan. De enige uitzondering betreft dividendinkomsten, die worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de post Dividendinkomsten.

Classificatie en waardering – derivaten (handelsdoeleinden en afdekkingsdoeleinden)

KBC kan derivaten opnemen voor handelsdoeleinden of voor afdekkingsdoeleinden. Derivaten kunnen, afhankelijk van hun actuele marktwaarde, als activa of verplichtingen worden geboekt.

Derivaten voor handelsdoeleinden

Derivaten worden altijd gewaardeerd tegen reële waarde en KBC maakt het volgende onderscheid:

- Derivaten die worden aangehouden met het oog op afdekking, maar waarvoor geen *hedge accounting* wordt (kan worden) toegepast (economische afdekkingen): afdekkingsinstrumenten kunnen worden verworven om een externe blootstelling economisch af te dekken zonder toepassing van *hedge accounting*. De rentecomponent van die derivaten wordt opgenomen onder 'Nettorente-inkomsten', terwijl alle andere wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen onder 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'.
- Derivaten die niet voor afdekkingsdoeleinden worden aangehouden (derivaten voor handelsdoeleinden): operationele eenheden van KBC kunnen ook derivatencontracten aangaan die niet tot doel hebben

een positie economisch af te dekken. Dat kan gebeuren in het kader van de nakende sluiting of verkoop van een externe positie of om op korte termijn winst te genereren. Alle wijzigingen in de reële waarde (inclusief interest) van dergelijke derivaten worden opgenomen onder 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'.

Afdekkingsderivaten

Afdekkingsderivaten zijn derivaten die uitdrukkelijk zijn aangeduid als onderdeel van een afdekkingsconstructie. Het proces voor de boeking van dergelijke derivaten wordt uitvoerig beschreven in *Hedge accounting*.

Financiële activa – Bijzondere waardeverminderingen

Definitie van default

KBC hanteert dezelfde definitie van het begrip financiële activa waarbij sprake is van *default* als voor interne risicobeheerdoelstellingen, overeenkomstig de leidraden en standaarden van toezichhouders op de financiële sector. Bij een financieel actief is er sprake van *default* wanneer aan minstens een van de volgende voorwaarden is voldaan:

- Er is een aanzienlijke verslechtering van de kredietwaardigheid.
- Het actief is aangeduid als actief dat geen rente meer opbouwt.
- Het actief is aangemerkt als een geherstructureerd actief in overeenstemming met het interne beleid inzake herstructurering.
- KBC heeft de rechtbank verzocht de kredietnemer failliet te verklaren.
- De tegenpartij heeft het faillissement of een gelijkaardige bescherming tegen haar schuldeisers aangevraagd.
- De aan de klant verleende kredietopening wordt beëindigd.

KBC hanteert een *backstop* voor kredietopeningen met een betalingsachterstand van 90 dagen of meer. Onder *backstop* wordt in dit kader een laatste controle verstaan om te garanderen dat alle activa die moeten worden aangemerkt als 'activa waarbij sprake is van *default*', dat ook daadwerkelijk zijn.

Model van te verwachten kredietverliezen (ECL) - algemeen

Het model voor bijzondere waardeverminderingen van financiële activa heet 'het model van te verwachten kredietverliezen', behalve voor schuldinstrumenten en aandelen die verband houden met de verzekeringsactiviteit, waarvoor KBC heeft besloten de *overlay*benadering toe te passen. Het beleid inzake bijzondere waardeverminderingen voor deze instrumenten wordt besproken in *Overlay*benadering.

Het toepassingsgebied van het model van te verwachten kredietverliezen is gebaseerd op de classificatie van de financiële activa. Het model van te verwachten kredietverliezen is van toepassing op de volgende financiële instrumenten:

- schuldinstrumenten gewaardeerd tegen AC en FVOCI;
- verplichtingen uit hoofde van leningen en financiële garantiecontracten;
- vorderingen voor financiële leasing;
- handels- en overige vorderingen.

Voor beleggingen in aandelen worden geen te verwachten verliezen berekend.

Op financiële activa waarop het model van te verwachten kredietverliezen van toepassing is, wordt een bijzondere waardevermindering geboekt ten belope van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen als het kredietrisico na de eerste opname significant toeneemt. In andere gevallen komt de voorziening voor

verliezen overeen met de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen (zie hierna voor nadere toelichting van het begrip 'significant toename van het kredietrisico').

Om een onderscheid te maken tussen de verschillende categorieën met het oog op de kwantificering van de te verwachten kredietverliezen, gebruikt KBC de internationaal aanvaarde terminologie voor indeling van financiële activa in *stages* of categorieën: categorie 1, categorie 2 en categorie 3.

Tenzij het activa met verminderde kredietwaardigheid betreft, worden alle financiële activa bij eerste opname geclassificeerd in categorie 1 en geboekt met de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen. Zodra zich een significant toename van het kredietrisico voordoet na de eerste opname, wordt het actief ondergebracht in categorie 2 en geboekt met de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. Zodra een actief aan de definitie van *default* voldoet, wordt het ondergebracht in categorie 3.

Voor handelsvorderingen staat IFRS 9 het gebruik van een praktisch hulpmiddel toe. De te verwachten kredietverliezen voor handelsvorderingen kunnen worden gewaardeerd als een bedrag dat overeenkomt met hun tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. KBC past dit praktische hulpmiddel toe op handels- en overige vorderingen.

Bijzondere waardeverminderingwinsten en -verliezen op financiële activa worden opgenomen onder de noemer 'Bijzondere waardeverminderingen' in de winst-en-verliesrekening.

Financiële activa die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden in de balans gepresenteerd tegen hun nettoboekwaarde, die overeenkomt met de brutoboekwaarde verminderd met de bijzondere waardeverminderingen.

Schuldinstrumenten gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI worden in de balans gepresenteerd tegen hun boekwaarde, die overeenkomt met hun reële waarde op de datum van verslaggeving. De aanpassing voor te verwachten verliezen wordt opgenomen als een herclassificatieaanpassing tussen de winst-en-verliesrekening en OCI.

Significante toename van het kredietrisico sinds de eerste opname

In overeenstemming met het model van te verwachten kredietverliezen worden financiële activa geboekt met de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen zodra hun kredietrisico na de eerste opname significant toeneemt. Bijgevolg bepaalt de beoordeling van wat 'een significant toename van het kredietrisico' uitmaakt hoe financiële activa in categorieën worden ingedeeld. De beoordeling van een significant toename van het kredietrisico is een relatieve beoordeling op basis van het kredietrisico dat bij de eerste opname werd toegewezen. Dit is een beoordeling op grond van meerdere factoren en dienovereenkomstig heeft KBC een benadering met meerdere niveaus ontwikkeld.

Benadering met meerdere niveaus – obligatieportefeuille

Voor de obligatieportefeuille bestaat de benadering uit drie niveaus:

- Uitzondering voor laag kredietrisico: obligaties worden altijd geboekt met de binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen als ze op de datum van verslaggeving een laag kredietrisico hebben (d.w.z. categorie 1). KBC gebruikt de uitzondering voor laag kredietrisico voor obligaties met een rating van beleggingskwaliteit.
- Interne rating: (alleen van toepassing als niet aan het eerste niveau wordt voldaan) dit is een relatieve beoordeling die de kans op *default* bij de eerste opname vergelijkt met die op de datum van verslaggeving. KBC voert voor elke verslagperiode de beoordeling uit op het niveau van de faciliteit. De relatieve verandering van PD om

een wijziging van categorie (*staging*) te triggeren, is een verhoging met twee PD-notches.

- Beoordeling door het bestuur: tot slot bestudeert en beoordeelt het bestuur de significante toename van het kredietrisico van financiële activa op individueel niveau (tegenpartij) en op portefeuilleniveau, wanneer wordt geconcludeerd dat er in de eerste twee niveaus van de benadering met meerdere niveaus onvoldoende rekening wordt gehouden met idiosyncratische gebeurtenissen. Voorbeelden van idiosyncratische gebeurtenissen zijn een onverwachte evolutie van de macro-economische omgeving, onzekerheden over geopolitieke gebeurtenissen en de secundaire impact van belangrijke *defaults* (bv. op leveranciers, klanten en medewerkers van een *defaulted* bedrijf).

Als geen van deze beoordelingen leidt tot een overheveling naar categorie 2, blijft de obligatie in categorie 1. Er wordt van uitgegaan dat er sprake is van *default* bij een financieel actief (d.w.z. het financieel actief wordt geacht tot categorie 3 te behoren) zodra het aan de definitie van *default* voldoet. De benadering met meerdere niveaus is symmetrisch, wat betekent dat kredieten die zijn overgeheveld naar categorie 2 of 3, kunnen terugkeren naar categorie 1 of 2 als op een latere datum van verslaggeving niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden die tot de overheveling hebben geleid.

Kredietportefeuille

Voor de kredietportefeuille gebruikt KBC een benadering met vijf niveaus. Deze benadering met meerdere niveaus is een getrapt systeem (als de beoordeling van het eerste niveau niet leidt tot overheveling naar categorie 2, wordt het tweede niveau beoordeeld, enz.). Als na beoordeling van alle niveaus overheveling naar categorie 2 niet nodig is gebleken, blijft het financieel actief in categorie 1.

- Interne rating: de interne rating wordt gebruikt als het voornaamste criterium om een toename van het kredietrisico te beoordelen. Dit is een relatieve beoordeling die de kans op *default* bij de eerste opname vergelijkt met die op de datum van verslaggeving. KBC voert voor elke verslagperiode de beoordeling uit op het niveau van de faciliteit (i.e. contract). De relatieve verandering van PD om een wijziging van categorie (*staging*) te triggeren, is een verhoging met twee PD-notches.
- Kredietherstructurering: geherstructureerde financiële activa worden altijd beschouwd als categorie 2, tenzij ze reeds aan de definitie van *default* voldoen. In dat geval worden ze overgeheveld naar categorie 3.
- Aantal dagen betalingsachterstand: KBC gebruikt de *backstop* zoals omschreven in de standaard. Een financieel actief met meer dan 30 dagen betalingsachterstand wordt overgeheveld naar categorie 2.
- Interne rating als *backstop*: KBC gebruikt een absolute waarde van de kans op *default* als *backstop* voor financiële activa die moeten worden overgeheveld naar categorie 2. Deze *backstop* stemt overeen met de hoogste kans op *default* (d.w.z. PD 9 op basis van de interne rating van KBC), vooraleer een financieel actief als *default* beschouwd wordt.
- Beoordeling door het bestuur: tot slot bestudeert en beoordeelt het bestuur de significante toename van het kredietrisico van financiële activa op individueel niveau (tegenpartij) en op portefeuilleniveau, wanneer wordt geconcludeerd dat er in de eerste vier niveaus van de benadering met meerdere niveaus onvoldoende rekening wordt gehouden met idiosyncratische gebeurtenissen (enkele voorbeelden: zie hierboven).

Er wordt van uitgegaan dat er sprake is van *default* bij een financieel actief (d.w.z. het financieel actief wordt geacht tot categorie 3 te behoren) zodra het aan de definitie van *default* voldoet. De benadering met meerdere niveaus is symmetrisch, wat betekent dat kredieten die zijn overgeheveld naar categorie 2 of 3, kunnen terugkeren naar

categorie 1 of 2 als op de datum van verslaggeving niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden die tot de overheveling hebben geleid.

Waardering van te verwachten kredietverliezen

De te verwachten kredietverliezen worden berekend als het product van *probability of default* (PD), *estimated exposure at default* (EAD) en *loss given default* (LGD).

De te verwachten kredietverliezen worden berekend als weergave van:

- een objectief en kansgewogen bedrag;
- de tijdswaarde van geld; en
- informatie over gebeurtenissen uit het verleden, de heersende omstandigheden en prognoses van economische omstandigheden.

De tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen komen overeen met de som van alle tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet.

De binnen twaalf maanden te verwachten kredietverliezen komen overeen met het deel van de tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen dat voortvloeit uit een *default* binnen de periode van twaalf maanden die volgt op de datum van verslaggeving.

KBC gebruikt om de te verwachten kredietverliezen te berekenen specifieke IFRS 9-modellen voor *probability of default* (PD), *estimated exposure at default* (EAD) en *loss given default* (LGD). In de mate van het mogelijke en om de efficiëntie te bevorderen gebruikt KBC modelvormingstechnieken die vergelijkbaar zijn met de technieken die werden ontwikkeld voor prudentiële doeleinden (d.w.z. de Baselmodellen). KBC ziet er niettemin op toe dat de Baselmodellen worden aangepast om te voldoen aan IFRS 9. Zo

- maakt KBC geen gebruik van de voorzichtigheidsmarges die de toezichthouder voor de Baselmodellen voorschrijft;
- brengt KBC aanpassingen aan om rekening te houden met de impact van macro-economische factoren op het resultaat om te garanderen dat de IFRS 9-modellen een raming op een bepaald tijdstip weerspiegelen (*point-in-time*) en geen raming over de cyclus als geheel (*through-the-cycle*), in tegenstelling tot de toezichthouder;
- KBC maakt in de modellen gebruik van macro-economische prognoses.

Voor de dossiers die in *default* zijn, wordt de ECL eveneens berekend als het product van PD, EAD en LGD. Maar in dit specifieke geval wordt de PD bepaald op 100%, is de EAD bekend gezien de *default*status en houdt de LGD rekening met de netto contante waarde van het (niet-) recupereerbare bedrag.

KBC gebruikt de IRB en gestandaardiseerde modellen om de Basel PD toe te wijzen, die vervolgens dient als input voor de IFRS 9 ECL-berekeningen en *staging*. Als er geen Basel PD-model is met een modelscope die vergelijkbaar is met het IFRS 9-model, wordt voor alle faciliteiten in de portefeuille de op lange termijn waargenomen *default rate* als PD gebruikt. Voor portefeuilles met een lage *default rate* kan het voorkomen dat er zich in de beschouwde periode geen of slechts een klein aantal wanbetalingen heeft voorgedaan. In dat geval wordt de PD bepaald op basis van deskundige input en externe ratings.

De toekomstgerichte informatie wordt weerspiegeld in de macro-economische variabelen, die voor elk land afzonderlijk worden bepaald, en in de beoordeling van het management voor idiosyncratische gebeurtenissen.

KBC neemt bij de berekening van de te verwachten kredietverliezen ook drie verschillende macro-economische toekomstscenario's met verschillende wegen in aanmerking. Het macro-economische

basisscenario komt overeen met de meest waarschijnlijke ontwikkelingen volgens KBC en fungeert ook als primair uitgangspunt voor andere interne en externe doeleinden.

De maximale periode voor waardering van de te verwachten kredietverliezen is de maximale contractuele periode (inclusief verlengingsopties), behalve voor specifieke financiële activa die bestaan uit een opgenomen en een opvraagbaar niet-opgenomen bedrag, waarbij de blootstelling aan het kredietrisico niet beperkt wordt tot de contractuele periode in verband met de contractuele mogelijkheid van KBC om terugbetaling van het opgenomen bedrag te vragen en het niet-opgenomen bedrag te annuleren. Alleen voor dergelijke activa kan de waarderingsperiode langer zijn dan de contractuele periode.

Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (*Purchased or Originated Credit Impaired, POCI*)

KBC definieert verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI) als financiële activa waarop bijzondere waardevermindering conform IFRS 9 van toepassing is en waarbij reeds bij de creatie sprake was van *default* (d.w.z. die op het ogenblik van creatie aan de definitie van *default* beantwoordden). POCI-activa worden bij eerste opname erkend tegen een nettobedrag van waardeverminderingen en worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van een effectieve interestvoet die aangepast wordt voor de kredietwaardigheid. In volgende periodes wordt elke wijziging in tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen erkend in de resultatenrekening. Gunstige wijzigingen worden erkend als terugname van waardevermindering, zelfs als de tijdens de looptijd te verwachte kredietverliezen op rapporteringsdatum lager zijn dan deze op moment van uitgifte.

Belangrijke beoordelingen en onzekerheden

De berekening van de te verwachten kredietverliezen (en de significante toename van het kredietrisico sinds de eerste opname) vereist een belangrijke oordeelsvorming over verschillende aspecten, waaronder de financiële situatie en aflossingscapaciteit van de kredietnemer, de realiseerbare waarde van waarborgen, prognoses en macro-economische informatie. KBC past een neutrale, onbevooroordeelde benadering toe ten aanzien van onzekerheden en bij het nemen van beslissingen op basis van verregaande oordeelsvorming.

Overlaybenadering

In overeenstemming met de wijziging van IFRS 4, die werd gepubliceerd in september 2016, gebruikt KBC de *overlay*benadering om de tijdelijke gevolgen op te vangen van het feit dat IFRS 9 en IFRS 17 (ter vervanging van IFRS 4) niet op dezelfde datum in werking treden.

Dienovereenkomstig gebruikt KBC de *overlay*benadering, waardoor de extra volatiliteit in verband met de toepassing van IFRS 9 wordt geherclassificeerd van de winst-en-verliesrekening naar de niet-gerealiseerde resultaten. De geherclassificeerde bedragen worden opgenomen in de *overlay*reserve van OCI. De *overlay*benadering wordt toegepast op de financiële activa uit de verzekeringsactiviteit van KBC die daarvoor in aanmerking komen. Dat wordt bepaald aan de hand van de volgende criteria:

- activa die op grond van IFRS 9 worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, maar krachtens IAS 39 niet integraal zouden zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening;
- alle activa, uitgezonderd activa die worden aangehouden in het kader van een activiteit die geen verband houdt met contracten die binnen het toepassingsgebied van IFRS 4 vallen.

Op financiële activa kan de *overlay*benadering worden toegepast tot:

- het instrument niet langer wordt opgenomen in de balans;
- het instrument niet langer wordt aangehouden in het kader van een activiteit die verband houdt met verzekeringscontracten;
- KBC bij aanvang van een boekjaar beslist om op dat specifieke instrument de *overlay*benadering niet toe te passen; of
- de datum van inwerkingtreding van IFRS 17.

Toepassing van de *overlay*benadering vereist dat sommige grondslagen van de financiële verslaggeving voor financiële activa uit IAS 39 moeten worden behouden, namelijk:

- Bijzondere waardevermindering van aandelen: aandelen aangehouden door de verzekeringsactiviteit van KBC werden uit hoofde van IAS 39 doorgaans geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar, terwijl ze uit hoofde van IFRS 9 worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Wanneer aandelen worden aangemerkt voor de *overlay*benadering, moeten de regels inzake bijzondere waardevermindering van IAS 39 erop worden toegepast. Bij de *overlay*benadering worden alle wijzigingen in de reële waarde opgenomen in de *overlay*reserve, maar wordt, wanneer de afname significant is in vergelijking met de aanschaffingskosten (meer dan 30%) of langdurig is (langer dan een jaar), het verlies aan reële waarde opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Elke latere afname wordt eveneens rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening opgenomen, terwijl toenames worden opgenomen in de *overlay*reserve.
- Opname van winsten en verliezen in de winst-en-verliesrekening bij het afstoten van aandelen: door de aandelen die verband houden met de verzekeringsactiviteit van KBC bij verkoop aan te merken als onder de *overlay*benadering vallend, wordt de in OCI opgebouwde *overlay*reserve overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening, zodat dezelfde resultaten worden bekomen als krachtens IAS 39.

Geldmiddelen, tegoeden bij centrale banken en andere zichtdeposito's bij kredietinstellingen

Geldmiddelen omvat contanten en direct opvraagbare deposito's, zoals cheques, kasmiddelen en saldi bij centrale banken en andere banken.

Financiële verplichtingen

Financiële instrumenten of hun componenten worden bij eerste opname geclassificeerd als verplichting of als eigen vermogen op grond van de bepalingen van de contractuele overeenkomsten en de definities van financiële verplichtingen en eigenvermogeninstrumenten. Een financieel instrument wordt geclassificeerd als een verplichting als:

- KBC een contractuele verplichting heeft om aan de houder ervan geldmiddelen of een ander financieel actief te leveren of met de houder een ander financieel instrument te ruilen onder voorwaarden die potentieel nadelig zijn voor KBC; of
- KBC een contractuele verplichting heeft om het financiële instrument af te wikkelen in een variabel aantal van zijn eigen aandelen.

Een financieel instrument wordt geclassificeerd als een aandeel indien aan geen van beide voorwaarden is voldaan. In dat geval wordt het administratief verwerkt zoals omschreven in 'Eigen vermogen'.

Financiële verplichtingen – in- en uitboeking

KBC neemt een financiële verplichting op wanneer het partij wordt bij de contractuele bepalingen van het instrument, wat doorgaans de ontvangstdatum is van de ontvangen vergoeding in de vorm van geldmiddelen of een ander financieel actief. Bij eerste opname wordt de financiële verplichting gewaardeerd tegen reële waarde verminderd met de transactiekosten die direct aan de uitgifte van het instrument kunnen worden toegerekend, behalve voor financiële verplichtingen die

worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening.

Financiële verplichtingen worden uit de balans verwijderd wanneer ze tenietgaan worden, dat wil zeggen wanneer de in het contract vastgelegde verplichting nagekomen of ontbonden wordt, dan wel afloopt. KBC kan ook een financiële verplichting uit de balans verwijderen en een nieuwe financiële verplichting in de balans opnemen wanneer een ruil plaatsvindt tussen KBC en de kredietgever van de financiële verplichting, waarbij sprake is van aanzienlijk afwijkende voorwaarden of in geval van aanzienlijke wijziging van de voorwaarden van een bestaande financiële verplichting. Om te bepalen of de voorwaarden verschillen, vergelijkt KBC de contante waarde van de kasstromen onder de nieuwe voorwaarden, met inbegrip van het saldo van betaalde en ontvangen provisies gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet, met de contante waarde van de resterende kasstromen van de oorspronkelijke financiële verplichting. Als het verschil 10% of meer bedraagt, verwijdert KBC de oorspronkelijke financiële verplichting uit de balans en neemt het een nieuwe financiële verplichting in de balans op. Indien een ruil van schuldinstrumenten of wijziging van voorwaarden wordt geboekt als schulddelging, worden gemaakte kosten of provisies opgenomen als deel van de winst of het verlies op de gedelgde schuld.

Financiële verplichtingen – classificatie en waardering

KBC brengt opgenomen financiële verplichtingen onder in drie verschillende categorieën, zoals voorgeschreven door IFRS 9.

- Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden (HFT). Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden zijn financiële verplichtingen die hoofdzakelijk worden aangegaan om winst te behalen uit prijsschommelingen op korte termijn of uit de handelsmarge. Een verplichting wordt ook beschouwd als voor handelsdoeleinden aangehouden als ze deel uitmaakt van een portefeuille van afzonderlijk door de handelsdesk voor handelsdoeleinden aangehouden financiële instrumenten waarvoor aanwijzingen bestaan van een recent patroon van winstnemingen op korte termijn. Voor handelsdoeleinden aangehouden verplichtingen kunnen verplichtingen zijn in de vorm van derivaten, shortposities in schuldinstrumenten en aandelen, termijndeposito's en schuldcertificaten. Verplichtingen in de vorm van derivaten worden door KBC opgedeeld in derivaten voor handelsdoeleinden en derivaten voor afdekkingsdoeleinden, net als bij activa in de vorm van derivaten. Bij eerste opname worden voor handelsdoeleinden aangehouden verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde. Op het einde van de verslagperiode worden voor handelsdoeleinden aangehouden verplichtingen in de vorm van derivaten gewaardeerd tegen reële waarde. Aanpassingen van de reële waarde worden altijd opgenomen in de winst-en-verliesrekening.
- Financiële verplichtingen bij eerste opname door de entiteit aangeduid als tegen reële waarde gewaardeerd met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVO). Krachtens IFRS 9 kan een financiële verplichting of groep van financiële verplichtingen bij eerste opname worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij wijzigingen in de reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, behalve voor wijzigingen in de reële waarde die betrekking hebben op wijzigingen in het eigen kredietrisico, die afzonderlijk worden gepresenteerd in OCI. KBC gebruikt de waardering tegen reële waarde om de volgende redenen:
 - beheerd op basis van de reële waarde: KBC waardeert een financiële verplichting of een groep van financiële verplichtingen tegen reële waarde wanneer die wordt beheerd en de prestaties ervan worden beoordeeld op basis van de reële waarde. Ze wordt gebruikt voor de administratieve verwerking van (ontbundelde)

depositocomponenten (d.w.z. financiële verplichtingen die geen discretionaire winstdeling bevatten);

- boekhoudkundige *mismatch*: waardering tegen reële waarde mag worden gebruikt wanneer dat een opname- of waarderingsinconsistentie voorkomt of aanzienlijk beperkt die anders zou zijn ontstaan indien de waardering van activa of verplichtingen of de opname van de winsten en verliezen hierop op basis van verschillende grondslagen had plaatsgevonden;
 - hybride instrumenten: een financieel instrument wordt als hybride beschouwd wanneer het een of meer besloten derivaten omvat die geen nauw verband vertonen met het basiscontract. Waardering tegen reële waarde kan worden gebruikt wanneer het niet mogelijk is om de in een contract besloten derivaten zonder nauw verband te scheiden van het basiscontract, in welk geval het volledige hybride instrument mag worden aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde. Dat betekent dat zowel de in het contract besloten derivaten als het basiscontract worden gewaardeerd tegen reële waarde. KBC gebruikt deze mogelijkheid wanneer gestructureerde producten besloten derivaten zonder nauw verband met het basiscontract omvatten. In dat geval worden zowel het basiscontract als de in het contract besloten derivaten gewaardeerd tegen reële waarde.
- Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (AC). KBC classificeert de meeste van zijn financiële verplichtingen in deze categorie, inclusief financiële verplichtingen die worden gebruikt om handelsactiviteiten te financieren maar zelf niet voor handelsdoeleinden bestemd zijn (bv. uitgegeven obligaties). Deze financiële verplichtingen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs, wat overeenkomt met de reële waarde van de ontvangen vergoeding, inclusief transactiekosten. Later worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, wat overeenkomt met het bedrag waartegen de financieringsverplichting bij eerste opname werd gewaardeerd, verminderd met de hoofdsomaflossingen en vermeerderd of verminderd met de cumulatieve amortisatie van het eventuele verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag. Het verschil tussen het ter beschikking gestelde bedrag en de nominale waarde wordt pro rata temporis opgenomen als een rentelast. De reeds opgelopen maar nog niet betaalde rentelasten worden geboekt op de overlopende rekeningen.

Financiële verplichtingen – eigen kredietrisico

Voor financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde schrijft IFRS 9 voor dat de financiële verplichting bij eerste opname tegen reële waarde moet worden gewaardeerd. Latere wijzigingen in reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, behalve voor wijzigingen die betrekking hebben op wijzigingen in het eigen kredietrisico, die afzonderlijk worden gepresenteerd in OCI. Dienovereenkomstig worden mutaties in OCI op verschillende plaatsen gepresenteerd: wijzigingen in het eigen kredietrisico worden gepresenteerd in de niet-gerealiseerde resultaten en alle andere wijzigingen in reële waarde worden gepresenteerd in de winst-en-verliesrekening onder 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'. De in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedragen met betrekking tot het eigen kredietrisico worden niet omgeboekt naar de winst-en-verliesrekening, zelfs niet als de verplichting uit de balans wordt verwijderd en de bedragen worden gerealiseerd. Hoewel overboeking niet is toegelaten, hevelt KBC de in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedragen wel over naar het overgedragen resultaat in het eigen vermogen wanneer de verplichting uit de balans wordt verwijderd. De enige situatie waarin opname van het eigen kredietrisico in de niet-gerealiseerde resultaten niet wordt toegepast, is wanneer dat een boekhoudkundige *mismatch* in de winst-en-verliesrekening zou veroorzaken. Dat kan zich voordoen

wanneer er een nauw economisch verband bestaat tussen de tegen reële waarde gewaardeerde financiële verplichting (waarvoor het eigen kredietrisico is opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten) en het financiële actief, waarvan alle wijzigingen in de reële waarde worden gewaardeerd en opgenomen tegen reële waarde in de winst-en-verliesrekening. Dat is het geval bij tak 23-beleggingsovereenkomsten, waar wijzigingen in de reële waarde van de verplichting volledig worden gesaldeerd met het actief.

Financiële verplichtingen – Financiële garantiecontract

Een financiële garantiecontract is een contract op grond waarvan KBC verplicht is bepaalde betalingen te verrichten om de houders te compenseren voor verliezen die zij lijden omdat een bepaalde debiteur zijn betalingsverplichting uit hoofde van de oorspronkelijke of herziene voorwaarden van een schuldinstrument niet nakomt. Een financiële garantiecontract wordt bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde en later gewaardeerd tegen het hoogste van de volgende bedragen: (a) het bedrag dat is bepaald overeenkomstig de bepalingen van IFRS 9 inzake bijzondere waardeverminderingen (zie 'Financiële activa – Bijzondere waardevermindering') en (b) het oorspronkelijk opgenomen bedrag, verminderd met, in voorkomend geval, de cumulatieve amortisatie die in overeenstemming met het beginsel van IFRS 15 inzake de opname van opbrengsten is opgenomen.

Reverse repo's en repo's

Reverse repo's: wanneer KBC een financieel actief heeft gekocht en tegelijkertijd een overeenkomst is aangegaan om het actief (of een vergelijkbaar actief) tegen een vaste prijs op een datum in de toekomst te verkopen, wordt de overeenkomst geboekt als een lening of voorschot en de onderliggende waarde wordt niet opgenomen in de jaarrekening.

Repo's: transacties waarbij KBC een effect verkoopt en tegelijkertijd ermee instemt om het opnieuw te kopen (of een actief dat in essentie hetzelfde is) tegen een vaste prijs op een toekomstige datum. KBC blijft de effecten volledig in de balans opnemen omdat het vrijwel alle risico's en voordelen van eigendom behoudt. De ontvangen geldelijke vergoeding wordt opgenomen als een financieel actief en de financiële verplichting wordt opgenomen voor de verplichting om de terugkoopprijs te betalen.

Compensatie (offsetting)

KBC saldeert en presenteert in zijn balans voor een financieel actief en een financiële verplichting uitsluitend een nettobedrag indien (i) het op dat ogenblik een in rechte afdwingbaar recht heeft om de opgenomen bedragen te compenseren; en (ii) het voornemens is om de verplichting op nettobasis af te wikkelen of om het actief te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld.

Reële waarde

KBC definieert 'reële waarde' als 'de prijs die zou worden ontvangen uit de verkoop van een actief of die zou worden betaald om een verplichting over te dragen in een regelmatige transactie tussen marktdeelnemers op de waardingsdatum'. De reële waarde is niet het bedrag dat een entiteit zou ontvangen of betalen op grond van een gedwongen transactie, een onvrijwillige liquidatie of een gedwongen verkoop. Een onevenwichtigheid tussen vraag en aanbod (bv. minder kopers dan verkopers, waardoor de prijzen dalen) is niet hetzelfde als een gedwongen transactie of een gedwongen verkoop.

Wijzigingen van de marktwaarde worden opgenomen voor alle posities die worden gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij wijzigingen in reële waarde worden gerapporteerd in de winst-en-verliesrekening of in OCI. Ze houden verband met afwikkelingskosten, aanpassingen voor

posities of markten met verminderde liquiditeit, wijzigingen van waarderingen op basis van een modellenbenadering, tegenpartijrisico (aanpassing van kredietwaardering) en financieringskosten:

- Aanpassingen van kredietwaardering (CVA's) worden gebruikt bij het waarderen van derivaten om te garanderen dat hun marktwaarde wordt aangepast om het kredietrisico van de tegenpartij te weerspiegelen. Daarbij worden zowel de huidige vervangingswaarde van het contract (*mark-to-market*) als de verwachte toekomstige marktwaarde van het contract in rekening genomen. Die waarderingen worden gewogen op basis van de kredietwaardigheid van de tegenpartij, die bepaald wordt door middel van een gequoteerde *Credit Default Swap (CDS)-spread*, of, als die er niet is, afgeleid wordt uit obligaties waarvan de emittenten karakteristieken vertonen vergelijkbaar met die van de tegenpartij van het financiële instrument (rating, sector, geografische ligging). Een aanpassing van de schuldwaardering vindt plaats voor contracten waarbij de tegenpartij is blootgesteld aan KBC. Die is gelijkaardig aan de CVA, waarbij de verwachte toekomstige negatieve marktwaarde van de contracten in rekening wordt gebracht.
- Een FVA (*funding value adjustment*) is een aanpassing van de marktwaarde van niet door waarborgen gedekte derivaten om bij de waardering rekening te houden met de (toekomstige) financieringskosten of -opbrengsten die gepaard gaan met het aangaan en afdekken van dergelijke instrumenten.

Hedge accounting

KBC kiest ervoor om gebruik te maken van de grondslagen van *hedge accounting* van IAS 39 (de EU-*carve-out*-versie). KBC wijst bepaalde voor risicobeheerdoeleinden aangehouden derivaten en bepaalde niet-afgeleide financiële instrumenten aan als afdekkingsinstrumenten die in aanmerking komen voor afdekkingsconstructies. Bij de eerste aanduiding van de afdekking legt KBC formeel de relatie vast tussen de afdekkingsinstrumenten en de afgedekte posities, inclusief de risicobeheerdoelstelling en -strategie bij het aangaan van de afdekkingstransactie, evenals de methode die zal worden gebruikt om de effectiviteit van de afdekkingsrelatie te beoordelen. KBC beoordeelt zowel bij aanvang van de afdekkingsrelatie als daarna doorlopend of de door de afdekkingsinstrumenten gerealiseerde compensatie van de wijzigingen in de reële waarde of kasstromen van de overeenkomstige afgedekte posities tijdens de periode waarvoor de afdekking is aangewezen als zeer effectief kan worden aangemerkt of naar verwachting als zodanig zal kunnen worden aangemerkt, en of de werkelijke resultaten van elke afdekking binnen een vork van 80 tot 125% liggen. KBC beoordeelt voor een kasstroomafdekking van een verwachte toekomstige transactie of het zeer waarschijnlijk is dat die zal plaatsvinden en een blootstelling aan kasstroomschommelingen inhoudt die uiteindelijk van invloed zou kunnen zijn op de winst-en-verliesrekening.

KBC gebruikt de volgende afdekkingstechnieken: *cash flow hedge*, *micro-hedge* op basis van reële waarde, *fair value hedges* voor een portefeuille met renterisico en afdekkingen van netto-investeringen in buitenlandse activiteiten.

Cash flow hedges: als een derivaat is aangeduid als afdekkingsinstrument bij een afdekking van kasstroomschommelingen die toe te rekenen zijn aan een bepaald risico dat aan een opgenomen actief, verplichting of zeer waarschijnlijke, verwachte toekomstige transactie verbonden is en dat invloed zou kunnen hebben op de winst-en-verliesrekening, wordt het effectieve deel van wijzigingen in de reële waarde van het derivaat opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten en gepresenteerd in de afdekkingsreserve (*cash flow hedge*) van OCI. Het niet-effectieve deel van wijzigingen in de reële waarde van een derivaat wordt onmiddellijk opgenomen in de winst-en-

verliesrekening. Het in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag wordt geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening (als een herclassificatieaanpassing in de periode waarin de afgedekte kasstromen de winst-en-verliesrekening beïnvloeden) onder 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'. Als het voor afdekkingsdoeleinden aangehouden derivaat afloopt of wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend, als de afdekking niet langer aan de criteria voor *cash flow hedge* voldoet of als de aanduiding als afdekking wordt ingetrokken, worden de afdekkingstransacties prospectief beëindigd. Een cumulatieve winst die of een cumulatief verlies dat op dat ogenblik deel uitmaakt van OCI, blijft in OCI en wordt opgenomen wanneer de verwachte toekomstige transactie uiteindelijk wordt opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Wanneer verwacht wordt dat een verwachte transactie zich niet meer zal voordoen, wordt de cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat in OCI was gerapporteerd, onmiddellijk overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening.

Micro-hedging op basis van reële waarde: wanneer een derivaat is aangewezen als afdekkingsinstrument voor het afdekken van de verandering in de reële waarde van een opgenomen actief of verplichting of een portefeuille van opgenomen activa of verplichtingen of een vaststaande toezegging die van invloed kan zijn op de winst-en-verliesrekening, worden veranderingen in de reële waarde van het derivaat onmiddellijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening, evenals de veranderingen in de reële waarde van de afgedekte positie die toerekenbaar zijn aan het afgedekte risico (in dezelfde post van de winst-en-verliesrekening als de afgedekte positie). Maar de geprorateerde rente van renteswaps wordt opgenomen in 'Nettorente-inkomsten'. Als het voor afdekkingsdoeleinden aangehouden derivaat afloopt of wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend, als de afdekking niet langer aan de criteria voor reëlewaardeafdekking voldoet of als de aanduiding als afdekking wordt ingetrokken, worden de afdekkingstransacties prospectief beëindigd. Elke aanpassing van een afgedekte positie waarvoor de effectieve rentevoet wordt gebruikt, wordt tot op het ogenblik van beëindiging geamortiseerd naar de winst-en-verliesrekening als onderdeel van de herberekende effectieve rentevoet van de positie over haar resterende looptijd of rechtstreeks opgenomen wanneer de afgedekte positie niet langer wordt opgenomen.

Fair value hedges voor een portefeuille met renterisico (macro-hedging): de uitzondering voor de EU inzake *macro-hedging* betekent dat een groep van derivaten (of delen van derivaten) mag worden beschouwd als combinatie en gezamenlijk als afdekkingsinstrument mag worden aangeduid, en neemt een deel van de beperkingen op reëlewaardeafdekkingen met betrekking tot de afdekking van kerndeposito's en op onderafdekking gerichte strategieën weg. Krachtens de uitzondering voor de EU mogen afdekkingstransacties worden toegepast op kerndeposito's en zijn ze alleen ineffectief wanneer de herziene raming van het bedrag van de kasstromen in geplande tijdsintervallen daalt tot onder het aangewezen bedrag voor dat tijdsinterval. KBC dekt het renterisico van een portefeuille van leningen en een portefeuille van deposito's van particulieren af met renteswaps. Renteswaps worden gewaardeerd tegen reële waarde en wijzigingen in de reële waarde worden gerapporteerd in de winst-en-verliesrekening. De geprorateerde rente van renteswaps wordt opgenomen in 'Nettorente-inkomsten'. Het afgedekte bedrag aan leningen wordt eveneens gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij de wijzigingen van de reële waarde worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. De reële waarde van het afgedekte bedrag wordt in de balans opgenomen als een aparte post bij de activa of de verplichtingen. Als een afdekking niet effectief is, wordt de cumulatieve

wijziging in de reële waarde van het afgedekte bedrag geamortiseerd in de winst-en-verliesrekening over de resterende looptijd van de afgedekte activa of onmiddellijk uit de balans verwijderd als de ineffectiviteit voortvloeit uit het feit dat de overeenkomstige leningen niet langer worden opgenomen.

Afdekking van netto-investeringen in buitenlandse activiteiten: wanneer een derivaat of een niet-afgeleid financieel instrument wordt aangeduid als afdekkingsinstrument voor afdekking van een netto-investering in een buitenlandse activiteit met een andere functionele munt dan die van de directe holdingmaatschappij van de buitenlandse activiteit, wordt het effectieve deel van wijzigingen in de reële waarde van het afdekkingsinstrument opgenomen in de afdekkingsreserve (investeringen in buitenlandse activiteiten) in OCI. Het niet-effectieve deel van de wijzigingen in de reële waarde van het derivaat wordt onmiddellijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Het in de niet-gerealiseerde resultaten opgenomen bedrag wordt geherclassificeerd naar de winst-en-verliesrekening als een herclassificatieaanpassing bij vervreemding van de buitenlandse activiteit (inclusief een dividenduitkering of kapitaalverlaging).

Verzekeringscontracten

Algemeen

De waarderingsregels van IFRS 4 'Verzekeringscontracten' zijn van toepassing op zowel de verzekeringscontracten (inclusief herverzekeringscontracten) die KBC als verzekeraar aangaat als op de herverzekeringscontracten die KBC als verzekeringnemer aangaat. Ze zijn ook van toepassing op financiële instrumenten met discretionaire winstdeling die KBC aanhoudt.

Een herverzekeringscontract is een vorm van verzekeringscontract, aangezien alle herverzekeringscontracten die het verzekeringsrisico overdragen op zich ook verzekeringscontracten zijn. Sommige overeenkomsten die krachtens de plaatselijke algemeen aanvaarde boekhoudingsprincipes worden geboekt als verzekeringscontract, zullen krachtens de IFRS niet langer als verzekeringscontract worden beschouwd. Overeenkomsten die KBC niet blootstellen aan enig verzekeringsrisico (bv. zuivere belegging zonder bijkomende (verzekerings-)voordelen/dekking) worden verwerkt als financiële instrumenten, met of zonder discretionaire winstdeling. De financiële instrumenten zonder discretionaire winstdeling en de depositocomponent van tak 23-verzekeringscontracten worden opgenomen volgens de beginselen van *deposit accounting*, gezien ze onder IFRS 9 vallen.

Deposit accounting is van toepassing op de depositocomponent van aandelenverzekeringscontracten (de verzekeringscomponent wordt verwerkt conform IFRS 4 als een verzekeringscontract).

KBC ontbundelt de componenten als beide onderstaande voorwaarden zijn vervuld:

- het is mogelijk de depositocomponent te waarderen (inclusief eventuele besloten afkoopopties), dat wil zeggen zonder rekening te houden met de verzekeringscomponent;
- de grondslagen van de financiële verslaggeving vereisen niet dat alle verplichtingen en rechten die uit *deposit accounting* voortvloeien, worden opgenomen.

Ontbundeling is niet toegestaan als de depositocomponent niet afzonderlijk kan worden gewaardeerd.

Bij KBC worden verzekeringscontracten die geen *unit-linked* (of tak 23) verzekeringen zijn niet ontbundeld tot een depositocomponent en een verzekeringscomponent. De verzekeringscomponent van tak 23-verzekeringen (zie verder), ongeacht of dat verzekeringscontracten of beleggingsovereenkomsten zijn, wordt

verwerkt als een verzekeringsovereenkomst. Tak 23-financiële instrumenten zonder overlijdensprestatie of winstdeelneming worden in overeenstemming met IFRS 9 geclassificeerd als 'financiële verplichtingen die worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening' (ook *deposit accounting* genoemd) en worden dienovereenkomstig gewaardeerd tegen reële waarde.

Een tak 23-financieel instrument tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening vertegenwoordigt de verplichting ten aanzien van de polishouder wiens ontvangen premies worden belegd in een beleggingsfonds. Dat laatste is geklasseerd als financieel actief. Verplicht gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (lijn 'Beleggingscontracten, verzekeringen' in toelichting 4.1). De waardering van de financiële activa gerelateerd aan tak 23-contracten is gespiegeld in de wijzigingen in de gerelateerde verplichtingen. Tak 23-contracten zijn polissen waarbij het rendement wordt bepaald op basis van beleggingen of een index, en waarbij de polishouder het risico draagt.

Wijzigingen in de reële waarde (activa en verplichtingen), inclusief alle componenten die verband houden met wijzigingen in wisselkoersen, worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening als 'Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening'. De waarde van het deelbewijs wordt geacht de reële waarde te zijn. Alleen de verdiende management fees en provisies worden erkend in de winst-en-verliesrekening als *margin deposit accounting* bij de Nettoprovisie-inkomsten.

Financiële instrumenten met discretionaire winstdeling en de verzekeringsovereenkomsten van tak 23-beleggingsovereenkomsten worden behandeld als verzekeringsovereenkomsten onder IFRS 4. Op balansdatum worden de verplichtingen die voortkomen uit deze financiële instrumenten of verzekeringsovereenkomsten onderworpen aan de '*liability adequacy test*' om na te gaan of ze afdoende zijn. Als de boekwaarde van deze verplichtingen lager is dan hun geschatte toekomstige verdisconteerde kasstromen, zal het tekort erkend worden in de resultatenrekening ten opzichte van een toename van de verplichting.

Een actief in de vorm van een herverzekering ondergaat uitsluitend een bijzondere waardevermindering als:

- er objectieve aanwijzingen zijn dat KBC, als gevolg van een gebeurtenis na de eerste opname van de herverzekering, mogelijk niet alle bedragen zal ontvangen die op grond van de voorwaarden van het contract zijn verschuldigd;
- die gebeurtenis betrouwbaar te bepalen gevolgen heeft voor de bedragen die KBC van de herverzekeraar zal ontvangen. Als een herverzekering een bijzondere waardevermindering ondergaat, vermindert KBC de boekwaarde ervan evenredig en wordt het betreffende bijzonderewaardeverminderingverlies in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Bij de invoering van IFRS 4 heeft KBC besloten om de toenmalige plaatselijke algemeen aanvaarde boekhoudingsprincipes te volgen en geen gebruik te maken van:

- waardering van verzekeringsovereenkomsten op niet-verdisconteerde basis;
- niet-uniforme grondslagen voor financiële verslaggeving voor de verzekeringsovereenkomsten van dochterondernemingen. Als die grondslagen voor financiële verslaggeving niet uniform zijn, mag een verzekeraar ze wijzigen indien de grondslagen voor financiële verslaggeving als gevolg van de wijziging niet verder uiteen gaan lopen en voor zover aan de andere vereisten van IFRS 4 'Verzekeringsovereenkomsten' is voldaan.

KBC is van mening dat het voldoende voorzichtigheid aan de dag legt bij de waardering van zijn verzekeringsovereenkomsten. KBC neemt geen voorzieningen voor mogelijke toekomstige vorderingen tot schadevergoeding als een verplichting op, als die vorderingen tot schadevergoeding voortvloeien uit verzekeringsovereenkomsten die op de datum van verslaggeving niet bestonden, zoals catastrofe- en egalisatievoorzieningen.

Een verzekeringsovereenkomst (of een deel van een verzekeringsovereenkomst) wordt door KBC uitsluitend uit de balans verwijderd als ze tenietgaat – dat wil zeggen wanneer de in het contract vastgelegde verplichting nagekomen of ontbonden wordt, dan wel afloopt.

Herverzekeringsovereenkomsten en de daarmee verband houdende verzekeringsovereenkomsten worden niet gesaldeerd, noch worden baten of lasten uit hoofde van herverzekeringsovereenkomsten en lasten of baten uit hoofde van de daarmee verband houdende verzekeringsovereenkomsten gesaldeerd.

Technische voorzieningen – verzekeringsovereenkomsten

De technische voorzieningen omvatten de ramingen op balansdatum van de verplichtingen van de vennootschap ten aanzien van verzekeren, begunstigen en verzekeringnemers, inclusief de omrekeningsverschillen op de technische voorzieningen in vreemde valuta.

Voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's (Niet-leven)

Voorziening voor niet-verdiende premies (Niet-leven)

Deze voorziening omvat het deel van de brutopremies dat moet worden toegewezen aan een latere periode om vorderingen tot schadevergoeding, administratieve kosten en beheerkosten van beleggingen die verband houden met de onderliggende polissen te dekken. Voor rechtstreekse zaken wordt de voorziening voor niet-verdiende premies in principe voor elk contract afzonderlijk berekend op dagelijkse basis aan de hand van de brutopremies. Voor ontvangen herverzekeringen wordt de voorziening voor niet-verdiende premies voor elk contract afzonderlijk berekend. Deze is gebaseerd op informatie die wordt meegedeeld door de cederende onderneming, aangevuld met de eigen opgedane ervaring van de vennootschap met betrekking tot de ontwikkeling van risico's in de tijd.

Voorziening voor lopende risico's (Niet-leven)

Deze post is een bijkomende voorziening als aanvulling op de voorziening voor niet-verdiende premies. Ze wordt aangelegd als het geraamde totale bedrag van de vorderingen tot schadevergoeding en de administratieve kosten met betrekking tot de lopende contracten in de volgende periode naar verwachting hoger zal zijn dan het totaal van de niet-verdiende premies en de te innen premies. Voor ontvangen herverzekering worden contractuele stipulaties bekeken en indien nodig worden de onderliggende voorzieningen aangepast.

Voorzieningen voor levensverzekeringen

Deze voorziening heeft uitsluitend betrekking op levensverzekeringsovereenkomsten, uitgezonderd het tak 23-levenbedrijf. Ze omvat de geschatte actuariële waarde van de verplichtingen van KBC en de al toegekende winstdeling, verminderd met de geschatte actuariële waarde van de verplichtingen van de verzekeringnemers. De acquisitiekosten worden niet in mindering gebracht op de voorziening. Deze post omvat ook de voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's, de voorziening voor veroudering, de voorzieningen voor te betalen maar nog niet verschuldigde renten (inclusief de interne

schadeafwikkelingskosten) voor aanvullende levensverzekeringen en de voorzieningen voor rust- en overlevingsrenten.

Waardering volgens de retrospectieve methode wordt toegepast op (i) de voorziening van conventionele niet-tak 23-levensverzekeringen, (ii) universele niet-tak 23-levensverzekeringsspolissen die een gewaarborgde rente bieden op toekomstige premiebetalingen, en (iii) de voorziening voor extralegale voordelen voor personeelsleden ten aanzien van lopende renten.

Waardering volgens de retrospectieve methode wordt toegepast op de voorzieningen van moderne niet-tak 23-universele levensverzekeringen en op de voorziening voor extralegale voordelen voor personeelsleden met betrekking tot nieuwe, aanvullende premiebetalingen.

De voorziening wordt voor elk verzekeringscontract afzonderlijk berekend.

Voorziening voor uitstaande vorderingen tot schadevergoeding

Voor de aangegeven schade wordt de voorziening per schadegeval berekend, op basis van de bekende elementen van het schadedossier, ten belope van de nog verschuldigde sommen aan de slachtoffers of begunstigen en verhoogd met de externe kosten nodig voor de afhandeling van de schadegevallen. Wanneer prestaties moeten worden uitbetaald in de vorm van een rente, worden de daartoe te reserveren bedragen berekend met behulp van erkende actuariële methodes.

Voor 'opgelopen maar nog niet gerapporteerde schadegevallen' op de balansdatum wordt een IBNR-voorziening ('*incurred but not reported*') aangelegd. Voor het rechtstreekse bedrijf is die IBNR-voorziening gebaseerd op een forfaitaire som per verzekeringstak, afhankelijk van opgedane ervaringen en de ontwikkeling van de verzekerde portefeuille. Voor buitengewone gebeurtenissen worden bijkomende bedragen toegevoegd aan de IBNR-voorziening.

Voor 'opgelopen schadegevallen waarvoor onvoldoende voorzieningen aangelegd waren' op de balansdatum wordt een IBNER-voorziening ('*incurred but not enough reserved*') aangelegd als de toereikendheidstoets aantoont dat de overige voorzieningen voor schadegevallen niet volstaan om aan de toekomstige verplichtingen te voldoen. Deze voorziening omvat bedragen voor schade die al is gemeld, maar die om technische redenen nog niet kon worden geregistreerd in het schadedossier.

Een voorziening voor de interne schadeafwikkelingskosten wordt berekend als een percentage op basis van opgedane ervaring. Er worden ook bijkomende voorzieningen aangelegd conform de nationale wettelijke voorschriften (KB van 17 november 1994 betreffende de jaarrekening van verzekeringsondernemingen), zoals een voorziening voor arbeidsongevallen in België.

Leasing

Alle leaseovereenkomsten moeten worden geclassificeerd als financiële leasing of operationele leasing. De classificatie uit hoofde van IFRS 16 is gebaseerd op de mate waarin de aan de eigendom van een geleased actief verbonden risico's en voordelen bij de leasinggever of de leasingnemer liggen. Een financiële lease draagt nagenoeg alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen over. Deze classificatie is cruciaal voor posities als leasinggever. Voor posities als leasingnemer is deze classificatie van minder belang omdat beide classificaties resulteren in een gelijkaardige behandeling, zowel op de balans als in de resultatenrekening.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen vertegenwoordigt het overblijvende belang in de totale activa van KBC na aftrek van alle verplichtingen (samen de nettoactiva) en omvat alle door KBC uitgegeven aandelen, aan de houders van de aandelen toerekenbare reserves en de minderheidsbelangen.

KBC classificeert alle uitgegeven financiële instrumenten als eigen vermogen of als een financiële verplichting op basis van de bepalingen van de contractuele overeenkomsten. Het cruciale kenmerk om een financiële verplichting te onderscheiden van een aandeel is of KBC een onvoorwaardelijk recht heeft om te voorkomen dat de afwikkeling van een contractuele verplichting verloopt door middel van de levering van geldmiddelen of een ander financieel actief.

Minderheidsbelangen vertegenwoordigen het eigen vermogen in een dochteronderneming dat niet toerekenbaar is aan de houders van de aandelen van KBC. Wanneer het aandeel van minderheidsbelangen in het eigen vermogen wijzigt, past KBC de boekwaarde van de controlerende belangen en de minderheidsbelangen aan om wijzigingen in hun relatieve belangen in de geconsolideerde vennootschappen te weerspiegelen. KBC neemt in het eigen vermogen elk verschil op tussen het bedrag waarmee de minderheidsbelangen worden aangepast en de reële waarde van de betaalde of ontvangen vergoeding, en rekent dat toe aan het controlerende belang.

Personeelsbeloningen

Personeelsbeloningen op korte termijn

Personeelsbeloningen op korte termijn, zoals salarissen, betaalde vakantie, prestatiegebonden geldelijke voordelen en socialezekerheidsbijdragen, worden opgenomen in de periode waarin de werknemers de overeenkomstige diensten verlenen. De bijbehorende uitgaven worden gepresenteerd in de winst-en-verliesrekening onder de post 'Exploitatiekosten' in de rubriek 'Personeelskosten'.

Vergoedingen na uitdiensttreding

KBC biedt zijn personeelsleden pensioenplannen aan in de vorm van toegezegdebijdragenregelingen of toegezegdpensioenregelingen. Uit hoofde van de toegezegdebijdragenregelingen is de in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van KBC beperkt tot de toegezegde bijdrage aan het fonds. Het bedrag van de vergoedingen na uitdiensttreding dat de werknemer ontvangt, wordt bepaald door het bedrag van de bijdragen die KBC en de werknemer zelf betalen aan een regeling inzake vergoedingen na uitdiensttreding, evenals het beleggingsrendement dat resulteert uit de bijdragen. Het actuariële risico wordt gedragen door de werknemer.

Daarentegen heeft KBC bij toegezegdpensioenregelingen de verplichting de overeengekomen vergoedingen aan huidige en voormalige werknemers te verschaffen en vallen het actuariële risico en het beleggingsrisico ten laste van KBC. Dat betekent dat als de opbrengst vanuit actuariële of beleggingsoogpunt slechter is dan verwacht, de verplichting van KBC kan worden verhoogd.

In België gaan toegezegdebijdragenregelingen gepaard met een wettelijk gewaarborgd minimumrendement en kan het werkelijke rendement lager liggen dan het wettelijk voorgeschreven rendement. Bovendien vertonen deze regelingen kenmerken van toegezegdpensioenregelingen en verwerkt KBC ze administratief als toegezegdpensioenregelingen.

Verplichtingen in het kader van de toegezegdpensioenregelingen en de Belgische toegezegdebijdrageregelingen (of pensioenverplichtingen) worden opgenomen in de post 'Overige verplichtingen' en hebben betrekking op verplichtingen voor rust- en overlevingspensioenen, brugpensioenen en vergelijkbare pensioenen en renten.

De pensioenverplichtingen jegens werknemers uit hoofde van de toegezegdpensioenregelingen worden berekend met behulp van de '*projected unit credit*'-methode, waarbij elke dienstprestatieperiode bijkomende pensioenrechten genereert.

De actuariële waardering wordt elke verslagperiode uitgevoerd. De verplichtingen uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen worden verdisconteerd op basis van een disconteringsvoet die is gebaseerd op

hoogwaardige bedrijfsobligaties in de valuta waarin de vergoedingen zullen worden uitbetaald en met een vergelijkbare looptijd als de overeenkomstige pensioenverplichtingen.

Wijzigingen in de nettoverplichtingen/-activa uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen, uitgezonderd kasmutaties, worden gegroepeerd in drie hoofdcategorieën en worden geboekt in de exploitatiekosten (pensioenkosten), de rentelasten (nettorentelasten) en de niet-gerealiseerde resultaten (herwaarderingen).

Nettoprovisie-inkomsten

Het grootste deel van de nettoprovisie-inkomsten valt onder het toepassingsgebied van IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten, aangezien ze betrekking hebben op diensten die KBC aan zijn klanten verleent en buiten het toepassingsgebied van andere IFRS-normen vallen. Voor de verantwoording van opbrengsten identificeert KBC het contract en bepaalt het wat de beloften (prestatieverplichtingen) in de transactie zijn. Opbrengsten worden alleen verantwoord als KBC de prestatieverplichting heeft vervuld.

De opbrengsten die als Effecten en assetmanagement worden voorgesteld, vallen onder het toepassingsgebied van IFRS 15 en houden in beginsel in dat KBC activa bewaart in een trust voor de begunstigde ('fonds') en verantwoordelijk is voor het beleggen van de van de klant ontvangen bedragen ten voordele van de klant. Die transacties zijn duidelijk omdat KBC een reeks afzonderlijke diensten verricht die de klant gelijktijdig verbruikt wanneer hij de voordelen ontvangt. KBC ontvangt daarvoor een maandelijkse of driemaandelijkse beheersvergoeding die wordt berekend als een vast percentage van de netto-inventariswaarde, of een inschrijvingsvergoeding die van de begunstigde wordt ingehouden. De vergoedingen omvatten geen variabele component.

Opbrengsten gerapporteerd als Provisies i.v.m. beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling vertegenwoordigen het gerealiseerde bedrag op de beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling. Dat wil zeggen dat een vast percentage of vast bedrag wordt ingehouden op de betalingen van klanten, zodat de verzekeringsmaatschappij haar uitgaven kan dekken. Betalingsdiensten waarbij KBC de klant een vergoeding aanrekent voor verschillende transacties met zijn zichtrekeningen, voor binnenlandse of buitenlandse betalingen, betalingsdiensten via geldautomaten, enz. worden meestal afgerond wanneer de eigenlijke transactie is uitgevoerd, zodat de betreffende vergoeding op dat tijdstip direct kan worden verantwoord.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer met redelijke zekerheid kan worden gesteld dat de subsidie zal worden ontvangen en dat aan de hieraan gekoppelde voorwaarden zal worden voldaan. Overheidssubsidies worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening op een systematische basis die strookt met de manier waarop KBC de kosten opneemt die de subsidies beogen te compenseren.

Heffingen

Overheden kunnen KBC diverse heffingen opleggen. Het bedrag van de heffingen kan afhankelijk zijn van het bedrag van de opbrengsten (voornamelijk rentebaten) van KBC, het bedrag van de van klanten aangenomen deposito's en het totale balansvolume, inclusief correcties op basis van bepaalde specifieke ratio's. In overeenstemming met IFRIC 21 worden heffingen opgenomen wanneer de tot een verplichting leidende gebeurtenis die opname van de verplichting teweegbrengt zich heeft voorgedaan zoals vermeld in de wetgeving ter zake. Afhankelijk van de tot een verplichting leidende gebeurtenis kunnen heffingen worden opgenomen op een bepaald punt in de tijd of gespreid in de tijd. De meeste heffingen die aan KBC worden opgelegd, moeten worden opgenomen op een bepaald punt in de tijd, meestal

het begin van het boekjaar. KBC neemt de heffingen op in de 'Exploitatiekosten'.

Winstbelasting

Winstbelasting bestaat uit drie elementen: over de verslagperiode betaalde/verschuldigde belastingen, te weinig/te veel aangelegde voorzieningen in voorgaande jaren en wijzigingen in uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen. Winstbelasting wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening of in de niet-gerealiseerde resultaten, afhankelijk van de manier waarop de posten die tot de belasting hebben geleid, zijn geboekt. Winstbelastingen die voor het eerst worden verwerkt in de niet-gerealiseerde resultaten en die betrekking hebben op winsten of verliezen die later worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, worden omgeboekt naar de winst-en-verliesrekening in de periode waarin die post wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Uitgestelde en actuele belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd wanneer er zowel een juridisch recht tot saldering bestaat als een voornemen om tot afwikkeling op nettobasis over te gaan of om de vordering te realiseren op hetzelfde moment dat de verplichting wordt afgewikkeld.

Actuele belastingvorderingen/-verplichtingen

Actuele belastingen voor de verslagperiode worden gewaardeerd tegen het bedrag dat naar verwachting zal worden betaald aan/teruggevorderd van de belastingautoriteiten, op basis van de belastingtarieven die tijdens de verslagperiode van kracht zijn.

Uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen

Uitgestelde belastingverplichtingen worden geboekt voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de activa en de verplichtingen. Ze worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die op de datum van verslaggeving wettelijk zijn vastgelegd en die naar verwachting van toepassing zullen zijn bij de realisatie van de vordering of de afwikkeling van de verplichting waarop zij betrekking hebben en die de fiscale gevolgen weerspiegelen die voortvloeien uit de wijze waarop de entiteit op de balansdatum de boekwaarde van de onderliggende activa of verplichtingen verwacht te realiseren of af te wikkelen. Bij de opname van uitgestelde belastingvorderingen wordt rekening gehouden met alle verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en verplichtingen en hun fiscale boekwaarde, evenals de voorwaartse compensatie van niet-gecompenseerde fiscale verliezen en de voorwaartse compensatie van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden, voor zover het waarschijnlijk is dat er belastbare winst beschikbaar zal zijn waarmee het verrekenbare tijdelijke verschil kan worden verrekend. KBC berekent uitgestelde belastingvorderingen voor de voorwaartse compensatie van niet-gecompenseerde fiscale verliezen. Bij het beoordelen van de periode waarover fiscale verliezen kunnen worden verrekend met toekomstige belastbare winsten gebruikt KBC prognoses voor een periode van acht tot tien jaar. Uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen die betrekking hebben op bedrijfscombinaties worden rechtstreeks geboekt als goodwill. Uitgestelde belastingvorderingen/-verplichtingen worden niet verdisconteerd.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs (inclusief direct toerekenbare acquisitiekosten). KBC waardeert in daaropvolgende verslagperiodes materiële vaste activa tegen de initiële kostprijs verminderd met de geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingspercentages worden bepaald op basis van de geschatte gebruiksduur en worden toegepast volgens de lineaire methode vanaf het ogenblik waarop de activa gebruiksklaar zijn. Materiële vaste activa worden uit de balans verwijderd na vervreemding of wanneer het actief in kwestie permanent buiten gebruik wordt gesteld en er geen toekomstige economische voordelen worden verwacht bij de vervreemding ervan. Winsten of verliezen als gevolg van de verwijdering uit de balans worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin de activa uit de balans worden verwijderd.

Materiële vaste activa zijn onderhevig aan bijzondere waardevermindering wanneer er een aanwijzing is dat het actief in bijzondere mate in waarde is gedaald.

Afschrijvingskosten, bijzondere waardeverminderingverliezen en winsten of verliezen bij vervreemding worden opgenomen in de post 'Exploitatiekosten' van de winst-en-verliesrekening, met uitzondering van activa die worden geleased uit hoofde van operationele leasing (KBC als leasinggever), waarvoor de kosten worden opgenomen in de post Overige netto-inkomsten. Wanneer een vervreemding voldoet aan de definitie van een beëindigde bedrijfsactiviteit, wordt het nettoresultaat opgenomen in een enkele post in de winst-en-verliesrekening (zie het hoofdstuk over beëindigde bedrijfsactiviteiten).

Vastgoedbeleggingen

Een vastgoedbelegging wordt gedefinieerd als vastgoed dat door KBC wordt gebouwd, gekocht of verworven uit hoofde van een financiële lease en wordt aangehouden om huuropbrengsten of een waardestijging te realiseren en niet om door KBC te worden gebruikt voor de levering van diensten of voor bestuurlijke doeleinden. Vastgoedbeleggingen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs (inclusief rechtstreeks toerekenbare kosten). KBC waardeert vastgoedbeleggingen in daaropvolgende verslagperiodes tegen initiële kostprijs verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingskosten worden opgenomen in de post Overige netto-inkomsten van de winst-en-verliesrekening.

Immateriële activa

Immateriële activa omvatten goodwill, intern ontwikkelde software, extern ontwikkelde software en andere immateriële activa. Immateriële activa kunnen (i) worden verworven als onderdeel van een bedrijfscombinatie (zie Bedrijfscombinaties en goodwill hierna), (ii) afzonderlijk worden verworven of (iii) intern worden ontwikkeld.

Afzonderlijk verworven immateriële activa (voornamelijk extern ontwikkelde software) worden bij eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs. Intern ontwikkelde immateriële activa (voornamelijk intern ontwikkelde software) worden alleen opgenomen als ze voortvloeien uit ontwikkeling en KBC het volgende kan aantonen:

- de technische haalbaarheid om het immateriële vermogensbestanddeel te voltooien;
- de intentie om het immateriële vermogensbestanddeel te voltooien en te gebruiken of te verkopen;
- het vermogen om het immateriële vermogensbestanddeel te gebruiken of te verkopen;
- de wijze waarop de immateriële activa toekomstige economische voordelen zullen genereren;

- de beschikbaarheid van adequate technische, financiële en andere middelen om de ontwikkeling te voltooien en de immateriële activa te gebruiken of te verkopen;
- de uitgaven die aan de immateriële activa kunnen worden toegerekend tijdens de ontwikkeling ervan kunnen op een betrouwbare wijze worden gewaardeerd.

Intern gegenereerde immateriële activa worden bij eerste opname gewaardeerd tegen de ontwikkelingskosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan het ontwerpen en testen van de unieke software waarover KBC de zeggenschap heeft. Rechtstreeks toerekenbare kosten die worden gekapitaliseerd als onderdeel van de intern ontwikkelde software omvatten personeelskosten voor softwareontwikkeling en rechtstreeks toerekenbare algemene kosten.

Onderzoekskosten, overige ontwikkelingsuitgaven, kosten in verband met de handhaving van software en investeringsprojecten (grootschalige projecten die een belangrijke bedrijfsdoelstelling of een belangrijk bedrijfsmodel introduceren of vervangen) die niet aan de criteria voor opname voldoen, worden opgenomen als kosten in de periode waarin ze zijn ontstaan.

Immateriële activa worden in latere verslagperiodes geboekt tegen kostprijs verminderd met geaccumuleerde afschrijvingen en geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen. De afschrijving vangt aan wanneer het actief gebruiksklaar is zoals door het management bedoeld. De afschrijving van software gebeurt als volgt:

- Systeemsoftware (oorspronkelijk aangekochte software die onlosmakelijk verbonden is met hardware) wordt afgeschreven tegen hetzelfde percentage als hardware.
- Standaardsoftware en door een derde partij of intern ontwikkelde maatsoftware worden lineair afgeschreven over vijf jaar vanaf het moment dat de software beschikbaar is voor gebruik.
- Kernsystemen (doorgaans toepassingen voor de verwerking van depositorekeningen, leningen en kredieten, interfaces met het grootboek en tools voor rapportering) worden lineair afgeschreven over acht jaar.

Bijzondere waardeverminderingen van niet-financiële activa

Wanneer KBC zijn jaarrekening opmaakt, ziet het erop toe dat de boekwaarde van het niet-financiële actief niet meer bedraagt dan het bedrag dat zou kunnen worden verkregen door het te gebruiken of verkopen ('realiseerbare waarde'). Materiële vaste activa, vastgoedbeleggingen en software worden alleen doorgelicht op bijzondere waardeverminderingen wanneer er objectieve bewijzen van bijzondere waardevermindering bestaan. Goodwill en immateriële activa met een onbepaalde gebruiksduur worden minstens jaarlijks doorgelicht op bijzondere waardeverminderingen en bovendien driemaandelijks doorgelicht op aanwijzingen van bijzondere waardevermindering.

Aanwijzingen dat een bijzonder waardeverminderingverlies moet worden opgenomen, kunnen afkomstig zijn van een interne bron (bv. de toestand van het actief) of een externe bron (bv. nieuwe technologie of een aanzienlijke afname van de marktwaarde van het actief).

Wanneer een aanwijzing van bijzondere waardevermindering aanwezig is, licht KBC de realiseerbare waarde van het actief door en wordt een bijzondere waardevermindering op het actief geboekt indien de realiseerbare waarde ervan lager is dan de boekwaarde op de datum van verslaggeving. De realiseerbare waarde wordt gedefinieerd als het hoogste van de volgende twee bedragen: de bedrijfswaarde of de reële waarde verminderd met de verkoopkosten.

De bedrijfswaarde wordt gedefinieerd als de gediscoteerde toekomstige kasstromen die naar verwachting een actief of een kasstroom genererende eenheid zal leveren.

Een bijzondere waardevermindering wordt opgenomen op het niveau van het individuele actief, maar wanneer het individuele actief geen instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen van andere activa of groepen van activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de zogeheten 'kasstroom genererende eenheid' waartoe het actief of de groep van activa behoort. Om de kasstroom genererende eenheden tot stand te brengen, bepaalt KBC naar zijn eigen oordeel de kleinste identificeerbare groep activa die een instroom van kasmiddelen genereert die in ruime mate onafhankelijk is van de instroom van kasmiddelen uit andere activa of groepen van activa. Dit proces is voornamelijk van toepassing op goodwill die werd opgenomen in het kader van overnames.

Bijzondere waardeverminderingverliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin ze zich voordoen. Een bijzonder waardeverminderingverlies kan worden teruggenomen als de voorwaarde die tot het bijzondere waardeverminderingverlies heeft geleid niet langer aanwezig is, behalve voor goodwill, die nooit kan worden teruggenomen. Bijzondere waardeverminderingwinsten worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening in de periode waarin zij zich voordoen.

Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa

Voorzieningen worden uitsluitend opgenomen op de datum van verslaggeving als aan de volgende criteria is voldaan:

- Er is een bestaande (in rechte afdwingbare of feitelijke) verplichting ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden.
- Het is waarschijnlijk dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen.
- Het bedrag van de verplichting kan op betrouwbare wijze worden geschat.

Het bedrag dat als voorziening wordt opgenomen, is de beste schatting van de uitgaven die vereist zijn om de bestaande verplichting op de balansdatum af te wikkelen. Wanneer de tijd een essentiële factor is, komt het als voorziening opgenomen bedrag overeen met de netto actuele waarde van de beste schatting.

Het is inherent aan de aard van een voorziening dat oordeelsvorming van het bestuur vereist is om het bedrag en het tijdstip te bepalen van de waarschijnlijke uitstroom van economische middelen in de toekomst.

Geconsolideerde jaarrekening / tussentijdse jaarrekening

Alle materiële operationele eenheden (inclusief gestructureerde operationele eenheden) waarover KBC rechtstreeks of onrechtstreeks zeggenschap uitoefent zoals gedefinieerd in IFRS 10, worden geconsolideerd volgens de integrale consolidatiemethode.

Veranderingen in eigendomsbelangen (die niet leiden tot verlies van zeggenschap) worden verwerkt als eigenvermogenstransacties. Ze hebben geen invloed op goodwill of winst of verlies.

Dochterondernemingen die wegens hun immateriële aard niet zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening, worden geclassificeerd als aandelen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de niet-gerealiseerde resultaten, waarbij alle wijzigingen in de reële waarde worden gerapporteerd in de niet-gerealiseerde resultaten, met uitzondering van dividendinkomsten, die worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Materiële ondernemingen waarover rechtstreeks of onrechtstreeks gezamenlijke zeggenschap wordt uitgeoefend en materiële investeringen in geassocieerde deelnemingen (ondernemingen waarover KBC een invloed van betekenis uitoefent), worden allemaal verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode.

Geconsolideerde materialiteitscriteria: dochterondernemingen worden opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening volgens de integrale consolidatiemethode als minstens twee van de volgende materialiteitscriteria zijn overschreden:

- aandeel van de groep in het eigen vermogen: 2 500 000 euro;
- aandeel van de groep in het resultaat: 1 000 000 euro (absolute waarde);
- aandeel van de groep in het balanstotaal: 100 000 000 euro.

Om te vermijden dat te veel operationele eenheden worden uitgesloten, controleert KBC of het gecombineerde balanstotaal van de van consolidatie uitgesloten operationele eenheden niet meer bedraagt dan 1% van het geconsolideerde balanstotaal.

Bedrijfscombinaties en goodwill

Bedrijfscombinaties worden verwerkt volgens de overnamemethode. Volgens deze methode wordt de kostprijs van een overname gewaardeerd als de som van de betaalde overnameprijs (gewaardeerd tegen reële waarde op datum van de overname) en het bedrag van eventuele minderheidsbelangen in de verworven entiteit. Voor de waardering van minderheidsbelangen kan KBC voor elke bedrijfscombinatie apart beslissen of het minderheidsbelang wordt gewaardeerd tegen reële waarde of tegen het proportionele aandeel van KBC in de identificeerbare nettoactiva van de verworven entiteit. De wijze waarop het minderheidsbelang wordt gewaardeerd op de verwervingsdatum, is van invloed op de boeking van de acquisitie als gevolg van de berekening van de goodwill.

Goodwill is het surplus van de aanschaffingskosten boven op de reële waarde van de aangekochte identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen, zoals verondersteld op de datum van de aankoop. Om de boekhoudkundige verwerking van de overname te voltooien en de goodwill te bepalen, past KBC een waarderingsperiode van twaalf maanden toe. De classificatie van de verworven financiële activa en de overgenomen financiële verplichtingen in de bedrijfscombinatie is gebaseerd op feiten en omstandigheden op de overnamedatum (behalve voor lease- en verzekeringscontracten, die worden geclassificeerd op basis van de contractuele voorwaarden en andere factoren bij de totstandkoming van het contract in kwestie). Goodwill wordt gepresenteerd in de post Goodwill en andere immateriële activa en wordt geboekt tegen kostprijs verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen. Goodwill wordt niet afgeschreven, maar wordt minstens jaarlijks of wanneer er objectieve (externe of interne) bewijzen zijn dat een bijzondere waardevermindering op goodwill moet worden geboekt, getoetst op bijzondere waardevermindering. Als de verwerking van de overname niet is voltooid omdat de waarderingsperiode van twaalf maanden nog niet is verstreken, wordt de goodwill niet als definitief beschouwd en alleen getoetst op bijzondere waardevermindering als er objectief bewijs is dat de voorlopige goodwill aan bijzondere waardevermindering onderhevig is.

Om goodwill te toetsen op bijzondere waardevermindering wordt hij toegerekend aan elke kasstroom genererende eenheid van KBC die naar verwachting voordeel zal halen uit de synergie in de bedrijfscombinatie, ongeacht het feit of er activa of verplichtingen van de overgenomen entiteit aan die eenheden zijn toegekend. Die worden toegepast als de boekwaarde van de kasstroom genererende eenheden waartoe de goodwill behoort hoger is dan zijn realiseerbare waarde. Bijzondere waardeverminderingen op goodwill kunnen niet worden teruggenomen.

Effecten van wijzigingen in wisselkoersen

De functionele en presentatievaluta van KBC is de euro. Monetaire activa en verplichtingen, uitgedrukt in vreemde valuta's, worden omgerekend in hun tegenwaarde in de functionele valuta tegen de contantkoers op de balansdatum. Negatieve en positieve waarderingsverschillen, met uitzondering van waarderingsverschillen die betrekking hebben op de financiering van aandelen en deelnemingen van geconsolideerde ondernemingen in een vreemde munt, worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. De niet-monetaire bestanddelen, gewaardeerd op basis van hun historische kostprijs, worden omgerekend in de functionele munt tegen de wisselkoers van de transactiedatum. Niet-monetaire posten geboekt tegen reële waarde worden omgerekend tegen de contantkoers op de datum waarop de reële waarde werd bepaald. Omrekeningsverschillen worden samen met wijzigingen in de reële waarde gerapporteerd. Opbrengsten en kosten in vreemde valuta's worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening tegen de wisselkoers op het tijdstip van opname.

Waarderingsverschillen worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening of in de niet-gerealiseerde resultaten. Waarderingsverschillen die voor het eerst worden verwerkt in de niet-gerealiseerde resultaten en die betrekking hebben op winsten of verliezen die later worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening, worden overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening in de periode waarin die post wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening. De balansen van buitenlandse dochterondernemingen worden omgerekend naar de presentatievaluta tegen de contantkoers op de datum van verslaggeving (met uitzondering van het eigen vermogen, dat wordt omgerekend tegen de historische koers). De winst-en-verliesrekening wordt omgerekend tegen de gemiddelde koers van het boekjaar, als beste benadering van de wisselkoers op de transactiedatum.

Transacties met verbonden partijen

Een met KBC verbonden partij is een partij waar KBC zeggenschap over heeft of invloed van betekenis op uitoefent of een partij die zeggenschap heeft over of invloed van betekenis uitoefent op KBC. KBC definieert zijn verbonden partijen als volgt:

- dochterondernemingen van KBC, geassocieerde deelnemingen en joint ventures van KBC, KBC Ancora, Cera en MRBB;
- managers op sleutelposities bij KBC (zijnde de raad van bestuur en het directiecomité van KBC Groep NV).

Transacties met verbonden partijen moeten gebeuren conform het objectiviteitsbeginsel.

Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten, verplichtingen met betrekking tot groepen activa die worden afgestoten en beëindigde bedrijfsactiviteiten

Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten, verplichtingen met betrekking tot groepen activa die worden afgestoten

Vaste activa of groepen van activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop zijn die waarvan de door KBC te realiseren boekwaarde afkomstig is uit een verkooptransactie die naar verwachting binnen een jaar als een verkoop zal worden aangemerkt, en niet uit het voortgezette gebruik ervan. Vaste activa en verplichtingen aangehouden voor verkoop worden op het einde van de verslagperiode afzonderlijk van de overige activa en verplichtingen in de balans gerapporteerd.

Beëindigde bedrijfsactiviteiten

Een beëindigde bedrijfsactiviteit is een onderdeel van KBC dat werd afgestoten of is geclassificeerd als aangehouden voor verkoop en:

- een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch operationeel gebied vertegenwoordigt; of
- deel uitmaakt van een enkel gecoördineerd plan om een afzonderlijke belangrijke bedrijfsactiviteit of geografisch operationeel gebied af te stoten; of
- een dochteronderneming is die uitsluitend is overgenomen met de bedoeling te worden doorverkocht.

Resultaten uit beëindigde bedrijfsactiviteiten worden afzonderlijk opgenomen in de winst-en-verliesrekening en in de niet-gerealiseerde resultaten en omvatten:

- de winst of het verlies na belastingen van de beëindigde bedrijfsactiviteiten; en
- de winst na belastingen die of het verlies na belastingen dat wordt opgenomen bij de waardering tegen reële waarde verminderd met de kosten voor de verkoop of vervreemding van de activa of groep van activa.

Gebeurtenissen na de verslagperiode

Gebeurtenissen na de verslagdatum zijn gunstige of ongunstige gebeurtenissen die plaatsvinden tussen de verslagdatum en de datum waarop de jaarrekening wordt goedgekeurd voor publicatie. Er zijn twee soorten gebeurtenissen na de verslagdatum:

- gebeurtenissen die wijzen op omstandigheden die bestonden op de verslagdatum (gebeurtenissen die leiden tot aanpassing van de jaarrekening);
- gebeurtenissen die wijzen op omstandigheden die zijn ontstaan na de verslagdatum (gebeurtenissen die niet leiden tot aanpassing van de jaarrekening).

De impact van gebeurtenissen die leiden tot aanpassing van de jaarrekening is al weerspiegeld in de financiële positie en het resultaat van het lopende jaar. De impact en gevolgen van gebeurtenissen die niet leiden tot aanpassing van de jaarrekening, worden vermeld in de toelichtingen bij de jaarrekening.

Gebruikte wisselkoersen*

	Wisselkoers op 31-12-2019		Wisselkoersgemiddelde in 2019	
	1 EUR = vreemde munt	Wijziging ten opzichte van 31-12-2018 Positief: appreciatie tegenover EUR Negatief: depreciatie tegenover EUR	1 EUR = vreemde munt	Wijziging ten opzichte van het gemiddelde in 2018 Positief: appreciatie tegenover EUR Negatief: depreciatie tegenover EUR
BGN	1,9558	0%	1,9558	0%
CZK	25,408	1%	25,672	0%
GBP	0,85080	5%	0,87769	1%
HUF	330,53	-3%	325,35	-2%
USD	1,1234	2%	1,1204	5%

* Afgeronde cijfers.

Toelichting 1.3: Belangrijke schattingen en significante oordelen

Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening en het toepassen van de KBC-grondslagen voor financiële verslaggeving moet het management beoordelingen, schattingen en assumpties maken die een effect hebben op de gerapporteerde bedragen van activa, verplichtingen, opbrengsten en kosten. Enige mate van onzekerheid is inherent aan bijna alle gerapporteerde bedragen. De schattingen zijn gebaseerd op ervaring en assumpties, waarbij het KBC-management

erop vertrouwt dat ze redelijk zijn op het moment dat de jaarrekening voorbereid wordt.

Bijsturingen van boekhoudkundige schattingen worden erkend in de periode waarin die worden herzien en in elke volgende periode die daardoor beïnvloed wordt. Belangrijke schattingen en beoordelingen toegepast in de grondslagen voor financiële verslaggeving die de sterkste invloed hebben op de bedragen in de geconsolideerde jaarrekening, vindt u onder meer in toelichtingen 3.3, 3.7, 3.10, 4.2, 4.4 t.e.m. 4.7, 5.2, 5.5 t.e.m. 5.7, 5.9 en 6.1.

2.0 Toelichtingen in verband met segmentinformatie

Toelichting 2.1: Segmentering volgens de managementstructuur

U vindt uitgebreide informatie over de managementstructuur van de groep en de resultaten per segment in het hoofdstuk Onze divisies (de commissaris heeft dat hoofdstuk niet geauditeerd). In lijn met IFRS 8 heeft KBC het Directiecomité en de Raad van Bestuur van de groep geïdentificeerd als *chief operating decision makers*, verantwoordelijk voor het toewijzen van middelen en het beoordelen van de prestaties van de verschillende onderdelen van het bedrijf. De operationele segmenten zijn gebaseerd op de interne financiële rapportering aan deze beleidsorganen en is gebaseerd op de locatie van de activiteiten van het bedrijf, wat resulteert in een geografische segmentatie.

De drie operationele segmenten zijn (vereenvoudigd):

- divisie België (alle activiteiten in België),
- divisie Tsjechië (alle activiteiten in Tsjechië),
- divisie Internationale Markten (activiteiten in Ierland, Hongarije, Slowakije en Bulgarije), samen gerapporteerd in overeenstemming met IFRS 8.16.

Daarnaast is er, voor rapporteringsdoeleinden, een Groepscenter (resultaten van de holding, elementen die niet aan de andere divisies zijn toegewezen, resultaten van de te desinvesteren maatschappijen).

Segmentrapportering

- De beleidsorganen analyseren de prestatie van de segmenten op basis van een aantal maatstaven, waarbij het Resultaat na belastingen de belangrijkste resultaatsindicator is. De segmentgegevens zijn volledig op IFRS gebaseerd, zonder aanpassingen.
- We wijzen een groepsmaatschappij in principe volledig toe aan hetzelfde segment/dezelfde divisie. Uitzonderingen maken we alleen voor elementen die we niet op een eenduidige manier aan een bepaald segment kunnen toewijzen, zoals de achterstellingskosten van achtergestelde leningen (vermeld onder Groepscenter).

- We wijzen de financieringskosten van de participaties toe aan Groepscenter. Ook de eventuele financieringskosten met betrekking tot de *leverage* op het niveau van KBC Groep NV zijn vervat in Groepscenter.
- Transacties tussen de segmenten onderling worden voorgesteld *at arm's length*.
- In de segmentinformatie vermelden we de nettorente-inkomsten zonder opdeling in renteopbrengsten en rentelasten, wat toegestaan is door IFRS. Het merendeel van de opbrengsten van de segmenten bestaat immers uit rente en het management baseert zich bij de beoordeling en sturing van de divisies vooral op de nettorente-inkomsten.
- We verstrekken geen informatie over opbrengsten uit verkoop aan externe klanten per groep van producten of diensten, omdat we de informatie op geconsolideerd niveau vooral per divisie, en niet per klantengroep of productgroep opmaken.

Toelichting 2.2: Resultaten per segment

(in miljoenen euro)	Divisie België	Divisie Tsjechië	Divisie Internationale Markten	Waarvan:				Groepscenter	KBC-groep
				Hongarije	Slowakije	Bulgarije	Ierland		
WINST-EN-VERLIESREKENING 2019									
Nettorente-inkomsten	2 516	1 277	863	254	204	141	263	-38	4 618
Verzekeringen Niet-leven (vóór herverzekering)	494	115	136	48	28	60	0	10	756
Verdiende premies	1 115	281	315	145	47	122	0	10	1 721
Technische lasten	-621	-166	-179	-97	-19	-62	0	0	-966
Verzekeringen Leven (vóór herverzekering)	-95	54	36	8	12	16	0	0	-6
Verdiende premies	1 000	228	95	17	43	36	0	0	1 323
Technische lasten	-1 095	-174	-60	-9	-30	-21	0	0	-1 329
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-2	-5	-8	-2	-2	-5	0	-9	-25
Dividendinkomsten	78	1	0	0	0	0	0	3	82
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	177	-85	48	33	4	15	-4	41	181
Netto gerealiseerd resultaat van schuldinstrumenten tegen reële waarde met verwerking via OCI	4	0	2	1	1	0	0	0	6
Nettoprovisie-inkomsten	1 182	254	301	215	65	24	-2	-3	1 734
Overige netto-inkomsten	187	102	-11	2	9	1	-23	3	282
TOTALE OPBRENGSTEN	4 542	1 714	1 367	558	322	252	235	6	7 629
Exploitatiekosten*	-2 485	-770	-932	-353	-211	-139	-229	-116	-4 303
Bijzondere waardeverminderingen	-244	-17	12	-1	-11	-9	33	32	-217
op financiële activa tegen AC en FVOCI	-241	-12	18	1	-11	-5	33	32	-203
op goodwill	0	0	0	0	0	0	0	0	0
op overige	-4	-4	-6	-2	0	-4	0	0	-14
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-6	8	5	0	0	0	0	0	7
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	1 807	935	452	204	100	104	39	-78	3 116
Belastingen	-463	-146	-73	-31	-21	-11	-10	55	-627
Nettoresultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RESULTAAT NA BELASTINGEN	1 344	789	379	173	79	93	29	-23	2 489
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	1 344	789	379	173	79	93	29	-23	2 489
a Waarvan niet-kaskosten	-52	-89	-95	-38	-17	-15	-26	-112	-348
Afschrijvingen vaste activa	-53	-91	-95	-37	-17	-15	-26	-113	-351
Overige	0	2	-1	-1	0	0	0	1	3
Aanschaffing vaste activa*	560	178	308	80	70	104	53	183	1 228

* Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten, vastgoedbeleggingen, materiële vaste activa, investeringen in geassocieerde ondernemingen en goodwill en andere immateriële vaste activa.

(in miljoenen euro)

	Divisie België	Divisie Tsjechië	Divisie Internationale Markten	Waarvan:				Groeps- center	KBC-groep
				Hongarije	Slowakije	Bulgarije	Ierland		
WINST-EN-VERLIESREKENING 2018									
Nettorente-inkomsten	2 576	1 043	896	243	211	151	291	29	4 543
Verzekeringen Niet-leven (vóór herverzekering)	527	103	117	42	25	50	0	12	760
<i>Verdiende premies</i>	1 070	248	254	109	41	104	0	10	1 582
<i>Technische lasten</i>	-543	-145	-137	-67	-16	-54	0	2	-822
Verzekeringen Leven (vóór herverzekering)	-110	58	34	10	13	12	0	-1	-18
<i>Verdiende premies</i>	998	260	101	17	53	32	0	0	1 359
<i>Technische lasten</i>	-1 108	-202	-67	-6	-40	-20	0	0	-1 377
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-26	-8	-11	-3	-2	-6	0	4	-41
Dividendinkomsten	74	1	0	0	0	0	0	7	82
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	101	72	74	60	6	13	-5	-17	231
Netto gerealiseerd resultaat van schuldinstrumenten tegen reële waarde met verwerking via OCI	0	0	0	-1	0	1	0	9	9
Nettoprovisie-inkomsten	1 182	257	284	197	59	29	-1	-3	1 719
Overige netto-inkomsten	225	14	17	15	4	-1	-1	-30	226
TOTALE OPBRENGSTEN	4 549	1 540	1 412	565	316	248	284	11	7 512
Exploitatiekosten ^a	-2 484	-729	-909	-345	-205	-143	-216	-112	-4 234
Bijzondere waardeverminderingen	-93	-42	118	9	-4	1	111	35	17
<i>op financiële activa tegen AC en FVOCI</i>	-91	-8	127	9	-4	10	112	35	62
<i>op goodwill</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>op overige</i>	-2	-34	-9	-1	0	-9	0	0	-45
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-8	19	5	0	0	1	0	0	16
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	1 963	788	626	228	107	107	180	-67	3 310
Belastingen	-513	-134	-93	-32	-25	-11	-24	0	-740
Nettoresultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RESULTAAT NA BELASTINGEN	1 450	654	533	196	82	96	155	-67	2 570
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	1 450	654	533	196	82	96	155	-67	2 570
a Waarvan niet-kaskosten	-59	-62	-68	-30	-14	-7	-17	-90	-278
Afschrijvingen vaste activa	-52	-59	-70	-30	-14	-9	-17	-98	-280
Overige	-7	-3	2	0	0	2	0	8	1
Aanschaffing vaste activa*	497	127	201	50	48	75	28	176	1 001

* Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten, vastgoedbeleggingen, materiële vaste activa, investeringen in geassocieerde ondernemingen en goodwill en andere immateriële vaste activa.

Toelichting 2.3: Balansinformatie per segment

De onderstaande tabel geeft een segmentindeling van enkele belangrijke producten uit de balans.

(in miljoenen euro)	Divisie België	Divisie Tsjechië	Divisie Internationale Markten	Divisie In-ternationale Markten Waarvan:				Groeps-center	KBC-groep
				Hongarije	Slowakije	Bulgarije	Ierland		
BALANS 31-12-2019									
Deposito's van klanten en schuldpapier, exclusief repo's	130 771	39 559	24 041	7 953	6 480	4 439	5 169	8 999	203 369
<i>Zichtdeposito's</i>	50 251	21 811	13 564	6 268	3 763	2 526	1 007	0	85 626
<i>Spaarrekeningen</i>	51 685	12 673	4 699	875	1 353	754	1 718	0	69 057
<i>Termijndeposito's</i>	8 376	1 878	5 240	636	1 000	1 159	2 445	0	15 494
<i>Schuldpapier</i>	18 149	2 711	326	174	153	0	0	8 999	30 185
<i>Overige</i>	2 310	485	212	0	212	0	0	0	3 007
Leningen en voorschotten aan klanten, exclusief reverse repo's	100 909	29 857	25 050	4 623	7 506	3 161	9 760	1	155 816
<i>Termijnkredieten</i>	54 220	9 068	5 589	2 033	2 355	1 160	41	0	68 877
<i>Hypotheekleningen</i>	36 445	15 768	15 584	1 596	3 641	693	9 654	0	67 796
<i>Overige</i>	10 244	5 021	3 877	994	1 509	1 308	65	1	19 142
BALANS 31-12-2018									
Deposito's van klanten en schuldpapier, exclusief repo's	131 442	32 394	22 897	7 503	6 348	4 116	4 930	7 558	194 291
<i>Zichtdeposito's</i>	46 908	20 825	12 160	5 746	3 456	2 217	742	0	79 893
<i>Spaarrekeningen</i>	47 789	7 536	4 743	944	1 293	810	1 696	0	60 067
<i>Termijndeposito's</i>	10 048	1 355	5 440	633	1 226	1 089	2 492	0	16 844
<i>Schuldpapier</i>	24 584	2 177	328	179	149	0	0	7 558	34 648
<i>Overige</i>	2 113	502	224	0	224	0	0	0	2 839
Leningen en voorschotten aan klanten, exclusief reverse repo's	99 650	23 387	24 015	4 373	7 107	2 806	9 729	0	147 052
<i>Termijnkredieten</i>	51 766	8 304	5 675	1 969	2 314	1 039	353	0	65 744
<i>Hypotheekleningen</i>	35 049	11 317	14 471	1 260	3 248	642	9 320	0	60 837
<i>Overige</i>	12 835	3 766	3 870	1 144	1 545	1 125	55	0	20 471

3.0 Toelichtingen bij de winst-en-verliesrekening

Toelichting 3.1: Nettorente-inkomsten

(in miljoenen euro)	2019	2018
Totaal	4 618	4 543
Rente-inkomsten	7 244	6 996
Rente-inkomsten op financiële instrumenten berekend volgens de effectieve rentevoet		
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	5 536	5 274
Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI	333	380
Afdekkingsderivaten	486	379
Financiële verplichtingen (negatieve rente)	51	53
Overige	15	20
Rente-inkomsten op andere financiële instrumenten		
Financiële activa verplicht tegen reële waarde andere dan aangehouden voor handelsdoeleinden	8	8
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden	816	883
<i>Waarvan economische afdekkingen</i>	789	856
Overige financiële activa tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	0	0
Rentelasten	-2 626	-2 453
Rentelasten op financiële instrumenten berekend volgens de effectieve rentevoet		
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	-1 276	-1 166
Afdekkingsderivaten	-663	-584
Financiële activa (negatieve rente)	-70	-123
Overige	-6	-3
Rentelasten op andere financiële instrumenten		
Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden	-563	-543
<i>Waarvan economische afdekkingen</i>	-525	-516
Financiële verplichtingen tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	-40	-29
Nettorentelasten m.b.t. toegezegd pensioenregelingen	-8	-6

- Tegenover het vorige jaarverslag werden de cijfers voor 2018 aangepast: er werd 44 miljoen euro verschoven naar de lijn Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs vanuit de lijn Financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI. Dat was gerelateerd aan de voorstellingswijze van interne *bond lending*.
- Om de transparantie te verbeteren, pasten we de tabel aan door de negatieve rente op financiële verplichtingen en financiële activa apart te tonen. De overgrote meerderheid van deze negatieve rente heeft betrekking op transacties met centrale banken, interbancaire en professionele tegenpartijen, en de TLTRO.

Toelichting 3.2: Dividendinkomsten

(in miljoenen euro)

	2019	2018
Totaal	82	82
Aandelen verplicht tegen reële waarde andere dan aangehouden voor handelsdoeleinden	43	52
Aandelen aangehouden voor handelsdoeleinden	26	17
Aandelen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI	13	13

Toelichting 3.3: Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening

(in miljoenen euro)

	2019	2018
Totaal	181	231
Financiële instrumenten verplicht tegen reële waarde andere dan aangehouden voor handelsdoeleinden en <i>overlay</i>	862	-589
Financiële instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden (inclusief rente op niet-ALM-tradingderivaten en marktwaardeveranderingen van alle instrumenten aangehouden voor handelsdoeleinden)	34	183
Financiële instrumenten waarvoor de <i>overlay</i> benadering wordt toegepast	93	51
<i>meer- of minderwaarden als gevolg van verkoop</i>	117	110
<i>bijzondere waardeverminderingen</i>	-24	-58
Financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	-894	635
Wisselbedrijf	136	46
Resultaten uit de verwerking van afdekkingstransacties	-50	-96
<i>Opdeling afdekkingstransacties</i>		
<i>Micro-hedge</i> reëlewaardeafdekkingen	-6	-14
<i>Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte instrumenten</i>	0	-128
<i>Reëlewaardeveranderingen van de afdekkingsderivaten</i>	-5	114
Kasstroomafdekkingen	-3	-2
<i>Reëlewaardeveranderingen van afdekkingsinstrumenten, niet-effectief deel</i>	-3	-2
Afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit, niet-effectief deel	0	0
Reëlewaardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille	37	-14
<i>Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte instrumenten</i>	479	144
<i>Reëlewaardeveranderingen van de afdekkingsderivaten</i>	-443	-158
Stopzetting van <i>hedge accounting</i> in geval van reëlewaardeafdekking	-11	-15
Stopzetting van <i>hedge accounting</i> in geval van kasstroomafdekking	-67	-51

- ALM-derivaten: het rentegedeelte van de ALM-derivaten wordt weergegeven onder Netto-rente-inkomsten. De reëlewaardeveranderingen van de ALM-derivaten, met uitzondering van die waarvoor een effectieve kasstroomafdekkingsrelatie geldt, worden weergegeven onder Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Ook de reëlewaardeveranderingen van de afgedekte activa worden in een reëlewaardeafdekkingstransactie in diezelfde post weergegeven en daar gebeurt een opheffing voor zover het een effectieve afdekking betreft.
- Reëlewaardeveranderingen (als gevolg van *marked-to-market*) van een groot deel van de ALM-afdekkingsinstrumenten (die als tradinginstrumenten worden behandeld) worden ook vermeld onder nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde, terwijl de meeste gerelateerde activa niet tegen reële waarde (d.w.z. niet *marked-to-market*) worden geboekt.
- Dag 1-winsten: wanneer de transactieprijs op een niet-actieve markt verschillend is van de reële waarde van andere observeerbare markttransacties in hetzelfde instrument of van de reële waarde gebaseerd op een waarderingstechniek waarvan de variabelen alleen data van observeerbare markten bevatten, dan wordt het verschil tussen de transactieprijs en de reële waarde (een dag 1-winst) opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Als dat niet het geval is (als de variabelen dus niet alleen data van observeerbare markten bevatten), wordt de dag 1-winst gereserveerd en opgenomen in de winst-en-verliesrekening tijdens de looptijd en uiterlijk op de eindvervaldag van het financiële instrument, indien significant. De invloed daarvan is voor KBC verwaarloosbaar.
- Financiële instrumenten waarvoor de *overlay*benadering wordt toegepast: zie tekst onder de geconsolideerde winst-en-verliesrekening.
- Het wisselbedrijf omvat alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde wisselkoersresultaten (bij herwaardering van de monetaire activa en passiva), ongeacht de IFRS-portefeuille, met uitzondering van financiële activa en passiva die aan reële waarde in de winst-en-verliesrekening worden gewaardeerd, waarvoor de herwaardering in de reële waardeverandering is opgenomen. Merk op dat (ongerealiseerde) wisselkoerswinsten/-verliezen op schadereserves (verzekeringen) en op de financiële instrumenten ter dekking van de

- schadereserves worden opgenomen onder Technische lasten. (Ongerealiseerde) wisselkoerswinsten/-verliezen op het aandeel van herverzekeraars in schadereserves en op de financiële instrumenten ter afdekking van deze schadereserves worden opgenomen onder Nettoresultaat uit afgestane herverzekering.
- Beleggingscontracten (verzekeringen) zijn onder invloed van IFRS 9 verschoven naar Financiële activa verplicht tegen reële waarde, in overeenstemming met hun businessmodel 'beheerd op basis van de reële waarde', terwijl de schulden m.b.t. beleggingscontracten blijven opgenomen in Financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening. Dat geeft aanleiding tot compenserende bedragen in de bovenstaande tabel op de lijnen 'Financiële instrumenten verplicht tegen reële waarde andere dan aangehouden voor handelsdoeleinden en *overlay*' en 'Financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening' (respectievelijk +832 en -832 miljoen euro in 2019 en respectievelijk -580 en +580 miljoen euro in 2018). De tegengestelde beweging in 2019 tegenover 2018 wordt verklaard door het gunstige beursklimaat in 2019 terwijl het beursjaar 2018 een daling van de aandelenkoersen liet optekenen.
 - Effectiviteit van afdekkingen: we bepalen de effectiviteit aan de hand van de volgende methodes:
 - Voor *micro-hedge*-reëlewaardeafdekkingen gebruiken we op kwartaalbasis de *dollaroffset*methode, waarbij reëlewaardeschommelingen van de afgedekte positie en reëlewaardeschommelingen van het afdekkingsinstrument elkaar compenseren binnen een marge van 80%-125%.
 - Voor kasstroomafdekkingen vergelijken we het aangegeven afdekkingsinstrument met een *perfect hedge* van de afgedekte kasstromen. Die vergelijking gebeurt prospectief (via BPV-meting) en retrospectief (via vergelijking van de reële waarde van het aangegeven afdekkingsinstrument met de *perfect hedge*). De effectiviteit van beide tests moet zich binnen een marge van 80%-125% bevinden.
 - Voor reëlewaardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille beoordelen we de effectiviteit volgens de regels voorgeschreven in de Europese versie van IAS 39 (*carve-out*). IFRS staat niet toe nettoposities weer te geven als afgedekte posities, maar staat wel toe om de afdekkingsinstrumenten toe te wijzen aan de brutopositie van activa (of eventueel de brutopositie van verplichtingen). Concreet zorgen we ervoor dat het volume activa (of verplichtingen) in elk looptijdsegment groter is dan het volume afdekkingsinstrumenten dat aan hetzelfde segment wordt toegewezen.
 - Belangrijkste fluctuaties tussen 2018 en 2019: het resultaat uit financiële instrumenten met verwerking van waardeverminderingen in de winst-en-verliesrekening in 2019 ligt 49 miljoen euro lager in vergelijking met 2018, voornamelijk toe te schrijven aan de lagere waarde van afgeleide producten gebruikt voor balansbeheer en zwakkere dealingroominkomsten (in Tsjechië), deels gecompenseerd door een hoger resultaat uit aandelen bij de verzekeringsmaatschappij en de invloed van diverse marktwaardeaanpassingen.

Toelichting 3.4: Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde via OCI

- In 2018 en 2019 waren er geen belangrijke gerealiseerde resultaten uit schuldinstrumenten tegen reële waarde via OCI.

Toelichting 3.5: Nettoprovisie-inkomsten

(in miljoenen euro)	2019	2018
Totaal	1 734	1 719
Ontvangen provisies	2 476	2 456
Betaalde provisies	-741	-737
Indeling naar type		
Vermogensbeheerdiensten	1 088	1 110
<i>Ontvangen provisies</i>	1 145	1 168
<i>Betaalde provisies</i>	-57	-58
Bankdiensten	930	883
<i>Ontvangen provisies</i>	1 266	1 226
<i>Betaalde provisies</i>	-336	-343
Distributie	-284	-274
<i>Ontvangen provisies</i>	64	62
<i>Betaalde provisies</i>	-348	-336

- Het overgrote deel van de provisies gerelateerd aan kredietverlening is opgenomen onder Nettorente-inkomsten, in het kader van de effectieve rentevoetberekening.

Toelichting 3.6: Netto overige inkomsten

(in miljoenen euro)

	2019	2018
Totaal	282	226
Waarvan meer- of minderwaarden als gevolg van		
verkoop van financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs	14	15
terugkoop van financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	9	0
andere, waaronder:	259	212
inkomsten uit (voornamelijk operationele) leasingactiviteiten, KBC Lease-groep	72	69
inkomsten van Groep VAB	41	57
vereffening van juridische dossiers	9	18
voorziening voor tracker mortgage review	-23	0
herwaardering bestaand aandeel in ČMSS	82	-

- Voorziening voor *tracker mortgage review*: net zoals alle grote kredietverleners in Ierland heeft KBC Ireland trackerhypotheek (tracker mortgages) aangeboden (tussen 2003 en 2008). In december 2015 heeft de Ierse centrale bank (CBI) de Ierse banksector, inclusief KBC Bank Ireland, gevraagd een breed opgezet onderzoek te voeren naar problemen met betrekking tot trackerhypotheek. Het doel van dat onderzoek (de *tracker mortgage review*) bestond erin gevallen te identificeren waarin de contractuele rechten van de klanten ingevolge hun hypotheekovereenkomst niet volledig waren nagekomen en/of waarin de kredietverleners de verschillende voorwaarden en normen inzake informatieverschaffing en transparantie ten aanzien van de klant niet volledig hadden nageleefd. In de gevallen waarin uit het onderzoek een nadeel voor de klant is gebleken, moest KBC Bank Ireland een gepaste schadeloosstelling en compensatie aanbieden in overeenstemming met de beginselen voor schadeloosstelling van de CBI (*Principles for Redress*). In 2016 en 2017 boekte de bank een voorziening van respectievelijk 4 miljoen euro en 116 miljoen euro

voor schadeloosstelling en compensatie van de geïdentificeerde klanten die geïmpacteerd waren. In 2018 werden aan het merendeel van die geïdentificeerde getroffen klanten schadeloosstellingen en vergoedingen uitgekeerd. In 2019 werd 23 miljoen euro geboekt (inclusief 14 miljoen euro voor een voorziening gerelateerd aan een potentiële sanctie).

- Vereffening van juridische dossiers: betreft in 2019 dossiers in Tsjechië (6 miljoen euro) en Groepscenter (3 miljoen euro). Betreft in 2018 dossiers in Groepscenter (-38 miljoen euro en 5 miljoen euro) en België (18 miljoen euro en 33 miljoen euro).
- Herwaardering bestaand aandeel in ČMSS: bevat de 82 miljoen euro eenmalige winst in Tsjechië als gevolg van de herwaardering van het KBC-belang van 55% in ČMSS, gerelateerd aan de verwerving in het tweede kwartaal van 2019 van het resterende belang van 45% in die maatschappij (meer informatie in toelichting 6.6).

Toelichting 3.7: Verzekeringsresultaten

- Als bank-verzekeraar presenteert KBC zijn financiële informatie op een geïntegreerde manier, dus bank- en verzekeringsactiviteiten samen. Meer informatie over de afzonderlijke bankactiviteiten en verzekeringsactiviteiten vindt u in de respectieve jaarverslagen van KBC Bank en KBC Verzekeringen. Deze toelichting geeft alvast informatie over de verzekeringsresultaten apart.
- De cijfers zijn vóór eliminatie van transacties tussen de bank- en verzekeringsentiteiten van de groep (resultaten betreffende verzekering die werden gesloten tussen de bankentiteiten en verzekeringsentiteiten binnen de groep, rente die de verzekeringsondernemingen ontvangen op de bij de bankentiteiten geplaatste deposito's, betaalde provisies van de verzekeringsentiteiten aan de bankkantoren voor de verkoop van verzekeringen, enz.) om een juister beeld te geven van de rentabiliteit van de verzekeringsactiviteiten. U vindt een reconciliatie tussen de verdiende premies zoals vermeld in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening en in toelichting 3.7.1 in de tabel onder het overzicht.

- Van de in toelichting 3.7.1 vermelde posten worden alleen Verdiende verzekeringspremies, Verzekeringstechnische lasten en Nettoresultaat uit afgestane herverzekering op aparte lijnen in de winst-en-verliesrekening van de groep overgenomen (met een kleine aanpassing – zie daarvoor de kleine tabel onder de hoofdtabel). Alle andere lijnen van het onderstaande verzekeringsconcept worden – in het kader van ons geïntegreerde bankverzekeringconcept – samen met de bankactiviteiten van de groep opgenomen in de winst-en-verliesrekening van de groep en in de daaraan gerelateerde toelichtingen.
- Bijkomende informatie over de verzekeringsactiviteiten afzonderlijk vindt u in toelichtingen 3.7, 5.6 en 6.5 (deel KBC Verzekeringen), in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? (Overzicht van kredietrisico's verbonden aan de verzekeringsactiviteiten, Renterisico, Aandelenrisico en Vastgoedrisico van de verzekeringsactiviteiten, Verzekeringstechnisch risico) en in het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal? (Solvabiliteit van KBC Bank en KBC Verzekeringen afzonderlijk).

Toelichting 3.7.1: Overzicht

(in miljoenen euro)	Leven	Niet-leven	Niet-technische rekening	Totaal
2019				
Verdiende verzekeringspremies vóór herverzekering	1 324	1 741	0	3 065
Verzekeringstechnische lasten vóór herverzekering	-1 329	-967	0	-2 296
Nettoprovisie-inkomsten	-31	-332	0	-363
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-3	-22	0	-25
Algemene beheerskosten	-145	-253	-3	-400
<i>Interne schaderegelingskosten</i>	-8	-62	0	-70
<i>Indirecte acquisitiekosten</i>	-35	-76	0	-110
<i>Administratiekosten</i>	-102	-116	0	-218
<i>Beheerskosten voor beleggingen</i>	0	0	-3	-3
Technisch resultaat	-183	167	-3	-19
Beleggingsopbrengsten*	492	87	25	604
Technisch-financieel resultaat	309	254	22	585
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-	-	4	4
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	309	254	26	589
Belastingen	-	-	-	-127
RESULTAAT NA BELASTINGEN	-	-	-	462
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	-	-	-	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	-	-	-	462
2018				
Verdiende verzekeringspremies vóór herverzekering	1 361	1 601	0	2 962
Verzekeringstechnische lasten vóór herverzekering	-1 377	-824	0	-2 201
Nettoprovisie-inkomsten	-29	-311	0	-339
Nettoresultaat uit afgestane herverzekering	-2	-39	0	-41
Algemene beheerskosten	-150	-251	-3	-404
<i>Interne schaderegelingskosten</i>	-9	-59	0	-67
<i>Indirecte acquisitiekosten</i>	-31	-70	0	-100
<i>Administratiekosten</i>	-111	-123	0	-234
<i>Beheerskosten voor beleggingen</i>	0	0	-3	-3
Technisch resultaat	-196	176	-3	-23
Beleggingsopbrengsten*	506	79	39	625
Technisch-financieel resultaat	310	255	36	601
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	-	-	4	4
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	310	255	40	605
Belastingen	-	-	-	-146
RESULTAAT NA BELASTINGEN	-	-	-	459
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	-	-	-	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	-	-	-	459

* Beleggingsopbrengsten bestaan uit (in miljoen euro, voor 2019 en 2018, respectievelijk): nettorente-inkomsten (460, 507), nettodividendinkomsten (47, 53), nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (103, 64), netto gerealiseerd resultaat van schuldinstrumenten tegen reële waarde met verwerking via OCI (0, 1), overige netto-inkomsten (-3, 1) en bijzondere waardeverminderingen (-3, -2). De niet-technische rekening bevat ook de resultaten van niet-verzekeringsochtersmaatschappijen zoals VAB groep en ADD en een aantal vastgoedvennootschappen. Ze worden opgenomen bij de toelichting over 'verzekeringsactiviteiten' omdat ze dochtermaatschappijen zijn van KBC Verzekeringen (maar omdat ze niet aan 'Leven' of 'Niet-leven' kunnen worden toegewezen, worden ze opgenomen bij de niet-technische rekening). Bovendien bevat de niet-technische rekening de beleggingsopbrengst van het eigen vermogen (dat laatste heeft grotendeels te maken met rente-opbrengsten van obligaties).

- Cijfers over de verdiende premies bevatten niet de beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling, die ruwweg overeenkomen met de tak 23-producten. De marge op die producten zit vervat bij de Nettoprovisie-inkomsten.
- De technische lasten in Niet-leven bestaan vooral uit de schade-uitkeringen, wijzigingen in de voorziening voor te betalen schades, wijzigingen in de voorziening voor tekortkomingen, ontvangen verhaalrechten, wijziging in de geschatte verhaalrechten en andere technische lasten. De technische lasten in Leven bestaan vooral uit uitkeringen, wijzigingen in de voorziening voor te betalen uitkeringen, wijzigingen in de provisie voor levensverzekeringen, wijzigingen in de voorziening met betrekking tot (niet-ontbundelde) tak 23-producten, bonussen (winstdeelname), wijziging in de voorziening voor tekortkomingen en andere technische lasten Leven.
- In het hoofdstuk 'Hoe beheren we onze risico's' vindt u een overzicht van de beleggingsportefeuille van de verzekeraar ('Samenstelling beleggingsportefeuille van de verzekeringsentiteiten van de KBC-groep'). Die tabel maakt deel uit van de jaarrekening.
- De interne acquisitiekosten worden in het overgrote deel van de gevallen meteen opgenomen in de winst-en-verliesrekening (dus niet gespreid).
- In 2019 werd het technische resultaat schadeverzekeringen negatief beïnvloed door onder meer de stormen in België en Tsjechië (ruwweg 48 miljoen euro voor belastingen en voor invloed van herverzekering), grote brandschaden in België (ongeveer 46 miljoen euro voor belastingen en voor invloed van herverzekering) en de herinschatting van schadevoorzieningen in het tweede kwartaal 2019 (16 miljoen euro voor belastingen).

Reconciliatie tussen verdiende premies zoals vermeld in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening en in toelichting 3.7.1 (in miljoenen euro)

	2019	2018
Verzekeringen Niet-leven (vóór herverzekering) – Verdiende premies		
In de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	1 721	1 582
Toevoeging van premies van intragroepstransacties tussen bank en verzekeraar	20	19
In toelichting 3.7.1	1 741	1 601
Verzekeringen Leven (vóór herverzekering) – Verdiende premies		
In de geconsolideerde winst-en-verliesrekening	1 323	1 359
Toevoeging van premies van intragroepstransacties tussen bank en verzekeraar	0	2
In toelichting 3.7.1	1 324	1 361

Toelichting 3.7.2: Levensverzekeringen

(in miljoenen euro)	2019	2018
Totaal	1 324	1 361
Per IFRS-categorie		
Verzekeringscontracten	909	935
Beleggingscontracten met discretionaire winstdeling	414	426
Per type		
Aangenomen herverzekering	0	15
Rechtstreekse zaken	1 324	1 346
Opdeling van de rechtstreekse zaken		
Individuele premies	979	1 015
<i>Koopsommen</i>	264	315
<i>Periodieke premies</i>	715	699
Premies betreffende groepsverzekeringsovereenkomsten	345	331
<i>Koopsommen</i>	55	61
<i>Periodieke premies</i>	290	270
Totale verkoop levensverzekeringen, inclusief beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling		
Tak 23	733	705
Tak 21	1 116	1 112
Totaal	1 849	1 817

- Conform IFRS passen we voor een aantal beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling *deposit accounting* toe. Dat betekent dat we de premie-inkomsten en technische lasten van die contracten niet tonen onder de posten Verdiende verzekeringspremies en Technische lasten, maar de marge erop vermelden onder Nettoprovisie-inkomsten. Beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling komen ruwweg overeen met tak 23-contracten, die goed waren voor een premie-inkomen van

0,7 miljard euro in 2019 en 0,7 miljard euro in 2018. De premie-inkomsten van de beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling onder *deposit accounting* zitten vervat in de Totale verkoop levensverzekeringen zoals vermeld in het onderste deel van de tabel. Die verkoopvolumes zijn dus samengesteld uit de verdiende verzekeringspremies en de premies van de contracten waar *deposit accounting* wordt toegepast.

Toelichting 3.7.3: Niet-levensverzekeringen

(in miljoenen euro)	Verdiende premies (vóór herverzekering)	Verzekeringstechnische lasten (vóór herverzekering)	Bedrijfskosten (vóór herverzekering)	Afgestane herverzekering	Totaal
2019					
Totaal	1 741	-967	-587	-22	165
Aangenomen herverzekering	14	-11	-12	-17	-26
Rechtstreekse zaken	1 727	-956	-575	-5	191
Ongevallen en ziekte, takken 1 en 2, exclusief arbeidsongevallen	118	-56	-40	0	22
Arbeidsongevallen, tak 1	81	-82	-17	0	-18
Motorrijtuigen burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 10	497	-310	-142	0	45
Motorrijtuigen andere takken, takken 3 en 7	280	-182	-95	1	5
Scheepvaart, luchtvaart, transport, takken 4, 5, 6, 7, 11 en 12	5	-2	-2	0	1
Brand en andere schade aan goederen, takken 8 en 9	507	-228	-191	1	89
Algemene burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 13	128	-50	-43	-6	29
Kredieten en borgtochten, takken 14 en 15	0	0	0	0	0
Diverse geldelijke verliezen, tak 16	21	-11	-8	-1	1
Rechtsbijstand, tak 17	58	-22	-22	0	14
Hulpverlening, tak 18	33	-13	-17	0	4
2018					
Totaal	1 601	-824	-562	-39	176
Aangenomen herverzekering	40	-8	-15	-11	6
Rechtstreekse zaken	1 561	-816	-547	-29	170
Ongevallen en ziekte, takken 1 en 2, exclusief arbeidsongevallen	115	-56	-40	0	18
Arbeidsongevallen, tak 1	79	-53	-18	-1	6
Motorrijtuigen burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 10	436	-262	-138	-6	29
Motorrijtuigen andere takken, takken 3 en 7	253	-146	-87	-1	19
Scheepvaart, luchtvaart, transport, takken 4, 5, 6, 7, 11 en 12	4	-2	-2	0	-1
Brand en andere schade aan goederen, takken 8 en 9	459	-187	-178	-17	77
Algemene burgerrechtelijke aansprakelijkheid, tak 13	113	-64	-41	-2	6
Kredieten en borgtochten, takken 14 en 15	0	0	0	0	0
Diverse geldelijke verliezen, tak 16	18	-10	-8	0	0
Rechtsbijstand, tak 17	55	-22	-21	0	12
Hulpverlening, tak 18	30	-12	-15	0	4

Toelichting 3.8: Exploitatiekosten

(in miljoenen euro)	2019	2018
Totaal	-4 303	-4 234
Personeelskosten	-2 357	-2 343
Algemene beheerskosten	-1 595	-1 612
<i>Waarvan bankenheffingen</i>	-491	-462
Afschrijvingen van vaste activa	-351	-280

- Algemene beheerskosten: omvat herstel- en onderhoudskosten, reclamekosten, huur, professionele vergoedingen, verschillende (niet-inkomsten)belastingen, nutsvoorzieningen en dergelijke. Het omvat ook de kosten gerelateerd aan de bijzondere bankenheffing voor financiële instellingen in verschillende landen, in totaal 462 miljoen euro in 2018 en 491 miljoen euro in 2019. Dat laatste is als volgt samengesteld: 277 miljoen euro in divisie België, 37 miljoen euro in divisie Tsjechië, 20 miljoen euro in Slowakije, 15 miljoen euro in Bulgarije, 111 miljoen euro in Hongarije en 32 miljoen euro in Ierland.
- Op eigen aandelen gebaseerde personeelsvoordelen zijn opgenomen onder Personeelskosten: sinds 2000 heeft KBC verschillende aandelenoptieplannen opgezet voor zijn personeel. Eind 2019 en 2018 waren er echter geen uitstaande opties meer.
- Kapitaalverhoging voorbehouden aan personeelsleden van de KBC-groep: zie deel Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie. Dat leidde in 2019 tot het boeken van een beperkt personeelsvoordeel (3 miljoen euro), omdat de uitgifteprijs een

korting vertoonde ten opzichte van de beurskoers. Informatie over de (hoogste, laagste, gemiddelde, enz.) koers van het KBC-aandeel vindt u in het deel Verslag van de Raad van Bestuur.

Toelichting 3.9: Personeel

(in aantal)	2019	2018
Gemiddeld personeelsbestand, in vte's	37 629	38 064
Volgens juridische structuur		
KBC Bank	29 530	29 937
KBC Verzekeringen	3 996	4 202
KBC Groep NV (de holding)	4 103	3 925
Volgens statuut		
Arbeiders	363	355
Bedienden	37 009	37 434
Directieleden (senior management)	257	275

- Berekening: de cijfers vermeld in de tabel betreffen jaargemiddelden die inzake scope kunnen afwijken van de eindejaarscijfers die we elders vermelden.
- De personeelsaantallen voor ČMSS (dat ingevolge de overname van het resterende belang van 45% vanaf juni 2019 integraal wordt geconsolideerd) worden voor zeven twaalfden (periode juni-december) meegerekend in de cijfers van 2019.
- In mei 2019 startten we met een optimalisatie van onze groepswijde governance, met als doel onze operationele efficiëntie verder te verhogen. Dankzij die oefening zal onze organisatie wendbaarder zijn, met minder managementlagen. Daardoor kunnen klantenoplossingen worden geïmplementeerd met een verbeterde doorlooptijd en na een sneller besluitvormingsproces, waarbij onze medewerkers een grotere rol krijgen. Die optimalisatieoefening heeft gevolgen voor sommige van onze medewerkers. In België worden de veranderingen ingevoerd vanaf september 2019 tot eind 2022 en

zullen ze in die periode leiden tot een inkrimping van het personeelsbestand met ongeveer 1 400 medewerkers (waarvan 300 functies zullen ondergebracht worden in de interne shared services centers van KBC in Tsjechië en Bulgarije). Ook worden de contracten met 400 externe contractuelen stopgezet. Die vermindering van de vte wordt opgevangen door een natuurlijke uitstroom. In ČSOB in Tsjechië verwachten we dat de vermindering van het aantal medewerkers zich de komende drie jaar voortzet aan een tempo van minimaal 250 medewerkers op jaarbasis. Dankzij het normale personeelsverloop en door de interne herinzet van het personeel te bevorderen, streven we er in Tsjechië naar om gedwongen ontslagen tot een minimum te beperken. Daarvoor werd een provisie aangelegd van 5 miljoen euro. In de andere kernlanden zijn de afgelopen jaren al operationele efficiëntie-oefeningen uitgevoerd of zijn ze momenteel nog aan de gang.

Toelichting 3.10: Bijzondere waardeverminderingen (*impairments*) – winst-en-verliesrekening

(in miljoenen euro)	2019	2018
Totaal	-217	17
Bijzondere waardeverminderingen op fin. activa tegen geamortiseerde kostprijs en reële waarde via OCI*	-203	62
Waarvan bijzondere waardeverminderingen op fin. activa tegen geamortiseerde kostprijs	-204	59
Per product		
<i>Leningen en voorschotten</i>	-182	43
<i>Schuldpapier</i>	-1	1
<i>Verbintenissen en financiële garanties buiten balans</i>	-21	15
Per type		
<i>Categorie 1 (ECL over 12 maanden)</i>	-20	-21
<i>Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)</i>	48	37
<i>Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)</i>	-237	56
<i>Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid</i>	6	-13
Waarvan bijzondere waardeverminderingen op fin. activa gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI	1	3
Schuldpapier	1	3
<i>Categorie 1 (ECL over 12 maanden)</i>	0	2
<i>Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)</i>	1	1
<i>Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)</i>	0	0
Bijzondere waardeverminderingen op goodwill	0	0
Bijzondere waardeverminderingen op overige	-14	-45
Immateriële vaste activa (zonder goodwill)	-6	0
Materiële vaste activa, inclusief vastgoedbeleggingen	-3	-45
Geassocieerde ondernemingen en joint ventures	0	0
Overige	-5	0

* Modification winsten/verliezen worden ook opgenomen bij de bijzondere waardeverminderingen, maar waren beperkt.

- De bijzondere waardeverminderingen op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs en tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen via OCI noemen we ook Waardeverminderingen op kredieten. Voor 2019 zijn die als volgt verdeeld (+ is toename, - is afname van waardeverminderingen):
 - divisie België: +241 miljoen euro in 2019, +91 miljoen euro in 2018;
 - divisie Tsjechië: +12 miljoen euro in 2019, +8 miljoen euro in 2018;
 - divisie Internationale Markten: -18 miljoen euro in 2019, -127 miljoen euro in 2018 (Ierland: -33 miljoen euro in 2019 en -112 miljoen euro in 2018; Hongarije -1 miljoen euro in 2019 en -9 miljoen euro in 2018; Slowakije +11 miljoen euro in 2019 en +4 miljoen euro in 2018; Bulgarije +5 miljoen euro in 2019 en -10

- miljoen euro in 2018);
- Groepscenter: -32 miljoen euro in 2019, -35 miljoen euro in 2018.
- De kredietportefeuille omvat het belangrijkste deel van de financiële activa. Op basis van interne managementrapportering lichten we in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? (onder Kredietrisico) de samenstelling en kwaliteit van de kredietportefeuille toe. De door de commissaris geauditeerde delen uit dat hoofdstuk sommen we vooraan in dat hoofdstuk op. In dat hoofdstuk vindt u onder andere meer informatie over de *impaired* kredieten. Die *impaired* kredieten daalden van 4,3% van de kredietportefeuille eind 2018 naar 3,5% eind 2019. Een groot deel van die daling komt op conto van Ierland (ratio van *impaired* kredieten van 23% eind 2018 naar 16% eind 2019) en was deels gerelateerd aan een boekhoudkundige afschrijving van 100% geprovisioneerde *legacy* kredieten van 0,5 miljard euro in dat land.
- Informatie over de totale bijzondere waardeverminderingen op de balans: zie toelichting 4.2.
- Achtergrondinformatie en methodologie bij KBC's model van te verwachten kredietverliezen (ECL) vindt u in de waarderingsregels (toelichting 1.2, onder Financiële activa – Bijzondere waardeverminderingen).
- KBC gebruikt om de te verwachten kredietverliezen te berekenen specifieke modellen voor *probability of default* (PD), *exposure at default* (EAD) en *loss given default* (LGD). Historische observaties en toekomstgerichte voorspellingen zijn daarbij van essentieel belang.
 - PD is de kans dat een tegenpartij in falings gaat in de komende 12 maanden of over de gehele looptijd van de verbintenis (afhankelijk van de IFRS 9-stage waarin de faciliteit zich bevindt). De PD wordt gedreven door de interne (en eventueel externe) kredietrisico van de tegenpartij. Voorbeelden van variabelen die gebruikt worden als input voor PD-modellen zijn financiële ratio's, gedragsparameters (achterstallen), enz.
 - EAD is de verwachte uitstaande schuld op het moment van falings en is afhankelijk van de huidige uitstaande schuld en eventuele veranderingen toegestaan door het contract en normale aflossingen. Voorbeelden van inputvariabelen zijn producttypen terugbetalingsschema, enz.
 - LGD is de verwachte grootte van het verlies ten opzichte van de uitstaande schuld op het moment van falings. De LGD wordt voorgesteld als een percentage van de uitstaande schuld en wordt bepaald door historische recuperaties op vergelijkbare vorderingen. Voorbeelden van inputvariabelen zijn waarborgtypes, financiële ratio's, enz.
- Op 31 december 2019 ging het in totaal over meer dan 100 IFRS 9-modellen. Naast enkele groepswijde modellen hebben we aparte PD-, EAD- en LGD-modellen voor elk van onze kernlanden. In overeenstemming met de *Basel grouping approach* bepalen we de scope van een IFRS 9-model op basis van het type tegenpartij (private personen, kmo's, bedrijven, overheden, enz.). Binnen elk model kan er worden gedifferentieerd naar type faciliteit (termijnleningen, *revolving facilities*, enz.) en type waarborg (hypotheek, pand ondernemingsgoed, garanties, enz.). Enkele voorbeelden van IFRS 9-modellen zijn 'Banks', 'Belgian private persons – home loans', 'Czech corporates', 'Bulgarian corporates and SMEs' en 'Central governments'. Voor elk PD-, EAD- en LGD-model is een uitgebreide documentatie beschikbaar. De belangrijkste modellen zijn onderhevig aan controle door externe revisoren. Daarnaast zijn de Basel-modellen, waarop de IFRS 9-modellen zijn gebaseerd, onderhevig aan externe controle door de toezichthouder.
- Bij de opmaak van modellen voor verschillende portefeuilles maken we, naast de modeltypische inputparameters voor PD, EAD en LGD, ook gebruik van macro-economische variabelen wanneer er een statistische relatie bestaat. Die macro-economische variabelen zijn de groei van het bbp, de werkloosheidsgraad, de beleidsrente, de wisselkoers, de rente op overheidsobligaties, de huizenprijzen en de inflatie. Regelmatige back-testing van de modellen kan leiden tot een wijziging van een model waarbij een *reassessment* van de macro-economische variabelen plaatsvindt. In de onderstaande tabel geven we het basisscenario voor de drie belangrijkste indicatoren (vóór mogelijke aanpassing als gevolg van beoordeling door het bestuur) voor elk van onze kernlanden: (bbp, werkloosheidsgraad, huizenprijzenindex), voor de komende drie jaar. Daarna werken we met een geleidelijke lineaire overgang richting een *steady state*.

Macro-economisch basisscenario – belangrijkste indicatoren (situatie eind 2019)*

	2020	2021	2022
Groei reëel bruto binnenlands product			
België	0,8%	1,2%	1,3%
Tsjechië	2,2%	2,0%	2,2%
Hongarije	3,5%	2,7%	3,0%
Slowakije	2,2%	2,5%	2,6%
Bulgarije	3,1%	3,0%	2,8%
Ierland	3,0%	2,2%	2,2%
Werkloosheidsgraad			
België	5,9%	5,8%	5,7%
Tsjechië	2,1%	2,2%	2,2%
Hongarije	3,5%	3,7%	3,7%
Slowakije	6,3%	6,3%	6,5%
Bulgarije	4,6%	4,5%	4,4%
Ierland	4,9%	5,1%	5,1%
Huizenprijzenindex			
België	2,1%	2,0%	2,0%
Tsjechië	2,0%	2,0%	2,0%
Hongarije	9,0%	5,0%	3,0%
Slowakije	4,0%	3,0%	2,0%
Bulgarije	4,0%	3,0%	3,0%
Ierland	2,5%	2,0%	2,0%

* In lijn met de verwachtingen van de Chief Economist van KBC Groep, op 31 december 2019.

- We gebruiken drie verschillende toekomstgerichte macro-economische scenario's, met verschillende gewichten voor de berekening van de ECL. De gewichten op het einde van 2019 zijn 60% voor het basisscenario, 20% voor het 'up'-scenario en 20% voor het 'down'-scenario. De volledige beschouwde toekomstige periode (*forecast horizon*) bedraagt 30 jaar. Een gevoeligheidsanalyse van de impact van deze meervoudige economische scenario's op de ECL, door de delta te berekenen tussen het scenariogewogen resultaat

(dat wordt geboekt) en het basisscenario, toont dat het scenariogewogen ECL-resultaat op het einde van 2019 tussen 0,1% en 1,4% (0% en 0,3% in 2018) hoger ligt dan in het basisscenario, afhankelijk van het specifieke land. Als we alleen de portefeuilles nemen waarvoor er statistische macro-economische variabelen in het model vervat zitten, stijgt de *range* tot 0,4%-2,5% (0,2%-2,6% in 2018).

Toelichting 3.11: Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures

(in miljoenen euro)	2019	2018
Totaal	7	16
Waarvan		
ČMSS	9	19
Isabel NV	1	3
Joyn International NV	-2	-6
Bancontact Payconiq Company NV	-1	0
Payconiq International S.A.	-4	-7
NLB Vita*	4	4

* Verkoopovereenkomst getekend – zie toelichting 6.6.

- De post Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures bevat in 2018 vooral ČMSS, een gemeenschappelijke onderneming van ČSOB in Tsjechië. Door de overname van het resterende belang in die maatschappij bezit KBC vanaf juni 2019 de volle 100% van ČMSS, die bijgevolg vanaf dan integraal geconsolideerd werd. Meer informatie vindt u in toelichting 5.3. en 6.6.
- Bijzondere waardeverminderingen van (goodwill op) geassocieerde ondernemingen en joint ventures zijn inbegrepen bij Bijzondere waardeverminderingen (zie toelichting 3.10). Het aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures houdt bijgevolg geen rekening met die bijzondere waardeverminderingen.

Toelichting 3.12: Belastingen

(in miljoenen euro)	2019	2018
Totaal	-627	-740
Naar type		
Actuele belastingen	-498	-554
Uitgestelde belastingen	-129	-186
Componenten van de belastingberekening		
Resultaat vóór belastingen	3 116	3 310
Winstbelastingen tegen het Belgische statutaire tarief	29,58%	29,58%
Berekende winstbelastingen	-922	-979
Plus of min belastinggevolgen toe te schrijven aan		
<i>verschillen in belastingtarieven, België-buitenland</i>	221	226
<i>belastingvrije winst</i>	103	101
<i>aanpassingen m.b.t. voorgaande jaren</i>	-1	10
<i>aanpassingen uitgestelde belastingen toe te schrijven aan wijziging belastingtarief</i>	-1	-22
<i>niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden aangewend om de huidige belastingkosten te verminderen</i>	7	16
<i>niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden aangewend om de uitgestelde belastingkosten te verminderen</i>	0	0
<i>terugboeking van vroeger erkende uitgestelde belastingvorderingen als gevolg van fiscale verliezen</i>	-7	0
<i>overige, onder meer niet-afrekbare uitgaven</i>	-27	-92

- Belastingvorderingen en belastingverplichtingen: zie toelichting 5.2.
- De inkomstenbelastingen in 2019 bevatten een positieve impact van 34 miljoen euro gekoppeld aan het nieuwe *hedging*beleid van FX-deelnemingen (in de lijn 'overige'). Dat nieuwe beleid is erop gericht de kapitaalratio van de groep te stabiliseren, waarbij het afdekkingsbedrag de gevoeligheid van het beschikbare kapitaal (teller van de *common equity ratio*) en de risicogewogen activa (noemer van de *common equity ratio*) voor FX-schokken in relatieve termen synchroniseert. In het vroegere beleid was het doel om het eigen vermogen van de moedermaatschappij te stabiliseren. Als gevolg van dit nieuwe dekkingsbeleid is een substantieel deel van de bestaande afdekkingen beëindigd. Hoewel het FX-resultaat op de beëindiging van deze afdekkingen in niet-gerealiseerde resultaten blijft, wordt het effect van de inkomstenbelasting opgenomen in de winst-en-verliesrekening.
- De land-per-landrapportering (volgens het KB van 27-11-2014 tot wijziging van de koninklijke besluiten op de jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening van de kredietinstellingen, de

beleggingsondernemingen en de beheervenootschappen van instellingen voor collectieve belegging) wordt opgemaakt op het geconsolideerde niveau van KBC Bank en vindt u terug onder toelichting 3.12 van het jaarverslag van KBC Bank (beschikbaar op www.kbc.com).

- Wijziging van belastingtarief in 2020: de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting in 2017 voorziet in een verdere daling van de belastingvoet van 29,58% naar 25% vanaf boekjaar 2020. Dat heeft

vanaf 2020 een recurrente positieve invloed op de resultatenrekening als gevolg van de lagere belastingvoet van de Belgische groepsmaatschappijen. De daling heeft geen invloed op de uitstaande uitgestelde belastingvorderingen en -schulden (en dus het totale eigen vermogen), gezien die reeds rekening houden met de verlaging van de belastingvoet.

Toelichting 3.13: Winst per aandeel

(in miljoenen euro)

	2019	2018
Resultaat na belastingen toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	2 489	2 570
Coupon op AT1-instrumenten	-56	-76
Nettoresultaat voor de berekening van gewone winst per aandeel	2 433	2 494
Gewogen gemiddelde aantal uitstaande gewone aandelen (in miljoenen eenheden)	416	417
Gewone winst per aandeel (in euro)	5,85	5,98

- De verwaterde winst per aandeel is momenteel nagenoeg gelijk aan de gewone winst per aandeel.

4.0 Toelichtingen bij de financiële instrumenten op de balans

Toelichting 4.1: Financiële instrumenten volgens portefeuille en product

(in miljoenen euro)	Tegen geamor- tiseerde kostprijs (AC)	Tegen reële waarde via OCI (FVOCI)	Verplicht tegen reële waarde (MFVPL) excl. HFT en overlay	Tegen reële waarde – Over- laybena- dering (overlay)	Aange- houden voor handels- doel- einden (HFT)	Gewaar- deerd tegen reële waarde ¹ (FVO)	Afdek- kings- deri- vaten	Totaal	Pro forma: Totaal exclusief CMSS
FINANCIËLE ACTIVA, 31-12-2019									
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggings- ondernemingen, excl. rev. repo's ^a	5 398	0	0	0	1	0	0	5 399	5 399
Leningen en voorschotten aan klanten, excl. rev.repo's	155 598	0	218	0	0	0	0	155 816	151 171
<i>Handelsvorderingen</i>	1 885	0	0	0	0	0	0	1 885	1 885
<i>Afbetalingskredieten</i>	5 383	0	122	0	0	0	0	5 505	4 537
<i>Hypotheekleningen</i>	67 711	0	85	0	0	0	0	67 796	64 141
<i>Termijnkredieten</i>	68 867	0	10	0	0	0	0	68 877	68 856
<i>Financiële leasing</i>	5 926	0	0	0	0	0	0	5 926	5 926
<i>Voorschotten in rekening-courant</i>	4 979	0	0	0	0	0	0	4 979	4 979
<i>Overige</i>	847	0	0	0	0	0	0	847	847
Reverse repo's ²	25 596	0	0	0	0	0	0	25 596	24 940
<i>Met kredietinstellingen & beleggingsondernemingen</i>	25 445	0	0	0	0	0	0	25 445	24 789
<i>Met klanten</i>	151	0	0	0	0	0	0	151	151
Aandelen	0	249	7	1 431	833	0	0	2 519	2 519
Beleggingscontracten, verzekeringen ⁶	0	0	14 584	0	0	0	0	14 584	14 584
Schuldpapier	42 998	18 788	58	0	1 269	0	0	63 114	62 849
<i>Van publiekrechtelijke emittenten</i>	37 024	12 370	0	0	1 149	0	0	50 542	50 278
<i>Van kredietinstellingen & beleggingsondernemingen</i>	3 632	2 753	0	0	20	0	0	6 405	6 405
<i>Van ondernemingen</i>	2 343	3 666	58	0	99	0	0	6 167	6 167
Derivaten	0	0	0	0	5 163	0	158	5 322	5 322
Overige ³	1 049	0	0	0	0	0	0	1 049	1 049
Totaal	230 639	19 037	14 867	1 431	7 266	0	158	273 399	267 833
a Waarvan leningen en vorderingen aan banken terugbetaalbaar op verzoek en termijnleningen aan banken op minder dan drie maanden								468	
FINANCIËLE ACTIVA, 31-12-2018									
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggings- ondernemingen, excl. rev.repo's ^a	5 069	0	0	0	0	0	0	5 070	-
Leningen en voorschotten aan klanten, exclusief rev.repo's	146 954	0	85	0	0	13	0	147 052	-
<i>Handelsvorderingen</i>	4 197	0	0	0	0	0	0	4 197	-
<i>Afbetalingskredieten</i>	4 520	0	0	0	0	0	0	4 520	-
<i>Hypotheekleningen</i>	60 766	0	71	0	0	0	0	60 837	-
<i>Termijnkredieten</i>	65 717	0	14	0	0	13	0	65 744	-
<i>Financiële leasing</i>	5 618	0	0	0	0	0	0	5 618	-
<i>Voorschotten in rekening-courant</i>	5 527	0	0	0	0	0	0	5 527	-
<i>Overige</i>	609	0	0	0	0	0	0	609	-
Reverse repo's ²	21 133	0	0	0	0	0	0	21 134	-
<i>Met kredietinstellingen & beleggingsondernemingen</i>	20 976	0	0	0	0	0	0	20 977	-
<i>Met klanten</i>	157	0	0	0	0	0	0	157	-
Aandelen	0	258	11	1 238	763	0	0	2 271	-
Beleggingscontracten, verzekeringen ⁶	0	0	13 837	0	0	0	0	13 837	-
Schuldpapier	41 649	18 020	54	0	714	0	0	60 437	-
<i>Van publiekrechtelijke emittenten</i>	35 710	12 025	0	0	557	0	0	48 292	-
<i>Van kredietinstellingen & beleggingsondernemingen</i>	3 032	2 579	0	0	76	0	0	5 687	-
<i>Van ondernemingen</i>	2 907	3 417	54	0	81	0	0	6 458	-
Derivaten	0	0	0	0	4 942	0	183	5 124	-
Overige ³	1 986	0	0	0	6	0	0	1 992	-
Totaal	216 792	18 279	13 986	1 238	6 426	13	183	256 916	-
a Waarvan leningen en vorderingen aan banken terugbetaalbaar op verzoek en termijnleningen aan banken op minder dan drie maanden								674	

(in miljoenen euro)

	Tegen-geamortiseerde kostprijs (AC)	Aangehouden voor handelsdoel-einden (HFT)	Gewaardeerd tegen reële waarde (FVO)	Afdekkings-derivaten	Totaal	Pro forma: Totaal exclusief C'MSS
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN, 31-12-2019						
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, excl. repo's ^a	18 731	0	0	0	18 731	18 731
Deposito's van klanten en schuldpapier, excl. repo's	200 607	223	2 539	0	203 369	197 930
<i>Zichtdeposito's</i>	85 626	0	0	0	85 626	85 626
<i>Termijndeposito's</i>	15 271	39	184	0	15 494	15 494
<i>Spaarrekeningen</i>	69 057	0	0	0	69 057	63 619
<i>Deposito's van bijzondere aard</i>	2 465	0	0	0	2 465	2 465
<i>Overige deposito's</i>	542	0	0	0	542	541
<i>Depositocertificaten</i>	10 538	0	8	0	10 546	10 546
<i>Kasbons</i>	1 025	0	0	0	1 025	1 025
<i>Converteerbare obligaties</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Niet-converteerbare obligaties</i>	13 756	183	2 200	0	16 139	16 139
<i>Converteerbare achtergestelde schulden</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Niet-converteerbare achtergestelde schulden</i>	2 327	0	147	0	2 474	2 474
Repo's ⁴	2 565	0	0	0	2 565	2 565
<i>Met kredietinstellingen & beleggingsondernemingen</i>	2 262	0	0	0	2 262	2 262
<i>Met klanten</i>	302	0	0	0	303	303
Schulden m.b.t. beleggingscontracten ⁶	0	0	13 610	0	13 610	13 610
Derivaten	0	5 057	0	1 171	6 227	6 227
Baisseposities	0	1 708	0	0	1 708	1 708
<i>In aandelen</i>	0	14	0	0	14	14
<i>In schuldpapier</i>	0	1 693	0	0	1 693	1 693
Overige ⁵	2 190	0	0	0	2 190	2 161
Totaal	224 093	6 988	16 149	1 171	248 400	242 931
<i>a Waarvan deposito's van banken terugbetaalbaar op verzoek en onmiddellijk terugbetaalbaar</i>					4 669	

FINANCIËLE VERPLICHTINGEN, 31-12-2018

Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, excl. repo's ^a	23 684	0	0	0	23 684	–
Deposito's van klanten en schuldpapier, excl. repo's	192 004	226	2 061	0	194 291	–
<i>Zichtdeposito's</i>	79 893	0	0	0	79 893	–
<i>Termijndeposito's</i>	16 499	49	296	0	16 844	–
<i>Spaarrekeningen</i>	60 067	0	0	0	60 067	–
<i>Deposito's van bijzondere aard</i>	2 629	0	0	0	2 629	–
<i>Overige deposito's</i>	211	0	0	0	211	–
<i>Depositocertificaten</i>	15 575	0	8	0	15 583	–
<i>Kasbons</i>	1 700	0	0	0	1 700	–
<i>Converteerbare obligaties</i>	0	0	0	0	0	–
<i>Niet-converteerbare obligaties</i>	13 029	176	1 572	0	14 777	–
<i>Converteerbare achtergestelde schulden</i>	0	0	0	0	0	–
<i>Niet-converteerbare achtergestelde schulden</i>	2 402	0	186	0	2 588	–
Repo's ⁴	1 001	0	0	0	1 001	–
<i>Met kredietinstellingen & beleggingsondernemingen</i>	932	0	0	0	932	–
<i>Met klanten</i>	69	0	0	0	69	–
Schulden m.b.t. beleggingscontracten ⁶	0	0	12 949	0	12 949	–
Derivaten	0	4 673	0	1 111	5 784	–
Baisseposities	0	935	0	0	935	–
<i>In aandelen</i>	0	16	0	0	16	–
<i>In schuldpapier</i>	0	919	0	0	919	–
Overige ⁵	3 982	0	0	0	3 983	–
Totaal	220 671	5 834	15 010	1 111	242 626	–
<i>a Waarvan deposito's van banken terugbetaalbaar op verzoek en onmiddellijk terugbetaalbaar</i>					5 966	–

1 De boekwaarde benadert het maximale kredietrisico.

2 Het bedrag van de reverse repo's is nagenoeg gelijk aan het bedrag van de onderliggende (uitgeleende) activa.

3 Het betreft financiële activa die niet werden opgenomen bij de leningen en voorschotten aan klanten, omdat ze geen rechtstreeks verband houden met de commerciële kredietverlening.

4 Het bedrag van de repo's is nagenoeg gelijk aan het bedrag van de onderliggende (ontleende) activa (deels op balans en deels verkregen via reverse repo's).

5 Het betreft financiële verplichtingen die niet werden opgenomen bij de deposito's van klanten, omdat ze geen rechtstreeks verband houden met de commerciële depositowerving.

6 Het verschil tussen 'beleggingscontracten, verzekeringen' en 'schulden m.b.t. beleggingscontracten' kan verklaard worden door de presentatie van de niet-ontbundelde beleggingscontracten, die wel opgenomen zijn bij de 'beleggingscontracten, verzekeringen' bij de financiële activa maar op het passief opgenomen worden bij de post 'technische voorzieningen vóór herverzekering'.

- Als gevolg van de verwerving van de resterende 45% in ČMSS, waarin KBC nu via ČSOB 100% bezit, omvat de balans op 31 december 2019 deze maatschappij (voorheen vermogensmutatiemethode). Omwille van de vergelijkbaarheid hebben we een kolom 'totaal exclusief ČMSS' toegevoegd voor 2019. Meer informatie vindt u in toelichting 6.6 in dit verslag.
- Niet-converteerbare obligaties: hoofdzakelijk uitgaven van KBC Bank en in mindere mate van KBC Groep en KBC Ifima. Ze worden gewoonlijk geboekt tegen geamortiseerde kostprijs, maar wanneer ze *closely related embedded*-derivaten bevatten, worden ze geboekt in de categorie Gewaardeerd tegen reële waarde (cf. waarderingsregels). Die post bevat ook de uitgifte van een groene obligatielening (*green bond*) op 20 juni 2018 (500 miljoen euro en een looptijd van 5 jaar), geboekt tegen geamortiseerde kostprijs.
- Voor meer informatie over belangrijke nieuwe of terugbetaalde schulduitgaven: zie Geconsolideerd kasstroomoverzicht.
- Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen: bevat onder meer de financiering uit het TLTRO-programma van de ECB (in 2019 werd 6,5 miljard euro TLTRO II terugbetaald en 2,5 miljard euro TLTRO III opgenomen). Het management van KBC is er redelijk zeker van dat KBC zal voldoen aan de gerelateerde voorwaarden en bijgevolg werd de interest in overeenstemming daarmee geboekt.
- Overgedragen activa die blijvend erkend worden in hun geheel: KBC leent op regelmatige basis effecten uit en/of verkoopt effecten met de verbintenis die op een latere datum terug te kopen (repotransacties). De effecten die uitgeleend of verkocht worden met de verbintenis ze op een latere datum terug te kopen, worden overgedragen aan de tegenpartij, waarbij KBC in ruil cash of andere financiële activa ontvangt. KBC behoudt evenwel de voornaamste risico's en opbrengsten met betrekking tot die effecten en blijft bijgevolg die effecten opnemen in zijn balans. Bovendien wordt er een financiële schuld erkend ten belope van de ontvangen cash.
- Eind 2019 had KBC overgedragen activa die blijvend in hun geheel erkend worden in de vorm van repotransacties en uitgeleende effecten met een boekwaarde van 8 965 miljoen euro (schuldinstrumenten gecategoriseerd als Aangehouden voor handelsdoeleinden 539 miljoen euro, als Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI 351 miljoen euro en als Tegen geamortiseerde kostprijs 8 075 miljoen euro) en een gerelateerde financiële schuld met een boekwaarde van 2 565 miljoen euro (respectievelijk gerelateerd aan Aangehouden voor handelsdoeleinden 547 miljoen euro, Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI 344 miljoen euro en Tegen geamortiseerde kostprijs 1 674 miljoen euro). Eind 2018 had KBC overgedragen activa die blijvend in hun geheel erkend worden in de vorm van repotransacties en uitgeleende effecten met een boekwaarde van 3 412 miljoen euro (schuldinstrumenten gecategoriseerd als Aangehouden voor handelsdoeleinden 113 miljoen euro en als Tegen geamortiseerde kostprijs 3 298 miljoen euro) en een gerelateerde financiële schuld met een boekwaarde van 1 001 miljoen euro (respectievelijk gerelateerd aan Aangehouden voor handelsdoeleinden 48 miljoen euro, Tegen geamortiseerde kostprijs 953 miljoen euro). We wijzen erop dat KBC meer overgedragen activa op zijn balans heeft dan repotransacties, omdat bepaalde repotransacties worden gesaldeerd met reverserepotransacties als ze met dezelfde tegenpartij, in dezelfde valuta en met dezelfde einddatum worden uitgevoerd.
- Informatie over de verkoop van delen van de *legacy* kredietportefeuille in Ierland: zie toelichting 3.10.
- In 2019 werd de boekhoudkundige verwerking van *factoring* opnieuw beoordeeld in overeenstemming met IFRS. Er werd een wijziging uitgevoerd, die leidde tot een vermindering van 834 miljoen euro van handelsvorderingen en termijndeposito's en een herclassificatie van handelsvorderingen naar termijnkredieten voor een bedrag van 1 683 miljoen euro.

Toelichting 4.2: Financiële activa volgens portefeuille en kwaliteit

Toelichting 4.2.1: Financiële activa waarvoor bijzondere waardeverminderingen zijn geboekt

(in miljoenen euro)	Boekwaarde voor bijzondere verminderingen	Bijzondere waarde- verminderingen	Boekwaarde na bijzondere waarde- verminderingen
31-12-2019			
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs			
Leningen en voorschotten*	189 446	-2 855	186 592
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	165 326	-131	165 195
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	18 558	-254	18 304
Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)	5 381	-2 444	2 937
Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI)	182	-26	155
Schuldpapier	43 010	-12	42 998
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	42 934	-5	42 930
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	69	-2	67
Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)	7	-6	1
Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI)	0	0	0
Financiële activa tegen reële waarde via OCI			
Schuldpapier	18 793	-5	18 788
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	18 771	-4	18 767
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	22	-1	22
Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)	0	0	0
Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI)	0	0	0
31-12-2018			
Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs			
Leningen en voorschotten*	176 680	-3 523	173 157
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	153 081	-113	152 969
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	16 983	-305	16 678
Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)	6 461	-3 062	3 399
Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI)	154	-42	112
Schuldpapier	41 660	-11	41 649
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	41 409	-5	41 405
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	244	-1	243
Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)	7	-6	2
Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI)	0	0	0
Financiële activa tegen reële waarde via OCI			
Schuldpapier	18 026	-6	18 020
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	17 585	-4	17 581
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	441	-2	439
Categorie 3 (ECL over resterende looptijd)	0	0	0
Verworven of gecreëerde financiële activa met verminderde kredietwaardigheid (POCI)	0	0	0

* De boekwaarde na bijzondere waardeverminderingen in deze toelichting komt overeen met de som van de lijnen Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, excl. reverse repo's, Leningen en voorschotten aan klanten, excl. reverse repo's en Reverse repo's in toelichting 4.1. (in de kolom Tegen geamortiseerde kostprijs).

- In 2019 zijn er financiële activa in categorie 2 en 3 met een nettoboekwaarde van 213 miljoen euro onderhevig geweest aan modificaties die niet resulteerden in *derecognition*. De brutoboekwaarde van financiële activa in categorie 1 die onderhevig geweest zijn aan modificaties die niet resulteerden in *derecognition* bedroeg in 2019 712 miljoen euro. In 2018 was dat respectievelijk 375 miljoen euro en 746 miljoen euro. Modificatiewinsten/-verliezen worden opgenomen bij de bijzondere waardeverminderingen, maar waren beperkt in 2019 en 2018.
- In 2019 is een brutoboekwaarde van 651 miljoen euro aan financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs afgeschreven, maar nog steeds onderhevig aan *enforcement*activiteiten (in 2018 bedroeg dit 245 miljoen euro).
- Een groot deel van de daling van bijzondere waardeverminderingen houdt verband met de boekhoudkundige afschrijving van leningen, waarvoor volledige voorzieningen waren geboekt (1,0 miljard euro in 2019, waarvan 0,5 miljard euro met betrekking tot de *legacy* portefeuille in Ierland) en de verkoop van delen van de Ierse *legacy* portefeuille in 2018 en 2019 (zie toelichting 3.10).

Toelichting 4.2.2. Details over bijzondere waardeverminderingen

(in miljoenen euro)	Categorie 1 Onderhevig aan 12 maan- den ECL	Categorie 2 Onderhevig aan ECL over reste- rende looptijd	Categorie 3 Onderhevig aan ECL over resterende looptijd	Onderhevig aan ECL over restere- nde looptijd - voor verworven of gecreëerde activa met verminderde kredietwaardig- heid	Totaal
2019					
LENINGEN EN VOORSCHOTTEN TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS					
Bijzondere waardeverminderingen op 01-01-2019	113	305	3 062	42	3 523
Mutaties met resultaatsinvloed ¹	20	-49	278	-6	242
Overdracht van financiële activa					
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	-5	66	53	0	114
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	4	-61	51	1	-5
Categorie 3 non-performing (ECL over resterende looptijd)	0	8	-34	-2	-27
Nieuwe financiële activa ²	34	18	25	0	77
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	-2	-55	200	-3	140
Veranderingen in model of methodologie	-3	-10	0	0	-13
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	-8	-14	-36	-3	-60
Andere	0	-1	17	0	16
Mutaties zonder resultaatsinvloed	-2	-2	-897	-9	-910
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	-6	-11	-944	-13	-975
Veranderingen in de consolidatiekring	4	10	84	0	98
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0	0
Andere	1	-1	-37	4	-33
Bijzondere waardeverminderingen op 31-12-2019	131	254	2 444	26	2 855
SCHULDPAPIER TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS					
Bijzondere waardeverminderingen op 01-01-2019	5	1	6	0	11
Mutaties met resultaatsinvloed ¹	0	1	0	0	1
Overdracht van financiële activa					
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	0	2	0	0	2
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	0	0	0	0	0
Categorie 3 non-performing (ECL over resterende looptijd)	0	0	0	0	0
Nieuwe financiële activa ²	0	0	0	0	0
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	0	-1	0	0	-1
Veranderingen in model of methodologie	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
Mutaties zonder resultaatsinvloed	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	0	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0	0	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
Bijzondere waardeverminderingen op 31-12-2019	5	2	6	0	12
SCHULDPAPIER GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE MET VERWERKING VAN WAARDEVERANDERINGEN IN OCI					
Bijzondere waardeverminderingen op 01-01-2019	4	2	0	0	6
Mutaties met resultaatsinvloed ¹	0	-1	0	0	-1
Overdracht van financiële activa					
Categorie 1 (ECL over 12 maanden)	0	0	0	0	0
Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)	0	-1	0	0	-1
Categorie 3 non-performing (ECL over resterende looptijd)	0	0	0	0	0
Nieuwe financiële activa ²	1	0	0	0	1
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	-1	0	0	0	0
Veranderingen in model of methodologie	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
Mutaties zonder resultaatsinvloed	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	0	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0	0	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
Bijzondere waardeverminderingen op 31-12-2019	4	1	0	0	5

2018

LENINGEN EN VOORSCHOTTEN TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS

Bijzondere waardeverminderingen op 01-01-2018	97	357	4 495	58	5 006
Mutaties met resultaatsinvloed ¹	26	-42	44	-13	15
Overdracht van financiële activa					
<i>Categorie 1 (ECL over 12 maanden)</i>	-9	63	58	0	112
<i>Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)</i>	4	-89	49	0	-36
<i>Categorie 3 non-performing (ECL over resterende looptijd)</i>	1	17	-76	-4	-62
Nieuwe financiële activa ²	66	83	159	5	313
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	-27	-99	124	3	1
Veranderingen in model of methodologie	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	-9	-14	-278	-18	-319
Andere	0	-1	7	0	6
Mutaties zonder resultaatsinvloed	-10	-10	-1 476	-2	-1 499
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	-9	-7	-1 454	-22	-1 492
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0	0	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0	0
Andere	-1	-3	-23	20	-7
Bijzondere waardeverminderingen op 31-12-2018	113	305	3 062	42	3 523

SCHULDPAPIER TEGEN GEAMORTISEERDE KOSTPRIJS

Bijzondere waardeverminderingen op 01-01-2018	6	1	9	0	16
Mutaties met resultaatsinvloed ¹	-1	0	0	0	-1
Overdracht van financiële activa					
<i>Categorie 1 (ECL over 12 maanden)</i>	-1	1	0	0	0
<i>Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)</i>	0	0	0	0	0
<i>Categorie 3 non-performing (ECL over resterende looptijd)</i>	0	0	0	0	0
Nieuwe financiële activa ²	0	0	0	0	0
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	0	-1	0	0	-1
Veranderingen in model of methodologie	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
Mutaties zonder resultaatsinvloed	0	0	-4	0	-4
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	-2	0	-2
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0	0	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0	0
Andere	0	0	-1	0	-1
Bijzondere waardeverminderingen op 31-12-2018	5	1	6	0	11

SCHULDPAPIER GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE MET VERWERKING VAN WAARDEVERANDERINGEN IN OCI

Bijzondere waardeverminderingen op 01-01-2018)	6	2	0	0	9
Mutaties met resultaatsinvloed ¹	-2	0	0	0	-3
Overdracht van financiële activa					
<i>Categorie 1 (ECL over 12 maanden)</i>	-2	2	0	0	0
<i>Categorie 2 (ECL over resterende looptijd)</i>	0	-1	0	0	-1
<i>Categorie 3 non-performing (ECL over resterende looptijd)</i>	0	0	0	0	0
Nieuwe financiële activa ²	0	0	0	0	0
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	-1	-1	0	0	-2
Veranderingen in model of methodologie	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
Mutaties zonder resultaatsinvloed	0	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn ³	0	0	0	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0	0	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0	0
Andere	0	0	0	0	0
Bijzondere waardeverminderingen op 31-12-2018	4	2	0	0	6

1 Recuperaties op al afgeschreven kredieten worden wel verwerkt in de winst-en-verliesrekening bij de 'bijzondere waardeverminderingen op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs en tegen reële waarde via OCI', maar worden niet in deze tabel opgenomen, aangezien ze geen invloed hebben op de waardeverminderingen die in de balans zijn uitgedrukt.

2 Bevat ook bijzondere waardeverminderingen gerelateerd aan nieuwe financiële activa ten gevolge van uitoefening van al bestaande verstrekte verbintenissen en financiële garanties buiten balans.

3 *Derecognition* zonder resultaatsinvloed vindt plaats wanneer de aanpassing van de waardevermindering al *upfront* was doorgevoerd (bijvoorbeeld op het moment van de verkoopovereenkomst (desinvesteringen) of aanpassing van de waardevermindering vóór de afschrijving). *Derecognition* met resultaatsinvloed vindt plaats wanneer de waardevermindering op hetzelfde moment plaatsvindt (bijvoorbeeld in geval van kwijtschelding van schulden).

- Voorzieningen voor verbintenissen en financiële garanties: zie toelichting 5.7.2
- Invloed van wijzigingen in bijzondere waardeverminderingen op de winst-en-verliesrekening: zie toelichting 3.10.
- De kredietportefeuille omvat het belangrijkste deel van de financiële activa. Op basis van interne managementrapportering lichten we in

het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? (onder Kredietrisico) de samenstelling en kwaliteit van de kredietportefeuille toe. De door de commissaris geauditeerde delen uit dat hoofdstuk sommen we vooraan in dat hoofdstuk op.

Toelichting 4.3: Maximaal kredietrisico en *offsetting*

(in miljoenen euro)	Maximaal kredietrisico (A)	Ontvangen waarborgen en andere <i>credit enhancements</i> (B)	Netto (A-B)
31-12-2019			
Onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	282 940	128 142	154 798
<i>Waarvan categorie 3 non-performing (AC en FVOCI)</i>	3 189	2 737	452
Schuldpapier	61 786	69	61 718
Leningen en voorschotten exclusief reverse repo's	160 996	92 683	68 313
Reverse repo's	25 596	25 575	20
Overige financiële activa	1 049	0	1 049
Buitenbalansverplichtingen	33 512	9 814	23 697
Niet onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	6 867	1 804	5 063
Schuldpapier	1 327	0	1 327
Leningen en voorschotten exclusief reverse repo's	218	171	47
<i>Waarvan bij eerste opname aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVO)</i>	0	0	0
Reverse repo's	0	0	0
Derivaten	5 322	1 633	3 689
Overige financiële activa	0	0	0
Buitenbalansverplichtingen	0	0	0
Totaal	289 807	129 946	159 861
31-12-2018			
Onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	268 449	95 932	172 517
<i>Waarvan categorie 3 non-performing (AC en FVOCI)</i>	3 733	2 476	1 256
Schuldpapier	59 669	59	59 610
Leningen en voorschotten exclusief reverse repo's	152 024	70 384	81 640
Reverse repo's	21 133	21 082	52
Overige financiële activa	1 986	0	1 986
Buitenbalansverplichtingen	33 637	4 407	29 230
Niet onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen	5 996	1 320	4 677
Schuldpapier	768	0	768
Leningen en voorschotten exclusief reverse repo's	98	53	45
<i>Waarvan bij eerste opname aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVO)</i>	13	13	0
Reverse repo's	0	0	0
Derivaten	5 124	1 266	3 858
Overige financiële activa	6	0	6
Buitenbalansverplichtingen	0	0	0
Totaal	274 445	97 251	177 194

- Maximaal kredietrisico van een financieel actief is de nettoboekwaarde. Het maximale kredietrisico bevat, naast de bedragen op de balans, ook het niet-opgenomen deel van de onherroepelijk verstrekte kredietlijnen, de verstrekte financiële garanties en de andere onherroepelijk verstrekte verbintenissen.
- De kredietportefeuille omvat het belangrijkste deel van de financiële activa. Op basis van interne managementrapportering lichten we in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? (onder Kredietrisico) de samenstelling en kwaliteit van de kredietportefeuille toe. De door de

commissaris geauditeerde delen uit dat hoofdstuk sommen we vooraan in dat hoofdstuk op.

- Ontvangen waarborgen en *credit enhancements*: worden opgenomen tegen marktwaarde en beperkt tot het uitstaande bedrag van de betreffende leningen.

Financiële instrumenten onderhevig aan <i>netting</i> , afdwingbare <i>netting</i> -raamovereenkomsten en soortgelijke overeenkomsten	Brutobedrag van erkende financiële instrumenten	Brutobedragen van erkende financiële instrumenten die verrekend worden (<i>netting</i>)	Nettobedragen van financiële instrumenten gepresenteerd op de balans	Bedragen die niet verrekend worden op de balans (<i>netting</i>)			Nettobedrag
				Financiële instrumenten	Kaswaarborgen	Effectenwaarborgen	

(in miljoenen euro)

31-12-2019

FINANCIËLE ACTIVA

Derivaten	11 252	5 930	5 322	2 635	1 151	230	1 306
<i>Derivaten, exclusief central clearing houses</i>	5 275	0	5 275	2 635	1 151	230	1 259
<i>Derivaten met central clearing houses*</i>	5 977	5 930	47	0	0	0	47
Reverse repo's, geleende effecten en soortgelijke overeenkomsten	39 517	13 921	25 596	584	0	24 975	37
<i>Reverse repo's</i>	39 517	13 921	25 596	584	0	24 975	37
<i>Geleende effecten</i>	0	0	0	0	0	0	0
Andere financiële instrumenten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	50 768	19 851	30 918	3 219	1 151	25 205	1 344

FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

Derivaten	12 157	5 930	6 227	2 612	1 762	619	1 235
<i>Derivaten, exclusief central clearing houses</i>	6 158	0	6 158	2 612	1 762	619	1 166
<i>Derivaten met central clearing houses*</i>	5 999	5 930	69	0	0	0	69
Repo's, uitgeleende effecten en soortgelijke overeenkomsten	16 486	13 921	2 565	1 405	0	1 160	0
<i>Repo's</i>	16 486	13 921	2 565	1 405	0	1 160	0
<i>Uitgeleende effecten</i>	0	0	0	0	0	0	0
Andere financiële instrumenten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	28 643	19 851	8 792	4 017	1 762	1 778	1 235

31-12-2018

FINANCIËLE ACTIVA

Derivaten	8 440	3 316	5 124	2 912	737	273	1 202
<i>Derivaten, exclusief central clearing houses</i>	5 113	0	5 113	2 912	737	273	1 191
<i>Derivaten met central clearing houses*</i>	3 327	3 316	11	0	0	0	11
Reverse repo's, geleende effecten en soortgelijke overeenkomsten	30 785	9 651	21 134	0	0	21 131	3
<i>Reverse repo's</i>	30 785	9 651	21 134	0	0	21 131	3
<i>Geleende effecten</i>	0	0	0	0	0	0	0
Andere financiële instrumenten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	39 225	12 967	26 258	2 912	737	21 404	1 205

FINANCIËLE VERPLICHTINGEN

Derivaten	9 100	3 316	5 784	2 912	1 581	330	961
<i>Derivaten, exclusief central clearing houses</i>	5 770	0	5 770	2 912	1 581	330	947
<i>Derivaten met central clearing houses*</i>	3 330	3 316	14	0	0	0	14
Repo's, uitgeleende effecten en soortgelijke overeenkomsten	10 653	9 651	1 001	0	0	943	58
<i>Repo's</i>	10 653	9 651	1 001	0	0	943	58
<i>Uitgeleende effecten</i>	0	0	0	0	0	0	0
Andere financiële instrumenten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	19 753	12 967	6 785	2 912	1 581	1 273	1 019

* Kaswaarborgen, rekening bij centrale clearinghuizen inbegrepen in het brutobedrag.

- De criteria voor *netting* zijn vervuld als KBC momenteel een wettelijk afdwingbaar recht heeft om de erkende financiële activa en financiële passiva te verrekenen en de intentie heeft om de transacties af te wikkelen op een nettobasis, of het financieel actief en het financieel passief simultaan te realiseren. De financiële activa en financiële passiva die op die manier verrekend worden, zijn gerelateerd aan financiële instrumenten die verhandeld werden via (centrale) clearinghuizen.
- Onder Bedragen die niet verrekend worden op de balans worden in de kolom Financiële instrumenten de bedragen van financiële instrumenten weergegeven die afgesloten worden onder een afdwingbaar *netting*-raamakkoord of een gelijkaardig akkoord dat niet aan de criteria voldoet zoals gedefinieerd onder IAS 32. Die bedragen refereren aan die situaties waar *netting* alleen kan worden

toegepast in het geval van verzuim, insolventie of bankroet van een van de tegenpartijen. Hetzelfde principe is van toepassing voor financiële instrumenten die gegeven of ontvangen worden als waarborg. Voor waarborgen ontvangen in de vorm van niet-contanten (in de kolom Effectenwaarborgen onder Bedragen die niet verrekend worden op de balans) zal de waarde in de tabel die zijn die overeenstemt met de marktwaarde, en het is die waarde die gebruikt wordt in het geval van verzuim, insolventie of bankroet van een van de tegenpartijen.

Toelichting 4.4: Reële waarde van financiële instrumenten – algemeen

- Bij KBC worden alle interne waarderingsmodellen door een onafhankelijke *Risk Validation Unit* gevalideerd. Bovendien heeft het Directiecomité een *Group Valuation Committee* (GVC) aangesteld om ervoor te zorgen dat KBC en zijn entiteiten voldoen aan alle wettelijke bepalingen over de waardering van financiële instrumenten die gewaardeerd worden tegen reële waarde. Het GVC bewaakt de consistente implementatie van het *KBC Valuation Framework*, dat bestaat uit verschillende richtlijnen (waaronder de *Group Valuation Policy*, *Group Market Value Adjustments Policy* en de *Group Parameter Review Policy*). Het GVC komt minstens tweemaal per kwartaal samen om belangrijke wijzigingen in waarderingsmethoden (inclusief, maar niet beperkt tot, modellen, marktdata, inputparameters) of afwijkingen van *Group Policies* voor financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde goed te keuren. Het GVC bestaat uit leden van Finance, Risicobeheer en Middle Office. Elk kwartaal worden er *valuation uncertainty measurements* uitgevoerd en gerapporteerd aan het GVC. Ten slotte neemt een speciaal daartoe samengesteld team reële waarden onder de loop die het resultaat zijn van een waarderingsmodel.
- De reële waarde van hypothecaire kredieten en terminkredieten die niet tegen reële waarde in de balans zijn opgenomen (zie tabel), wordt bepaald door contractuele kasstromen tegen de risicovrije rentevoet te verdisconteren. Die berekening wordt dan gecorrigeerd voor kredietrisico door rekening te houden met marges verkregen op gelijkaardige, maar recent uitgegeven, kredieten. De reële waarde houdt voor de belangrijkste portefeuilles rekening met *prepayment risks* en *cap*-opties. De reële waarde van zichtdeposito's en depositoboekjes (beide onmiddellijk opvraagbaar) wordt verondersteld gelijk te zijn aan de boekwaarde.
- Naar aanleiding van de eerste toepassing van IFRS 9 op 1 januari 2018 werd voor een totale boekwaarde van 15 060 miljoen euro aan schuldinstrumenten geherclassificeerd van voor verkoop beschikbare financiële activa naar financiële activa aangehouden tegen geamortiseerde kostprijs. Wegens die herclassificatie werd in 2019 voor 107 miljoen euro reëlewaardeverandering vóór belastingen niet geboekt in de herwaarderingsreserves (-203 miljoen euro in 2018). De reële waarde van die geherclassificeerde portefeuille (na terugbetalingen) bedroeg 10 350 miljoen euro eind 2019.

Reële waarde van financiële instrumenten die niet tegen reële waarde op de balans zijn opgenomen (in miljoenen euro)	Financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs		Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs	
	Boekwaarde	Reële waarde	Boekwaarde	Reële waarde
31-12-2019				
FINANCIËLE ACTIVA				
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen inclusief rev. repo's	30 843	31 101	–	–
Leningen en voorschotten aan klanten inclusief reverse repo's	155 749	157 376	–	–
Schuldpapier	42 998	45 802	–	–
Overige	1 049	1 049	–	–
Totaal	230 639	235 328	–	–
Niveau 1	–	39 980	–	–
Niveau 2	–	45 517	–	–
Niveau 3	–	149 832	–	–
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN				
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, inclusief repo's	–	–	20 993	21 148
Deposito's van klanten en schuldpapier, incl. repo's	–	–	200 910	200 567
Schulden m.b.t. beleggingscontracten	–	–	0	0
Overige	–	–	2 190	2 185
Totaal	–	–	224 093	223 899
Niveau 1	–	–	–	10
Niveau 2	–	–	–	87 350
Niveau 3	–	–	–	136 540
31-12-2018				
FINANCIËLE ACTIVA				
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen inclusief rev. repo's	26 046	26 223	–	–
Leningen en voorschotten aan klanten inclusief reverse repo's	147 111	146 186	–	–
Schuldpapier	41 649	44 301	–	–
Overige	1 986	1 986	–	–
Totaal	216 792	218 696	–	–
Niveau 1	–	39 041	–	–
Niveau 2	–	44 474	–	–
Niveau 3	–	135 180	–	–
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN				
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, inclusief repo's	–	–	24 616	24 230
Deposito's van klanten en schuldpapier, incl. repo's	–	–	192 073	191 824
Schulden m.b.t. beleggingscontracten	–	–	0	0
Overige	–	–	3 982	3 988
Totaal	–	–	220 671	220 042
Niveau 1	–	–	–	0
Niveau 2	–	–	–	98 222
Niveau 3	–	–	–	121 820

Toelichting 4.5: Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – waarderingshiërarchie

(in miljoenen euro)

	31-12-2019				31-12-2018			
Waarderingshiërarchie	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
FINANCIËLE ACTIVA GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE								
Verplicht tegen reële waarde, niet aangehouden voor handelsdoeleinden (incl. <i>overlay</i>)								
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, incl. reverse repo's	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten, incl. reverse repo's	0	0	218	218	0	0	85	85
Aandelen	1 370	0	68	1 438	1 210	0	39	1 249
Beleggingscontracten, verzekeringen	14 143	441	0	14 584	13 417	420	0	13 837
Schuldpapier	24	0	35	58	18	3	32	54
<i>Waarvan overheidsobligaties</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
Aangehouden voor handelsdoeleinden								
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, incl. reverse repo's	0	1	0	1	0	1	0	1
Leningen en voorschotten aan klanten, incl. reverse repo's	0	0	0	0	0	0	0	0
Aandelen	574	258	0	833	564	200	0	763
Schuldpapier	1 110	157	1	1 269	455	182	77	714
<i>Waarvan overheidsobligaties</i>	1 053	96	0	1 149	398	127	33	557
Derivaten	0	3 965	1 199	5 163	0	4 023	918	4 942
Overige	0	0	0	0	0	6	0	6
Bij eerste opname aangeduid als gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening (FVO)								
Leningen en voorschotten aan kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, incl. reverse repo's	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen en voorschotten aan klanten, incl. reverse repo's	0	0	0	0	0	13	0	13
Schuldpapier	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Waarvan overheidsobligaties</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
Tegen reële waarde via OCI								
Aandelen	12	6	232	249	11	12	236	259
Schuldpapier	14 933	3 624	231	18 788	13 761	4 054	205	18 020
<i>Waarvan overheidsobligaties</i>	10 139	2 153	78	12 370	10 082	1 865	77	12 025
Afdekkingsderivaten								
Derivaten	0	158	0	158	0	183	0	183
Totaal								
Totaal financiële activa gewaardeerd tegen reële waarde	32 166	8 611	1 982	42 759	29 436	9 096	1 593	40 125
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN GEWAARDEERD TEGEN REËLE WAARDE								
Aangehouden voor handelsdoeleinden								
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, incl. repo's	0	0	0	0	0	0	0	0
Deposito's van klanten en schuldpapier, incl. repo's	0	39	183	223	0	49	176	226
Derivaten	0	3 220	1 837	5 057	0	3 304	1 369	4 673
Baisseposities	1 708	0	0	1 708	831	104	0	935
Overige	0	0	0	0	0	0	0	0
Gewaardeerd tegen reële waarde								
Deposito's van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, incl. repo's	0	0	0	0	0	0	0	0
Deposito's van klanten en schuldpapier, incl. repo's	0	657	1 883	2 539	0	838	1 223	2 061
Schulden m.b.t. beleggingscontracten	13 610	0	0	13 610	12 931	17	0	12 949
Overige	0	0	0	0	0	0	0	0
Afdekkingsderivaten								
Derivaten	0	1 171	0	1 171	0	1 111	0	1 111
Totaal								
Totaal financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde	15 317	5 087	3 903	24 308	13 763	5 424	2 768	21 955

- De waarderingshiërarchie verdeelt de waarderingstechnieken, samen met de respectieve waarderingsparameters waarop die gebaseerd zijn, op basis van prioriteit, in drie niveaus.
 - De waarderingshiërarchie kent de hoogste prioriteit toe aan parameters van niveau 1. Dat betekent dat, als er een actieve markt bestaat, gepubliceerde prijsnoteringen moeten worden gebruikt om het financiële actief of passief tegen reële waarde te waarderen. Parameters van niveau 1 zijn gepubliceerde (genoteerde) prijzen afkomstig van een beurs, een handelaar, een makelaar, een sectorgroep, een waarderingsdienst (*pricing service*) of een regelgevende instantie. Die prijzen zijn eenvoudig en op regelmatige basis beschikbaar en zijn ontleend aan huidige en regelmatig uitgevoerde markttransacties tussen onafhankelijke partijen op actieve markten die voor KBC toegankelijk zijn. De reële waarde is dan gebaseerd op de marktwaarde die wordt afgeleid van de huidige beschikbare transactieprijs. Er wordt geen waarderingstechniek (model) gebruikt.
 - Als er geen prijsnoteringen beschikbaar zijn, bepaalt de rapporterende entiteit de reële waarde met behulp van een waarderingstechniek (model) op basis van waarneembare of niet-waarneembare parameters. Het gebruik van waarneembare parameters moet worden gemaximaliseerd, terwijl het gebruik van niet-waarneembare parameters moet worden geminimaliseerd. Waarneembare parameters worden ook parameters van niveau 2 genoemd. Ze weerspiegelen alle factoren die marktdeelnemers bij de waardering van het actief of de verplichting tegen reële waarde in overweging zouden nemen op basis van marktgegevens afkomstig van bronnen die onafhankelijk zijn van de rapporterende entiteit. Waarneembare waarderingsparameters zijn bijvoorbeeld de risicovrije rente, wisselkoersen van vreemde valuta, aandelenkoersen en de impliciete volatiliteit. Waarderingstechnieken op basis van waarneembare parameters zijn onder andere: verdiscontering van toekomstige kasstromen, vergelijking met de huidige of recente reële waarde van een ander soortgelijk instrument.
 - Niet-waarneembare parameters worden ook parameters van niveau 3 genoemd. Ze zijn gebaseerd op de assumpties die marktpartijen volgens de rapporterende entiteit zouden gebruiken bij de waardering van het actief of de verplichting (inclusief assumpties over de betrokken risico's). Niet-waarneembare parameters weerspiegelen een markt die niet actief is. Waarderingsparameters die benaderingen zijn voor niet-waarneembare parameters (*proxy*) en correlatiefactoren kunnen worden beschouwd als niet-waarneembaar op de markt.
- Als de parameters die worden gebruikt om de reële waarde van een actief of passief te bepalen in verschillende niveaus van de waarderingshiërarchie kunnen worden ondergebracht, dan wordt de reële waarde van het gehele actief of passief geklasseerd volgens het laagste niveau van de betreffende parameters die een belangrijke invloed hebben op de totale reële waarde van het actief of passief. Bijvoorbeeld: als de berekening van de reële waarde gebaseerd is op waarneembare parameters, waarbij belangrijke aanpassingen van die waarde nodig zijn op basis van niet-waarneembare parameters, dan valt die waarderingmethode onder niveau 3 van de waarderingshiërarchie.
- De waarderingshiërarchie en de classificatie in die waarderingshiërarchie van de meest gebruikte financiële instrumenten vindt u in de tabel. De tabel geeft een overzicht van het niveau waaronder financiële instrumenten doorgaans worden geklasseerd, maar uitzonderingen zijn mogelijk. Met andere woorden: hoewel de meerderheid van een bepaald type financiële instrumenten geklasseerd wordt op het in de tabel vermelde niveau, kan een klein deel van die instrumenten geklasseerd zijn op een ander niveau.
- Bij overdrachten tussen verschillende niveaus van de waarderingshiërarchie hanteert KBC het principe dat die plaatsvinden aan het einde van de rapporteringsperiode. Voor meer details over overdrachten tussen de verschillende niveaus: zie toelichting 4.6. en 4.7.

	Soort instrument	Producten	Type waardering
Niveau 1	Liquide financiële instrumenten waarvoor genoteerde koersen regelmatig beschikbaar zijn	Valutacontantcontracten, beursgenoteerde financiële futures, beursgenoteerde opties, beursgenoteerde aandelen, beursgenoteerde fondsen (ETF), liquide overheidsobligaties, andere liquide obligaties, liquide asset backed securities op actieve markten	Mark-to-market (gepubliceerde prijsnoteringen op een actieve markt), voor obligaties: BVAL.
Niveau 2	Plain vanilla / liquide derivaten	(Cross-Currency) Renteswaps (IRS), valutawaps, valutatermijncontracten, rentetermijncontracten (FRA), inflatieswaps, dividendswaps en -futures, commodity swaps, reverse floaters, opties op obligatiefutures, opties op rentefutures, overnight index swaps, FX reset	Verdiscontering van toekomstige kasstromen op basis van verdisconterings- en inschattingcurves (op basis van gepubliceerde depositoquoteringen, FX swaps en (CC)IRS)
		Caps en floors, renteopties, Europese en Amerikaanse valutaopties, forward start-opties, digitale valutaopties, FX strips van eenvoudige opties, Europese swaptions, constant maturity swaps (CMS), European cancelable IRS, compound options, commodity options	Waarderingsmodel voor opties op basis van waarneembare parameters (bv. volatiliteit)
	Lineaire financiële activa (zonder optionele kenmerken) – cashinstrumenten	Deposito's, eenvoudige kasstromen, transacties in het kader van repo's	Verdiscontering van toekomstige kasstromen op basis van verdisconterings- en inschattingcurves (op basis van gepubliceerde depositoquoteringen, FX swaps en (CC)IRS)
	Halfliquide obligaties/ABS	Halfliquide obligaties / asset backed securities	BVAL, prijsstelling door derden (bv. leadmanager), prijscontrole a.d.h.v. alternatieve observeerbare marktgegevens, of via vergelijkbare spreadmethode
Niveau 2	Schuldinstrumenten	Eigen uitgiftes door KBC Ifima (passiva), hypotheekobligaties op het actief van CSOB	Verdiscontering van toekomstige kasstromen en waardering van gerelateerde derivaten op basis van observeerbare parameters
	Lineaire financiële passiva (cashinstrumenten)	Leningen, thesauriebewijzen	Verdiscontering van toekomstige kasstromen op basis van verdisconterings- en inschattingcurves (op basis van gepubliceerde depositoquoteringen, FX swaps en (CC)IRS)
	Niveau 3	Exotische derivaten	Target profit forwards, Europese en Amerikaanse aandelenopties, Bermudan swaptions, digitale renteopties, quanto-renteopties, digitale aandelenopties, composite aandelenopties, Aziatische aandelenopties, barrieropties op aandelen, quanto-digital FX options, FX Asian options, FX European barrier options, FX simple digital barrier options, FX touch rebate, inflatieopties, Bermudan cancelable IRS, CMS spread options, CMS interest rate caps/floors, (callable) range accruals, outperformance options, autocallable options, lookback options
Illiquide instrumenten met kredietkoppeling		Collateralised debt obligations (notes)	Waarderingsmodel op basis van de correlatie tussen de respectieve defaultkansen van de onderliggende activa
Private Equity Investments		Private equity en niet-genoteerde deelnemingen	Op basis van de waarderingsrichtlijnen van de EVCA (European Private Equity & Venture Capital Association)
Illiquide obligaties / ABS		Illiquide (hypotheek)obligaties / Asset backed securities die indicatief worden geprijsd door één prijsleverancier op een niet-actieve markt	BVAL, prijsstelling door derden (bv. leadmanager), geen prijscontrole mogelijk door gebrek aan beschikbare/betrouwbare alternatieve marktgegevens
Niveau 3	Schuldinstrumenten	Eigen uitgiftes door KBC (KBC Ifima)	Verdiscontering van toekomstige kasstromen en waardering van gerelateerde derivaten op basis van niet-observeerbare parameters (indicatieve prijsstelling door derden voor de derivaten)

Toelichting 4.6: Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – overdrachten tussen niveau 1 en 2

- Overdrachten in 2019: KBC herklasseerde voor 98 miljoen euro aan financiële instrumenten van niveau 1 naar niveau 2. Het herklasseerde ook voor ongeveer 764 miljoen euro aan financiële instrumenten van niveau 2 naar niveau 1. Het grootste deel van die herklasseringen gebeurde wegens een gewijzigde liquiditeit van overheids- en bedrijfsobligaties.
- Overdrachten in 2018: KBC herklasseerde voor 740 miljoen euro aan financiële instrumenten van niveau 1 naar niveau 2. Het herklasseerde ook voor ongeveer 628 miljoen euro aan financiële instrumenten van

niveau 2 naar niveau 1. Het grootste deel van die herklasseringen gebeurde wegens een gewijzigde liquiditeit van overheids- en bedrijfsobligaties.

Toelichting 4.7: Financiële instrumenten die tegen reële waarde worden gewaardeerd – focus op niveau 3

- Belangrijke bewegingen met betrekking tot financiële instrumenten geklasseerd in niveau 3 van de waarderingshiërarchie in 2019:
 - Activa aangehouden voor handelsdoeleinden: de reële waarde van derivaten stijgt met 280 miljoen euro, voornamelijk door reëlewaardeveranderingen en nieuwe transacties, deels gecompenseerd door instrumenten die op vervaldag kwamen. De reële waarde van schuldinstrumenten daalde met 77 miljoen euro, hoofdzakelijk door verkopen.
 - Financiële activa verplicht gewaardeerd tegen reële waarde (niet aangehouden voor handelsdoeleinden): de reële waarde van de leningen en voorschotten steeg met 133 miljoen euro, voornamelijk door nieuwe transacties, deels gecompenseerd door instrumenten die op vervaldag kwamen. De reële waarde van de aandelen steeg met 30 miljoen euro, voornamelijk als gevolg van nieuwe posities.
 - Activa tegen reële waarde via OCI: de reële waarde van de schuldinstrumenten steeg met 22 miljoen euro voornamelijk door nieuwe posities, deels gecompenseerd door instrumenten die op vervaldag kwamen en verkopen.
 - Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden: de reële waarde van derivaten steeg met 468 miljoen euro, voornamelijk reëlewaardeveranderingen en door nieuwe transacties, deels gecompenseerd door instrumenten die op vervaldag kwamen.
 - Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening: de reële waarde van schuldinstrumenten steeg met 660 miljoen euro, voornamelijk door nieuwe uitgiftes en reëlewaardeveranderingen.
- Belangrijke bewegingen met betrekking tot financiële instrumenten geklasseerd in niveau 3 van de waarderingshiërarchie in 2018:
 - Activa aangehouden voor handelsdoeleinden: de reële waarde van derivaten daalde met 859 miljoen euro, vooral door instrumenten die hun eindvervaldag bereikten en reëlewaardeveranderingen, deels gecompenseerd door nieuwe transacties. Schuldinstrumenten daalden met 52 miljoen euro, vooral door verkopen.
 - Activa tegen reële waarde via OCI (daling van de reële waarde met 371 miljoen euro): de reële waarde van schuldinstrumenten tegen reële waarde via OCI daalde met 369 miljoen euro. Dat kwam vooral door een verschuiving uit niveau 3 (netto 329 miljoen euro). De meerderheid daarvan heeft te maken met een gewijzigde liquiditeit van obligaties. De daling werd versterkt door instrumenten die hun eindvervaldag bereikten, verkopen en reëlewaardeveranderingen (-63 miljoen euro), deels gecompenseerd door aankopen (+29 miljoen euro). De reële waarde van aandelen tegen reële waarde via OCI daalde met 26 miljoen euro.
 - Financiële verplichtingen aangehouden voor handelsdoeleinden (daling van de reële waarde met 673 miljoen euro) door de combinatie van een daling van de reële waarde van afgeleide producten en een toename van de uitgegeven schuldinstrumenten: de reële waarde van derivaten daalde met 849 miljoen euro, vooral door instrumenten die hun eindvervaldag bereikten en reëlewaardeveranderingen, deels gecompenseerd door nieuwe posities en de reële waarde van uitgegeven schuldinstrumenten steeg met 176 miljoen euro, vooral door verschuivingen naar niveau 3.
 - Financiële verplichtingen gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening: de reële waarde van uitgegeven schuldinstrumenten steeg met 638 miljoen euro, vooral door nieuwe uitgiften en verschuivingen naar niveau 3, voor een groot deel gecompenseerd door instrumenten die hun eindvervaldag bereikten.
- Sommige activa van niveau 3 zijn geassocieerd of economisch gehedged door identieke verplichtingen van niveau 3, waardoor de blootstelling van KBC aan niet-observeerbare parameters lager is dan uit de brutocijfers zou kunnen blijken. Het merendeel van de instrumenten van niveau 3 wordt gewaardeerd aan de hand van prijsstelling door derden, waarbij KBC niet zelf de mogelijk niet-waarneembare parameters ontwikkelt. Daarom geeft KBC geen specifieke kwantitatieve informatie of sensitiviteitsanalyse weer met betrekking tot (wijzigingen in) niet-waarneembare parameters.

Toelichting 4.8: Derivaten

Toelichting 4.8.1 Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden

(in miljoenen euro)

	31-12-2019				31-12-2018			
	Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen*		Boekwaarde		Gecontracteerde bedragen*	
	Activa	Verplichtingen	Aangekocht	Verkocht	Activa	Verplichtingen	Aangekocht	Verkocht
Totaal	5 163	5 057	402 062	395 069	4 942	4 673	363 587	361 349
Rentecontracten	3 112	2 814	220 072	211 790	2 833	2 701	180 540	178 417
<i>Waarvan renteswaps en futures</i>	2 607	2 639	200 289	200 616	2 289	2 537	156 934	165 170
<i>Waarvan opties</i>	505	176	19 783	11 174	544	165	23 605	13 247
Valutacontracten	1 074	1 077	157 340	159 094	1 365	1 166	156 415	157 137
<i>Waarvan valuta- en renteswaps, termijnwisselverrichtingen en futures</i>	1 028	1 037	153 642	153 488	1 305	1 116	151 427	151 425
<i>Waarvan opties</i>	46	39	3 698	5 606	60	50	4 988	5 712
Aandelencontracten	968	1 158	24 283	23 821	724	785	26 296	25 462
<i>Waarvan aandelenswaps</i>	917	963	22 164	22 163	675	668	24 011	23 828
<i>Waarvan opties</i>	51	195	2 118	1 658	49	118	2 285	1 634
Kredietcontracten	0	0	4	4	0	0	0	0
<i>Waarvan credit default swaps</i>	0	0	4	4	0	0	0	0
Grondstoffen- en andere contracten	9	8	364	360	20	20	336	333

* In deze tabel worden bij de gecontracteerde bedragen beide benen van de derivaten gerapporteerd.

(in miljoenen euro)		Afdekkingsinstrument				Afgedekt instrument		Invloed op eigen vermogen	
		Reëlewaardeveranderingen van de afdekkingsinstrumenten als basis voor de berekening van het niet-effectieve deel van de periode ²		Reëlewaardeveranderingen van de afdekte instrumenten als basis voor de berekening van het niet-effectieve deel van de periode ²					
		Gecontracteerde bedragen ¹		Type		Boekwaarde		Effectief deel opgenomen in OCI	
		Aangekocht		Verplichtingen		Waarvan geaccumuleerde aanpassingen van de reële waarde		Niet-effectief deel opgenomen in resultaat	
		Verkocht		Activa		Totaal inclusief reëlewaardeveranderingen		resultaat	
Hedgingstrategie									
Micro-hegde-reëlewaardeafdekkingen									
Renteswaps	20 906	20 906	16	445	-5	Aangehouden schuldpapier tegen AC	4 561	197	34
Valuta- en renteswaps	0	0	0	0	0	Leningen en voorschotten tegen AC	751	367	55
						Aangehouden schuldpapier tegen FVOCI	3 370	115	17
						Uitgegeven schuldpapier tegen AC	13 503	301	-105
						Deposito's tegen AC	192	4	-1
Totaal	20 906	20 906	16	445	-5	Totaal			0
Reëlewaardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille									
Renteswaps	42 730	42 730	67	70	-417	Aangehouden schuldpapier tegen AC	23	1	-7
Valuta- en renteopties	2 640	0	12	0	-26	Leningen en voorschotten tegen AC	35 487	463	445
						Aangehouden schuldpapier tegen FVOCI	21	1	1
						Uitgegeven schuldpapier tegen AC	0	0	0
						Deposito's tegen AC	7 551	-114	41
Totaal	45 369	42 730	78	70	-443	Totaal			37
Kasstroomafdekkingen (micro-hedge en ter afdekking van een portefeuille)									
Renteswaps	20 845	20 845	47	653	-154				
Valuta- en renteswaps	69	64	6	2	-2				
Totaal	20 914	20 909	53	655	-156	Totaal			153
Afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit									
Totaal	1 328	1 357	11	418 ³	114	Totaal			-114
									0
									37
									-3
									-1 406
									0
									37

1 In deze tabel worden bij de gecontracteerde bedragen beide benen van de derivaten gerapporteerd.

2 Ineffectiviteit wordt erkend in het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – zie ook toelichting 3.3.

3 Betreft afdekkingstransacties onder de vorm van deposito's in vreemde munt.

(in miljoenen euro)

Afdekkingsinstrument					Afdekt instrument		Invloed op eigen vermogen		
Reëlewaardeveranderingen van de afdekkingsinstrumenten als basis voor de berekening van het niet-effectieve deel van de periode ²					Reëlewaardeveranderingen van de afdekte instrumenten als basis voor de berekening van het niet-effectieve deel van de periode ²		Niet-effectief deel opgenomen in OCI		
Gecontracteerde bedragen ¹					Boekwaarde		Effectief deel opgenomen in OCI		
					Type	Boekwaarde	Niet-effectief deel opgenomen in resultaat	Effectief deel opgenomen in OCI	
						Waarvan ge-cumuleerde aanpassingen van de reële waarde			
Aangekocht					Totaal inclusief reëlewaardeveranderingen				
Verplichtingen									
Activa									
Hedgingstrategie									
Micro-hedge-reëlewaardeafdekkingen									
Renteswaps	23 298	23 298	19	365	114	Aangehouden schuldpapier tegen AC	4 871	166	-25
Valuta- en renteswaps	0	0	0	0	0	Leningen en voorschotten tegen AC	642	287	-40
						Aangehouden schuldpapier tegen FVOCI	3 410	77	-4
						Uitgegeven schuldpapier tegen AC	14 569	202	-59
						Deposito's tegen AC	1 891	6	1
Totaal	23 298	23 298	19	365	114	Totaal			-128
Reëlewaardeafdekkingstransacties ter afdekking van het renterisico van een portefeuille									
Renteswaps	29 753	29 753	72	54	-151	Aangehouden schuldpapier tegen AC	186	6	15
Valuta- en renteopties	2 417	0	0	19	-8	Leningen en voorschotten tegen AC	24 621	12	137
						Aangehouden schuldpapier tegen FVOCI	183	3	-4
						Uitgegeven schuldpapier tegen AC	0	0	0
						Deposito's tegen AC	8 760	-72	-4
Totaal	32 170	29 753	72	74	-158	Totaal			144
Kasstroomafdekkingen (micro-hedge en ter afdekking van een portefeuille)									
Renteswaps	22 539	22 539	68	661	76				
Valuta- en renteswaps	72	68	5	3	12				
Totaal	22 611	22 607	72	663	88	Totaal			-90
Afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit									
Totaal	4 936	4 972	20	417 ³	61	Totaal			-61
									0
									8

1 In deze tabel worden bij de gecontracteerde bedragen beide benen van de derivaten gerapporteerd.

2 Ineffectiviteit wordt erkend in het nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening – zie ook toelichting 3.3.

3 Betreft afdekkingstransacties onder de vorm van deposito's in vreemde munt.

- De *Treasury*-departementen van de verschillende entiteiten beheren het renterisico. Om de negatieve impact van renteschommelingen te vermijden, worden de looptijden van activa en passiva op de balans aangepast door middel van *interest rate swaps* en andere derivaten.
- Wat de verhouding tussen risicobeheer en boekhoudkundige vertaling ervan betreft, krijgt het economische beheer voorrang en worden de risico's afgedekt volgens het algemene ALM-kader. Pas daarna wordt gezocht naar de mogelijkheden om de eventuele boekhoudkundige *mismatch* die daardoor ontstaat te beperken door een van de bovengenoemde indekkingstechnieken.
- De resterende afdekkingsreserves van kasstroomafdekkingen van eventuele afdekkingsrelaties waarvoor *hedge accounting* niet langer wordt toegepast bedragen -362 miljoen euro. Het geaccumuleerde bedrag van reële waardeafdekkingsveranderingen dat nog resteert in de balans voor alle afgedekte instrumenten die niet meer worden aangepast voor het afdekken van winsten en verliezen bedragen -64 miljoen euro. Deze aanpassingen worden geamortiseerd naar winst of verlies.
- Zie ook de paragraaf over *hedge accounting* in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? en toelichting 3.3.
- De daling tussen 2019 en 2018 van de notionele bedragen van Afdekking van een netto-investering in een buitenlandse entiteit is gerelateerd aan de gewijzigde *FX-hedging* strategie. Voor meer informatie zie toelichting 3.12.

Verwachte kasstromen van kasstroomafdekkingsderivaten per tijdsblok (in miljoenen euro)

	Instroom	Uitstroom
Maximaal 3 maanden	15	-18
Meer dan 3 maanden en maximaal 6 maanden	21	-37
Meer dan 6 maanden en maximaal 1 jaar	74	-109
Meer dan 1 jaar en maximaal 2 jaar	125	-275
Meer dan 2 jaar en maximaal 5 jaar	235	-748
Meer dan 5 jaar	390	-1 438

5.0 Toelichtingen bij de andere posten op de balans

Toelichting 5.1: Overige activa

(in miljoenen euro)	31-12-2019	31-12-2018
Totaal	1 474	1 610
Vorderingen uit hoofde van rechtstreekse verzekeringsverrichtingen	398	356
Vorderingen uit hoofde van herverzekeringsverrichtingen	29	27
Deposito's bij cederende ondernemingen	12	9
Te ontvangen opbrengsten (andere dan renteopbrengsten uit financiële activa)	46	44
Overige	988	1 174

Toelichting 5.2: Belastingvorderingen en belastingverplichtingen

(in miljoenen euro)	31-12-2019	31-12-2018
ACTUELE BELASTINGEN		
Actuele belastingvorderingen	96	92
Actuele belastingverplichtingen	98	133
UITGESTELDE BELASTINGEN	920	1 211
Uitgestelde belastingvorderingen, per type van tijdelijk verschil	1 632	1 732
Personeelsbeloningen	150	176
Fiscaal overgedragen verliezen	504	604
Materiële en immateriële vaste activa	47	37
Voorziening voor risico's en kosten	8	8
Bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten	207	183
Financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en reëlewaar-deafdekkingen	135	115
Reëlewaardeveranderingen, voor verkoop beschikbare financiële activa, financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via OCI, kasstroomafdekkingen en afdekkingen van netto-investeringen in buitenlandse entiteiten	509	516
Technische voorzieningen	3	7
Overige	70	85
Uitgestelde belastingverplichtingen, per type van tijdelijk verschil	712	521
Personeelsbeloningen	34	19
Fiscaal overgedragen verliezen	0	0
Materiële en immateriële vaste activa	45	45
Voorziening voor risico's en kosten	8	8
Bijzondere waardeverminderingen voor verliezen op leningen en voorschotten	4	3
Financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening en reëlewaar-deafdekkingen	141	103
Reëlewaardeveranderingen, voor verkoop beschikbare financiële activa, financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via OCI, kasstroomafdekkingen en afdekkingen van netto-investeringen in buitenlandse entiteiten	357	220
Technische voorzieningen	88	86
Overige	34	38
Netto opgenomen in de balans als volgt		
Uitgestelde belastingvorderingen	1 300	1 457
Uitgestelde belastingverplichtingen	380	247
Niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden	131	173

- Uitgestelde belastingvorderingen worden geboekt voor zover het waarschijnlijk is dat er belastbare winsten beschikbaar zullen zijn op basis van realistische financiële projecties waardoor die aftrekbare tijdelijke verschillen kunnen worden gebruikt in de nabije toekomst (beperkt tot een periode van 8 à 10 jaar).
- Niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden hebben betrekking op fiscale verliezen van de groepsmaatschappijen die niet werden geactiveerd wegens onvoldoende bewijs van toekomstige belastbare winst. De meeste fiscale verliezen en fiscaal verrekenbare tegoeden zijn overdraagbaar gedurende twintig jaar of meer.
- De nettowijziging van de uitgestelde belastingen (-291 miljoen euro in 2019) is als volgt verdeeld:
 - afname van uitgestelde belastingvorderingen: -100 miljoen euro;
 - toename van uitgestelde belastingverplichtingen: +192 miljoen euro.
- De wijziging van de uitgestelde belastingvorderingen heeft voornamelijk te maken met:
 - afname van uitgestelde belastingvorderingen via resultaat: -94 miljoen euro, hoofdzakelijk door benutting van fiscaal overgedragen verliezen.
- De wijziging van de uitgestelde belastingverplichtingen heeft voornamelijk te maken met:
 - toename van de uitgestelde belastingverplichtingen door wijzigingen in de herwaarderingsreserve van financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde via OCI: +140 miljoen euro;
 - toename van uitgestelde belastingverplichtingen via resultaat: +34 miljoen euro, hoofdzakelijk door de toename in financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening;
 - wijzigingen op het vlak van toegezegdpensioenregelingen: +16 miljoen euro.

- De uitgestelde belastingvorderingen zoals opgenomen in de balans bevinden zich grotendeels bij KBC Bank.
- Meer informatie over de tweede fase van de verlaging van de Belgische vennootschapsbelasting in 2020 vindt u in toelichting 3.12.

Toelichting 5.3: Investeringen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures

(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Totaal	25	215
Overzicht van investeringen inclusief goodwill		
ČMSS	0	163
Isabel NV	8	6
Joyn International NV	-6	-4
Bancontact Payconiq Company NV	5	5
Payconiq International S.A.	13	8
NLB Vita*	0	31
Overige	5	6
Goodwill op geassocieerde ondernemingen en joint ventures		
Brutobedrag	0	0
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen	0	0
Indeling naar type		
Niet-beursgenoteerd	25	215
Beursgenoteerd	0	0
Reële waarde van investeringen in beursgenoteerde geassocieerde ondernemingen en joint ventures	0	0

* Eind 2019 werd een koopovereenkomst gesloten voor NLB Vita, die nog onderworpen is aan de goedkeuring van de regelgevende instanties.

- Geassocieerde ondernemingen: ondernemingen waarbij KBC een belangrijke invloed uitoefent op het management, maar zonder directe of indirecte, volledige of gezamenlijke controle. KBC heeft over het algemeen een aandeelhouderschap van 20% tot 50% in dergelijke ondernemingen. Joint ventures zijn ondernemingen waarvoor KBC gezamenlijke controle uitoefent.
- De post Investeringen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures bestond in 2018 voornamelijk uit ČMSS. In juni 2019 nam KBC het resterende 45%-aandeel in die maatschappij over, en sindsdien wordt die maatschappij integraal geconsolideerd. Zie verder in toelichting 6.6.
- De post Investeringen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures bevat per einde 2019 niet langer NLB Vita. Eind 2019 tekenden Nova Ljubljanska Banka (NLB) en KBC Verzekeringen NV een overeenkomst om hun respectieve belangen in NLB Vita, de Sloveense 50/50-joint venture voor levensverzekeringen, te verkopen aan Sava Re. Daarmee trekken we ons volledig terug uit Slovenië, dat

voor KBC geen kernmarkt is. Die transactie, die naar verwachting in het tweede kwartaal van 2020 zal worden afgesloten, is onderworpen aan de goedkeuring van de regelgevende instanties en heeft een verwaarloosbare impact op onze resultaten. Tot de transactie is afgesloten, blijft NLB Vita gepresenteerd op de balans onder de post Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten.

- Goodwill betaald op geassocieerde ondernemingen en joint ventures: is opgenomen in het nominale bedrag van Investeringen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures in de balans. We voeren een waardeverminderingstoets uit en boeken indien vereist de nodige bijzondere waardeverminderingen op goodwill (zie tabel).

Toelichting 5.4: Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen

(in miljoenen euro)	31-12-2019	31-12-2018
Materiële vaste activa	3 247	2 737
Vastgoedbeleggingen	570	561
Huurinkomsten	55	60
Directe exploitatiekosten die voortvloeien uit vastgoedbeleggingen die huurinkomsten hebben gegenereerd	15	14
Directe exploitatiekosten die voortvloeien uit vastgoedbeleggingen die geen huurinkomsten hebben gegenereerd	3	3

MUTATIETABEL	Terreinen en gebouwen	IT-apparatuur	Overige uitrusting	Totaal materiële vaste activa	Vastgoedbeleggingen
2019					
Beginsaldo	1 245	113	1 380	2 737	561
Aanschaffingen	215	87	600	902	45
Vervreemdingen	-98	-2	-234	-334	-49
Afschrijvingen	-108	-57	-31	-196	-43
Overige mutaties*	336	5	-203	138	57
Eindsaldo	1 590	146	1 512	3 247	570
<i>Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>1 396</i>	<i>494</i>	<i>766</i>	<i>2 656</i>	<i>401</i>
Reële waarde 31-12-2019	-	-	-	-	838
2018					
Beginsaldo	1 224	99	1 399	2 721	485
Aanschaffingen	119	53	496	668	74
Vervreemdingen	-14	-1	-249	-264	-28
Afschrijvingen	-72	-51	-26	-149	-32
Overige mutaties	-12	13	-239	-238	62
Eindsaldo	1 245	113	1 380	2 737	561
<i>Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>1 321</i>	<i>458</i>	<i>722</i>	<i>2 502</i>	<i>314</i>
Reële waarde 31-12-2018	-	-	-	-	809

* Bevat ook de impact van de eerste toepassing van IFRS16 (334 miljoen euro).

- Jaarlijkse afschrijvingspercentages: hoofdzakelijk 3% voor gebouwen (inclusief vastgoedbeleggingen), 33% voor IT-apparatuur, tussen 5% en 33% voor overige uitrusting. Op terreinen wordt geen afschrijving toegepast.
- Er bestaan beperkte verplichtingen (ongeveer 0,2 miljard euro) voor de verwerving van materiële vaste activa. Er bestaan geen belangrijke beperkingen op eigendom en materiële vaste activa die als zekerheid dienen voor verplichtingen.
- De meeste vastgoedbeleggingen worden periodiek gewaardeerd door een onafhankelijke expert en jaarlijks door eigen specialisten in die materie. Die waardering is hoofdzakelijk gebaseerd op de

kapitalisatie van de geschatte huurwaarde en eenheidsprijzen van soortgelijke onroerende goederen. Daarbij houden we rekening met alle marktparameters die beschikbaar zijn op de datum van de schatting (onder meer ligging en marktsituatie, bouwwijze en constructie, staat van onderhoud en bestemming).

- Eigen specialisten waarden jaarlijks een aantal andere vastgoedbeleggingen en baseren zich daarbij op de actuele jaarhuur per gebouw en de verwachte ontwikkeling ervan, en op een geïndividualiseerde kapitalisatievoet per gebouw.

Toelichting 5.5: Goodwill en andere immateriële vaste activa

(in miljoenen euro)	Goodwill	Intern ontwikkelde software	Extern ontwikkelde software	Overige	Totaal
2019					
Beginsaldo	719	289	295	27	1 330
Aanschaffingen	167	123	152	7	448
Vervreemdingen	0	0	-1	-5	-6
Afschrijvingen	0	-76	-76	-2	-155
Overige mutaties	-9	14	27	-9	23
Eindsaldo	877	349	396	18	1 640
<i>Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>248</i>	<i>734</i>	<i>844</i>	<i>40</i>	<i>1 867</i>
2018					
Beginsaldo	719	232	237	16	1 205
Aanschaffingen	8	123	128	9	268
Vervreemdingen	0	-1	-4	-3	-8
Afschrijvingen	0	-64	-64	-3	-131
Overige mutaties	-8	-1	-4	8	-4
Eindsaldo	719	289	295	27	1 330
<i>Waarvan geaccumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen</i>	<i>242</i>	<i>665</i>	<i>718</i>	<i>35</i>	<i>1 660</i>

- Goodwill: omvat de goodwill betaald op ondernemingen uit de consolidatiekring en betaald bij de overname van activiteiten. Goodwill betaald op geassocieerde ondernemingen is opgenomen in het nominale bedrag van Investerings in geassocieerde ondernemingen in de balans.
- Goodwill met betrekking tot de recente overnames: zie toelichting 6.6.
- Waardeverminderingstoets: we voerden die waardeverminderingstoets uit om na te gaan of er waardeverminderingen op goodwill moesten worden geboekt (zie tabel en toelichting 3.10). We voeren de waardeverminderingstoets minstens jaarlijks uit. Bovendien voeren we op kwartaalbasis een *high level assessment* uit om na te gaan of er een indicatie voor waardevermindering bestaat. In die toets beschouwen we elke entiteit als een aparte kasstroom genererende eenheid (KGE). De entiteiten op zich hebben een specifiek risicoprofiel en binnen de entiteiten zelf komen in veel mindere mate verschillende profielen voor.
- Bijzondere waardeverminderingen op goodwill als gevolg van de toepassing van IAS 36: nemen we in het resultaat op als het realiseerbare bedrag van een investering lager is dan de boekwaarde ervan. Het realiseerbare bedrag bepalen we als het hoogste van de bedrijfswaarde (bepaald op basis van de DCF-methode (DCF staat voor *Discounted Cash Flow*)) en de reële waarde (via multiplere analyse en dergelijke) min directe verkoopkosten.
- De voornaamste groepsmaatschappijen waarop de goodwill betrekking heeft, vindt u in de tabel. Ze werden allemaal

gewaardeerd op basis van de DCF-methode. Bij de DCF-methode wordt het realiseerbare bedrag van een investering berekend als de huidige waarde van alle toekomstige vrije kasstromen van het bedrijf. Daarbij gaan we uit van langetermijnprognoses over de activiteit van de onderneming en de daaruit resulterende kasstromen (enerzijds gaat het om voorspellingen voor een aantal jaren in de toekomst, anderzijds om de restwaarde van het bedrijf na die expliciete voorspellingsperiode). Die langetermijnprognoses zijn het resultaat van een combinatie van een beoordeling van de vroegere en huidige prestaties, en externe informatiebronnen inzake toekomstige ontwikkelingen in de respectieve markten en de globale macro-economische omgeving. De terminale groeivoet bepalen we op basis van het langetermijngemiddelde van de groei van de markt. De huidige waarde van die toekomstige kasstromen berekenen we door een samengestelde discontovoet toe te passen. We bepalen de samengestelde discontovoet aan de hand van de CAPM-theorie (*Capital Asset Pricing Model*) en gebruiken daarbij een risicovrije rente, samen met een marktrisicopremie (vermenigvuldigd met een activiteitsafhankelijke bèta). We voegen ook een landenrisicopremie toe om de invloed van de economische toestand van het land waarin KBC actief is in rekening te brengen. Binnen KBC hebben we twee specifieke DCF-modellen ontwikkeld: een bankmodel en een verzekeringsmodel. In beide gevallen beschouwen we als vrije kasstromen de dividenden die kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders van het bedrijf, rekening houdend met de reglementaire vereisten voor het minimumkapitaal.

Uitstaande goodwill (in miljoenen euro)	Discontovoeten over de expliciete periode van kasstroomprognose heen			
	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2018
K&H Bank	209	215	14,0%-11,6%	13,6%-12,0%
ČSOB (Tsjechië)	246	243	12,1%-9,7%	11,4%-10,0%
ČMSS	167	–	11,9%-9,6%	–
United Bulgarian Bank	110	110	11,2%-10,7%	11,1%-10,2%
DZI Insurance	75	75	9,0%-8,3%	9,1%-8,3%
Rest	70	76	–	–
Totaal	877	719	–	–

- De periode waarop de kasstroombudgetten en prognoses betrekking hebben, is in de meeste gevallen dertien jaar. We gebruiken die langere periode om de verwachte economische convergentie te vatten van de Centraal- en Oost-Europese economieën naar een niveau van West-Europese economieën. Die belangrijke assumptie maakt deel uit van het model om het dynamisme te reflecteren van de Centraal- en Oost-Europese economieën.
- Het gebruikte groeipercentage voor de extrapolatie van de kasstroomprognoses na die periode is gelijk aan de verwachte langetermijngroei van het bruto binnenlands product. Dat laatste is

afhankelijk van het land en bedroeg in 2019 tussen 1,2% en 1,7% (2018: idem).

- We voerden geen gevoeligheidsanalyse uit voor die entiteiten waarvoor het overschot van de realiseerbare waarde op de boekwaarde zo aanzienlijk is dat geen redelijke verandering in de hoofdparameters ertoe zou leiden dat de realiseerbare waarde gelijk is aan of kleiner wordt dan de boekwaarde. In de tabel vindt u voor de andere entiteiten een indicatie van de verandering in hoofdparameters die ervoor zou zorgen dat de realiseerbare waarde de boekwaarde evenaart.

Verandering in hoofdparameters ¹	Toename in discontovoet ²	Afname in terminale groeivoet ³	Toename in beoogde solvabiliteitsratio ⁴	Daling in jaarlijkse nettowinst	Stijging van de jaarlijkse waardeverminderingen
KBC commercial Finance	1,9%	–	–	16,5%	78%
United Bulgarian Bank	2,4%	–	3,8%	17,0%	89%

¹ Uiteraard moet er rekening worden gehouden met het feit dat een verandering in de parameters effect kan hebben op andere parameters in de berekening van de realiseerbare waarde.

² Gebaseerd op een parallelle shift en een absolute toename van de discontovoetcurve. De vork van discontovoeten wordt 11,5%-11,9% voor KBC Commercial Finance en 13,0%-13,6% voor United Bulgarian Bank.

³ Niet relevant, omdat dat zou betekenen dat de terminale groeivoet negatief wordt.

⁴ Absolute toename van de tier 1-kapitaalratio (niet relevant voor KBC Commercial Finance).

Toelichting 5.6: Technische voorzieningen – verzekeringen

(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Technische voorzieningen vóór herverzekering (bruto)	18 560	18 324
Verzekeringscontracten	11 542	11 018
Voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	755	700
Voorziening voor Leven	7 545	7 207
Voorziening voor te betalen schade	2 798	2 647
Voorziening voor winstdeling & restorno's	28	25
Andere technische voorzieningen	416	441
Beleggingscontracten met discretionaire winstdeling	7 019	7 305
Voorziening voor Leven	6 953	7 233
Voorziening voor Niet-leven	0	0
Voorziening voor winstdeling & restorno's en overige	66	72
Aandeel herverzekeraar	121	120
Verzekeringscontracten	121	120
Voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's	2	2
Voorziening voor Leven	5	5
Voorziening voor te betalen schade	113	114
Voorziening voor winstdeling & restorno's	0	0
Andere technische voorzieningen	0	0
Beleggingscontracten met discretionaire winstdeling	0	0
Voorziening voor Leven	0	0
Voorziening voor Niet-leven	0	0
Voorziening voor winstdeling & restorno's en overige	0	0

MUTATIETABEL	Bruto 2019	Herverzekeringen 2019	Bruto 2018	Herverzekeringen 2018
VERZEKERINGSCONTRACTEN, LEVEN				
Beginsaldo	7 628	5	7 554	6
Stortingen exclusief commissies	695	0	715	0
Aanwending voorzieningen wegens uitbetaling	-505	0	-568	0
Gecrediteerde interest	166	0	170	0
Kosten van winstdeling	2	0	3	0
Wisselkoersverschillen	14	0	-11	0
Overdracht van of naar verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0
Wijziging in consolidatiekring	0	0	0	0
Overige mutaties	-31	1	-236	-1
Eindsaldo	7 969	6	7 628	5
VERZEKERINGSCONTRACTEN, NIET-LEVEN				
Beginsaldo	3 390	115	3 297	125
Wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premies	53	0	39	0
Uitkeringen schadegevallen vorige boekjaren	-193	-13	-135	-9
Overschot en/of tekort voorziening voor schadegevallen van vorige boekjaren	-115	-3	-200	-4
Voorziening voor nieuwe schadegevallen	328	25	306	17
Wisselkoersverschillen	0	0	-6	0
Overdracht van of naar verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0
Wijziging in consolidatiekring	0	0	0	0
Overige mutaties	108	-11	89	-14
Eindsaldo	3 573	114	3 390	115
BELEGGINGSCONTRACTEN MET DISCRETIONAIRE WINSTDELING, LEVEN				
Beginsaldo	7 305	0	7 790	0
Stortingen exclusief commissies	396	0	407	0
Aanwending voorzieningen wegens uitbetaling	-550	0	-677	0
Gecrediteerde interest	119	0	141	0
Kosten van winstdeling	0	0	0	0
Wisselkoersverschillen	0	0	0	0
Overdracht van of naar verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0
Wijziging in consolidatiekring	0	0	0	0
Overige mutaties*	-253	0	-355	0
Eindsaldo	7 019	0	7 305	0

* Bevat onder meer transfers naar tak 23.

- Technische voorzieningen houden verband met verzekeringscontracten en met beleggingscontracten met een discretionaire winstdeling.
 - Verplichtingen uit beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling worden gewaardeerd tegen reële waarde. Het gaat daarbij meestal om tak 23-contracten. Die nemen we op bij de financiële verplichtingen (zie toelichting 4.1).
 - Technische voorzieningen voor verzekeringen Leven worden berekend op basis van verschillende assumpties, die oordeelkundig worden geschat. Daarbij gebruiken we diverse interne en externe informatiebronnen. Wat betreft de erkenning van technische voorzieningen verwijst IFRS 4 momenteel in grote mate naar de lokale boekhoudstandaarden. Technische voorzieningen worden vaak berekend op basis van de technische parameters geldend op het moment van initiatie van het contract en zijn onderhevig aan de toereikendheidstoets (*liability adequacy test*). De belangrijkste parameters zijn:
 - de ziekte- en sterftcijfers: die zijn gebaseerd op de standaardsterftetabellen en worden waar nodig aangepast op basis van opgedane ervaringen;
 - assumpties m.b.t. kosten: die zijn gebaseerd op huidige kostenniveaus en kostenopslagen;
 - de discontovoet: die wordt doorgaans gelijkgesteld aan de technische rentevoet, blijft constant gedurende de looptijd van het contract en wordt in een aantal gevallen gecorrigeerd op grond van wettelijke bepalingen en interne beleidsbeslissingen.
 - Noteer dat de assumpties kunnen verschillen naargelang het soort levensverzekering (bv. klassieke versus moderne), de generatie van contracten (voornamelijk het moment van afsluiting van contract en de toepasselijke modaliteiten) en het land (we hebben immers verzekeringsmaatschappijen in vijf van onze kernmarkten),
- waardoor kwantificatie van deze assumpties voor de gehele groep niet mogelijk is. Twee elementen bij wijze van illustratie: (1) Wat betreft de discontovoet: die volgt de historische marktrente en aangezien het een levensportefeuille betreft die voor het grootste deel al lange tijd bestaat en ook een lange looptijd heeft, is die sterk verschillend binnen de portefeuille. Voor België alleen al variëren de discontovoeten van 4,75% voor de oudste tarieven, tot 0,5% en lager voor bepaalde moderne producten. (2) M.b.t. het sterfterisico worden in België uniseks sterftetafels gebruikt die gebaseerd zijn op de standaardsterftetafels "MK/FK" voor de producten vanaf 2012; vóór 2012 werden aparte sterftetafels gebruikt voor mannen en vrouwen. Op deze standaardtafels worden mogelijk nog correcties toegepast, rekening houdend met segmentatiecriteria van de desbetreffende polissen. Dat leidt tot een zeer wijde *range* aan gebruikte sterftetafels.
- Assumpties voor de technische voorzieningen voor te betalen schade: gebaseerd op opgedane ervaringen met betrekking tot het aantal schadegevallen, de schadevergoedingen en de schaderegelingskosten, en gecorrigeerd op basis van factoren als de verwachte marktontwikkeling, inflatie in schadegevallen en externe factoren zoals gerechtelijke beslissingen en wetgeving. De technische voorzieningen voor verzekeringen Niet-leven worden niet verdisconteerd, behalve in het geval van langetermijnverplichtingen en/of schadevergoedingen in de vorm van een periodieke betaling (rente-uitkeringen voor arbeidsongevallen, gewaarborgd inkomen en hospitalisatieverzekeringen).
 - Er waren in 2019 geen belangrijke veranderingen in assumpties die de waardering van de verzekeringsactiva en -verplichtingen in belangrijke mate wijzigen.

Toelichting 5.7: Voorzieningen voor risico's en kosten

Toelichting 5.7.1: Overzicht

(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Totale voorzieningen voor risico's en kosten	227	235
Voorzieningen voor verbintenissen en financiële garanties buiten balans	138	129
Voorzieningen voor andere risico's en kosten	90	106
<i>Voorzieningen voor herstructurering</i>	7	6
<i>Voorzieningen voor belastingen en lopende rechtsgeschillen</i>	56	50
<i>Overige</i>	27	50

Toelichting 5.7.2: Details van voorzieningen voor verbintenissen en financiële garanties buiten balans

(in miljoenen euro)	Onderhevig aan 12 maanden ECL	Onderhevig aan Lifetime ECL	Onderhevig aan Lifetime ECL - non-performing	Totaal
31-12-2019				
Voorzieningen op 01-01-2019	12	17	99	129
Mutaties met resultaatinvloed				
Overdracht van financiële activa				
<i>Categorie 1 (12 maanden ECL)</i>	0	4	0	4
<i>Categorie 2 (lifetime ECL)</i>	0	-1	14	13
<i>Categorie 3 non-performing (lifetime ECL)</i>	0	0	0	0
Nieuwe financiële activa	4	1	1	6
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	-2	-3	7	2
Veranderingen in model of methodologie	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn	-2	0	-2	-4
Andere	0	0	0	0
Mutaties zonder resultaatimpact				
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn	0	0	-8	-8
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0	0	1
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0
Andere	0	-1	-4	-4
Voorzieningen op 31-12-2019	13	17	107	138
31-12-2018				
Voorzieningen op 01-01-2018)	14	17	108	138
Mutaties met resultaatinvloed				
Overdracht van financiële activa				
<i>Categorie 1 (12 maanden ECL)</i>	-1	3	1	3
<i>Categorie 2 (lifetime ECL)</i>	0	-2	1	-1
<i>Categorie 3 non-performing (lifetime ECL)</i>	0	0	-1	-1
Nieuwe financiële activa	4	2	8	14
Veranderingen in risicoparameters tijdens de rapporteringsperiode	-5	0	-20	-24
Veranderingen in model of methodologie	0	0	0	0
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn	-2	-2	-3	-7
Andere	0	0	0	0
Mutaties zonder resultaatimpact				
Financiële activa die <i>derecognized</i> zijn	0	0	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0	0	0
Andere	2	-1	5	6
Voorzieningen op 31-12-2018	12	17	99	129

- Zie ook toelichting 6.1.

Toelichting 5.7.3: Details van de voorzieningen voor andere risico's en kosten

(in miljoenen euro)	Voorzieningen voor herstructurering	Voorzieningen voor belastingen en lopende rechtsgeschillen	Overige	Totaal
2019				
Beginsaldo	6	50	50	106
Mutaties met resultaatimpact				
<i>Bedragen aangelegd</i>	5	28	7	41
<i>Bedragen gebruikt</i>	-3	-19	-4	-26
<i>Bedragen teruggenomen wegens overtolligheid</i>	-2	-3	-4	-10
Overdracht van of naar verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	1
Andere	0	0	-22	-22
Eindsaldo	7	56	27	90
2018				
Beginsaldo	8	211	47	266
Mutaties met resultaatimpact				
<i>Bedragen aangelegd</i>	4	42	17	62
<i>Bedragen gebruikt</i>	0	-149	-10	-159
<i>Bedragen teruggenomen wegens overtolligheid</i>	-2	-55	-5	-61
Overdracht van of naar verplichtingen i.v.m. groepen activa die worden afgestoten	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0
Andere	-3	1	0	-2
Eindsaldo	6	50	50	106

- Voor het grootste deel van de aangelegde voorzieningen kunnen we redelijkerwijs niet inschatten wanneer ze zullen worden gebruikt.
- Overige voorzieningen: omvatten specifieke voorzieningen voor verschillende risico's.
- Informatie met betrekking tot de belangrijkste hangende rechtsgeschillen: vorderingen ingesteld tegen maatschappijen van de KBC-groep waarden we overeenkomstig de IFRS-regels naargelang van hun risico-inschatting (*waarschijnlijk, mogelijk of onwaarschijnlijk*). Voor de dossiers met risico-inschatting *waarschijnlijk verlies* leggen we voorzieningen aan (zie Toelichtingen bij de grondslagen voor financiële verslaggeving). Als de vordering maar als *mogelijk* wordt ingeschat (de dossiers met risico-inschatting *mogelijk verlies*), leggen we geen voorzieningen aan, maar geven we een toelichting in de jaarrekening als ze een beduidende invloed zouden kunnen hebben op de balans (d.w.z. als de vordering kan leiden tot een mogelijke uitstroom van meer dan 50 miljoen euro). Alle andere vorderingen (met risico-inschatting *onwaarschijnlijk verlies*), ongeacht hun orde van grootte, die maar een gering of geen risico vertonen, hoeven niet te worden vermeld. De belangrijkste dossiers sommen we hierna op. We houden de informatie beperkt om de positie van de groep in lopende rechtszaken niet te hinderen.
- Mogelijk verlies:
 - Irving H. Picard, trustee van Substantively Consolidated SIPA (Securities Investor Protection Corporation) Liquidation of Bernard L. Madoff Investments Securities LLC and Bernard L. Madoff, heeft op 6 oktober 2011 KBC Investments gedagvaard voor de faillissementsrechtbank in New York voor terugvordering van ca. 110 miljoen dollar ten gevolge van overdrachten ten gunste van KBC-entiteiten. De eis is gegrond op opeenvolgende transacties die KBC ontving van Harley International, een Madoff *feeder*-fonds (fonds van fondsen) opgezet onder de wetgeving van de Kaaimaneilanden. Deze eis maakt deel uit van een hele reeks vorderingen ingesteld door Picard (SIPA) tegen verschillende banken, *hedg*fondsen, *feeder*fondsen en investeerders. Naast de behandeling van andere rechtswesties vonden er briefings plaats voor de rechtbank (*district court*) over de toepasselijkheid van *Bankruptcy Code's safe harbors and good defenses* voor opeenvolgende begunstigden, zoals dat het geval is voor KBC. KBC

had moties tot afwijzing ingediend samen met tal van andere verweerders (hierna de gezamenlijke defensiegroep genoemd). Rechter Rakoff van de *district court* heeft verschillende tussenvonnissen geveld in dat verband. De belangrijkste vonnissen betreffen de verdediging op grond van extraterritorialiteit en goede trouw. Op 27 april 2014 heeft rechter Rakoff een dergelijk vonnis geveld betreffende de toepasselijke standaard voor goede trouw en de bewijslast gebaseerd op afdelingen 548(b) en 559(b) van de faillissementswet. Zo wordt de bewijslast dat KBC zich bewust zou zijn geweest van het door Madoff gepleegde bedrog, bij Picard/SIPA gelegd. Op 7 juli 2014 oordeelde rechter Rakoff dat de oproeping door Picard/SIPA van afdeling 550(a) de terugvordering van opeenvolgende overdrachten door een buitenlandse overdrager aan een ontvanger in het buitenland, zoals dat het geval is voor KBC Investments Ltd, niet toelaat. Daarom zijn de terugvorderingen van de trustee afgewezen, aangezien ze alleen buitenlandse overdrachten betreffen. In juni 2015 legde Irving Picard, de trustee, een verzoekschrift neer ter hervorming van de beslissing tot afwijzing op grond van extraterritorialiteit. In dat verzoekschrift wijzigde de trustee ook de oorspronkelijke vorderingen met inbegrip van het bedrag dat hij tracht te verhalen. Dat bedrag werd verhoogd tot 196 miljoen dollar. Op 21 november 2016 velde de faillissementsrechtbank een tussenvonnis waarbij ze alvast haar besluit meedeelde dat de vorderingen van de trustee Irving Picard met betrekking tot dergelijke buitenlandse transacties afgewezen moeten worden op grond van regels van internationale hoffelijkheid. Op 3 maart 2017 volgde dan een afwijzend vonnis, waartegen de trustee hoger beroep aantekende. Het Hof van Beroep (*Court of Appeals for Second Circuit*) heeft in februari 2019 het vonnis hervormd en de zaak terug verwezen naar de faillissementsrechtbank voor verdere behandeling. De gezamenlijke defensiegroep heeft vervolgens een herziening van deze beslissing gevraagd door een college van drie rechters of door alle rechters van het *Court of Appeals for Second Circuit*. Begin april 2019 werd dit verzoek afgewezen. Eind augustus 2019 heeft de gezamenlijke defensiegroep buitengewoon beroep (*certiorari petition*) aangetekend tegen de uitspraak in beroep van februari 2019 bij het Hoogerechtshof. Op 10 december 2019 heeft het

Hoogerechtshof de advocaat-generaal van de Staat uitgenodigd om het standpunt van de regering van de Verenigde Staten mee te delen.

Toelichting 5.8: Overige verplichtingen

(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Totaal	2 827	2 689
Indeling naar type		
Werknemerspensioenverplichtingen of andere personeelsvoordelen	470	630
Deposito's van herverzekeraars	71	79
Toe te rekenen kosten (andere dan van rente-uitgaven i.v.m. financiële verplichtingen)	327	321
Overige	1 959	1 659

- Meer informatie over pensioenverplichtingen: zie toelichting 5.9 (noteer dat het in toelichting 5.8 opgenomen bedrag van werknemerspensioenverplichtingen of andere personeelsvoordelen

een ruimere scope heeft dan de in toelichting 5.9 opgenomen bedragen).

Toelichting 5.9: Pensioenverplichtingen

(in miljoenen euro)

31-12-2019

31-12-2018

TOEGEZEGDPENSIENREGELINGEN

Aansluiting van brutoverplichtingen uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen

Brutoverplichtingen uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen aan het begin van het jaar	2 945	2 861
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	119	126
Rentekosten	43	38
Wijziging in de pensioenregeling	0	0
Actuariële winst of verlies ten gevolge van wijzigingen in demografische veronderstellingen	1	1
Actuariële winst of verlies ten gevolge van wijzigingen in financiële veronderstellingen	249	-36
Ervaringsaanpassingen	-43	27
Pensioenkosten toegerekend aan verstreken dienstjaren	0	0
Betaalde uitkeringen	-95	-84
Wisselkoersverschillen	4	2
Inperkingen	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	1
Overige	-11	10
Brutoverplichting uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen aan het einde van het jaar	3 212	2 945

Aansluiting van de reële waarde van fondsbeleggingen

Reële waarde van fondsbeleggingen aan het begin van het jaar	2 369	2 433
Feitelijk rendement op fondsbeleggingen	404	-73
<i>Verwachte rente-inkomsten op de planactiva, berekend op basis van de marktrentevoeten van bedrijfsobligaties van hoge kwaliteit</i>	35	32
Bijdragen van de werkgever	90	73
Bijdragen van de deelnemers aan de regeling	19	21
Betaalde uitkeringen	-95	-84
Wisselkoersverschillen	4	1
Afwikkelingen	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0
Overige	0	-2
Reële waarde van fondsbeleggingen aan het einde van het jaar	2 791	2 369
<i>Waarvan financiële instrumenten uitgegeven door de groep</i>	29	27
<i>Waarvan vastgoed in eigendom van KBC</i>	7	8

Financieringsstatus

Fondsbeleggingen meer dan brutoverplichting uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen	-421	-576
Restitutierecht	0	0
Begrenzing van het financieringsplafond	-36	-21
Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten	-457	-598

Mutatie in de nettoverplichting of het nettoactief

Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten aan het begin van het jaar	-598	-466
In de winst-en-verliesrekening opgenomen bedragen	-108	-111
Niet in de winst-en-verliesrekening opgenomen bedragen	157	-89
Bijdragen van de werkgever	90	73
Wisselkoersverschillen	0	0
Overdracht i.v.m. IFRS 5	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	0
Overige	1	-5
Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten aan het einde van het jaar	-457	-598

In de winst-en-verliesrekening opgenomen bedragen

Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	-119	-126
Pensioenkosten toegerekend aan verstreken dienstjaren	0	0
Rentekosten	-8	-6
Bijdragen van de bij het plan aangesloten werknemers	19	21
Inperkingen	0	0
Afwikkelingen	0	0
Veranderingen in de consolidatiekring	0	-1

Wijzigingen van de niet in de winst-en-verliesrekening opgenomen bedragen

	157	-89
Actuariële winst of actuariële verlies ten gevolge van wijzigingen in demografische veronderstellingen	-1	-1
Actuariële winst of actuariële verlies ten gevolge van wijzigingen in financiële veronderstellingen	-249	36
Actuariële resultaten op fondsbeleggingen	369	-105
Ervaringsaanpassingen	43	-27
Aanpassingen aan begrenzings van het financieringsplafond	-15	16
Overige	10	-7

TOEGEZEGDEBIJDRAGEREGELINGEN

Kosten voor toegezegdebijdrageregelingen	-18	-17
--	-----	-----

- De pensioenaanspraken van de Belgische personeelsleden van de verschillende vennootschappen van de KBC-groep zijn afgedekt door pensioenfondsen en groepsverzekeringen. De actieve pensioenopbouw (d.w.z. voor huidige tewerkstelling) voor personeelsleden van KBC Bank, KBC Verzekeringen en het grootste deel van hun Belgische dochterondernemingen verloopt uitsluitend via het KBC-pensioenfonds. De pensioenopbouw gefinancierd met werkgeverstoelagen gebeurde tot en met 2018 voornamelijk via een vasteprestatieplan (toegezegdpensioenregeling), waarbij de pensioenprestatie wordt berekend op basis van het loon voorafgaand aan de pensionering, de periode van aansluiting en een formule in schijven met progressieve percentages. Sinds 1 januari 2014 is er een toegezegdebijdrageplan voor alle nieuwe indiensttredingen en werknemers die overgestapt zijn, waarbij op basis van het maandloon voor de lopende maand een bijdrage wordt gestort. Bij pensionering worden de gestorte bijdragen vermeerderd met het (gewaarborgd) rendement uitbetaald. Beide types pensioenplannen worden beheerd door het OFP-Pensioenfonds KBC (dat fuseerde met het voormalige OFP-Pensioenfonds Senior Management), dat voor de beleggingsstrategie een beroep doet op KBC Asset Management. Bijkomend zijn er een aantal kleinere stopgezette

groepsverzekeringen uit het verleden die verder gefinancierd worden (een deel hiervan werd overgebracht naar het pensioenfonds in 2018). Op 1 januari 2019 werd een nieuw toegezegdebijdragenplan geïntroduceerd ter vervanging van het toegezegdebijdragenplan van 2014 waarbij ook alle werknemers eenmalig de mogelijkheid hadden om over te stappen van het vasteprestatieplan naar het nieuwe toegezegdebijdrageplan.

- KBC Bank Ireland was deelnemer van een toegezegdpensioenregeling tot 31 augustus 2012. Vanaf die datum worden er geen bijkomende pensioenrechten voor toekomstige dienstjaren meer opgebouwd in het pensioenplan. De verworven pensioenprestaties in het plan houden rekening met toekomstige salarisstijgingen van de aangeslotenen (*dynamisch beheer*). De activa van het pensioenplan worden afgezonderd van de activa van de bank. Werknemers van KBC Finance Ireland en van het filiaal van KBC Bank in Dublin zijn eveneens aangesloten bij dit pensioenplan. De pensioenprestatie wordt berekend op basis van een wiskundige formule die rekening houdt met de leeftijd, het salaris en de periode van aansluiting.

Bijkomende informatie pensioenverplichtingen (in miljoenen euro)

	2019	2018	2017	2016	2015
Ontwikkeling belangrijkste elementen uit hoofdtabel					
Brutoverplichting uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen	3 212	2 945	2 861	2 851	2 380
Reële waarde van fondsbeleggingen	2 791	2 369	2 433	2 336	2 165
Niet-gefinancierde te betalen of vooruitbetaalde pensioenkosten	-457	-598	-466	-543	-220
Invloed van wijziging van gebruikte veronderstellingen voor actuariële berekening van planactiva en brutoverplichtingen					
Invloed op planactiva	0	0	0	0	0
Invloed op brutoverplichtingen*	250	-35	-4	-147	-24

* Ontstaan uit toegezegdpensioenregelingen. Een plus betekent een toename van de verplichting (in absolute waarde), een min een afname.

Bijkomende informatie over pensioenverplichtingen: TOEGEZEGDPENSIENREGELINGEN

	KBC-Pensioenfonds	Pensioenplan KBC Bank Ireland
Samenstelling op 31-12-2019		
Aandelen	40%	28%
Obligaties	46%	48%
Vastgoed	11%	5%
Liquiditeiten	3%	2%
Beleggingsfondsen	0%	16%
Waarvan illiquide activa	9%	17%
Samenstelling op 31-12-2018		
Aandelen	39%	38%
Obligaties	48%	40%
Vastgoed	10%	3%
Liquiditeiten	3%	1%
Beleggingsfondsen	1%	18%
Waarvan illiquide activa	8%	25%
Verwachte bijdragen in 2020 (in miljoenen euro)	48	3
Wetgevend kader	Pensioenplannen zijn opgenomen in de cao's en worden omgezet in een pensioenreglement. Jaarlijkse rapportering van de financieringsniveau's aan de controleautoriteiten (FSMA/NBB). In geval van onderfinanciering rapportering aan controleautoriteiten.	Gereguleerd door de Ierse Pensions Authority. Jaarlijkse berekening van financieringsniveau, driejaarlijkse certificatie van financieringsniveau. In geval van onderfinanciering rapportering aan Ierse Pensions Authority.
Risico's voor KBC	Investeringsrisico en inflatierisico	Investeringsrisico
Asset liability-beleid	De <i>hedging</i> portefeuille dekt renterisico en inflatierisico af d.m.v. renteswaps. De <i>return</i> portefeuille beoogt extra opbrengst te genereren.	Investeringen in <i>leveraged LDI pooled</i> -fondsen.
Planwijzigingen	Een nieuwe versie van het Toegezegdebijdragenplan, gefinancierd door de werkgever werd geïntroduceerd op 1 januari 2019. Alle werknemers die aangesloten waren in het Vasteprestatieplan hadden eenmalig de mogelijkheid om naar dat plan over te stappen.	Niet van toepassing.
Inperkingen en afwikkelingen	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.

Verdisconteringsmethode	Vertrekpunt zijn de BVAL-noteringen van diverse tijdstippen van bedrijfsobligaties met AA-rating. De verkregen <i>yieldcurve</i> wordt omgevormd tot een <i>zero coupon</i> -curve. Vanaf jaar 22 krijgen we een vlakke curve.	De Mercer-methode vertrekt van een eigen korf van bedrijfsobligaties met AAA-, AA- en A-ratings. Van de noteringen van bedrijfsobligaties met een A-rating wordt een <i>spread</i> afgetrokken om tot een soort equivalente bedrijfsobligatie met AA-rating te komen. Na omzetting naar <i>zero coupon</i> -formaat met extrapolatie voor lange looptijden wordt finaal de equivalente verdisconteringsvoet bepaald.
-------------------------	--	--

Voornaamste actuariële veronderstellingen		
Gemiddelde verdisconteringsvoet	0,56%	1,65%
Verwachte salarisstijging	2,04%	2,50%
Verwachte inflatie	1,65%	1,30%
Verwachte stijging van de pensioenen	–	1,30%
Gewogen gemiddelde looptijd van de verplichtingen	12 jaar	26 jaar

Invloed van wijziging van gebruikte veronderstellingen voor actuariële berekening van brutoverplichtingen

Stijging brutoverplichting op 31-12-2019 als gevolg van:		
1% daling in de verdisconteringsvoet	13,73%	30,25%
1% stijging in de verwachte inflatie	11,08%	30,01%
1% hoger dan verwachte salarisstijging boven op inflatie	14,39%	5,25%
Pensioenleeftijd 65 jaar voor alle actieven	0,73%	–
Stijging van de levensverwachting met 1 jaar	–	3,14%

De invloed van de volgende veronderstellingen werd niet berekend: Impact van dalende sterftcijfers: het pensioenfonds betaalt altijd een kapitaal uit, langlevensrisico is verwaarloosbaar. Impact van personeelsverloop: het verwachte personeelsverloop situeert zich op een zeer laag niveau. Niet van toepassing.

Bijkomende informatie over pensioenverplichtingen: TOEGEZEGDEBIJDRAGEREGELINGEN **KBC-Pensioenfonds**

Verwachte bijdragen in 2020 (in miljoenen euro) 35

Wetgevend kader Volgens de Belgische Wet op Aanvullende pensioenen (WAP) moet de werkgever een minimumrendement van 1,75% garanderen op werknemers- en werkgeversbijdragen.

Risico's voor KBC Investeringsrisico

Waardering De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd rekening houdend met de verworven reserve op rapporteringsdatum, met een projectie van deze reserves tot de verwachte pensioenleeftijd tegen de wettelijk gegarandeerde interestvoet, en met verdiscontering van de resulterende verplichting. KBC biedt twee types toegezegdebijdrageregelingen aan: één gefinancierd door werknemersbijdragen en één gefinancierd door werkgeversbijdragen. De waardering van de pensioenverplichtingen van het Toegezegdebijdragenplan, gefinancierd door de werkgever, houdt rekening met de toekomstige bijdragen. Voor de waardering van het werknemers-Toegezegdebijdragenplan wordt dit niet gedaan omdat de verplichting van de werkgever voor dat plan alleen betrekking heeft op de minimumgarantie-rentevoet.

Verdisconteringsmethodologie Vertrekpunt zijn BVAL-noteringen van diverse tijdstippen van bedrijfsobligaties met AA-rating. De verkregen *yieldcurve* wordt omgevormd tot een *zero coupon*-curve. Vanaf jaar 22 krijgen we een vlakke curve.

Voornaamste actuariële veronderstellingen		
Gemiddelde verdisconteringsvoet		0,83%
Gewogen gemiddelde looptijd van de verplichtingen		18 jaar

Invloed van wijziging van gebruikte veronderstellingen voor actuariële berekening van brutoverplichtingen

Stijging brutoverplichting op 31-12-2019 als gevolg van:		
1% daling in de verdisconteringsvoet		18%
Pensioenleeftijd 65 jaar voor alle actieven		0,22%

Toelichting 5.10: Eigen vermogen van de aandeelhouders en AT1-instrumenten

In aantal	31-12-2019	31-12-2018
Gewone aandelen	416 394 642	416 155 676
Waarvan gewone aandelen die de houder recht geven op een dividenduitkering	416 394 642	416 155 676
Waarvan eigen aandelen	38 607	50 284
Overige informatie		
Fractiewaarde per aandeel (in euro)	3,51	3,51
Aantal uitgegeven maar niet-volgestorte aandelen	0	0

- Gewone aandelen: betreft gewone aandelen zonder nominale waarde. Ze dragen stemrecht en elk aandeel vertegenwoordigt één stem. Er werden geen winstbewijzen of aandelen zonder stemrecht uitgegeven. De aandelen zijn alleen genoteerd op Euronext Brussel.
- Kapitaalverhogingen: in december 2019 en december 2018 verhoogde het aantal aandelen van KBC Groep NV met respectievelijk 238 966 en 258 109 door de uitgifte van nieuwe aandelen als gevolg van de kapitaalverhoging voorbehouden aan het personeel. Meer informatie vindt u in het deel Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie.
- Inkoop eigen aandelen: KBC Groep NV kondigde op 17 mei 2018 de start aan van een inkoopprogramma eigen aandelen, met het oog op vernietiging van de ingekochte aandelen. Er werden 2 700 000 eigen aandelen ingekocht, gespreid over verschillende transacties in de periode van 22 mei t.e.m. 3 juli 2018 voor een totaal bedrag van afgerond 181 miljoen euro. Ze werden vernietigd op 8 augustus, waardoor het aantal aandelen toen verminderde met hetzelfde aantal.
- Eigen aandelen: op 31 december 2019 hadden de vennootschappen van de KBC-groep 38 607 KBC-aandelen in portefeuille. Daarvan zijn 38 605 eigen aandelen geboekt bij KBC Bank (filiaal Londen) die dienen als indekking voor uitstaande derivaten op indexen/aandelenkorven waarin aandelen van KBC Groep zijn opgenomen.
- Machtiging voor het toegestane kapitaal en inkoop van eigen aandelen: zie deel Vennootschappelijke jaarrekening en overige informatie.
- *Additional tier 1* (AT1)-instrumenten (deze effecten zijn geclassificeerd als eigenvermogensinstrumenten onder IAS 32 en de coupon wordt behandeld als dividend).
 - in maart 2014 plaatste KBC AT 1-effecten voor 1,4 miljard euro (perpetueel met een calloptie na 5 jaar en op elke interestvervaldag daarna; met tijdelijke afschrijving bij een *common equity ratio* van 5,125%; coupon van 5,625% p.a. op kwartaalbasis te betalen). In maart 2019 oefende KBC een call uit voor die effecten.
 - In april 2018 plaatste KBC AT 1-effecten voor 1 miljard euro (perpetueel met een eerste call op 7 jaar; met tijdelijke afschrijving bij een *common equity ratio* van 5,125%; initiële coupon van 4,25% per jaar halfjaarlijks te betalen).
 - In februari 2019 plaatste KBC AT 1-effecten voor 500 miljoen euro (perpetueel met een eerste call op 5 jaar; tijdelijke afschrijving bij een *common equity ratio* van 5,125%; initiële coupon van 4,75% per jaar halfjaarlijks te betalen).

Toelichting 5.11: Vaste activa aangehouden voor verkoop en beëindigde bedrijfsactiviteiten (IFRS 5)

Eind 2019 viel NLB Vita onder IFRS 5 en dus wordt het gepresenteerd op de balans onder de post Vaste activa aangehouden voor verkoop en groepen activa die worden afgestoten. Voor meer informatie, zie toelichting 5.3.

6.0 Andere toelichtingen

Toelichting 6.1: Verstrekte en ontvangen verbintenissen en financiële garanties buiten balans

(in miljoenen euro)

	31-12-2019			31-12-2018		
	Nominaal bedrag	Voorziening	Netto-exposure	Nominaal bedrag	Voorziening	Netto-exposure
Niet-opgenomen deel van verstrekte kredietlijnen						
Categorie 1	34 937	11	34 927	34 974	9	34 964
Categorie 2	3 070	7	3 062	1 400	8	1 392
Categorie 3	115	3	112	146	18	128
Totaal	38 122	21	38 101	36 520	35	36 484
Waarvan onherroepelijke kredietlijnen	22 978	12	22 966	23 498	31	23 467
Verstrekte financiële garanties						
Categorie 1	8 432	3	8 430	8 497	3	8 495
Categorie 2	1 668	10	1 658	1 413	9	1 404
Categorie 3	192	104	88	230	81	149
Totaal	10 292	116	10 175	10 141	93	10 048
Andere versterkte verbintenissen						
Totaal	370	0	370	463	0	463
Totaal						
Verbindenissen en financiële garanties buiten balans	48 784	138	48 646	47 124	129	46 995

- Reële waarde van financiële garanties: gebaseerd op de beschikbare marktwaarde.
- De boekwaarde van financiële activa door KBC als waarborg gegeven bedroeg 44 756 miljoen euro voor verplichtingen en 3 301 miljoen euro voor eventuele verplichtingen (2018: 32 573 miljoen euro en 1 862 miljoen euro). Eind 2019 waren ongeveer 10,9 miljard euro woningkredieten en cashcollecties ingeschreven in het register van de dekkingswaarden van het bijzondere vermogen van het *covered bond*-programma (eind 2018: 11,1 miljard euro).
- Voor de aangehouden waarborgen (die mogen worden verkocht of doorverpand zonder in gebreke blijven van de eigenaar – zie tabel) bestaat de verplichting die terug te geven in hun oorspronkelijke

vorm, of eventueel in geldmiddelen. Waarborgen die kunnen worden opgeëist als kredieten, worden beëindigd om verschillende redenen, zoals wanbetaling en faillissement. Bij faillissement verkoopt de curator de waarborgen. In de andere gevallen regelt de bank zelf de uitwinning of neemt ze de waarborgen in eigendom. Ontvangen waarborgen met betrekking tot OTC-derivaten betreffen vooral geldmiddelen die door KBC worden erkend op de balans (en niet in de tabel zijn opgenomen). Meer informatie vindt u in toelichting 4.3.

- De waarborgen verworven door uitwinning bedroegen 0,02 miljard euro in 2019 (0,1 miljard euro in 2018).

Aangehouden waarborgen (die mogen worden verkocht of doorverpand zonder in gebreke blijven van de eigenaar) (in miljoenen euro)

	Reële waarde van ontvangen waarborgen		Reële waarde van verkochte of doorverpande waarborgen	
	31-12-2019	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2018
Financiële activa	40 252	24 141	11 047	7 331
Aandelen	10	12	1	0
Schuldpapier	40 006	23 875	11 046	7 331
Leningen en voorschotten	236	254	0	0
Liquiditeiten	0	0	0	0
Andere activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	0	0	0	0
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0

Toelichting 6.2: Leasing

(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Vorderingen voor financiële leasing		
Bruto-investering in financiële leasing, vordering	6 293	6 130
<i>Tot 1 jaar</i>	1 613	1 418
<i>Meer dan 1 jaar tot 5 jaar</i>	3 422	3 183
<i>Meer dan 5 jaar</i>	1 257	1 530
Niet-verdiende toekomstige financieringsinkomsten met betrekking tot financiële leasing	366	479
Netto-investering in financiële leasing	5 926	5 618
<i>Tot 1 jaar</i>	1 537	1 307
<i>Meer dan 1 jaar tot 5 jaar</i>	3 240	2 912
<i>Meer dan 5 jaar</i>	1 150	1 399
Waarvan niet-gegarandeerde restwaarden voor de leasinggever	46	39
Geaccumuleerde bijzondere waardeverminderingen voor oninbare leasingvorderingen	44	78
Vorderingen voor operationele leasing		
Toekomstige minimaal te ontvangen leasingbetalingen uit hoofde van niet-opzegbare leasing	511	478

- KBC treedt slechts in beperkte mate op als leasingnemer in operationele en financiële leasing. Impact van de eerste toepassing van IFRS 16: zie toelichting 5.4.
- Financiële leasing: KBC biedt financiëleleasingproducten aan, gaande van leasing van uitrusting en voertuigen tot vastgoedleasing. Financiële leasing wordt in België over het algemeen door het kantorennetwerk van de KBC-groep aangeboden. Ook in Centraal-Europa wordt dat model steeds belangrijker.
- Operationele leasing betreft hoofdzakelijk fullserviceverhuur van auto's. Die service bieden we aan zowel via het kantorennetwerk van KBC Bank en CBC Banque als via een intern verkoopteam. Ook in Centraal-Europa ontwikkelen we de fullserviceverhuur verder.

Toelichting 6.3: Transacties met verbonden partijen

	2019					2018				
Transacties met verbonden partijen, exclusief key management (in miljoenen euro)	Dochter- maatschap- pijen	Geasso- cieerde maatschap- pijen	Joint ventures	Overige	Totaal	Dochter- maatschap- pijen	Geasso- cieerde maatschap- pijen	Joint ventures	Overige	Totaal
Activa	148	122	43	17	330	227	135	253	100	714
Leningen en voorschotten	3	38	1	0	42	93	41	2	80	216
Aandelen (inclusief investeringen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures)	145	83	36	0	264	133	93	228	14	469
Overige	0	1	6	17	24	1	1	23	5	30
Verplichtingen	9	93	0	365	467	60	98	168	303	629
Deposito's	8	14	0	356	378	60	13	167	300	540
Anderen financiële verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overige	1	80	0	9	90	0	85	1	4	89
Winst-en-verliesrekening	5	-3	0	-3	-1	10	-4	-14	5	-3
Nettorente-inkomsten	0	-1	0	0	0	0	-1	-9	0	-10
Rente-inkomsten	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
Rentelasten	0	-1	0	0	-1	0	-1	-9	0	-10
Verdiende verzekeringspremies vóór herverzekering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Technische verzekeringslasten vóór herverzekering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dividendinkomsten	1	1	0	0	2	3	0	0	7	10
Nettoprovisie-inkomsten	2	-1	0	2	2	5	-2	-5	1	-1
Provisie-inkomsten	2	0	0	2	4	5	0	0	1	6
Provisielasten	0	-2	0	0	-2	0	-2	-5	0	-7
Overige netto-inkomsten	4	-1	0	-3	0	3	1	0	1	4
Algemene beheerskosten	-1	-2	0	-2	-6	-1	-3	0	-3	-7
Niet opgenomen deel van kredietlijnen, financiële garanties en andere verbintenissen										
Gegeven door de groep	0	0	0	74	74	0	5	0	154	159
Ontvangen door de groep	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Transacties met <i>key management</i> (leden Raad van Bestuur en Directiecomité van KBC Groep NV) (in miljoenen euro)*	2019	2018
Totaal*	12	12
Indeling naar type bezoldiging		
Kortetermijnpersoneelsbeloningen	10	10
Vergoedingen na uitdiensttreding	2	2
<i>Toegezegdpensioenregelingen</i>	0	0
<i>Toegezegdebijdrageregelingen</i>	2	2
Andere langetermijnpersoneelsbeloningen	0	0
Vergoedingen bij uitdiensttreding	0	0
Betalingen in aandelen	0	0
Aandelenopties, in eenheden		
Aan het begin van het jaar	0	0
Toegestaan	0	0
Uitgeoefend	0	0
Verandering van samenstelling	0	0
Aan het einde van het jaar	0	0
Voorschotten en leningen toegestaan aan <i>key management</i> en partners	2	1

* Bedragen van de bezoldiging van het *key management* of de partners van de consoliderende onderneming, op grond van hun werkzaamheden in de consoliderende onderneming, haar dochterondernemingen en geassocieerde ondernemingen, met inbegrip van het bedrag van op die grond aan gewezen *key management* toegekende rustpensioenen.

- Dochtermaatschappijen in de eerste tabel: omvat transacties met de niet-geconsolideerde dochtermaatschappijen (transacties met geconsolideerde dochtermaatschappijen zijn reeds geëlimineerd in de geconsolideerde financiële staten).
- Overige in de eerste tabel: omvat onder andere KBC Ancora, Cera en MRBB.
- Alle transacties met verbonden partijen gebeuren *at arm's length*.
- *Key management* zijn de leden van de Raad van Bestuur en het Directiecomité van KBC Groep NV. Meer informatie over de vergoedingen van het topmanagement vindt u in het hoofdstuk Verklaring inzake deugdelijk bestuur.
- Er staan geen belangrijke waardeverminderingen uit ten opzichte van verbonden partijen.

Toelichting 6.4: Bezoldiging van de commissaris

Bezoldigingen van de commissaris (PwC; in euro)	2019	2018
KBC Groep NV en zijn dochtervennootschappen		
Standaardcontroleopdrachten	7 230 627	7 583 948
Overige diensten		
Andere controleopdrachten	844 403	1 073 549
Belastingadviesopdrachten	0	5 000
Andere opdrachten buiten revisoraatsopdrachten	63 270	53 378
KBC Groep NV alleen		
Standaardcontroleopdrachten	252 134	231 918
Overige diensten	184 236	159 914

Toelichting 6.5: dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen, 31-12-2019

De juridische structuur van de groep bestaat in essentie uit KBC Groep NV, dat twee grote vennootschappen controleert: KBC Bank NV en KBC Verzekeringen NV. Elk van die vennootschappen bezit een aantal dochter- en kleindochtermaatschappijen. In de tabel vindt u de

belangrijkste groepsmaatschappijen. Een volledig overzicht van alle (in de consolidatie opgenomen en van de consolidatie uitgesloten) groepsmaatschappijen vindt u op www.kbc.com > Over ons > Onze structuur.

Naam	Zetel	Vennootschapsnummer	Gehouden deel van het kapitaal op groepsniveau (%)	Divisie ¹	Activiteit
KBC Bank (groep)					
KBC Bank NV	Brussel – BE	0462.920.226	100,00	BEL/GRP	kredietinstelling
CBC BANQUE SA	Namen – BE	0403.211.380	100,00	BEL	kredietinstelling
Československá Obchodná Banka a.s.	Bratislava – SK	--	100,00	IMA	kredietinstelling
Československá Obchodní Banka a.s.	Praag – CZ	--	100,00	CZR	kredietinstelling
KBC Asset Management NV	Brussel – BE	0469.444.267	100,00	BEL	vermogensbeheer
KBC Autolease NV	Leuven – BE	0422.562.385	100,00	BEL	leasing
KBC Bank Ireland Plc.	Dublin – IE	--	100,00	IMA	kredietinstelling
KBC Commercial Finance NV	Brussel – BE	0403.278.488	100,00	BEL	factoring
KBC Credit Investments NV	Brussel – BE	0887.849.512	100,00	BEL/GRP	beleggingsmaatschappij
KBC Ifirma SA	Luxemburg – LU	--	100,00	GRP	financiering
KBC Securities NV	Brussel – BE	0437.060.521	100,00	BEL	beursmakelaar
K&H Bank Zrt.	Budapest – HU	--	100,00	IMA	kredietinstelling
Loan Invest NV	Brussel – BE	0889.054.884	100,00	BEL	effectiseringsvehikel
United Bulgarian Bank AD	Sofia – BG	--	99,91	IMA	kredietinstelling
KBC Verzekeringen (groep)					
KBC Verzekeringen NV	Leuven – BE	0403.552.563	100,00	BEL/GRP	verzekeringsmaatschappij
ADD NV	Heverlee – BE	0406.080.305	100,00	BEL	verzekeringsmakelaar
KBC Group Re SA	Luxemburg – LU	--	100,00	GRP	herverzekeringsmaatschappij
ČSOB Pojišť'ovna a.s.	Pardubice – CZ	--	100,00	CZR	verzekeringsmaatschappij
ČSOB Poist'ovňa a.s.	Bratislava – SK	--	100,00	IMA	verzekeringsmaatschappij
DZI (groep)	Sofia – BG	--	100,00	IMA	verzekeringsmaatschappij
Groep VAB NV	Zwijndrecht – BE	0456.920.676	100,00	BEL	rijschool/reisbijstand
K&H Biztosító Zrt.	Budapest – HU	--	100,00	IMA	verzekeringsmaatschappij
NLB Vita d.d. (vermogensmutatiemethode) ²	Ljubljana – SI	--	50,00	IMA	levensverzekeringen
KBC Groep					
KBC Groep NV	Brussel – BE	0403.227.515	100,00	GRP	bankverzekeringsholding
KBC Bank (groep)	Verschillende locaties	--	100,00	verschillende	kredietinstelling
KBC Verzekeringen (groep)	Verschillende locaties	--	100,00	verschillende	verzekeringsmaatschappij

¹ BEL: divisie België; CZR: divisie Tsjechië; IMA: divisie Internationale Markten; GRP: Groepscenter.

² Verkoopsovereenkomst getekend – zie toelichting 6.6.

- Een onderneming die in aanmerking komt voor consolidatie wordt ook werkelijk in de consolidatie opgenomen als twee van de volgende criteria worden overschreden: (1) het deel van de groep in het eigen vermogen overschrijdt 2,5 miljoen euro, (2) het deel van de groep in het resultaat overschrijdt 1 miljoen euro en (3) het balanstotaal overschrijdt 100 miljoen euro. Het gezamenlijke balanstotaal van de uitgesloten vennootschappen mag niet meer bedragen dan 1% van het geconsolideerde balanstotaal.
- We passen de methode van integrale consolidatie toe voor alle (belangrijke) entiteiten, inclusief *structured entities* (SPV's), waarover de consoliderende vennootschap, direct of indirect, een exclusieve zeggenschap uitoefent. Om te beoordelen of *structured entities* al dan niet moeten worden geconsolideerd, hanteren we de principes zoals uiteengezet in IFRS 10. Bovendien hanteren we drempels voor opname in de consolidatie (zie vorige paragraaf).
- Toelichting in verband met belangen in andere entiteiten (IFRS 12):
 - Belangrijke beoordelingen en veronderstellingen:
 - Over het algemeen worden de fondsen die KBC beheert niet opgenomen in de consolidatiekring, omdat ze niet beantwoorden aan de drie criteria van controle (zeggenschap, blootstelling aan variabel rendement en de mogelijkheid om die zeggenschap te gebruiken om de rendementen te beïnvloeden).
 - De gemeenschappelijke entiteiten (*joint entities*) waarvan KBC geen 50% van het aandelenkapitaal in handen heeft, worden geclassificeerd als joint ventures, omdat KBC Groep de gezamenlijke controle over die entiteiten heeft op basis van aandeelhoudersovereenkomsten. Op basis van de statuten en/of

aandeelhoudersovereenkomsten is het stemrecht in (en dus de controle over) de joint venture gelijkmatig verdeeld over de verschillende aandeelhouders en kunnen beslissingen maar genomen worden met unanimitieit.

- Belangen in dochtermaatschappijen
 - Voor de overgrote meerderheid van de entiteiten zijn de stemrechten wezenlijk gelijk aan de eigendomsrechten.
 - In de gezamenlijke kapitaalbeslissing (*joint capital decision*) werden bepaalde pijler 2-niveaus vastgelegd. Daardoor moeten bepaalde minimale kapitaalratio's gerespecteerd worden en gelden er beperkingen voor de repatriëring van kapitaal en de uitkering van dividenden.
 - Met betrekking tot Loan Invest NV is KBC blootgesteld aan kredietverliezen op de hypotheekportefeuille. Daarvoor worden waardeverminderingen geboekt als dat nodig is.
- Belangen in niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten
 - KBC Bank NV treedt op als *arranger* en dealer voor Medium Term Note-programma's ter waarde van 40 miljard euro, uitgegeven door 19 niet-geconsolideerde speciaal daartoe opgerichte gestructureerde entiteiten. Die entiteiten werden tussen 2006 en 2016 overeenkomstig de Ierse vennootschapswet (Irish Companies Act 2014) opgericht als een Ierse naamloze vennootschap (*public limited company*) of een Ierse besloten vennootschap (*private limited company*). Hun hoofdactiviteit is het bijeenbrengen van geld door notes uit te geven om financiële activa aan te kopen (zoals effecten, obligaties, deposito's, enz.) en gerelateerde derivaten- en andere contracten aan te gaan (zoals aandelengebonden swaps,

rentegebonden swaps, *total return swaps*, repotransacties, enz.). Ze bieden beleggingsmogelijkheden aan klanten door te zorgen voor schaalvoordelen, een spreiding van het kredietrisico en een grote granulariteit. Elke *structured entity* heeft een prospectus dat is goedgekeurd door de Ierse centrale bank en kan worden geraadpleegd op www.kbc.be/prospectus/spv. De

gestructureerde entiteiten zijn evenwel niet geconsolideerd, omdat ze niet voldoen aan de drie criteria voor consolidatie (zeggenschap, blootstelling aan variabel rendement en de mogelijkheid om die zeggenschap te gebruiken om de rendementen te beïnvloeden). Op 31 december 2019 bedroeg het beheerde vermogen van die entiteiten 12,1 miljard euro.

- *Sponsored* niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten worden gedefinieerd als gestructureerde entiteiten waarbij KBC Groep of een van zijn dochterondernemingen optreedt als *arranger* van het emissieprogramma, maar waarbij de beslissingsbevoegdheid van de gestructureerde entiteiten niet bij KBC Groep of een van zijn dochterondernemingen ligt en die dus niet geconsolideerd zijn.

- Op 31 december 2019 had KBC Groep de volgende inkomsten uit de niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten: beheersvergoeding: 70 miljoen euro, vergoeding als administratief agent: 1 miljoen euro, *accounting fee*: 1 miljoen euro.
- Op 31 december 2019 had KBC Groep notes uitgegeven door de niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten in handen voor een bedrag van 5,4 miljard euro. KBC Groep heeft verplichtingen ten aanzien van de niet-geconsolideerde gestructureerde entiteiten voor een bedrag van 5,5 miljard euro die voornamelijk bestaan uit termijndeposito's (5,3 miljard euro).
- Een eventuele waardedaling van de notes wordt doorgerekend aan de eindklant en zal dus geen invloed hebben op KBC.
- Er waren eind 2019 geen groepsvennootschappen actief in de winningsindustrie. Bijgevolg werd geen geconsolideerd verslag van betalingen aan overheden opgesteld (cf. art 3:8 § 1 WVV).

Toelichting 6.6: Belangrijkste wijzigingen in de consolidatiekring

• ČMSS

- Eind mei 2019 nam ČSOB het resterend 45%-belang in ČMSS over van Bausparkasse Schwäbisch Hall voor 240 miljoen euro, zonder enige voorwaardelijke vergoeding. Bovendien gaf de herwaardering van het bestaande belang van 55% van de groep in ČMSS aanleiding tot een eenmalige winst van 82 miljoen euro. Als gevolg van deze transactie bezit ČSOB nu 100% van ČMSS en consolideert het op die manier zijn positie als de grootste aanbieder van financiële oplossingen voor huisvestingsdoelinden in Tsjechië.
- De impact daarvan is opgenomen in de geconsolideerde cijfers in dit verslag. De resultaten van ČMSS werden volledig geconsolideerd in elke lijn van de winst-en-verliesrekening vanaf juni 2019 (voorheen werden de resultaten van ČMSS geboekt tegen 55% in de lijn Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures). Op de balans werd ČMSS ook volledig geconsolideerd vanaf juni 2019 (voorheen in de rubriek 'Investerings in geassocieerde ondernemingen en joint ventures', in overeenstemming met de vermogensmutatiemethode). De eenmalige winst van 82 miljoen euro gerelateerd aan de herwaardering van het bestaande aandeel van 55% werd geboekt in 'Overige Netto-inkomsten'.
- De impact van de verwerving op de financiële instrumenten wordt weergegeven in toelichting 4.1., via de pro-formakolom 'Totaal exclusief ČMSS'.
- KBC heeft goodwill erkend voor een bedrag van 167 miljoen euro in de geconsolideerde financiële staten. Dat wordt verantwoord door de rendabiliteit van ČMSS (op basis van de resultaten van de

vorige jaren en het businessplan voor de komende jaren), in combinatie met inkomstensynergieën (bijkomende productverkoop dankzij *crossselling*) en kostensynergieën (onder andere met betrekking tot hoofdkantoorfuncties zoals interne audit, inkoop, ALM, juridische en financiële zaken). De goodwill kan fiscaal niet in mindering worden gebracht.

- De transactie had een impact van -0,3 procentpunten op de *common equity ratio* van KBC Groep.
- De onderstaande tabel geeft de reële waarde weer van de belangrijkste activa en verplichtingen die deel uitmaken van de overname van ČMSS, en de invloed van ČMSS tot de winst-en-verliesrekening van de groep (voor de periode juni tot en met december 2019).
- Overige
 - Eind 2019 tekenden Nova Ljubljanska banka (NLB) en KBC Verzekeringen NV een overeenkomst om hun respectieve belangen in de Sloveense 50/50-joint venture voor levensverzekeringen NLB Vita te verkopen aan Sava Re. Daarmee trekken we ons volledig terug uit Slovenië, dat voor KBC geen kernmarkt is. Die transactie, die naar verwachting in het tweede kwartaal van 2020 zal worden afgesloten, is onderworpen aan de goedkeuring van de regelgevende instanties en heeft een verwaarloosbare impact op onze resultaten.

Algemene informatie

Percentage aandelen gekocht of verkocht in het betrokken jaar	Aankoop 45%
Percentage aandelen na transactie	100%
Betreffende divisie/segment	Tsjechië
Datum sluiting transactie, maand en jaar	mei 2019
Resultaten van de betreffende maatschappij opgenomen in het resultaat van de groep vanaf:	juni 2019
Aankoopprijs of verkoopprijs	240
Kasroom voor de aankoop of verkoop van bedrijven min aangekochte of verkochte geldmiddelen en kasequivalenten	439

Geboekte bedragen voor de gekochte activa en verplichtingen, voorlopige reële waarde op 31 mei 2019

Geldmiddelen en tegoeden bij centrale banken	729
Financiële activa	4 959
<i>Tegen geamortiseerde kostprijs</i>	4 855
<i>Gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in OCI</i>	103
<i>Afdekkingsderivaten</i>	0
Reëlewaardeveranderingen van de afgedekte posities bij reëlewaardeafdekking van het renterisico van een portefeuille	15
Belastingvorderingen	4
Materiële vaste activa	20
Goodwill en andere immateriële vaste activa	39
Overige activa	7
<i>Geldmiddelen en kasequivalenten (inbegrepen in de bovenstaande activa)</i>	729
Financiële verplichtingen	5 384
<i>Tegen geamortiseerde kostprijs</i>	5 362
<i>Afdekkingsderivaten</i>	22
Belastingverplichtingen	10
Voorziening voor risico's en kosten	1
Overige verplichtingen	33
<i>Geldmiddelen en kasequivalenten (inbegrepen in de bovenstaande verplichtingen)</i>	50

Bijdrage in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening (eerste 5 maanden van 2019 in vermogensmutatie aan 55%-belang en vanaf 1 juni 2019 integrale consolidatie aan 100%)

Nettorente-inkomsten	49
Dividendinkomsten	0
Nettoresultaat uit financiële instrumenten tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening	1
Netto gerealiseerd resultaat uit schuldinstrumenten tegen reële waarde via OCI	0
Nettoprovisie-inkomsten	15
Overige netto-inkomsten	82
TOTALE OPBRENGSTEN	146
Exploitatiekosten	-30
Bijzondere waardeverminderingen	-3
<i>Waarvan: op financiële activa tegen geamortiseerde kostprijs en tegen reële waarde via OCI</i>	-3
Aandeel in het resultaat van geassocieerde ondernemingen en joint ventures	9
RESULTAAT VÓÓR BELASTINGEN	121
Belastingen	-6
RESULTAAT NA BELASTINGEN	116
Toerekenbaar aan minderheidsbelangen	0
Toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	116

Toelichting 6.7: Risicobeheer en kapitaaltoereikendheid

Kapitaalbeheer is een essentieel beheerproces dat betrekking heeft op alle beslissingen over het niveau en de samenstelling van ons kapitaal, zowel voor het bank- als het verzekeringsbedrijf. Het betreft alle instrumenten die geschikt zijn om verliezen op te vangen in *going concern*- en/of *gone concern*-situaties. Kapitaalbeheer moet voor een optimaal evenwicht zorgen tussen de reglementaire vereisten, de beleggersverwachtingen, de standpunten van ratingbureaus en de ambities van het management. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het kapitaalbeheer ligt bij de Raad van Bestuur.

Kapitaalbeheer omvat een brede waaier van activiteiten, waaronder strategische onderwerpen (bv. beleid, doelstellingen bepalen, enz.), kaders en modellen (bv. reglementaire kapitaalmodellen, interne kapitaalmodellen, kosten van eigen vermogen, prestatie meting, enz.), planning en toewijzing (bv. toewijzing van kapitaal aan activiteiten,

planning inzake uitgifte van kapitaalinstrumenten, raming van kapitaalratio's, enz.), uitvoering (bv. dividenden, kapitaaltransacties) en bewaking (bv. huidige solvabiliteitspositie op verschillende niveaus, naleving van de groepsbeleidslijnen en reglementaire vereisten, enz.).

Het ICAAP (*Internal Capital Adequacy Assessment Process*) bestaat uit een aantal bedrijfs- en risicoprocessen die samen bijdragen tot de doelstelling om altijd voldoende gekapitaliseerd te zijn, rekening houdend met ons risicoprofiel en de kwaliteit van onze risicobeheer- en controleomgeving. Naast de geïntegreerde aanpak op groepsniveau voeren KBC Verzekeringen en zijn verzekerings- en herverzekeringsdochtermaatschappijen regelmatig een beoordeling van hun eigen risico en solvabiliteit (*Own Risk and Solvency Assessment*, ORSA) uit, zoals vereist door Solvency II.

We rapporteren over de solvabiliteit van de groep, de bank en de verzekeringsmaatschappij op basis van IFRS-gegevens en volgens de regels die de toezichthouder oplegt.

- Voor KBC Groep en KBC Bank houdt dat in dat we onze solvabiliteitsratio's berekenen volgens CRR/CRD IV. KBC heeft van de toezichthouder toelating gekregen om op het niveau van KBC Groep een risicoweging toe te passen op de participatie in KBC Verzekeringen (Deense compromismethode). KBC Groep en KBC Bank zijn onderworpen aan minimale solvabiliteitsratio's. De belangrijkste maatstaf is de *fully loaded common equity ratio*, die volgens de reglementaire vereiste 10,55% moet bedragen. Die omvat het pijler 1-minimum (4,5%), de pijler 2-vereiste (1,75%), opgelegd

door de ECB, naar aanleiding van haar *Supervisory Review and Evaluation Process*-beoordeling) en de vereiste buffers (4,30%, bepaald door de lokale bevoegde autoriteiten in de kernmarkten van KBC). Het betreft de situatie zoals bekend op 27 maart 2020. Er wordt geen rekening gehouden met wijzigingen die nadien werden bekendgemaakt. Eind 2019 bedroeg de *fully loaded common equity ratio* 17,1%, wat overeenkwam met een kapitaalbuffer van 6,6% tegenover de minimumvereiste van 10,55%.

- De solvabiliteit van KBC Verzekeringen wordt berekend op basis van Solvency II; de reglementaire minimumvereiste is 100%. Eind 2019 bedroeg de Solvency II-ratio 202%, ruim het dubbele van de minimumvereiste van 100%.

Samenvatting solvabiliteitscijfers voor KBC Groep, KBC Bank en KBC Verzekeringen

(in miljoenen euro)	KBC Groep (geconsolideerd) CRR/CRD IV		KBC Bank (geconsolideerd) CRR/CRD IV		KBC Verzekeringen (geconsolideerd) Solvency II	
	31-12-2019 <i>Fully loaded</i>	31-12-2018 <i>Fully loaded</i>	31-12-2019 <i>Fully loaded</i>	31-12-2018 <i>Fully loaded</i>	31-12-2019	31-12-2018
Totaal reglementair eigen vermogen, na winstverdeling	20 419	18 217	16 660	15 749	3 496	3 590
Tier 1-kapitaal	18 489	16 150	14 704	13 625	2 996	3 090
<i>Common equity</i>	16 989	15 150	13 204	12 618	–	–
<i>Eigen vermogen van de aandeelhouders</i>	18 865	17 233	15 091	14 150	3 422	2 728
<i>Solvabiliteitsaanpassingen</i>	-1 876	-2 083	-1 888	-1 532	-426	362
Aanvullend <i>going concern</i> -kapitaal ¹	1 500	1 000	1 500	1 007	–	–
Tier 2-kapitaal ²	1 930	2 067	1 957	2 124	500	500
Totaal gewogen risicovolume (groep, bank) ³	99 071	94 875	89 838	85 474	–	–
<i>Kredietrisico's</i>	75 786	71 224	75 786	71 224	–	–
<i>Marktrisico's</i>	2 713	3 198	2 713	3 198	–	–
<i>Operationele risico's</i>	11 340	11 051	11 340	11 051	–	–
<i>Verzekeringsrisico's</i>	9 133	9 133	–	–	–	–
<i>Holdingsactiviteiten en eliminatie intragroepstransacties</i>	99	268	–	–	–	–
Solvabiliteitskapitaalvereiste (verzekeringen)	–	–	–	–	1 727	1 651
<i>Common equity ratio</i> (groep, bank) ⁴	17,1%	16,0%	14,7%	14,8%	–	–
Solvency II-ratio (verzekeringen)	–	–	–	–	202%	217%

¹ Bevat perpetuele achtergestelde leningen met een volledig discretionaire en niet-cumulatieve interestvergoeding. De effecten bevatten verder ook een *lossabsorptiemechanisme*, meer bepaald een tijdelijke afschrijving wanneer de CET1-ratio onder 5,125% zou vallen. Zie ook toelichting 5.10.

² Bevat achtergestelde leningen met een vaste vervaldag, waarvan de hoofdsom en rentevergoeding in *going concern* niet kunnen worden geannuleerd.

³ Het is niet de verantwoordelijkheid van de erkende commissaris om erop toe te zien dat de RWA-interne modellen beantwoorden aan de goedkeuringscriteria zoals bepaald in de regelgevende normen.

⁴ Zie opmerking op p. 137.

U vindt meer gedetailleerde informatie in het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal? van dit verslag en in het Risk Report.

De kredietportefeuille omvat het belangrijkste deel van de financiële activa. Op basis van interne managementrapportering lichten we in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's? (onder Kredietrisico) de

samenstelling en kwaliteit van de kredietportefeuille toe. De vereiste informatie in verband met risico's (IFRS 4 en IFRS 7) nemen we op in de door de commissaris geauditeerde delen van het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?. Die delen maken dus deel uit van de jaarrekening.

Toelichting 6.8: Gebeurtenissen na balansdatum

Belangrijke gebeurtenissen tussen de balansdatum en de goedkeuring voor publicatie van de jaarrekening door de Raad van Bestuur op 29 maart 2020 die niet hebben geleid tot aanpassingen in de jaarrekening voor 2019:

- Op 17 februari 2020 tekenden we een overeenkomst voor de overname van 99,44% van OTP Banka Slovensko, een middelgrote bank in Slowakije die focust op retail-, micro-kmo- en kmo-klanten. Die overname moet het mogelijk maken onze positie op de Slowaakse bankenmarkt verder te versterken. De overname moet nog worden goedgekeurd door diverse toezichthoudende instanties en zal naar verwachting in het tweede of derde kwartaal van 2020 worden afgerond. De impact ervan op de *common equity ratio* van de groep is beperkt (ruwweg -0,2 procentpunten).
- De uitbraak en wereldwijde verspreiding van het coronavirus zal een neerwaartse impact hebben op onze resultaten in 2020 (maar heeft

geen invloed op onze financiële positie op 31-12-2019). Aangezien er elke dag nieuwe overheids-, regulatoire en/of sectorgerelateerde maatregelen getroffen worden, is het onmogelijk op dit moment een betrouwbare inschatting te maken van de gevolgen voor de globale economie en voor onze bankverzekeringsgroep in het bijzonder. Vanzelfsprekend volgen we de situatie van nabij op. Zoals altijd nemen we een behoedzame en conservatieve houding aan, zelfs al stellen onze solide kapitaal- en liquiditeitsposities ons in staat om extreme scenario's te doorstaan. Voor meer informatie verwijzen we naar het hoofdstuk Ons bedrijfsmodel, onder In welke omgeving zijn we actief? en naar het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?, onder Niet-financiële risico's.

Toelichting 6.9: Algemene gegevens betreffende de vennootschap

- Naam: KBC Groep
- Oprichting: 9 februari 1935 als Kredietbank; huidige naam sinds 2 maart 2005
- Oprichtingsland: België
- Zetel: Havenlaan 2, 1080 Brussel, België
- Btw: BE 0403.227.515
- RPR: Brussel
- Website: <https://www.kbc.com>
- E-mailladres voor communicatie met aandeel- en obligatiehouders: IR4U@kbc.be.
- Juridische vorm: naamloze genoteerde vennootschap naar Belgisch recht die als gemengde financiële holding valt onder het prudentiële toezicht van de Nationale Bank van België en de Europese Centrale Bank.
- Duur: onbepaalde duur
- Voorwerp: de vennootschap heeft tot voorwerp het rechtstreeks of onrechtstreeks houden en beheren van participaties in andere ondernemingen, waaronder – maar niet beperkt tot – kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en andere financiële instellingen. De vennootschap heeft ook tot voorwerp ondersteunende diensten te verlenen ten behoeve van derden, als lasthebber of anderszins, in het bijzonder ten behoeve van ondernemingen waarin de vennootschap rechtstreeks of onrechtstreeks een participatie heeft. Verder heeft de vennootschap tot voorwerp de verwerving in de meest ruime zin van het woord (onder meer door middel van aankoop, huur en leasing), het onderhoud en de exploitatie van werkingsmiddelen, en de terbeschikkingstelling in de meest ruime zin van het woord (onder meer verhuur, verlenen van een recht van gebruik) van die middelen ten behoeve van de begunstigen, vermeld in de tweede zin. Voorts kan de vennootschap fungeren als een *intellectual property*-vennootschap, die onder meer instaat voor de ontwikkeling, de verwerving, het beheer, de bescherming en het onderhoud van intellectuele eigendomsrechten, evenals voor de terbeschikkingstelling van die rechten en/of het verstrekken van gebruiksrechten over die rechten aan de begunstigen vermeld in de tweede zin. De vennootschap kan verder alle commerciële, financiële en industriële verrichtingen doen die nuttig of dienstig kunnen zijn ter verwezenlijking van haar voorwerp en die er rechtstreeks of onrechtstreeks verband mee houden. Ze kan ook door middel van inschrijving, inbreng, participatie of onder welke andere vorm ook deelnemen in alle vennootschappen, bedrijven of instellingen die een gelijkaardige, verwante of aanvullende activiteit uitoefenen. In het algemeen kan ze, zowel in het binnen- als buitenland, alle verrichtingen doen die tot de realisatie van haar voorwerp kunnen bijdragen (artikel 2 van de statuten, die beschikbaar zijn op www.kbc.com).
- Plaatsen waar de voor het publiek toegankelijke documenten kunnen worden ingezien: de statuten van de vennootschap liggen ter inzage bij de griffie van de Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank van Brussel en worden bekendgemaakt op www.kbc.com. De jaarrekeningen en het jaarverslag worden bij de Nationale Bank van België neergelegd en zijn beschikbaar op www.kbc.com. Het jaarverslag is ook verkrijgbaar bij de zetel van de vennootschap en het wordt verstuurd aan de personen die erom hebben gevraagd. De beslissingen aangaande de benoeming en de beëindiging van de mandaten van leden van het Directiecomité en de Raad van Bestuur worden bij uittreksel in de Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt. De financiële berichten over de vennootschap verschijnen in de financiële dagbladen en/of op www.kbc.com. De oproepingen tot de Algemene Vergaderingen worden bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, in minstens één nationaal verspreid dagblad, in de media en op www.kbc.com.
- Voor informatie over de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en het recht van een aandeelhouder om deel te nemen aan de Algemene Vergadering, verwijzen we naar artikel 23 e.v. van de statuten, die beschikbaar zijn op www.kbc.com.

VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE ALGEMENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS VAN KBC GROEP NV OVER DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING VOOR HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2019

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van KBC Groep NV (de "Vennootschap") en haar filialen (samen "de Groep"), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening alsook de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Dit vormt één geheel en is ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 2 mei 2019, overeenkomstig het voorstel van de raad van bestuur uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2021. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van KBC Groep NV uitgevoerd gedurende 4 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2019 omvat, alsook de geconsolideerde winst-en-verliesrekening, de geconsolideerde gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, de geconsolideerde vermogensmutaties en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum, en de toelichting met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen. Deze geconsolideerde jaarrekening vertoont een totaal van de geconsolideerde balans van EUR 290.735 miljoen en de geconsolideerde winst-en-verliesrekening sluit af met een winst van het boekjaar (toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij) van EUR 2.489 miljoen.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de geconsolideerde financiële toestand van de Groep per 31 december 2019, alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Wij hebben bovendien de door de IAASB goedgekeurde internationale controlestandaarden toegepast die van toepassing zijn op de huidige afsluitdatum en nog niet goedgekeurd zijn op nationaal niveau. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "*Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening*" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van de raad van bestuur en van de aangestelden van de Vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van een bepaalde aangelegenheid - gebeurtenis na de datum van afsluiting van het boekjaar

Wat betreft de COVID 19 pandemie, vestigen wij de aandacht op Toelichting 6.8: Gebeurtenissen na balansdatum bij de geconsolideerde jaarrekening en de verschillende hoofdstukken van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening zoals vermeld in deze Toelichting 6.8. Daarin licht de raad van bestuur zijn mening toe dat de uitbraak en wereldwijde verspreiding van het coronavirus een neerwaartse impact zal hebben op de geconsolideerde resultaten van de Groep in 2020, maar dat ze geen effecten hebben op de geconsolideerde financiële toestand van de Groep per 31 december 2019. Wij brengen geen voorbehoud in ons oordeel tot uitdrukking met betrekking tot deze aangelegenheid.

Kernpunten van de controle

Kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde

Beschrijving van het kernpunt van de controle

Details met betrekking tot de financiële instrumenten gewaardeerd aan reële waarde op jaareinde 31 december 2019 zijn opgenomen in Toelichting 4.5 bij de geconsolideerde jaarrekening. Voor informatie met betrekking tot de bepaling van de reële waarde verwijzen we naar Toelichting 1.2. Belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving en Toelichting 4.4 bij de geconsolideerde jaarrekening.

De voor bepaalde financiële instrumenten gebruikte waarderingsmethoden en -modellen zijn inherent subjectief en maken gebruik van diverse veronderstellingen wat betreft de prijszetting. Daarenboven kunnen vele factoren de bepaling van de reële waarde beïnvloeden en kunnen ze variëren zowel per type instrument als binnen types van instrumenten. Dit is in het bijzonder het geval voor financiële instrumenten ingedeeld in niveau 2 en 3 in Toelichting 4.5 bij de geconsolideerde jaarrekening, de reële waarde van financiële instrumenten ingedeeld in niveau 1 is daarbij onderhevig aan een beperkte subjectieve beoordeling.

Het gebruik van verschillende waarderingsmethoden en veronderstellingen zou tot significant verschillende inschattingen van reële waarde kunnen leiden. Een overzicht van de belangrijkste waarderingsmethoden is opgenomen in Toelichtingen 4.4 en 4.5 bij de geconsolideerde jaarrekening. Verder worden aanpassingen van de reële waarde opgenomen op bepaalde posities gewaardeerd aan reële waarde met waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening of in het eigen vermogen. Die aanpassingen worden gedreven door de huidige marktomstandigheden, de evoluties in de parameters inzake kredietrisico, het renteklimaat en de financieringskost, allemaal elementen die een impact hebben op de reële waarde van de portefeuille van de Groep gewaardeerd aan reële waarde. De belangrijkste aanpassingen van de reële waarde zijn opgenomen in Toelichting 1.2 bij de geconsolideerde jaarrekening. Aangezien het gebruik van verschillende veronderstellingen zou kunnen leiden tot verschillende inschattingen van reële waarde, beschouwen we dit als een kernpunt van de controle.

Onze auditbenadering met betrekking tot het kernpunt van de controle

Wij hebben een begrip verkregen van de interne controleomgeving met betrekking tot de waardering van financiële instrumenten, inclusief de controles uitgevoerd op de prijzen en het validatieproces van de modellen. We hebben de gepastheid van de methodologie inzake het validatieproces van de modellen beoordeeld met behulp van onze experts inzake waarderingen en hebben steekproefsgewijs een herberekening uitgevoerd van de waardering aan reële waarde. Dit houdt in een evaluatie, op basis van onze ervaringen met de gangbare praktijken van de markt, van de marktgegevens, de basisgegevens en van de belangrijkste veronderstellingen gebruikt in de modellen ter bepaling van de reële waarde.

Op basis van onze procedures besluiten we dat de uitkomst van de directie wat betreft de modellen gebruikt voor de reële waarde van de financiële instrumenten ingedeeld in niveau 2 en 3, in de context van de inschatting van de vermelde onzekerheid, binnen een redelijke en aanvaardbare vork van uitkomsten valt.

Tenslotte hebben we de volledigheid en nauwkeurigheid van de toelichtingen met betrekking tot de reële waarde van deze financiële instrumenten beoordeeld, om de naleving te beoordelen van de vereisten van toelichting opgenomen in de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Onzekerheid met betrekking tot de inschatting van bijzondere waardeverminderingen voor leningen en vorderingen

Beschrijving van het kernpunt van de controle

De gepastheid van de bijzondere waardeverminderingen voor leningen en vorderingen gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs vereist een belangrijke mate van beoordeling vanwege de directie. Het bepalen van bijzondere waardeverminderingen voor leningen en vorderingen in overeenstemming met IFRS 9 vereist een beoordeling van de 12 maanden of tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen en de beoordeling van een significante toename in het kredietrisico of wanbetaling met betrekking tot de leningen en vorderingen gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs. Op jaareinde 31 december 2019 is informatie met betrekking tot bijzondere waardeverminderingen voor leningen en vorderingen opgenomen in Toelichting 4.2 bij de geconsolideerde jaarrekening, in toepassing van de waarderingsregels beschreven in Toelichting 1.2 Belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving. Op jaareinde 31 december 2019 bedragen de bruto leningen en vorderingen gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs EUR 189.446 miljoen, de totale bijzondere waardeverminderingen op die datum bedragen EUR 2.855 miljoen.

De beoordeling van significante toenames in kredietrisico, van wanbetaling met betrekking tot leningen en vorderingen gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs en de beoordeling van de 12 maanden of tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen maken deel uit van het beoordelingsproces van de Groep en zijn, onder andere, gebaseerd op macro-economische scenario's, kredietrisicomodellen, elementen die op significante toenames in kredietrisico en wanbetalingen wijzen, de financiële toestand van de tegenpartij, de verwachte toekomstige kasstromen of de waarde van het onderpand. Het gebruik van verschillende modelleringstechnieken, scenario's en veronderstellingen zou tot verschillende inschattingen kunnen leiden van bijzondere waardeverminderingen op leningen en vorderingen. Aangezien de leningen en vorderingen het belangrijkste deel uitmaken van de balans van de Groep, en gegeven de gerelateerde onzekerheid met betrekking tot de inschatting van kosten van bijzondere waardeverminderingen, beschouwen we dit als een kernpunt van de controle.

Onze auditbenadering met betrekking tot het kernpunt van de controle

Onze controlewerkzaamheden omvatten een beoordeling van het algemeen beheer inzake de processen van kredieten en bijzondere waardeverminderingen van de Groep, inclusief de processen met betrekking tot de modellen voor het bepalen van de 12 maanden of tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen. We hebben de opzet en de operationele doeltreffendheid getest van de controles in het proces van de toekenning van leningen, het risicobeheersingsproces en het inschattingsproces voor de bepaling van bijzondere waardeverminderingen. Wat betreft bijzondere waardeverminderingen bepaald op individuele basis hebben we, voor een steekproef van corporate kredietdossiers, een detailnazicht uitgevoerd van door de Groep toegekende leningen. We hebben de veronderstellingen in vraag gesteld onderliggend aan de elementen die op wanbetaling kunnen wijzen en de kwantificatie inclusief de verwachte toekomstige kasstromen, de waardering van het gerelateerde onderpand en de inschatting van recuperatie bij wanbetaling. Deze tests hebben geen significante uitzonderingen aan het licht gebracht.

Wat betreft de bijzondere waardeverminderingen voor de 12 maanden of tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen, hebben we de elementen die op significante toenames in kredietrisico wijzen en de macro-economische scenario's in vraag gesteld en hebben we de onderliggende modellen getest inclusief het proces van de Groep inzake de goedkeuring en validatie van modellen. Tenslotte hebben we de volledigheid en nauwkeurigheid van de toelichtingen beoordeeld, alsook of de toelichtingen in overeenstemming zijn met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Naar onze mening liggen de door de directie opgenomen bijzondere waardeverminderingen binnen een redelijke vork van uitkomsten in de context van de leningen en vorderingen in het algemeen, en de gerelateerde onzekerheden zoals toegelicht in de geconsolideerde jaarrekening.

Onzekerheid met betrekking tot de waardebepaling van de technische voorzieningen van de verzekeringsactiviteit

Beschrijving van het kernpunt van de controle

Op jaareinde 31 december 2019 bedragen de technische voorzieningen (vóór herverzekering) EUR 18.560 miljoen. Detailinformatie met betrekking tot de waardering van de technische voorzieningen is opgenomen in Toelichting 1.2. Belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving mbt technische voorzieningen en Toelichting 5.6 bij de geconsolideerde jaarrekening, alsook de sectie Verzekeringstechnisch risico van het jaarverslag.

De Groep voert een toereikendheidstest uit om te bevestigen dat de technische voorzieningen voldoende zijn om de geschatte toekomstige kasstromen van de verzekeringscontracten te dekken. De berekening van de kasstromen die voortvloeien uit de verzekeringscontracten is complex, berust op een hoge graad van subjectieve beoordeling en op veronderstellingen die beïnvloed worden door de toekomstige economische en politieke omstandigheden, alsook door overheidsreglementeringen. De gebruikte veronderstellingen voor de activiteit levensverzekeringen hangen af van de risico's verbonden aan sterfte, levensverwachting, afkopen en van de algemene kosten en andere gebruikte veronderstellingen in het kader van de toereikendheidstest. De gebruikte veronderstellingen hangen, wat betreft de technische voorzieningen van de activiteiten niet-levensverzekering, voornamelijk af van de betaalde bedragen voor schades, het aantal gelopen doch nog niet aangegeven schades en van de algemene kosten. De veronderstellingen en de onzekerheden zijn ook van toepassing op het herverzekerde deel.

Onze auditbenadering met betrekking tot het kernpunt van de controle

We hebben onze interne experts in actuariële wetenschappen gebruikt om ons te assisteren in het uitvoeren van onze controlewerkzaamheden. We hebben procedures uitgevoerd met betrekking tot het opzet en de operationele doeltreffendheid van de controles van de Groep om na te gaan dat de gegevens gebruikt in de waardering van de technische voorzieningen van de verzekeringsactiviteit gepast en volledig zijn. Deze procedures omvatten analyse van data op basis van zakelijke regels en de opvolging van uitzonderingen.

We hebben tests uitgevoerd betreffende de procedures van de Groep voor het vastleggen van de veronderstellingen, waarbij de veronderstellingen worden beoordeeld ten opzichte van de observeerbare gegevens in de markt alsook een actuariële analyse wordt uitgevoerd door middel van backtesting van de weerhouden veronderstellingen. Wij hebben onze conclusies van de actuariële analyse besproken met de interne actuarissen en de actuariële functie. Onze controlewerkzaamheden hebben ons toegelaten de waardering en het opzet van de technische voorzieningen van de verzekeringsactiviteit te beoordelen.

Tenslotte hebben we de volledigheid en nauwkeurigheid van de toelichtingen met betrekking tot de technische voorzieningen beoordeeld, om de naleving te beoordelen van de vereisten van toelichting opgenomen in de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie.

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de *International Financial Reporting Standards* (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is de raad van bestuur verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen, of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Bij de uitvoering van onze controle leven wij het wettelijk, reglementair en normatief kader na dat van toepassing is op de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België. Een wettelijke controle biedt evenwel geen zekerheid omtrent de toekomstige levensvatbaarheid van de Groep, noch omtrent de efficiëntie of de doeltreffendheid waarmee de raad van bestuur de bedrijfsvoering van de Groep ter hand heeft genomen of zal nemen.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen.
- Het concluderen of de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.
- Het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die aan het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde jaarrekening van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar, en is dit jaarverslag opgesteld overeenkomstig het artikel 3:32 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen tijdens de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

De op grond van artikel 3:32, §2 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen vereiste niet-financiële informatie werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening. De Vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op de Global Reporting Initiative (GRI) Standards. Overeenkomstig artikel 3:80, §1, 5° van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen spreken wij ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie is opgesteld in overeenstemming met de vermelde Global Reporting Initiative (GRI) Standards.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

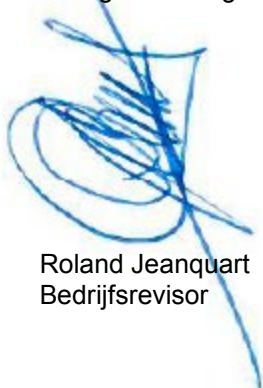
- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening bedoeld in artikel 3:65 van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Andere vermelding

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Sint-Stevens-Woluwe, 1 april 2020

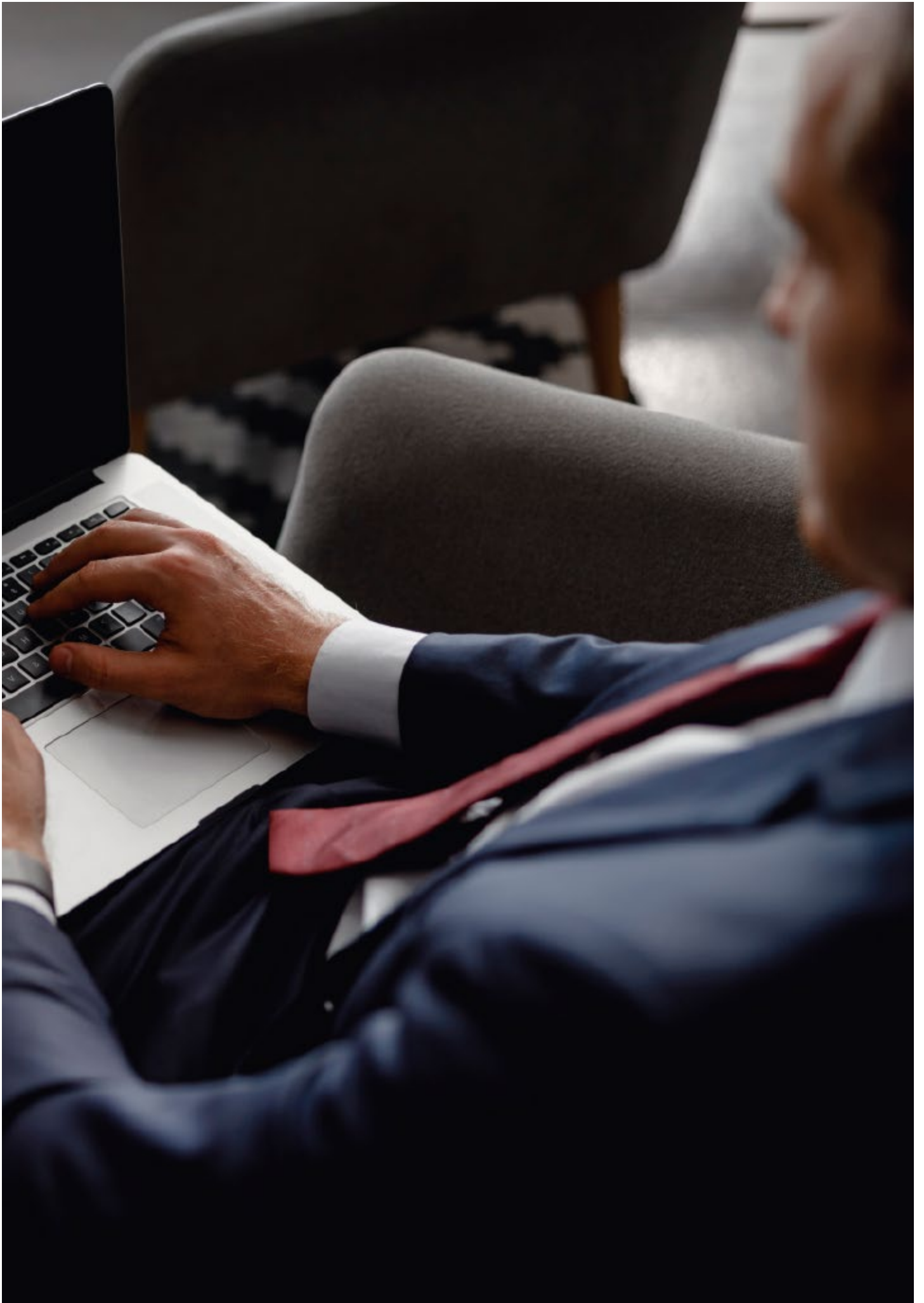
De commissaris
PwC Bedrijfsrevisoren BV
vertegenwoordigd door

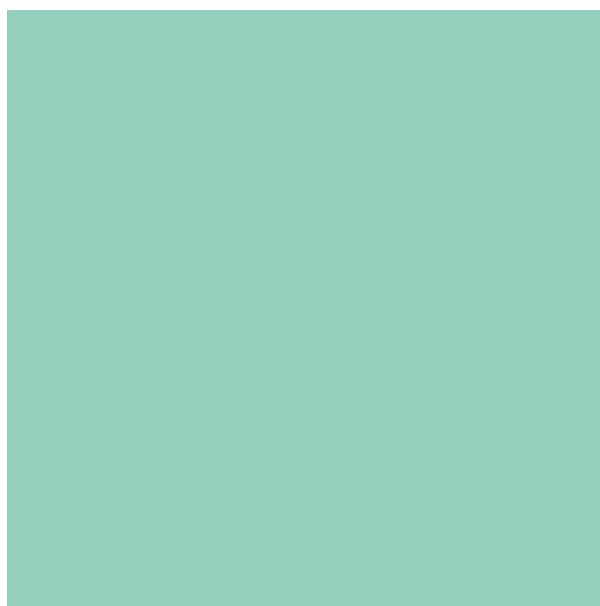

Roland Jeanquart
Bedrijfsrevisor

Tom Meuleman
Bedrijfsrevisor

Vennootschappelijke
jaarrekening en
overige informatie

We stellen de vennootschappelijke jaarrekening van KBC Groep NV hier voor in een verkorte versie. De volledige vennootschappelijke jaarrekening wordt op 7 mei 2020 ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.

De vennootschappelijke jaarrekening, het verslag van de Raad van Bestuur en het verslag van de commissaris worden neergelegd bij de Nationale Bank van België. U kunt die documenten gratis opvragen bij KBC Groep NV, Investor Relations – IRO, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België. Ze zijn ook beschikbaar op www.kbc.com.

De commissaris heeft over de vennootschappelijke jaarrekening van KBC Groep NV een verklaring zonder voorbehoud afgegeven.

De vennootschappelijke jaarrekening werd opgesteld rekening houdend met de Belgische boekhoudnormen (B-GAAP) en is bijgevolg niet vergelijkbaar met de volgens IFRS opgestelde gegevens uit de andere hoofdstukken van dit verslag.

Vennootschappelijke balans, resultaten en resultaatsverwerking

Balans na winstverdeling (B-GAAP, vennootschappelijk)

(in miljoenen euro)	31-12-2019	31-12-2018
Vaste activa	25 563	23 029
Immateriële vaste activa	349	293
Materiële vaste activa	109	95
Terreinen en gebouwen	24	26
Installaties, machines en uitrusting	73	56
Meubilair en rollend materieel	10	11
Overige materiële vaste activa	1	1
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	1	1
Financiële vaste activa	25 106	22 641
Verbonden ondernemingen	25 104	22 640
Deelnemingen	15 901	14 037
Vorderingen	9 204	8 603
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	1	1
Deelnemingen	1	1
Vorderingen	0	0
Flottende activa	306	319
Vorderingen op meer dan 1 jaar	0	1
Handelsvorderingen	0	0
Overige vorderingen	0	1
Voorraden en bestellingen in uitvoering	0	0
Voorraden	0	0
Handelsgoederen	0	0
Vorderingen op ten hoogste 1 jaar	29	53
Handelsvorderingen	17	39
Overige vorderingen	12	14
Geldbeleggingen	100	0
Eigen aandelen	0	0
Overige beleggingen	100	0
Liquide middelen	15	121
Overlopende rekeningen	161	144
Totaal activa	25 869	23 348
Eigen vermogen	16 409	13 411
Kapitaal	1 458	1 457
Geplaatst kapitaal	1 458	1 457
Uitgiftepremies	5 473	5 461
Reserves	1 286	1 286
Wettelijke reserves	146	146
Onbeschikbare reserves	1	1
Belastingvrije reserves	190	190
Beschikbare reserves	949	949
Overgedragen winst (verlies (-))	8 192	5 207
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	10	13
Voorzieningen voor risico's en kosten	10	13
Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	10	13
Overige risico's en kosten	0	0
Schulden	9 450	9 925
Schulden op meer dan 1 jaar	9 203	7 201
Financiële schulden	9 203	7 201
Achtergestelde leningen	3 678	3 181
Niet-achtergestelde obligatieleningen	5 525	4 020
Kredietinstellingen	0	0
Schulden op ten hoogste 1 jaar	144	2 617
Schulden op meer dan 1 jaar die binnen het jaar vervallen	0	1 400
Financiële schulden	0	0
Kredietinstellingen	0	0
Overige leningen	0	0
Handelsschulden	43	69
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	0	0
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	69	69
Belastingen	12	15
Bezoldigingen en sociale lasten	57	54
Overige schulden	32	1 078
Overlopende rekeningen	103	107
Totaal passiva	25 869	23 348

Resultaten (B-GAAP, vennootschappelijk)

(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Bedrijfsopbrengsten	1 009	962
Omzet	908	862
Voorraad goederen in bewerking, gereed product en bestellingen in uitvoering: toename/afname (-)	0	0
Geproduceerde vaste activa	82	83
Andere bedrijfsopbrengsten	20	17
Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten	0	0
Bedrijfskosten	1 028	1 017
Diensten en diverse goederen	552	537
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	364	347
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	112	97
Voorzieningen voor risico's en kosten: toevoegingen/bestedingen en terugnemingen (-)	-3	-4
Andere bedrijfskosten	1	2
Niet-recurrente bedrijfskosten	2	38
Bedrijfswinst (Bedrijfsverlies (-))	-19	-55
Financiële opbrengsten	3 608	1 823
Recurrente financiële opbrengsten	1 495	1 812
Opbrengsten uit financiële vaste activa	1 314	1 615
Opbrengsten uit vlottende activa	4	3
Andere financiële opbrengsten	178	193
Niet-recurrente financiële opbrengsten	2 113	11
Financiële kosten	174	189
Recurrente financiële kosten	174	189
Kosten van schulden	172	186
Waardeverminderingen op vlottende activa: toevoegingen (terugnemingen (-))	0	0
Andere financiële kosten	2	3
Niet-recurrente financiële kosten	0	0
Winst (Verlies (-)) van het boekjaar vóór belasting	3 415	1 579
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	0	0
Overboeking naar de uitgestelde belastingen	0	0
Belastingen op het resultaat	4	3
Winst (Verlies (-)) van het boekjaar	3 411	1 576
Te bestemmen winst (verlies (-)) van het boekjaar	3 411	1 576

Resultaatsverwerking (B-GAAP, vennootschappelijk)

(in miljoenen euro)

	31-12-2019	31-12-2018
Te bestemmen winst (verlies (-))	8 618	6 673
Te bestemmen winst (verlies (-)) van het boekjaar	3 411	1 576
Overgedragen winst (verlies (-)) van het vorige boekjaar	5 207	5 098
Toevoeging aan het eigen vermogen	0	0
Aan de wettelijke reserve	0	0
Aan de overige reserves	0	0
Over te dragen winst (verlies (-))	8 192	5 207
Uit te keren winst	426	1 466
Vergoeding van het kapitaal	416	1 456
Bestuurders of zaakvoerders	0	0
Werknemers/andere rechthebbenden	10	10

In november 2019 betaalden we een interim-dividend van 1 euro per aandeel. In overeenstemming met de aanbevelingen van de ECB ter zake betalen we over 2019 geen slotdividend uit.

Toelichtingen bij de vennootschappelijke jaarrekening

Toelichting 1: Financiële vaste activa (B-GAAP, vennootschappelijk)

(in miljoenen euro)	Deelnemingen in verbonden ondernemingen	Vorderingen op verbonden ondernemingen	Deelnemingen in ondernemingen waarmee er een deelnemingsverhouding bestaat	Vorderingen op ondernemingen waarmee er een deelnemingsverhouding bestaat
Boekwaarde 31-12-2018	14 037	8 603	1	0
Aanschaffingen in 2019	1 955	2 750	0	0
Vervreemdingen in 2019	-91	-2 150	0	0
Andere wijzigingen in 2019	0	1	0	0
Boekwaarde 31-12-2019	15 901	9 204	1	0

De deelnemingen in verbonden ondernemingen zijn voornamelijk de participaties in KBC Bank NV en KBC Verzekeringen NV.

Deelnemingen in verbonden ondernemingen: KBC Groep NV heeft op 25 april 2019 de aandelen die het aanhield in KBC Asset Management (48,14% van de uitstaande aandelen van KBC Asset Management) overgedragen aan KBC Bank. Dat gebeurde onder de vorm van een aandelenverkoop, waarna KBC Groep een kapitaalverhoging doorvoerde bij KBC Bank. De overdracht kaderde in een vereenvoudiging en optimalisatie van de aandeelhoudersstructuur van KBC Asset Management. Daardoor bezit KBC Bank nu alle aandelen van KBC Asset Management, met uitzondering van één aandeel dat aangehouden wordt door KBC Verzekeringen. Op die verkoop

realiseerde KBC Groep een statutaire meerwaarde van 2 113 miljoen euro. De transactie had geen impact op de geconsolideerde resultaten en solvabiliteit van KBC Groep.

De vorderingen op verbonden ondernemingen zijn leningen aan KBC Bank van het type *additional tier 1*-kapitaal (AT1; in totaal 1,5 miljard euro), tier 2-kapitaal (1,7 miljard euro), tier 3-kapitaal (5,5 miljard euro) en een achtergestelde lening aan KBC Verzekeringen NV van 0,5 miljard euro. De belangrijkste wijzigingen in 2019 betroffen de uitgifte van een AT1 van 0,5 miljard euro, tier 2-kapitaal (0,75 miljard euro) en tier 3-kapitaal (1,5 miljard euro) en terugbetalingen van 1,4 miljard euro AT1 en 0,75 miljard euro tier 2-kapitaal.

Toelichting 2: Mutatietabel eigen vermogen en ontwikkeling van het kapitaal (B-GAAP, vennootschappelijk)

(in miljoenen euro)	31-12-2018	Kapitaalverhoging voor het personeel	Resultaatsaanwending	31-12-2019
Kapitaal	1 457	1	0	1 458
Uitgiftepremies	5 461	12	0	5 473
Reserves	1 286	0	0	1 286
Overgedragen resultaat	5 207	0	2 985	8 192
Eigen vermogen	13 411	13	2 985	16 409

Op 31 december 2019 bedroeg het geplaatste maatschappelijke kapitaal van de vennootschap 1 457 819 318,92 euro, verdeeld in 416 394 642 aandelen zonder nominale waarde. De uitgiftepremies bedroegen 5 473 166 631,78 euro. Het maatschappelijke kapitaal is volgestort.

Door een kapitaalverhoging in het kader van het toegestane kapitaal op 20 december 2019, waarop alleen personeelsleden van KBC Groep NV en zijn Belgische dochterondernemingen konden intekenen, werden 238 966 aandelen uitgegeven tegen 55,83 euro per aandeel. Die aandelen zijn gedurende twee jaar geblokkeerd, aangezien de uitgifteprijs een korting vertoonde ten opzichte van de slotkoers van het KBC-aandeel op 14 november 2019. Het kapitaal verhoogde daardoor met 838 770,66 euro en de uitgiftepremies stegen met 12 502 701,12 euro. Met die kapitaalverhoging wil de groep de band met zijn personeel en met het personeel van de Belgische dochterondernemingen nauwer aanhalen. Door de geringe omvang van

de kapitaalverhoging zijn de financiële gevolgen voor de bestaande aandeelhouders uiterst beperkt. Alle aandelen die in de loop van 2019 werden uitgegeven, zijn ook dividendgerechtigd vanaf boekjaar 2019 (met uitzondering van het interim-dividend van 1 euro per aandeel dat de vennootschap in november 2019 uitbetaalde).

De machtiging voor het toegestane kapitaal kan nog tot en met 23 oktober 2023 worden gebruikt voor een bedrag van 698 255 266,75 euro, waarvan nog maximaal 289 255 266,75 euro met opheffing van het voorkeurrecht voor de bestaande aandeelhouders. Gerekend tegen een fractiewaarde van 3,51 euro per aandeel kunnen dus in het kader van de bovengenoemde machtiging nog maximaal 198 933 124 nieuwe aandelen van KBC Groep NV worden uitgegeven, waarvan nog maximaal 82 408 908 met mogelijkheid tot opheffing van het voorkeurrecht.

Toelichting 3: Aandeelhouders

Ontvangen kennisgevingen: we ontvingen in 2019 en de eerste twee maanden van 2020 geen kennisgevingen in het kader van de Belgische Wet van 2 mei 2007 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen. We publiceren ontvangen kennisgevingen op www.kbc.com.

Eigen aandelen: hierna volgt een overzicht van de eigen aandelen in het bezit van vennootschappen behorend tot de KBC-groep op het einde van het boekjaar. De gemiddelde fractiewaarde van het KBC-aandeel in 2019 bedroeg 3,51 euro.

KBC-aandelen bij KBC-groepsmaatschappijen

	31 december 2019	31 december 2018
Bij KBC Securities NV	2	2
Bij KBC Bank NV	38 605*	50 282*
<i>Totaal, in procent van het totale aantal aandelen</i>	<i>0,0%</i>	<i>0,0%</i>

* Als indekking voor uitstaande derivaten op indices/baskets waarin aandelen KBC Groep zijn opgenomen.

Toelichting 4: Balans

- Op 31 december 2019 bedraagt het balanstotaal 25 869 miljoen euro, tegenover 23 348 miljoen euro het jaar voordien.
- We bespreken de financiële vaste activa in toelichting 1.
- De vlottende activa bedragen 306 miljoen euro, tegenover 319 miljoen euro het jaar voordien.
- We bespreken het eigen vermogen in toelichting 2.
- De schulden bedragen 9 450 miljoen euro, tegenover 9 925 miljoen euro het jaar voordien. Binnen de schulden zijn de belangrijkste wijzigingen: een daling van de achtergestelde leningen (inclusief de schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen) van 0,9 miljard euro, een stijging van de niet-achtergestelde leningen van 1,5 miljard euro en een daling van de overige schulden met 1 miljard euro.

Toelichting 5: Resultaten

- In 2019 bedraagt de nettowinst van KBC Groep NV 3 411 miljoen euro, tegenover 1 576 miljoen euro het jaar voordien.
- De bedrijfsopbrengsten stegen met 5% en de bedrijfskosten stegen met 1% ten opzichte van het jaar voordien.
- De belangrijkste wijzigingen in het financiële resultaat betreffen de 2 113 miljoen euro meerwaarde op de verkoop van 48,14% in KBC Asset Management aan KBC Bank (zie toelichting 1) en de 301 miljoen euro lagere dividendontvangsten (van vooral KBC Bank).

Toelichting 6: Vergoeding van de commissaris

Zie toelichting 6.4 in het deel Geconsolideerde jaarrekening.

Toelichting 7: Bijkantoren

KBC Groep NV had op 31 december 2019 vier bijkantoren (in Tsjechië, Slowakije, Bulgarije en Hongarije).

Toelichting 8: Overige informatie

KBC Groep NV maakt gebruik van financiële instrumenten voor de indekking van renterisico's. Op 31 december 2019 bedroeg het notioneel uitstaande bedrag aan renteswaps ter indekking van renterisico's 500 miljoen euro.

De vereiste wettelijke informatie volgens art. 3:6 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen die hierboven nog niet werd vermeld, inclusief de verklaring over niet-financiële informatie, vindt u in het deel Verslag van de Raad van Bestuur.

Stakeholderinteractie en materialiteitsanalyse

We zetten ons in om te voldoen aan de behoeften en verwachtingen van al onze stakeholders, zowel nu als in de toekomst. Om die behoeften en verwachtingen te kennen, onderhouden we regelmatig contact met een diverse groep belanghebbenden: onze klanten, onze medewerkers, onze investeerders en onze leveranciers, maar ook

regeringen, ngo's en andere vertegenwoordigers van de samenleving. Op die manier verbreden we onze kijk op de wereld en blijven we op de hoogte van wat belangrijk is voor hen en informeren we ook die stakeholders over wat er bij KBC gebeurt.

Stakeholderinteractie	KLANTEN	<ul style="list-style-type: none"> • klantentevredenheid • NPS- en reputatieonderzoek • klachtenmanagement • klantenpanels • seminars • ... 	MEDEWERKERS	<ul style="list-style-type: none"> • syndicaal en sociaal overleg met vakbonds-vertegenwoordigers • overleg met veiligheidscomités • periodieke evaluatie van alle personeelsleden • ... 	LEVERANCIERS	<ul style="list-style-type: none"> • CSR-vragenlijst als integraal onderdeel van de leveranciersbeoordeling • ondersteuning bij aanpassingen om aan de gedragslijn te voldoen • jaarlijkse stakeholderdialoog • ...
	AANDEELHOUDERS, KREDIETBEOORDELINGSBUREAUS, DUURZAAMHEIDSANALISTEN	<ul style="list-style-type: none"> • Investor days • roadshows voor beleggers en analisten • jaarlijkse algemene vergadering • beoordeling door S&P, Moody's en Fitch • beoordeling door o.a. Dow Jones Sustainability Index, Sustainalytics, FTSE4Good, Oekom, Bankwijzer België en Ethibel • ... 	COMMUNITY	<ul style="list-style-type: none"> • jaarlijkse stakeholderdialoog • regelmatige bijeenkomsten met ngo's • lid van lokale ondernemingsraden • lid van netwerkorganisaties rond duurzaam ondernemen • analyse van onderzoeksrapporten en media • ... 	OVERHEID, TOEZICHTHOUDERS	<ul style="list-style-type: none"> • lid van bank- en verzekeringsfederaties • lid van nationale en internationale organen • actieve deelname aan netwerkevenementen • ...

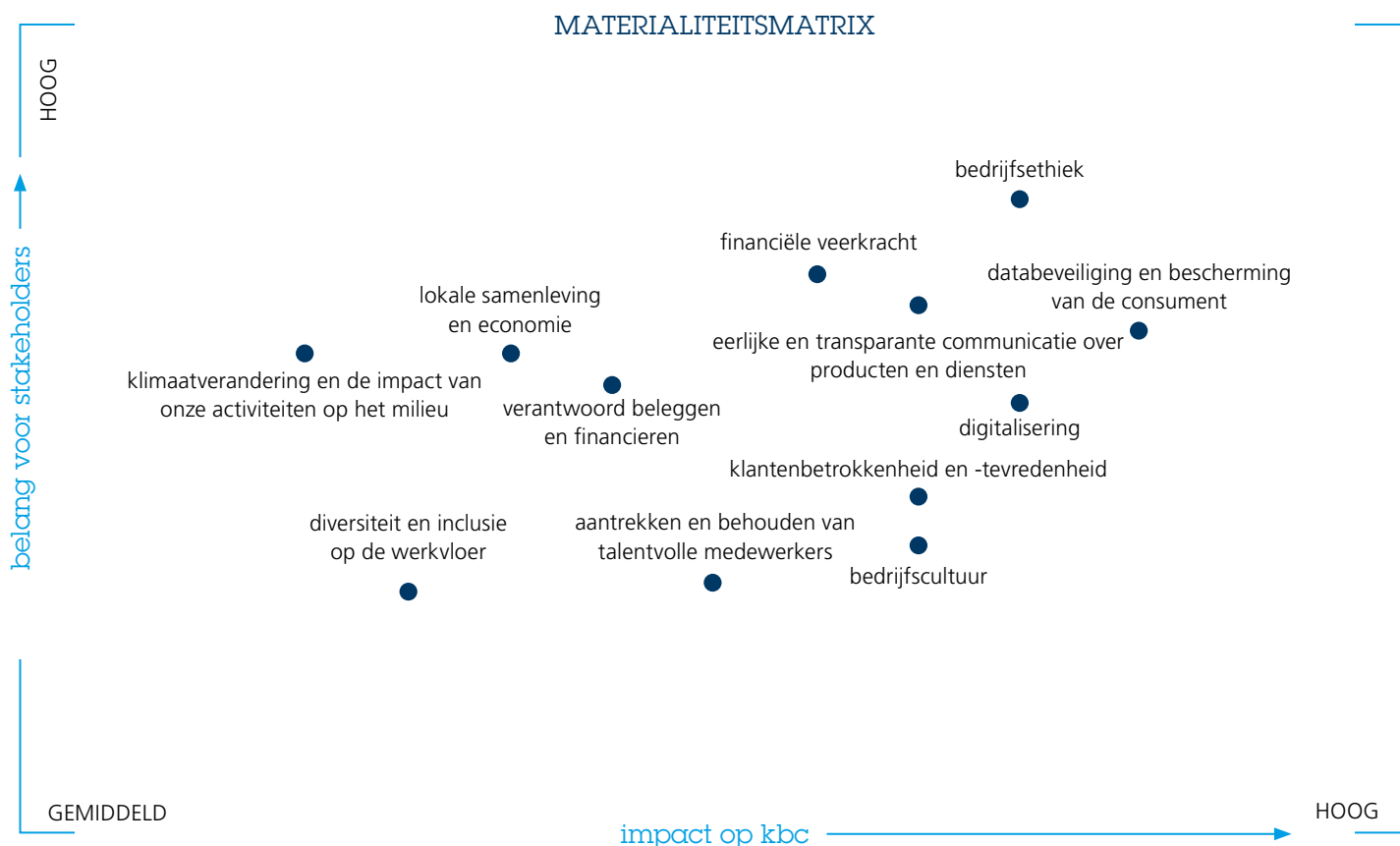
Om te weten te komen aan welke thema's onze stakeholders het meeste belang hechten, welke prioriteit zij daaraan geven en hoeveel

impact de thema's hebben op de prestatie en reputatie van KBC, gebruiken we een specifieke materialiteitsanalyse (zie tekening).

Identificatie	Beoordeling van de impact op onze activiteiten en belang voor onze stakeholders		Prioritering en validatie
<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van <i>longlist</i> van relevante onderwerpen op basis van <i>big data research</i> en ESG-raamwerken zoals GRI, DJSI en SASB • Bevestigen van <i>longlist</i> door middel van peeranalyse en door leden van het Directiecomité, de Raad van Bestuur, en de Interne Duurzaamheidsraad • Samenstellen en valideren van <i>shortlist</i> van belangrijke thema's 	<p>Impact op onze activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workshops met het management en vertegenwoordigers van bepaalde stakeholdergroepen • Rekening houden met risico's en opportuniteiten 	<p>Belang:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workshops met management en vertegenwoordigers van bepaalde stakeholdergroepen. • Enquête bij senior managers • Desk research • Interviews met vertegenwoordigers van stakeholdergroepen 	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen van materialiteitsmatrix (X-as: businessimpact en Y-as: belang voor stakeholders) • Identificeren van 12 materiële thema's die de grootste impact hebben op KBC en die het belangrijkste zijn voor onze stakeholders • Analyseren van belangrijkste verschillen ten opzichte van vorige oefeningen • Validering van materialiteitsindex door Interne Duurzaamheidsraad

De materialiteitsanalyse wordt om de twee jaar uitgevoerd. De recentste dateert van 2018 en toont aan dat de meest relevante thema's voor KBC de volgende zijn: bedrijfsethiek, financiële veerkracht, eerlijke en transparante communicatie over producten en diensten, databeveiliging en bescherming van de consument en digitalisering.

Waar we in dit jaarverslag de diverse thema's bespreken, vindt u in de volgende tabel.

Belangrijke elementen

Informatie in dit rapport en/of relatie met KPI's

Bedrijfsethiek

- Ons bedrijfsmodel, onder *Wat maakt ons tot wie we zijn?*
- Onze strategie, onder *Onze rol in de samenleving en Focus op mensenrechten*
- Verklaring inzake deugdelijk bestuur, onder *Belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen*
- *KPI Reputatie-index: Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur*
- *KPI Governance: Onze strategie, onder Onze rol in de samenleving*

Financiële veerkracht

- Ons financieel rapport
- Onze strategie, onder *We willen onze ambities waarmaken binnen een strikt risicobeheer en We focussen op duurzame en rendabele groei*
- Onze divisies
- Hoe beheren we onze risico's? en Hoe beheren we ons kapitaal?
- Geconsolideerde jaarrekening
- *Financiële KPI's: Onze strategie*

<p>Databeveiliging en bescherming van de consument</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel, onder In welke omgeving zijn we actief? • Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur • Verklaring inzake deugdelijk bestuur, onder Belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen
<p>Eerlijke en transparante communicatie over producten en diensten</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur • <i>KPI Klantervaring: Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur</i> • <i>KPI Governance: Onze strategie, onder Onze rol in de samenleving</i>
<p>Digitalisering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel, onder In welke omgeving zijn we actief? • Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur • Onze divisies • <i>KPI Innovatie: Onze strategie, onder We focussen op duurzame en rendabele groei</i> • <i>KPI Digitale Interactie: Onze strategie, onder We bieden onze klanten een unieke bankverzekeringsservaring</i>
<p>Klantenbetrokkenheid en -tevredenheid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel, onder Wat maakt ons tot wie we zijn? • Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur en We bieden onze klanten een unieke bankverzekeringsservaring • <i>KPI Klantervaring: Onze strategie, onder De klant staat centraal in onze bedrijfscultuur</i> • <i>KPI Innovatie: Onze strategie, onder We focussen op duurzame en rendabele groei</i>
<p>Bedrijfscultuur</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel, onder Wat maakt ons tot wie we zijn? en onder In welke omgeving zijn we actief? • Onze strategie, onder Onze rol in de samenleving, Focus op klimaat, Focus op mensenrechten en We willen onze ambities waarmaken binnen een strikt risicobeheer • Verklaring inzake deugdelijk bestuur, onder Belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen
<p>Lokale samenleving en economie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel • Onze strategie, onder We focussen op duurzame en rendabele groei en Onze rol in de samenleving • Onze divisies
<p>Verantwoord beleggen en financieren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Onze strategie, onder Onze rol in de samenleving, Focus op klimaat en Focus op mensenrechten
<p>Aantrekken en behouden van talentvolle medewerkers</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel, onder Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties
<p>Klimaatverandering en de impact van onze activiteiten op het milieu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel, onder In welke omgeving zijn we actief? • Onze strategie, onder Onze rol in de samenleving en Focus op klimaat • Onze divisies • Hoe beheren we onze risico's, onder Klimaatgerelateerde risico's
<p>Diversiteit en inclusie op de werkvloer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ons bedrijfsmodel, onder Onze medewerkers, kapitaal, netwerk en relaties • Verklaring inzake deugdelijk bestuur, onder Diversiteitsbeleid

Glossarium van financiële ratio's en termen

Naast wettelijk of door IFRS bepaalde ratio's en termen gebruikt de groep ook eigen ratio's en definities, zogenaamde alternatieve

prestatie maatstaven (*alternative performance measures*, APM). We duiden die aan met APM in de titel en voegen de berekening toe.

Common equity ratio

Een risicogewogen maatstaf van de solvabiliteit van de groep, gebaseerd op het *common equity tier 1*-kapitaal. De hier vermelde ratio's zijn gebaseerd op de Deense compromismethode. De CRD IV-kapitaalregels worden geleidelijk geïmplementeerd om banken toe te laten de nodige kapitaalbuffers op te bouwen. De kapitaalpositie van een bank, rekening houdend met de overgangperiode, wordt de *phased-in view* genoemd. De kapitaalpositie op basis van een volledige toepassing van alle regels zoals geldig na die overgangperiode, wordt *fully loaded* genoemd. U vindt een gedetailleerde berekening in het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal?, onder Solvabiliteit op KBC-groepsniveau.

Dekkingsratio (APM)

Geeft weer welk deel van de *impaired* kredieten (definitie: zie *Impaired* kredieten) is gedekt door specifieke waardeverminderingen. De teller en noemer in de formule betreffen alle *impaired* kredieten, maar kunnen ook worden beperkt tot de *impaired* kredieten met meer dan 90 dagen achterstalligheid (de gegevens voor die specifieke berekening vindt u ook in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?, in de tabel Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten).

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Specifieke waardeverminderingen op kredieten (A) /	Hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?: tabel Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten	2 584 6 160	3 203 7 151
<i>Impaired</i> kredieten (B) = (A) / (B)	Hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?: tabel Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten	42%	45%

Eigen interne kapitaaldoelstelling (APM)

We streven ernaar een van de beter gekapitaliseerde financiële instellingen in Europa te zijn. Daarom vertrekken we vanuit onze jaarlijkse beoordeling van de *common equity ratio's* van een peergroep van Europese banken die actief zijn in de segmenten Retail, Kmo's en Bedrijven. We positioneren onszelf op de mediaan van de *fully loaded common equity ratio's* van de peergroep. We vatten dat kapitaalbeleid samen in een *eigen interne kapitaaldoelstelling*.

Berekening (uitgedrukt als *fully loaded common equity ratio*)

	2019 (doel)	2018 (doel)
Mediaan van de <i>fully loaded common equity ratio's</i> van een peergroep van Europese banken	14%	14%

Eigen vermogen van de aandeelhouders per aandeel (APM)

Weerspiegelt de boekwaarde van een KBC-aandeel, m.a.w. de waarde in euro die elk aandeel vertegenwoordigt in het eigen vermogen van de aandeelhouders van KBC.

Berekening (in miljoenen euro of aantallen)	Verwijzing	2019	2018
Eigen vermogen van de aandeelhouders (A) /	Geconsolideerde balans	18 865	17 233
Aantal gewone aandelen min eigen aandelen (op einde periode, in miljoenen) (B)	Toelichting 5.10	416,4	416,1
= (A) / (B) (in euro)		45,3	41,4

Gecombineerde ratio schadeverzekeringen (APM)

Geeft een inzicht in de technische winstgevendheid (d.w.z. onder meer abstractie makend van beleggingsresultaten) van de schadeverzekeringsactiviteiten, meer bepaald in welke mate de verzekeringspremies voldoen om de schade-uitkeringen en kosten te dekken. De gecombineerde ratio houdt rekening met afgestane herverzekering. We berekenen deze ratio ook voor elke divisie, volgens dezelfde methodiek.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Verzekeringstechnische lasten, inclusief interne schaderegelingskosten (A)	Toelichting 3.7	1 006	878
/		1 693	1 553
Verdiende verzekeringspremies (B)	Toelichting 3.7		
+			
Bedrijfskosten (C)	Toelichting 3.7	526	505
/			
Geboekte verzekeringspremies (D)	Toelichting 3.7	1 728	1 597
= (A/B)+(C/D)		90%	88%

Kosten-inkomstenratio (APM)

Geeft een beeld van de relatieve kostenefficiëntie (kosten ten opzichte van opbrengsten) van de bankactiviteiten. We berekenen deze ratio ook voor elke divisie, volgens dezelfde methodiek.

Waar relevant berekenen we ook de kosten-inkomstenratio zonder uitzonderlijke en/of niet-operationele elementen. De bedoeling van die berekening is een beter idee te geven van de relatieve kostenefficiëntie van de *pure business*-activiteiten.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Kosten-inkomstenratio			
Exploitatiekosten van de bankactiviteiten (A)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van exploitatiekosten	3 800	3 714
/			
Totale opbrengsten van de bankactiviteiten (B)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van totale opbrengsten	6 563	6 459
= (A) / (B)		57,9%	57,5%
Kosten-inkomstenratio zonder uitzonderlijke en/of niet-operationele elementen			
Exploitatiekosten van de bankactiviteiten (A)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van exploitatiekosten	3 800	3 714
Min: kleinere elementen (a1)		1	-27
/			
Totale opbrengsten van de bankactiviteiten (B)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van totale opbrengsten	6 563	6 459
Min: invloed van <i>marked-to-market</i> waardering van ALM-derivaten (b1)		19	-10
Min: invloed van de herwaardering van het bestaande aandeel in CMSS (b2)		-82	0
Min: kleinere elementen (b3)		14	-25
= (A-a1) / (B-b1-b2-b3)		58,3%	57,4%

Kredietkostenratio (APM)

Geeft een idee van de in de winst-en-verliesrekening opgenomen waardeverminderingen op kredieten voor een bepaalde periode, in verhouding tot de totale kredietportefeuille (definitie: zie Kredietportefeuille). Op langere termijn kan deze ratio een indicatie geven van de kredietkwaliteit van de portefeuille. Een negatieve ratio duidt op een nettoterugname van waardeverminderingen en dus een positieve invloed op het resultaat. We berekenen deze ratio ook voor elke divisie, volgens dezelfde methodiek.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Nettowijziging in de waardeverminderingen voor kredietrisico's (A)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van bijzondere waardeverminderingen, toelichting 3.10	204	-59
/			
Gemiddelde kredietportefeuille (B)	Hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?: tabel Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten	170 128	163 393
= (A) / (B)		0,12%	-0,04%

Kredietportefeuille (APM)

Geeft een idee van de omvang van de (voornamelijk traditionele) kredietactiviteiten.

Berekening (in miljoenen euro)	Verwijzing	2019	2018
Leningen en voorschotten aan klanten (A)	Toelichting 4.1, Leningen en voorschotten aan klanten	155 816	147 052
+			
Reverse repo's (niet op centrale banken) (B)	Toelichting 4.1, onderdeel van Reverse repo's met kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	1 559	538
+			
Schuldinstrumenten van ondernemingen en van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen (bank) (C)	Toelichting 4.1, onderdeel van Schuldinstrumenten van ondernemingen en van Schuldinstrumenten van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen	5 894	5 750
+			
Andere blootstelling aan kredietinstellingen (D)	–	4 629	4 603
+			
Verstreckte financiële garanties aan klanten (E)	Toelichting 6.1: onderdeel van Verstreckte financiële garanties	8 160	8 302
+			
Bijzondere waardeverminderingen op kredieten (F)	Toelichting 4.2: onderdeel van Bijzondere waardeverminderingen	2 866	3 534
-			
Verzekeringssentiteiten (G)	Toelichting 4.1: onderdeel van Leningen en voorschotten aan klanten	-2 288	-2 296
-			
Niet-kredietgerelateerde vorderingen (H)	–	-738	-517
+			
Overige (I)	Onderdeel van toelichting 4.1	-468	-2 142
= (A)+(B)+(C)+(D)+(E)+(F)-(G)-(H)+(I)		175 431	164 824

Leverageratio

Geeft een idee van de solvabiliteit van de groep, gebaseerd op een eenvoudige, niet-risicogewogen ratio.

U vindt een gedetailleerde berekening in het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal?: tabel Solvabiliteit op groepsniveau.

Liquiditeitsdekkingsratio (Liquidity coverage ratio, LCR)

Geeft een idee van de liquiditeitspositie van de bank op korte termijn, meer bepaald in welke mate de groep in staat is liquiditeitsmoeilijkheden te doorstaan gedurende een maand. Het betreft het gemiddelde van de LCR-cijfers van de 12 maandafsluitingen.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Liquide activa van hoge kwaliteit (A)	Gebaseerd op de EC Delegated Act on LCR en de EBA-richtlijnen voor LCR disclosure	74 884	79 300
/			
Totale nettokasuitstroom voor de volgende dertig kalenderdagen (B)		54 415	57 200
= (A) / (B)		138%	139%

Marktkapitalisatie

Weerspiegelt de beurswaarde van de KBC-groep.

Berekening (in euro of aantallen)	Verwijzing	2019	2018
Slotkoers KBC-aandeel (A) (in euro)	–	67,1	56,7
X			
Aantal gewone aandelen, in miljoenen (B)	Toelichting 5.10	416,4	416,2
= (A) X (B) (in miljarden euro)		27,9	23,6

Minimum requirement for own funds and eligible liabilities (MREL)

Geeft weer in welke mate een bank, naast eigen vermogen, ook een gepaste hoeveelheid schulden heeft die in aanmerking komen voor *bail-in* (de zogenaamde eigen middelen en in aanmerking komende passiva). MREL en *bail-in* gaan uit van het principe dat bij een bankfaillissement in eerste instantie de aandeel- en schuldhouders de verliezen moeten dragen. De ratio wordt uitgedrukt in procent van Totale verplichtingen en eigen vermogen (TLOF).

U vindt een gedetailleerde berekening in het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal?, onder Solvabiliteit op KBC-groepsniveau.

Netto stabiele financieringsratio (Net stable funding ratio, NSFR)

Geeft een idee van de structurele liquiditeitspositie van de bank op lange termijn, meer bepaald in welke mate de groep in staat is liquiditeitsmoeilijkheden te doorstaan over een periode van één jaar.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Beschikbaar bedrag stabiele financiering (A)	Basel Committee on Banking Supervision, tekst <i>Basel III: the net stable funding ratio</i> van oktober 2014	174 977	165 650
/			
Vereist bedrag stabiele financiering (B)		128 845	122 150
= (A) / (B)		136%	136%

Nettorentemarge (APM)

Geeft een idee van de relatieve nettorente-opbrengsten van de bankactiviteiten (een van de belangrijkste inkomstenbronnen van de groep) ten opzichte van de gemiddelde totale rentedragende activa van de bankactiviteiten. We berekenen deze ratio ook voor elke divisie, volgens dezelfde methodiek.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Nettorente-inkomsten van de bankactiviteiten* (A)	Gecons. w-&-v-rekening: onderdeel van nettorente-inkomsten	3 853	3 813
/			
Gemiddelde rentedragende activa van de bankactiviteiten* (B)	Gecons. balans: onderdeel van totale activa	194 731	187 703
= (A) / (B) x 360 / aantal kalenderdagen		1,95%	2,00%

* Na uitsluiting van alle desinvesteringen en volatiele kortetermijnactiva gebruikt voor liquiditeitsbeheer.

Ratio van Impaired kredieten (APM)

Geeft het aandeel van *impaired* kredieten in de kredietportefeuille (definitie: zie Kredietportefeuille) en dus een idee van de kredietwaardigheid van die portefeuille. *Impaired loans* zijn leningen waarvoor het onwaarschijnlijk is dat de volledige contractuele hoofdsom en interesten worden (terug) betaald. Het gaat om de leningen met KBC-defaultstatus PD 10, PD 11 en PD 12. De teller in de formule kan in voorkomend geval worden beperkt tot *impaired loans* die meer dan 90 dagen achterstallig zijn (PD 11 + PD 12). De betreffende gegevens voor die berekening vindt u ook in het hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?, in de tabel Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten. We berekenen deze ratio ook voor elke divisie, volgens dezelfde methodiek.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Bedrag van <i>impaired</i> kredieten (A)	Hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?: tabel Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten	6 160	7 151
/			
Totale kredietportefeuille (B)	Hoofdstuk Hoe beheren we onze risico's?: tabel Krediet- en beleggingsportefeuille, bankactiviteiten	175 431	164 824
= (A) / (B)		3,5%	4,3%

Referentiekapitaalpositie (APM)

We willen een bijkomende soepele buffer tot 2% *common equity* aanhouden voor eventuele fusies en overnames om onze marktposities in onze kernlanden te versterken. Die buffer komt boven op de *Eigen interne kapitaaldoelstelling* (zie definitie) van KBC Groep, waardoor we tot een *Referentiekapitaalpositie* komen. Door de overname van het resterende belang in ČMSS (Tsjechië) in 2019, met een invloed van -0,3 procentpunt op de *common equity ratio*, bedraagt de buffer voor fusies en overnames nog 1,7%, en de resulterende referentiekapitaalpositie 15,7%.

Berekening (uitgedrukt als fully loaded common equity ratio)

	2019 (doel)	2018 (doel)
Eigen interne kapitaaldoelstelling (A)	14,0%	14,0%
+		
Bijkomende soepele buffer voor fusies en overnames (B)	1,7%	2,0%
= (A) + (B)	15,7%	16,0%

Rendement op eigen vermogen (APM)

Geeft een idee van de relatieve rendabiliteit van de groep, meer bepaald de verhouding van het nettoresultaat tot de ingezette eigen middelen.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
Resultaat na belastingen, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij (A)	Gecons. w-&-v-rekening	2 498	2 570
-			
Coupon op de <i>additional tier 1</i> -instrumenten in het eigen vermogen (B)	Gecons. vermogensmutaties	-56	-76
/			
Gemiddeld eigen vermogen van de aandeelhouders, exclusief de herwaarderingsreserve voor FVOCI en voor FVPL- <i>overlay</i> (C)	Gecons. vermogensmutaties	16 978	15 935
= (A-B) / (C)		14%	16%

Rendement op toegewezen kapitaal van een divisie (ROAC) (APM)

Geeft een idee van de relatieve rendabiliteit van een divisie, meer bepaald de verhouding van het nettoresultaat op het aan de divisie toegewezen kapitaal.

Berekening (in miljoenen euro of %)	Verwijzing	2019	2018
DIVISIE BELGIË			
Resultaat na belastingen (inclusief belangen van derden) van de divisie (A)	Toelichting 2.2: resultaten per segment	1 344	1 450
/			
Gemiddeld aan de divisie toegewezen kapitaal (gebaseerd op de risicogewogen activa voor bankactiviteiten (volgens Basel III) en risicogewogen activa-equivalenten voor verzekeringsactiviteiten (volgens Solvency II) (B)		6 764	6 496
= (A) / (B)		20%	22%
DIVISIE TSJECHIË			
Resultaat na belastingen (inclusief belangen van derden) van de divisie (A)	Toelichting 2.2: resultaten per segment	789	654
/			
Gemiddeld aan de divisie toegewezen kapitaal (gebaseerd op de risicogewogen activa voor bankactiviteiten (volgens Basel III) en risicogewogen activa-equivalenten voor verzekeringsactiviteiten (volgens Solvency II) (B)		1 692	1 696
= (A) / (B)		47%	39%
DIVISIE INTERNATIONALE MARKTEN			
Resultaat na belastingen (inclusief belangen van derden) van de divisie (A)	Toelichting 2.2: resultaten per segment	379	533
/			
Gemiddeld aan de divisie toegewezen kapitaal (gebaseerd op de risicogewogen activa voor bankactiviteiten (volgens Basel III) en risicogewogen activa-equivalenten voor verzekeringsactiviteiten (volgens Solvency II) (B)		2 354	2 204
= (A) / (B)		16%	24%

Solvabiliteitsratio van de verzekeringsactiviteiten

Een maatstaf voor de solvabiliteit van de verzekeringsactiviteiten, berekend volgens Solvency II.

U vindt een gedetailleerde berekening in het hoofdstuk Hoe beheren we ons kapitaal?, onder Solvabiliteit van KBC Bank en KBC Verzekeringen afzonderlijk.

Totaal beheerd vermogen (APM)

Het totale beheerde vermogen omvat de activa van derden en van de KBC-groep die beheerd worden door de verschillende assetmanagers van de groep (KBC Asset Management, ČSOB Asset Management, enz.) en ook de activa onder adviserend vermogensbeheer bij KBC Bank. De activa betreffen dus vooral KBC-beleggingsfondsen en tak 23-verzekeringsproducten, activa onder mandaten tot discretionair en adviserend vermogensbeheer van (vooral retail-, privatebanking- en institutionele) klanten, en bepaalde groepsactiva. De omvang en de ontwikkeling van het totale beheerde vermogen is een belangrijke bron van nettoprovisie-inkomsten (genereert toetredings- en managementfees) en verklaart bijgevolg een groot deel van de wijziging in die inkomstenlijn. In die optiek wordt het beheerde vermogen van een fonds dat niet direct aan klanten wordt verkocht, maar waarin wordt geïnvesteerd door een ander fonds of via een discretionaire of adviserende vermogensbeheerportefeuille, gezien het ermee gerelateerde werk en de eventuele provisie-inkomsten die daarmee gepaard gaan, ook meegeteld in het totale beheerde vermogen.

Berekening (in miljarden euro)	2019	2018
Divisie België (A)	199,9	186,4
+		
Divisie Tsjechië (B)	10,8	9,5
+		
Divisie Internationale Markten (C)	4,9	4,4
(A)+(B)+(C)	215,6	200,3

Verkoop levensverzekeringen (APM)

De totale verkoop van levensverzekeringen is samengesteld uit verzekeringspremies leven en premies van tak 23 (conform IFRS passen we voor het grootste deel van die tak 23-verzekeringen het systeem van *margin deposit accounting* toe, wat betekent dat ze niet in de verdiende verzekeringspremies zijn vervat).

Berekening (in miljoenen)	Verwijzing	2019	2018
Verzekeringen Leven - Verdiende premies vóór herverzekering (A)	Winst-en-verliesrekening	1 323	1 359
+			
Verzekeringen Leven: verschil tussen uitgegeven en verdiende premies vóór herverzekering (B)	-	1	0
+			
Beleggingscontracten zonder discretionaire winstdeling (tak 23), <i>margin deposit accounting</i> (C)	-	525	457
(A)+(B)+(C)		1 849	1 817

Winst per aandeel, gewoon en verwaterd

Geeft een idee van hoeveel winst van een bepaalde periode toekomt aan één aandeel (en desgevallend inclusief verwaterende instrumenten).

U vindt een gedetailleerde berekening in het deel Geconsolideerde jaarrekening, in toelichting 3.13.

Verklaring van de verantwoordelijke personen

"Ik, Rik Scheerlinck, chief financial officer van de KBC-groep, verklaar namens het Directiecomité van KBC Groep NV dat, voor zover mij bekend, de jaarrekeningen, die zijn opgesteld overeenkomstig de toepasselijke standaarden voor jaarrekeningen, een getrouw beeld geven van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van KBC Groep NV en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen,

en dat het jaarverslag een getrouw overzicht geeft van de ontwikkeling, de resultaten en de positie van KBC Groep NV en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen, alsook een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee zij geconfronteerd worden."

Contactadressen en kalender

Investor Relations Office

Kurt De Baenst (directeur Investor Relations Office)

IR4U@kbc.be

KBC Groep NV, Investor Relations Office, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

Pers

Viviane Huybrecht (directeur Corporate Communicatie, woordvoester)

pressofficekbc@kbc.be

KBC Groep NV, Corporate Communicatie, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

Duurzaam ondernemen

Filip Ferrante (directeur Duurzaam KBC)

csr.feedback@kbc.be

KBC Groep NV, Duurzaam KBC, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België

Kalender 2020

Publicatie Jaarverslag 2019 en Risk report 2019	3 april 2020
Algemene Vergadering (agenda op www.kbc.com)	7 mei 2020
Publicatie resultaten 1e kwartaal 2020	14 mei 2020
Publicatie resultaten 2e kwartaal 2020	6 augustus 2020
Publicatie resultaten 3e kwartaal 2020	12 november 2020
Publicatie resultaten 4e kwartaal 2020	11 februari 2021

De meest actuele versie van de financiële kalender is beschikbaar op www.kbc.com.

Hoofredactie: KBC Investor Relations, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België
Eindredactie, vertaling, concept en vormgeving: KBC Communicatie, Brusselsesteenweg 100, 3000 Leuven, België
Druk: Van der Poorten, Diestsesteenweg 624, 3010 Leuven, België
Verantwoordelijk uitgever: KBC Groep NV, Havenlaan 2, 1080 Brussel, België
Dit jaarverslag is gedrukt op milieuvriendelijk papier voorzien van het FSC-label.
De opmaak, druk en afwerking van dit jaarverslag verloopt 100% klimaatneutraal.

Lees ook onze andere verslagen:

www.kbc.com